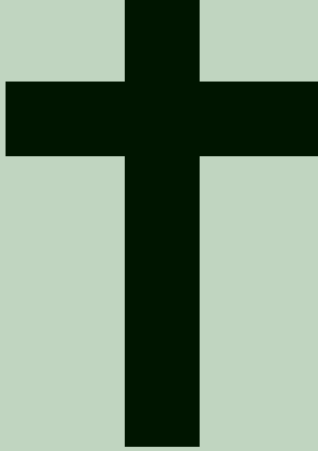

Kanuri Manga NT
Translation

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

Kanuri Manga NT Translation
Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

copyright © 2018-2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kanuri, Manga)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files dated 6 May 2025
c9559a71-f08b-5c68-a545-05813d16a08e

Contents

Matiyu	1
Markus	43
Luka	69
Yahaya	111
Kida Kəngayamba Isaye	140
Romanwu	177
1 Korintiwu	194
2 Korintiwu	209
Galatiyawu	219
Afisawu	225
Filibiwu	231
Kolosiwu	235
1 Tasalonikawu	239
2 Tasalonikawu	243
1 Timoti	245
2 Timoti	250
Titus	254
Filimon	256
Ibranawu	257
Yakuba	269
1 Biturus	273
2 Biturus	278
1 Yahaya	281
2 Yahaya	285
3 Yahaya	286
Yahusa	287
Wahayi Yahayaye	289

MATIYU

Kawuri kaji Isa Almasiwuye Matiyu ruwujenada Linjila Matiyuye

Kitawu Matiyuyeda Linjila kantiloye wo. Matiyuda, tiro Lewi ye cani, koro kidanju akki mowoma. Amma Isa tia bowoyenniya, kidanju kolje Isaa ga badiyeno. Ti kengayamba mewun yindin Isaye falnja. Ada nangaro awo ajabba kada Isa cadedanada cure awo kada jamaro wuljogonada fangeno. Saa findi bi fiakku gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen, Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjona-a amnju yauidiyaro ruwuyeyeno. Nonowo, lamar ani ku saa dawu yindi gai wakkajana yaye, Ala cakke Linjila ada awima gadejannin har nandero kadio.

Akko lawarra curo kitawu adayen dasaanada:

- Tambo-a wuradu-a Isaye (1.1-2.23)
- Dabbarda kida Isaye (3.1-4.11)
- Kida Isaye cidi Galileyen (4.12-18.35)
- Kida Isaye cidi Yahudiyayen (19.1-20.34)
- Kida Isaye Jerujalemnin (21.1-25.46)
- Karmo-a karmolan cidu-a Isaye (26.1-28.20)

Kawuri kaji Isa Almasiwuye Matiyu ruwujenada TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Kaariya Isaye
(Luk 3.23-38)

¹ Akko kitawu* kaariya Isa Almasiwu tada† Mai Daudaye, ti ye tada Nazi Ibrahimbedayed:

² Ibrahim Isakua kembo, Isaku ye Yakubaa kembo, Yakuba ye Yahuda-a awaanawanju-aa kembo,

³ Yahuda ye Feres-a Jera-aa kembo, yanja Tamar, Feres ye Hesronna kembo, Hesron ye Aramba kembo,

⁴ Aram ye Aminadabba kembo, Aminadab ye Nashonna kembo, Nashon ye Salmonna kembo,

⁵ Salmon ye Bowossa kembo, ya Bowosse Rahab, Bowos ye Abidaa kembo, ya Abidaye Rut, Abida ye Yisaia kembo,

⁶ Yisai ye Mai Daudaa kembo.

Mai Dauda Sulemanaa kembo, calan ya Sulemanayed kamu Uriyaye,

⁷ Sulemana ye Rehobowamba kembo, Rehobowam ye Abiyaa kembo, Abiya ye Asaa kembo,

⁸ Asa ye Yosafatta kembo, Yosafat ye Yoramba kembo, Yoram ye Wojiyassa kembo,

⁹ Wojiyas ye Yotamba kembo, Yotam ye Ahajua kembo, Ahaju ye Hejekiyassa kembo,

¹⁰ Hejekiyas ye Manasea kembo, Manase ye Amonna kembo, Amon ye Josiyassa kembo,
¹¹ Josiyas ye jaman yauidyaa dunon cadane cidi Babilayero caadanadan Yekoniyas-awaanawanju-aa kembo.

¹² Ngawo cidi Babilayero caadanyedalan, Yekoniyas Sheyaltiyella kembo, Sheyaltiyel ye Jerubabella kembo,

¹³ Jerubabel ye Abihudda kembo, Abihud ye Aliyakimba kembo, Aliyakim ye Ajorra kembo,

¹⁴ Ajor ye Jadokka kembo, Jadok ye Akimba kembo, Akim ye Alihudda kembo,

¹⁵ Alihud ye Aliyasarra kembo, Aliyasar ye Matanna kembo, Matan ye Yakubaa kembo,

¹⁶ Yakuba ye Isuwua kembo, Isuwuda kwa Merambe, Meram ye Isa tia Almasiwulan bowojaidaa kembo.

¹⁷ Adagaima Nazi Ibrahimlan tai har Mai Daudaro yadero am jamannja tiloa gadege mewu deri dasaa, koro Mai Daudalan tai har jaman yauidyaa cidi Babilayero caadano yadero mewu deri dasaa, koro jaman adan tai har tambo Almasiwuyero yadero mewu deri dasaa.

Tambo Isaye
(Luk 2.1-7)

* 1:1 1.1 kitawu - Bam. † 1:1 1.1 tada - Kaduwu.

¹⁸ Akko lawar tambo Isa Almasiwuye. Yanju Meramdə təmaji Isuwuye,[‡] amma kawu larusa cade rokko dasayiro, Ruhu Alaye cakke curoaro walyeno.

¹⁹ Isuwu təmajinjudə kam jirema, fuwu jamayen tia nanguro njakko cəraannidəro, asərlan tia kolduro nia ngoyeno.

²⁰ Adə karwunjun duwon, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan tiro fəlediye: «Isuwu kaduwu Mai Daudaye, bare Meramba kamuro ngoduro rinəmmi, Ruhu Alayeman curoaro walyeno.

²¹ Tada kongwa cambi, ni ye tiro cu Isa[§] yakke, dalilnjudə jamanjua biwunjalan cəkkayi nangaro,» yeno.

²² Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno.

²³ Tiye: «Akko fero kəlayakku kwa nojənni curo ngoje tada kongwa cambe tia Imanuwellan bowojai,»[†] cənna, maana Imanuwelledə Ala andi-a rokko.

²⁴ Kənəmlan fayenniya, Isuwu awo malaiya Kəmandeye tiro wuljəgənadəa cəde Meramba kamuro ngoyeno.

²⁵ Amma tia kamuro nojənni duwon, har tada kongwa cambe Isuwu tiro cu Isa kekko.

2

Ilmuwu cidi adinnambe Isaro ambəttuwu

¹ Jaman Isa bəla Baitalami cidi Yahudiyayen tambənadən, Hirudus ti mai duwon, ilmuwu laa cidi adinnambe cijane Jerujalembo isane:

² «Nda ti Mai Yaudiyaye tambənadə? Sillowunju adinnamlan culuwuna ruiye tiro ambəttuwuro kadiye,» cane keworo.

³ Mai Hirudus adəa fangenniya, hangalnju caa ciyeno, am Jerujalembe samma ye ngai.

⁴ Daji wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a sammaa bowoje ndaran Almasiwu tambiro kiworənniya,

⁵ tiro: «Bəla Baitalami cidi Yahudiyayen, akko awo nawi kuren ruwujənadə:

⁶ «*“Ni Baitalami cidi Yahudaye, curo bəlawə Yahudayedən darajanəm gana gəni, dalilnjudə curonəmlaman mai culuwi, mai duwon jamani Israyilayea cunodidə.”*»[†]

⁷ Daji Mai Hirudus asərlan ilmuwudəa bowoje sa sillowudə tayiro fəledəgənadəa cuwore tabbatkeyeranniya,

⁸ tayia Baitalamiro cunode tayiro: «Lenowo hangallayen tadadəa manowo! Tia fanduwia, lawar sukkudowo, wu ye lekko tiro ambətkəkko!» yeno.

⁹ Mana maidəyedəa fangeranniya, ilmuwudə jawal ngojane leyerə. Ledu cadi duwon, akko sillowu adinnamlan culuwe carunadə fuwunjaro koje leje, har na tadadə dəganadəa nayeyenniya, tak dayeno.

¹⁰ Sillowudəa kerunniya, karwunja tai daje kəjjiyeno!

¹¹ Daji fadodəro ngasaye tadadə-a yanju Meram-aa carune tungurumjane tadadəro ambətkeyera. Ajanja kajane tiro dinar so, kaaji so, mir^{*} so kedo.

¹² Daji Kəmande kənnasimlan tayia galaje bare na Mai Hirudussero waldanni yenniya, jawal gade ngojane lardunjaro walladara.

Masarro kasəme ledu

¹³ Ngawo ilmuwudə saptanayen, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye: «Cine tadadə-a yanju-aa ngone Masarro kasowo lenowo, nadən har kawu mana njaddəkkiro nammowo, dalilnjudə Mai Hirudus tadadəa njejoro maji nangaro,» yeno.

¹⁴ Daji Isuwu cije buneman tadadə-a yanju-aa ngoje Masarro lejane,

¹⁵ nadən har karmo Mai Hirudussero napkera. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Tadania Masarnin culuwo bowokkəna,»[†] cənna.

¹⁶ Mai Hirudus ilmuwudə tia jambəjanaro asuyenniya, fum gərgəje wada ce kəla sa ilmuwudə tiro tabbaccanayen tadawa kongwa kərwu yindia-a yindi cadənni-a bəla Baitalamiye-a bələdeyanju-alan dasaana sammaa roro keyeso.

¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljənadə wakkayeno. Tiye:

[‡] **1:18 1.18** Meramdə təmaji Isuwuye - Kəla ada yaudiyayen Meram kamu Isuwuye, amma fannjun ti-a rokko dəganani.

[§] **1:21 1.21** Isa - Maana cu adəyedə Kəmande cəkkayi. [†] **1:23 1.23** Ish 7.14 [†] **2:6 2.6** Mik 5.2 ^{*} **2:11 2.11** mir - Cu kawudiye, jauru buwucci. [†] **2:15 2.15** Hos 11.1

18 «*Bərni Ramayelan so lagaranne jauro fandi, Rahila diye yallanjuro cikkiri. Kanadi ta wajəna, bawo bawojana nangaro,*»[†] cəna.

Lardu Israyilawuyero waldu

¹⁹ Ngawo Mai Hirudus bawojənayen, Masarnin malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye:

²⁰ «Cine tādədə-a yanju-aa ngone lardu Israyilawuyero waldənowo, am duwon tādədə roro njejoro majaidə sanuna nangaro,» yeno.

²¹ Daji Isuwu cije tādədə-a yanju-aa ngoje lardu Israyilawuyero walladara.

²² Amma Mai Arkilawus cuju bawanju Mai Hirudussero cidi Yahudiyaya cunodidəro fangenniya, Isuwu nadəro ngaworo riyeno. Daji Kəmande kənnasimlan tia galayenniya, cidi Galileyero leje

²³ bəla laa Najarat canidən napkeno. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyayen wuljənədə wakkayeno. Tayiye: «Tia[†] kam Najarattelan bawojai,» canna.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu

(Mar 1.1-8; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)

¹ Jaman adən Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaa cidi Yahudiyayen jamaro kawuri cədde:

² «Təmmowo, nodo bargaa Mai Samemaye* del karənjəna!» cəni kərga.

³ Tima kam duwon Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen kəlanjun mana cədənədə wo. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:

“Kəmandero jawal dabbərgənowo, koduramnju cəkko dewo!” cəne mawoji.»[†]

⁴ Yahayaye kajəmənjudə kanduri karimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a.

⁵ Daji am bərni Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye sammaye-a cidi bərəm Jordaniye nğaye-a nanjuro isane

⁶ biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo.

⁷ Yahaya Farisawa-a Sadusiya-a kada tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isairo kirunniya, tayiro: «Nayi kaduwu fusiyaeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja?»

⁸ Awo tuwa jireye fəlejisoa dewo!

⁹ Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji.

¹⁰ Akko kərmamaro bewodə fərdi kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai.

¹¹ «Wudə təmmuwwa nangaro ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna sunonju tuluwoma tikkəni ngawonin isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala[†] njaddi.

¹² Mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyero ise algama-a kalari-a firji. Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalaridəa kannu təmmaro nuiwawolan warji,» yeno.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu

(Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Daji Isa cidi Galileyen cije bərəm Jordaniyero Nawi Yahaya tiro kasala cəddoro kadio.

¹⁴ Yahaya tiro daptuwuro maje: «A! Awiro gəle naniro isəmidə? Ngəlanjudə, nima diye wuro kasala səddəmi,» yeno.

¹⁵ Amma Isaye tiro: «Kərmadə kasadde, dalilnjudə awo jire sammaa diodə andiro jussəna nangaro,» yenniya, Yahaya kasatkeno.

[†] 2:18 2.18 Iri 31.15   [†] 2:23 2.23 tia - Almasiwu.   * 3:2 3.2 nodo bargaa Mai Samemaye - Kəрмаi Alaye.   [†] 3:3 3.3 Ish 40.3   [†] 3:11 3.11 kasala kannuye - Ajawu gənaduwu, bi bone nja, bi tayirro kalaktu.

¹⁶ Tiro kasala cædde Isa ingidælan kiluwunniyama, same farakko færamde Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jøpciyi kiro.

¹⁷ Koro samelan kowo nukce: «Adæma Tadani wo, tia raakkæna. Tiramnin jauru karwuni køjijæna!» yeno.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu

(*Mar 1.12-13; Luk 4.1-13*)

¹ Daji Yiwulis tia jarapcoro Ruhu Alaye Isaa simojiye karaa dæfiro kiluwo.

² Kawu fidewuro bune-a kausu-aro asem kidanniya, kæna tia kida.

³ Daji Jaraptumadæ nanjuro ise tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye aniro wulgæne kæmboro walja!» yeno.

⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Kam kæmbo baslan gæni, mana Ala wuljæna samman dægai,"»[†] yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia bærni tayirro* cade loiloiram Fado Alayen gænayenniya,

⁶ tiro: «Ni Tada Alayea, sæktæne cidiro yukkure! Awoa kitawulan ruuwada: "Ala kælanæmnin malaiyawanjuro wada ce mukkonjan kamnjagai bare sinæm kauro gæmdægænniro,"»[†] yeno.

⁷ Isaye tiro: «A'a, kitawulan ruuwada: "Bare Ala Kæmandea rijammæmni!"»[†] yeno.

⁸ Koro yaye Yiwulis tia kæla kau kuruwu fet laayero cade tiro larduwa duniaye samman-æ darajanja-æ fæleyeyenniya,

⁹ tiro: «Ngunæme wuro sujada sæddæmia, ani sammaa niro njikki!» yeno.

¹⁰ Daji Isaye tiro kalakciye: «Nani kolle, Yiwulis! Kitawulan ruuwada: "Ala Kæmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambætkæne!"»[†] yeno.

¹¹ Daji Yiwulis tia kolyeno, malaiyawa ye isane tiro kiskeyera.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(*Mar 1.14-15; Luk 4.14-15*)

¹² Isa Nawi Yahayaa kosoro casakkænaro fangenniya, cidi Galileyo wallada.

¹³ Bæla Najarattea kolje leje bærni laa Kafarnaam canilan napkeno, bærni duwon ci bæræmben cidi Jabulonne-a Naptaliye-ælan[†] dæganadæ.

¹⁴ Adægaima awo Kæmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljænadæ wakkayeno. Tiye:

¹⁵ «Cidi Jabulonne-a Naptaliye-a kanji jawal bæræmbe na ci gade bæræm Jordaniyen tiro Galile cidi kærdiyaye canidælan,

¹⁶ am curo duwuyen dasaanadæ nur kura laa caruna, koro tayi curo kaudi karmoyen dasaanadæ yea nur wassæna!»[†]

¹⁷ Sa adæn Isa jamaro kawuri kæji wulduwu badiyeno. Tiye: «Tæmmowo, nodo bargaa Mai Samemaye del karænjæna!» yeno.

Isaye fuwuranju burwoyæa bowodu

(*Mar 1.16-20; Luk 5.1-11*)

¹⁸ Yim laa Isa ci bæræm Galileyæ jægai duwon, yaana yindi Siman tiro Biturus cani-æ yanjugæna Andarawus-æ buni taramnja bæræmdæro fijagai kiro. Tayidæ buni tawu.

¹⁹ Isaye tayiro: «Arowo wua sægaiwo, nayia kam tawuro[‡] njadækki!» yeno.

²⁰ Sadæman buni taramnja koljane tia geya.

²¹ Koro nadæn fuwuyenniya, yaana yindi gade ye Yakuba tada Jabadiye-æ yanjugæna Yahayæ-æ bawanjan kundenno curo maarayen buni taramnja caassai kiro. Tayia bowoyenniya,

²² cijane maaradæ-æ bawanja-æ koljane tia geya.

Jama kadaye Isaa ga

(*Mar 3.7-12; Luk 6.17-19*)

²³ Daji Isa bæla bælaro leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kæji nodo bargaa Alayæ wuljiyi, am dondia kasuwanja jiri fi yayen isangajiyi ngai duwon, cidi Galileyæ sammaa diriyeno.

²⁴ Adægainin lawarnju cidi Siriye ngaro tatargaada. Koro am larduyedæ amnja kasuwæ-æ kændondi jiri jiri-æ karuwæ-æ sedan koroyæ-æ tiyi canæ-æ sammaa Isaro cakkude isangayeyeno.

[†] 4:4 4.4 SK 8.3 * 4:5 4.5 bærni tayir - Jerujalem. † 4:6 4.6 Jaw 91.11-12 † 4:7 4.7 SK 6.16 † 4:10 4.10 SK 6.13 † 4:13 4.13 Jabulon-a Naptali-a - Jiri yindi Israyilaye. † 4:16 4.15-16 Ish 9.1-2 ‡ 4:19 4.19 kam tawu - Am duwon am gade Isaa nojaro majaidæ.

²⁵ Jama kada tia geya, laanja cidi Galileye, laa cidi Bəlamewuye, laa bəрни Jerujalembe, laa cidi Yahudiyaye, laa ye ngawo bəram Jordaniye.

5

Jawawi Isaye kəla kau kuruwu laayen

(Luk 6.17-49)

¹ Isa jama kada kadami captairo kirunniya, kəla kau kuruwu laayero juwane napkeno. Fuwurawanju ye nanjuro kadira.

² Daji tayia alamdu badiyeno.

Am bargaasodə

(Luk 6.20-26)

³ «Barganja am karwulan talaawadə,*
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.

⁴ Barganja am kərma cesiridə,
fuwun simalonja bawodəro.

⁵ Barganja am rokura bawoadə,
fuwun dunia warasajaidəro.

⁶ Barganja am kərma kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə,†
fuwun kuljaidəro.

⁷ Barganja am kanjimarimasodə,
fuwun kanjimari cawandidəro.

⁸ Barganja am karwu bulladə,
fuwun Alaa caruidəro.

⁹ Barganja am kərma nanlewa cawudidə,
fuwun tadawa Alayelan‡bowodaidəro.

¹⁰ Barganja am kəla jire dionjayen tayia basarjaidə,
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.

¹¹ «Am wu nangaro nayia raranjane basarnjane diwindo jiri jiri wuljaiya, bargando!

¹² Kəji dama baworo fannowo, dalilnjudə samelan mukowando jauro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgajaman nawiya kureye burwonjanadəa basaryera.

Manda-a nur-a

¹³ «Nayima manda duniaye wo. Amma mandadə kəlambo walyenoa, jiri fin gəle cayenju gairo walji? Awimaro faidajiwawo, tia deyan yirjane am guguwaccai.

¹⁴ Nayima nur duniaye wo. Bəрни kəla kau kuruwuyen dəganadə gəradiwawo.

¹⁵ Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, kəla gənəduramnjuyen gənəje fadodən wundusoro nur ci.

¹⁶ Adəgaima nayi ye kollowo nurndo fuwu amben wasso, awo ngəla diwidəa caro Bawando Mai Samemaro daraja cadoro!

Kəla Attaurayen

¹⁷ «Bare awo Attaura-a kitawuwa nawiya-alan ruwuwadadəa baworo dioro kadikoro təmanuwwi. A'a, tayia baworo dioro gəni, tayi samma wakkajaro kadikko.

¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu same-a cidi-a baworo waljaimaro, arawu bi səkkal falma Attauralan baworo waljiwawo, sai tayi samma wakkajaiya duwon.

¹⁹ Wundu duwon wadawa aniye gananjaa ga waje am gade yea ngai alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja jauro ganaalan bowojai. Amma wundu duwon wadawa ania jəgane am gade yea jaoro alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja kuraalan bowojai.

²⁰ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, maləmba Attauraye-a Farisawa-aa jire diolan konuwawoa, təmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo.

Kəla gərgaduyen

²¹ «Amwurawande jaman kureyero: “Bare ro kambe tuluwummi, wundu duwon ro kambe cuttuluwunadəa shararo caadi,”† cane wuljaanadəa fannuwawa.

* 5:3 5.3 am karwulan talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojannin Alaa mərsajanadə. † 5:6 5.6 am kərma kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə - Am duwon kowori cade awo Ala caraanaa dioro majaidə. ‡ 5:9 5.9 tadawa Alaye - Alaa mərsajane awo ti caraanaa dioro majana nangaro, tayi am hal ngəlaa Alaye gairo waljai. † 5:21 5.21 NL 20.13; SK 5.17

²² Amma wu nayiro wulnjagakki, kam kamanjuro gərgajəgənadəa shararo caadi. Koro kam kamanjuro “Kam bowuye!” cəne rajənədəa majilis adinwuyero caadi. Koro kam duwon kamanjua waje tiro: “Batti!” cənnədəa kannu jaanamayero koljagai.

²³ «Adə nangaro na laya duwaduramben sadaa njeəddoro isəmma duwon, awo kuttu laa kamanəmbo yiddəmmaa tangəmia,

²⁴ fuwu laya duwaduramdəyen sadaanəmdəa kolle lene ni-a kamanəm-a solodənowo duwon, daji waldəne are sadaanəm yidde.

²⁵ «Shararambo lawalamanəm-a rokko ledu diwi duwon, kəla jawallen doiro koworə de tawaktəne, bare nia alkaliro sərənnjəgənniro. Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi.

²⁶ Jiremaro niro wulnjəgəkki, nadən wuri njeəgaidəa cotto rəmbəmmia, təmmaro luwumbawo!

Kəla kənjənayen

²⁷ «Koro tayiro: “Bare kənjəna dimmi,”† cane wuljaanədəa fannuwwa.

²⁸ Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamua cure mangarjənədə, karwunjun kənjəna cədəna.

²⁹ Simməm kəmborəmdə njakke biwu dimia, tia kulaine gəmmə. Tiyinəm samma kannu jaanamayero fidiydəroa, sim fal fuddəmmədəma niro ngalwo.

³⁰ Koro mukkonəm kəmborəmdə njakke biwu dimia, tia kamme gəmmə. Tiyinəm samma kannu jaanamayero fidiydəroa, mukko fal fuddəmmədəma niro ngalwo.

Kəla kamu dəptayen

³¹ «Koro waldane tayiro: “Kam kamunjua dəpcidə tiro kakkadu kamu dəptaye co,”† cane wuljana.

³² Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla kənjənayen gəni dəpcənədə tia kənjənamaro cədəna. Koro wundu duwon kamu dəpkadaa niyājənədə, ti ye kənjəna cədəna.

Kəla kansi boyen

³³ «Koro amwurawande jaman kureyero: “Bare bowuro kansi bummi, kansi Kəmandero yibbumədəa de!”† cane wuljaanədəa fannuwwa.

³⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare təmmaro kansi buwwi! Bare sameyen kansi buwwi, Alaye kurisnju kəрмаiye nangaro,

³⁵ bi cidiyen, si gənadurəmnju nangaro, bi Jerujaləmben, bəрни Mai Kuraye nangaro.

³⁶ Koro bare kəlandoyen kansi buwwi, ranguwe kanduri kəlandoye falmaa bul bi cələmbə diwwawo nangaro.

³⁷ Ngəlanjudə “Aaa,” bi “A’a,” wullowo. Awi yaye adəa kojənədə na ti Kəladoyen§ kadio.

Kəla rəmbøyen

³⁸ «Koro tayiro: “Kam laa sim bi timi kamanjuye fal kittuluwoa, simnju bi timinju fal ye cattuluwo!”† cane wuljaanədəa fannuwwa.

³⁹ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare kam kəlado wanuwwi. Kam laa ferinəm kəmboram mərin bakcia, wailadə yea tiro kalakkəne.

⁴⁰ Koro kam laa gəmajənəm moworo nia shararo njadi cənia, kolle garinəmdə yea ngojo.

⁴¹ Kam laa dunodunon njakke na kilometər fallaro lenəmia, na kilometər yindiaro ti-a rokko lenowo.

⁴² Kam njuworənamədəro ye, koro kam nanəmnin tagari cəraanədəro bare dapkəmmi.

Kəla kəlado rawøyen

(Luk 6.27-36)

⁴³ «Koro tayiro: “Kəmaskinəmba raye,† kəladonəmba wane,” cane wuljaanədəa fannuwwa.

⁴⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, kəladowandəa rawowo, koro am nayia basarnjanədə yero Alaa yukkorowo,

⁴⁵ ngainin tədawa Bawando Mai Samemayero walluwi. Dalilnjudə Ala cakke kəngal am ngəla-a diwi-aa wassi, koro ingi sameye ye jirewu-a jirenambuwo-aro cudduri nangaro.

⁴⁶ Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Akki mowomaso ye ngai gëna cadi?

⁴⁷ Koro këramiyando runjaa lewanuwia, awi gäle am gadesoyea kojëna diw? Kërdiya ye ngai gëna cadi?

⁴⁸ Adë nangaro Bawando Mai Samemadë kalkallo diomadë gai, nayi ye kalkallo diowuro wallowo!

6

Këla sadaayen

¹ «Hangal gënanowo, bare këndondo jireye federo jama nayia njaroro diwwi. Adë gënia, mukowa na Bawando Mai Samemayen fanduwawo.

² Adë nangaro sadaa talaawaro yiddëmiya, bare mënafëkkaso gai am gadero awo dimmadëa wulgëmmi. Tayidë dandal so, farsam solan am tayia caro daraja cadoro sadaa cadi. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandëna.

³ Amma nidë sadaa talaawaro yiddëmiya, bare mukkonëm waila awo mukkonëm këmboram cëdidëa nojënni,

⁴ sadaanëmdë asërlan tëdo. Daji Bawanëm asërlan curuidë niro mukowa nji.

Këla moduwayen

(Luk 11.1-4)

⁵ «Moduwa dimiya, bare mënafëkkaso cadidë gai dimmi. Tayidë dandal so, farsam solan daada am tayia caroro moduwa cadiya, caraana. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandëna.

⁶ Amma nidë moduwa dimiya, ngimmëmbo ngaye cinnadëa jange Bawanëm turuiwawodëa kore. Daji Bawanëm asërlan curuidë niro mukowa nji.

⁷ Koro moduwa diwiya, bare kërdiyadë gai awo falla ngëwuro wuwulluwwi. Mananja ngëwu nangaro Ala tayia fanjiro tëmajai.

⁸ Bare tayi gairo walluwwi, daliljudë kawu tia koruwidëmaro Bawando mërädundosodëa nojëna nangaro.

⁹ Akko ngainin moduwa dewo:

«*Bawande Mai Samema,
cunëmbo daraja tio!*

¹⁰ *Nodonëm bargaa iso!
Awo raamma dunian tëdo,
jiri same yen tëdidë gai!*

¹¹ *Andiro këmbonde kuye sade.*

¹² *Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddënadëa
gawurniyenadë gairo.*

¹³ *Bare kolsame jaraptiyende,
Këladodëro kasane.*

*Nodo-a kënduwo-a daraja-a
har abadaro kaanëmdëma. Amin.»*

¹⁴ «Nonowo, am biwu njaddënadëa gawurnuwia, Bawando Mai Samema nayi ya gawurnjai.

¹⁵ Amma tayia gawurnuwawo, Bawando ye biwundo gawurjiwawo.

Këla asemben

¹⁶ «Asem diwiya, bare mënafëkka cadidë gai fëkkando dinuwwi! Tayidë am asemnja caroro fëkkanja faljai. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandëna.

¹⁷ Amma nidë asem dimiya, këlanëm ye këndawulan sammë, fëkkanëm ye lamme,

¹⁸ Bawanëm turuiwaworo kajia, bare wunduma asem dimiro nojënni. Daji Bawanëm asërlan curuidë niro mukowa nji.

Këla arsiyi captayen

¹⁹ «Bare këlandoro arsiyi dunialan cammuwwi, na duwon kanam-a diwuram-a bannajai, barwuso ye faljane ngasaye ngojaidë.

²⁰ Këlandoro arsiyi samelan cammowo, na duwon kanam-a diwuram-a bannajai-wawo, barwuso ye faljane ngasaye ngojaiwawodë.

²¹ Nonowo, na arsiyindo dëganadëman karwundo ye kërga.

²² «Simdë tima fatëla tiyiye wo. Simmëm ngaa, tiyinëm samma ye nurraro walji.

²³ Amma simmëm jaujia, tiyinëm samma ye duwuario walji. To, nur nilan dëganadë duwua, duwu adë jaumaro kura, diye!

²⁴ «Wunduma rakce wolodi kam yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cërayi, bi fal bërsemje fal ruji. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwawo.

Këla karwungai dioyen
(Luk 12.22-34)

²⁵ «Adë nangaro nayiro wulnjagakki, bare këla awo rondoro buwi-a yawi-ayen bi këla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. Rodë këmböa kojëna, koro tiyidë ye kajëmia kojëna, gëna?

²⁶ Ngudowa sameyëa ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro nema ye jawulan capcawawo yaye, Bawando Mai Samema tayia ambaji. Nayidë jauro ngudowaa darajan konuwwa, gëna?

²⁷ Wundundo gälë rakce karwungainjulan sa fal kawunjuro cërgai?

²⁸ «Koro awiro këla kajëmiyen karwungai diwi? Fëreso karaaye jiri rijaidëa ruiwo, ngënëpcawawo, koro caa cadiwawo.

²⁹ Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauro darajaa yaye, ngaltema kajëmi fëre aniye falnjaa nanshawan najëgëna cakkënni.

³⁰ Ala fëreso ku karaan rijai bari kannuro fijagai ania ngai jakcidë, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambërse ganaadë!

³¹ «Adë nangaro bare këla awo aniye karwungai diwwi, bare këlandoro: “Awi gälë buiye?” bi “Awi gälë yaiye?” bi “Awilan gälë tiyinde jangiye?” wulluwwi.

³² Kërdiyaso awo ania majai, amma Bawando Mai Samema nayi ye awo ani samman mërädundöaro nojëna.

³³ Attëroa, nodo bargaa Alaye-a jirenju-a manowo duwon, awo ani samma yea nayiro njadi.

³⁴ Adë nangaro bare karwungai bariye diwwi, karwungai bariyedë kuye gëni. Ku nguson suwol kaanjua.

7

Këla ambo shara njëddöyen
(Luk 6.37-42)

¹ «Bare wundumaro shara yidduwwi,* nayi yero shara njëddiwawo.

² Jiri ambo shara yidduwidë gai, nayi yero shara njëddi. Koro jiri ambo ngalgëwidë gai, nayi yero ngalnjägai.

³ «Awiro kalëm sim kamanëmben rumi duwon, karjëm curo simmëmben asunëmbawodë?

⁴ Akko ni simmëmlan karjëmbadë, awiawin gälë kamanëmbo: “Kolle kalëm simmëmbedëa tuluwukke,” nëmi?

⁵ Mënafëk, karjëm simmëmbedëa tuluwumiya duwon, daji ngëlëro rume kalëm sim kamanëmbedëa tuluwumi.

⁶ «Bare awo tayirdëa këriyaro yiwwi, koro bare awondo darajaa fuwu aladëyayen kolluwwi. Kolluwiya, tayia guguwaccäi, këriya ye suwordane nayia njanjannjai.

Këla koro-a madu-a cinna bakta-ayen
(Luk 11.9-13)

⁷ «Korowo njadi, manowo fandüwi, cinna bangowo kanjägai.

⁸ Wundu duwon cuworimadëro cadï, kam majimadë ye cuwandi, koro kam cinna bakcimadë yero kajagai.

⁹ «Wundundo tädänju tia burodiro cuworiya, dongur kauye cidë?

¹⁰ Bi buniro cuworiya, kadï cidë?

¹¹ Nayi diwiso awowa ngälë tadawandoro njo nonuwwaa, balle Bawando Mai Samema awowa ngälë am tia caworiro cidë!

¹² Adë nangaro awo duwon amso nayiro njëddiya raawwadëa nayi ye tayiro yiddowo! Adëma maana Attëroa-a kitawuwa nawiyaye-aye wo.

Këla ngaworam jëkkadëyen
(Luk 13.24)

¹³ «Ngaworam jëkkadëyen ngawowo, dalilnjudë ngaworam farak, jawalnju ye këskedë, tima ngaworam kannuyedë wo, koro am tiyen ngasayidë kada.

* 7:1 7.1 bare wundumaro shara yidduwwi - Bare këlandöa sharawu am gadëyero ngonuwwi.

¹⁴ Amma ngaworam jækka, jawalnju ye jaudæ, tima ngaworam ro sawisoyero cadimadæ wo, koro am tia cawandidæ ganama.

Kæla kæska-a tadanju-ayen
(Mat 12.33-37; Luk 6.43-45)

¹⁵ «Nawiya kattuwuyero hangal gënanowo! Tayidæ nandoro isaiya, alamanja dimi gai, amma karwunja jauru diwi bulduye gai.†

¹⁶ Tada casakkidælan tayia asunuwi. Inab coccorilan njakcai wa? Koro tarmu kolollan cadori wa?

¹⁷ Kæska ngæla nguson tada ngæla cakki, koro kæska diwi ye tada diwi cakki.

¹⁸ Kæska ngæladæ rakce tada diwi cakkiwawo, koro kæska diwidæ ye rakce tada ngæla cakkiwawo.

¹⁹ Kæska fi duwon tada ngæla cakkiwawodæa caljane kannuro fijagai.

²⁰ Adæ nangaro tadanjalan tayia asunuwi.

Kæla fuwura jireyen
(Luk 13.25-27)

²¹ «Am wuro: “Kæma! Kæma!” cani samma gëni nodo bargaa Mai Samemayero ngasayi, sai kam awo Bawani Mai Samema cæraanaa cædimadæ.

²² Yim adæn‡ am ngæwu wuro: “Kæma, Kæma, cunæmlan nawinawi kidiye, cunæmlan sedanso duyeyi, koro cunæmlan awo ajabba kada ye kidiye, gæna?” cani.

²³ Daji wuye tayiro: “Ngaltema nayia nonjakkæni. Nayi diwi diomaso, wun kuruwunno lenowol!” nækki.

Misal fado tandowu yindiye
(Luk 6.46-49)

²⁴ «Adæ nangaro wundu duwon manani ania fanje jøganamadæ, ti alama kam hangalla soronju kæla kauyen cædandænadæ gai.

²⁵ Ingi sameye cudure bæræm fala tarje, karuwa ye cije sorodæa babakkenniya, sorodæ wurdanni, dalilnjudæ færdunju kæla kauyen tædandænana nangaro.

²⁶ Amma wundu duwon manani ania fanjæna jøgannimadæ, ti alama kam hangal bawoa soronju kæla cidi kesayen cædandænadæ gai.

²⁷ Ingi sameye cudure bæræm fala tarje, karuwa ye cije sorodæa babakkenniya, wurde tægæmbo fiyada,» yeno Isaye.

²⁸ Isa mana ania cæde kerænniya, jama captanadæ alamdunjudæa ajapkeræ,

²⁹ dalilnjudæ malæmbanja Attauraye gai gëni, kænduwoaro tayia alamji nangaro.

8

Isaye kam barasua isangaduwu
(Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Isa kæla kaudæyen jøpkenniya, am kada kadami tia geya.

² Kam barasua laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kæma, raammaa, rangæme wua isangasægæme tayirro wallækki,» yeno.

³ Isa mukko sajiye kamdæa leje: «Raakkæna, tayirro walle!» yeno. Sadæman barasudæ tia kolje tayirro walyeno.

⁴ Daji Isaye tiro: «Bare wundumaro adæa wulgæmmi, amma lene rimandæro fæledægæne, koro sadaa Nawi Musa wuljænadæa de, jamaro shedaro waljo!»

Isaye soji kura Rombeye kareæ isangaduwu
(Luk 7.1-10; Yah 4.43-54)

⁵ Isa bærni Kafarnaambo kærgeanniya, soji kura Rombe laa nanjuro ise tia lowoje:

⁶ «Kæma, kæræani dondi fadon bowada, tiyinju nuna jauru basardi,» yeno.

⁷ Isaye tiro: «Lekke tia isangagækki,» yeno.

⁸ Amma soji kuradæye tiro: «Kæma, nia fannin sawo tikkæni. Biya wada ye, kæræani ngaji.

⁹ Wudæ cidiya kænduwo amben kærgekko, færduni yen sojiya takkæna. Falnjaro: “Lenel!” nækkiya, leji. Fal laaro: “Are!” nækkiya, isi. Koro kæræaniro: “Adæa de!” nækkiya, cædi.»

¹⁰ Isa adæa fangenniya, ajapce jama tia jagaidæro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilayen kambærse kura adæ gai fandækkæni!

† 7:15 7.15 alamanja dimi gai, karwunja buldu gai - Curo dæla, ngawo kani. ‡ 7:22 7.22 yim adæn - Kiyama.

¹¹ Nayiro wulnjagakki, am kada adinnam-a fæde-alan* isane Nawî Ibrahim-a Nawî Isaku-a Nawî Yakuba-a rokko nodo bargaa Mai Samemayen masæna dioro napcai.

¹² Amma tadawa nodo bargaa yedæ† deyan curo duwon cælæm pættero gæpcagai, nadæn so ye tædi, sheri ye naldi,» yeno.

¹³ Daji Isaye soji kuradæro: «Lene, kambærsenæm nangaro, awo suworæmmadæ niro wakkanjuwol!» yeno. Kareanjudæ sa adæman ngayeno.

Isaye am ngæwua isangaduwo

(Mar 1.29-39; Luk 4.38-44)

¹⁴ Isa fado Biturussero kadinniya, ya kæsai Biturusse kangea bowada kiro.

¹⁵ Isa mukkonju leyenniya, kangedæ tia kolje, ti ye cije Isaa sosadu badiyeno.

¹⁶ Yim adæa kængal kikkurænniya, bærnîwudæ karuwamaso kada na Isayero kewudo. Mananjulaman sedannadæa duyeno, koro am dondi sammaa isangayeyeno.

¹⁷ Adægaima awo Kæmande kuren ci Nawî Ishayayen wuljnadæ wakkayeno. Tiye: «Kændondinde kælanjuro ngoje kasuwanden isangaseyera,»† cænna.

Isaa ga kæske gæni

(Luk 9.57-62)

¹⁸ Yim laa Isa jama kada tia dirijane kæljanadæa kirunniya, fuwuranjuro wada bæramdæa faldaye kaino.

¹⁹ Daji malæm Attauraye laa nanjuro ise tiro: «Sayinna, ndara lenæmi yaye nia njægakki,» yeno.

²⁰ Isaye tiro: «Kæluwuso bælaanja, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambedæ‡ nanju tustuyema bawo,» yeno.

²¹ Koro fuwuranju laa ye tiro: «Kæma, amarsægæne lekke bawania sittærakkiya duwon,» yeno.

²² Amma Isaye tiro: «Wua sægai, kolle am sanuna amanja sanunadæa sittæraja!» yeno.

Kænduwo Isaye kæla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen

(Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Isa curo maarayero kærğaanniya, fuwuranju ye tia jaane kasargawo.

²⁴ Sadæman karuwa dunoa cije ingi bærambe cambalje, har ingi maaradæro fiduwo badiyeno. Sadæn Isa kænæm cædi.

²⁵ Fuwuranjudæ isane tia kænæmnin kesangæranniya, tiro: «Kæma, andia samoye, nuiye!» yera.

²⁶ Isaye tayiro: «Awirow yayew, nayi kambærse ganaadæ?» yeno. Daji cije karuwadæ-a bæramdæ-aro kikkadænniya, dajane dunia gæmbo walyeno.

²⁷ Fuwuranjudæ ajapcane: «A! Kam jiri fi attæ? Karuwa-a bæram-ama mananju jagai!» yera.

Kænduwo Isaye kæla sedannayen

(Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Isa bæramdæa falje koje cidi Gadarawuyero kadinniya, karuwama yindi kaurilalan caluwe tia kapkeyera. Tayidæ jaurow jau, har wunduma rakce jawaldæyen kojiwawo.

²⁹ Daji yiljane: «Awi lambonæm andiro, Tada Alaye? Sanju cæðænnin§ andiro ajawu gænaduwo wa kadim?» yera.

³⁰ Kuruwunjan alade kada newo cadi ye mbeji.

³¹ Daji sedannadæ Isaa lowojane: «Dusamia, aladeyadæro dusagane curonjaro ngayiyo!» yera.

³² Isaye tayiro: «To, lenowo!» yenniya, sedannadæ caluwe curo aladeyadæyero kasargawo. Daji aladeyadæ samma ngæræmjane kaulan jæpcane bæramdæro fidagane ingiye ngoje kasuno.

³³ Sæniya aladeyayedæ cagase bælaro lejane awo kæla karuwamaso aniyen wakkæjanadæa ambo wulyeyera.

³⁴ Daji am bælaye samma ye Isaa kaptuwuro caluwe kerunniya, cidinja koljoro tia lowoyera.

* **8:11 8:11** am adinnam-a fæde-alan - Am duwon færdunja kærdiye koljane Alaa mærsajanadæ. † **8:12 8:12** tadawa nodo bargaa yedæ - Israyilawu duwon Alaa mærsajannidæ. † **8:17 8:17** Ish 53.4 ‡ **8:20 8:20** Tada Kambe - Kaala Almasiwuye. Isa kæla Tada Kamben manajiya, kælanjuman manaji. § **8:29 8:29** sanju cæðænnin - Sa tayiro wowom gænaduwoye cæðænnin.

9

*Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwwu**(Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)*

¹ Daji Isa maaradaro ngaye bəramdəa falje koje bərninjaro* wallada.

² Am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane nanjuro kewudo. Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunadəro: «Tadani, bare təma kolləmmi, biwunəm gawurdəna,» yeno.

³ Daji maləmba Attauraye laa karwunjan: «Kam attə Alaa gaskajəna, diye!» yera.

⁴ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon niadiwi dəganadə?»

⁵ Ndaso gəle budu wo: «Biwunəm gawurdəna» wulduma ra «Cine lene!» wulduma?

⁶ Nonowo, Tada Kambədə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurdue mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunadəro: «Cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno.

⁷ Kamdə cije fannjuro leyeno.

⁸ Jama captanadə adəa kerunniya, rijane Ala kənduwo adə gai ambo cinadəa kengoro.

*Isaye Matiyua bowodu**(Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)*

⁹ Isa nadəa kolji duwon, kam laa tiro Matiyu cani kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁰ Isa fado Matiyuyelan masənarə napcəna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye isane ti-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera.

¹¹ Farisawa adəa kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro maləmmndo akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera.

¹² Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo.

¹³ Lenowo, mana adəye maananju asunowo: «Bu fida gəni, kanjimərima raakko.»† Awoa jiremasoa gəni, biwumasoa bowoduro† kadikko,» yeno.

*Kambiwu kəla asemben**(Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)*

¹⁴ Daji fuwurawa Nawi Yahayaye na Isayero isane tiro: «Awiro andi-a Farisawa-a asem‡ taiye, amma fuwurawanəm asem cadaiwawodə?» cane keworo.

¹⁵ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya karwunja kuttaji wa? A'a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.

¹⁶ «Wunduma guntu batta bərinne ingiro cakke captənni ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bərinde capte kardudə cayemaro kuraro walji.

¹⁷ Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiwiwawo. Ngai cədia, satkidə falde,§ diben ye cidiro fidiye, satki ye bannadi. A'a, amso diben bərindeə satki bərinno fijagai, adəgainin tayi yindi samma kəlewa dasayi,» yeno.

*Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen**(Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)*

¹⁸ Isa tayiro manajiyi ngai duwon, fuwuma dandalle laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kərmama feroni bawoyeno. Are mukkonəm tiro gənagəne, roaro walji,» yeno.

¹⁹ Daji Isa cije fuwurawanju-a rokko kamdəa geya.

²⁰ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidunju* dajənni. Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa leyeno,

²¹ awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni.

²² Isa suworde tia kirunniya, tiro: «Feroni, bare təma kolləmmi! Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma!» yeno. Sadəman kamudə ngayeno.

²³ Isa fado fuwuma dandalledəro ise algaidawu lagaranne-a jama captana kalala fijai-a kirunniya,

²⁴ tayiro: «Luwowo lenowo! Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. Amma tia rujane tiro kaasu keddo.

²⁵ Jamadəa deyaro kettuluwunniya, ngaye ferodəa mukkoeyen cədane ciyeno.

²⁶ Lawar adə cididə ngaro tatargaada.

Isaye kambu yindia isangaduwwu

* 9:1 9.1 bərninja - Bərnī Kafarnaambe. † 9:13 9.13 Hos 6.6 ‡ 9:13 9.13 biwumasoa bowodu - Tuwa cado Alaa jaaro. § 9:14 9.14 asem - Faral gəni, nafila. § 9:17 9.17 satkidə falde - Dibən bərin mojojolge kuraro walji nangaro, satki dinadə faldi. * 9:20 9.20 bu fidunju - Salanambu.

²⁷ Isa nadæa kolje ledu cædi duwon, kambu yindi tia jaane kowo sapcane: «Isa Tada Mai Daudaye,† andia njunosane!» canî.

²⁸ Fado laaro kærgeanniya, kambuwadæ nanjuro kadira. Isaye tayiro: «Rangække adæa njaddækkiro mærsasuwwa wa?» cæne kiworo. Kambuwadæye: «Aaa, Kæma!» yera.

²⁹ Daji Isa simnja leje tayiro: «Kambæsendo nangaro, nayiro wakkanjaa!» yenniya,

³⁰ sim kewando. Isa tayiro wada ce: «Fannowo, bare wunduma adæa nojænni!» yeno.

³¹ Amma lejane lawar Isayedæa cididæ ngaro tataryeyera.

Isaye karuwama manajiwawoa isangaduwwu

³² Tayi sim cawandænadæ sapkadaranniya, am gade karuwama laa rakce manajiwawoa ngojane na Isayero kewudo.

³³ Isa sedandæa duyenniya, kamdæ manadu badiyeno. Daji jamadæ ajapcane: «Ngaltema awo adæ gai lardu Israyilayelan turunni!» yera.

³⁴ Amma Farisawadæye: «Kænduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera.

Kala ngæwu, kidawu gana

³⁵ Daji Isa leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kæji nodo bargaa Mai Samemaye wuljiye am dondia kasuwanja ngan isangajiyi ngai duwon, bæla-a bæladeya-a sammaa giya.

³⁶ Jama kada captanadæa kirunniya, tayia njunoyeno, dalilnjudæ jæktane hangalnja caa cijæna alama dimiya sæni bawoa gai nangaro.

³⁷ Daji fuwurawanjuro: «Kaladæ ngæwu, amma kidawudæ gana.

³⁸ Adæ nangaro Kæma kalayedæa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njæddoro cunodo!» yeno.

10

Isaye kængayamba mewun yindindæa galadu

(Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Isa fuwurawanju mewun yindindæa bowoje tayiro kænduwo sedan dudaye-a am kasuwa so, kændondi so jiri fi yayea isangaduwwuye-a kaino.

² Cuwa kængayambanju mewun yindindæyedæ tayima Siman kam tiro Biturus canidæ, yanjugæna Andarawus, Yakuba tada Jabadiye, yanjugæna Yahaya,

³ Filibus, Bartolomi, Toma, Matiyu akki mowoma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus,

⁴ Siman kam Kan'anaye,* Yahusa Iskariyot kam mukko kæladowayero Isaa særættuwumadæ.

Jawawi Isaye kæla kida-a bone nja-ayen

Isaye mewun yindindæa nodo

(Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Isa tayi mewun yindin aniro wada ce kinodo. Tayiro: «Bare na kærdiyayero lenuwwi bi bælawæ Samariyawuyero ngawuwwi,

⁶ biya na jama Israyila tayi dimiya faccaanadæ gaiyero lenowo!

⁷ Lenuwilan, ambo: "Nodo bargaa Mai Samemaye del kærænja!" wulgænowo.

⁸ Am dondia isangagænowo, am janunaa roaro kalangowo, am barasuaa isangagænowo tayirro walja, sedanna dunowo. Dero kiwanduw, nayi ye dero yowo.

⁹ «Bare kunguna dinarre, bi riwullaye, bi kulloye ngonuwwi,

¹⁰ koro bare ngærwu, bi gæmaje yindi, bi suno gade, bi ka ngonuwwi, kidamaro ngænæwuramnju wajipcægæna nangaro.

¹¹ «Bæla-a bæladeya-a fi yayero ngawuwiya, kam ngælama manowo fannjun jæmmowo nammowo, har kawu nadæa kolluwiro.

¹² Fannjuro ngawuwiya, bargæ dæpkænowo.

¹³ Am fadodæye ngælaro njamoyia, bargandodæ tayilan dæga. Amma nayia mowo wanjaia, bargandodæ nandoro waldo.

¹⁴ Wunduma nayia njamowonni bi manando ngojænnia, fadodæa bi bæladæa kolluwiiya, katti sindoye kagangowo.†

¹⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiyi, wowom am bæla adæyedæ am bærne Sodombe-a Gomorre-adæa‡ nanjaunin koji.

† 9:27 9.27 Tada Mai Daudaye - Kaala Almasiwuyey. Tidæ kaduwu Mai Daudaye. * 10:4 10.4 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma. † 10:14 10.14 katti sindoye kagangowo - Sæmo kasta. Wowom Alayero tayia koljagai. ‡ 10:15 10.15 bærne Sodombe-a Gomorre-a - Am bærne aniyey jauru diwi nangaro, Ala tayiro samelan kannu fijiyey siyeyeno.

*Bone nja mbeji**(Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)*

¹⁶ «Fannowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodækki. Adè nangaro kadi gai burwoaro wallowo, koro bullam gai biwu bawoaro dægaiwo.

¹⁷ Amsoro hangal gənanowo, dalilnjudə nayia njadane fuwu majlissero njasade dandalnjasolan kowonjai,

¹⁸ koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyero njasadi, tayi-a kərđiya-aro shedaro walloworo.

¹⁹ Shararo njasadiya, bare kəla jiri mananuwi bi awo wulluwiyen karwungai diwwi. Sadən awo wulluwidəa nayiro njadi,

²⁰ dalilnjudə nayi gəni mananuwi, Ruhu Bawandoyedəma nayiyen manaji nangaro.

²¹ Yaana yanjugənaa sərəcciyə roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro turu cadde casakke tayia roro ceyesi.

²² Cuni nangaro[§] am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero* dəganamadə njəkkawo cuwandi.

²³ Bəla laan nayia basarnjaiya, bəla gadero kasowo lenowo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Tada Kambedə walde isidəro, bəlawə Israyilawuye sammaa ga yeruwawo.

²⁴ «Fuwura maləmnjua kojiwawo, koro wolodi kəmanjua kojiwawo.

²⁵ Fuwura maləmnju gairo waljiya, cədəna. Wolodi ye kəmanju gairo waljiya, jussəna. Kəma fadoyedəa Beljəbullan† bowoyeraa, balle am fannjuye?

*Kamba gəni, Alaa rinowo!**(Luk 12.4-12)*

²⁶ «Adə nangaro bare tayia rinuwwi. Awima jakkada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə bawo.

²⁷ Awo curo buneyen nayiro wulnjagakkənədəa kausulan wulowo, koro awo curo səmondoyen tatapcane fannuwwadə yea farsamlan kurungowo.

²⁸ Am tiyi ceyesi ro rakcane cattuluwawodəa bare rinuwwi. Amma ti ro-a tiyi-a sammaa rakce kannu jaanamayen sijiyidəa rinowo!

²⁹ Binaru yindi gursu tiloro caladi, gəna? Adə yaye Bawandoye nodunjun gənia, falnjama cidiro cukkuriwawo.

³⁰ Nayidə, kanduri kəlandoyema samma komgada.

³¹ Adə nangaro bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa.

³² Wundu duwon fuwu amben wua kasansənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia kasaddækki.

³³ Amma wundu duwon fuwu amben wua angərsənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia angərnəkki.

*Nanlewa gəni, firda**(Luk 12.49-59)*

³⁴ «Bare duniaro nanlewa kudoro kadikkoro təmanuwwi. A'a, nanlewa gəni, kashagar‡ kudoro kadikko.

³⁵ Awoa amba firduro kadikko, tada kəlado bawanjuyero walji, fero ye kəlado yanjuyero walji, kamu tadaye ye kəlado kəsainjuyero walji.

³⁶ Adəgaima kambe waduwnjudə am fannjuyero waljai.

³⁷ Wundu duwon bawanju bi yanjua wumaa kojənarə cəraanamadə kakkerə waldu tinni. Wundu duwon tadanju bi feronjua wumaa kojənarə cəraanamadə kakkerə waldu tinni.

³⁸ Koro wundu duwon kəskanju karmoye ngoje wua səgannimadə kakkerə waldu tinni.

³⁹ Kam duwon ronju fando cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatəkənamadə ronjudəa cuwandi.

Mukowa fando

⁴⁰ «Kam nayia njamowonamadə wumaa səmowo, koro kam wua səmowonamadə ye ti wua sunodənədəmaa cəmowo.

⁴¹ Kam duwon nawia ti nawi nangaro cəmowonamadə mukowa nawiye cuwandi, koro kam jiremaa ti jirema nangaro cəmowonamadə mukowa kam jiremaye cuwandi.

§ 10:22 10:22 cuni nangaro - Isaa kasattu nangaro. * 10:22 10:22 sa njerorambe - Kənde Tada Kambe. † 10:25 10:25 Beljəbul - Yiwulis, Mai sedannaye. ‡ 10:34 10:34 kashagar - Firda.

⁴² Wundu duwon tayi aniye gananja laaro ti fuwurani nangaro ingi kənjaye samsu cinamadə, jiremaro nayiro wulnjagakki, təmmaro mukowanju fucciwawo,» yeno Isaye.

11

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a

(Luk 7.18-35)

¹ Isa fuwurawanju mewun yindinno wada ce kerənniya, nadəa kolje bəla bəlaro leje jamaa alamje tayiro kawuri kəji wulduwu badiyeno.

² Nawi Yahaya kosolan awo Almasiwu cədidəa fangenniya, fuwurawanju laa nanjuro cunode

³ tiro: «Nima wa fuwun isimadə wo,* ra gade gureniye?» cane tia keworo.

⁴ Isaye tayiro: «Waldənowo, awo fannuwwa-a ruwwa-aa Yahayaro wulgenowo:

⁵ Kambuwa sim cawandi, ngurdiyaya ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kajidəa fanjai.

⁶ Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.

⁷ Fuwurawa Yahayadə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlai laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa?

⁸ A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkənaa wa? A'a, am kajəmu shawa casakkənadə mairilan kasarga.

⁹ To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna.

¹⁰ Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: "Nin fuwunno kəngayammi nodəkke, niro jawalnəm cassai."†

¹¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahaya Kasalamaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Mai Samemayen təngəridə tia kojəna.

¹² Jaman Yahaya Kasalamayen tamiya har kuro kudero nodo bargaa Mai Samemaye kiaddin fuwu juwui, am tiro fuwu bo dapcaanadə kənduwodəa dunodunon mowo majai.

¹³ Dalilnjudə kitawuwa nawiya-ə Attaura Nawi Musaye-ə nawinawi cadəna ngai duwon, har Yahaya kadio.

¹⁴ Manadəa ngodu kasadduwaa, tima Nawi Iliya fuwun isimadə wo.

¹⁵ Kam səmonjuamadə fanjo!

¹⁶ «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro:

¹⁷ "Algaita nayiro funjaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi," cani gai.

¹⁸ To, Yahaya ise juwunni ye, canni ye, "Ti karuwama!" yera.

¹⁹ Koro Tada Kambedə ise juwui, cai, "Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-ə biwumaso-aye!" yera. Amma nanrashidudə kəndonjulən asudi.»

Isaye am ansiya Alayea wusadu

(Luk 10.13-16)

²⁰ Daji Isa am bərniya curonjan awo ajabba ngəwu cədənadəyeya təmjanni nangaro wusadu badiyeno. Tiye:

²¹ «Kuttundo am bərni Korajinne! Kuttundo am bərni Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənasodə bərni Tirre-ə Sidonne-alan tədənaa, tən kuren amnja ajaja-ə buwu-alan† napcane tuwa cadəna.

²² Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo am bərni Tirre-ə Sidonne-ayedəa‡ nanjaunin koji.

²³ Nayi ye am bərni Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A'a, kannuro kolnjagai. Ca awo ajabba ajabba nandon tədənadə bərni Sodoben tədənaa, kua gairo dəgai.

²⁴ Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo bərni Sodobedəa§ nanjaunin koji,» yeno.

Na Isayen tustu fando

²⁵ Sa adən Isaye: «Bawa Kəma same-ə dunia-aye, nia njungorəkki, dalilnjudə awo ania ilmuwu so, rashiduwa soro gəraame yallaro isanogəmna nangaro.

* 11:3 11.3 fuwun isimadə - Almasiwu. † 11:10 11.10 Mal 3.1 ‡ 11:21 11.21 ajaja-ə buwu-ə - Noduwuram lagaranne. § 11:22 11.22 bərni Tirre-ə Sidonne-ə - Am bərni aniye jairo diwi nangaro, Ala tayia siyeyeno. § 11:24 11.24 bərni Sodombe - Am bərni adəye jairo diwi nangaro, Ala samelan tayiro kannu fijiyeyeno.

²⁶ Aaa, Bawa, adəma awo jauro raammadə wo.

²⁷ «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojiyiya cəraana-a.

²⁸ «Arowo naniro, nayi kare kurwowu ngowada yimbaruwwa samma, tustu njadəkki.

²⁹ Wudə rokuraa gəni, karwu ngəlaa nangaro, duini* daundoro ngogənowo, kolsənowo alamnjakko, karwundon tustu fanduwu.

³⁰ Awoa duini ye kəske, kareni ye kamboi.» yeno.

12

Isa Kəma yim tustuye

(Mar 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Sa adən yim tustuyea Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəna fanjaidə, kəla algamaye ficcane ngəro badiyera.

² Farisawa laa adəa kerunniya, tiro: «Akko rui, fuwurawanəm awo yim tustuyea kəndoro haramdəa cadi,» yera.

³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənadəa kitawulan kəranuwwi wa?»

⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje gigəro. Rimannaro kajia, ti-a amnju-aro burodi sadaaye ngərodə haram!†

⁵ Ra, rimanna curo Fado Alayen awo yim tustuyea kəndoro haram cadison,* biwunja bawodəa Attauralan kəranuwwi wa?

⁶ Nayiro wulnjagakki, awo laa† Fado Alayea kojəna nadən mbeji.

⁷ Alaye: “Bu fida gəni, kanjimarima raakko,† cəna. Ca mana adəye maananju nonuwwa, am ayaunja baworo ayau gənaawwi.

⁸ Awoa Tada Kambedə Kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwwu

(Mar 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Isa kəla fuwunna leyenniya, dandalnjaru kərgəwo.

¹⁰ Nadən kam laa mukko canaa mbeji. Farisawadə Isaro ayau gənaduwu caraana nangaro, tiro: «Yim tustuyea kam isangaduwwudə halal wa?» cane tia keworo.

¹¹ Isaye tayiro: «Wundundo diminju yim tustuyea bəlaaro cukkuriya, garje cuttuluwi-wawodə?»

¹² Adəgaia, kam dimia darajan kojəna nangaro, yim tustuyea ngəla kəndo halal,» yeno.

¹³ Daji kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, ngaje kəlewa salai faldə gairo walyeno.

¹⁴ Farisawadə dandalnin keluwunniya, sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Wakkil Kəmaye

¹⁵ Isa adəa asuyenniya, nadəa kolyeno. Jama kada ye tia geya. Tayi sammaa isangajiyi

¹⁶ bare tia isanojaganniro səmonja kaskeno.

¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye:

¹⁸ «Akko wakkilni kərenəkkənadə, tia raakkəna,

tima karwuni jauro kəjijəgəna wo.

Ruhuni tiro yakkəkke

jiredəa jama duniaye sammaro isanojiyi.

¹⁹ Kambiwu cədiwawo, yiljiwawo,

kowonju farsamlan fandiwawo.

²⁰ Caccaw rimjənaa namjiwawo,

fatəla no cədi yea cejiwawo,

har jiredəa kənnasarro cuwudiro.

²¹ Koro jama duniaye samma

cunjuro təmanja casakki,»† cəna.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mar 3.20-30; Luk 11.14-23)

* **11:29 11:29** duini - Alamdu Isaye. † **12:4 12.4** 1Sam 21.1-6 * **12:5 12.5** awo yim tustuyea kəndoro haram - Kida. † **12:6 12.6** awo laa - Isa kəlanjuma-a nodo bargaa Mai Samemaye-a. † **12:7 12.7** Hos 6.6 † **12:21 12.18-21** Ish 42.1-4

²² Daji karuwama laa kambu ye, muwa ye kewudänniya, Isa tia isangajiye caye gai curui ye manaji yero walyeno.

²³ Jama samma ajapcane: «Kam adə, tima gəni Tada Mai Daudayedə wo?» yera.

²⁴ Farisawadə adəa fangeranniya, tayiye: «Kənduwo Beljabul[‡] mai sedannaye baslan sedannaa duji,» yera.

²⁵ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənadə dəgaiwawo, koro bəla bi fado fi yaye kəlanjuro yaktəgənadə ye dəgaiwawo.

²⁶ To, Yiwulis sedannanjua dujia, kəlanjuro yaktəgəna. Ndayilan gəle kərmainjudə dəgai?

²⁷ Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai.

²⁸ Amma kənduwo Ruhu Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

²⁹ «Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəmoyiwawo, sai kam dunoədə cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəmoyi.

³⁰ Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma.

³¹ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, biwu so, mana bastuye so samma kambo gawurdiyi, amma Ruhu Alayea bastudə gawurdiwawo.

³² Wundu duwon kəla Tada Kambedəyen manakuttu wuljidə, tiro gawurdiyi. Amma wundu duwon kəla Ruhu Alayen manakuttu wuljidə, dunia yen kal, leira yen kal, har abadaro gawurdiwawo.

Kəska-a tadanju-a

(Mat 7.15-20; Luk 6.43-45)

³³ «Kəskadə ngəlaa, tadanju ye ngəla. Kəskadə diwia, tadanju ye diwi. Kəskadə tadanjanlan asudi.

³⁴ Nayi kaduwu fusiyyeso! Nayi jauru diwidə, awiawin gəle ranguwe awo ngəla mananuwi? Dalilnjudə awo karwulan dəganadəmaa cidə manaji nangaro.

³⁵ Kam ngəladə awo ngəla karwunjulan dəganadəyen ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan dəganadəyen diwi cədi.

³⁶ Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, Ala kəla mana faida bawoa kam manajəna sammayen tia cuwori.

³⁷ Awoa mananəmlan jiremaro walləmi bi mananəmlan jirenambumaro walləmi,» yeno.

Alama Nawi Yunusse

(Luk 11.29-32)

³⁸ Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a laaye Isaro: «Sayinna, alama laa sameye fəlesagame ruiyeya, rayiyena,» cane tia keworo.

³⁹ Isaye tayiro: «Am ansiya Alaye jaman diwi adəyeso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo.

⁴⁰ Jiri Nawi Yunus kuren curo buni mafəndiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəganadə gai, Tada Kambedə ye curo cidiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəgai.

⁴¹ Kiyama wakkajiya, am bərni Niniweye cijane am jaman adəyedəa jirenambuuro shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji.

⁴² Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə ye cije am jaman adəyedəa jire-nambuuro shedajai, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji.

Waldu sedanne

(Luk 11.24-28)

⁴³ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, amma cuwandiwawo.

⁴⁴ Daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənədəro waldəkke,» cəni. Waldiya, fadodəa bowu fat ye, tas fəraada ye, tassana ye najiyi.

⁴⁵ Daji leje sedan tulur gade tia nandiwin kojana capce cuwude ngasaye napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənarə kuttaji. Am jaman diwi adəye yero adəgai wakkajiyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənasə-a

(Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

[‡] 12:24 12.24 Beljabul - Yiwulis.

⁴⁶ Isa jamadëro mana cëddi duwon, yanju-a yanjugënaso-a isane ci fadoyen dajane tiro mana caddo cane keworo.

⁴⁷ [Kam laaye tiro: «Akko yanëm-a yanëmngënaso-a deyan daada niro mana njëddoro majai,» yenniya,]

⁴⁸ Isaye kamdëro: «Wundu yanidë wo? Koro wunduso yanigënasodë wo?»[§] yeno.

⁴⁹ Daji fuwuranjua mukkon fëleje: «Akko yani-a yanigënaso-adë!

⁵⁰ Wundu duwon awo Bawani Mai Samema cëraanaa cëdimadë, tima yani-a yanigënaso-a wo!» yeno.

13

Jawawi Isaye këla nodo bargaa Mai Samemayen

Misal kasuni jëjërduwaye

(Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Yim adëman Isa fadodënan culuwe leje ci bërëmben napkenniya,

² am kada kadami nanjun captane, har cije maararo ngaye napkeno. Amdë samma ye ci bërëmben dajana ngai duwon,

³ awo kada misalnin tayiro wulduwu badiyeno. Tiye: «Kam laa kuloro algama jëjërduro kiluwo.

⁴ Jëjërji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo.

⁵ Kasuni laa ye na kau kaua katti ngëwu bawoalan fiyada. Katti ngëwu bawodëro, sadëman riyeno.

⁶ Amma këngal samero tatkeniya, kausu jauje fërdü bawo nangaro rimje ngamgeno.

⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidë rije algamadëa kimitkeyeno.

⁸ Amma kasuni laadë ye na katti ngëlaan fiyadanniya, rije nema kekko, laa tada mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku.

⁹ Kam sëmönjuamadë fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye

(Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Daji fuwurawa Isaye nanjuro isane tiro: «Awi nangaro jamadëro misalnin managëmidë?» cane tia keworo.

¹¹ Isaye: «Nayiro asër nodo bargaa Mai Samemaye noduro amardëgëna, amma tayiro amardëgënni.

¹² Kam nanjun awoamadë,* tiro casargane ngëwuro walji, amma kam nanjun bawomadë,† awo cëdanadëmaa tilan camoyi.

¹³ Akko dalil misalnin tayiro managëkkidë: Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo, këlanja yero ngayiwawo.

¹⁴ Ngaima këlanjan awo Këmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljënadë wakkaji. Tiye:

*«Ngëlaro fannuwi duwon,
këlandoro tëmmaro ngayiwawo.*

Koro ngëlaro ruwi duwon,

tëmmaro asunuwwawo.

¹⁵ *Awoa karwu jama adëyedë kibbajëna,*

kiaddin sëmönja fanjai,

simnja yea jakcana,

bare simnjan carunni, sëmönjan fanjanni,

koro karwunjan asujanniro.

Ngai gënia, naniro waldane tuwa cade

tayia isangagëkki,† cënnna.

¹⁶ «Amma simndo barganja, carui nangaro, sëmönndo ye, fanjai nangaro.

¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, jirewu so kada awo ruwwadëa kuroro jauro caraana, amma carunni. Koro awo fannuwwadëa fanduro caraana, amma fanjanni.

[§] **12:48 12:48** *Wundu yanidë wo? Koro wunduso yanigënasodë wo?* - Na Alayen nankëramidë buye gëni, mana Alaye ga so, rawonju dio soye. * **13:12 13.12** *kam nanjun awoamadë* - Kam mana Isaye fanjidë, nodunju cërgane caye kojënaro asuji. † **13:12 13.12** *kam nanjun bawomadë* - Kam mana Isaye fanjiwawodë, nodunju ganadëmaa tilan camoyi. † **13:15 13.14-15** Ish 6.9-10

*Maana misal kasuni jəjərdumaye**(Mar 4.13-20; Luk 8.11-15)*¹⁸ «To, maana misal kasuni jəjərdumayedəa fannowo!¹⁹ Wundu duwon mana kəla nodo bargaadəyen fanje kəlanjuro ngaannimadə, Kəladodə ise mana karwunjun fidənadəa cotto cuttuluwi. Tima kasuni kəla jawallen fidənadə wo.²⁰ Kasuni na kauan fidənadə ye, tima kam manadəa fanjiyama, karwu kəjiaro cəməyidə wo.²¹ Amma tilan fərdu bawo nangaro, tussiwawo. Kəla manadəyen kuttu caiya, bi am tia basarjaiyama, waje kolji.²² Kasuni na ngiwian fidənadə ye, tima kam manadəa fanjəna duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so manadəa kəpcane tiro fəidajiyiwawodə wo.²³ Amma kasuni na katti ngəlaan fidənadə, tima kam manadəa fanje kəlanjun rojəna tiro fəidajiyi, nema laa tadanju mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku cakkidə wo,» yeno.*Misal kasuni ngəla-a diwi-aye*²⁴ Isa tayiro misal gade ye wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam kulonjun kasuni algamaye ngəla jəjərxənədə gai.²⁵ Amma am samma kənəm cadi duwon, kəladonju ise curo algamadəyero kasuni kajimbe jəjərxiyiye sapkadan.²⁶ Algamadə řije kəla fitkenniya, kajimdə ye asudiro walyeno.²⁷ Kidawudə isane banja ngimbaro: «Barganəmmin, ni kasuni algamaye ngəla gəna kulonəm lan jəjərxəm? To, ndayilan gəle kajimbadə?» cane tia keworo.²⁸ Banja ngimbaye tayiro: «Kəlado laa adəa cədo!» yeno. Daji kidawudəye tiro: «Leniye tuluwiyeya, raamma wa?» cane keworənniya,²⁹ tiye: «A'a, lenuwe kajimdəa tuluwuwiyi, algamadə yea mənguwi.³⁰ Kollowo, har kalaro rokko řija. Biylajiyi, kalawudəro kajimdəa kamja kəla kəlaro cekkeru kannun warja duwon, daji algamadə yea capca bəranilan gənaja nəkki,» yeno.*Misal kasuni mutarre-a yis-aye**(Mar 4.30-34; Luk 13.18-21)*³¹ Koro Isa walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kasuni mutarre kam laa ngoje kulonjulən řijəna gai.³² Kasuni mutarredə, curo kasuniya sammayen tima təngəři wo. Amma řije wurajiyi, kəskawa jərwulan sammaro kuraro walje, har ngudoso dəlambanjun fannja cadandı,» yeno.³³ Koro walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujəna gai,» yeno.³⁴ Isa jama captanadəro awo ani sammaa misalnin wulyeyeno. Misalnin gənəia, awima tayiro wuljəgəna bawo.³⁵ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Misalnin mananəkki, awowa tən dunia alaktənaman gəraadadəa wulləkki,»† cənna.*Maana misal kasuni ngəla-a diwi-aye*³⁶ Daji Isa jamadəa kolje fadodəro kasargawo. Fuwurawanju ye nanjuro isane tiro: «Marne, andiro maana misal kajim kuloyedəa fisarsagane,» yera.³⁷ Isaye tayiro: «Kam kasuni ngəla jəjərxənəmadə, tima Tada Kambedə wo,³⁸ kulodə dunia, kasuni ngəladə am nodo bargaadəa kasaccanadə. Kajimdə am Kəladodəa jaanadə,³⁹ Kəlado kajimdəa jəjərxənəmadə Yiwulis. Biyladə cinowo duniaye, kalawusodə malaiyawa.⁴⁰ řiri kajimdəa capcane kannun warjaidə gai, dunia cijiya, adəgai wakkaji.⁴¹ Tada Kambedə malaiyawanjua juwaje lejane curo nodonju bargaaen am am gadea casakke biwu cadiso-a am diwi cadiso-a sammaa capcane⁴² kannuro řijagai. Nadən so ye tədi, şeri ye naldı.⁴³ Daji jirewudə curo nodo bargaa Bawanjayen kəngal gairo nurraro waljai. Kam səmonjuamadə fanjo!*Misal gadegade nodo bargaa Mai Samemaye*⁴⁴ «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju awo laa jaumaro tamanna kulolan rəpkada gai. Kam tia cuwandiyi, caye gairo rəpce karwu kəjiaro leje kəndanju sammaa cəladə kulodəa ciwi.

⁴⁵ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju sawurma laa mursam ngəla maji gai.

⁴⁶ Mursam jauru tamanna laa cuwandiya, leje kəndanju sammaa cəlade mursamdəa ciwi.

⁴⁷ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju buni taram laa buni tawu tia bərambo gəpcagane buni jiri cadai gai.

⁴⁸ Cəmbəřenaro waljiya, gərjane ci bərəmbero cawude napcane ngəla ngəladəa kərejane joworo fijagai, amma batti battidəa wajane yirjai.

⁴⁹ Dunia cijiya, adəgaima wakkaji. Malaiyawa isane jirenambuwwa curo jirewuyen firjane

⁵⁰ kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi.» yeno.

⁵¹ Isaye fuwuranjuro: «Awo ani samma kəlandoro ngaana wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa,» yera.

⁵² Daji tayiro: «Adəgaima maləm Attauraye fi yaye fuwura nodo bargaa Mai Samemayedəro waljənədə alamanju kəma fadoye ajaramnjun ləman dina-a bərin-a ngoje cuttuluwidə gai,» yeno Isaye.

Am bəla Najaratte Isaa wadu

(Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Isa misal ania cəde kerənniya, nadəa kolyeno.

⁵⁴ Bəla wurajənədəro leje dandalnjan jamaa alamdu badiyeno. Amdə tia ajarpəcane: «Ndaran kam attə nanrashidu-a kənduwo-a ania kiwando?

⁵⁵ Ti gəna tada katako karomadəye wo? Yanjuye cunjudə Meram, gəna? Yanjugənasodə ye Yakuba-a Isuwu-a Siman-a Yahusa-a, gəna?

⁵⁶ Koro yanjugənawa ferowa samma-a rokko kərgaiye, gəna? To, ndaran gəle ti adə awo ani sammaa kiwando?» cane

⁵⁷ tia kasatturo wayera. Amma Isaye tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a am fannjaye-aro kajia, darajanju,» yeno.

⁵⁸ Kambərsenambunja nangaro, nadən awo ajabba ngəwu cədənni.

14

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo

(Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Sa adən Mai Hirudus lawar Isaye fangenniya,

² kowonawanjusoro: «Kam adə Yahaya Kasalama, tima roaro walje cijo! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» yeno.

³ Caman kəla lamar Ya Hirudiya kamu yanjugəna Mai Filibussen Mai Hirudus Yahayaa cədane, cekkere kosoro kesakko,

⁴ dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənaye mowodə haram!» cəna nangaro.

⁵ Koro Mai Hirudus Yahayaa roro njejoro maji duwon, jamadəa riyeno, tia nawiro ngojana nangaro.

⁶ Ngaima duwon saanduri Mai Hirudus tambənyaye kidənniya, fero Ya Hirudiyaye ise fuwunjan bikke kirando. Karwu maidəye jauru kajije

⁷ tiro awi yaye ronju cəraanaa ci cəne wadu ngoje kansi giwo.

⁸ Ferodə ye leje yanju tiro gala cə walde maidəro: «Wuro na adən kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuryen se!» yeno.

⁹ Maidəye karwunju jauru kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro wada cə

¹⁰ amnju cunode lejane kosolan kəla Yahayaye kamgera.

¹¹ Daji kəlanjudəa buwurulan cawude ferodəro kedo, ti ye ngoje yanjuro kikkiado.

¹² Fuwurawa Yahayaye isane kaminnju ngojane caade sittərayera, koro lejane Isaro lawar adəa wulyeyera.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

¹³ Isa awo wakkajənədəa fangenniya, ti runju maararo ngaye nadəa kolje karaa na wunduma baworo leyeno. Amma jamadə adəa fangeranniya, tayi ye bəlanjasolan caluwe silan Isaa geya.

¹⁴ Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia njunoje amnja dondia isangayeyeno.

¹⁵ Dunia ləmgənniya, fuwuranju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna. Jamadəa salamme, bəladeyasoro leja awo kəmboye cesiwo!» yera.

¹⁶ Amma Isaye tayiro: «A'a! Sai lejaiya gəni, nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno.

¹⁷ Tiro: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende,» yera.

¹⁸ Isaye: «Wuro tayia sukkudowo!» cəne

¹⁹ wada ce jamadə kəla kajimben napca yeno. Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadəro kedo.

²⁰ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowo sammaa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro.

²¹ Am duwon kəmbo adəa jawunadə kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa alama dəwu uwu gai.

Isaye kəla ingiyen silan ledu

(Mar 6.45-56; Yah 6.16-24)

²² Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwuruno bərəmdəa koja ci todəro lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno.

²³ Tayia salamgenniya, ti runju moduwa dioro kəla kau kuruwuyero giwa. Nadən ti tilonju lok duwon, dunia ləmgəno.

²⁴ Koro sa adəlan karuwa dunoa cije ingi bərəmbədəa cambalje maaradəa babakce, har maaradə ci ingiyəa kuruwunno leyeno.

²⁵ Sa yakku buneyen Isa kəla ingiyen silan nanjaro kadio.

²⁶ Fuwurawadə Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, karwunja pət kamde: «Kaime kam nunaye!» cane riduro burwu kesakko.

²⁷ Sadəman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno.

²⁸ Daji Biturusse tiro: «Kəma, nimaa, amarsəgəne kəla ingiyen nanəmbo isakko,» yeno.

²⁹ Isaye: «Are!» yenniya, Biturus curo maaradəyen culuwe tia naduwuro kəla ingidəyen silan ledu badiyeno.

³⁰ Amma karuwa dunoadəa kirunniya, yaaje tia ləptu badiyeno. Daji kowo sapce: «Kəma, wua səmoye!» yeno.

³¹ Sadəman Isa mukkonju sajiye tia cədane: «Ni kambərse ganaadə, awiro shekku kekkəm?» yeno.

³² Daji maaradəro kasargaanniya, karuwadə gəm nəmgəno.

³³ Am curo maaradəyedə Isaro ambəccagane: «Jiremaro ni Tada Alaye!» yera.

³⁴ Daji bərəmdəa faljane koyerranniya, cidi Genesaretten jəpkera.

³⁵ Am nadəye Isaa asuyerranniya, lawarnju cididə ngaro tatargaada. Amnja dondiso sammaa na Isayero cawude

³⁶ ci kalwunjuyedəmaa lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa lejana samma ngayera.

15

Ada amwurawaye

(Mar 7.1-13)

¹ Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-a laa Jerujalemlan cijane na Isayero isane tiro:

² «Awiro fuwurawanəmdə ada amwurawandeyea koljane mukkonja tuljannin* kəmbo jawuidə?» cane tia keworo.

³ Isaye tayiro: «Nayidə nda, awiro wada Alaye kolluwe adando gawidə?»

⁴ Awoa Alaye: «Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!»† Koro «Kam duwon bawanju bi yanju rujənamadə, tia roro ceyeso!»† cənnə.

⁵ Amma nayiye: «Kam bawanju bi yanjuro: 'Awo nanin nuwandoro təmanuwwadəa Alaro gəngəkkəna,' cənia,

⁶ bare tilan bawanju-a yanju-aro ser cədde daraja cinni,» nuwi. Adəgaima adando ngaro mana Alayedəa bowuro kalakkew.

⁷ Nayi mənafəkkaso, awo Nawi Ishayaye kəlandon wuljənədə jire. Tiye:

⁸ «*Jama adə cilan wuro daraja sadi,*

amma karwunjan nanin kuruwujana.

⁹ *De sullo wuro ambənsagai,*
alamdunjadə wada kambe,»† cənnə.»

* 15:2 15.2 mukkonja tuljannin - Kəla ada yauidiyayen kam mukko tuljənnin kəmbo juwuia, tayir gəniro walji.

† 15:4 15.4 NL 20.12; SK 5.16 † 15:4 15.4 NL 21.17; Lew 20.9 † 15:9 15.8-9 Ish 29.13

Tayir-a tayir gəni-a
(Mar 7.14-23)

¹⁰ Daji Isa jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Fannowo, asunowo!

¹¹ Awo ci kambero ngayidə kamdəa tayir gəniro cədiwawo, amma awo cinjun culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo,» yeno.

¹² Daji fuwurawadə nanjuro isane tiro: «Fərisawadə mana adəa kutturo fanjanaro nonəmama wa?» cane tia keworo.

¹³ Isaye tayiro: «Kəska fi duwon Bawani Mai Samema gəni kokcomadə, fərduyen tia məkcaɪ.

¹⁴ Kollowo tayia, kambu kambua jedumaso! Kambu kambu kamanjua jejia, tayi yindi samma bəlaaro casukkuri.»

¹⁵ Daji Biturusse tiro: «Misal adəa andiro fisarsagane,» cəne Isaa kiworənniya,

¹⁶ Isaye: «A! Nayi ye kuamison kəla jakkadaa wa?

¹⁷ Awi yaye ci kambero ngaanadə curonjuro koje daji tiyinjuyen culuwiro nonuwwi wa?

¹⁸ Amma awo ci kamben culuwidə curo karwunjuyen isəna, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo.

¹⁹ Dalilnjudə niadiwi so, kam njejo so, kənjəna so, jarawa so, nambarwu so, shedakambu so, adəlamdu so samma curo karwudəyeman caluwi,

²⁰ anisodəma kamdəa tayir gəniro cadidə wo. Mukko tuljənnin bəri bodə kamdəa tayir gəniro cədiwawo,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando
(Mar 7.24-30)

²¹ Daji Isa nadəa kolje lardu bərni Tirre-a Sidonne-ayero leyeno.

²² Kamu Kan'anama† cididan dəgana laa nanjuro ise kowo sapce tiro: «Kəma, Tada Mai Daudaye, wua njunosəne! Feroni jaumaro karuwaa,» yeno.

²³ Amma Isa tiro mana falma kalakcəgənni. Daji fuwurawanju nanjuro isane tia lowojane: «Tia salamme lejo, kowo sapciaro andia sagai,» yera.

²⁴ Isaye: «Dimiya fattaana Israyilayero gənia, Ala wua wunduyemaro sunodənni,» yeno.

²⁵ Amma kamudə ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, wua banasəgəne!»

²⁶ Isaye: «Kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya,

²⁷ kamudəye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo cidiro cukkurənadəa jawui,» yeno.

²⁸ Daji Isaye kamudəro: «Kəmbərsənəmdə jauru kura, diye! Awo raammadə wakkajo!» yeno. Sadəman feronjudə ngayeno.

Isaye am kasuwa jiri jiria kada isangaduwu

²⁹ Daji Isa nadəa kolje leje ci bərəm Galileye jəgane kəla kau kuruwuyen juwane napkeno.

³⁰ Am kada kadami isane ngurdiyiyi so, kambu so, dungu so, muwa so, am dondi gade ngəwu soa nanjuro cawude fuwunjun gənajane tayia isangayeyeno.

³¹ Jamadə muwaso manajai, dunguso ye ngaro waljana, ngurdiyiyi ye sinjan lejai, koro kambuwa ye sim cawandənaro kerunniya, ajapcane Ala jama Israyilayedəa jajakkera.

Isaye am dawu dewu ambadu
(Mar 8.1-10)

³² Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: «Jama adəa njunokkəna, dalilnjudə ku wu-a rokko kawunja yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nangaro. Kənanjaa duwon tayia salamməkkiya, raakkəni, bare jawallan dunonja baworo waljənniro,» yeno.

³³ Fuwurawanjudəye tiro: «Ndaran gəle karaa adən kəmbo sarai fandiye jama kada adəa ambaniye?» yera.

³⁴ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne kiworənniya, tiro: «Tulur buni sanana laa-a,» yera.

³⁵ Daji Isa jamadəa cakke cidin napkeranniya,

³⁶ burodi tulurdə-a buniyadə-a ngoje Alaro ardije fəsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadəro kedo.

³⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesəmbəro.

† 15:22 15:22 *Kan'anama* - Kan'anadə cu lardu Israyilaye jaman Nawi Musayen. Kan'anawu samma kərdiya, koro yauidiya tayia wul wajana.

³⁸ Am duwon kəmbo adəa jawunadə, kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa dəwu dewu.

³⁹ Daji Isa jamadəa salamgenniya, maararo ngaye cidi Magadannero leyeno.

16

Alama sameye mada

(Mar 8.11-13)

¹ Farisawa-a Sadusiya-a isane Isaa rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo tia keworo.

² Isaye tayiro: «Kajirijiya, nayiye: “Kasam kəji fandiye, same kimejəna nangaro,” nuwi.

³ Koro dunia wajiya, nayiye: “Ku ingi cuduri, same keyera kime cittaro waljəna nangaro,” nuwi. Awo samen fəledidəa fisardu nonuwwa, amma awo jaman adən wakkajidəa fisardudə nayiro katkero!

⁴ Am ansiya Alaye jaman diwi adəyeso alama majai, amma alama Nabi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyawo,» yeno. Daji tayia kolje leyeno.

Yis Farisawa-a Sadusiya-aye

(Mar 8.14-21)

⁵ Fuwurawadə bərəm faljane ci todəro koyeranniya, ngeessane burodi ngojanniro asuyera.

⁶ Daji Isaye tayiro: «Yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənanowo!» yeno.

⁷ Tayidə kattenjan: «Burodi ngoniyende nangaro ngai wulji,» cane mana badiyera.

⁸ Isa adəa asuje tayiro: «Nayi kambərse ganaaso, awiro kəla burodi nandon bawoyen kattendon mananuwidə?»

⁹ Ra, kua yaye asunuwwi wa? Burodi uwu am dəwu uwuro dagargaadadə-a jowo ndawu cammuwwa-adəa ngeessuwwa wa?

¹⁰ Ra, burodi tulur am dəwu dewuro dagargaadadə-a jowo kalaram ndawu cammuwwa-adəa ngeessuwwa wa?

¹¹ To, awiro gəle asunuwwidə? Wu kəla burodiyən gəni mananjagakki, yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənanowo yekko!»

¹² Daji fuwurawadə yis burodiyero gəni, alamdu Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənaja wuljəgənarə asuyera.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu

(Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Isa cije cidi bərni Kaisariya Filibiyero kadinniya, fuwurawanjuro: «Wunduro Tada Kambedəa amsodə ngoyera?» cəne tayia kiworo.

¹⁴ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama cani, laaye Nabi Iliya cani, laaye Nabi Irimiya bi nawiya kureye falnja cani,» yera.

¹⁵ Tiye: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya,

¹⁶ Siman Biturusse: «Nima Almasiwu Tada Ala Kəndəgaimayedə* wo!» yeno.

¹⁷ Daji Isaye tiro: «Barganəm Siman tada Yunusse, daliinjudə kam gəni, Bawani Mai Samema adəa isanonjəgəna nangaro.

¹⁸ Niro wulnjəgəkki, nima Biturus,† kəla kau adəyəman‡ jama wua gawu§ tandəkki, koro kənduwo kannuye kəlanjan kənnasar cuwandiawo.

¹⁹ Niro cuwuram nodo bargaa Mai Samemaye* njikki. Awi duwon dunian gerəmidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinamidə same yen wuidəna,» yeno.

²⁰ Daji Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro tima Almasiwudə woro wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a karmolan cidunju-ayen wuldu

(Mar 8.31–9.1; Luk 9.22-27)

²¹ Kua adən fuwun Isa fuwurawanjuro Ala kadarjəna Jerujalembə leje mukko amwurawa-a wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-ayen kuttu tai dajə cane tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro waljə ciji cəne tayia alamdu badiyeno.

²² Daji Biturus tia səgəriro cuttuluwe jəkkade: «A! Kəma, Ala nia adəro damnjuwo! Adə təmmaro niro wakkanjuyawo!» yeno.

* 16:16 16.16 Almasiwu - Kaala Isaye. † 16:18 16.18 Biturus - Maana cu adəyedə kau. ‡ 16:18 16.18 kau adə - Awo Biturus wuljənədə. § 16:18 16.18 jama wua gawu - Jama Isaa Almasiwuro kasaccanədə. * 16:19 16.19 cuwuram nodo bargaa Mai Samemaye - Cuwuramma nodo Mai Samemaye njədəkki.

²³ Amma Isa suworde Biturusso: «Nani kolle, Yiwulis! Jawalnilan takkallo walsægemma. Awo karwunëmlan tammadê Alaye gëni, kambe!» yeno.

²⁴ Daji Isaye fuwuranjuro: «Kam laa wua ga cëraanaa, mërädu këlanjuye wajo këskanju karmoye ngojo wua sëga.

²⁵ Dalilnjudê wundu duwon ronju riwo cëraanamadê ronjudëa cuwatki, amma wundu duwon yayero këla awo cëdënasoyen kalkallo ci nangaro.

²⁶ Kam dunia adê ngaa jëgande ronju asarjiya, nda riwanju? Ra, awi gële kam ce ronju cuwandi?

²⁷ Dalilnjudê Tada Kambedê curo daraja Bawanjuyen malaiyawanju-a rokko isiya, daji wundu yayero këla awo cëdënasoyen kalkallo ci nangaro.

²⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adën daada mbeji, kawu kawunja dajidëro, Tada Kambe kërmainjun isi carui,» yeno.

17

Isaye darajanjua fëledu

(Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Ngawo adëyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a yanjugëna Yahaya-a runjaa ngoje këla kau kuruwu laayero gewa.

² Fuwanjan Isaye alamanju falde fëkkanju këngal gai tai daje yiyilyeno, koro kajëmunju ye nur gai bul fokko walyeno.

³ Sadëman Nawi Musa-a Nawi Iliya-a tayiro fëledagane Isa-a jandedu badiyera.

⁴ Daji Biturusse Isaro: «Këma, andi na adën mbejidê juro ngëla. Raammaa, ngurwo yaku na adën lammëkki: fal kaanëm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno.

⁵ Manaji ngai duwon, fofou nurra ise tayia jakkeno. Curo fofoudëyen kowo nukce: «Adëma Tadani wo, tia juro raakkëna. Tima karwuni juro kajijuwu. Mananju fannowo!» yeno.

⁶ Adëa fangeranniya, fuwurawadê fëdëryero rëbët tëmdane karwunja tai daje kangada.

⁷ Amma Isa ise tayia leje: «Cinowo, bare rinuwwi!» yeno.

⁸ Këla sapkeranniya, Isa tlonju lon gënia, wundumaa carunni.

⁹ Këla kaudëyen jëpcai duwon, Isaye tayiro wada ce: «Bare awo ruwwa adëa wundumaro wulgawwi, sai Tada Kambedê karmolan cijiya duwon,» yeno.

¹⁰ Daji fuwurawadëye tiro: «Awiro gële malëmba Attaurayedê sai Nawi Iliya burwoje isi* canidê?» cane tia keworo.

¹¹ Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya ise awiso kalkallo kalakci.

¹² Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isëna duwon, tia asujanni, koro awiso kuttu ronja cëraanaa tiro keddo. Adëgaima Tada Kambedê ye mukkonjan kuttu cai,» yeno.

¹³ Daji fuwurawadê këla Yahaya Kasalamayen tayiro mana cëddiro asuyera.

Isaye tada karuwaa isangaduwwu

(Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Na jama captanadëro kadiranniya, kam laa ise fuwu Isayen tungurumje

¹⁵ tiro: «Këma, tädania njunone! Ti sedan koroyea juro suwoljana, koro ngëwuro kannu so, ingi soro cukkurëna.

¹⁶ Fuwuranambu tia kikkidëkkëniya, tia isangaduwwu tayiro katkero,» yeno.

¹⁷ Isaye tayiro: «Nayi am jaman adëyeso kambërsenambuwwu karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dëgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tädadëa wuro sukkudowo!» yeno.

¹⁸ Isa sedandëro kikkadënniya, tädadëa kolje culuwe sadëman ngayeno.

¹⁹ Daji fuwurawadê na Isayero isane runjan tiro: «Awiro sedandëa duda andiro katkero?» cane tia keworo.

²⁰ Isaye tayiro: «Kambërsendo gana nangaro. Jiremaro nayiro wulnjagakki, ca kambërsendo mbeji, kasuni mutarre gai yaye, kau kuruwu adëro: “Cine na todëro lene!” wulluwiya, cije leji. Awima nayiro tiyeri bawo!

²¹ [Amma sedan jiri adëyedê culuwawo, sai moduwa diwe asem tawiya duwon.]»

Isaye kënyindiyero këla karmonju-a karmolan cidunju-ayen wuldu

(Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Fuwuranju cidi Galileyelan capkadaranniya, Isaye tayiro: «Tada Kambedëa mukko ambero sërëccagane

* **17:10 17:10** Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidëro, Nawi Iliya isi.

²³ tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. Daji fuwurawadæ karwunja jauro kuttayeno.

Isaye akki Fado Alaye biyadu

²⁴ Børni Kafarnaamero kadiranniya, akki Fado Alaye mowomaso na Biturussero isane tiro: «Malæmndodæ akki Fado Alayedæa biyajiawo wa?» cane tia keworo.

²⁵ Biturusse: «A'a, biyaji,» yeno. Fadoro kadinniya, Isaye burwon tiro: «Siman, awi tæmanæm? Na wundusoyen maiya duniayesodæ akki camoyi? Na tadawanjayen ra na am gadesoyen?» cane tia kiworo.

²⁶ Biturusse: «Na am gadesoyen,» yenniya, Isaye tiro: «Adægaia, tadawanjasodæ dawun bawo, diye!

²⁷ Adæ yaye bare yakkiye karwunja wajænniro, lene bæræmbo mui kolgæne buni burwon tammadæa ngone cinju kane. Kanæmiya, gursu fal fandæmi. Ngone yade akki mowomasodæro ye, wu-a ni-ayero,» yeno.

18

Jawawi Isaye kæla jama tia gawuyen

Wundunja kura wo?

(Mar 9.33-41; Luk 9.46-50)

¹ Sa adæn fuwurawadæ na Isayero isane tiro: «Curo nodo bargaa Mai Samemayen wundu kura wo?» cane tia keworo.

² Daji Isa tadaana laaa bowoje dawunjan isadajiyi

³ tayiro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, karwundo falde tadawa sanana gairo walluwwia, tæmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo.

⁴ Adæ nangaro wundu duwon tadaana adæ gai kælanjua awimaro ngojænnidæ, curo nodo bargaa Mai Samemayen tima kura wo.

⁵ «Koro wundu duwon tadaana adæ gaia cunilan* cæmowonamadæ, wumaa sæmowo.

⁶ Amma wundu duwon tadawa sanana wua mærsasanaso aniye falnjaa cakke talje biwu cædidæ, kamdæye daunjuro kau neduram mafændi lujagane bæræm kuruwuro gæpcaanama tiro ngalwo.

⁷ «Kuttunja am duniayeso, dalilnjudæ awowa tayia casakke taljane biwu cadi mbeji. Jaraptaso kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidæ!

⁸ Mukkonæm bi sinæm njakke tallæme biwu dimia, tia kamme nin kuruwunno gæmme! Mukko yindia bi si yindia kannu tæmmaro nuiwaworo ngawodæroa, maskin bi dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.

⁹ Koro simmæm njakke tallæme biwu dimia, tia kulaine nin kuruwunno gæmme! Sim yindia kannu jaanamayedæro ngawodæroa, sim falla ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.

Misal dimi faccægånaye

(Luk 15.1-7)

¹⁰ «Hangal gænanowo, bare tadawa sanana aniye falnjamaro rudu gæmagæwwi! Nayiro wulnjagakki, samelan malaiyawanja sawisoro fækka Bawani Mai Samemaye carui kasarga.

¹¹ [Awoa Tada Kambedæ awo faccægænasodæa manæme njækkaworo isæna.]

¹² Awi gæle tæmanuw? Kam laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filægar lægaridæa kærisolan kolje leje fal faccægænadæa maji, mare?

¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiwandoa, karwukæji duwon kæla faldæyen cædidæ kæla filægar lægari faccaannidæyen cædidæmaa kojæna.

¹⁴ Adægaima Bawando Mai Samema ye tadawa sanana aniye falnjaye fattuwu cæraanni.

Kæraminæmbe biwu niro njæddo

¹⁵ «Kæraminæm biwu niro njæddia, lene katte nayi yindi rundoyen tiro biwunjudæa wulgæne. Mananæm fanjia, kæraminæmdæa mowomma.

¹⁶ Fanjiawoa, kam fal bi yindi ngone kallo lenowo. Adægainin mana fi yaye ci sheda yindi bi yakkuyen tabbattiyi.

¹⁷ Tayi yea fanduro wajia, jama wua gawuro wulgæne. Koro yaye jama wua gawudæmaa fanduro wajia, kærdi bi akki mowoma gairo tia ngone.

¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi duwon dunian geruwidæ same yen tikkeræna, koro awi duwon dunian wuinuwidæ same yen wuidæna.

* 18:5 18.5 cunilan - Isaa kasattu nangaro.

¹⁹ Koro nayiro wulnjagakki, dunian kamndo yindi kɛla awi yayen ardiwane Bawani Mai Samemaa caworia, tayiro ci.

²⁰ Dalilnjudɛ na duwon kam yindi bi yakku cunilan captanadɛ, wu ye dawunjan,» yeno.

Misal kam gawurdu wadumaye

²¹ Daji Biturus na Isayero ise tiro: «Kɛma, kɛramini wuro biwu sɛddiya, ndawuro tia gawurnɛkki? Har gadegade turlurro?» cɛne tia kiworo.

²² Isaye tiro: «A'a, har gadegade turlurro gɛni wulngeyekko, fitulur gadegade turlurro tia gawurne!

²³ Adɛ nangaro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju mai laa wolodiyanju-a kɛla kasunjayan balas dio cɛraanadɛ gai.

²⁴ Maidɛ balas dio badiyenniya, kam talanti[†] dɛwu mewuro jɛgaimaa tiro kekkudo.

²⁵ Kamdɛ awonju rɛmboye bawodɛ, kɛmanju wada ce ti-a kamunju-a yallanju-a kɛndanju samma-aa calado kasudɛ tɛrɛmbo yeno.

²⁶ Amma kamdɛ fuwu kɛmanjuyen tungurumje tiro: "Barganɛmmin, kanadi tai, sammaa rɛmbɛkki, diye!" yeno.

²⁷ Daji kɛma wolodidɛye tia njuoje kasudɛa wajiye tia kolje leyeno.

²⁸ «Kiluwunniya, wolodi adɛ ye kamanju laa dinariyus[‡] miaro jɛgaimaa kiro. Tia dauyen rɛpciye kimiljiye: "Awo nia njɛgakkidɛa rɛmbe!" yeno.

²⁹ Daji kamanjudɛ fuwunjun tungurumje tia lowoje: "Marne, kanadi tai, rɛmbɛkki, diye!" yeno.

³⁰ Amma waje tia kosoro cakke, har kasudɛa cɛrɛmburo yeno.

³¹ «Wolodiya amanjudɛ awo wakkajɛnadɛa kɛrunniya, karwunja jairo bannade lejane kɛmanjaro awo wakkajɛna sammaa wulyeyera.

³² Daji kɛmanjadɛ koro walde wolodidɛa bowoje tiro: "Ni wolodi kɛlado! Lowosɛmma nangaro, kasunɛm adɛ sammaa wangeyekko.

³³ Njunonjɛkkɛnadɛ gai, wolodi kamanɛmba njunodudɛ niro wajimnjɛgɛna, gɛna?" cɛne

³⁴ gɛrgaje tia mukko am tiro ajawu caddiyero cakke, har ti ye sammaa cɛrɛmbiro yeno.

³⁵ Adɛgaima wundundo yaye karwunjun kamanja gawurjiwawoa, Bawani Mai Samema ye tiro ngaidɛmaa cɛddi,» yeno Isaye.

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

19

Kambiwu kɛla kamu dɛptayen

(Mar 10.1-12)

¹ Isa mana ania cɛde kɛrɛnniya, cidi Galileyea kolje cidi Yahudiyaye ngawo bɛrɛm Jordaniyen dɛganaro leyeno.

² Jama kada kadami Isaa jaane nadɛn am dondia isangayeyeno.

³ Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kɛla dalil fiyen yaye kam kamunju dɛptadɛ halal wa?» cane tia keworo.

⁴ Isaye tayiro: «Ngaltɛma kitawulan adɛa kɛranuwwi wa? "Badiduramnin Alaktu-madɛ tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno."»[†]

⁵ Koro tiye: "Dalil adɛyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kɛrdiye tayi yindiso tiyi fallo waljai,"[†] cɛnna.

⁶ Adɛgaima kua adɛn fuwun tayidɛ yindi gɛni, tiloro waljana. Adɛ nangaro awo Ala kɛljɛnadɛa bare kam firjɛnni!» yeno.

⁷ Farisawadɛye tiro: «To, awiro gɛle Nawi Musa kam kamunjuro kakkadu dɛptaye co duwon koljoro wada kaino?»[†] cane tia keworo.

⁸ Isaye tayiro: «Kɛlakibbundo nangaro Nawi Musa kamu dɛpta nayiro amarngeyera, amma badiduramnin ngai gɛni.

⁹ Nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunja kɛla kɛnjɛnayan gɛni dɛpɛce gade niyajɛnadɛ kɛnjɛna cɛdɛna,» yeno.

¹⁰ Daji fuwuranjuye tiro: «Adɛma naptu kam kamunjuayea, niya dionambudɛma ngalwo!» yera.

¹¹ Isaye tayiro: «Kam nguson gɛni rakce mana adɛa ngoji, sai am duwon tayiro tinamasodɛ.

[†] 18:24 18:24 talanti - Ngai wuriye. Talanti faldɛ alama alwasi kida kɛrwu mewu wuriye gai. [‡] 18:28 18:28 dinariyus - Wuri Rombe. Dinariyus faldɛ alwasi kida kawu falle. [†] 19:4 19:4 Bad 1.27; 5.2 [†] 19:5 19:5 Bad 2.24

[†] 19:7 19:7 SK 24.1-4

¹² Dalilnjudə am laa curo yanjayeman adim tayia casambəna mbeji, am laa ye am tayia adimbo cadəna mbeji, koro am laa ye nodo bargaa Mai Samemaye nangaro kəlanja adimbo cadəna mbeji.* Kam mana adəa rakce ngojimadə ngojo!» yeno.

Isaye yalla sananaro bargaa dəptuwu

(Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Daji am laa Isa mukkonju kəla yallanja sananayero gənajuwu moduwa cəddoro tayia nanjuro kewudənniya, fuwurawadə amdəa wusayera.

¹⁴ Amma Isaye fuwurawanjuro: «Yalla sananadəa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Mai Samemayedə am tayi gaiye nuwanja, diye!» yeno.

¹⁵ Daji kəlanjaro mukko gənayeyenniya, nadəa kolje leyeno.

Gariwu laaye ro sawisoye mada

(Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Daji jairo laa ise Isaro: «Sayinna, awi ngəla dikke ro sawisoye† fandəkki?» cəne tia kiworo.

¹⁷ Isaye tiro: «Awiro kəla awo ngəlayen wua suworəmidə? Ti ngəladə tilo lon! Ro sawisoye fando raammaa, wadawadəa gai!»‡ yeno.

¹⁸ Jairodəye: «Wada fiso?» cəne tia kiworənniya, Isaye: «Bare ro kambe tuluwummi, bare kənjəna dimmi, bare nambawu dimmi, bare shedakambu dimmi,

¹⁹ bawanəm-a yanəm-aro daraja ye, koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!»† yeno.

²⁰ Jairodəye: «Wada ani sammaa gakkəna, awi gəle wua mauso?» yeno.

²¹ Isaye: «Kalkal diomaro waldu raammaa, lene kəndanəm lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno.

²² Jairodə mana adəa fangenniya, ti jairo gariwu nangaro karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, gariwuye nodo bargaa Mai Samemayero ngawonju jairo jau, diye!

²⁴ Koro waldəkke nayiro wulnjagakki, gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro kərimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno.

²⁵ Fuwurawadə adəa fangeranniya, jairo ajapcane: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera.

²⁶ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro awiso yoji!» yeno.

²⁷ Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njəgaiyenadə, awi gəle fandiye?» yenniya,

²⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, leira wakkaje Tada Kambedə kurisnju kərmaye darajaalan napciya, nayi wua səgawwadə ye kuris kərmaye mewun yindinlan nammuwe jiri Israyilaye mewun yindindəa noduwi.

²⁹ Koro wundu duwon cuni nangaro§ fado, bi yeiya, bi kanna, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənadə mia mia cuwandi, koro ro sawisoye ye warasaji.

³⁰ Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

20

Misal kəma jərwu inabbe-a kidawunju-aye

¹ «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam laa suwa ləp jərwunju inabbero kidawu madaaro culuwuna gai.

² Tayiro kidanja dabdüyero dinariyus* fal fal biyaji cəne kasatkeranniya, tayia jərwunjuro kinodo.

³ Koro balde culuwe ci kasuwuyen am gade kida bawo napkada kiro.

⁴ Tayiro: «Nayi ye jərwuniro lenowo, awo kalkaldəa njadəkki,» yenniya,

⁵ cijane leyera. Kausu dawu-a duwor-a ye culuwe caye gai kido.

⁶ Koro yaye asar kiluwunniya, ci kasuwuyen am gade napkada cuwande tayiro: «Awiro dabdu sərəambo na adən bowuro nammuwidə?» cəne tayia kiworo.

⁷ Tiro: «Wunduma kida sadənni nangaro,» yera. Daji tayiro: «Nayi ye jərwuniro lenowo!» yeno.

* 19:12 19.12 am laa kəlanja adimbo cadəna - Am laa kəlanja adim gairo ngojane kamu dio wajana. † 19:16 19.16 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawodə. ‡ 19:17 19.17 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † 19:19 19.18-19 NL 20.12-16; Lew 19.18; SK 5.16-20 § 19:29 19.29 cuni nangaro - Isaa kasattu nangaro. * 20:2 20.2 dinariyus - Wuri Rombe. Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

⁸ «Dunia kajiriyenniya, kama jərwuyedəye wakkilnjuro: “Kidawudəa bowone tayiro biyanja ye, am daryeyedən badinamiya burwoyedəro yade,” yeno.

⁹ Am dunia asar kida badijanadə kadiranniya, dinariyus fal fal kewando.

¹⁰ Daji am burwon kida badijanadə kadiranniya, awo am daryeyedəyea kojəna cawandiro təmajana duwon, ndasonja ye dinariyus fal fal kiwando.

¹¹ Kewandənniya, karwunja waje

¹² tiro: “A! Am daryeye ani sa fallo kida cadəna yaye, andi-a kalkallo kidəm! Andidə suwa ləp tawaniye dabdu sərəmbo kausu jau fit kələndenna ngənəptiyena, diye!” yera.

¹³ Amma kəma jərwuyedəye falnjaro: “Sawa, awima diwi njəddəkkəni. Dinariyus fallo kida dabduye dioro kasaddəmma, gəna?”

¹⁴ Awo kaanəmdəa ngone lene, njikkənədə gairo kam daryeye yero yikkiya, raakko.

¹⁵ Kəndanilan rangəkke awo roni cəraana dikkiwawo wa? Ra, karwuni ngələdəro, wua sim diwin surumi?” yeno.

¹⁶ Adəgaima am daryeyedə burwoyero waljai, koro burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a karmolan cidunju-ayen wuldu

(Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Isa Jerujalembu ledu cədi duwon, kəla jawallen fuwuranju mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe tayiro:

¹⁸ «Fannowo, Jerujalembu leniye, Tada Kambədəa mukko wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-aro sərəccagane shara ro tuluwoye tiro cadde

¹⁹ mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane kirwolan jajarjane kəskaro jajagane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye

(Mar 10.35-45)

²⁰ Daji ya tadawa Jabadiye tadawanju yindi-a kallo na Isayero isane fuwunjun tungurumje awo laa cərawo cəne tia kiworo.

²¹ Isaye tiro: «Awi raam?» cəne tia kiworo. Kamudəye tiro: «Marne, kərməinəm fəndəmiya, kolle tadawani yindi ania napca, fal kəmboramməmlan, fal ye wailanəmlan!» yeno.

²² Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaram† yakkidən yawi wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa, rangiye!» yera.

²³ Isaye tayiro: «Jire, kənjarammin yawi. Amma kəmborammilan so, wailanilan so naptadə, wu gəni kambo amargəkki, Bawani am kərejənədəro tayia dabbarjəgəna,» yeno.

²⁴ Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangeranniya, yaana yindidəro gərgəyeyera.

²⁵ Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, maiya kərdiyaye talaawanjaa jauru raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kənduwo fəlejjagai.

²⁶ Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cəraanamadə wolodindoro waljo!

²⁷ Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə kareandoro waljo!

²⁸ Adəgaima Tada Kambədə tiro nanwolodi caddoro gəni kadio, tidəma nanwolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu yindia isangaduwwu

(Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Isa-a fuwuranju-a bəla Jerikoyelan keluwunniya, am kada kadami tia geya.

³⁰ Kambu yindi ci jawallen napkada duwon, Isa kojoro fangeranniya, kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera.

³¹ Jamadə tayiro jakkade mədək napca yera, amma cəyeyə kojənaro kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera.

³² Daji Isa dajə tayia bowoje: «Awi nayiro njəddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo.

³³ Tayiye: «Kəma, sim fəndiyeyə, rayiye!» yera.

³⁴ Daji Isa tayia njunoje simnja leyeno. Sadəman sim cawandə Isaa geya.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

21

Isaye mai gai Jerujalembu ngawo

(Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

† 20:22 20.22 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

¹ Jerujalemba karənjane bəla Baitfajeyero na Kau Jaitunnedəro kadiranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode

² tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama, koro laa kuttanjua tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo!

³ Kam laaye nayiro awo laa cənia, tiro: “Kəmadə tayilan mərədunjua,” wulgənowo! Sadəman tayia juwajiyi.» yeno.

⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə wakkayeno.

⁵ Tiye: «Fero Siyonnero* wullowo: “Akko mainəm nanəmbo kənde cədi, ti rokura bawoa kəla koroyen isi, kəla kuttayeman,”† cəna.

⁶ Fuwurawadə lejane awo Isa tayiro wuljəgənədə kedo.

⁷ Daji korodə-a kuttanju-a na Isayero cawude kalwuwanja kəladəro ferjagane Isa juwane napkeno.

⁸ Jama kada ye kalwuwanja kəla jawallen feryera, laa ye dəlam kəri kəskaye kamjane kəla jawallen sətəkera.

⁹ Am fuwu gərjana so, ngawonju jaana so kowo sapcane: «Hosanna,† Tada Mai Daudayero daraja tio! Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† canı.

¹⁰ Isa Jerujalembə kərgaanniya, am bəlaye samma hangalnja caa cijəna: «Wundu kam attə?» cane keworo.

¹¹ Jamadəye: «Tima Nawi Isa kam bəla Najarat cidi Galileyədə wo!» yera.

Isa Fado Alayea tayirro kalaktu

(Mar 11.15-19; Luk 19.45-48; Yah 2.13-22)

¹² Daji Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-a samma duje tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-aa təmbalyeno.

¹³ Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado moduwayelan bowojai,”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.

¹⁴ Daji Fado Alayen kambuwa-a ngurdiiya-a na Isayero isane tayia isangayeyeno.

¹⁵ Wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a awo əjabba əjabba Isa cədidəa carune, koro tadawa sanana ye Fado Alayen yiljane: «Hosanna, Tada Mai Daudayero daraja tio!» canidəa fangeranniya, jaurə gərgəjane

¹⁶ tiro: «Awo tadawa sanana ani wuljaidəa fannəmma wa?» yera. Isaye tayiro: «Aaa, fakkəna. Ngaltema adəa kitawulan kəranuwwi wa? “Tadawa sanana-a timalla-aa yakkəme nia jajannjai!»† yeno.

¹⁷ Daji Isa tayia kolje bərnidən culuwe bəla Baitaniyero leje boyeno.

Isaye ya tarmuye baskudu

(Mar 11.12-14)

¹⁸ Wəjənanjua suwa ləp Isa bərniro waldi duwon, kəna tia kida.

¹⁹ Ci jawallen ya tarmuye kirunniya, nanjuro kadio, amma kalu gənia, awima cuwandənni. Daji Isaye tarmudəro: «Bare gadero tada yakkəmmi!» yeno. Sadəman tarmudə ngau ngamgeno.

²⁰ Fuwurawadə adəa kerunniya, ajapcane: «Awiawin tarmu adə samdən ngau ngamgeno?» cane keworo.

²¹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayi shekku bawoa kambəsendoaa, ranguwe awo tarmudəro yiddəkkənədə diwi, koro adəa kojənarə kau kuruwu adəro: “Cine bərəmbo fidəgəne!” wulluwiya, wakkaji.

²² Kambəsendoaa, awi yaye moduwalan koruwiya, fanduwı,» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mar 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Isa Fado Alayero kərgaanniya, jamaa alamji duwon, wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a nanjuro isane tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo.

²⁴ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki. Jaawudəa siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki.

²⁵ Kasala Yahaya jamaro cəddənədə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo. Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wullıyeyə, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori.

* 21:5 21.5 Fero Siyonne - Am Jerujalembə, wotte jama Alayə. † 21:5 21.5 Jak 9.9 † 21:9 21.9 Hosanna! - Kalma təlam yauidiayidiye, maananjudə «Alaa yungoriyo!» † 21:9 21.9 Jaw 118.25-26 † 21:13 21.13 Ish 56.7 † 21:13 21.13 Iri 7.11 † 21:16 21.16 Jaw 8.2

²⁶ Amma “Kamben” wulliyea, jamadæa riniyena, dalilnjudæ am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro.»

²⁷ Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kænduwo filan awo ania dikkidæa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal tada yindiye

²⁸ «To, awi tæmanuw? Kam laa tadanju yindia. Yim laa na tada burwoyedæro leje tiro: “Tadani, ku lene jærwuni inabben kida de!” yeno.

²⁹ Tadaðæye: “A’a, raakkæni!” yeno, amma ngawo adæyen tæmje leyeno.

³⁰ Koro bawadæ na tada yindiyeðæro leyenniya, ti yero caye gai wulyeyeno. Tadaðæye: “To, bawa, lekki,” yeno, amma lejænni.

³¹ Kærma tayi yindi aniyeen wundunja awo bawanju cæraanadæa cædo?» cæne tayia kiworo. Tiro: «Burwoyedæma,» yeranniya, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, akki mowomaso-a jawarraso-a nayin burwonno nodo bargaa Alayero ngasayi.

³² Dalilnjudæ Yahaya nandoro ise jawal jireye fælengeyeranniya, tia kasadduwwi. Akki mowomaso-a jawarraso-adæ tia kasatkeræ, amma nayidæ, adæa kiruwwiya, tæmmuwe tia kasadduwwi.

Misal jærwu agæriduwu kæladowaye

(Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ «Akko misal gade yea fannowo! Kam laa kæma jærwuyæ mbeji, jærwu inabbe cæde garje curodæn bælaa ingi inabbe tuluwoyæ laje soro kuruwu juworoyæ kidando. Daji jærwudæa jærwuwu laaro agærijiiyæ bælawuroro sapkada.

³⁴ Sa færdoyæ karængenniya, nuwanju cuwandoro kæræawanju laaa na jærwuwudæyero kinodo.

³⁵ Amma jærwuwudæ kæræawanjudæa keda. Faldæa bakkera, faldæ yea roro keyeso, faldæ yero dongur kauyæ gægæpcagane kano.

³⁶ Koro walde cayemaa kojænaro kæræawa gade kinodænniya, caye gai tayi yero keddo.

³⁷ Darye kæma jærwudæyæ: “Tadaniro daraja cadi,” cæne tadanju nanjaro kinodo.

³⁸ Amma jærwuwudæ tadanjudæa kerunniya, kattenjan: “Adæma warasamadæ wo! Arowo tia yejiyo, warasanjudæa ngoniyol!” yera.

³⁹ Daji tia cadane jærwudælan cattuluwe roro keyeso.

⁴⁰ To, kæma jærwuyedæ isiya, awi jærwuwu aniro cæddi?» cæne tayia kiworænniya,

⁴¹ tiro: «Am jauru kæladæ aniro ajawu jau fælejiyæ roro ceyesi, koro am gade sa færdoyen tiro nemanju cadimadæro jærwunjudæa agærijiiyi,» yera.

⁴² Daji Isaye tayiro: «Ngaltema awo kitawulan ruwuwada adæa kærænuwwi wa?

*“Kau duwon fado tandomaso wajanamadæ,
tima kau tandoyæ sammæro faidaaro waljænadæ wo.
Adæ kændo Kæmandeyæ,
andiro jauru ajabba!”†*

⁴³ «Adæ nangaro nayiro wulnjagakki, Ala nodonju bargaa mukkondon cæmoyæ mukko jama gade awo ti cæraana cadimadæyero cakkæ.

⁴⁴ [Nonowo, kam kæla kau adæyero cukkurenamadæ nanamdi, koro kaudæ kambo cukkuriya, kæluwuro kalakci,» yeno.]

⁴⁵ Wurawa fimannayæ-a Farisawa-a misallanju fangeranniya, kælanjaman mana kidoro asuyera.

⁴⁶ Daji jawal tia taye majai duwon, jamadæa riyera, dalilnjudæ amdæ samma tia nawiro ngojana nangaro.

22

Misal masæna larusayæ

(Luk 14.15-24)

¹ Koro Isa walde misalnin tayiro wulyeyeno. Tiye:

² «Nodo bargaa Mai Samemayedæ alama mai laa tadanju nangaro masæna larusayæ dabbarjæna gai.

³ Maidæ wolodiyænanju laaa am masænaro dojænadæa bowoja isaro nanjaro kinodænniya, kændero wayera.

⁴ Koro walde wolodiya gadea cunode tayiro: “Am dokkənadəro wullowo: ‘Akko masənanidə deyada. Dalowani so, kənnawani kaisua so duwajana, awiso kərma dabbargada. Arowo masəna larusayero!’ ” yeno.

⁵ Amma am dojnədə mananjudəa awimaro ngojanni sapkadara. Laa kulonjaro, laa saniaramnjaro leyera.

⁶ Am gapcanasodə ye wolodiyadəa cadane basarjane roro keyeso.

⁷ Maidə gərgaje sojiyanju cunode kamceji ania roro ceyese bəlanja kannun waryera.

⁸ Daji maidəye wolodiyanjuro: “Akko masəna larusayedə dabbargada, amma am dokkənadə martawa tia boye cadanni.

⁹ Adə nangaro lenowo lai laisolan am fanduwwa sammaa masəna larusayero bowonowo isa!” yeno.

¹⁰ Daji wolodiyadə lejane lai lai jaane am cawandəna sammaa ngəlan diwin capcane isane, har larusaramdə damgeno.

¹¹ «Maidə am dojnədəa kuroro kərgaanniya, curonjan kam laa kalwu larusaye lujanni kiro.

¹² Maidəye tiro: “Sawa, awiawin kalwu larusaye bawoa na adəro kərgaam?” cəne tia kiworənniya, kamdəro awo wulduye katkero.

¹³ Daji maidəye wolodiyanjuro: “Tia si-a mukko-aro gerowo deyan curo duwu cələm pəttəro gəpkənowo, nadən so ye tədi, sheri ye naldi,” yeno.

¹⁴ Nonowo, am bowojənədə ngəwu, amma tayi kərəjənədə gana,» yeno.

Kambiwu kəla akki njojen
(Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Daji Farisawadə lejane sawardane jawal Isaro curo mananjuyen bəlaa laduwuye mayera.

¹⁶ Fuwurawanja-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro canode tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami yero noniyena, dalilnjudə wundumaa rinəmmi ye, gayirənəmmi ye nangaro.

¹⁷ To, awi təmanəm? Kaisarro* akki njodə halal ra haram?» cəne tia keworo.

¹⁸ Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro: «Mənafəkka, awiro wua rijamsuwi?

¹⁹ Wuri akkiyedəa fəlesəgənowo!» cəne dinariyus† tiro kekkudo.

²⁰ Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya,

²¹ tiro: «Kaisarre,» yera. Isaye tayiro: «Daji awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno.

²² Adəa fangeranniya, tia jauru ajapcane koljane sapkadara.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Yim adəman Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane tiro koro cadde:

²⁴ «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa tada bawoa bawoje kamu koljia, yanjugəna kamunjudəa niyajo tiro kaduwu majuwo!”† cənna.

²⁵ Akko curonden yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoje kamunjudəa yanjugənarə kolyeyeno.

²⁶ Yindiyedə-a yakkuyedə-a yero ngai wakkajije, har ti tulurredə kamudəa cəmoje bawoyeno.

²⁷ Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno.

²⁸ To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cəne tia keworo.

²⁹ Isaye tayiro: «Nayidə fattəgəwwa, dalilnjudə kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi nangaro.

³⁰ Cinowo duniayen am larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanadə gairo waljai.‡

³¹ Koro karmolan cidudə, awo Ala kitawulan nayiro wulnjaanadəa kəranuwwi wa?

³² Tiye: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,”† cənna. Ti Ala am sanunaye gəni, am roaye, diye!» yeno.

³³ Jamadə adəa fangeranniya, tai dajane alamdunjudəa ajapkera.

* 22:17 22:17 Kaisar - Gomna kura Rombe. † 22:19 22:19 dinariyus - Wuri Rombe. Tilan akki Kaisarro biyajagai.

† 22:24 22:24 SK 25.5 ‡ 22:30 22:30 malaiyawa gai - Tayidə sawisoro na Alayen roa dasayi, gaderə sanuiwawo. Adə nangaro samelan kaduwu mada bawo. † 22:32 22:32 NL 3.6

Wadawa samman finja kura wo?

(Mar 12.28-34)

³⁴ Farisawadē Isa Sadusiyadēa manan yarcēgənarō fangeranniya, captane nanjuro kadira.

³⁵ Curonjan malēm Attauraye laa tia rijapturo tiro:

³⁶ «Sayinna, wadawa curo Attaura Nawi Musayedən finja kura wo?» cəne tia kiworo.

³⁷ Isaye tiro: «“Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan raye!”†

³⁸ Adəma wada kura burwoye wo!

³⁹ Koro yindiyedē ye ti gai: “Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”†

⁴⁰ Wada yindi anima fərdu Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a sammaye!» yeno.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye

(Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Farisawadē nadən captana duwon, Isaye tayiro:

⁴² «Awi kəla Almasiwudəyən təmanuw? Ti tada wunduye?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Tada Mai Daudaye!»‡ yera.

⁴³ Daji Isaye tayiro: «Adəgaimaa, ndayilan gəle Mai Dauda Ruhu Alayen tia Kəmalan bowoyeno? Tiye:

⁴⁴ “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammlan duwon, kəladowanəmba cidiya sinəmbəro yakkəkko!’ cənna.”†

⁴⁵ Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənədə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yenniya,

⁴⁶ wundunjama rakce tiro jaawu cinni. Koro adən fuwun wunduma gadero cinju mudu kaje tiro koro cəddənni.

23

Hal maləmba Attauraye-a Farisawaye-a

(Mar 12.38-40; Luk 20.45-47)

¹ Daji Isaye jamadə-a fuwurawanju-aro:

² «Maləmba Attauraye-a Farisawa-adə napturam Nawi Musayen* napkada.

³ Adə nangaro awo nayiro wulnjagai sammaa dewo gaiwo. Amma bare kəndonjadəa diwwi, dalilnjudə awo wuljanadəa cadiwawo nangaro.

⁴ Katkun kurwowu dama bawo cakkere ngawana ambero gənajagai, amma tayi kəlanja ngulondonjama casange tayia banajagaiwawo.

⁵ Kəndonja sammaa am tayia caroro cadi. Layanja† mana Alaye ye fatatallo cadi, gəsər kalwunjaye ye kuruwuro cadi.

⁶ Masəna kuralan na darajaa-a dandallan napturam fuwuye-a caraana,

⁷ koro kasuwulan am tayiro lewa darajaye cadde tayia Sayinnalan bowojaiya, jaumaro caraana.

⁸ «Amma nayidə, bare Sayinnalan bowonjanni, dalilnjudə maləmnđo fal, nayi samma ye kəramiya nangaro.

⁹ Koro dunya adən bare wundumaa Bawalan‡ bowonuwwi, dalilnjudə Bawando fal, ti samelan dəganadə.

¹⁰ Koro bare fuwumalan bowonjanni, dalilnjudə fuwumando fal, ti Almasiwudə.

¹¹ Kam curondon kuramadə wolodindoro walji.

¹² Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia awimaro ngojaiwawo. Koro wundu duwon kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.

Kuttunja maləmba Attauraye-a Farisawa-a!

(Luk 11.37-54)

¹³ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Cinna nodo bargaa Mai Samemayero ngawoyedəa ambo jakkəwwa. Nayi kəlando ye ngawuwwi, koro am tiyen ngaworo majaidə yero dapkəwwa.

† 22:37 22.37 SK 6.5 † 22:39 22.39 Lew 19.18 § 22:42 22.42 Tada Mai Daudaye - Kaala Almasiwuye. Tidə kaduwu Mai Daudaye. † 22:44 22.44 Jaw 110.1 * 23:2 23.2 napturam Nawi Musaye - Kənduwo jamaro mana Alaye alamduwu-a fisarduwu-aye. † 23:5 23.5 laya - Laya yaudiyaudi mana Alaye kəlan ruwuwada ngum-a ngasu-aro tudəganadə. ‡ 23:9 23.9 Bawa - Bawa buye gəni, Ala Bawando Mai Samema.

¹⁴ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafəkkaso! Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa buwi ye, halndo gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərnui ye. Adə nangaro ajawundo leiran jauru kura!»

¹⁵ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafəkkaso! Kərdi falla adinndoro kalakturo bərəm kura kura konuwe lardu lardu gawi. Təmjiya, tia kannuma nayimaa jauru konjanaro kalanguwi.

¹⁶ Kuttundo simoduwu kambuwaso! Nayiye: “Wundu duwon kəla Fado Alayelan kansi juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla dinar Fado Alayen dəganadəyelan kansi juwuiya, kansinju tia cədai!” nuwi.

¹⁷ Nayi kambuwa hangal bawoaso! Ndasonja gəle kura wo, dinardə ra Fado Alaye dinardəa tayirro kalakcidə?

¹⁸ Koro nayiye: “Wundu duwon kəla laya duwadurambelan kansi juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla sadaa laya duwaduramdən gənaadadəyən kansi juwuiya, kansinju tia cədai!” nuwi.

¹⁹ Nayi kambuwaso! Ndasonja gəle kura wo, sadaadə ra laya duwaduram sadaadəa tayirro kalakcidə?

²⁰ Adə nangaro kam kəla laya duwaduramben kansi juwunamadə kəla laya duwadurambe-a awo kəlanjun gənaada samma-ayen kansi giwo.

²¹ Koro kam kəla Fado Alayen kansi juwunamadə kəla Fado Alaye-a ti curonjun dəganama-ayen kansi giwo.

²² Koro kam kəla sameyən kansi juwunamadə kəla kuris kərmaiye Alaye-a ti kəladən nərcənama-ayen kansi giwo.

²³ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafəkkaso! Karasu so, bulu kaskasi so, nana soman jakka tuluwui, amma awo Attauralan adəa nankuran kojənədəa kolluwwa: jire dio so, kanjimari fəledu so, aman rodə so. Adəa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana.

²⁴ Nayi simoduwu kambuwaso! Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi!§

²⁵ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafəkkaso! Nayi ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curonjudə kənda am gadəye luwaptu so, kəla rawo solan cəmbəərəna.

²⁶ Farisa kambu, burwon curo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulle duwon, ngawodə ye tayirro waljo!

²⁷ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafəkkaso! Nayi alama kauri garuda bullan cingada gai, ti ngawoyen kuroro shawa, amma curon silla am sanunaye-a awo tayirnambuye jiri jiri-an cəmbəərəna.

²⁸ Ngaima nayidə, am ngawondo carune jirewuro ngonjai, amma curondodə nanmēnafək-a nandiwian cəmbəərəna.

²⁹ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafəkkaso! Kauriya nawiya kureye tanduwi, taktuwuram jirewuye ye janenuwi.

³⁰ Nayiye: “Ca jaman kaariyandesoyen kərgaiyea, tayiro kəldəgəiye bu nawiyyedəa finiyende,” nuwi.

³¹ Ngainin nayima kaduwu am nawiya dəa ceyesənyə nuwe shedanuwi.

³² To, kəndo diwi amwurawandoyedəa tumogənowo!

³³ Nayi kadiya, kaduwu fusiyaeso, ndayilan gəle ranguwe ajawu kannu jaanamayero kanuwi?

³⁴ Adə nangaro wudə nawiya-a rashiduwa-a malamba Attauraye-a nayiro juwan-jagakki. Laanja kəskaro jagəwe roro yejuwi, laanja yea dandallandon kirwolan kowonuwe bəla bəlan tayia basarnuwi.

³⁵ Adəma nangaro jirewuye dunia adəye bunja samma kəlandoro cukkuri, bu duwon jaman Nawi Haabila jiremadəyən tamiya har jaman Nawi Jakariya tada Barakaye katte Fado Alaye-a laya duwadurambe-ayen ronju tuluwuwadəyero kudero samma fidənədə.

³⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awo ani samma am jaman adəyemaro wakkajiji.

Karwukutta Isaye Jerujalemba

(Luk 13.31-35)

³⁷ «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiya dəa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin capturo raakkəna, amma wayew.

§ 23:24 23.24 Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi! - Kandana-a karimo-adə haram. Awo təngərima carune wayera yaye, awo jaumaro kura carune wajanni.

³⁸ Akko fanndo de sul kolnjaana.*

³⁹ Nayiro wulnjagakki, gadero wua suruwawo, har nayiye: “Barga ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

24

Jawawi Isaye kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

(Mar 13.1-37; Luk 21.5-38)

¹ Isa Fado Alayen culuwuna leji duwon, fuwurawanju nanjuro isane tiro tando tando Fado Alayedəa fəleduwuro badiyera.

² Amma Isaye tayiro: «Awo ani sammaa ruwwa, gəna? Jiremaro nayiro wulnjagakki, kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye

(Mar 13.3-13; Luk 21.5-19)

³ Isa kəla Kau Jaitunnen napcəna duwon, fuwurawanju runjan isane tiro: «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro sa kəndenəm-a sidu duniaye-aye cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo.

⁴ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni!

⁵ Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma Almasiwudə wo!” cane am kadaa cawatki.

⁶ Kəriwu na kərenso-a kuruwuso-alan nukcənaro fannuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.

⁷ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Kəna ye na naro ngayi, koro cidi ye na gadegaden loloji.

⁸ Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

⁹ «Daji nayia njadane basarnjane roro njeyesi, koro cuni nangaro† jama duniaye samma wanjai.

¹⁰ Daji am ngəwu ye wua ganja koljai. Laa aman amanjaye jawui, laa gade yea wajai.

¹¹ Koro nawiya kattuwuye isane am kadaa jambajane cawatki.

¹² Kəla jirenambu tərganayen kərawo am ngəwuye təgərđi.

¹³ Amma kam mərje har sa njerorambero‡ dəganamadə njəkkawo cuwandi.

¹⁴ Koro kawuri kəji nodo bargaa ye adə ye jama duniaye sammaro shedaro wuldiyi duwon, daji njeroramdə isi.

Bone kura

(Mar 13.14-23; Luk 17.20-37; 21.20-24)

¹⁵ «Adə nangaro sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma lawarnju Nawi Daniyel ruwujənədə na jauro darajaan daada ruwiya,† (Kəradumadə asujo!),

¹⁶ daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja!

¹⁷ Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni!

¹⁸ Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni!

¹⁹ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja!

²⁰ Bare kasondo sa kakuyen bi yim tustuyen wakkajənni Alaa korowo!

²¹ Dalilnjudə sadən bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa dunia alaktənədən tai kuro kuderu ngaltema jirinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiwawo nangaro.

²² Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma njəkkawo cuwandi-wawo. Amma am kərejənədə nangaro kawudəa fuluji.

²³ Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!” cənia, bare tia yasarawwi!

²⁴ Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama kura so, awo ajabba so cade, yoyenoa, har am kərejənədəmaa jambajane cawatki.

²⁵ Akko kawu wakkajidəro, adəa nayiro wulnjagakkəna.

²⁶ Adə nangaro am laaye nayiro: “Towonju ti karaalan!” cania, bare lenuwwi. Bi “Akkonju ti curo ngimben!” cania, bare tayia yasarawwi.

²⁷ Jiri same adinnamlan har fədero cuwalde wassidə gai, kənde Tada Kambədə ye ngai.

²⁸ Na riwa dəganalan kowuwaso ye captai.

Kənde Tada Kambədəye

(Mar 13.24-27; Luk 21.25-28)

* 23:38 23.38 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwanjan culuwuna. * 24:5 24.5 cunilan - Am ngəwu cu Almasiwuye kəlanjaro ngojane awo ania cani. † 24:9 24.9 cuni nangaro - Isaa gawwa nangaro. ‡ 24:13 24.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambe. † 24:15 24.15 Dan 9.27; 11.31; 12.11

²⁹ «Sadəman ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro lolojai.

³⁰ Daji alama Tada Kambədə samelan fələdiyi. Daji jama duniaye samma karwunja kuttaji, koro Tada Kambe kənduwoa-a jauro darajaa-a kəla fofou sameyen isi carui.†

³¹ Adəgaima malaiyawanjua nuktu kura kangadiyen cunode talgəmo duniaye dewu samman tai ci dajiram sameyosoro yade amnju kərəjənədəa capcai.

Misal ya tarmuye

(*Mar 13.28-31; Luk 21.29-33*)

³² «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu rijiya, nangəri karənjənarə nonuwwa.

³³ Ngaima awo ani samma wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənarə§ nonowo!

³⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon.

³⁵ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgəiwo!

(*Mar 13.32-37; Luk 21.34-38*)

³⁶ «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidəa wunduma nojənni. Bawadəro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojənni, Tada də ye nojənni.

³⁷ Kənde Tada Kambədəye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai.

³⁸ Awoa jaman adən kawu ingi tufanaye isidəro, amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim ise Nawi Nuhu curo maaradəyero kərgawo.

³⁹ Nanjama nangi duwon, ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. Kənde Tada Kambədəye ye adəgəiwo walji.

⁴⁰ Daji yim adən kongwa yindi kulolan duwon, fal ngojane fal koljai.

⁴¹ Koro kamu yindi ye nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai.

⁴² «Adə nangaro faadaro dəgəiwo, dalilnjudə yim Kəmando isidəa nonuwwi nangaro.

⁴³ Amma adəa nonowo, ca kəma fadoyedə sa barwu bune fannjuro isidəa nojənaa, faadaro dəgane tia kolje fannjuro ngayiwawo.

⁴⁴ Adəgaima nayi ye faadaro dəgəiwo, dalilnjudə sa təmanuwwilan Tada Kambədə isi nangaro.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye

(*Luk 12.35-48*)

⁴⁵ «Wundu gəle wolodi amanna ye, hangalla yedə wo, ti duwon kəmanja tia kərəje wolodiya amanjuro nuwanja kəmbəye sa təraanan njoro galajənədə?

⁴⁶ Kəjinju wolodi kəmanju waldiya, ngai cədi najjiyidə!

⁴⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə kəndanju sammaa mukko wolodi adəyero cakki.

⁴⁸ Amma wolodi adə ti kam batti duwon karwunjun: “Kəmani duwan isiwawo,” cəne

⁴⁹ wolodiya amanjua babaktu badije mbalmaso-a kallo jawune casairo walyenoa,

⁵⁰ daji wolodi adəye kəmanju yim təməjənni-a sa nojənni-alan ise

⁵¹ tia kirwolan jajarje curo mənafəkkayero cakki. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi.

25

Misal kəlayakku mewuye

¹ «Sa adən* nodo bargaa Mai Samemaye alamanju ferowa kəlayakku mewu fatəlanja ngojane mai laruşayedəa kaptuwuro caluwunadə gai.

² Curonjan uwu hangal bawoa, uwu ye hangalla.

³ Tayi hangal bawoadə fatəlanja ngoyəranniya, kəndawu ngojanni.

⁴ Amma tayi hangalladə fatəlanja-a kalwo curon kəndawu gadea-a ngoyera.

⁵ Mai laruşayedə duwan isənnidə, tayi sammaa kənəm ngoyeno.

⁶ Dawu buneyen kowo laa nukce: “Akkonju mai laruşayedə! Luwowo tia kapkənowo!” yeno.

⁷ Daji kəlayakku ani samma cijane fatəlanja dabbardu badiyera.

⁸ Amma tayi hangal bawoadəye hangalladəro: “Andiro kəndawu gana sadowo, fatəlawandə no cadi!” yeranniya,

⁹ hangalladəye: “A'a, andi-a nayi-aa sadiwawo. Lenowo na ladomasoyen yuwowo!” yera.

† 24:30 24.30 Dan 7.13-14 § 24:33 24.33 ti cinnalan - Kənde Tada Kambədə del karənjəna. * 25:1 25.1 sa adən
- Sa Tada Kambədə duniaro walde isidən.

¹⁰ Këndawu njuworo ledu cadi duwon, mai larusayedä kadio. Tayi dabbardanadä ti-a kallo na ngämäri larusayero ngasaye cinnadä jakkera.

¹¹ Ngawo adäyen këlayakku gapcanadä ye isane tiro: "Barganëmmmin, barganëmmmin, andiro cinnadäa färëmsaganeye!" yera.

¹² Amma mai larusayedäye: "Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayia nonjakkëni," yeno.

¹³ To, nayi ye faadaro dägaiwo, dalilnjudä yimnju bi sanju nonuwwi nangaro.

Misal wolodi yakkuye

(Luk 19.11-27)

¹⁴ «Koro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju kam laa bëlawuro cädi cëne wolodiyanjua bowoje këndanju mukkonjaro cakkënadä gai.

¹⁵ Wundunja yayero këla raktunjuyen talanti† kaino. Kam fallo uwu ce, fallo yindi ce, fal yero fal kaino. Daji bëlawuro leyeno.

¹⁶ Sadëman kam talanti uwu cëmowonamadä leje tayilan sawur cäde riwa uwuye kiwando.

¹⁷ Kam yindi cëmowonamadä ye adëgai cäde riwa yindiye kiwando.

¹⁸ Amma kam talanti fal cëmowonamadä leje bëlaa laje wuri këmanjuye gërayeno.

¹⁹ «Ngawo kawu kadayen këma wolodiya aniyeädä bëlawuron kadinniya, tayi-a balas kedo.

²⁰ Kam talanti uwu cëmowonamadä ise gade uwu cuwude tiro: "Barganëmmmin, talanti uwu simmadä, akko gade uwu riwaro fandëkkëna," yeno.

²¹ Këmanjuye tiro: "Wuse, wolodi ngëlama, amanma! Awo ganan aman dimmadä, awo ngëwu mukkonëmbö yakkëkki. Are kallo këji fanniyol!" yeno.

²² Kam talanti yindi cëmowonamadä ye ise tiro: "Barganëmmmin, talanti yindi simmadä, akko gade yindi riwaro fandëkkëna," yenniya,

²³ këmanjuye tiro: "Wuse, wolodi ngëlama, amanma! Awo ganan aman dimmadä, awo ngëwu mukkonëmbö yakkëkki. Are kallo këji fanniyol!" yeno.

²⁴ Daji kam talanti fal cëmowonamadä ye ise tiro: "Barganëmmmin, ni kam jaurö nokkëna. Na nadëmmilan kalanëmi, koro na kasuni finëmmilan mowomi nangaro,

²⁵ rinjëkke lekke bëlaa lakke wurinëmdäa gërayekko. Akko awonëm," yeno.

²⁶ Amma këmanjuye tiro: "Ni wolodi këlado, kam bowuye! Na nadëkkënilan kalanëkki, koro na kasuni finëkkënilan mowokkiro nonëmna, gëna?"

²⁷ Ca wurinidäa bankilan gënanëmnaa, waldunidën wurini riwanju mowokkëna.

²⁸ To, talanti faldäa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadëro yowo!

²⁹ Wundu duwon nanjun awoamadä,‡ tiro casargane ngëwuro walji, amma kam nanjun bawomadä,§ awo cëdanadëmaa tilan camoyi.

³⁰ Wolodi faida bawoa adäa deyan curo duwu cälëm pëtterö gëpkënowo, nadën so ye tædi, sheri ye naldi," yeno.

Jama duniaye sammaro shara kamduwu

³¹ «Sa Tada Kämbedä darajanju malaiyawa samman kundenno walde isiya, këla kurisnju kërmaiye darajaayen napci.

³² Jama duniaye samma fuwunjun captai, jiri sëni dimiya-a kaniya-aa firjidä gai, kam kamanju-aa firje tayia këwu yindiro yakci.

³³ Dimiyadäa këmboramnjuro cakki, kaniyadä yea wailanjuro.

³⁴ Daji maidäye tayi këmboramnjuyedäro: "Nayi Bawani barga dëmnjaanadä, arowo nodo bargaa duwon kawu dunia alaktënyen nayiro dabbargaadadäa gandowo!

³⁵ Awoa kënanä duwon, awo këmboye sew. Ngudunia yen, awo kënjaye sew. Wu kusotto yen, sisawuw.

³⁶ Kajëmuni bawo yen, awo jaktuye sew. Wu dondi yen, kisseyew. Kosoro sasakkëna yen, naniro kadiw," cëni.

³⁷ Daji am jirewu aniye tiro: "Këma, yimbi nia kënanëmna ngiruiye duwon, awo këmboye ngeiye? Ra, ngudunëmna duwon, awo kënjaye ngeiye?"

³⁸ Yimbi kusottoro walyem duwon, njuruiye niro kiskeye? Ra, kajëmunëm bawo duwon, awo jaktuye ngeiye?"

³⁹ Yimbi ni dondi bi kosolan duwon, njuruiye nanëmbo kadiye?" cani.

⁴⁰ Maidäye: "Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon këramiyani aniye gananjaro ser yidduwiya, wumaro sidduw," cëni.

† 25:15 25.15 talanti - Ngal wuriye. Talanti faldä alama alwasi kida kërwo mewu wuriye gai. ‡ 25:29 25.29 wundu duwon nanjun awoamadä - Kam mana Isaye fanjidä, nodunju cërgane caye kojënarö asuji. § 25:29 25.29 kam nanjun bawomadä - Kam mana Isaye fanjiwawodä, nodunju ganadëmaa tilan camoyi.

⁴¹ «Daji maidäye tayi wailanjuyedäro: “Nayi baskuwadadä, nani kollowo kannu tammäro nuiwawo Yiwulis-a malaiyawanju-aro dabbarjaanadäro ngawowo!

⁴² Awoa kənanä duwon, awo kəmböye siwwi. Ngudunia yen, awo kənjaye siwwi.

⁴³ Wu kusotto yen, säsaawwi. Kajəmunä bawo yen, awo jaktuye siwwi. Wu dondi yen, kosolan yen nanäro isuwwi,” cəni.

⁴⁴ Daji tayi ye tiro: “Kama, yimbi kənanəmba nia ngiruiye? Bi ngudunəmba, bi kusotto, bi kajəmunəm bawoa, bi dondi, bi kosolan duwon, nia njuruiye niro kistuwuro wayeie?” caniya,

⁴⁵ maidäye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon tayi aniye gananjaro ser njəddoro wanuwiya, wumaro njəddoro wanuw,” cəni.

⁴⁶ Daji tayidä ajawu sawisoyero ngasayi, amma jirewudä ro sawisoyero ngasayi,» yeno Isaye.

KARMO-A KARMOLAN CIDU-A ISAYE

26

Isaa roro njejoro mada

(Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

¹ Isa mana ani sammaa cəde kerənniya, fuwurawanjuro:

² «Sala Laya Njəkkayirambe* kawu yindi gapcoro nonuwwa, koro Tada Kambedä mukko ambero sərəccagane kəskarö tia jajagane roro ceyesi,» yeno.

³ Daji wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a fado řiman kura tiro Kaifas caniyen captane

⁴ sawardane Isaa nangalan tame roro njejoye nia ngoyera.

⁵ Amma tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangənni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwu

(Mar 14.3-9; Yah 12.1-8)

⁶ Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dərımayen†

⁷ masəna cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi juro tamanna ngoje ise kawudidəa kəla Isayero řiyeyeno.

⁸ Fuwurawadä adəa kerunniya, kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidəa basarjidə?

⁹ Ca adəa wuri kadaro calade wuriđəa talaawaro cadəna!» yera.

¹⁰ Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kamu adəa suwolluwi? Wuro awo juro ngəla səddəna.

¹¹ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki.

¹² Kawudi adəa tiyiniro fiduwunjudə, sittəranäro wua dabbarseyeno.

¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuri kəji adəa wuljai nguson, kamu adəa takturo awo səddənadə yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma

(Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Daji mewun yindindəye falnja, kam tiro Yahusa Iskariyot canidə, na wurawa řimannayero leje

¹⁵ tayiro: «Isaa mukcondoro yakkəkkia, awi wuro siwi?» cəne tayia kiworənniya, cunگو řiwullaye fiakku mukkonjuro kesakko.

¹⁶ Daji sa adən Yahusa dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe

(Mar 14.12-21; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

¹⁷ Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoaye kidənniya, fuwurawadə na Isayero isane tiro: «Ndaran masəna layayedəa niro dabbarnjəgəyie bumi?» cane tia keworo.

¹⁸ Isaye: «Bərnidəro ngawowo, na kam laayero lenowo tiro wullowo: “Sayinnaye niro sanju del karənjəna, fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa fannəmlan cadi,» yeno.»

¹⁹ Daji fuwurawadə jiri Isä tayiro wuljəgənadə gai kedo. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

²⁰ Kəngal kikkurənniya, Isä mewun yindində-a rokko masənarö napkera.

²¹ Masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi,» yeno.

* 26:2 26.2 sala Laya Njəkkayirambe - Laya Israyilawuye jaman Nawi Musayen. † 26:6 26.6 Siman dərıma - Ti calan dərıma duwon ngəjənada.

22 Karwunja jauru kuttaje fal fallen wundu yaye: «Kəma, wuma wa?» cəne tia koro badiyeno.

23 Isaye tayiro: «Kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenadə, tima wua sərəttuwumadə wo.

24 Tada Kambədə saptidəma,‡ jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam duwon Tada Kambədəa kələdowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Ca kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno.

25 Daji Yahusa kam tia sərəttuwumadəye: «Sayinna, wuma wa?» yenniya, Isaye tiro: «Nimaye wulləmma,» yeno.

Masəna Kəmaye

(Mar 14.22-26; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-34)

26 Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwurawadəro ce: «Ngonowo buiwo, adə tiyini,» yeno.

27 Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce: «Nayi samma yayiwo,

28 dalilnjudə adəma buni aman ndəptaye§ duwon biwu am kadaye gawurdu nangaro fidənadə wo.†

29 Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe* adəa yakkiwawo, har yim nayi-a rokko nodo bargaa Bawaniyelən bərinno yakkiro,» yeno.

30 Daji aiyə Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyera.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mar 14.27-31; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

31 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Bune adəman nayi samma kəla wuyen ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Sənidəa bangəkkiya, dimiya bəriyedə tatardai.”†

32 Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,» yeno.

33 Biturusse tiro: «Tayi samma kəla niyen ngaworo wal dai yaye, wudə təmmaro ngaworo waldəkkiwawo!» yeno.

34 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno.

35 Amma Biturusse tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Fuwurawa samma ye ngai wulyera.

Moduwa Isaye

(Mar 14.32-42; Luk 22.39-46)

36 Isa fuwurawanju-a na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, tayiro: «Na adən nammowo duwon, na todəro lekke moduwa dikke,» yeno.

37 Daji Biturus-a tada yindi Jabadiyedə-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju jauru bannadu badiyeno.

38 Tayiro: «Karwuni jauru kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro wu-a kallo dəgawo!» yeno.

39 Gana laa kuruwuyə fədəryero təmdə moduwa cəde: «Bawani, yojia, kənjaram† adəa wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno.

40 Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Assha! Sa fallo ranguwe wu-a kallo faadaro dəgawwawo wa?

41 Bare jaraptuwwiro faadaro dəgawo, moduwa dewo! Ruhu kambədə‡ cəraana, amma tiyinjudə duno kəskeə!» yeno.

42 Koro walde yindiyero leje moduwa cəde: «Bawani, kənjaram adəa wulan ngonəmbawo sai yakkiyamaa, rawonəmdəma tədə!» yeno.

43 Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna nangaro.

44 Koro walde tayia kolje yakkuyero leje mananju cayedəlan moduwa kido.

45 Daji na fuwurawadəyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbə bowadando tussuwi wa? Sadə cədəna, Tada Kambədəa mukko biwumasoyero sərəccaana.

46 Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

Isaa ta

(Mar 14.43-52; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

‡ 26:24 26.24 Tada Kambədə sapti - Isa nui. § 26:28 26.28 bu aman ndəptaye - Bu Isaye duwon aman bərin katte Ala-a adamgəna-ayea tabbacciya. † 26:28 26.28 NL 24.8; Iri 31.31-34 * 26:29 26.29 ingi inabbe - Diben.

† 26:31 26.31 Jak 13.7 † 26:39 26.39 kənjaram - Kənjaram bone njaye. ‡ 26:41 26.41 Ruhu kambədə - Ro kambe.

⁴⁷ Isa mana cædi ngai duwon, Yahusa mewun yindindaye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira.

⁴⁸ Caman ti sārəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa kərawoye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo!» cənna.

⁴⁹ Sadəman Yahusa na Isayero ise: «Wuse, sayinna!» cəne tiro lewa kərawoye kiddo.

⁵⁰ Isaye tiro: «Sawani, awo kəndoro isəmmadəa de!» yeno. Daji amdə fuwujane Isaa mukkon dap keda.

⁵¹ Am na Isayen dajanadaye falnja mukko sajiye kashagar ficce wolodi rīman kurayea bakce səmonju tən kamgeno.

⁵² Daji Isaye tiro: «Kashagarnəmba fannjuro kalange! Wundu duwon kashagar ficcənamadə kashagarlaman nui.

⁵³ Ra, nonəmmi wa rangəkke Bawania bowonəkke sadəman wuro malaiyawa kəwu mewun yindinmaa^S kojənaa juwasiyidə?

⁵⁴ Amma ngairo walyenoa, jiri fin gəle awo Ala caman kadarje kitawulan wuljənədə wakkaji?» yeno.

⁵⁵ Sa adən Isaye jamadəro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro wa isuwidə? Yim nguson Fado Alayen napkada jamaa alamməkki duwon, wua sədawwi.

⁵⁶ Amma awowa nawiya kitawulan ruwujanasodə wakkajaro awo ani samma tadəna,» yeno. Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mar 14.53-65; Luk 22.66-71; Yah 18.12-14)

⁵⁷ Daji am Isaa cadanadə tia na Kaifas rīman kuradəyero kesado, na duwon maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a ye captanadə.

⁵⁸ Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado rīman kurayedəro tia jəgane kərgaanniya, awo wakkajidəa kuroro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno.

⁵⁹ Wurawa rimannaye-a majilisu samma-a Isaa roro njejero sheda kattuwuyə mayera,

⁶⁰ amma shedawu kattuwuyə kada isana yaye, cawandənni. Darye am yindi isane:

⁶¹ «Kam adəye rakce Fado Alayedəa wurje curo kawu yakkuyen cədandi cənna,» yera.

⁶² Daji rīman kuradə cije dajə Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo.

⁶³ Amma Isa cinju kajənni. Koro rīman kuradə walde tiro: «Ala Kəndəgaima nangaro, jire wulsagane! Nima wa Almasiwu Tada Alayedə wo?» cəne tia kiworo.

⁶⁴ Isaye tiro: «Nima wulləm, wuma! Koro nayiro wulnjagakki, kua adən fuwun Tada Kambedə mukko kəmboram Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kənde cədi ye ruwi,»[†] yeno.

⁶⁵ Daji rīman kuradə kalwunju karje:^{*} «A! Ti Alaa gaskajo! Sheda jiri fi gəle gade maniyə? Nayi kəlando Alaa gaskadunjudəa fannuwwa.

⁶⁶ Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Ronju tuluwoma jusso!» yera.

⁶⁷ Daji laanja fəkkanjuro lalləri təwatəwajagane tia babakkera, laanja ye marin bakcane

⁶⁸ tiro: «Ha! Almasiwu, nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.

Bituruse Isaa angərdū

(Mar 14.66-72; Luk 22.54-65; Yah 18.15-18)

⁶⁹ Biturus balballa fadəyədən napkada duwon, kir laa ise tiro: «Ni ye Isa kam cidi Galileye-a rokko kərgaw!» yeno.

⁷⁰ Amma Biturus fuwu tayi sammayen angərje: «Awo wulləmidəa nokkəni,» yeno.

⁷¹ Daji cinna ngaworambo kiluwunniya, kir gade tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye Isa kam Najaratte-a rokko!» yeno.

⁷² Koro Biturus walde tia angərje kansi juwe: «Tia nokkəni,» yeno.

⁷³ Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadə isane Bituruso: «Fagatto ni ye kamnja fal, təlamməmlan asungejye,» yera.

⁷⁴ Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam adəa nokkəni!» yeno. Sadəman gudowom kokkore kekko.

^S 26:53 26.53 kəwu malaiyawaye - Malaiya dəwu arakku gai. [†] 26:64 26.64 Dan 7.13-14 ^{*} 26:65 26.65 kalwunju karje - Noduwuram karwukuttaye.

⁷⁵ Daji Biturus awo Isa tiro wulnjægənadəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cənna. Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.

27

Isaa mukko Gomna Bilatussero njakko

¹ Dunia wayenniya, wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a samma cinja kəljane Isaa roro ceyesi yera.

² Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko.

Karmo Yahusaye

³ Yahusa sərəttuwumanjudə shara karmoye Isaro caddənarə kirunniya, tuwaje leje cungo riwullaye fiakkudəa wurawa rimannaye-a amwurawa-aro ce

⁴ tayiro: «Biwu dikkəna, kam biwunju bawoa sərənnjagakkəna,» yeno. Tiro: «Awi andia sasakko? Nima awonəm nonəm,» yeranniya,

⁵ Yahusa wuridəa Fado Alayero gəpçiye nadəa kolje leje kəlanju kəskaro rojiye kano.

⁶ Wurawa rimannayeso wuridəa capkeranniya, amanjaro: «Baitəmbal Fado Alayero fiduwunjudə haram, wuri buye nangaro,» yera.

⁷ Daji nia ngojane wuridən cidi duwurammaye casuwe kaurila kusottowayero kedo.

⁸ Adəma nangaro ku kundenno nadəa Kulo Buyelan bowojaidə.

⁹ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljnənadə wakkayeno. Tiye: «Cungo riwullaye fiakku, wuri duwon jama Israyilaye taman kəlanjun kasaccanayedəa ngojane

¹⁰ cidi duwurammayedəa kesiwo, Kəmande wulsəgənədə gai,»† cənna.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mar 15.1-5; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38a)

¹¹ Isa fuwu Gomna Bilatussen dajəna duwon, gomnadəye tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno.

¹² Amma wurawa rimannaye-a amwurawa-a tia burwuyeranniya, awima tayiro kalakcəgənni.

¹³ Daji Bilatusse tiro: «Awo kadan burwunjanədəa fannəmmi wa?» cəne tia kiworo.

¹⁴ Amma Isa awima tiro kalakcəgənni, har gomnadə jauro ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mar 15.6-15; Luk 23.13-25; Yah 18.38b-19.16a)

¹⁵ Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə adanju jəgane kosoma fal jama caraanədəa tayiro salamjiyi.

¹⁶ Sa adən kosoma laa jauro nowada mbeji, cunju Barabbas.

¹⁷ Daji jama capkadaranniya, Bilatusse tayiro: «Wundua nayiro salamnjagakkiya, rawuw? Barabbassa ra Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəa?»

¹⁸ Awoa nandərinja nangaro Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna.

¹⁹ Ngaima Bilatus kəla kurisnju sharayen napkada duwon, kamunju kam laaa cunode tiro: «Bare kam jirema adəro awima yiddəmmi, kəla tiyen ku kənnasimlan jauro bone yakkəna nangaro,» yeno.

²⁰ Amma wurawa rimannaye-a amwurawa-a jamədəa casakke Barabbassa tayiro salamjuwo Isaa roro cejo yera.

²¹ Koro gomnadə walde tayiro: «Tayi yindi anilan wundunjaa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Barabbas!» yera.

²² Bilatusse tayiro: «Awi gəle Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. Tayi sammaye: «Kəskaro tia jəgəne no!» yera.

²³ Bilatusse: «Awiwo? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia jəgəne no!» yera.

²⁴ Bilatus curo lamar adəyen awima rakce cədiwawo ye, kalala ngəwuji yero kirunniya, ingi ngoje fuwunjan mukkonju tulje tayiro: «Bu kam adəyen mukkonni bawo, nayima awondo nonuw!» yeno.

²⁵ Amma jama sammaye: «Bunju kəla andi-a kaduwunde-ayen dəga!» yera.

²⁶ Daji Bilatus tayiro Barabbassa salameyeno. Amma sojiyanjudəa cakke Isaa kirwolan jajayeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu

(Mar 15.16-20)

²⁷ Daji sojiya gomnadayedə Isaa curo gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa fuwunjun capkera.

²⁸ Tia ringeranniya, kalwu kime* tiro lujagane

²⁹ ariawu kariyiye† kəlejane kəlanjuro gənajagane mukkonju kəmborambo ka kesakko. Daji fuwunjun tungurunjane tia rujane: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» yera.

³⁰ Koro lallari tiro təwajagane kadəa camoye tilan kəlanju babakkera.

³¹ Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa rinjane kajəmunju cayədəa lujagane tia kəskaro jaduwo kesado.

Isaa kəskaro jaduwo

(Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

³² Caluwuna lejai duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman-a kəla kəlyera. Sojiyadə dunodonon tia casakke kəska Isayedəa ngoje

³³ na tiro Golgota canidəro leyera, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye.

³⁴ Isaro diben curonjun awo laa cəm fok‡ diyadaa caro kedo, amma cade ki-dambənniya, kənjaro wayeno.

³⁵ Tia kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane walawala cade kattenjan dagaryera.

³⁶ Daji nadən tia kuroro napkera.

³⁷ Kəlakajinjudəro allo ayaunju kəlan ruwuwadadəa royeyera: TI ADƏMA ISA MAI YAUDIYAYEDƏ WO.

³⁸ Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan.

³⁹ Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalacane

⁴⁰ tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə, nda kəlanəm moye! Ni Tada Alayea, kəskadən jəmme!» cani.

⁴¹ Wurawa řimannaye ye maləmba Attauraye-a amwurawa-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro:

⁴² «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo! Tima Mai Israyilawuyedə woa, kəskadən kərmama jəpco, tia kasaddiye.

⁴³ Alaa mərsajəna. To, Ala tia cəraanaa, kərmama tia cəmowo, tiye: “Wu Tada Alaye,” cəna nangaro,» cani.

⁴⁴ Jiri adəgainin gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye

(Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

⁴⁵ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado.

⁴⁶ Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?»†

⁴⁷ Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Nawi Iliya bowoji!» yera.

⁴⁸ Sadəman falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye cuttuluwe karo lassiye Isaro sayeyeno.

⁴⁹ Amma am gapcanadəye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia cəkayia, ruiyo!» yera.

⁵⁰ Daji Isa walde kowo dunoro sapce ro kirəmbo.

⁵¹ Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə samən tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan.‡ Cidi ye loloyeno, kauwa ye fafalladara,

⁵² kauriya ye fəřəmdane kamin muminnaye ro carəmbəna kada karmolan ciyera.

⁵³ Isa karmolan ciyenniya, kaurilan caluwe bəрни tayirro* ngasaye nadən am kadaro fəleyaadara.

⁵⁴ Kajalladə sojiyanju Isaa gurejaimadə-a rokko cidi loloje awo wakkajənaa kerunniya, karwunja kamde: «Jiremaro ti Tada Alayedəma!» yera.

⁵⁵ Kamuwa kada ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Cidi Galileyen Isaa jaane banajagai.

⁵⁶ Curonjan Meram Magdala so, Meram Yakuba-a Isuwu-aye yanja so, tadawa Jabadiye yanja so mbeji.

Sittəra Isaye

(Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)

* 27:28 27.28 kalwu kime - Kalwu maila. † 27:29 27.29 ariawu kariyiye - Jawa maila-a camun, amma awo ruduye.

‡ 27:34 27.34 awo laa cəm fok - Karwun tiyi jau namdaye. † 27:46 27.46 jaw 22.1 § 27:51 27.51 juwa curo Fado Alayen dəganadə yindiro kargadan - Barga karmo Isayen juwa na Ala-a tadoye gərajidə kargada, kərna jawal Ala-a tadoyedə kaada. * 27:53 27.53 bəрни tayir - Jerujalem.

⁵⁷ Dunia kajiriyenniya, gariwu laa kam Arimatiyaye cunju Isuwu kadio, ti ye fuwura Isaye.

⁵⁸ Na Bilatussero leje kamin Isayedaa tiro cadoro kiworenniya, Bilatus wada ce kamindaa tiro kaino.

⁵⁹ Daji Isuwu leje kamindaa ngoje lowowon batta linnen kəkərje

⁶⁰ kaurinju bərin curo kauyen lajanadaro cakke sənaje ci kauridayero kau kura tɛmbaljiye leyeno.

⁶¹ Meram Magdala-a Meram faldə-a ye fuwu kauriyedən napcana mbeji.

Kauri guredu

⁶² Yim dabbarduye[†] kojənyaye wajənanjua wurawa rimannaye-a Farisawa-a na Bilatussen captane

⁶³ tiro: «Barganəmmi, jambama adə ronjulan: “Ngawo kawu yakkuyen roaro walləkke cikki!” cənnadəa kəlan taiyena.

⁶⁴ Adə nangaro wada ye sojiyanəm kauridəa kawu yakkuro gureja, bare fuwurawanjuso isane kaminnjudəa ndaljanə ambo: “Karmolan cijəna!” wuljanniro. Jamba daryeyedə burwoyedəa koji,» yera.

⁶⁵ Bilatusse tayiro: «Sojiyaa ngonowo lenowo, jiri nonuwwadə gairo kauridəa gureja!» yeno.

⁶⁶ Daji kauridəro lejane kau kura ci kauriyedəro tawaa bakcagane sojiyadəa gadiro gənyera.

28

Karmolan cidu Isaye

(Mar 16.1-8; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)

¹ Yim tustuye koyenniya, mawuye yim burwoyee* suwa ləp Meram Magdala-a Meram faldə-a kauridəa kuroro leyera.

² Sadəman cidi loloyeno, malaiya Kəmandeye laa samelan jəpce kau kuradəa tɛmbalje kəladən napkeno.

³ Camunonju mələkci gai, kajəmunju ye bul fok.

⁴ Sojiyadə ridunjuro jauru lolojane am sanuna gairo walyera.

⁵ Amma malaiyadəye kamuwadəro: «Bare rinuwwi! Isa kam kəskaro jajaanadəa manuwiro nokkəna.

⁶ Wuljənadə gai, ti na adən bawo, cijəna! Arowo na tia sənajanadəa ruiwo!

⁷ Daji duwan lenowo fuwurawanjuro: “Karmolan cijəna. Ti nayia burwonjane cidi Galileyero leji, nadən tia ruwi,» wulgənowo. Akko adəa nayiro wulnjagakkəna,» yeno.

⁸ Daji kamuwadə karwunja kamdəna ye, jauru kəji fanjai yero kauridən caluwe cagase lawardəa fuwurawanjuro njadoro leyera.

⁹ Sadəman Isa tayia kapciye: «Wusowo!» yenniya, nanjuro isane sinjuro kamdagane tiro ambətkeyera.

¹⁰ Daji Isaye tayiro: «Bare rinuwwi! Lenowo kəramiyaniro wulgənowo cidi Galileyero leja, nadən wua sarui,» yeno.

Sojiya gureduwuye lawar njo

¹¹ Kamuwadə ledu cadi duwon, sojiya gureduwuye laanja bərnidəro waldane wurawa rimannayədəro awo wakkajəna sammaa wulyeyera.

¹² Tayi ye amwurawadə-a rokko captane nia ngoyeranniya, wuri ngəwu sojiyadəro cade

¹³ tayiro: «Akko awo wulluwidə: “Bune kənəm diye duwon, fuwurawanjuso isane kaminnjudəa ndalyera.”

¹⁴ Koro gomnadə awo adəa fanjia, tia lowoniye nayia njamoyiye,» yera.

¹⁵ Daji sojiyadə wuridəa camoye lejane tayiro wuljaanadə gai kedo. Adəgaima ku kundenno mana adə curo yauidiyayen tatargada.

Isaye fuwurawanjua nodo

(Mar 16.14-18)

¹⁶ Daji fuwurawa mewun tilondə cidi Galileyero lejane kau kuruwu Isa tayiro wuljəgənadəro kadira.

¹⁷ Tia kerunniya, tiro ambətkeyera, amma laanja dakkera.

¹⁸ Daji Isa nanjaro ise tayiro: «Kənduwo sameye-a cidiye-a sammaa wuro sadəna.

[†] 27:62 27.62 yim dabbarduye - Jəmma. Yim tustuyedə səbdu. * 28:1 28.1 mawuye yim burwoyee - Ladu.

¹⁹ Adama nangaro lenowo jama duniaye sammaa fuwurawaniro dewo, tayiro cu Bawadaye-a Tadadaye-a Ruhudaye-alan kasala yiddowo.

²⁰ Koro wadawa nayiro njadakkana sammaa jaaro tayia alammowo. Nonowo, wu sawisoro nayi-a rokko, har cidu duniayero,» yeno.

MARKUS

Kawuri kəji Isa Almasiwuye Markus ruwujənədə Linjila Markusse

Kitawu Markussedə Linjila kənyindiye wo. Markusedə, ti kəlanju kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, ti sawa Biturus-a kəngayamba gadedə-aye, koro tayia jauro nojəna. Adə nangaro tayiyen kəla awo Isa cədəna-a awo ambo wuljəgəna-ayen fangeno. Saa findi bi fiakku gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen, Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo ania jama Isaa gawu bəрни Rombero ruwuyeyeno. Nonowo, lamar ani ku saa dəwu yindi gai wakkajana yaye, Ala cakke Linjila adə awima gadejənnin har nandero kadio.

Akko lawarra curo kitawu adəyən dasaanadə:

- Dabbarda kida Isaye (1.1-13)
- Kida Isaye cidi Galileyen (1.14-9.50)
- Kida Isaye cidi Yahudiyayen (10.1-52)
- Kida Isaye Jerujalemnin (11.1-13.37)
- Karmo-a karmolan cidu-a Isaye (14.1-16.20)

Kawuri kəji Isa Almasiwuye Markus ruwujənədə DABBARDA KIDA ISAYE

*Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mat 3.1-12; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)*

- 1 Akko badiduram kawuri kəji Isa Almasiwu Tada Alayedə.
- 2 Kuren curo kitawu Nawi Ishayayen ruwuwadadə gai:

«Nin fuwunno kəngayammi nodəkke,
jawalnəm cassai.†

3 *Tidə kam laa karaan kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbərgənowo,
koduramnju cəkko dewo!”
cəne mawoji.»†*

4 Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaan jamaro kawuri kasala tuwaye biwuwa gawurduye cəddi kərga.

5 Adəgaima am lardu Yahudiyaye-a bəрни Jerujalembe-a samma nanjuro isane biwunja wuljane curo bəрəм Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo.

6 Yahayaye kajəmunjudə kanduri kərimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a.

7 Jamaro kawuri cədde: «Kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye ngunəme wuiduma tikkəni ngawonin isi.

8 Wudə ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma tidə Ruhu Alayelan nayiro kasala njaddi.» yeno.

*Ruhu Alaye Isaro jəptuwu-a Yiwulisse Isaa jaraptu-a
(Mat 3.13-17; 4.1-11; Luk 3.21-22; 4.1-13)*

9 Yim anin Isa bəla Najarat cidi Galileyedən cije bəрəм Jordaniyero ise Nawi Yahaya tiro kasala kiddo.

10 Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fəрəмde Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpəciyi kiro.

11 Koro samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njəraakkəna. Niramnin jauro karwuni kəjijəna!» yeno.

12 Sadəman Ruhu Alayedə tia cakke karaa dəriro kiluwo.

13 Karaadən kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Ti bundiya karaaye-a rokko, malaiyawa ye tiro kissagai.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

*Isaye kidanju badidu
(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)*

¹⁴ Ngawo Nawi Yahayaa kosoro casakkənayen, Isa cidi Galileeyero walde jamaro kawuri kəji Alaye wulduwu badiyeno.

¹⁵ Tiye: «Sadə cədəna, nodo bargaa Alaye del karənjenə! Təmmowo, kawuri kəji Alayedəa kasaddowo!» yeno.

Isaye fuwuranju burwoyeya bowodu

(Mat 4.18-22; Luk 5.1-11)

¹⁶ Yim laa Isa ci bəram Galileyeya jəgai duwon, Siman-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bəramdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu.

¹⁷ Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro* njadəkki,» yeno.

¹⁸ Sadəman buni taramnja koljane tia geya.

¹⁹ Koro gana fuwuyenniya, Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a curo maarayen buni taramnja caassai kiro.

²⁰ Sadəman tayia bowoje cijane bawanja Jabadi-a kidawunju-aa curo maaradəyen koljane tia geya.

Isaye kam karuwaa isangaduwu

(Luk 4.31-37)

²¹ Daji Isa-a fuwuranju-a bəni Kafarnaamero kadira. Yim tustuye† kidənniyama, Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno.

²² Jamadə alamdunjudəa ajarkera, dalilnjudə alamdunjudə maləmba Attaurayedə gai gəni, kənduwoaro manaji nangaro.

²³ Sa adən curo dandalnjadəyen karuwama laa burwu cakke:

²⁴ «A! Awi lambonəm andiro, Isa kam Najaratte? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»‡ yeno.

²⁵ Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno.

²⁶ Daji sedandə burwu dunoa cakke kamdəa jəjəkce kolje kiluwo.

²⁷ Tayi samma ajarpəne amanjaro: «Attə awi? Alamdu jiri bərin, diye! Kənduwoaro sedansoro wada ciya, jagai!» cani.

²⁸ Sadəman lawar Isaye cidi Galileye ngaro tatargaada.

Isaye am ngəwua isangaduwu

(Mat 8.14-17; Luk 4.38-44)

²⁹ Dandaldən keluwunniyama, Isa-a Yakuba-a Yahaya-a rokko fado Simanne-a Andarawusse-aro leyerə.

³⁰ Ya kəsai Simannedə dondi bowada, kange tia cədəna. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya,

³¹ nanjuro leje mukkonju cədane tia kisango. Kangedə tia kolje, ti ye tayia sosadu badiyeno.

³² Yim adəa kəngal kikkurənniya, am dondi-a karuwamaso-a sammaa na Isayero kewudo.

³³ Am bərnidəye samma ci fadodəyen captana duwon,

³⁴ Isa am kada kasuwa jiri jiria isangayeyeno, koro sedanna kada duyeno. Amma sedannadəro manadu amarjəgənni, ti wunduro nojana nangaro.

³⁵ Wajənanjua suwa ləp Isa tawaje culuwe na wunduma baworo leje nadən moduwa kido.

³⁶ Siman-a amanju-a ye tia madaro keluwo.

³⁷ Kewandənniya, tiro: «Am samma nia manjai,» yera.

³⁸ Isaye tayiro: «Bəlawə gadero leniyo, amnja yero mana Alaye yiddəkko! Adəma nangaro kadikko,» yeno.

³⁹ Adəgaima Isa bəla bəlaro leje dandalnjan ambo mana Alaye wuljiyi, sedanna ye duji ngai duwon, cidi Galileye sammaa diriyeno.

Isaye kam barasua isangaduwu

(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Kam barasua laa na Isayero ise tungurumje tia lowoje: «Raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno.

⁴¹ Isa kamdəa njunoje mukko sajiye tia leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno.

⁴² Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno.

⁴³ Daji Isa tiro marmarea cədde tia salamgeno.

* 1:17 1.17 kam tawu - Am duwon am gade Isaa nojaro majaida. † 1:21 1.21 yim tustuye - Səbdu. ‡ 1:24 1.24 Tayir Alayedə - Kaala Almasiwuye. Biwubawoma, am gade-a gade.

⁴⁴ Tiro: «Bare awima wundumaro wulgæmmi, amma lene fimandæro fœledægæne. Tayirro wallæmmadæ, sadaa Nawi Musa wuljænadæa de, jamaro shedaro waljo!» yeno.

⁴⁵ Adæ yaye kamdæ leje ngæwuro manaje lawardæa ndarasoro tataryeyeno, har Isa bæla fimaro rakce federo ngayiwawo, sai karaa wunduma bawolan dægai. Koro jama ndarason yaye nanjuro isai.

2

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu

(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Ngawo kawu ganayen Isa bæрни Kafarnaamboero walladanniya, jamadæ ti fadonno fangera.

² Am ngæwu isane captane, har cinnaman na baworo walyeno. Tayiro mana Alaye cæddi duwon,

³ am dewu kam tiyi nunaa laa ngojane isane nanjuro kewudo.

⁴ Amma jama captana nangaro rakcane Isaa karænjaiwawodæ, daji sorodæro jawane kæla sorodæye na Isa dæganadæn kajane kamdæa kæla bænaramnjuyen sayeyera.

⁵ Isa kambærsenjadæa kirunniya, kam tiyinju nunadæro: «Tadani, biwunæm gawurdæna,» yeno.

⁶ Daji malæmba Attauraye laa nadæn napkada karwunjan:

⁷ «Awiro kam attæ ngai wulji? Alaa gaskajæna, diye! Ala gænia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» cani.

⁸ Sadæman Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon awo ania wulluwidæ?

⁹ Ndaso gale kam tiyinju nuna adæro budu wo: «Biwunæm gawurdæna» wulduma ra «Cine bænarammæm ngone lene!» wulduma?

¹⁰ Nonowo, Tada Kambedæ* nanjun kænduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji! yeno. Daji kam tiyinju nunadæro:

¹¹ «Niro wulnjægækki, cine bænarammæm ngone fannæmbo lene!» yeno.

¹² Sadæman kamdæ fuwu am sammayen cije bænaramnju ngoje leyeno. Tayi samma jauru ajapcane Alaa congoræne: «Awo adæ gai ngaltema ruiyende!» yera.

Isaye Lewia bowodu

(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Koro Isa walde ci bæræmbero kadio. Am kada kadami nanjuro isane tayia alamgeno.

¹⁴ Kodu cædi duwon, Lewi tada Alfawusse kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua sægai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁵ Isa fado Lewiyen masænaræ napcæna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye ti-a fuwurawanju-a rokko masæna dioro napkera, tayi gai kada tia jaana nangaro.

¹⁶ Malæmba Attauraye kæwu Farisawaye laa Isa biwumaso-a akki mowomaso-a rokko masæna cadiro kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro Isa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masæna cadidæ?» yera.

¹⁷ Isa adæa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gænia, kam ngadæ lowotor majiwawo. Jiremasoa gæni, biwumaso-a bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kæla asemben

(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a asem‡ cadai duwon, am laa na Isayero isane tiro: «Awiro fuwurawa Yahayaye-a Farisawaye-a asem cadai, amma fuwurawanæm cadaiwawodæ?» cane keworo.

¹⁹ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya asem cadai wa? A'a, mai larusaye dawunjan duwon, asem cadaiwawo.

²⁰ Amma sa ise mai larusayedæa dawunjan cattuluwiya, sa adæn duwon asem cadai.

²¹ «Wunduma guntu batta bærinne ingiro cakke captænni ngoje kajæmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cædia, batta bæfindæ dinadæyen capte kardudæ cayemaro kuraro walji.

²² Koro wunduma diben bærin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cædia, dibendæ satkidæa falji.§ Diben ye bawo, satki ye bawo. A'a, amso diben bæfindæa satki bærinno fijagai,» yeno.

* 2:10 2.10 Tada Kambe - Kaala Almasiwuyæ. Isa kæla Tada Kamben manajiya, kælanjuman manaji. † 2:17 2.17 biwumaso-a bowodu - Tuwa cado Alaa jaaro. ‡ 2:18 2.18 asem - Faral gæni, nafila. § 2:22 2.22 dibendæ satkidæa falji - Diben bærin mojongolje kuraro walji nangaro, satki dinadæa falji.

Isa Kəma yim tustuye
(*Mat 12.1-8; Luk 6.1-5*)

²³ Yim tustuyea laa Isa-a fuwuranju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwuranwadə kəla algamaye firdu badiyera.

²⁴ Farisawa laaye tiro: «Akko rui, aiwiro fuwuranwəm awo yim tustuyea kəndoro haramdə cadidə?» yera.

²⁵ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənədə ngaltema kitawulan kəranuwwi wa?»

²⁶ Jaman Abiyatar řiman kurayedən curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jəgəre amnju yero ce gewo. Rimannaro gənia, am gadero burodi sadaaye ngərodə haram!»[†]

²⁷ Daji Isaye tayiro: «Ala kamdə yim tustuye nangaro alakənni, yim tustuyedə kam nangaro alakkeno.

²⁸ Adə nangaro Tada Kambedə Kəma yim tustuye, diye!» yeno.

3

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(*Mat 12.9-14; Luk 6.6-11*)

¹ Koro Isa walde dandallo kərgawo. Nadən kam laa mukko canaa mbeji.

² Am laa ye Isaro ayau gənaduwu caraana nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeman kamdə isangayeyenoaro.

³ Daji Isa kam mukko canaadəro: «Cine dawunden dane!» yeno.

⁴ Koro jamadəro: «Yim tustuyea ngəla kəndo ra diwi kəndoma halal wo? Ro njəkkawo ra ro tuluwoma halal wo?» cəne kiworo. Amma gəm kedo.

⁵ Isa gərgaje kəla karwukibbanjayen karwunju jauru kuttaje tayia ninije kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kəlewa salairo walyeno.

⁶ Farisawadə dandaldən keluwunniyama, lejane am Mai Hirudusse-a rokko sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Jama kadaye Isaa ga
(*Mat 4.23-25; Luk 6.17-19*)

⁷ Daji Isa-a fuwuranju-a cijane ci bərəmberə leyerə. Cidi Galileyen am kada kadami tia geya. Koro am lardu Yahudiyaye-a

⁸ Jerujalembe-a lardu Idumiyaye-a cidi adinnam bərəm Jordaniye-a cidi bərnə Tirre-a Sidonne-alan kada kadami ye awo Isa cədisodə fanjane nanjuro kadira.

⁹ Adəgaima Isaye fuwuranjuro bare am kada captanadə tia gəgərpəcaganniro maara tiro dabbarjaa yeno.

¹⁰ Isa am kada isangajəgəna nangaro, am kasuwaasodə tia lejaro gəgərpətagai.

¹¹ Sedanso ye tia caruiya, fuwunjun tungurumjane ngujane yiljane: «Ni Tada Alaye!» cani.

¹² Amma bare tia isanojaganniro tayiro jauru kikkado.

Isaye kəngayamba mewun yindində galadu
(*Mat 10.1-4; Luk 6.12-16*)

¹³ Daji Isa kəla kauyero juwane am tayilan mərədujudə bowoje nanjuro kadira.

¹⁴ Curonjan mewun yindin kəreje tayia kəngayambanjuro galayeno. Nianjudə ti-a rokko napca, tayia cunodo leja kawurinju jamaro wuljaa,

¹⁵ kənduwo sedan dudaye cawando.

¹⁶ Akko am mewun yindin galajənədə, tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkənədə,

¹⁷ Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya-a, tayi yindi yero cu Bonaji cakkəna, maananjudə tadawa raduye,*

¹⁸ koro Andarawus, Filibus, Bartolomi, Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, Siman kam Kan'anaye,[†]

¹⁹ Yahusa Iskariyot kam mukko kəladowayero Isaa sərəttuwumadə.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(*Mat 12.22-32; Luk 11.14-23*)

²⁰ Daji Isa fadero wallada. Jama kada ye caye gai captane, har Isa-a fuwuranju-aro masəna boro katkero.

²¹ Kərəmijanju adə fangeranniya, tia taro leyerə, hangal tia maujəna cani nangaro.

[†] 2:26 2.26 1Sam 21.1-6 * 3:17 3.17 tadawa raduye - Am ro doia. [†] 3:18 3.18 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

²² Koro malamba Attauraye Jerujalemlan isanadaye: «Beljabul[‡] tia cadana! Kanduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera.

²³ Daji Isa tayia bowoje misalnin tayiro wuljiye: «Awiawin Yiwulis rakce Yiwulissa duji?»

²⁴ Kərmai duwon kəlanjuro yaktiyia, rakce dəgaiwawo.

²⁵ Fado duwon kəlanjuro yaktiyia, fadoda ye rake dəgaiwawo.

²⁶ Yiwulis ye kəlanju lawalaje yaktiyia, rakce dəgaiwawo, dunonju cerəna.

²⁷ Wunduma rake fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəmoyiwawo, sai kam dunoada cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəmoyi.

²⁸ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, biwu so, mana bastuye so samma kambo gawurdiyi.

²⁹ Amma kam Ruhu Alayea bassimada, təmmaro tiro gawurdiywawo. Biwu har abadaro gawurdiwawo cədo!» yeno.

³⁰ Adəa wuldunjudə, ti karuwama canı nangaro.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a

(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Isaye yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane am tia bowojaro kenodo.

³² Am kada ye Isaa dirijane kəljane napcana duwon, tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan nia manjai,» yera.

³³ Isaye tayiro: «Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo?»[§] yenniya,

³⁴ am nadən napcanadəa ninije: «Akko yani-a yanigənaso-adə!»

³⁵ Wundu duwon awo Ala cəraanaa cədimada, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

4

Misalla Isaye

Misal kasuni jəjərdumaye

(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Koro Isa walde ci bərəmben jamaa alamdu badiyeno. Am kada kadami nanjun captane, har maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye cidilan ci bərəmdəyen dajana ngai duwon,

² awo kadan misalnin jamaa alamgeno. Curo alamdunjuyen tayiro:

³ «Fannowo, kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo.

⁴ Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo.

⁵ Kasuni laa ye na kau kaua katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro, sadəman riyeno.

⁶ Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro rimje ngamgeno.

⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə rije algamadəa kimicciye, kəla cakkənni.

⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, rije kəla ficce nema tai dajə kekkə, laa tada fiakku fiakku, laa firakku firakku, laa mia mia,» yeno.

⁹ Daji Isaye tayiro: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye

(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Na Isayen wunduma gade baworo walyenniya, tayi mewun yindində-a amnju gade tia dirijane kəljanadə-a kəla misalladəyen tia keworo.

¹¹ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alayə noduro amardəgəna, amma tayi dawundon bawomasodəro awiso misalnin wuldiyi.

¹² Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo. Adə gənia, Alaro waldane biwunja gawurdəna!»[†] yeno.

Maana misal kasuni jəjərdumaye

(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Koro Isa walde tayiro: «Misal adəa asunuwwi wa? Awiawin gəle misalla gade asunuwi?»

¹⁴ Kasuni jəjərdumadə mana Alayə jəjərjo.

¹⁵ Kasuni kəla jawallen fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, sadəman Yiwulis ise mana tayilan fidənadəa cuttuluwidə wo.

¹⁶ Tayi na kauan fidanasodə ye, tayima am manadəa fanjaiyama, karwu kəjiaro camoyidə wo.

[‡] 3:22 3.22 Beljabul - Yiwulis. [§] 3:33 3.33 Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo? - Na Alayen nankəramidə buye gəni, mana Alayə ga so, rawonju dio soye. [†] 4:12 4.12 Ish 6.9-10

¹⁷ Amma tayilan færdu bawo nangaro, tussaiwawo. Kæla manadøyen kuttu casaiya, bi am tayia basarjaiyama, wajane koljai.

¹⁸ Am laaso ye kasuni na ngiwian fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon,
¹⁹ karwungai dio so, arsiyi mangardu so, awo gade luwaptu so karwunjaro ngasaye manadəa kəpcane tayiro faidajiyiwawodə wo.

²⁰ Amma tayi na katti ngəlaan fidənasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane karwunjan rojana tayiro faidajiyi, nema laa tadanju fiakku, laa firakku, laa mia mia casakkidə wo.»

Misal fatəlaye
(Luk 8.16-18)

²¹ Koro Isa walde: «Fatəladəa kəmon təmdaro ra cidiya dəgəllen gənəduro cawudi wa? A'a, tia kæla gənəduramnjuyen gənajai.

²² Awima gəraada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo.

²³ Kam səmonjuamadə fanjo!»

²⁴ Koro tayiro: «Awo fannuwiro hangal gənənowo! Jiri ambo ngalgəwwadə gai, nayi yero ngalnagai, koro adəa kojəna nayiro njasargai.

²⁵ Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədanədəmaa tilan camoyi.»

Misal kasuni rinəme wuraduye

²⁶ Koro Isa walde: «Nodo bargaa Alayedə alamanju kam laa kasuni cidiro fijiyi gai. Fijiyiya,

²⁷ bune yen kal, kausu yen kal, bonewane cədi, kasunidə ye riye wuraji, amma jiri fin tədi nojənni.

²⁸ Kattidəma cakke nema culuwi. Burwon kal cədiya, kæla ficci. Kæla cuttuluwiya, sim cədi.

²⁹ Bafiyama, tayida ngoje cəwərđi, sa kalaye isəna nangaro.»

Misal kasuni mutarre

(Mat 13.31-35; Luk 13.18-21)

³⁰ Koro Isa walde: «Awiro nodo bargaa Alayea rattalgəiye? Misal fin gəle tia fisarniye?

³¹ Alamanju kasuni mutarre gai. Kasuni mutarredə, curo kasuniya am cidilan fijai sammayen tima təngəri wo.

³² Amma fijaiya, riye kəskawa jərwulan sammaro kura woro walje, dəlam kura kura cəde, har ngudoso rakkane kaudinjun fannja cadandi.» yeno.

³³ Kæla raktunja fanduyen Isa tayiro mana Alayea misal kada jiri adəgainin wulyeyeno.

³⁴ Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgənni. Amma sa nanjun jama baworo waljiya, fuwurawanjuro awiso fisarjiyi.

Kənduwo Isaye kæla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen

(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Yim adəa dunia ləmdu cədi duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Leniyo bərəmdəa falliyo ci ingiye todəro koniyo!» yeno.

³⁶ Daji jamadəa kolyeranniya, maaradən Isaa ngojane leyerə. Maara gade ye rokkonjun mbeji.

³⁷ Daji karuwa dunoa cije ingi bərəambe cambalje maaradəro fidiye, har maaradəa ləptu mayeno.

³⁸ Sadən Isa ngawo maaradəyen kəlanju birlan kənəm cədi. Fuwurawanjudə tia kənəmnin kesəngəranniya, tiro: «Sayinna, nuiye, ni lambonəm bawo wa?» yera.

³⁹ Isa cije karuwadəro jəkkade ingi bərəmbədəro: «Waldəne gəm bone!» yenniya, karuwadə dajə dunia gəmbə walyeno.

⁴⁰ Daji Isaye tayiro: «Awiro yaayew? Kua yaye kambəsendo bawo wa?» yeno.

⁴¹ Fuwurawanjudə jauru rijane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a bərəmə-ama mananju jagai!» yera.

5

Kənduwo Isaye kæla sedannayen

(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

* 4:25 4.25 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. † 4:25 4.25 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

- 1 Daji Isa-a fuwuranju-a bæræmdæa faljane kojane cidi Gerasawuyero kadira.
 2 Isa maaradalan jæpkenniyama, karuwama laa kaurilalan culuwe tia kapkeyeno.
 3 Kamdæ kaurilalan kærge, koro wunduma rakce tia cikkeriwawo. Sargalaman tia geroro yojiwawo.
 4 Calan ngæwuro sinju-a mukkonju-aro sarğa casakkæna yaye, kullum kajan kajanno kakamji. Wunduma rakce tia rojiwawo.
 5 Bune-a kausu-a curo kaurila-a kauwa-ayen burwu cakke tiyinju kaunin rereji kærge.
 6 Kamdæ Isaa kuruwun kirunniya, cægase ise fuwunjun tungurumje nguje
 7 dunonjuro yilje: «Awi lambonæm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemaye? Fuwu Alayen lowonjækkæna, bare wuro ajawu gænasægæmmi!» yeno.
 8 Adæa wuldunjudæ, Isaye calan tiro: «Sedan, kamdæa kolle luwe!» cænna nangaro.
 9 Daji Isaye tiro: «Wundu cunæm?» cæne kiworænniya, tiye: «Cuni Kæwu Sojiyaye,* andi kada nangaro,» yeno.
 10 Bare tayia cididælan dujænniro Isaa ngæwuro lowoyeno.
 11 Nadæn alade kada kæla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji.
 12 Koro sedannadæ Isaa lowojane: «Aladeyadæro dusagane curonjaro ngayiyoy!» yera.
 13 Tayiro amarjiye caluwe curo aladeyadæyero kasargawo. Daji aladeyadæ alama dæwu yindi gai ngæræmjane kaulan jæpcane bæræmdæro fidagane ingiye ngoje kasuno.
 14 Sæniya aladeyadæ cagase lejane bæladæ-a karaanju-alan lawardæa ambo wulyeyera. Amdæ ye awo wakkajænadæa kuroro keluwo.
 15 Na Isayero isane kam duwon tilan kæwu sedannaye caluwunadæ kajæmunju ye lujæna, hangalnju ye kalkaljæna napkada kerunniya, riyera.
 16 Tayi lamar adæa carunadæ awo karuwamadæ-a aladeyadæ-aro wakkajægænadæa amdæro wulyeyera.
 17 Daji amdæ ye Isa cidinja koljoro tia lowodu badiyera.
 18 Isa maaradæro ngayi duwon, kam tilan sedanna caluwunadæ ye Isaa lowoje kasacco rokkonjun dæga yeno.
 19 Isa tiro amarjægænni, tiro: «Waldæne fannæmbo, ser kura Kæmande niro njæddænadæ-a jiri nia njunonjænadæ-a tayiro satkæne!» yeno.
 20 Daji kamdæ leje cidi Bælamewuyen ser kura Isa tiro cæddænadæa ambo wulduwu badiyeno. Tayi samma ajapkera.

Kænduwo Isaye kæla kændondi-a karmo-ayen
 (Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

- 21 Koro Isa walde maaradæn bæræmdæa falje koyenniya, jama kada isane tia dirijane kælyera. Isa ci bæræmben duwon,
 22 kam laa wurawa dandaldæye falnja cunju Jairus nadæro kadio. Isaa kirunniya, fuwunjun tungurumje
 23 tia jauru lowoje: «Feroni kælayakku no cædi. Are mukkonæm tiro gænagæne, ngajo roaro dægaroy!» yeno.
 24 Isa cije kamdæ-a rokko leyera. Koro jama kada jaane tiro kækældagane tia gægæræpkeyera.
 25 Kamu laa ye nadæn mbeji, kærwu mewun yindinno bu fidunju† dajænni.
 26 Mukko karwunma ngæwusoyen jauru leiya cana, koro kændanju sammaa cuwatkæna yaye, kalkalnju cuwandænni, kasuwadæ fuwu juwui.
 27 Daji lawar Isayedæa fangenniya, kamudæ ise ngawoyen susuje kalwunjudæa leyeno,
 28 awoa karwunjun: «To, kajæmunju bas lekkia, ngakki,» cæni.
 29 Sædæman bu fidunju dayeno, koro nanlewa cuwandænaro tiyinjun fangeno.
 30 Sædæman Isa ye kænduwo tilan culuwunaro asuje dawu jamadæyen suworde: «Wundu kalwuni lejo?» cæne kiworo.
 31 Fuwuranjudæye tiro: «A! Jamadæ niro kækældagane gægæræmnjaana rumma duwon, wundu nia lenjoro koræmidæ?» yera.
 32 Amma Isa memeje kam adæa cædænadæa kuroro mayeno.
 33 Kamudæ awo tiro wakkajægænadæa nojæna nangaro, rije lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro jiredæ ngaa wulyeyeno.
 34 Daji Isaye tiro: «Feroni, kambærænæm nangaro njækkawo fandæmma! Kælewan lene, nanlewa yadæ!» yeno.
 35 Isa tiro manajiyi ngai duwon, am laa fado fuwuma dandalledæro isane tiro: «Feronæm bawojæna. Awiro malæmdæa gædero suwollæmi?» yera.

* 5:9 5.9 Kæwu Sojiyaye - Soji dæwu arakku gai. † 5:25 5.25 bu fidunju - Salanambu.

³⁶ Amma Isa awo wuljaidæa fangenniya, fuwuma dandalledæro: «Bare rinæmmi, biya yasarai!» yeno.

³⁷ Biturus-a Yakuba-a yanjugæna Yahaya-a gænia, bare wunduma gade tia jøganni yeno.

³⁸ Fado fuwuma dandalledæro kadiranniya, Isa jama captana kalala fijai kiro, laa so cadi, laa waiyo cani.

³⁹ Kærgaanniya, Isaye tayiro: «Awiro kalala finuwi ye, so diwi yedæ? Ferodæ bawojænni, kænæm cædi,» yeno.

⁴⁰ Amma tia rujane tiro kaasu keddo.

Amdæ sammaa deyaro kittuluwunniya, ferodæye bawa-a ya-a am tia casadduwunadæ-aa ngoje na ferodæyero kasargawo.

⁴¹ Ferodæa mukkoyen kidanniya, tiro: «Talita kum!» yeno, maananjudæ: «Feroma, niro wulnjægækki, cine!»

⁴² Sadæman ferodæ cijje dadadu badiyeno. Tidæ kærwunju mewun yindin. Adæa kerunniya, jairo ajapkera.

⁴³ Daji Isa wada ce tayiro bare wunduma lawar adæa fanjænni yeno. Koro awo kæmboye ferodæro cado yeno.

6

Am bæla Najaratte Isaa wadu

(Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Daji Isa nadæa kolje bæla wurajænadæro kadio. Fuwurawanju ye tia geya.

² Yim tustuyea dandallan jamaa alamdu badiyeno. Am tia kærænjana ngæwuso ajapcane: «Nðaran kam attæ awo ania kiwando? Nanrashidu tiro tina attæ awi? Koro ndayilan awo ajabba ajabba mukkonjuyen tædi?»

³ Ti gæna katako karoma, tada Merambe, yeiya Yakubaye-a Josiye-a Yahusaye-a Simanne-adæ wo? Koro yanjugænawa ferowadæ-a rokko kærgaiye, mare?» cane tia kasatturo wayera.

⁴ Isaye tayiro: «Nawi curo bælanjaye-a durnjuye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno.

⁵ Adæ nangaro nadæn awo ajabba ajabba rakce cæðænni, sai am dondi gana laaro mukkonju gænajiye tayia isangayeyeno.

⁶ Adægaima Isa kæla kambærsenambunjayen ajapkeno. Daji bæla bælaro leje jamaa alamdu badiyeno.

Isaye kængayambanju mewun yindindæa nodo

(Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

⁷ Daji Isa mewun yindindæa bowoje tayiro kænduwo kæla sedannayen ce tayia yindi yindiyen nodo badiyeno.

⁸ Tayiro wada ce bælawurodæro ka gænia, bare awima ngojanni: kæmbo, bi ngærwu, bi wuri,

⁹ koro suno casakko, amma bare gæmaje yindi ngojanni yeno.

¹⁰ Koro tayiro: «Nðaran yaye fado ngawuwwadæn nammowo, har kawu nadæa kolluwiro.

¹¹ Amma ndaran yaye nayia njamowonni bi manando fandu wayeraa, nadæa kolluwiya, katti sindoye kagangowo,* tayiro shedaro waljo!» yeno.

¹² Adægaima kængayambanjudæ lejane ambo kawuri cadde tuwa cado yera.

¹³ Sedan kada duyera, koro am dondi kadaro kændawu jaitunne fijagane samjagane tayia isangayeyera.

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo

(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ Mai Hirudus lawar ani sammaa fangeno, dalilnjudæ cu Isayedæ ndarasoro tatarðægæna nangaro. Am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijjo! Adæma nangaro kænduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» cani.

¹⁵ Laaye: «Ti Nawi Iliya,» cani. Laaye: «Ti nawi, nawiya kureye falnja gai,» cani.

¹⁶ Amma Mai Hirudus adæa fangenniya, tiye: «Yahaya kam kælanju kammækkænadæ roaro walje cijjo!» yeno.

¹⁷ Caman Mai Hirudus Ya Hirudiya, ti kamu yanjugæna Mai Filibusse duwon, kamuro camowona. Ti nangaro, Mai Hirudus cakke Yahayaa cadane cekkere kosoro kesakko,

* **6:11 6.11** katti sindoye kagangowo - Sæmo kasta. Wowom Alayero tayia koljagai.

¹⁸ dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmɣənaye mowodə haram!» cənna nangaro.

¹⁹ Koro Ya Hirudiya Yahayaa wul wajəna, har tia roro njejoro maji. Amma jawal cuwandənni,

²⁰ dalilnjudə Mai Hirudus Yahayadə jirema ye, kam Alaye yero asujiye tia riye cəriwi nangaro. Mai Hirudus tia kərənjiya, hangalnju ciji, adə yaye mananju fanduro cəraana.

²¹ Ngaima duwon Ya Hirudiyaye sanju kadio.[†] Saanduri Mai Hirudus tambənyaye kidənniya, Mai Hirudus wakkillanju-a kajallawanju-a amwurawa cidi Galileye-aro masəna kəji dabbaryeyeno.

²² Fero Ya Hirudiyaye ise bikke kirandənniya, Mai Hirudus-a kusottowanju-a ye karwunja jauro kajiyeno. Maidəye ferodəro: «Awi yaye ronəm cəraanadəa suwore niro njikke!» yeno.

²³ Kansi juwune tiro: «Kore! Awodə reda cidiniyero walyeno yaye, niro njikki,» yeno.

²⁴ Daji ferodə culuwe yanjuro: «Yani, awiro tia korəkki?» yenniya, Ya Hirudiyaye: «Kəla Yahaya Kasalamaye!» yeno.

²⁵ Sadəman ferodə dagalje na Maidəyero walde tiro: «Wuro kərmamaro kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen simiya, raakko!» yeno.

²⁶ Maidə karwunju jauro kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro ferodəro daptuwu cəraanni.

²⁷ Sadəman kowonanju laaro wada ce kəla Yahayayedəa cuwudo yeno. Kowonadə leje kosolan kəla Yahayaye kamje

²⁸ kəlanjudəa buwurulan cuwude ferodəro kaino, ti ye ngoje yanjuro kaino.

²⁹ Fuwurawa Yahayaye lawar adəa fangeranniya, isane kaminnju ngojane caade kauriro casakke sənayera.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

³⁰ Kəngayambadə na Isayen captane awo cadəna-a jiri jamaa alamjana-a sammaa tiro wulyeyera.

³¹ Isaye tayiro: «Arowo runde karaa na wunduma bawo laaro leniyo, tussowo!» yeno, dalilnjudə am kada kadami nanjaro isane wal dai, har dama masəna dioyemaa cawandənni nangaro.

³² Daji tayi runja maararo ngasaye karaa na wunduma baworo leyera.

³³ Amma ledu cadilan am kada tayia carune asujane bəla samman caluwe silan cagase tayin fuwunno nadəro leyera.

³⁴ Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia njunoyeno, tayi alama dimiya sən bawoa gai nangaro. Daji awo kadan tayia alamdu badiyeno.

³⁵ Dunia ləmgənniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna.

³⁶ Jamadəa salamme, bəla-a bəladəya-asoro leja awo kəmbəye cesiwo!» yera.

³⁷ Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmbəye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Leniye kəmbo dinariyus[‡] yer yindia yuwiye tayiro yiye wa?» yera.

³⁸ Isaye: «Burodi ndawu taw? Lenowo ruiwo!» yeno. Lejane kerunniya, tiro: «Uwu buni yindi-a,» yera.

³⁹ Daji Isa wada ce jamadəa yakca kəwu kəwuro kəla kajim kəriyen napca yeno.

⁴⁰ Adəgai amdə yaktane laa mia mia, laa fiwu fiwuro napkera.

⁴¹ Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənayera. Koro buni yindidə yea tayi sammaro dagaryeyeno.

⁴² Tayi samma jawune kulyera.

⁴³ Fuwurawadə gaptowo burodiye-a buniye-aa capkeranniya, jowo mewun yindin kəsəmbəro.

⁴⁴ Am kəmbo adəa jawunadə kongwa dəwu uwu.

Isaye kəla ingiyen silan ledu

(Mat 14.22-36; Yah 6.16-24)

⁴⁵ Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwunno bəramdəa koja ci todəro bəla Baitsaidayero lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno.

⁴⁶ Tayia saləmgenniya, moduwa dioro kəla kau kuruwuyero giwa.

⁴⁷ Kəngal kikkurənniya, maaradə dawu ingiyen, Isa ye ti tilonju lok kəla kauyen.

[†] 6:21 6:21 Ya Hirudiyaye sanju kadio - Sanju kənnasar fandoye kadio. [‡] 6:37 6:37 dinariyus - Wuri Rombe. Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

⁴⁸ Karuwa dunoa nangaro fuwurawanju kiaddin fuwuro lejairo kirunniya, Isa sa yaku buneyen kɛla ingiyen silan nanjaro kadio. Karɛnnjayen kodu cɛraana duwon,

⁴⁹ Isa kɛla ingiyen silan ledu cɛdidɛa kerunniya, kaime kam nunaye cane burwu kesakko.

⁵⁰ Tayi samma tia caruna ye, karwunja kamdɛna ye. Sadɛman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno.

⁵¹ Daji tayiro kɛldiye maaradɛro kɛrgaanniya, karuwadɛ gɛm nɛmgeno. Tai dajane ajapcana,

⁵² dalilɛjudɛ maana lamar burodi uwuyedɛa asujanni, kɛlanja tikkerɛna nangaro.

⁵³ Daji bɛrɛmdɛa faljane koyeranniya, cidi Genesaretterɛro isane maaradɛa kekkerɛro.

⁵⁴ Maaradɛn jɛpkeranniyama, am cididɛye Isaa asuyera.

⁵⁵ Adɛgaima amdɛ cagase cididɛ ngaro tatarɛdagane amnja dondiso kɛla bɛnaramɛnjayen ngojane ndara yaye na ti mbeji fanjanadɛro njado badiyera.

⁵⁶ Bɛladɛya, bi bɛla, bi bɛla kuloye, biya ndara duwon na lejɛna ngasoro am dondisodɛa ngojane cawude ci kalwunjuye runju lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudɛa lejana samma ngayera.

7

Ada amwurawaye

(Mat 15.1-9)

¹ Farisawa-a malɛmba Attauraye laa-a Jerujalemlan isane na Isayen capkadaranniya, ² fuwurawanju laa mukkonja tayir gɛnin bɛri jawui kero, maananjudɛ mukkonja tuljanni.

³ Wotte Farisawadɛ-a yauidiya samma-a ada amwurawanjayea jaane mukkonja kalkallo tuljannia, kɛmbo jawuiwawo.

⁴ Kasuwulan isaiya, kasaldannia, kɛmbo jawuiwawo. Koro ada gade kada cadana cadi mbeji, gɛmdowolom so, tasa so, kulo so tulda gai.

⁵ Daji Farisawa-a malɛmba Attauraye-aye Isaro: «Awiro fuwurawanɛmdɛ ada amwurawayedɛa koljane mukkonja tayir gɛnin kɛmbo jawuidɛ?» cane tia keworo.

⁶ Isaye tayiro: «Nayi mɛnafɛkkaso, awo Kɛmandɛ kuren ci Nawi Ishayayen kɛlandon wulɛnadɛ jire, kitawulan ruwuwadadɛ gai. Tiye:

*«"Jama adɛ cilan wuro daraja sadi,
amma karwunjan nanin kuruwujana.*

*⁷ De sullo wuro ambɛnsagai,
alamɛndunjadɛ wada kambe,"† cɛnna.*

⁸ «Wada Alaye kolluwe ada kambe gawwa.»

⁹ Koro tayiro: «Fagat, wada Alaye wanuwe adando garo jairo nonuwwa!

¹⁰ Kuren Nawi Musaye: "Bawanɛm-a yanɛm-aro daraja ye!"† koro "Kam duwon bawanju bi yanjua ruɛnamadɛ, tia roro ceyeso!"† cɛnna.

¹¹ Amma nayiye: "Kam bawanju-a yanju-aro: 'Awo nanin nuwandoro tɛmanuwwadɛa Alaro gɛnagɛkkɛna,' cɛnia,

¹² bare gadero bawanju-a yanju-aro banajɛgɛnni," nuwi.

¹³ Adɛgaima adando tatarnuwe mana Alayedɛa bowuro kalakkew. Koro awo kada jiri adɛ gai diwi,» yeno.

Tayir-a tayir gɛni-a

(Mat 15.10-20)

¹⁴ Koro Isa walde jamadɛa nanjuro bowoje tayiro: «Nayi samma fannowo, asunowo!

¹⁵ Awo deyalan curo kambero ngaye kamdɛa tayir gɛniro cɛdimɛa bawo, amma awowa curo kamben caluwidɛ, tayima kamdɛa tayir gɛniro cadi wo.

¹⁶ [Kam sɛmonjuamadɛ fanjo!]

¹⁷ Isa jamadɛa kolje fadoro kɛrgaanniya, fuwurawanjudɛ kɛla misal adɛyen tia keworo.

¹⁸ Isaye tayiro: «A! Nayi ye kɛla jakkadaa wa? Awi yaye deyalan curo kambero ngaanadɛ kamdɛa tayir gɛniro cɛdiwaworo nonuwwi wa?

¹⁹ Dalilɛjudɛ karwunju gɛni, curonjuro ngaye tiyinjuyen culuwi,» yeno. Adɛgainin kɛmbo samma halallo asuyeyeno.

²⁰ Isaye walde tayiro: «Awo curo kamben culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo.

²¹ Dalilnjudə niadiwi so, jarawa so, nambarwu so, kam njejo so,

²² kənjəna so, mangar so, nankəlado so, curoyindi so, nanjane so, nandəri so, ngadar so, rokura so, hangalnambu so karwu kambedəman caluwi.

²³ Awo diwi ani samma curo karwudəyen caluwe kamdəa tayir gəniro cadi,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando

(Mat 15.21-28)

²⁴ Daji Isa cije nadəa kolje lardu bəрни Tirre-a Sidonne-ayero* leyeno. Bare wunduma ti mbejro asujənni fado laaro kərgəwo, amma gəradunjudə yojənni.

²⁵ Kamu laa feronju kəlayakku karuwaa lawar Isaye fangenniya, ise fuwunjun tungurumgeno.

²⁶ Kamudə lardu Gəresse tia cidi Siri-Fenisiyelan kesambo. Daji Isa sedandəa feronjulən dujoro tia ngəwuro lowoyeno.

²⁷ Isaye tiro: «Kolle burwon yalla jawo kulja, kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya,

²⁸ kamudə tiro kalakciye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo yalla koljane cidiro cukkurənadəa jawui,» yeno.

²⁹ Daji Isaye tiro: «Kəla mananəm adəyen lene, sedandə feronəmlən culuwuna,» yeno.

³⁰ Adəgaima kamudə fadoro walladanniya, feronju kəla dəgəllen bowada nayeyeno, koro sedandə tilan culuwuna.

Isaye kam muwa ye, kəgənji yea isangaduwu

³¹ Daji Isa lardu bəрни Tirredəa kolje cidi bəрни Sidonneyen koje bəram Galileye cidi Bəlamewudəyero kadio.

³² Nadən tiro kam laa muwa ye, kəgənji ye cakkude Isaa lowojane mukkonju tiro gənajuwu yera.

³³ Isa kamdəa dawu am captanayen səgəriro kittuluwunniya, ngulondonju curo səmo yindi kamdəyero cakke lalləri təwaje təlam kamdəyeya leyeno.

³⁴ Daji Isa kəla samero sapce captiye sinje: «Efata!» yeno, maana efatayedə fərəmdəne.

³⁵ Sədəman səmo kamdəye fərəmde, awo təlamnjuro mana dapcəgəna ye wuide, farakko manadu badiyeno.

³⁶ Isa amdəro wada ce bare wundumaro wuljaganni yeno. Amma wada ce sapciyi yaye, cayema kojnəro manajaidəma.

³⁷ Amdə jairo na kojnəro ajapcane: «Awisoa kalkallo cədəna, har muwasoa fanjairo cədi ye, kəgənjiyoa manajairo cədi ye!» cani.

8

Isaye am dəwu dewu ambadu

(Mat 15.32-39)

¹ Yim anin caye gai jama kada na Isayen mbeji, koro awima kəmboye nanjan bawo. Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro:

² «Jama kada adəa njunokkəna, dalilnjudə ku rokkonilan kawunja yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nangaro.

³ Kənanjaa duwon tayia fannjaro lejaro salamməkkia, jawallan dunonja baworo walji, laanja kuruwun isana nangaro,» yeno.

⁴ Fuwurawadəye tiro: «Ndarən gəle karaa adən kam rakce kəmbo cuwande jama ania ambaji?» yera.

⁵ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne kiworənni, tiro: «Tulur,» yera.

⁶ Daji Isa jamadəa cakke cidin napkera. Burodi tulurdəa ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənjaja cəne fuwunjan gənyera.

⁷ Buni sanana ye nanjan mbeji. Isa bunidə yea ngoje Alaro ardiyenniya, fuwurawanjuro ce fuwu amdəyen gənjaja yeno.

⁸ Jamadə jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesəmbəro.

⁹ Nadən am alama dəwu dewu gai mbeji. Daji Isa jamadəa salamgennyama,

¹⁰ ti-a fuwurawanju-a maararo ngasaye cidi Dalmanutayero leyera.

* 7:24 7.24 lardu bəрни Tirre-a Sidonne-aye - Lardu kərdiyaye.

*Alama sameye mada**(Mat 16.1-4)*

¹¹ Daji Farisawa laa isane kambiwu Isaro njæddo badiyera. Tia rijapturo alama laa sameye tayiro fælejuworo mayera.

¹² Amma Isa captiye sinje: «Awiro am jaman adæye alama majaidæ? Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama fima am jaman adæyero fælediyiwawo,» yeno.

¹³ Daji tayia kolje maaradaro walde bærem falje kanji todæro koyeno.

*Yis Farisawa-a Mai Hirudus-aye**(Mat 16.5-12)*

¹⁴ Fuwurawadæ ngeessane burodi ngojanni. Burodi fal curo maaradæyen gønïa, nanjan awo kæmboye bawo.

¹⁵ Isa sæmonja kasse tayiro: «Yis Farisawa-a Mai Hirudus-ayero hangal gënanowo!» yeno.

¹⁶ Tayidæ kattenjan kæla burodinja bawoyen mana badiyera.

¹⁷ Isa adæa asuje tayiro: «Awiro kæla burodi nandon bawoyen mananuwidæ? Ra, kua yaye ruwe asunuwwi wa? Nayi kæla tikkerænæa wa?»

¹⁸ Simndoa duwon ruwwawo wa? Sæmondoa duwon fannuwawo wa? Ra, nayi ngeskada?

¹⁹ Burodi uwu am dæwu uwuro fæsakkeyekkænïya, gaptowodæn jowo ndawu yimbæruw?» yeno. Tiro: «Mewun yindin,» yera.

²⁰ Isaye: «Koro burodi tulur am dæwu dewuro fæsakkeyekkænïya, gaptowodæn jowo kalaram ndawu yimbæruw?» Tiro: «Tulur,» yera.

²¹ Daji tayiro: «To, kua yaye asunuwwi wa?» yeno.

Isaye kambua isangaduwwu

²² Isa-a fuwurawanju-a bæla Baitsaidayero kadiranniya, am laa kambu laaa cawude Isaa lowojane kamdæa lejo yera.

²³ Daji Isa kambudæa mukkojen cædane jeje ngawo bælayero kittuluwo. Simnjuro lallari tawajiye tiro mukko gënajïye: «Awo laa rumi wa?» cæne tia kiworo.

²⁴ Kambudæ kæla sapce: «Aaa, am rukki, amma alamanja kæska dadajai gai,» yeno.

²⁵ Koro Isa walde simnjuro mukko gënayeyenniya, ricce sim cuwande awiso farakko curuiro walyeno.

²⁶ Daji Isaye: «Bare bæladæmaro waldæme ngaammï!» cæne kamdæa salamje fadoro lejo yeno.

*Biturusse Isama Almasiwu Alayedæ woro asudu**(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)*

²⁷ Isa-a fuwurawanju-a bæladeyaso cidi bærnï Kaisariya Filibiyen dasaanadæro leyeræ. Kæla jawallen duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Wunduro wua amsodæ ngosera?» cæne tayia kiworo.

²⁸ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama canï, laaye Nawi Iliya canï, laaye nawiya kureyye falnja canï,» yera.

²⁹ Daji Isa walde: «Nayidæ, wunduro wua ngosew?» cæne tayia kiworænïya, Biturusse: «Nïma Almasiwudæ wo!» yeno.

³⁰ Amma Isa sæmonja kasse tayiro bare wundumaro ti wunduro wuljaganni yeno.

*Isaye kæla karmonju-a karmolan cidunju-ayen wuldu**(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)*

³¹ Koro Isa fuwurawanjuro Ala kajarjæna Tada Kambedæ kuttu tai daje cane amwurawa-a wurawa rimannaye-a malæmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cæne tayia alamdu badiyeno.

³² Adæa federo tayiro wulyeyeno. Biturus tïa sægæriro cuttuluwe tiro njækkado badiyeno.

³³ Amma Isa suworde fuwurawanjua kirunniya, Biturusso jækkade: «Nani kolle, Yiwulï! Awo karwunæmlan tammadæ Alaye gëni, kambe!» yeno.

³⁴ Daji Isa jamadæ-a fuwurawanju-aa nanjuro bowoje tayiro: «Kam laa wua ga caraanaa, mæradu kælanjuye wajo kæskanju karmoye ngojo wua sæga.

³⁵ Dalilnjudæ wundu duwon ronju riwo cæraanamadæ ronjudæa cuwatki, amma wundu duwon wu-a kawuri kæji Alaye-a nangaro ronju cuwatkanamadæ ronjudæa cæriwi.

³⁶ Kam dunia adæ ngæa jægande ronju asarjïya, nda riwanju?

³⁷ Awi gæle kam ce ronju cuwandi?

³⁸ Wundu duwon jaman am kənjəna so, awo diwi so dioye adən kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambədə ye daraja Bawanjuyen malaiyawa sameye-a rokko isiya, tia nanguji,» yeno.

9

¹ Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye kənduwoaro isi carui,» yeno.

Isaye darajanjua fəledu
(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. Fuwunjan Isaye alamanju falde

³ kajəmunju ye bul fok tai daje yijiljiro walyeno, jiri wunduma dunialan kare tulje rakce buljiwawodə gai.

⁴ Koro Nawi Iliya-a Nawi Musa-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera.

⁵ Daji Biturusse Isaro: «Sayinna, andi na adən mbejidə jairo ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno.

⁶ Awo wuljidəmaa nojənni, tayi rijana nangaro.

⁷ Daji fofou ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jairo raakkəna. Mananju fannowo!» yeno.

⁸ Sadəman memeyəranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.

⁹ Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isa tayiro sapciye bare awo caruna adəa wundumaro wuljaganni, sai Tada Kambədə karmolan cijiya duwon yeno.

¹⁰ Tayi ye lamar adəa curonjan royera, amma awi maana karmolan ciduyedə woro kattenjan tawori kasarga.

¹¹ Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro maləmba Attaurayədə sai Nawi Iliya burwoje isi* canidə?» cane tia keworo.

¹² Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya burwon ise awiso kalkallo kalakci. Awiro gəle kitawulan Tada Kambədə tai daje kuttu cane am tia rujane wajai ruwuwadadə?»

¹³ Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo, jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai,» yeno.

Isaye tada karuwaa isangaduwwu
(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Na fuwurawa gapcanadəyero kadiranniya, am kada kadami tayia dirijane kəljana, koro maləmba Attauraye ye tayiro kambiwu caddi kero.

¹⁵ Jamadə Isaa kerunniyama, tayi samma ajapcane cagase isane tia lewayera.

¹⁶ Daji Isaye fuwurawadəro: «Kəla awiyen tayi-a kambiwu diwi?» cəne tayia kiworo.

¹⁷ Curo jamadəyen kam laaye tiro: «Sayinna, tadani niro njukkudəkko. Ti karuwaa, sedandə tiro mana dəpəcəgəna.

¹⁸ Ndaran yaye karuwadə tia cədayia, tia cidiro bəp gəpciye, cinju nga bilwua sherinju nalje suji. Sedandəa dujaro fuwurawanəmba lowoyekkaninya, tayiro katkero,» yeno.

¹⁹ Isaye tayiro: «Nayi am jaman adəyeso kambərsenambuwwu, har sawi gairo dawundon dəgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadaməa wuro sukkudowol!» yeno.

²⁰ Daji tadaməa tiro kekkudo. Sedandə Isaa kirunniyama, tadaməa bakce, kar kar loloje cidiro cure cinju nga bilwua fərwəryeno.

²¹ Isaye bawo tadaməyedəro: «Tən sawi gai adə tiro wakkajiyi?» cəne tia kiworo. Kamdəye tiro: «Gananjun.

²² Tia njejoro ngəwuro kannu so, ingi soro gəpəcəgəna. Rangəmia, marne njunosane andia sasane!» yeno.

²³ Daji Isaye tiro: «A! Rangəmia? Kam duwon mərsajənamadəro awiso yoji!»

²⁴ Sadəman bawo tadaməye kowo sapce: «Mərsanjəkkəna, marne kambərsenambunin banasəgəne!» yeno.

²⁵ Isa am kada nadəro cagase isairo kirunniya, sedandəro jəkkade: «Nima sedan muwa kəgənjima, wada njikki, tia kolle luwe, bare gadero tiro ngaamma!» yeno.

²⁶ Daji sedandə burwu cakke tadaməa tai daje bakce fərdakce kolje kiluwo. Tadamə alama kamin gairo walje, har am ngəwuye: «Ti bawo, nuna!» yera.

²⁷ Amma Isa tia mukkoyen cədane sapkenniya, tadamə cije dayeno.

²⁸ Isa fadoro kərgaanniya, fuwurawanjuye runjan tiro: «Awiro sedandəa duda andiro katkero?» cane tia keworo.

* 9:11 9.11 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

²⁹ Isaye tayiro: «Moduwan gënia, jawal sedan jiri adëa duduye bawo,» yeno.

Isaye kënyindihero këla karmonju-a karmolan cidunju-ayen wuldu
(*Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45*)

³⁰ Daji Isa-a fuwurawanju-a nadëa koljane cidi Galileyen koyera. Isa wunduma nojiya cëraanni,

³¹ dalilnjudë fuwurawanju-a alamji nangaro. Tayiro: «Tada Kambedëa mukko ambero sërëccagane tia roro ceyesi. Ngawo tia ceyesënyen kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

³² Amma fuwurawadë mana adëa asujanni, koro tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?
(*Mat 18.1-9; Luk 9.46-50*)

³³ Daji Isa-a fuwurawanju-a bërni Kafarnaamero kadira. Isa curo fadoyen duwon, tayiro: «Këla awiyen jawallan kambiwu diwidë?» cëne tayia kiworo.

³⁴ Amma tayi cinja kajanni, dalilnjudë jawallan kambiwu këla wundunja kura woyen cadëna nangaro.

³⁵ Daji Isa napce tayi mewun yindindëa bowoje tayiro: «Kam laa fuwumaro waldu cëraanaa, jama sammaye ngawoma-a wolodinja-aro waljo!»

³⁶ Daji tadaana laa ngoje dawunjan isadayeyeno. Tadamëa nganjiro ngoyenniya, tayiro:

³⁷ «Wundu duwon tadaana adë gaia cunilan[†] cëmowonamadë, wumaa sëmowo. Koro wundu duwon wua sëmowonamadë, wua gëni, ti wua sunodënamadëa cëmowo,» yeno.

³⁸ Yahayaye Isaro: «Sayinna, kam laa sedanso cunëmlan duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeyi!» yeno.

³⁹ Amma Isaye: «Bare tiro dapkëwwi, dalilnjudë wunduma cunilan awo ajabba laa cëdidë rakce diwini wuljiwawo.

⁴⁰ Awoa kam lawalamande gënidë kaande.

⁴¹ Wundu duwon nayi Almasiwuye nangaro ingi kënjaye gëmdowolom fal njadënamadë, jiremaro nayiro wulnjagakki, tëmmaro mukowanju fucciwawo.

Awiso njakke biwu dimiro hangal gënanë!

⁴² «Wundu duwon tadawa sanana wua mërsasanaso aniye falnjaa cakke talje biwu cëdidë, kamdëye daunjuro kau neduram mafëndi lujagane bërëmbö gëpcaanama tiro ngalwo.

⁴³ Mukkonëm njakke tallëme biwu dimia, tia kamme! Mukko yindia kannu jaanamaye tëmmaro nuiwaworo ngawodëroa, maskin ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.

⁴⁴ [Curo jaanamayedën kufi tiyidëa jawuidë sanuiwawo, koro kannudë ye tëmmaro nuiwawo.]

⁴⁵ Koro sinëm njakke tallëme biwu dimia, tia kamme! Si yindia kannu jaanamayero nia gëptuwudëroa, dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.

⁴⁶ [Curo jaanamayedën kufi tiyidëa jawuidë sanuiwawo, koro kannudë ye tëmmaro nuiwawo.]

⁴⁷ Koro simmëm njakke tallëme biwu dimia, tia kulaine! Sim yindia kannu jaanamayero nia gëptuwudëroa, sim falla nodo bargaa Alayero ngaammama niro ngalwo.

⁴⁸ Curo jaanamayedën kufi tiyidëa jawuidë sanuiwawo, koro kannudë ye tëmmaro nuiwawo.

⁴⁹ «Wunduso kannulan mandaaro walji.[‡]

⁵⁰ Mandadë ngëla, amma këlambo walyenoa, jiri fin gële cayenju gairo walji? Adë nangaro nayi këlëndö mandaaro wallowo, amando-a ye nanlewan dëgaiwo!»

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

10

Kambiwu këla kamu dëptayen
(*Mat 19.1-12*)

¹ Daji Isa nadëa kolje cidi Yahudiyaye ngawo bërëm Jordaniyen dëganaro leyeno. Caye gai jama kada tiro captagane, koro walde tayia alamdu badiyeno.

² Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kam kamunju dëptadë halal wa?» cane tia keworo.

³ Isaye tayiro: «Awi Nawi Musa nayiro wadaro njado?» yeno.

[†] 9:37 9.37 *cunilan* - Isaa kasattu nangaro. [‡] 9:49 9.49 *kannulan mandaaro walji* - Boneman kambëse kambedë kibbaji.

⁴ Tiro: «Nawi Musa kakkadu kamu dəptaye ruwunəme tia koldu kwaro amarjəgəna,»[†] yera.

⁵ Isaye tayiro: «Kəlakibbundo nangaro Nawi Musa wada adəa nayiro ruwungeyera.

⁶ Amma badidurammnin: «Ala tayia kongwa-a kamu-aro alakkəno.»[†]

⁷ «Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kərđiye

⁸ tayi yindiso tiyi fallo waljai.»[†] Adəgaima kua adən fuwun tayidə yindi gəni, tiloro waljana.

⁹ Adə nangaro awo Ala kələnədə bare kam firjənni!» yeno.

¹⁰ Tayi fadon duwon, fuwurawanju kəla mana adəyən tia keworo.

¹¹ Isaye tayiro: «Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyājənədə tiro biwu cədde kənjəna cədəna.

¹² Koro kamu duwon kwanjua dəpce gade niyājənədə, ti ye kənjəna cədəna,» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwu

(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadə amdəa wusayera.

¹⁴ Isa adəa kirunniya, karwunju waje fuwurawanjuro: «Yalladəa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Alayedə am tayi gaiye nuwanja, diye!

¹⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedəa kasaccənnidə təmmaro ngayiwawo!» yeno.

¹⁶ Daji yalladəa nganjuro ngoje kəlanjaro mukko gənajiyə tayiro barga dəpkeyeno.

Gariwu laaye ro sawisoye mada

(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Isa cije jawal kidanniya, kam laa cəgase ise fuwunjun tungurumje tiro: «Maləm ngələma, awi dikke ro sawisoye* fandəkki?» cəne tia kiworo.

¹⁸ Isaye tiro: «Awiro wua ngələman bowosəmi? Ala gənia, wunduma ngəla bawo.

¹⁹ Wadawadə[†] nonəmma: Bare ro kambe tuluwummi, bare kənjəna dimmi, bare nambawu dimmi, bare shedakambu dimmi, bare kamba jambanəme kəndanju bummi, bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!»[†] yeno.

²⁰ Kamdəyē: «Sayinna, tən gananiłan wada ani sammaa gakkəna,» yeno.

²¹ Isa tia ninije kirawo. Tiro: «Awo fal nia maunjəna. Lene kəndanəm sammaa ladə talaawaro ye, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno.

²² Kamdə mana adəa fangenniya, ti juro gariwu nangaro fəkkanju kərje karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Isa mēmeje fuwurawanjuro: «Gariwuyē nodo bargaa Alayero ngawonju juro jau, diye!» yeno.

²⁴ Fuwurawadə mana adəa ajapkera. Amma Isa walde tayiro: «Tadawani, nodo bargaa Alayero ngawodə juro jau!

²⁵ Gariwuyē nodo bargaa Alayero ngawonjudəro karimoye cuwuri fiwurayen kodunjuma budu wo!» yeno.

²⁶ Fuwurawadə cayēmaa kojənarə ajapcane amanjaro: «Assha! Adəgaia, wundu gələ njəkkawo cuwandi?» yera.

²⁷ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro gəni. Alaro awiso yoji!» yeno.

²⁸ Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njəgaiyena,» yenniya,

²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma cuni-a kawuri kəji Alayedə-a nangaro fado, bi yeiya, bi kanna, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənədə

³⁰ dunia adəman fado, yeiya, kanna, ya, yalla, kulo gadegade mia mia kuttu-ason cuwandiawoma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi.

³¹ Amma am burwoyē ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a karmolan cidunju-ayen wuldu

(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Isa-a fuwurawanju-a jawal Jerujalembə ngojana duwon, Isa tayin fuwunno ledu cədi. Fuwurawadə ajapcana, koro am tia jagaisodə ye rijana. Koro Isa walde mewun yindində səgəriro cuttuluwe awo tiro fuwun wakkajiyidəa tayiro wulduwu badiyeno.

[†] 10:4 10.4 SK 24.1-4 † 10:6 10.6 Bad 1.27; 5.2 † 10:8 10.7-8 Bad 2.24 * 10:17 10.17 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawodə. † 10:19 10.19 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † 10:19 10.19 NL 20.12-16; SK 5.16-20

³³ Tayiro: «Fannowo, Jerujalembo leniye, Tada Kambedæa mukko wurawa rimannaye-a malæmba Attauraye-aro særeccagane shara ro tuluwoye tiro cadde mukko kerdियayero casakke,

³⁴ tayi ye tia rujane tiro lallari tawajagane kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye

(Mat 20.20-28)

³⁵ Daji tadawa Jabadiye Yakuba-a Yahaya-a na Isayero isane tiro: «Sayinna, awo njuworiyemadæa andiro saddæmiya, rayiye!» yera.

³⁶ Isaye tayiro: «Awî nayiro njaddækkiya, rawuw?» cæne tayia kiworo.

³⁷ Tiro: «Marne, kærmainem darajaa fandæmiya, kolsane nammiyo, fal kæmborammæmlan, fal ye wailanæmlan!» yera.

³⁸ Isaye tayiro: «Awo koruwwadæmaa nonuwwi. Ranguwe kænjarah yakkidæn yawi wa? Koro ranguwe kasala dikkidæa diwi wa?»[‡] cæne tayia kiworænniya,

³⁹ tiro: «Aaa, rangiye!» yera. Isaye tayiro: «Kænjarah yakkidæn yawi ye, kasala dikkidæa diwi ye.

⁴⁰ Amma kæmborammilan so, wailanilan so naptadæ, wu gæni kambo amargækki, na anidæ am tayiro dabbargaadaye,» yeno.

⁴¹ Fuwurawa mewu gapcanadæ adæa fangeranniya, Yakuba-a Yahaya-aro gærgayeyera.

⁴² Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, curo jama kerdiyasoyen am duwon jama tayia maiyaro ngojanasodæ talaawanjaa jauru raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kænduwo fælejagai.

⁴³ Amma dawundon ngai gæni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cæraanamadæ wolodindoro waljo!

⁴⁴ Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cæraanamadæ karea nayi sammayero waljo!

⁴⁵ Awo Tada Kambedæa tiro nanwolodi caddoro gæni kadio, nanwolodi cædo ronju co am ngæwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu laa cunju Bartimawussa isangaduwu

(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Isa-a fuwurawanju-a bæla Jerikoyero kadira. Jama kada-a rokko Jerikolan keluwunniya, kambu laa cunju Bartimawus tada Timawusse ci jawallen napkada lowo cædi mbeji.

⁴⁷ Isa kam Najarattedæ kojiro fangenniya, kowo saptu badije: «Isa, Tada Mai Daudaye, § wua njunosæne!» yeno.

⁴⁸ Am ngæwu tiro jakkade mædæk napco yera, amma cæyea kojænaro kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosæne!» yeno.

⁴⁹ Daji Isa daje: «Tia bowonowo iso!» yeno. Kambudæa bowojane: «Bare tæma kollæmmi! Cine nia bowonji,» yera.

⁵⁰ Kambudæ awonju jaktuye gæpce cije na Isayero kadio.

⁵¹ Isaye tiro: «Awî niro njæddækkiya, raam?» cæne tia kiworo. Kambudæye: «Sayinna, sim fandækkiya, raakko!» yeno.

⁵² Daji Isaye tiro: «Lene, kambærsenem nangaro njækkawo fandæmma!» yeno. Sadæman sim cuwande jawallan Isaa ga badiyeno.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

11

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo

(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

¹ Jerujalembo karænane gære bæla Baitfajeye-a Baitaniye-a na Kau Jaitunnedero kadiranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode

² tayiro: «Bæla fuwundoyedæro lenowo! Ngawuwiyama, kutta koroye wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagawi. Færangowo kudowo!

³ Kam laaye nayiro: «Awîro adæa diwi?» cænina, tiro: «Kæmadæ tilan mæradunjua, kærmama kalakci,» wulgænowo!»

⁴ Daji lejane kuttadæ lailan ci fadoyen tuwada nayeyera. Kuttadæa færakcai duwon,

⁵ am laa nadæn daadaye tayiro: «Awî diwi? Awîro kuttadæa færangowi?» yera.

⁶ Jiri Isa tayiro wuljægænadæ gairo jaawu cadæne amdæ ye tayia kolyera.

[‡] 10:38 10.38 kænjarah-a kasala-a - Bone nja. § 10:47 10.47 Tada Mai Daudaye - Kaala Almasiwuye. Tidæ kaduwu Mai Daudaye.

⁷ Daji kuttadæa* na Isayero cawude kalwuwanja kælädæro ferjagane Isa juwane napkeno.

⁸ Jama kada ye kalwuwanja kæla jawallen feryera, laa ye ngelai karaan kamjane jawaldælan særetkera.

⁹ Am fuwu gærjana so, ngawonju jaana so kowo sapcane: «Hosanna!† Bargaa ti cu Kæmandeyen isimadæ!

¹⁰ Nodo bawande Mai Daudaye isimadæa bargaaajo! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† cani.

¹¹ Adægaima Isa Jerujalemba ise Fado Alayero kærgawo. Awiso kirunniya, dunia læmjæna nangaro, tayi mewun yindindæ-a rokko caluwe bæla Baitaniyero leyeræ.

Isaye ya tarmuye baskudu
(Mat 21.18-22)

¹² Wæjænanjua Isa fuwurawanju-a bæla Baitaniyelæn keluwunniya, kænæ tia kida.

¹³ Kuruwun ya tarmuye kalunjua kirunniya, waneye tada cuwandi cænæ nadæro kadio. Kadinniya, kalu gænæ, awima cuwandænni, dalilnjudæ sa tarmuye gæni nangaro.

¹⁴ Daji Isaye tarmudæro: «Bare wunduma gædero tadanæm juwunni!» yeno. Koro fuwurawanju adæa fangera.

Isa Fado Alayea tayirro kalaktu
(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Yah 2.13-22)

¹⁵ Daji Isa-a fuwurawanju-a Jerujalemba kadira. Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-aa dudu badiyeno. Tewur wuæri canjimasye-a napturam tattawar ladomasoye-aa tæmbalje

¹⁶ wundu yayero Fado Alayedæyen karea kodu dapkeyeno.

¹⁷ Daji jamadæa alamje tayiro: «Kitawulan ruuwada: “Fannidæa fado moduwaye jama dunia sammayelan bowojai,”† amma nayidæ tia jongo gændewuyero kalakkew!»† yeno.

¹⁸ Wurawa rimannaye-a malæmba Attauraye-a adæa fangeranniya, jawal Isaa njejoye madu badiyera. Isaa rijana, dalilnjudæ jama samma alamdunjudæ ajapcana nangaro.

¹⁹ Dunia læmgenniya, Isa-a fuwurawanju-a bærnidæn keluwo.

Alamdu ya tarmuye ngamgadatæye

²⁰ Wæjænanjua suwa læp jawaldæyen kojai duwon, ya tarmuyedæa har færdunjuro ngau ngamjæna kero.

²¹ Daji Biturus takce Isaro: «Sayinna, akko rui! Tarmu baskunæmmadæ ngamjæna!» yeno.

²² Isaye tayiro: «Alaa mærsanowo!

²³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kau kuruwu adæro: “Cine bææmbo fidægænæ!” cænæ karwunjun shekku baworo awo wuljænadæ wakkajiro mærsajiya, wakkaji.

²⁴ Adæ nangaro nayiro wulnjagakki, awi yaye moduwalan koruwiya, tia fanduwwaro mærsanowo, kaandoji.

²⁵ Moduwaro danuwwa duwon, kam laa karwun tawwaa, tia gawurnowo! Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagai.

²⁶ [Amma tia gawurnuwwia, Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagaiwawo.]»

Kænduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Koro Isa-a fuwurawanju-a waldane Jerujalemba kadira. Isa curo Fado Alayen dadaji duwon, wurawa rimannaye-a malæmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isanæ

²⁸ tiro: «Kænduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kænduwo awo ania dioyedæa njo?» canæ tia keworo.

²⁹ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddækki, wuro jaawudæa sewo. Siwia, wu ye kænduwo filan awo ania dikkidæa nayiro wulnjagakki.

³⁰ Kasala Yahaya jamaro cæddænadæ, sameyen kadio ra kamben? Wuro jaawudæa sewo!» yeno.

³¹ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyæa, andiro: “To, awiro gæle tia kasadduwwidæ?” cænæ sawori.

* **11:7 11:7** kuttadæa - Noduwuram Isa Mai Yaudiyaye duwon, nanlewan rokura bawoa kændæ cædiyedæ. † **11:9 11:9** Hosanna! - Kalma tælæm yauidiyæye, maananjudæ «Alaa yungoriyo!» † **11:10 11:9-10** Jaw 118.25-26 † **11:17 11:17** Ish 56.7 † **11:17 11:17** Iri 7.11

³² Amma “Kamben” wulliye wa?» yera. Adæa wuldunjadæ, jamadæa rijana, dalilnjudæ am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro.

³³ Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kænduwo filan awo ania dikkidæa wulnjagakkiwawo,» yeno.

12

Misal jærwu agæriduwu kæladowaye

(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Daji Isa misalnin wurawa adinwuyesoro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Kam laa jærwu inabbe cæde garje curodæn bælaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidando. Daji jærwudæa jærwuwu laaro agærijjiye bælawuroro sapkada.

² Sa færdoye kidænnya, nuwanju cuwandoro kæreanju laaa na jærwuwudæyero kinodo.

³ Amma jærwuwudæ tia cadane bakcane mukko dea duyera.

⁴ Koro walde kærea gade kinodo. Ti yea cadane kèlanju bakcane tia basaryera.

⁵ Koro walde kærea gade kinodænnya, tia roro keyeso. Koro kæreawa gade kada kinodo. Laanja bakcera, laanja keyeso.

⁶ Kamnju falma tiro gapcuwo, tadanju jauru cæraanadæ. Darye tiye: “Tadaniro daraja cadi,» cæne tia nanjaro kinodo.

⁷ Amma jærwuwudæ kattenjan: “Adæma warasamadæ wo! Arowo tia yejiyo, warasadæ kaandero walji!” yera.

⁸ Daji tia cadane roro ceyese ngawo jærwudæyen gæpkera.

⁹ To, kæma jærwuyedæ awi cædi? Ise jærwuwu ania roro ceje am gadero jærwunjudæa ci.

¹⁰ Awo kitawulan ruwuwada adæa kæranuwwi wa?

«“Kau duwon fado tandomaso wajanamadæ,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljænadæ wo.

¹¹ Adæ kændo Kæmandeye,
andiro jauru ajabba!”»†

¹² Jawal tia taye majai duwon, jamadæa riyera, dalilnjudæ kèlanjaman misaldæa kidoro asujana nangaro. Daji tia koljane sapkadara.

Kambiwu kæla akki njoyen

(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Daji wurawa adinwuyesodæ Isaro curo mananjuyen bælaa lajaa cane Farisawa laa-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro kenodo.

¹⁴ Kadiranniya, tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, wundumaa rinæmbawo yero noniyena, dalilnjudæ gayirnæmbawo, jawal Alaye kalkallo yikkærami nangaro. To, Kaisarro* akki njodæ halal ra haram? Yiye ra bare yiyende?» cane tia keworo.

¹⁵ Amma Isa nanmænafæknjadæa asuje tayiro: «Awiro wua rijamsuwi? Wuro dinariyus† sukkudowo rukke!» cæne

¹⁶ dinariyus tiro kekkudo. Tayiro: «Cu-a kæla-a wunduye tilan dasaa?» cæne tayia kiworænnya, tiro: «Kaisarre,» yera.

¹⁷ Daji Isaye tayiro: «Awo Kaisarredæa Kaisarro yowo, koro awo Alayedæa Alaro yowo!» yeno. Adægaima tia jauru ajapkera.

Kambiwu kæla cinowo duniayen

(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidæ, na Isayero isane tiro koro cadde:

¹⁹ «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugæna tada bawoa bawoje kamu koljia, kamu yanjugæna fæccægænayedæa niyajo yanjugænaro kaduwu majuwo!”† ruwujæna.

²⁰ Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedæ kamu ngoje tada cuwandænnin bawoyeno.

²¹ Yindiyedæ ye kamudæa niyaje tada cuwandænnin bawoyeno. Yakkuyedæ ye ngai.

²² Adægaima tayi tulur samma tada cawandænnin bawoyera. Darye kamudæ ye bawoyeno.

²³ To, tayi tuluso tia camowonadæ, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

† 12:11 12.10-11 Jaw 118.22-23 * 12:14 12.14 Kaisar - Gomna kura Rombe. † 12:15 12.15 dinariyus - Wuri Rombe. Tilan akki Kaisarro biyajagai. † 12:19 12.19 SK 25.5

²⁴ Isaye tayiro: «Dalil naya fattəgəwwayedə, kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi, mare?»

²⁵ Karmolan cijaiya, larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanadə gairo waljai.[‡]

²⁶ Koro karmolan cidudə, Attaura Nawi Musayen kəranuwwi wa? Kitawulan na kannu dawu coccori cambiyedən Alaye Musaro: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,”[†] cənna.

²⁷ Ti Ala am sanunaye gəni, am roaye, diye! Nayidə tai danuwe fattəgəwwa!» yeno.

Wadawa samman finja kura wo?

(Mat 22.34-40)

²⁸ Maləmba Attauraye falnja isəna kambiwinjadə kəranji duwon, Isa tayiro jaawu ngəla cinaro asuyenniya, tiro: «Wadawa samman finja kura wo?» cəne tia kiworo.

²⁹ Isaye tiro: «Sammaro kura wodə tima: “Jama Israyilaye, fannowo, Ala Kəmandedə ti tilonju lok.

³⁰ Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan raye!”[†]

³¹ Koro yindiyedə: “Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”[†] Wadawa aniro kura wo gade bawo!» yeno.

³² Maləm Attaurayedəye tiro: «Sayinna, jirenəm! Awo wulləmmadə fagat: Aladə ti tilonju. Ti gənia, Ala gade bawo.

³³ Tia karwunəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan raame kəmaskinəm yea kəlanəm gairo rawodə, layaso-a sadaaso-a sammaro kura wo!» yeno.

³⁴ Isa maləmdə hangal kəjiaro juwarcəgəna kirunniya, tiro: «Ni-a nodo bargaa Alaye-a kattendo kuruwu gəni!» yeno. Ngawo adəyen wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye

(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Fado Alayen Isa jamadə alamdu cədi duwon, tayiro: «Ndayilan maləmba Attaurayedəye Almasiwudə Tada Mai Daudaye[§] canidə?»

³⁶ Mai Dauda kəlanjuma Ruhu Alayen manaje: “Kəmandəye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon, kəladowanəmba cidiya sinəmbero yakkəkko!’ cənna.”[†]

³⁷ Mai Dauda kəlanjuma tia Kəmalan bowojənədə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanju walji?» yeno. Jama kadadə karwu kəjiaro tia kəranjai.

Hal maləmba Attauraye

(Mat 23.1-12; Luk 20.45-47)

³⁸ Curo alamdunjuyen Isaye: «Maləmba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a

³⁹ dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana.

⁴⁰ Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jairo kura!» yeno.

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Isa karən sanduwu sadaa fidaramben napkenniya, jamadə curo sanduwudəyero wuri fijagai lawarji duwon, arsiyiwu kada isane wuri ngəwu fijagai kiro.

⁴² Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye ise gursu kime^{*} yindi fiyeyeno.

⁴³ Daji Isa fuwurawanjua bowoje: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə sadaa am gadəye sammaa kojənaro fijəgəna.

⁴⁴ Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon kəndanju sammaa fiyeyeno. Awo ronju riwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

13

Jawawi Isaye kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

(Mat 24.1-25.46; Luk 21.5-38)

¹ Isa Fado Alayen luwo cədi duwon, fuwurawanjuye fal tiro: «Sayinna, akko rui kau ani-a soro ani-a jaumaro ajabba!» yeno.

[‡] 12:25 12.25 malaiyawa gai - Tayidə sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adə nangaro samelan kaduwu mada bawo. [†] 12:26 12.26 NL 3.6 [†] 12:30 12.29-30 SK 6.4-5 [†] 12:31 12.31 Lew 19.18 [§] 12:35 12.35 Tada Mai Daudaye - Kaala Almasiwuyey. Tida kaduwu Mai Daudaye. [†] 12:36 12.36 Jaw 110.1 ^{*} 12:42 12.42 gursu kime - Wuri yauidiyaye. Tamannju ganama.

² Isaye tiro: «Soro mafəndi mafəndi ania rumma, gəna? Kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye

(Mat 24.3-14; Luk 21.5-19)

³ Isa kəla Kau Jaitunnen na Fado Alaye turuidən napcəna duwon, Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a Andarawus-a runjan isane tiro:

⁴ «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo.

⁵ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni!

⁶ Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma ti wo!” cane am kadaa cawatki.

⁷ Kəriwu na kərənsə-a kuruwuso-alan nukcənarə fannuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənəni.

⁸ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Cidi ye na gadegaden loloji, koro kəna ye na naro ngayi. Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

⁹ «Hangal gənanowo! Fuwu majilissero njasade dandalsolan kowonjai, koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyen danuwi, tayiro shedaro walloworo.

¹⁰ Adəgaima sai kawuri kəji Alayedə jama duniaye sammaro wuldiyiya duwon.

¹¹ Nayia njadane shararo njasadiya, bare kəla awo wulluwiyen karwungai diwwi. Awo wulduye Ruhu Alaye sadən nayiro njadidəa mananowo, dalilnjudə nayi gəni, tima manaji nangaro.

¹² Yaana yanjugənaa sərəcciyə roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro turu cadde casakke tayia roro ceyesi.

¹³ Cuni nangaro† am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero‡ dəganamadə njəkkawo cuwandi.

Bone kura

(Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴ «Sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma na tiro jussənnilan daada ruwiya,† (Kəradumadə asujo!), daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja!

¹⁵ Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni!

¹⁶ Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni!

¹⁷ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja!

¹⁸ Bare awo adə sa kakuyen wakkajənni Alaa korowo!

¹⁹ Dalilnjudə yim anin bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa Ala dunia alakcənayen tai kuro kudero ngaltema jifinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiawo nangaro.

²⁰ Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma njəkkawo cuwandiawo. Amma am kərəjənadə nangaro kawudəa fulujəna.

²¹ Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!” cənia, bare tia yasarawwi!

²² Dalilnjudə almasiwuwa kattuwayeso-a nawiya kattuwayeso-a isane alama so, awo ajabba so cade, yoyenoa, har am kərəjənadəmaa jambajane cawatki.

²³ Nayidə, hangal gənanowo! Kawu wakkajidəro, awo sammaa nayiro wulnja-gakkəna.

Kənde Tada Kambədəye

(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ «Amma ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo,

²⁵ sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro lolojai.

²⁶ Daji Tada Kambədə jauro kənduwəa-a darajaa-a curo fofouyen isi carui.†

²⁷ Adəgaima malaiyawanjua cunode talgəmo duniaye dewu samman ci dajiram duniayen tai ci dajiram sameyero yade amnju kərəjənadəa capcai.

Misal ya tarmuye

(Mat 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu řijiya, nangəri karənjənarə nonuwwa.

²⁹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənarə§ nonowo!

* 13:6 13.6 cunilan - Am ngəwu cu Almasiwuye kəlanjaro ngojane awo ania cani. † 13:13 13.13 cuni nangaro - Isaa gawwa nangaro. ‡ 13:13 13.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambe. † 13:14 13.14 Dan 9.27; 11.31; 12.11

† 13:26 13.26 Dan 7.13-14 § 13:29 13.29 ti cinnalan - Kənde Tada Kambədə karənjəna.

³⁰ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adaye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon.

³¹ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani tammaro baworo waljiwawo.

Faadaro dagaiwo!

(Mat 24.36-44; Luk 21.34-38)

³² «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidaa wunduma nojanni. Bawadaro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadade ye nojanni.

³³ Hangal gananowo, faadaro dagaiwo, sanju nonuwwi nangaro.

³⁴ Alamanju kam belawuro cadi gai. Kenduwo fannjuro kistuwayedaa wolodiyanjuro koljiye wundunja yayero kidanju ce cinna guredumaro faadaro daga cane sapkada.

³⁵ Ada nangaro faadaro dagaiwo, daliljudaa sa kama fadoye isidaa nonuwwi nangaro, kajiri, bi bune, bi fajar, bi suwa,

³⁶ bare yekkinndo bawo kenam diwi nayia nanjaganni!

³⁷ Awo nayiro wulnjagakkadada wundusoro wulgakki, faadaro dagaiwo!» yeno Isaye.

KARMO-A KARMOLAN CIDU-A ISAYE

14

Isaa roro njejoro mada

(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

¹ Sala Laya Njakkayirambe-a* sala Burodi Yis Bawoaye-aro kawu yindi gapco. Koro wurawa rimannaye-a malamba Attauraye-a jawal Isaa nangalan tame roro njejoye majai.

² Tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casanganni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittaranjuro dabbarduwo

(Mat 26.6-13; Yah 12.1-8)

³ Isa bala Baitaniyelan fado Siman daramayen† masana cadi duwon, kamu laa sendal curonjun kawudi mendemi ye, juro tamanna ye, cunju nardi ngoje ise sendaldaa dauyen namje kawudidaa kala Isayero fiyeyeno.

⁴ Am laa awo adaa kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidaa basarjida?»

⁵ Ca kawudi adaa dinariyus‡ yer yakku kojonaro calade wuridaa talaawuro cadana!» cane tiro sariwu ganaduwu badiyera.

⁶ Amma Isaye tayiro: «Tia kollowo! Awiro tia suwolluwi? Wuro juro ser saddana.

⁷ Talaawasoda sawisoro curondon mbeji, koro sawi yaye, raawwaa, ranguwe tayia banagawi, amma wuda sawisoro gani curondon dagakki.

⁸ Kamu adaa awo rakcanadada cado. Kawudi adaa tiyiniro fijiye sittaraniro wua dabbarseyeno.

⁹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuri kaji Alayedaa wuljai nguson, kamu adaa takturo awo saddanada yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sarattuwuma

(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Daji Yahusa Iskariyot mewun yindindaye falnja Isaa mukko wurawa rimannayero sarattuwuro nanjaro leyeno.

¹¹ Adaa fangeranniya, karwunja kajije tiro wuri cadi cane wadu ngoyera. Yahusada dama Isaa tayiro sarattuwuye mada badiyeno.

Masana sala Laya Njakkayirambe

(Mat 26.17-25; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

¹² Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngelaro Laya Njakkayirambedeaa§ duwajida kidanniya, fuwurawanjuye tiro: «Ndarani leniye masana layayedaa niro dabbarnjegoye bumi?» cane tia keworo.

¹³ Daji Isa fuwurawanjuye yindi cunode tayiro: «Barnidaro ngawowo, kam laa bule ingia ngojana-a kala kalluwi. Tia gaiwo,

¹⁴ fado duwon ngaanaye kamadaro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masana layayedaa cadida ndaran?”

* 14:1 14.1 sala Laya Njakkayirambe - Laya Israyilawuye jaman Nawi Musayen. † 14:3 14.3 Siman darama - Ti calan darama duwon ngajonada. ‡ 14:5 14.5 dinariyus - Wuri Rombe. Dinariyus faldaa alwasi kida kawu falle.

§ 14:12 14.12 ngelaro Laya Njakkayirambe - Ngelaro duwon bunju kamba wowom karmoyero kajiyida.

¹⁵ Nayiro soro sameye ngim kura curon karea dabbargada fəlenjagai. Nadən masənədə andiro dabbarsaganowo!» yeno.

¹⁶ Daji fuwurawadə lejane bərnidəro ngasaye jiri Isa tayiro wuljəgənədə gai awiso kewando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

¹⁷ Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko kadira.

¹⁸ Napcana masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi, rokkomaro masəna diye,» yeno.

¹⁹ Karwunja jairo kuttaje fal fallen wundu yaye: «Wuma wa?» cəne tia koro badiyeno.

²⁰ Isaye tayiro: «Curo mewun yindindəyen kərga, kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenədə.

²¹ Tada Kambedə saptidəma,* jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam duwon Tada Kambedəa kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Ca kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno.

Masəna Kəmaye

(Mat 26.26-30; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-34)

²² Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Ngonowo, adə tiyini,» yeno.

²³ Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce tilan tayi samma kesano.

²⁴ Isaye tayiro: «Adəma buni aman ndəptaye† duwon am kada nangaro fidənədə wo.†

²⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, na adən fuwon gadero ingi inabbe‡ yakkiwawo, har yim nodo bargaa Alayan bərinno yakkiro,» yeno.

²⁶ Daji aiyi Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyer.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mat 26.31-35; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

²⁷ Isaye fuwurawanjuro: «Nayi samma ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Sənidəa bangəkkiya, dimiyadə tatarđal.”†

²⁸ Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,» yeno.

²⁹ Biturusse tiro: «Tayi samma ngaworo waldai yaye, wudə ngaworo waldəkkiwawo!» yeno.

³⁰ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom yindiro kokkore cakkidəro, wua yakkuo angərsəmi,» yeno.

³¹ Amma Biturusse kowo dunoaro sapce tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Tayi samma ye ngai wulyera.

Moduwa Isaye

(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Na adən nammowo duwon, moduwa dikke,» yeno.

³³ Daji Isa Biturus-a Yakuba-a Yahaya-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju jairo bannadu badiyeno.

³⁴ Tayiro: «Karwuni jairo kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro dəgəiwo!» yeno.

³⁵ Gana laa kuruwuje cidiro təmdiye, yojia, sa boneyedə tia cədanniro moduwa dio badiyeno.

³⁶ Tiye: «Abba, Bawa, awiso niro yoji. Kənjaram boneye adəa wulan ngone! Adə yaye awo wu raakkəna gəni, awo ni raammadəma!» yeno.

³⁷ Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Siman, kənəm wa dimi? Assha! Sa fallo rangəme faadaro dəgəmbawo wa?

³⁸ Bare jaraptuwwiro faadaro dəgəiwo, moduwa dewo! Ruhu kambedə§ cəraana, amma tiyinjudə duno kəskea!» yeno.

³⁹ Koro walde leje mana cayədəlan moduwa kido.

⁴⁰ Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna nangaro. Awo tiro wulduwuyema nojanni.

⁴¹ Yakkuyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbə bowadando tussuwi wa? Cərəna! Sadə cədəna, Tada Kambedəa mukko biwumasoyero sərəccaana.

⁴² Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

* 14:21 14:21 Tada Kambedə sapti - Isa nui. † 14:24 14:24 bu aman ndəptaye - Bu Isaye duwon aman bərin katte Ala-a adamgəna-ayea tabbacciyidə. ‡ 14:24 14:24 NL 24.8; Iri 31.31-34 § 14:25 14:25 ingi inabbe - Diben.

† 14:27 14:27 Jak 13.7 § 14:38 14:38 ruhu kambedə - Ro kambe.

*Isaa ta**(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)*

⁴³ Sadëman Isa mana cëdi ngai duwon, Yahusa mewun yindindäye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa rimannaye-a malëmba Attauraye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira.

⁴⁴ Caman ti sërëttuwumanjudë tayiro bëlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa kërawaye yiddëkkidë, tima! Tia taiwo, fërëstiwaworo yadowo!» cënnä.

⁴⁵ Daji Yahusa kadinniyama, na Isayero ise: «Sayinna!» cëne tiro lewa kërawaye kiddo.

⁴⁶ Daji Isaa mukkon dap keda.

⁴⁷ Am nanjun dajanädäye falnja kashagar ficce wolodi rïman kurayea bakce sëmönju tən kamgenö.

⁴⁸ Isaye tayiro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gëndema gai taro wa isuwidä?»

⁴⁹ Yim nguson nandon Fado Alayen dëgaiye jamaa alammëkki duwon, wua sëdawwi. Amma awo kitawulan ruwuwadadä wakkajö!» yeno.

⁵⁰ Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

⁵¹ Jairo laa mayafi gëniä, awima tiyinjun bawo Isaa jëgana mbeji. Amdä tia kedanniya,

⁵² mayafidëä kolje de sul kiyaso.

*Isa fuwu majilis kura adinwuyen**(Mat 26.57-68; Luk 22.66-71; Yah 18.12-14)*

⁵³ Daji Isaa ngojane na rïman kurayero kesado. Nadën wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a malëmba Attauraye-a samma ye capkadara.

⁵⁴ Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado rïman kurayedäro tia jëgane kërgaanniya, kannu gëttoro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno.

⁵⁵ Wurawa rimannaye-a majilisu samma-a sheda Isaa roro njejoro mayera yaye, cawandënni.

⁵⁶ Am kada këlänjun sheda bowuye cadëna, amma cinja tilojënni.

⁵⁷ Daji am laa cijane sheda bowuye cade:

⁵⁸ «Tiye: “Wudë Fado Alaye mukko kamben tädändëna adëa wurnëkke curo kawu yakkuyen mukko kamben gëni gade tandëkki,” ngai cëne fangeiye,» yera.

⁵⁹ Amma këla adëyëman cinja tilojënni.

⁶⁰ Daji rïman kuradë cije dawunjan daje Isaro: «Jaawunëm bawo wa? Awi gäle am ani këlänëmnin shedajaidë?» cëne tia kiworo.

⁶¹ Amma Isa cinju kaje jaawu cinni. Koro rïman kuradë walde tiro: «Nima wa Almasiwu Tada Ti Bargaayedë wo?» cëne tia kiworo.

⁶² Isaye: «Wuma! Koro Tada Kambedë mukko këmboram Mai Kënduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kënde cëdi ye ruwi,»† yeno.

⁶³ Daji rïman kuradë kalwunju karje:* «A! Sheda jiri fi gäle gade maniye?»

⁶⁴ Alaa gaskadunjudëä fannuwwa. Awi gäle tëmanuw?» cëne tayia kiworënniya, tayi samma tiro shara kamjagane ronju tuluwoma jusso yera.

⁶⁵ Daji laanja tiro lallari tawatëwajagane simnju jakcane tia babaktu badiyera. Tiro: «Nawinawi de!» cani. Adëgaima gureduwudë ye tia cadane marin babakera.

*Biturussë Isaa angërdu**(Mat 26.69-75; Luk 22.54-65; Yah 18.15-18)*

⁶⁶ Biturus balballa fadoyëdän duwon, kir rïman kuraye laa nadëro kadio.

⁶⁷ Biturus kannu jëgëtti kirunniya, tia ngëlaro ninije: «Ni ye Isa kam Najaratte-a rokko kërğaw!» yeno.

⁶⁸ Amma Biturus angërje: «Awo wullëmidëmaa nokkëni, asukkëni!» yeno. Daji cinna ngaworambo culuwe gudowom kokkore kekko.

⁶⁹ Kirdë walde tia cure am nadën dasaanadëro: «Kam adë ye falnja!» yeno.

⁷⁰ Koro Biturus walde angëryeno. Gana sam kidënniya, am nadën dasaanadëye Biturussö: «Fagatto ni ye kamnja fal, ni kam cidi Galileye nangaro!» yera.

⁷¹ Amma Biturus këlänju baskuje kansi juwe: «Kam këlänjun mananuwi adëa nokkëni!» yeno.

⁷² Sadëman gudowom yindiyero kokkore kekko. Daji Biturus awo Isa tiro wuljëgënadëä takkeno. Isaye: «Kawu gudowom yindiro kokkore cakkidëro, wua yakkuro angërsëmi,» cënnä. Takkënniya, tai daje so ngoyeno.

† 14:62 14.62 Dan 7.13-14 * 14:63 14.63 kalwunju karje - Noduwuram karwukuttaye.

15

*Isa fuwu Gomna Bilatussen**(Mat 27.11-14; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38a)*

¹ Dunia wayenniyama, wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a malamba Attauraye-a majilisuw samma-a ci tiloaro sawari kedo. Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko.

² Bilatusse Isaro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno.

³ Wurawa rimannayedə awo kadan Isaa burwuyera.

⁴ Daji Bilatus walde tiro: «Kalakkəmbawo wa? Awo kadan burwunjanadəa fannəmmi wa?» cəne tia kiworo.

⁵ Amma Isa kua yaye tiro kalakcəgənni, har Bilatus ajapkeno.

*Isaro shara karmoye kamduwu**(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Yah 18.38b-19.16a)*

⁶ Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə kosoma fal jama caworənadəa tayiro salamjiyi.

⁷ Sa adən kam laa amanju-a turu cade kam ceyese kosolan rojana mbeji, cunju Barabbas.

⁸ Daji jama na gomnayedəro isane awo caman tayiro caddidəa njəddoro tia koro badiyera.

⁹ Bilatusse tayiro: «Mai Yaudiyayedəa wa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo.

¹⁰ Awoa nandərinja nangaro wurawa rimannayedə Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna.

¹¹ Amma wurawa rimannayedə jamadəa casakke cuju Isayero Barabbassa tayiro salamjuwo yera.

¹² Bilatusse walde tayiro: «Awi gəle kam tia Mai Yaudiyayelan bowonuwidəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo.

¹³ Kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera.

¹⁴ Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera.

¹⁵ Daji Bilatus awo ronjaye cadiya cəraana nangaro, tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma cakke Isaa kirwolən jajaryeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

*Sojiyaye Isaa basardu**(Mat 27.27-31)*

¹⁶ Daji sojiyadə Isaa curo balballa gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa bowojane capkera.

¹⁷ Kalwu kime* tiro lujagane ariawu kariyiye† kəlejane kəlanjuro gənayeyera.

¹⁸ Daji tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» wulduwu badiyera.

¹⁹ Kalan kəlanju babakcane lallari tiro təwajagane fuwunjun tungurumjane tiro daraja kedo.

²⁰ Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa rinjane kajəmunju cayedəa lujagane tia kəskaro jaduwo kesado.

*Isaa kəskaro jaduwo**(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)*

²¹ Kam laa bəla Kuraneye mbeji, cunju Siman, tidə Aleksanda-a Rufus-aye bawanja. Karaan cijana kodu cədi duwon, sojiyadə dunodunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje leyera.

²² Isaa na tiro Golgota canidəro kesado, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye.

²³ Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadaa caro kedo, amma kənjaro wayeno.

²⁴ Daji tia kəskaro jajagane kajəmunju ngojane wundunja yaye nuwanju cuwandoro walawala cade kattenjan dagaryera.

²⁵ Sa Isaa jajaanadə, sa ləgar suwaye.

²⁶ Allo ayaunju kəlan ruwuwadadə: MAI YAUDIYAYE.

²⁷ Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjuan.

* 15:17 15.17 kalwu kime - Kalwu maila. † 15:17 15.17 ariawu kariyiye - Jawa maila-a camun, amma awo rduye.

‡ 15:23 15.23 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye.

²⁸ [Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Amso tia biwumaro ngoyera.»[†] cənnə.]

²⁹ Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalakcane tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə,

³⁰ nda kəskadən jəmmə kəlanəm moye!» cani.

³¹ Wurawa fimənnaye ye maləmba Attauraye-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro: «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo!

³² Almasiwu Mai Israyilawuyedə kəskadən kərma jəpco, ruiyo tia kasaddiyo!» cani. Gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye

(*Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37*)

³³ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado.

³⁴ Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?»

³⁵ Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Fannowo, Nawi Iliya bowoji!» yera.

³⁶ Daji falnja cəgase leje soso ngoje diben cəmcombo ləpciye cuttuluwe karo lassiye Isaro sayeyeno. Tiye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia kəskadən cəsəyia, ruiyo!» yeno.

³⁷ Daji Isa kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.

³⁸ Sa adən juwa curo Fado Alayen[§] dəganadə samən tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan.*

³⁹ Kajalla sojiyaye fuwu Isayen daadadə jiri Isa bawojənədə kirunniya, tiye: «Jiremaro kam adə Tada Alayedəma!» yeno.

⁴⁰ Kamuwa laa ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Curonjan Meram Magdala-a Meram Yakuba Gana-a Josi-aye yanja-a Salomi-a.

⁴¹ Sa Isa cidi Galileyedən tia jaane banajagai. Koro kamuwa gade kada Isaa jaane Jerujalembo isana ye nadən mbeji.

Sittəra Isaye

(*Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42*)

⁴² Yim adə yim dabbarduye.[†] Wajiya yim tustuye nangaro, dunia kajiriyenniya,

⁴³ Isuwu kam Arimatiyaye, ti curo majiliswudəyən jauru kam kura ye, nodo bargaa Alayedəye kəndenju gureji ye, na Gomna Bilatussero ridu bawoaro leje kamin Isayedəa tiro cadoro kiworo.

⁴⁴ Bilatus Isa nagatto bawojənədəa ajapce kajalla sojiyayedəa bowoje Isa tussəna wa bawojənədəro kiworo.

⁴⁵ Kajalladəyən Isa bawojənaro asuyenniya, kaminnjudəa Isuwuro kaino.

⁴⁶ Daji Isuwu leje lowowon batta linne ciwe kamindəa kəskadələn cəsəyie battadən kəkərje kauri curo kauyən lajana laaro cakke sənaje ci kauridəyero kau kura təmbalyeyeno.

⁴⁷ Meram Magdala-a Meram Josiye yanju-a ye lawarjane na Isaa sənajanadəa kero.

16

Karmolan cidu Isaye

(*Mat 28.1-10; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10*)

¹ Yim tustuye koyenniya, Meram Magdala-a Meram ya Yakubaye-a Salomi-a lejana kawudi kamin Isayedəro fidaaro kesiwo.

² Mawuye yim burwoyeya* suwa ləp kəngal kiluwunniya, kauridəro leyerə.

³ Kattenjan: «Wundu gəle ci kauridəyən kau kuradəa andiro təmbalji?» cani.

⁴ Amma kəla sapkeranniya, akko kau mafəndidə təmballada kero.

⁵ Kauridəro kasargaanniya, jairo laa kalwu bulla kəmboramnin napkada kero. Tia kerunniya, karwunja tai daje kamgada.

⁶ Jairodəye tayiro: «Bare karwundo kamdənni! Isa kam Najaratte ti kam kəskaro jajaanadəa manuwi. Ti na adən bawo, cijəna! Akko na tia sənajanadəa ruiwo!

[†] 15:28 15.28 Ish 53.12 § 15:38 15.38 Fado Alaye - Na Alaro ambəttuwuye. Tidə Jerujalemin kərga. * 15:38 15.38 juwa curo Fado Alayen dəganadə yindiro kargadan - Barga karmo Isayen juwa na Ala-a tadoye gərajidə kargada, kərma jawal Ala-a tadoyedə kaada. † 15:42 15.42 yim dabbarduye - Jəmma. Yim tustuyedə səbdu. * 16:2 16.2 mawuye yim burwoyeya - Ladu.

⁷ Amma lenowo fuwuranju-a Biturus-aro: “Ti nayia burwonjane cidi Galileyo leji. Nayiro wulnjaanadē gai, nadən tia ruwi,” wulgənowo.» yeno.

⁸ Daji karwunja kamdəna kar kar lolojaiaro kauridən caluwe cagase leyo. Jauro rijana nangaro, wundumaro awima wuljaganni.

Isaye fuwuranju laaro fəleduwu
(Luk 24.36-49; Yah 20.19-23)

⁹ [Mawuye yim burwoyeya suwa ləp karmolan ciyenniya, Isa burwon Meram Magdala kamu tilan sedan tulur dujənadəro fəleyaada.

¹⁰ Meram ye leje am calan Isa-a rokko dasaanadē karwukuttaro cesiridəa najiye tayiro wulyeyeno.

¹¹ Amma Isa roaro waljəna ye, Meram tia curuna yero fangeranniya, njasarairo wayera.

¹² Ngawo adəyən jiri gaden Isa amnja yindi karaaro ledu cadidəro fəleyaada.

¹³ Tayi yindidə ye waldane amnja gapcanadəro wulyeyera, amma tayi yea njasarairo wayera.

Isaye fuwuranjua nodo
(Mat 28.16-20)

¹⁴ Koro fuwuranju mewun tilondə masəna cadi duwon, Isa tayi yero fəlediye kəla njasarainambunja-a kəlakibbunja-ayen tayiro kikkado, dalilnjudə am ngawo cijənayen tia carunadəa njasarairo wayera.

¹⁵ Daji Isaye tayiro: «Dunia ngaro lenowo, kawuri kəji Alayedəa adamgəna sammaro wulgənowo!

¹⁶ Kam casarane tiro kasala caddənamadə njəkkawo cuwandi, amma kam njasarairo wajənamadə wowom Alaye tia cəda.

¹⁷ Am casaranamadə akko alama rakcane cadidə: Cunilan sedanna dujai, təlamba gade bərin manajai,

¹⁸ kadi mukkon ngojai. Sum casaia, tayia lorujiwawo. Mukkonja am dondiro gənajagaiya, nanlewa cawandi.» yeno.

Isaye samero ledu
(Luk 24.50-53)

¹⁹ Kəma Isa mana adəa tayiro cəddənaye ngawon, tia samero caade kəmboram Alayen napkeno.

²⁰ Tayi ye lejane ndara yayero kawuri kəji Alayedəa wuljagai adəgai duwon, Kəmadə tayia banajiye alama kadan manadəa jirero tabbacciyi kərga.]

LUKA

Kawuri kəji Isa Almasiwuye Luka ruwujənədə Linjila Lukaye

Kitawu Lukayedə Linjila kənyakkuye wo. Lukadə, ti lowotor ye, kam lardu Gəresse ye, koro sawa kəngayam Bulusse. Luka kəlanju kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Ruhu Alaye tia cakke lawar Isayea tən badiduramnjun jəgane kəladən hangallayen kiworo. Awo ani sammaa fanjənaye ngawon, saa fiakku gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen, tayia sawije kitawu adəa sawanju Tiyofalasso ruwuyeyeno. Nonowo, lamar ani ku saa dəwu yindi gai wakkajana yaye, Ala cakke Linjila adə awima gədejənnin har nandero kadio.

Akko lawarra curo kitawu adəyən dasaanadə:

- Dəlwu kitawu adəa ruwuduye (1.1-4)
- Tambo-a wuradu-a Isaye (1.5-2.52)
- Dabbarda kida Isaye (3.1-4.13)
- Kida Isaye cidi Galileyen (4.14-9.50)
- Isa kəla jawal Jerujalemben (9.51-19.27)
- Kida Isaye Jerujalemnin (19.28-21.38)
- Karmo-a karmolan cidu-a Isaye (22.1-24.53)

Kawuri kəji Isa Almasiwuye Luka ruwujənədə DƏLWU KITAWU ADƏA RUWUDUYE

¹ Tiyofalas, Ala ngəwuro! Amnde ngəwu gərgam kəla lamarra dawunden wakkajana aniyen ruwuduro ngəssana,

² jiri am duwon tən badiduramnin awo ania simnjan caruna-a mana Alaye sattuwu-masoro waljana-adə andiro isanosaanadə gai.

³ Barganəmmnin, tən badiduramnjan awo ani sammaa gakke hangallayen kokorəkke fakkəna nangaro, wu ye tayia sawinəkke niro kitawulan ruwunjəgəkki yekko.

⁴ Ngainin awowa niro njasakkərana sammaa tabbato nonəmi.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Lawar tambo Nawi Yahayaye

⁵ Jaman Mai Hirudus lardu Yahudiyaye cunodidən, řiman laa mbeji kəwu řimanna Abiyayen kərga, cunju Jakariya. Kamunju ye kaduwu Nawi Harunaye, cunju Alisabatu.

⁶ Tayi yindiso na Alayen jirewu, wada Kəmandeye sammaa taldu baworo jaana.

⁷ Tada cawandənni, Alisabatu rakce cambiawo nangaro, koro tayi yindi kawu ngəwu jawuna.

⁸ Kəwu Abiyaye sanja dirije kidənniya, Jakariya ⁸ kidanju nanřimanne fuwu Alayen badiyeno.

⁹ Kəla ada řimannayədən kamnja fal Fado Alaye na darajaaro ngawo kaaji cakkoro walawala cade Jakariyaa kəreyera.

¹⁰ Sa kaaji njakkoyen jama samma balballadən captana moduwa cadi duwon,

¹¹ malaiya Kəmandeye laa kəmboram kaaji njakkoramben daada tiro fəleyaada.

¹² Jakariya tia kirunniya, hangalnju jade karwunju pət kamgada.

¹³ Amma malaiyadəye tiro: «Jakariya, bare rinəmmi, Ala moduwanəm cəmowona. Kamunəm Alisabatu niro tada kongwa njəkkambi, tiro cu Yahaya yakke.

¹⁴ Tiramnin juro karwunəm kəjiji, koro tambonjudəye am kada ye kəji fanjai.

¹⁵ Ti na Kəmandeyen kam darajaaro walji. Bare diben bi mbal fimaa canni,* kawu tambimaro Ruhu Alaye tilan dəgai.

¹⁶ Kaduwu Israyilaye kadaa jawal Ala Kəmanjayero kalakciyi.

¹⁷ Tidə ro-a kənduwo-a Nawi Iliyayelan Kəmadəa burwoje ise bawaso-a tadawanjaso-a soloji, am ansiya Alaye ye hangal jirewuyero kalakciyi. Adəgaima Kəmadəro jamaa dabbarjiyi,» yeno.

¹⁸ Amma Jakariyaye malaiyadəro: «Awiawin mana adəa jirero nokki? Akko wu kiarinəkkəna, kamuni ye kəmurjojenadə,» yeno.

¹⁹ Daji malaiyadəye tiro: «Wuma Jibərilla fuwu Alayen dadumadə wo. Tima wua nanəmbo lawar kəji adəa njukkudəkkoro sunodo.

* 1:15 1.15 bare diben bi mbal fimaa canni - Tidə Alaye, Ala tia juro cədana nangaro.

²⁰ Amma manani yasarammidə, har awo ani wakkajaidəro, mədək namməme mana dimbaworo walləmi. Awo wulnjəgəkkəna adə sanju cədiya, tabbatto wakkaji.»

²¹ Jama Jakariyaa gurejai ngai duwon, na darajaadən jauro tussənədəa ajapkera.

²² Kiluwunniya, mana tayiro njəddo tiro tiyero. Jamadə awo ajabba laa na darajaalan tiro fəledəgənaro asuyera. Muwamuwan gənia, tayiro rakce manajjiywawo, mədək napkeno.

²³ Kida nanfimanne sanju kerənniya, fadoro wallada.

²⁴ Ngawo kawu aniyen kamunju Alisabatu curo ngoyeno. Kəndawu uwuro kuwulero kəlanju cakke karwunjun:

²⁵ «Akko ser Kəmande səddəna. Kawu anin kanjimarinju wuro fəlesiyə dawu amben nanguni cuttuluwuna,» yeno.

Lawar tambo Isaye

²⁶ Alisabatu curo ngojənaye kəndawu arakkua Ala malaiya Jibərillaa bəla Najarat cani cidi Galileyəro cunode

²⁷ na fero kəlayakku laa təmajinju† kaduwu Mai Daudaye laa cunju Isuwuyero leyeno. Ferodə cunju Meram.

²⁸ Malaiyadə na Meramero ise tiro: «Wuse, ni Kəmande jauro barga dəmnjəgənamadə! Kəmadə ni-a rokko,» yeno.

²⁹ Merambe hangalnju kəla lewa adayen jauro cije awi maananjuro kəlanju cuwori duwon,

³⁰ malaiyadəye tiro: «Meram, bare rinəmmi, Ala niro barga dəmnjəgəna.

³¹ Akko curo ngonəme tada kongwa yambəmi, tiro cu Isa yakke.

³² Ti kam darajaaro walje tia Tada Mai Samemayelan bowojai. Ala Kəmande tiro kərmal kaarinju Mai Daudayedəa ci.

³³ Adəgaima jama Yakubayea‡ har abadaro cunodi, kərmajinju ye təmmaro ceri-wawo.»

³⁴ Daji Merambe malaiyadəro: «Awiawin attə yoji, wu ngaltema kwa nokkənədə?» cəne tia kiworo.

³⁵ Malaiyadəye tiro: «Ruhu Alaye kəlanəmbo jəpciye kənduwo Mai Samemaye nia fofou gairo jannji. Adə nangaro tada tayir nilan tambidəa Tada Alayelan§ bowojai.

³⁶ Akko kəraminəm Alisabatu ye nankəmurjonjun curo ngojəna. Kamu rakce cambiwawo canidə, kəрма curonju kəndawu arakkuyea.

³⁷ None, awima Alaro tiyeri bawo!»

³⁸ Merambe: «Wu kanji Kəmandəye. Kəla mananəmben wakkajo!» yeno. Daji malaiyadə tia kolje sapkadan.

Nangi rəpta Merambe Alisabaturo

³⁹ Yim anin Meram cije duwaduwan bəla cidi Yahudaye curo kauwa kura kurayen dəgana laaro leje

⁴⁰ fado Jakariyayero ngaye Alisabaturo salamgeyeno.

⁴¹ Alisabatu salamduwunjudəa fangenniya, tada curonjuyedə moji kido. Ruhu Alaye Alisabaturo jəpciye

⁴² kowo dunoaro sapce: «Curo kamuwayen nima bargaa wo, tada curonəmbedə ye bargaa!»

⁴³ Koro awiro gəle Kəmande wuro ser sədde, har ya Kəmaniye naniro isidə?

⁴⁴ Akko salamduwunəmdəa fangekkəniya, tada curoniyedə karwukajiro moji kido.

⁴⁵ Awo Kəmande niro wulnjəgənədə wakkajiro mərsənəmmədə, barganəm!» yeno.

Aiya Merambe

⁴⁶ Daji Merambe:

«Karwuni Kəmandea jajakci,

⁴⁷ roni Ala Njəkkayimanilan kəji fanji.

⁴⁸ Wu kanjinjudəa curo nantalaaniyen* surune ngurnosəna.

Na adən fuwun am jaman sammaye wua bargaaalan bowosai,

⁴⁹ Mai Kənduwoma ser kura wuro səddəna nangaro.

Cunju darajaa.

† 1:27 1.27 təmajinju - Kəla ada yauidiyayen Meram jiremaro kamu Isuwuyə, amma koro yaye ti-a rokko fannjun dəganni. ‡ 1:33 1.33 jama Yakubaye - Israyilawu. § 1:35 1.35 Tada Alaye - Kaala Almasiwuyə. * 1:48 1.48 nantalaani - Tidə talaa ye, kəlanjua awimaro ngojənni ye.

50 «Jaman kureyen tai jaman ngusoro
kanjimarĩnju am tia rianaro fãlejiji.

51 Kãmande mukkonjun kãrmai fãleje,
am karwunjan rokuraa tarjana.

52 Maiyaso kãrmailan cãsaye sãlje,
talaawaso yea darajaaro cãdãna.

53 Am kãnanjaasoa awo ngãlan ambaje,
gãriwuwaso yea mukko dea dujana.

54 Kãmande kanjimarĩnju fãledu koljãnni,
kanjinju Israyilaa banajãgãna,

55 amwurawande Nawi Ibrahim-a kaduwunju-aro
har abadaro wuljãganadã gai.»

56 Meram fado Alisabatuyen kãndawu yakku gairo napkenniya, fannjuro wallada.

Tambo Nawi Yahayaye

57 Alisabatu sanju njamboye kidãnniya, tada kongwa kembo.

58 Am fannjuye-a kãmaskiyanju-a ser kura Kãmande tiro cãddãnadãa fanjane
karwukãjinja tiro fãleyeyera.

59 Kawu wuskua jama kãnjuro kadiranniya, tiro cu bawanju Jakariyaye njakko
mayera,

60 amma yanjuye: «A'a, tia Yahayalan bowojai,» yeno.

61 Tayiye tiro: «Wunduma curo kãramiyanãmben cu adãa bawo!» yera.

62 Daji muwamuwan bawanju cu fi tadadãro cãkkiya cãraworo keworo.

63 Jakariya allo cuwore tilan «Cunju Yahaya» ruwuyeno, koro tayi samma ajapkera.

64 Sadãman Jakariya ci ye cuwande, tãlamnju ye wuide, Alaa cungoriaro mana
badiyeno.

65 Daji kãmaskiyanja samma riyera, koro lawar adã cidinja Yahudiyaye kauwa kura
kuraa sammãro tatargaada.

66 Jama adãa fanjana samma karwunjan rojana, amanjaro: «Tadaana adã, awiro gãle
walji?» cani. Fagatto mukko Kãmandeyedã† tilan kãrga.

Nawinawi Jakariyaye

67 Daji Ruhu Alaye Jakariyaro jãpciye nawinawi cãde:

68 «Ala Kãma Israyilawuyedãa yungoriyo!

Nguwu jamanjuyero ngãye tayia merujãna,

69 andiro curo kaduwu kanjinju Mai Daudayen Njãkkayima kãnduwoa galasaana.

70 Kãmande kuren ci nawiyanju kãrejãnyen wuljãnadã gai,

71 mukko kãladowande-a waduwunde samma-ayen samoye

72 amannju bargaa koljãnnilan amwurawandero kanjimarĩnju fãlejiji.

73 Akko kãnsi duwon bawande Nawi Ibrahimbo jãbbunadã:

74 Mukko kãladowandeyen andia samoyiya, andi ye ridu bawoaro rangiye tia gaiye

75 fuwunjun nanmumin-a nanjire-alan kawunde samman tiro ambãtkãiyãe.

76 «Ni ye, tadani, nia nawi Mai Samemayen bowonjai.

Kãmadãn fuwunno lenãme tiro jawal dabbargãmi,

77 jamanjuro biwunja gawurduyen njãkkawodãa isanogãmi.

78 Ala Kãmande kanjimarima ye, serma ye nangaro,

79 cakke Nur Kudoma nãndero samelan ise

79 am duwu-a kaudi karmoye-alan dasaanadãa wassi,

koro andiro jawal nanlewayedãa fãlesagai.»

80 Adãgaima tadadã wuraji ye, Ruhu Alayen dunõaji ye, har yim jama Israyilayero
fãledãgãnadãro karaan kãrga.

2

Tambo Isaye

(Mat 1.18-25)

1 Jaman adãn Kaisar* Agustas wada ce am larduwanjuye sammaa komja yeno.

2 Sa kom burwoye adãa cadidãn, Kãriniyus tima gomna cidi Siriye wo.

† 1:66 1.66 mukko Kãmandeye - Kãrmainju.

* 2:1 2.1 Kaisar - Gomna kura Rombe.

³ Daji am samma bəlanja bəlanjaro tayia komjaro leyera.

⁴ Ngaima duwon Isuwu ye, ti kaduwu Mai Daudaye nangaro, bəla Najarat cidi Galileyan cije bəla Mai Daudaye Baitalami cani cidi Yahudiyayedəro leji cəne

⁵ tamajinju Meram curoadəa ngoje tayia komjaro kallo leyera.

⁶ Tayi Baitalamilan duwon, Merambe sanju njamboye kidənniya,

⁷ tada kongwa karuro kembo. Kusottoramnin[†] na jəpturam cawandənni nangaro, Meram tia jenen kəleje curo kalwo kəmboram ləmannayen sənayeno.

Səniya-a malaiyawa-a

⁸ Cidi adən səniya laa karaan dasaana ləmannanja bune gurejai duwon,

⁹ malaiya Kəmandeye laa tayiro fəlediye daraja Kəmandeye nur gai tayia wasse dirije kəlyenniya, tai dajane riyera.

¹⁰ Amma malaiyadəye tayiro: «Bare rinuwwi, akko kawuri kəji nayiro wulnjagakki, kawuri duwon jama sammaye karwu kəjjijiyidə.

¹¹ Ku bəla Mai Daudayen Njəkkayimando tambəna. Tima Almasiwu Kəmadə wo!

¹² Akko awo nayiro naptu alamayero walnjagaidə: Timal jenen kəleyada curo kalwo kəmboram ləmannayen bowada nagəwi,» yeno.

¹³ Sadəman malaiyadəro malaiyawa kəriwuwu Kəmandeye kəldagane Alaa congəne:

¹⁴ «Samelan Alaro daraja tio, dunia yen am ngurnojənarə nanlewa jəpəcuwo!» yera.

¹⁵ Malaiyawadə tayia koljane samero walladaranniya, səniyadəye kattenjan: «Ciniyo Baitalamiro leniyo, awo wakkaje Kəmande andiro isanosana adəa ruiyo!» yera.

¹⁶ Daji duwaduwan lejane Meram-a Isuwu-a timal curo kalwo kəmboram ləmannayen bowadadə-aa nayeyera.

¹⁷ Tia kerunniya, tayi ye awo malaiyadə kəla tadadəyen tayiro wuljəgənadəa isanoyeyera.

¹⁸ Am lawar səniyadə tayiro wuljaanadəa fanjanadə nga ajapkera.

¹⁹ Meram ye awo ani sammaa karwunjun rojəna tayia takci kərga.

²⁰ Daji awo malaiyadə tayiro wuljəgəna sammaa kalkallo fanjana ye caruna ye nangaro, səniyadə Alaa congəne tiro daraja cadiaro karaanjaro walladara.

²¹ Kawu mawua yim tadadəa kajaduye kidənniya, tiro cu Isa kesakko, cu duwon malaiyadə kawu yanju curo ngojiro wuljənadə.

Isaa Kəmandero saduwu

²² Kəla Attaura Nawi Musayen sanja tayirro walduye[‡] kidənniya, Isuwu-a Meram-a tadadəa ngojane Kəmandero saduwuro Jerujalembə kesado,

²³ Attauralan ruwuwadadə gai: «Tada kongwa karu tambəna nguson Kəmandeyero waljo!»[†]

²⁴ Koro sadaa yea kəla awo Attauralan wuldənadəyen kedo: «Bullam yindi bi tattawar sanana yindi.»[†]

²⁵ Sa adən Jerujalemlan kam laa mbeji, cunju Simiyon. Tidə jirema ye, adinma ye, sa simalo jama Israyilaye cinduyedəa gureji, koro Ruhu Alaye tilan kərga.

²⁶ Caman Ruhu Alayedə tiro Almasiwu Kəmandeyedəa curunni duwon nuiwawo wuljəgəna.

²⁷ Ngaima duwon Ruhu Alayedə Simiyonna cakke balballa Fado Alayero kərgawo. Isuwu-a Meram-a awo Attaura wuljənadəa dioro Isaa kewudənniya,

²⁸ Simiyon tia nganjiro ngoje Alaa cungere:

²⁹ «Kəmande, wuro wulsəgəmmadə gai, kərma wu kanjinəmba kolsəne kəlewan nukko!

³⁰ Akko njəkkawonəm simmin rukkəna,

³¹ njəkkawo duwon fuwu jama duniaye samməyen dabbarnəmmadə.

³² Adə jama kərdiyayero nur Alaye njukkudoma ye, jamanəm Israyilayero daraja njoma ye,» yeno.

³³ Bawanju-a yanju-a awo kəlanjun wuljənadəa fangeranniya, ajapkera.

³⁴ Simiyon tayiro barga dəpəciye Merambo: «Akko Ala kədarjəna tada adə nangaro curo jama Israyilayen am kada ye cijai, kada ye casuri. Ti naptu alama waadaye cadi,

[†] 2:7 2.7 kusottoram - Jaman adən na kusottorambedən amdə soro sameyelan dasayi, koro ləmannadə cidiyalan dasayi. [‡] 2:22 2.22 sanja tayirro walduye - Tada kongwa tambənaye kawu fidewua, yanju Fado Alayero leje sadaa cadi. [†] 2:23 2.23 NL 13.2, 12 [†] 2:24 2.24 Lew 12.6-8

³⁵ awowa karwu am kadayen gëraada federo culuworo. Nidə ye, kashagar karwunəm sukci.» yeno.

³⁶ Nadən nawi kamuye laa ye mbeji, cunju Hannatu. Ti fero Fanuwelle ye, kaduwu Asherre ye. Kawu ngəwu juwuna, kəlayakkun kwanju-a rokko kərwu tulurro napkenniya,

³⁷ kwadə bawoyeno, ngawo adəyen runju napce, har kərwu fiskun lukko dewun kiwando. Ngaltema Fado Alayedəa koljenni, asem-a moduwa-a cədilan bune-a kausu-a Alaro ambəcciyi kərga.

³⁸ Sa adən Hannatu ye ise Alaro ardije kəla tadadəyen am duwon merudu Jerujalembə gurejai sammaro mana kiddo.

³⁹ Daji kəla wada Kəmandeyen awo sammaa kedənniya, Isuwu-a Meram-a bəlanja Najaratte cidi Galileyero walladara.

⁴⁰ Adəgaima tadadə wuraji ye, dunoaji ye, jairo rashiduji ye, koro barga Alaye tilan kərga.

Isa kərwu mewun yindinna Fado Alayen

⁴¹ Saa nguson Isaye bawanju-a yanju-a Jerujalembə sala Laya Njəkkayirambero lejai.

⁴² Ngai duwon Isa kərwanju mewun yindin^S kidənniya, kəla adayen kallo saladəro leyera.

⁴³ Ngawo sala kojənayen, fadoro waldai duwon, nojannilan tada Isadə Jerujalemnin napkeno.

⁴⁴ Ti dawu jamadəyen cane ledu kawu falle kedənniya, curo kəramyanja-a sawawanja-ayen tia madu badiyera.

⁴⁵ Cawandənnidə, Jerujalembə tia maduro walladara.

⁴⁶ Ngawo kawu yakkuyen Isa Fado Alayen dawu maləmbayen napkada tayia kərənji ye, cuwori ye nayeyera.

⁴⁷ Am tia kərəndu cadi samma kəla hangalkəjinju-a jaawunju-ayen ajarpcana.

⁴⁸ Bawanju-a yanju-a tia kerunniya, jairo ajarpcone yanjuye tiro: «Tadani, awiro adəa andiro seddəm? Wu-a bawanəm-a hangalnde nga cijəna nia manjiye,» yeno.

⁴⁹ Isaye tayiro: «Awiro wua masew? Fado Bawaniyedən naptudə wuro wajipdəro nonuwwi wa?» yeno.

⁵⁰ Amma mananju adəa asujanni.

⁵¹ Daji Isa tayia jəgane kallo bəla Najarattero waldane mananja ngoji kərga. Yanju awo ani sammaa karwunjun royeno.

⁵² Adəgaima Isa wuraji ye, rashiduji ye, na Alaye-a ambe-an ardiya cuwandi ye kərga.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu

(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Yah 1.19-28)

¹ Nodo Kaiser* Tiberiyasse saa kənmewu wuria Buntus Bilatus gomna cidi Yahudiyaye, Hirudus ye mai Galileye, awanjugəna Filibus ye mai cidi Ituriyaye-a Tarakunitisse-aye, Lisaniyas ye mai Abileneye,

² koro Annas-a Kaifas-a ye wurawa rimannaye. Jaman adən mana Alaye karaan Nawi Yahaya tada Jakariyayero jəpkeyeno.

³ Daji Yahaya cidi bərəm Jordaniye sammaa jəgane jamaro kawuri cədde kasala tuwaye biwuwa gawurduye mawoji kərga.

⁴ Adəgaima awo Nawi Ishaya curo kitawunjuyen ruwujənədə wakkayeno. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:

“Kəmandero jawal dabbargənowo,

koduramnju cəkko dewo!

⁵ *Ngorso rəpkadaro walja,*

kəri-a kau-aso ye sanaadaro walja.

Jawal kəriyadaso cəkko walja,

batti ye tassa.

⁶ *Ngainin adamgəna samma njəkkawo Alayedəa carui,”*

cəne mawoji.»†

^S 2:42 2:42 *Isa kərwanju mewun yindin* - Kəla ada yauidiyen kərwu adəman jairo yauidiyaye samma rakcane ibada dio badijai. * 3:1 3:1 *Kaiser* - Gomna kura Rombe. † 3:6 3:4-6 *Ish* 40.3-5

⁷ Jama kada na Yahayayero tayiro kasala tuwaye cæddoro isai duwon, Yahayaye tayiro: «Nayi kaduwu fusiayeso, wundu nayia ajawu isidero kasoworo galanja?

⁸ Awo tuwa jireye fælejisoa dewo! Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kænduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji.

⁹ Akko kærmmamaro bewodæ fardu kækayen gænaada. Kæska fi duwon tada ngæla cakkiwawodæa caljane kannuro fijagai,» yeno.

¹⁰ Daji jama captanadæye tiro: «Awi gæle diye?» cane tia keworo.

¹¹ Yahayaye tayiro: «Kam nanjun gëmaje yindiadæ kam cædanniro fal co, koro kam nanjun kæmboadæ ye ngai cædo!» yeno.

¹² Akki mowomaso ye tayiro kasala tuwaye cæddoro nanjuro isane tiro: «Sayinna, awi gæle diye?» cane tia keworo.

¹³ Tayiro: «Bare awo wowom wulnjaanadæa kojænaro mowuwwi!» yeno.

¹⁴ Koro sojiya ye tiro: «Andi nda, awi gæle diye?» cane tia keworænnya, tayiro: «Bare dunon bi jirenambun wuri kambe mowuwwi, amma kæla biyandøyen danowo!» yeno.

¹⁵ Jamadæ tæmanjaa karwunjan Yahayama wa Almasiwudæ woro cawori duwon,

¹⁶ Yahayaye tayi sammaro: «Wu ingilan nayiro kasala ngeddækko, amma kam laa wua kænduwon kosana ye sunonjuye wuiduma tikkæni isi. Tidæ Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala njaddi.

¹⁷ Akko mukkonjun kæmo laladuramba na wasturamnjuero ise algama-a kalæri-a firji. Algamanjudæa culore bæralan gænaji, amma kalæridæa kannu tæmmaro nuiwawolan warji,» yeno.

¹⁸ Adægaima mana kadan Yahaya jamadæa galaje tayiro kawuri kæji Alayedæa wulyeyeno.

¹⁹ Calan Yahaya Mai Hirudusso kamu yanjugænaye Ya Hirudiyaa kamuro cæmowona-a awo diwi kada cædnadæ-a nangaro jækkadæna.

²⁰ Daji Mai Hirudus biwunjuro biwu gade cærgane Yahayaa kosoro kekko.

Ruhu Alaye Isaro jæptuwu

(Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)

²¹ Jaman Nawi Yahaya jama sammaro kasala tuwaye cæddidæn, Isa yero kasala kiddo. Daji Isa moduwa cædi duwon, same farakko færmde

²² Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jæpciye samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njæraakkæna. Niramnin jauro karwuni kæjjænna!» yeno.

Kaariya Isaye

(Mat 1.1-17)

²³ Isa kærwunju fiakku gai duwon, kidanju badiyeno. Jamadæ tia tada Isuwuyero ngoyera. Isuwudæ tada Eliye,

²⁴ Eli ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, Lewi ye tada Malkiye, Malki ye tada Jannaye, Janna ye tada Isuwuye,

²⁵ Isuwu ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Amosse, Amos ye tada Nahumbe, Nahum ye tada Esliye, Esli ye tada Naggaiye,

²⁶ Naggai ye tada Maatte, Maat ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Semeyinne, Semeyin ye tada Yosakke, Yosak ye tada Yodaye,

²⁷ Yoda ye tada Yohanaye, Yohana ye tada Resaye, Resa ye tada Jerubabelle, Jerubabel ye tada Sheyaltiyelle, Sheyaltiyel ye tada Neriye,

²⁸ Neri ye tada Malkiye, Malki ye tada Addiye, Addi ye tada Kosambe, Kosam ye tada Almadamaye, Almadama ye tada Yeriye,

²⁹ Yeri ye tada Yoshuwaye, Yoshuwa ye tada Aliyejerre, Aliyejer ye tada Yerimaye, Yerima ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye,

³⁰ Lewi ye tada Simiyonne, Simiyon ye tada Yahudaye, Yahuda ye tada Isuwuye, Isuwu ye tada Jonamiye, Jonami ye tada Aliyakimbe,

³¹ Aliyakim ye tada Malayaye, Malaya ye tada Mannaye, Manna ye tada Mattataye, Mattata ye tada Natanne, Natan ye tada Mai Daudaye,

³² Mai Dauda ye tada Yisaiye, Yisai ye tada Abidaye, Abida ye tada Bowosse, Bowos ye tada Salmonne, Salmon ye tada Nashonne,

³³ Nashon ye tada Aminadabbe, Aminadab ye tada Adaminne, Adamin ye tada Arambe, Aram ye tada Hesronne, Hesron ye tada Feresse, Feres ye tada Yahudaye,

³⁴ Yahuda ye tada Yakubaye, Yakuba ye tada Isakuye, Isaku ye tada Nawi Ibrahimbe, Nawi Ibrahim ye tada Tarahuye, Tarahu ye tada Nahorre,

³⁵ Nahor ye tada Serukke, Seruk ye tada Rewuye, Rewu ye tada Feleкке, Felek ye tada Abiruye, Abiru ye tada Shelaye,

³⁶ Shela ye tada Kenanne, Kenan ye tada Arfajadde, Arfajad ye tada Samuye, Samu ye tada Nawi Nuhuye, Nawi Nuhu ye tada Lamekke,
³⁷ Lamek ye tada Matusalembe, Matusalem ye tada Idərisaye, Idərisa ye tada Jaredde, Jared ye tada Mahalalelle, Mahalalél ye tada Kenanne,
³⁸ Kenan ye tada Yenosse, Yenos ye tada Shituye, Shitu ye tada Nawi Adambe, Nawi Adam ye Alaye.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu
(Mat 4.1-11; Mar 1.12-13)

¹ Ruhu Alaye Isalan dəgana duwon, Isa bərəm Jordaniye kolje Ruhu Alaye tia simojiye karaa dəriro culuwe

² kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Yim anin Isa awima juwunni, ngawo adəyen kəna tia kida.

³ Daji Yiwulisse tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye adəro wulgəne kəmboro waljo!» yeno.

⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Kam kəmbo baslan gəni dəgai,»† yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia na tori laaro cade samdən tiro larduwa duniaye sammaa fəleyeyenniya, tiro:

⁶ «Kənduwo-a daraja-a larduwa ani sammayedəa niro njikki. Awo ania wuro sadəna, wu ye kam raakkənarə tayia yikki.

⁷ Wuro sujada səddəmia, ani samma kaanəmbo waljai,» yeno.

⁸ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəne!"»† yeno.

⁹ Koro yaye Yiwulis tia Jerujalembo cade loiloiram Fado Alayen gənayenniya, tiro: «Ni Tada Alayea, na adən səktəne cidiro yukkure!

¹⁰ Awoa kitawulan ruuwada: "Ala malaiyawanjuro wada ce nia njariwi,"

¹¹ koro: "Nia mukkonjan kamnjagai bare sinəm kaurə gəmdəgənni,»† yeno.

¹² Isaye tiro kalakciye: «A'a, kitawuye wuljəna: "Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!"»† yeno.

¹³ Tia jarapce kerənniya, Yiwulis tia har sa gade laaro kolyeno.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu
(Mat 4.12-17; Mar 1.14-15)

¹⁴ Daji Isa kənduwo Ruhu Alayea cidi Galileyero wallada. Lawarnju ye lardu sammaro tatargaada.

¹⁵ Dandal dandallo leje jamaa alamgenniya, wunduso tia jajakkeno.

Am bəla Najaratte Isaa wadu
(Mat 13.53-58; Mar 6.1-6)

¹⁶ Ngai duwon Isa Najarat bəla wurajənadəro kadio. Kəla adanjuyen yim tustuyea dandallo ngaye jamadəro kəra njəddoro cije dayeno.

¹⁷ Tiro kitawu Nawi Ishayaye cade kayenniya, na adə ruuwadadəa kiwando. Tiye:

¹⁸ «Ruhu Kəmandeye wulan kərga,
 tima kawuri kəji talaawaro wulgəkkoro
 wua galasəna nangaro.

*Am cadane karearo waljanaro
 nankam kəlaye cawandi,
 kambuwa yero sim cawandi wulduwuro
 wua sinodo.*

*Koro am curo jəktuyen dasaanaye asərnja jakturo
 wua sinodo.*

¹⁹ Ngaima "Sa ser Kəmandeye fandoye cədəna!"
 jamaro wulgəkke mawoduro kadikko,»† yeno.

²⁰ Daji kitawudəa jakce kistuwumadəro kalakciye napkeno.* Am samma dandaldən tiro sim fijaana duwon,

† 4:4 4.4 SK 8.3 † 4:8 4.8 SK 6.13 † 4:11 4.10-11 Jaw 91.11-12 † 4:12 4.12 SK 6.16 † 4:19 4.18-19 Ish 61.1-2

* 4:20 4.20 napkeno - Sayinna napcəna duwon, jamadəa alamji.

²¹ tayiro: «Kuma awo kitawulan ruwuwada səmondon fannuwwa adə wakkajəna,» yeno.

²² Tayi samma kəla mana serra cinjun culuwuna adəyen ajapcane tia jajakcane amanjaro: «A! Kam attə tada Isuwuyedəma, gəna?» cani.

²³ Daji Isaye tayiro: «Fagatto karau adəa sədduwe: “Karwunma, kəlanəm isangaane! Awo ajabba ajabba bəрни Kafarnaamben dimma fanniyenadəa bəlande yen de, ruiye!” nuwi.

²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, nawi fima bəla wurajənalən kasaccanni.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren jaman Nawi Iliyayen lardu Israyilayen kamuwa kwa faccaanaa kada mbeji, koro kərwu yakku redaaro ingi duro waje lardu sammaro kəna kura kərgawo.

²⁶ Adə yaye kamu kwa faccəgənaa laa bəla Sarepta lardu Sidonnedəro[†] gənia, Ala Nawi Iliya na wundunjamayero cunodənni.

²⁷ Koro jaman Nawi Iliyayen lardu Israyilayen am barasua kada mbeji. Adə yaye Naaman kam lardu Siriyea[‡] gənia, Nawi Iliyasa wundunjamaa isangajəgənni,» yeno.

²⁸ Adəa fangeranniya, am dandalnln dasaana samma tiro fum gərgayeyera.

²⁹ Cijane tia cadane ngawo bəlayero cattuluwe ci kau kura bəlanja kəladən garjanadəyero kesado. Nadən tia cidiyero gəptuwu majai duwon,

³⁰ Isa dawunjayen reje koje leyeno.

Isaye kam karuwaa isangaduwu

(Mar 1.21-28)

³¹ Daji Isa bəрни Kafarnaambe cidi Galleyero kadio. Yim tustuye kidənniya, dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno.

³² Jamadə alamdunjudəa ajapkerə, kənduwoaro manaji nangaro.

³³ Curo dandaldəyen karuwama laa mbeji, kamdə burwu dunoaro cakke:

³⁴ «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»[§] yeno.

³⁵ Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno. Sedandə kamdəa dawunjan cidiro yapkeyenniya, tia lorujənnin kolje kiluwo.

³⁶ Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə mana jiri fi? Kənduwoaro sedansoro wada ciya, caluwi!» cani.

³⁷ Lawar Isaye cididə ngaro tatargaada.

Isaye am ngəwua isangaduwu

(Mat 8.14-17; Mar 1.29-39)

³⁸ Isa dandaldən kiluwunniya, fado Simannero leyeno. Ya kəsai Simannedə dondi, kange tia jauro cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya,

³⁹ ise tiro ngujiye kangedəro kikkado. Kangedə tia kolje, ya kəsai ye sadəman cije tayia sosayeno.

⁴⁰ Kəngal kikkurənniya, amnja dondi kasuwa jiri jiria sammaa na Isayero kewudo. Wundunja yayero mukko gənajiyə isangayeyeno.

⁴¹ Sedanna ye am ngəwun caluwe yiljaiaro: «A! Ni Tada Alaye!» cani. Amma Isa tayiro jəkkade manadu amarjəgənni, ti Almasiwuro nojana nangaro.

⁴² Wajənanjua suwa ləp Isa cije culuwe na wunduma baworo leyeno. Am ngəwu tia madaro keluwo. Kewandənniya, bare tayia koljənniro tia roduro mayera.

⁴³ Amma Isaye tayiro: «Dole bəlawə gadero lekke kawuri kəji nodo bargaa Alayedəa wulgəkki. Adəma nangaro Ala wua sinodo,» yeno.

⁴⁴ Adəgaima cidi Yahudiyaye yen dandalnjan jamaro kawuri kəjidəa wulyeyeno.

5

Isaye fuwurawanju burwoyēa bowodu

(Mat 4.18-22; Mar 1.16-20)

¹ Yim laa Isa ci bərəm Genesaretten daada, am ngəwu ye mana Alaye fanduro gəgərpətagane tia kimiccagai ngai duwon,

² maara yindi ci ingidəyen tuwada kiro. Buni tawudə jəpcana, karenja buni taye tuldu cadi.

³ Daji Isa leje maara Simannedəro ngaye tiro: «Ci ingidəyen ganaro lene!» yeno. Ngai kidənniya, Isa ci maaradəyen napce koro yaye jamadəa alamdu badiyeno.

[†] 4:26 4:26 lardu Sidonne - Lardu yauidiyaye gəni, kərdiyaye. [‡] 4:27 4:27 lardu Siriye - Lardu kərdiyaye. [§] 4:34 4:34 Tayir Alayedə - Kaala Almasiwuye. Biwubawoma, am gade-a gade.

⁴ Mana cæde kerænnya, Simanno: «Maaradæa na kuruwuro yade, buni taramndo figanowo buni taiwo!» yeno.

⁵ Simanne tiro: «Malæm, bune farai ngænæptiye diyenason, awima taiyende! Amma wulsægæmmadæro, buni taramdæa ingidæro figækki,» yeno.

⁶ Fiyeyeranniya, buni kada kadami cadane, har buni taramnjadæ kakamdu badiyeno.

⁷ Daji amanja maara toyedæa mukkon cægarpæne isa tayia banajaaro bowoyera. Isane maara yindi sammaa bunin kek casæmbære, har maara yindiso læpturo mayera.

⁸ Siman tiro Biturus canidæ adæa kirunnya, fuwu Isayen tungurumje: «Kæma, marne nani kolle! Wu biwuma, diye!» yeno.

⁹ Awoa ti-a am rokkonjuyæ-aso kæla buni ngæwu cadanadæyen ajapkeræ.

¹⁰ Koro sawawanju kidayæ Yakuba-a Yahaya-a tadawa Jabadiye ye ajapkeræ. Daji Isayæ Simanno: «Bare rinæmmi, kua adæn fuwun kam tamaro* wallæmi!» yeno.

¹¹ Maaranja ci ingiyero kewudænnya, awonja sammaa koljane tia geya.

Isayæ kam barasua isangaduwu
(Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

¹² Isa bæla laan duwon, kam laa tiyinju ngan barasua mbeji. Isaa kirunnya, fædæryero tæmde tia lowoje: «Kæma, raammaa, rangæme wua isangasægæme tayirro wallækki,» yeno.

¹³ Isa mukko sajiye kamdæa leje: «Raakkæna, tayirro walle!» yeno. Sadæman barasudæ tia kolyeno.

¹⁴ Daji Isa tiro wada ce: «Bare wundumaro adæa wulgæmmi, amma lene rimandæro fæledægæne. Tayirro wallæmmadæ, sadaa Nawu Musa wuljænadæa de, jamaro shedaro waljo!» yeno.

¹⁵ Adæson lawar Isayæ cayæa kojænaro ndarasoro tatargaada. Am kada kadami tia kærændu-a kasuwænjan ngadu-aro nanjuro capkadara.

¹⁶ Amma Isa ngæwusoro karaa wunduma bæworo leje moduwa cædi.

Isayæ kam tiyinju nunaa isangaduwu
(Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)

¹⁷ Yim laa Isa fado laan jamaa alamdu cædi duwon, Farisawa-a malæmba Attaurayæ-a nadæn napkada ye mbeji. Tayidæ bælawæ samma cidu Galilæye-a Yahudiyæye-a bæni Jerujalembe-alan isana, koro na Isayen kænduwo Kæmandeyæ am dondu isangaduwyæ mbeji.

¹⁸ Daji am laa kam tiyi nunaa kæla bænaræmben ngojane kadira. Kamdæa cawudæ fuwu Isayen gænajai canæ mayærason,

¹⁹ jama captana nangaro rakcanæ nanjuro isaiwawodæ, daji sorodæro jawanæ kajænæ kamdæa kæla bænaræmnjuyen dawu jamayen fuwu Isayero sayeyera.

²⁰ Isa kambærænja kirunnya, kamdæro: «Kam, biwunæm gawurdæna,» yeno.

²¹ Daji malæmba Attaurayæ-a Farisawa-adæ karwunjan: «Wundu gæle kam Alaa gaskajænæ attæ? Ala gænæ, wunduma kambo biwu gawurjiyi bæwo, mare?» canu.

²² Amma Isa awo karwunjayæ asujæ tayiro: «Awiro karwundon ngæi wulluwidæ?»

²³ Ndaso gæle budu wo: «Biwunæm gawurdæna» wulduma ra «Cine lene!» wulduma?

²⁴ Nonowo, Tada Kambedæ† nanjun kænduwo biwu ambe dunialan gawurduyæ mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunadæro: «Niro wulnjægækki, cine bænaræmmæm ngone fannæmo lene!» yeno.

²⁵ Sadæman kamdæ fuwu jamadæyen cije bænaræmnju ngojæ Alaa cungoriaro fannjuro leyeno.

²⁶ Tayi samma jauru ajarpæne rijænæ Alaa congorænæ: «Ku awo ajabba ajabba ruiyænæ!» yera.

Isayæ Lewia bowodu
(Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

²⁷ Ngawo adæyen Isa culuwe akki mowoma laa cunju Lewi kidaramnjun napkadaa kiro. Isayæ tiro: «Wua sægai!» yenniya,

²⁸ cije kare sammaa koljæ tia giya.

²⁹ Daji Lewi fannjun Isaro masænæ kura dabbaryeyeno. Akki mowomaso-a am gadeso-a kada ye Isa-a fuwurawanju-a rokko masænæ dioro napkeræ.

³⁰ Farisawa-a malæmbanjan Attaurayæ-a adæa kerunnya, karwunja wæjæ fuwurawanju: «Awiro akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masænæ diwidæ?» yera.

* 5:10 5.10 kam tama - Kam duwon am gade Isaa nojaro majidæ. † 5:24 5.24 Tada Kambe - Kaala Almasiwuyæ. Isa kæla Tada Kamben manajiya, kolanjuman manaji.

³¹ Isaye tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo.

³² Jiremasoa gəni, biwumasoa bowokke tuwa cadoro kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben

(*Mat 9.14-17; Mar 2.18-22*)

³³ Am laaye Isaro: «Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a ngəwusoro asem[‡] cadai ye, moduwa cadi ye, amma kaanəm jawui ye, casai ye,» yera.

³⁴ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiyaa yakkuwe asem cadai wa?

³⁵ A'a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.»

³⁶ Koro walde tayiro misal adəa cədde: «Wunduma kajəmu bərin karje guntu ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, kajəmu bərin ye kardəna, guntu bərin ye dinadəro candənni.

³⁷ Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiwiwawo. Ngai cədia, diben bərin də satkidəa falje[§] cidiro fidiyi, satki ye bannadi.

³⁸ A'a, amso diben bərin dəa satki bərinno fijagai.

³⁹ Koro wunduma diben dina canadə bərin dəa majiwawo, tiye: "Diben dinadə kəji," cəni nangaro.»

6

Isa Kəma yim tustuye

(*Mat 12.1-8; Mar 2.23-28*)

¹ Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəla algamaye ficcane mukkonjan kəməssane ngəro badiyera.

² Farisawa laaye tayiro: «Awi nangaro awo yim tustuyea kəndoro haramdəa diwidə?» yera.

³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədən adəa kitawulan kəranuwwi wa?

⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jəgərə amnju yero ce gewo. Rimannaro gənia, am gadero burodi sadaaye ngərodə haram![†]

⁵ Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedə Kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu

(*Mat 12.9-14; Mar 3.1-6*)

⁶ Koro yim tustuyea laa Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. Nadən kam laa mukkonju kəmboram canaa mbeji.

⁷ Maləmba Attauraye-a Farisawa-a Isaro ayau gənaduwwu majai nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeaman kamdəa isangayeyenoaro.

⁸ Amma Isa awo karwunjaye asuje kam mukko canaadəro: «Cine dawunden dane!» yeno. Kamdə cije dayenniya,

⁹ Isaye jamadəro: «Nayia njaworəkki, yim tustuyea ser dio ra niadiwi dioma halal wo? Ro kambe njəkkawo ra ro tuluwoma halal wo?»

¹⁰ Isa meməjiaro tayi sammaa curui duwon, kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kəlewa salairo walyeno.

¹¹ Maləmba Attauraye-a Farisawa-a jauru gərgajane sawardane awo Isaro njəddoye mayera.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu

(*Mat 10.1-4; Mar 3.13-19*)

¹² Yim anin Isa leje kəla kauyero juwane bune farai moduwa kido.

¹³ Dunia wayenniya, fuwurawanjua bowoje curonjan mewun yindin kəreje tayia kəngayambanjuro galayeno.

¹⁴ Tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkənadə, yanjugəna Andarawus, Yakuba, Yahaya, Filibus, Bartolomi,

¹⁵ Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Siman tiro kam lardunju rawoma canidə,

¹⁶ Yahusa tada Yakubaye, Yahusa Iskariyot kam fuwwun aman bomaro waljənadə.

Jawawi Isaye faya laan

(*Mat 5.1-7.29*)

[‡] 5:33 5.33 asem - Faral gəni, nafila. [§] 5:37 5.37 diben bərin də satkidəa falje - Diben bərin mojjolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji. [†] 6:4 6.4 1Sam 21.1-6

¹⁷ Isa kəngayambanju-a rokko kaudəlan jəpce faya laan na fuwuranju kada captanalan dayeno. Koro jama gade juro ngəwu bərnı Jerujalembə-a lardu Yahudiyaye samma-a bərnıya ci tekuye Tir so, Sidon so-alan ye

¹⁸ mananju kərəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro kadira. Am duwon karuwa tayia basarjaidə ngayera.

¹⁹ Jama samma Isaa leduro mayera, dalilnjudə kənduwo tiyinjun culuwe tayi sammaa isangajiyi nangaro.

Barga-a kuttu-a
(Mat 5.3-12)

²⁰ Daji Isa fuwuranju niniyenniya, tayiro:

«*Bargando nayi talaawadə,**
nodo bargaa Alayedə nuwandodəro.

²¹ *Bargando nayi kərma kənanodadə,*
fuwun kulluwidəro.

Bargando nayi kərma yiruwidə,
fuwun kaasu diwidəro.

²² «Am Tada Kambədə nangaro nayia wanjane dunjane raranjane diwindo wuljaiya, bargando!

²³ Sa adən kəji fannowo, bikke ye farnowo, dalilnjudə samelan mukowando juro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman amwurwanja kureyeso nawiyo keddo.

²⁴ «*Kuttundo nayi gəriwuwadə,*
nuwando dunialan fanduwwadəro.

²⁵ *Kuttundo nayi kərma kulluwwadə,*
fuwun kəna fannuwidəro.

Kuttundo nayi kərma kaasu diwidə,
fuwun karwukutta nayia njadane yiruwidəro.

²⁶ «Am samma ngəlandə wuljaiya, kuttundo! Nonowo, adəgaiman amwurwanja kureyeso nawiya kattuwuyero keddo.

Kəladonəm rawo
(Mat 5.43-48)

²⁷ «Amma nayi manani fannuwidəro wulnjagakki, kəladowandə rawowo, waduwendoro ser yiddowo,

²⁸ am nayia baskunjanadəro barga dəpkənowo, koro am nayia basarnjanadə yero Alaa yukkoro.

²⁹ Kam ferinəm mərin bakcia, feri faldə yea fəlegəne. Koro kam kalwunəm gari ngojia, bare gəmajədə dəpkəmmi.

³⁰ Wundu duwon njuworənədəro ye, koro bare kam karenəm ngojənədə yukkoro.

³¹ Jiri am nayiro njaddiya raawwadə gai, nayi ye tayiro yiddowo!

³² «Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye am tayia caraanədə caraana.

³³ Am nayiro ser njaddiro ser yidduwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye ngai cadi.

³⁴ Am nayiro njakkəmbiro kasu yiwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye tayiro kalkal kalakcaaro amanjaro kasu cadi.

³⁵ Amma nayidə, kəladowandə rawowo, ser yiddowo, kasu yiwiya, bare awima fanduwiro təmanuwwi. Daji mukowando ngəwuro walje, nayi ye tadawa Mai Samemayero walluwi, dalilnjudə ti am kəladowa so, sernambuwo soye serma nangaro.

³⁶ Bawando kanjimərimadə gai, nayi ye amba njunonowo!»

Bare wundumaro shara yidduwwi!
(Mat 7.1-6)

³⁷ «Bare wundumaro shara yidduwwi,† nayi yero shara njaddiwawo. Bare wundumaro ayau gəngəwwi, nayi yero ayau gənanjagaiwawo. Gawurnowo, nayi yea gawurnjai.

* **6:20 6:20** *nayi talaawadə* - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojannin Alaa mərsajanadə. † **6:37 6:37** *bare wundumaro shara yidduwwi* - Bare kəlandə sharawu am gadeyero ngonuwwi.

³⁸ Yowo, nayi yero njadi, jakka kek cəmbəřəna, har fidun fidi gairo nayiro njadi. Jiri ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnəgai.»

³⁹ Daji Isa tayiro misal adəa ce: «Kambu kambu kamanjua jeji wa? Tayi yindi samma bəlaaro casukkuri, mare?»

⁴⁰ Fuwura maləmnjua kojənni. Amma fuwura fi yaye ngəlaro alamgadaro waljiya, maləmnju gairo walji.

⁴¹ «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmben asunəmbawodə?»

⁴² Akkoni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbo: “Sawani, kolle kaləm simməmbədəa tuluwukke,” nəmi? Mənafək! Karjəm simməmbədəa tuluwumiya duwon, daji ngəlaro rume kaləm sim kamanəmbədəa tuluwumi.

Kəska-a tadanju-a

(Mat 7.15-20; 12.33-37)

⁴³ «Kəska ngəla tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwi ye tada ngəla cakkiwawo.

⁴⁴ Kəska fi yaye tadanjulən asudi. Tarmu kolollan cadoriwawo, koro inab ye coccəřilən njakcaiwawo.

⁴⁵ Kam ngəladə awo ngəla karwunjulan dəgana nangaro ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan dəgana nangaro diwi cədi. Adəgaima awo karwulan dəganadəmaa ci manaji.

Misal fado tandowu yindiye

(Mat 7.24-29)

⁴⁶ «Awiro wua Kəma, Kəmalan bowosuwi, amma awo wulləkkənədəa diwwawodə?»

⁴⁷ Wundu duwon naniro ise manani fanje jəganamadə, nayiro camunonju fəlenjagakki:

⁴⁸ Ti alama kam soro cədandi cəne leje kuruwuro laje fərdudəa kəla kauyen gənəjənədə gai. Ingi bəřəmbe ngəwuje fala tarje sorodəa babakkenniya, wurjənni, dalilnjudə sorodə ngəlaro tədandəna nangaro.

⁴⁹ Amma kam duwon manani fanjəna jəganimadə, ti alama kam soro fərdu bawo cidilan cədandənədə gai. Ingi bəřəmbe ngəwuje fala tarje sorodəa bakkenniyama, wurgada. Wurdu sorodəye jauru diwi,» yeno Isaye.

7

Isaye soji kura Rombeye kərea isangaduwu

(Mat 8.5-13; Yah 4.43-54)

¹ Isa mananju samma jamaro cədde kerənniya, bəřni Kafarnaamero leyeno.

² Nadən soji kura Rombe laa kəřəanju jaumaro cəraana dondi no cədi mbeji.

³ Soji kuradə lawar Isaye fangenniya, amwurawa yaudiyaye laaa nanjuro cunode tia lowoja iso kəřəanju isangajuwo yeno.

⁴ Na Isayero kadiranniya, tia jauru lowojane: «Marne, adəa tiro yiddəmiya jussəna,

⁵ dalilnjudə jamande yudidəa cəraana, har dandal andiro settando,» yera.

⁶ Daji Isa tayi-a rokko leyerə. Isa fadodəa karəngenniya, soji kuradə sawawanju laaa na Isayero cunode tiro: «Soji kuraye yeno: “Kəma, bare suwoldəmmi, nia fannin sawo tikkəni.

⁷ Nanəmbo kəndema ye tikkəni. Biya wada ye, kəřəani ngaji.

⁸ Wudə cidiya kənduwo amben kərgakko, fərduni yen sojiya takkəna. Falnjaro: ‘Lene!’ nəkkiya, leji. Fal laaro: ‘Are!’ nəkkiya, isi. Koro kəřəaniro: ‘Adəa de!’ nəkkiya, cədi.”»

⁹ Isa adəa fangenniya, ajapce suworde jama tia jagaidəro: «Nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilayeman kambəře kura adə gai fandəkkəni!» yeno.

¹⁰ Daji am soji kura cunodənədə fadodəro walladaranniya, kəřədəa kəlewanju salai nayeyera.

Isaye tada kamu kwa faccəgənaqeya roaro kalaktu

¹¹ Ngawo adəyen tussənni Isa bəla laa Nayin canidəro leyeno. Fuwurawanju-a am ngəwu-a ye tia casadduwe leyerə.

¹² Ngaworam bəlayədəa karənjana duwon, kam laa nuna ngojana kaurilaro caadi. Yanjudə tada gade cədannı, kwanju ye faccəgəna, koro jama kada bəladəye yadəa casadduwi.

¹³ Kəmadə tia kirunniya, njunoje tiro: «Bare yirəmmi!» yeno.

¹⁴ Balangardəa karənje leje am tia ngojanadə gəm dayera. Isaye: «Jairo, niro wulnjəgəkki, cine!» yenniya,

¹⁵ kam nunadē cije napce mana badiyeno. Daji Isa tia yanjuro kalakkeyeno.

¹⁶ Am samma rijane Alaa congōrōne: «Fagat, nawi kura curonden culuwuna, Ala jamanjua banaduwwuro isēna!» yera.

¹⁷ Lawar Isaye adē cidi Yahudiyaye-a larduwa tia dirijane kōljana-a sammaro tatargaada.

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Mat 11.1-19)

¹⁸ Fuwurawa Nawi Yahayaye awo ani sammaa tiro wulyeyera. Daji Yahaya curonjan yindi bowoje

¹⁹ na Kēma Isayero koro adēa njēddoro kinodo: «Nima wa fuwun isimadē wo,* ra gade gureniye?»

²⁰ Na Isayero kadiranniya, tiro: «Yahaya Kasalama andia nanēmbō koro adēa njēddoro sanodo: “Nima wa fuwun isimadē wo, ra gade gureniye?”» cane tia keworo.

²¹ Sa adēn Isa am kēndondia-a kasuwaa-a karuwaa-a kada isangajiyi, koro kambuwa ngēwua simbaro cēdi.

²² Daji Isaye fuwurawa Yahayayero: «Waldēnowo, awo ruwwa-a fannuwwa-aa Yahayaro wulgēnowo: Kambuwa sim cawandi, ngurdiyaya ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kōjidēa fanjai.

²³ Barganju kam wu nangaro taljiwawodē!» yeno.

²⁴ Fuwurawa Yahayayedē sapkadaranniya, Isa kēla Yahayayen jamadēro mana njēddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngēlai laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cēdi wa?»

²⁵ A'a. Awi gēle kuroro leyew? Kam kajēmu shawa cakkēnaa wa? A'a, am kajēmu shawa casakke curo larasuyen dasaanadē mairilan kasarga.

²⁶ To, awi gēle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojēna.

²⁷ Tima kam duwon kēlanjun kitawulan adē ruwuwadadē: “Nin fuwunno kēngayammi nodakke, niro jawalnēm cassai.”†

²⁸ Nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambēna sammayen wunduma Yahayaa kojēna bawo. Amma curo nodo bargaa Alayen tēngēridē tia kojēna.»

²⁹ Jama samma akki mowomason kundenno caman kawuri Yahayaye fanjanadē, Alaa jiremaro asujane kasaccane tayiro kasala tuwaye kiddo.

³⁰ Amma Farisawa-a malēmba Attauraye-a awo Ala tayiro niajōgēnadēa wajane kasala tuwaye Yahayayedēa kasaccanni.)

³¹ «Wundusoro am jaman adēyedēa rattalgēkki? Awi gēle tayi-a camun wo?»

³² Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: “Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi,” cani gai.

³³ To, Yahaya Kasalama ise kēmbō ye juwunni, diben ye canni, “Ti karuwama!” yew.

³⁴ Koro Tada Kambedē ise juwui, cai, “Akko kēmboma, kēnjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!” yew.

³⁵ Amma nanrashidudē kēndonju ngan asudi.»

Isaye kamuro biwunju gawurduwu

³⁶ Farisa laa Isaa masēna dioro doyenniya, Isa fannjuro ngaye masēnaro napkeno.

³⁷ Bēladēn kamu biwuma laa mbeji. Isa fado Farisadēyen masēna cēdiro fangenniya, sēndal curonjun kawudi tamannaa ngoje ise

³⁸ ngawo Isayen daje ciriaro si Isayero simalo kokoljiye kanduri kēlanjuyen cinje ka cinjuye gēnajiye kawudidēa fijiye samgeyeno.

³⁹ Adēa kirunniya, Farisa Isaa dojanadē karwunjun: «Ca kam adē nawia, kamu tia lejidē biwumaro noji,» yeno.

⁴⁰ Isaye tiro kalakciye: «Siman, awo laa niro wulnjōgēkkiya, raakkēna,» yenniya, tiye: «Sayinna, wulle!» yeno.

⁴¹ Isaye: «Am yindi kam laayen wuri tagariyera. Faldē kasuro dinariyus† yer uwu ngoyeno, faldē ye dinariyus fiwu ngoyeno.

⁴² Cawande carēmbēnnidē, kamdē kasudēa tayi yindi sammaro wayeyeno. Wundunja gēle tia jaumaro carayi?» cēne tia kiworo.

⁴³ Simanne: «Tēmanidēn kam tiro ngēwu wajōgēnadēma,» yenniya, Isaye: «Jire wullēm,» yeno.

* 7:19 7.19 fuwun isimadē - Almasiwu. † 7:27 7.27 Mal 3.1 ‡ 7:41 7.41 dinariyus - Wuri Rombe. Dinariyus faldē alwasi kida kawu falle.

⁴⁴ Daji Isa kanji kamudayero suworde Simanno: «Kamu adæa rumma, gæna? Fannæmbo ngaakkænadæn, ingi si tuldaye sukkudæmmi, amma kamu adæ simalonju siniro kokoljiye kanduri kèlanjuyelan cingeno.

⁴⁵ Kaptuwu darajaa ye sæddæmmi, amma ngaakkænaman, ti wuro sinilan kæræwo fæleduwu koljænni.

⁴⁶ Ni kalaniro kændawu jaitunnema figæmmi, amma ti siniro kawudi tamanna fijiye samgeyeno.

⁴⁷ Adæ nangaro niro wulnjægækki, biwunju ngæwu gawurdænaro kæræwo kura wuro fælæsægæna, amma kam biwu ganaa gawurdænadæ kæræwo ganama fæleji.»

⁴⁸ Daji Isaye kamudæro: «Biwunæm gawurdæna,» yeno.

⁴⁹ Am masæna dioro ti-a kallo napcanadæye amanjaro: «Wundu kam biwu gawurduma attæ?» yera.

⁵⁰ Daji Isaye kamudæro: «Kambærsenæm nangaro njækkawo fandæmma, kælewan lene!» yeno.

8

Kamuwa laa njadduwowu Isaye

¹ Ngæwo adæyen tussænni Isa bæla kuran ganansoa jægane jamaro kawuri kæji nodo bargaa Alaye wulyeyeno. Fuwurawanju mewun yindindæ-a

² kamuwa laa karuwa so, kasuwa son isangajægæna-a tia kesadduwu. Kamuwadæ tayima Meram kamu tilan sedan tulur caluwuna tia Magdalan bowojai-a

³ Yanna kamu Ba Kuja cuwuramma Mai Hirudusse-a Susanna-a kamu gade ngæwu-a. Koro kamuwa laa gade ngæwu kændanjalan Isa-a fuwurawanju-aa banajagai kasarga.

Misalla Isaye

Misal kasuni jæjærdumaye

(Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)

⁴ Am kada kadami bæla bælan isai duwon, jama ngæwu na Isayen capkadaranniya, tayiro misal adæa wulyeyeno.

⁵ Tiye: «Kam laa kuloro algama jæjærduro kiluwo. Jæjærji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji am koduwu guguwaccane ngudowa isane cotto gewo.

⁶ Kasuni laa ye na kau kauan fiyada. Riyenniya, nosonambu nangaro rimje ngamgeno.

⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidæ ti-a kallo riye algamadæa kimitkeyeno.

⁸ Amma kasuni laadæ ye na katti ngælaan fiyadanniya, riye tada mia mia kekko,» yeno. Isa adæa wulyenniya, kowo sapce: «Kam sæmonjuamadæ fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye

(Mat 13.10-17; Mar 4.10-12)

⁹ Fuwurawanju maana misal adæyedæa keworænniya,

¹⁰ Isaye: «Nayiro asæ nodo bargaa Alaye noduro amardægæna, amma am gadesodæro misalnin wuldiyi. Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo.”†

Maana misal kasuni jæjærdumaye

(Mat 13.18-23; Mar 4.13-20)

¹¹ «Akko maana misaldæye: Kasunidæ mana Alaye.

¹² Kasuni kæla jawallen fidanasodæ, tayima am manadæa fanjana duwon, bare kasaccane njækkawo cawandænniro, Yiwulis ise manadæa karwunjan cuttuluwidæ wo.

¹³ Kasuni na kauan fidanasodæ, tayima am manadæa fanjaiya, karwu kæjiaro camoyidæ wo. Amma tayilan færdu bawo nangaro, kawu ganaro kasaccai yaye, kæla manadæyen kuttu casaiya, wajane koljai.

¹⁴ Kasuni na ngiwian fidanasodæ, tayima am manadæa fanjana duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so, duniaaram so karwunjaro ngasaye kun barin manadæa kæpcane tayiro faidajiyiwawodæ wo.

¹⁵ Amma kasuni na katti ngælaan fidanasodæ, tayima am manadæa fanjane ngojane karwunja ngælan rojana tayiro faidajiyi, kanadin nema laa casakkidæ wo.

Misal fatælaye

(Mar 4.21-25)

¹⁶ «Wunduma fatæla wassæ kæmon tæmjiwawo bi cidiya dægællen gænajiwawo. Kam fatæla wassiya, am ngasayidæ nurdæa caroro tia kæla gænaduramnjuyen gænaji.

¹⁷ Awima gæraada federo culuwawodæ bawo, koro awima asærræ isanodiwawodæ ye bawo.

† 8:10 8.10 Ish 6.9

¹⁸ Adə nangaro jiri manani fannuwiro hangal gənanowo! Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədana təmajənadəmaa tilan camoyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)

¹⁹ Daji Isaye yanju-a yanjugənaso-a nanjuro kadira, amma jama ngəwu nangaro rakcane tia gərejanni.

²⁰ Am laaye tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada nia manjai,» yeranniya,

²¹ Isaye tayiro: «Nonowo, yani-a yanigənaso-adə,‡ tayima am mana Alaye fanjane jagaidə wo!» yeno.

Kənduwo Isaye kala karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(Mat 8.23-27; Mar 4.35-41)

²² Yim laa Isa fuwuranju-a rokko curo maarayero ngasaye tayiro: «Leniyo bərəmdəa falliyo ci ingiye todəro koniyo!» cəne ledu badiyera.

²³ Lejai duwon, kənəm Isaa ngoyeno. Daji karuwa dunoa cije ingi maaradəa ləptu maje, har masiwa tayia fando karəngeno.

²⁴ Fuwurawadə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Maləm, maləm, nuiye!» yera. Isa cije karuwadə-a cambaldu ingiyedə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbə walyeno.

²⁵ Daji Isaye tayiro: «Nda kambərsəndədə?» yeno. Fuwuranjudə rijane ajapcane amanjaro: «A! Wundu gale kam attə? Karuwa-a ingi-amaro wada ciya, jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kala sedannayen
(Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)

²⁶ Daji Isa-a fuwuranju-a bərəmdəa faljane kojane cidid Gərasawuye fuwu cidid Galileyero kadira.

²⁷ Isa maaradələn jəpkənniyama, karuwama laa bələdən ise tia kapkeyeno. Tussəna kamdə kajəmu ye lujənni, fado yen napcənni, kaurilalan kərga.

²⁸ Kamdə Isaa kirunniya, burwu cakke fuwunjun tungurumje nguje dunonjuro yilje: «Awi lambənəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemaye? Lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno.

²⁹ Adəa wuldunjudə, Isa burwoje sedandəro wada ce kamdəa koljo culuwo cəna nangaro. Calan ngəwuro sedandə kamdəa cədana. Mukkonju-a sinju-a sargasolan tikkerəna yaye, tayia tən kakamje sedandə tia karaaro cuttuluwi.

³⁰ Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Kəwu Sojiyaye,»§ yeno, sedan kada tiro ngasaana nangaro.

³¹ Bare tayia na ajawuyədəro dujəgənni sedannadə Isaa lowoyera.

³² Nadən alade kada kala kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. Koro sedannadə Isaa lowojane tayia koljo curo aladəyədəyero ngasaworo. Tayiro amarjiye

³³ kamdən caluwe curo aladəyədəyero kasargawo. Daji aladəyadə ngərəmjanə kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.

³⁴ Səniya aladəyadə awo wakkajənadəa kerunniya, cagase lejane bələdə-a karaanju-alan lawardəa ambo wulyeyera.

³⁵ Daji amdə ye awo wakkajənadəa kuroro kəluwo. Na Isayero isane kam duwon tilan sedanna caluwunadə kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaləna fuwu Isayen napkada nayeyeranniya, riyera.

³⁶ Am lamar adəa carunadə jiri karuwamadə nanlewa cuwandənadəa tayiro wulyeyera.

³⁷ Karwunja jauru kamdəna nangaro, am cidid Gərasawuye samma Isa cidinja koljoro tia lowoyera. Daji ci bərəmbe todəro walduro Isa maaradəro kərgawo.

³⁸ Kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rokko leja yeno. Amma Isa tia salamje:

³⁹ «Waldəne fannəmbə, ser kura Ala niro njəddənədəa tayiro satkəne!» yeno. Daji kamdə leje bəlanja samman ser kura Isa tiro cəddənədəa ambo wulyeyeno.

Kənduwo Isaye kala kəndondi-a karmo-ayen
(Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)

* **8:18 8.18** kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. † **8:18 8.18** kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. ‡ **8:21 8.21** yani-a yanigənaso-a - Na Alayen nankəramidə buye gəni, mana Alaye ga so, rawonju dio soye. § **8:30 8.30** Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai.

⁴⁰ Isa cidi Galileyero walladanniya, jamadə cijane mukko yindin tia kemowo, tayi samma tia gurejai nangaro.

⁴¹ Daji fuwuma dandalle laa cunju Jairus na Isayero ise fuwunjun tungurumje fannjuro isoro tia jouro lowoyeno,

⁴² dalilnjudə feronju tok tilo kərwu mewun yindinna gai no cədi nangaro. Isa ledu cədi duwon, jamadə jouro tiro kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.

⁴³ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidunju* dajənni. Koro kəndanju sammaa karwunmasoyen cuwatəkəna yaye, wunduma tia rakce isangajəgənni.

⁴⁴ Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa leyeno. Sadəman bu fidunju dayeno.

⁴⁵ Isaye: «Wundu wua lesə?» cəne kiworo. Wundu yaye ti gəni yenniya, Biturusse: «Maləm, jamadə nia dirinjane kəlnjana gəgərəmnjagai, diye!» yeno.

⁴⁶ Amma Isaye: «Kam laa wua lesəna, kənduwo wulan culuwunaro asunəkkəna,» yeno.

⁴⁷ Kamudə rakce gəradiwaworo kirunniya, lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro fuwu jama sammayen dalil tia lejəna-a jiri nanlewa sadəman cuwandəna-adəa wulyeyeno.

⁴⁸ Isaye tiro: «Feroni, kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma! Kəlewan len!» yeno.

⁴⁹ Isa manaji ngai duwon, kam laa fado Jairussen ise tiro: «Feronəm bawojəna, bare gadero maləmdəa suwolləmmi,» yeno.

⁵⁰ Amma Isa adəa fangenniya, tiro: «Bare rinəmmi, biya yasarai, ngaji,» yeno.

⁵¹ Fadodəro kadiranniya, Isaye Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ferodəye bawa-a ya-a ani gənia, bare wunduma ti-a rokko ngaanni yeno.

⁵² Sa adən am samma kəla ferodəyen karwukuttaro cesiri. Daji Isaye tayiro: «Bare yiruwwi. Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno.

⁵³ Amma ferodə nuna nojanadəro, tia rujane tiro kaasu keddo.

⁵⁴ Daji ferodəa mukkoyen cədane kowo sapce: «Feroma, cine!» yeno.

⁵⁵ Ferodə ro cuwande sadəman ciyeno. Isaye awo kəmbəye ferodəro cado yeno.

⁵⁶ Bawanju-a yanju-a jouro ajəpkera. Amma Isa wada ce tayiro bare wundumaro awo wakkajənədəa wuljaganni yeno.

9

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo

(Mat 10.5-15; Mar 6.7-13)

¹ Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan sammaa dudaye-a am kasuwaa isangaduwyeyə-a ce

² tayiro leja kawuri kəji nodo bargaa Alaye jamaro wuljaa am dondi yea isangajaa yeno.

³ Tayiro: «Bəlawurodəro bare awima ngonuwwi: ka, bi ngərwu, bi kəmbo, bi wuri, bi gəmajə yindi.

⁴ Ndaran yaye fado ngawuwwadən nammowo, har kawu nadəa kolluwiro.

⁵ Amma ndaran yaye nayia njaməwonnidə, bəlanja kolluwiya, katti sindoye kagan-gowo,* tayiro shedaro waljo!» yeno.

⁶ Adəgaima kəngayambanjudə saptane bəla bəlaro lejane kawuri kəji Alaye jamaro wulyeyera, koro ndarasolan am dondi isangayeyera.

Mai Hirudusse hangal cidu

(Mat 14.1-12; Mar 6.14-29)

⁷ Mai Hirudus awo wakkajəna sammaa fangenniya, hangalnju caa cijəna, dalilnjudə am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo!» cani,

⁸ laaye: «Nawi Iliya ambo walde fəleduwo!» cani, laaye: «Nawiya kureye falnja roaro walje cijo!» cani.

⁹ Mai Hirudusse: «Wuma kəla Yahayayedəa kamməkko. Wundu gəle kam awo kada kəlanjun fakki attə?» yeno. Adəgaima Isaa kuroro maji.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yah 6.1-15)

¹⁰ Kəngayambadə walladaranniya, awo cadəna sammaa Isaro wulyeyera. Daji tayi runjaa ngoje karaa bəla laa Baitsaida canidəyero leyera.

* 8:43 8.43 bu fidunju - Salanambu. * 9:5 9.5 katti sindoye kaganowo - Səmo kasta. Wowom Alayero tayia koljagai.

¹¹ Amma jama adæa asuyeranniya, tia geya. Isa jamadæa cæmoye tayiro mana kæla nodo bargaa Alayen wuljiye amnja dondidæa isangayeyeno.

¹² Dunia læmdu badiyenniya, tayi mewun yindindæ isane tiro: «Na dægaiyenadæ karaa. Jamadæa salamme, bæladeya-a bæla-asoro leja bænaram-a kæmbo-a maja!» yera.

¹³ Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kæmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gænia, awima gadæ taiyende. Leniye kæmbo jama ani sammaro yikkiwiye wa?» yera.

¹⁴ Nadæn kongwa alama dæwu uwu gai mbeji. Isaye fuwurawanjuro: «Jamadæa yakkowo, kæwu fiwu fiwuyero napca,» yeno.

¹⁵ Adægai cade am samma napkera.

¹⁶ Daji burodi uwudæ-a buni yindidæ-a ngoje kæla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidæa fæsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadæyen gænayera.

¹⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadæ gaptowodæa capkeranniya, jowo mewun yindin kesæmbæro.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedæ woro asudu

(Mat 16.13-20; Mar 8.27-30)

¹⁸ Yim laa Isa runju moduwa cædi, fuwurawanju ye rokkonjun duwon, tayiro: «Wunduro wua amsodæ ngosera?» cæne tayia kiworo.

¹⁹ Tayiye: «Am laa nima Yahaya Kasalama wo cani, laaye Nawi Iliya cani, laaye nawiya kureye falnja roaro waljo cani,» yera.

²⁰ Daji Isa walde: «Nayidæ, wunduro wua ngosew?» cæne tayia kiworænniya, Biturusse: «Nima Almasiwu Alayedæ wo!» yeno.

²¹ Amma Isa sæmonja kasse tayiro wada ce bare wundumaro adæa wuljaganni yeno.

Isaye kæla karmonju-a karmolan cidunju-ayen wuldu

(Mat 16.21-28; Mar 8.31-9.1)

²² Koro Isa walde tayiro: «Ala kadarjæna Tada Kambedæ kuttu tai daje cane amwurawa-a wurawa rimannaye-a malæmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

²³ Daji Isaye tayi sammaro: «Kam laa wua ga cæraanaa, mæradu kælanjuye wajo wajisoro kæskanju karmoye ngoje wua sæga.

²⁴ Dalilnjudæ wundu duwon ronju riwo cæraanamadæ ronjudæa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkænamadæ ronjudæa cæriwi.

²⁵ Kam dunia adæ ngæa jægande ronju asarjia, nda riwanju?

²⁶ Wundu duwon kæla wu-a manani-ayen nangujænamadæ, Tada Kambedæ ye darajanju-a daraja Bawadæye-a malaiyawanjuye-aa isiya, tia nanguji.

²⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adæn daada mbeji, kawu kawunja dajidæro, nodo bargaa Alaye carui,» yeno.

Isaye darajanjua fæledu

(Mat 17.1-13; Mar 9.2-13)

²⁸ Ngawo Isa awo ania wuljænayen kawu wuskua gai, moduwa dioro cije Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ngoje kæla kau kuruwu laayero gewa.

²⁹ Moduwa cædi duwon, alama fækkanjuye falde kajæmunju ye bul fok tai daje yiyiljiro walyeno.

³⁰ Sadæman am yindi Isa-a jandejai mbeji, tayima Nawi Musa-a Nawi Iliya-a.

³¹ Jauro nurra fæledane kæla karmo Isaye Jerusalemnin wakkajiyen manajai.

³² Biturus-a amanju-aa kænæm dama bawo ngojæna duwon, fayeranniya, Isaye darajanjudæ-a am yindi nanjun daadadæ-aa kero.

³³ Sa am yindidæ nanjun saptaidæn, Biturusse Isaro: «Malæm, andi na adæn mbejidæ jauro ngæla. Kollæ ngurwo yakku lammiyo: fal kaanæm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno, amma awo wuljidæmaa nojænni.

³⁴ Manaji ngai duwon, fofou ise tayia jakkeno. Fofou tayia jakcænaro kerunniya, riyera.

³⁵ Daji curo fofoudæyen kowo nukce: «Adæma Tadani wo, tia kærenækkæna. Mananju fannowo!» yeno.

³⁶ Kowodæ næmgænniya, Isaa tilonju lon kero. Yim anin wundumaro awo carunadæa wuljaganni gæm napkera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu

(Mat 17.14-21; Mar 9.14-29)

³⁷ Wajænanjua Isa-a fuwurawanju yakkudæ-a kaudæn jæpkeranniya, am kada kadami nanjuro isane tia kapkeyera.

³⁸ Daji curo jamadøyen kam laa kowo sapce: «Sayinna, nia lowonjökkëna, tadanïa njonone! Ti gënia, gade takkëni.

³⁹ Sedan tia cëdaiya, sadëman burwu cakke cinju nga bilwua kar kar loloji. Tussënarö basarjënnia, tia koljiwawo.

⁴⁰ Sedandëa dujaro fuwuranwëmba lowoyëkkëniya, tayiro katkero,» yëno.

⁴¹ Isaye tayiro: «Nayi am jaman adëyeso kambërsenambuwu karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dëgakke nayia rannjakki?» yënniya, kamdëro: «Tadanëm kude!» yëno.

⁴² Tadadë këndë cëdi duwon, sedandë tia babakce cure fërdaktu badiyëno. Amma Isa sedandëro jëkkade tadadëa isangajiye bawanjuro kalakkeyëno.

⁴³ Jama samma kënduwö Alayedëa jaurö ajapkerä.

*Isaye kënyindiyero këla karmonju-a karmolan cidunju-ayen wuldu
(Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)*

Jamadë awo Isa cëdi ngaa ajapcana duwon, Isaye fuwuranjuro:

⁴⁴ «Awo këmma wulnjagakkidëa ngëlarö këlandon taiwo, Tada Kambedëa mukko ambero sërëccagai,» yëno.

⁴⁵ Amma fuwuranwadë mana adëa asujanni, maananju tayiro gëraaada, koro këla mana adëyen tia kororo riyera.

*Wundunja kura wo?
(Mat 18.1-9; Mar 9.33-41)*

⁴⁶ Daji kattenjan kambiwu këla wundunja kura woyen ciyëno.

⁴⁷ Isa awo karwunjaye asuje tadaana laaa ngoje gërenjun isadajiye

⁴⁸ tayiro: «Wundu duwon cunilan† tada adëa cëmowonamadë, wumaa sëmowö. Koro wundu duwon wua sëmowonamadë, ti wua sunodënamadëa cëmowö. Awoa kam curondon ganadë, tima kura wo,» yëno.

⁴⁹ Yahayaye Isaro: «Malëm, kam laa sedanso cunëmlan duji kiruiyendëya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeie!» yëno.

⁵⁰ Amma Isaye: «Bare tiro dapkëwwi, awoa kam lawalamando gënidë kaando,» yëno.

ISA KËLA JAWAL JERUJALEMBEN

Am cidi Samariyaye Isaa saworö wadu

⁵¹ Isaye sanju samero saptaye karëngënniya, nia Jerujalembö leduye tai dajë ngoyëno.

⁵² Këngayamba tin fuwunno cunode tiro jëpturam dabbarduwuro lejane bëla laa cidi Samariyayero kasargawö.

⁵³ Amma Jerujalembö leji nangaro, am bëladëye tia saworö wayera.‡

⁵⁴ Fuwuranju Yakuba-a Yahaya-a adëa kerunniya, tiro: «Këmma, wada yiye samelan kannu jëpce tayia juwuiya, raamma wa?» canë tia keworö.

⁵⁵ Amma Isa suworde tayiro kikkado.

⁵⁶ Daji bëla gaderö koyera.

*Isaa ga këske gëni
(Mat 8.18-22)*

⁵⁷ Jawalnïn lejai ngai duwon, kam laaye Isaro: «Ndara lenëmi yaye nia njëgakki,» yëno.

⁵⁸ Isaye tiro: «Këluwusö bëlaanjaa, ngudösö sameye ye fannjaa, amma Tada Kambedëye nanju tustuyëma bawö,» yëno.

⁵⁹ Isaye kam laaro: «Wua sëgai!» yënniya, kamdëye tiro: «Këmma, amarsëgëne lekke bawania sittërakkiya duwon,» yëno.

⁶⁰ Amma Isaye tiro: «Kolle am sanuna amanja sanunadëa sittëraja! Amma nidë, lenë nodö bargaa Alayedëa ambo satkëne!» yëno.

⁶¹ Koro kam laaye Isaro: «Këmma, nia njëgakki, amma amarsëgëne lekke jamanïa alakëlewakkiya duwon,» yëno.

⁶² Daji Isaye tiro: «Kam barero ngujëna duwon ngawö curuimadë, nodö bargaa Alayedëan faidanju bawö,» yëno.

10

Isaye fuwuranjuyë fitulur yindin nodö

† 9:48 9.48 cunilan - Isaa gawwa nangaro. ‡ 9:53 9.53 am bëladëye tia saworö wayera - Am cidi Samariyayedë yaudi, amma ngalongawuri. Yaudiya ye tayia wayera, tayi ye yaudiyadëa wayera.

¹ Ngawo adäyen Kəmadə curo fuwuranjuyen am fitulur yindin gade kəreje tayia yindi yindiyen cunode bəla so, bəladəya so, na leji sammaro tin fuwunno leyera.

² Tayiro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana. Adə nangaro kəma kalayedəa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njəddoro cunodo!

³ Lenowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodəkki.

⁴ Bare wuri, bi ngrwu, bi suno gade ngonuwwi, koro bare kəla jawallen danuwe wundumaa lewanuwwi.

⁵ Fado fi yayero ngawuwiya, burwon ambo: “Fado adə barga cuwando!” wulgənowo.

⁶ Kam nanlewaye nadən mbəjia, bargandodə tilan dəgai. Amma bawoa, bargandodə nandoro waldi.

⁷ Fado adən jəmmowo nammowo, awo njadənadəa buiwo yaiwo, kidamaro ngənəwuranju wajipcəgəna nangaro. Bare fado adəa kolluwe fado fadoro lenuwwi.

⁸ Bəla fi yayero ngawuwe nayia njamoyiya, awo njadənadəa buiwo,

⁹ amnja dondi nadən isangagənowo, koro jamadəro: “Nodo bargaa Alaye nayia karənnjana!” wulgənowo.

¹⁰ Amma sa bəla laaro ngawuwe nayia mowo wajaiya, farsambo luwowo tayiro:

¹¹ “Katti bəlandoye sindero tandəgənadəmaa cinniye nayiro kolnjagaiye! Amma adəa nonowo, nodo bargaa Alaye karənjəna!” wulgənowo.

¹² Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bəрни Sodombea* nanjaunin koji.

Isaye am ansiya Alayea wusadu

(Mat 11.20-24)

¹³ «Kuttundo am bəрни Korajinne! Kuttundo am bəрни Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənasodə bəрни Tirre-a Sidonne-alan† tədənaa, tən kuren amnja tuwa cade ajaja-a buwu-alan‡ napcana.

¹⁴ Amma kiyama wakkajiya, wowomndo am bəрни Tirre-a Sidonne-ayedəa§ nanjaunin koji.

¹⁵ Nayi ye am bəрни Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A'a, kannuro kolnjagai.

¹⁶ «Kam manando ngojənamadə mananima ngojo. Kam nayia wanjanamadə wumaa waso. Koro kam wua wasənamadə ye ti wua sunodənadəmaa wajo,» yeno.

Fuwurawa fitulur yindindəye waldū

¹⁷ Fuwuranju fitulur yindində karwu kəjiaro walladaranniya, Isaro: «Kəma, cunəmlan sedannama manande jaana,» yera.

¹⁸ Isaye tayiro: «Yiwulis radu gai samelan curi kirukko.

¹⁹ Fannowo, nayiro kənduwo kadi so, kəlanji so guwattuye njadəkkəna, koro kənduwo kəla duno kəladodəye sammayen njadəkkəna. Awima njawandiawo.

²⁰ Adə yaye bare sedanna manando jagaidəro karwundo kəjjjənni, cundo samelan ruwuwadadəro kəjjjo!»

Isaye karwunju kəjidu

²¹ Sa adən Ruhu Alaye cakke karwu Isaye tai daje kəjije: «Bawani, Kəma same-a dunia-aye, wusenjəkkəna, dalilnjudə awo ania rashiduwa so, ilmuwu soro gəraame tadawa sananaro isanogəmma nangaro. Aaa, Bawa, adəma awo raamma wo.

²² «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojijiya, cəraana-a,» yeno.

²³ Isa suworde fuwuranju runjaro: «Sim duwon awo ruwuwadəa caruidə, barganja!

²⁴ Nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, maiya so kada awo ruwuwadəa kuroro caraana, amma carunni. Koro awo fannuwadəa fanduro caraana, amma fanjanni,» yeno.

Misal kam kanjimarima cidi Samariyaye

²⁵ Maləm Attauraye laa Isaa rijapturo cije tiro: «Sayinna, awi dikke ro sawisoye* fandəkki?», yenniya,

²⁶ Isaye tiro: «Awi curo Attaurayen ruwuwadadə? Ndayiro tia kərayem?» yeno.

* **10:12 10:12** bəрни Sodombe - Am bəрни adəyedə jauro diwi nangaro, Ala tayiro samelan kannu fiyiye siyeyeno.

† **10:13 10:13** bəрни Tirre-a Sidonne-a - Bəрниya kərdiyaye. ‡ **10:13 10:13** ajaja-a buwu-a - Noduwuran lagaranne.

§ **10:14 10:14** bəрни Tirre-a Sidonne-a - Am bəрниya aniyedə jauro diwi nangaro, Ala tayia siyeyeno. * **10:25 10:25** ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawoda.

²⁷ Tiye: «“Ala Kəmandea karwunəm ngan, ronəm ngan, dunonəm ngan, hangalnəm ngan raye!† Koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”‡» yeno.

²⁸ Isaye: «Kalkallo wulyem. Adəa de, ro fandəmi,» yeno.

²⁹ Amma maləm Attaurayedə ti jiremaro fəleduwuro maje Isaro: «To, wundu gəle kəmaskini wo?» yeno.

³⁰ Daji Isaye tiro: «Kam laa Jerujalemnin cijəna bəla Jerikoyero leji duwon, jawalkorjimaso tia kapcagane řinjane babakcane tia nuna gai koljane leyera.

³¹ Adəgai duwon, řiman† laa jawaldəyen ise kamdəa kirunniya, səgərije koje leyeno.

³² Lewi‡ laa ye nadəro ise tia kirunniya, səgərije koje leyeno.

³³ Kam cidi Samariyaye laa ye bəlawuro cədi duwon, nadəro kadio. Tia kirunniya, jauru njuñoje

³⁴ ise tunowanjuro kəndawu-a diben-a karwunno fiijiye kəlekəleyeno. Daji tia koronjuro dam gənajiye kusottorambo cuwude tiro kiskejeno.

³⁵ Wəjənanjua dinariyus yindi cuttuluwe kəma kusottorambero ce tiro: “Kam adəro kiskəne. Waldəkkiya, wuri kojənarə yejəmna sammaa niro kalannjəgəkki,» yeno.

³⁶ «To, maləm, niyen wa curo am yakku aniyen wundunja kəmaski kam jawalkorjimaso kapcaanadəye wo?» cəne tia kiworo.

³⁷ Maləm Attauraye: «Kam tia njuñojənadəma,» yenniya, Isaye tiro: «Ni ye lene, ti gai de!» yeno.

Marta-a Meram-a

³⁸ Isa-a fuwuranju-a lejai duwon, bəla laaro kadiranniya, kamu laa cunju Marta tia fannjun kisawo.

³⁹ Yanjugəna cunju Meram fuwu Kəmadəyen napkada mananju kərəndu cədi duwon,

⁴⁰ Martaro kida sosaye ngəwujijye hangalnju jauru jaada. Daji Marta na Isayero ise tiro: «Kəma, yanigəna wua kolsəna runi kida dikkidə, ni lambonəm gəni wa? Tiro wulgəne wua banasuwo!» yeno.

⁴¹ Kəmadəye tiro: «Marta, Marta, awo ngəwuro hangalnəm jadi,

⁴² amma awo faidaadə falma, diye! Meram awo ngalwodəa kərejo, koro wunduma nanjun cəmoiyawo.»

11

Isaye kəla moduwayen alamdu

(Mat 6.9-15; 7.7-12)

¹ Yim laa Isa na laan moduwa cəde kerənniya, fuwuranjuyə falnja tiro: «Kəma, andiro moduwa dio sakkara, jiri Yahaya fuwuranjuro cəkkəranadə gai,» yeno.

² Isaye tayiro: «Sa moduwa diwiya, ngai wullowo:

«“Bawa, cunəmbo daraja tio!

Nodonəm bargaa iso!

³ Yimbi yaye kəmbonde sade.

⁴ Biwunde gawursagane,

andi ye am biwu saddənadəa gawurniye nangaro.

Bare kolsame jaraptiyende.”»

⁵ Koro Isa walde tayiro: «Kamndo laa sawanjua duwon dərdu fannjuro leje tiro: “Sawa, burodi yakku tagarisəgəne.

⁶ Kərmama sawani laa curo bəlawuroyen duwon, nanin jəpkeno, koro wu ye awima tiro yikke juwui bawo,» yenniya,

⁷ sawanjudə curo fadodəyen tiro: “Kolsəne, bare suwolsəmmi! Cinna ye jakkada, koro wu-a yallani-a ye boniyena. Rangəkke cikke njikkiwawo,» cəni.

⁸ Nayiro wulnjagakki, nansawanja nangaro gəni, amma dolero cije awo cəraana sammaa ci. Dalilnjudə kamdə nangujənni tia cuworiya, cuwori nangaro.

⁹ «Koro nayiro wulnjagakki, korowo njadi, manowo fanduwu, cinna bangowo kanjagai.

¹⁰ Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro kam cinna bakcimadə yero kajagai.

¹¹ Bawa fi curondon tadanju tia buniro cuworiya, cujanjuro kadi cidə?

¹² Bi ngəwullo cuworiya, kəlanji cidə?

† 10:27 10.27 SK 6.5 † 10:27 10.27 Lew 19.18 † 10:31 10.31 řiman - Kaduwu Nawi Harunaye. Kidanja Fado Alayen cadəna. ‡ 10:32 10.32 Lewi - Kaduwu Nawi Lewiye. Tayidə banawu řimannaye, koro kidanja Fado Alayen cadəna.

¹³ Nayi diwiso awowa ngəla tadawandoro njo nonuwɔaa, balle Bawa Mai Samema Ruhunjudəmaa am tia caworiro cidə!» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(*Mat 12.22-32; Mar 3.20-30*)

¹⁴ Yim laa Isa sedan kam laa muwaro cədənaa duje kiluwunniya, kamdə mana badiyeno. Jamadə ajapkera,

¹⁵ amma laaye: «Kənduwo Beljabul* mai sedannayen sedannaa duji,» yera.

¹⁶ Laanja ye tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera.

¹⁷ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənədə dəgəiwawo, koro fado duwon kəlanjuro yaktəgənədə dəgəiwawo.

¹⁸ Wu sedannaa kənduwo Beljabullen dukki nuwwa. To, Yiwulis ye kəlanjuro yaktiyia, ndayilan gəle kərmainjudə dəgai?

¹⁹ Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai.

²⁰ Amma kənduwo Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

²¹ «Kam dunoa mukkon bərimia fannju gurejiya, kəndanju samma kəlewa.

²² Amma kam laa tia dunon kojəna ise tia lawalaje nasardiya, bəriminju ardijənədə cəməye kəndanju sammaa ngoje dagarji.

²³ Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma.

Waldu sedanne
(*Mat 12.43-45*)

²⁴ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, cuwandiawodə, daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənədəro waldəkke,” cəni.

²⁵ Waldiya, fadodəa tas fəraada ye, tassana ye najiji.

²⁶ Daji leje sedan tulur gade tia nandiwin kojana sapce cuwude ngasaye napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənao kuttaji,» yeno.

²⁷ Isa manaji ngai duwon, kamu laa curo jamadəyen kowo sapce: «Bargaa kamu nia njambe təgam njinadə!» yeno.

²⁸ Isaye: «Attəroa, barganja am mana Alaye fanjane jaanadə!» yeno.

Alama Nawi Yunusse
(*Mat 12.38-42*)

²⁹ Jamadə na Isayen cacaptai adəgai duwon, Isaye: «Am jaman adəye jauru diwi. Alama laa sameye majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyawo.

³⁰ Jiri Nawi Yunus kuren am bəрни Niniweyero alamaro waljənədə gai,† Tada Kambedə ye am jaman adəyero alamaro walji.

³¹ Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə cije am jaman adəyedəa jire-nambuwwuro shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji.

³² Kiyama wakkajiya, am bəрни Niniweye ye cijane am jaman adəyedəa jire-nambuwwuro shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji.

Misal fatəla-a nurnju-aye
(*Mat 5.16; 6.22-23*)

³³ «Wunduma fatəla wasse na turuiwawolan bi kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji.

³⁴ Simməmədə tima fatəla tiyinəmbe wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. Amma simməm kuttua, tiyinəm samma ye duwwaro walji.

³⁵ To, hangal gənane, bare nur nilan dəganadə duwwuro waljənniro!

³⁶ Tiyinəmlan ndarama duwu bawo samma nurraa, alama fatəla nurnjulən nia wasnjidə gai kərgam.»

Kuttunja Farisawa-a maləmba Attauraye-a!
(*Mat 23.13-36*)

* **11:15 11.15** *Beljabul* - Yiwulis. † **11:30 11.30** *Nawi Yunus gai* - Jiri Nawi Yunus kawu yakkuro curo buni mafəndiyen dəganadə gai, kamin Isayedə ye kawu yakkuro curo kauriyen dəgai.

³⁷ Isa mana cædi ngai duwon, Farisa laa fannjuro tia masæna dioro dojeno. Leje fadodæro ngaye masænaro napkera.

³⁸ Farisadæ kæla Isa mukkonju tulje tayirro cæðennin masænaro napcænayen ajapkeno.

³⁹ Daji Kæmaye tiro: «Nayi Farisawadæ ngawo tasaye-a gæmdowolombe-adæa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curondodæ kændæ am gadeye luwaptu so, niadiwi dio solan cæmbæræna.

⁴⁰ Nayi hangal kuttua! Ti ngawodæa alakcænadæ curodæ yea alakcænni wa?

⁴¹ Karwu tiloaro sadaa yowo, daji awiso nayiro tayirro walnjagai.

⁴² «Kuttundo nayi Farisawa! Bulu kaskasi so, nana so, kærjijuwo samma solan jakka[‡] tulluwuwi, amma jire dio so, Alaa rawo soa kolluwuwa. Tayidæa kolluwuwin awo ani yea dio wajimnjaana.

⁴³ Kuttundo nayi Farisawa! Dandallan napturam fuwuye-a kasuwulan lewa darajaa-a raawuwa.

⁴⁴ Kuttundo, nayi alama kauri noduram bawoa[§] am nojannilan tia guwaccane kojaidæ gai,» yeno.

⁴⁵ Malæmba Attauraye falnjaye tiro: «Sayinna, adægai wullæmiya, andi yea rasamma, diye!» yeno.

⁴⁶ Daji Isaye tiro: «Nayi ye kuttundo, malæmba Attauraye! Katkun kurwowu dama bawo ambo gænagæwi, amma nayi ngulondoma sanguwe tayia banagæwwawo.

⁴⁷ Kuttundo! Kauriya nawiya kureye tanduwi, koro amwurawandodæma tayia ceyeso!

⁴⁸ Ngainin awowa amwurawando cadæna sammaa kasadduwwaro shedanuwi, dalil-njudæ tayi nawiya ceyesæna, nayi ye kauriyanja tanduwwa!

⁴⁹ Adæ nangaro nanrashidunjulân Alaye: “Nawiya-a kængayamba-a tayiro juwagækki. Laanja ceyesi, laanja yea basarjai,» cænna.

⁵⁰ Adæma nangaro bu nawiya sammaye kawu dunia alaktænaman am jaman adæyero cukkuri,

⁵¹ bu duwon jaman Nawi Haabilayen tamiya har jaman Nawi Jakariya katte laya duwadurambe-a Fado Alaye-ayen bawojænadæyero kudero samma fidænadæ. Ai, nayiro wulnjagakki, kæla am jaman adæyemaro cukkuri.

⁵² Kuttundo, malæmba Attauraye! Awoa cuwuram ilmuye ngonuwuwa, nayi kælando ye ngawuwuwi, koro am tiro ngaworo majaidæ yero dapkæwwa.»

⁵³ Isa nadæa kolyenniya, malæmba Attauraye-a Farisawa-a tiro jauru gærgajagane koro kæla awo ngæwuyelan tia jækane

⁵⁴ jawal mananjulan tia taye madu badiyera.

12

Yis Farisawaye

¹ Sa adæn am kada kadami isane captane, har amanjaa guguwaccæi duwon, Isa burwolân fuwurawanjuro manaduwo badiyeno. Tayiro: «Farisawadæro hangal gænanowo, nanmænafæknja yis gai.

² Awima gæraada federo culuwuwawodæ bawo, koro awima asærre isanodiwawodæ ye bawo.

³ Adægaima awo curo buneyen wulluwwadæa kausulan fanjai, koro awo curo ngimben tatæpkæwwadæa farsamlan kurukcai.

Kamba gæni, Alaa rinowo!

(Mat 10.26-31)

⁴ «Sawawani, nayiro wulnjagakki, bare am ro kambe cattuluwe ngawo adæyen awima gade rakcane cædiwawodæa rinuwuwi.

⁵ Amma ti rinuwimadæa nayiro fælænagakki: Ti duwon ngawo ro kambe cattuluwunayen kænduwo tia kannu jaanamayero njakkoye cædanadæa rinowo. Aaa, nayiro wulnjagakki, Alaa rinowo!

⁶ Binaru uwu gursu yindiro caladi, gæna? Adæ yaye Ala falnjamaa cæpciyawawo.

⁷ Nonowo, kanduri kælandøyema samma komgada. Bare rinuwuwi, binaru ngæwua darajan konuwuwa.

Almasiwua fuwu amben kasattu

(Mat 10.32-33)

[‡] 11:42 11:42 jakka - jire dio so, Alaa rawo sodæ jakka kaluyedæa faidan kojana. [§] 11:44 11:44 kauri noduram bawoa - Jiri kauri guwattudæ amba tayir gænoro kalalcidæ gai, Farisawa-a adanja-adæ ye amba na Alayen kuruwunno kalakcai.

⁸ «Nayiro wulnjagakki, wundu duwon fuwu amben ti kakke cənnamadə, Tada Kambedə ye fuwu malaiyawa Alayen kamdə kaanju cəni.

⁹ Amma kam duwon fuwu amben wua angərsənamadə fuwu malaiyawa Alayen angardi.

¹⁰ Wundu duwon kəla Tada Kambedəyen manakuttu wuljidə, tiro gawurdiyi. Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, tiro gawurdiyawo.

¹¹ Sa nayia dandallo, bi shararambo, bi mairiro njasadiya, kəla awo wulluwiyen bi jiri kəlando mowuwiyen bare hangalndo cijənni,

¹² dalilnjudə sa adən Ruhu Alayea awo wulduyedəa nayiro njakkərai nangaro,» yeno.

Misal gariwu hangal bawoaye

¹³ Curo jamadəyen kam laaye Isaro: «Sayinna, yeiyaniro wulgəne, curo warasandeyen nuwani sio!» yenniya,

¹⁴ Isaye tiro: «A! Wundu wua shara kamdamandoro bi warasa dagardumandoro sədo?» yeno.

¹⁵ Daji jamadəro: «Hangal gənanowo! Arsiyi luwapturo kanowo, kam ləman ngəwu jəgandəna nangaro gəni roa dəgai,» yeno.

¹⁶ Daji tayiro misal cədde: «Gariwu laa kulonju nema juro kekkənniya,

¹⁷ kəlanjuro: “Na nemani adəa camməme njakkoye bawodə, awi gəle dikki?” yeno.

¹⁸ Daji walde: “Akko awo dikkidə: Jawuwanisoa wurnəkke gade kura kura tandəkke curonjan algamani-a awo gade gandəkkəna samma-a camməkke yakkəkki.

¹⁹ Daji wuye karwunin: ‘Akko kəmboso kərwu kadaye takkəna. Garal namməkke bukke yakke, kəji fakki! nəkki.”

²⁰ Amma Alayea tiro: “Ni hangal bawoa! Bune adəman kawunəm daje numi! Daji awo ani kəlanəmbo capkəmmadə, wundu gəle tayia jəgandi?” yeno.

²¹ Ngaima kam kəlanjuro arsiyi capcəgəna, amma na Alayen gariwuro waljənnimadə, ti yero wakkajiyi,» yeno.

Bare karwungai diwwi!

(Mat 6.25-34)

²² Daji Isaye fuwurawanjuro: «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwiyen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi.

²³ Rodə kəmbəoa kojəna, koro tiyidə ye kajəmuə kojəna.

²⁴ Ngawusoa ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro ngajiram-a jawu-a ye cadanni yaye, Ala tayia ambaji. Nayidə juro ngudowaa darajan konuwwa, diye!

²⁵ Wundundo gəle rakke karwungainjulən sa fal kawunjuro cərgai?

²⁶ To, ranguwe awo kəske adəmaa diwwawoa, awiro gəle kəla awowa gadedəyen karwungai diwi?

²⁷ «Fəreso jiri rijaiddəa ruiwo, ngənərcaiwawo, koro caa cadiwawo. Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana juro darajaa yaye, ngaltema kajəmu fəre aniye falnjaa nanshawan najəgəna cakkənni.

²⁸ Ala fəreso ku karaan rijaibari kannuro fijagai ania ngai jakcidə, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambəse ganaadə!

²⁹ Bare awo buwi-a yawi-aa manuwwi, bare karwungai diwwi.

³⁰ Jama duniaye samma awo ania majai, amma Bawando nayi ye awo anin mərədundoaro nojəna.

³¹ Attəroa, nodonju manowo duwon, awo ani yea nayiro njadi.

³² «Nayi jama gana, bare rinuwwi, Bawando nodonju bargaa nayiro njoro cəraana nangaro.

³³ Kəndando ladowo, wuridəa talaawaro yowo. Kəlandoro aritta dinjiwawo yikkududowo, arsiyindo samelan har abadaro ceriwawo, na duwon barwu ye lejiwawo, kanam ye juwuiwawodə.

³⁴ Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye kərga.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye

(Mat 24.45-51)

³⁵ «Canjando ye gerowo, fatəlawando ye waskada kollowo!

³⁶ Wolodiya waldu kəmanjaye gurejai gairo dabbardənowo. Sa kəmanja larusaramlan ise cinnadəa bakciyama, tiro kajagai.

³⁷ Barganja wolodiya kəmanja ise tayia faada najiyidə! Jiremaro nayiro wulnjagakki, dabbarde tayia cakke masəna dioro napcane ise ti kəlanju kəmbə tayiro sajiyi.

³⁸ Bune dərdu bi dərdu kojənaman kadioro walyenoa, tayia faada najiyia, barganja!

³⁹ Amma adæa nonowo, ca kæma fadoyedæ sa barwu fannjuro isidæa nojænaa, tia kolje fannjuro ngayiawo.

⁴⁰ Nayi ye faadaro dægaiwo, dalilnjudæ sa tæmanuwilan Tada Kambedæ isi nangaro,» yeno.

⁴¹ Daji Biturusse: «Kæma, misal adæa andiro wa wulsagami, ra jama sammaro?» cæne tia kiworo.

⁴² Kæmaye tiro: «Wundu gæle wolodi amanna ye, hangalla yedæ wo, ti duwon kæmanja tia kæreje wolodiya amanjuro nuwanja kæmboye sa tæraanan njoro galajidæ?

⁴³ Kæjinju wolodi kæmanju waldiya, ngai cædi najiyidæ!

⁴⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kæmadæ kændanju sammaa mukko wolodi adæyero cakki.

⁴⁵ Amma wolodi adæ karwunjun: «Kæmani duwan isiwawo,» cæne wolodiya amanja kamun kwan babaktu badije juwe diben cane sagarandi kærgaro walyenoa,

⁴⁶ daji wolodi adæye kæmanju yim tæmajænni-a sa nojænni-alan ise tia kirwolun jajarje curo aman bowuyero cakki.

⁴⁷ Wolodi mæradu kæmanjuye nojæna duwon dabbarduro bi mæradu kæmanjuyedæa galduro wajænamadæ, jairo tia kowojai.

⁴⁸ Amma wolodi awo kæmanju caraana nojænni duwon awo tiro wowom gænaduwuye cædænamadæ, tia ganamaro kowojai. Wundu duwon tiro awo ngæwu cædænadæ, nanjun ngæwu cawori. Koro kam mukkonjuro awo jairo ngæwu casakkænadæ, nanjun ngæwudæmaa kojæna cawori.

Nanlewa gæni, firda

(Mat 10.34-36)

⁴⁹ «Kannu duniaro njøttaro kadikko. Kannudæ kærmaman cambænaa, jairo raakko!

⁵⁰ Wuro kasala laa* saddi mbeji. Kawu ceridæro, kasala adæye kurwownju jairo jau fakki.

⁵¹ Duniaro nanlewa wa kudoro kadikkoro tæmayew? A'a, nayiro wulnjagakki, nanlewa gæni, firda.

⁵² Na adæn fuwun fado falnin kam uwu firdai, yakkudæ kælado am yindiyero waljai, yindidæ ye kælado am yakkuyero waljai.

⁵³ Adægaima firdai, bawa kælado tadanjuyero walji, tada ye bawanjuyero, ya kælado feronjuyero walji, fero ye yanjuyero, ya kæsai kælado kamu tadanjuyero walji, kamu tadaye ye kæsainjuyero.»

Sheda jamannedæa fisardu

(Mat 5.25-26; 16.2-3)

⁵⁴ Daji Isaye jamadæro: «Keyera fæden cijæna ruwiya, sadæman nayiye: "Ingi fandiye," nuwi, adægaima wakkaji.

⁵⁵ Koro karuwa anæmbe cijæna ruwiya, nayiye: "Ku jairo kausuaro walji," nuwi, adægaima wakkaji.

⁵⁶ Nayi mænafækkaso, awo same-a cidi-alan fæledidæa fisardu nonuwwadæ, awiwo gæle awo jaman adæn wakkajidæa fisardu nonuwwidæ?

⁵⁷ «Awi nangaro nayidæ kælandoro kommuwe awo dioye jussænadæa nonuwawodæ?

⁵⁸ Sa lawalamanæm-a rokko shararambo lenuwiya, kæla jawalledæman kowori de tawaktæne, bare nia fuwu alkaliyero njadænniro. Adæ gænia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi.

⁵⁹ Niro wulnjægækki, nadæn tæmmaro luwumbawo, sai wuridæa cotto ræmbæmiya duwon,» yeno.

13

Tuwa dewo!

¹ Sa adæn am laa na Isayero isane lawar am cidi Galileye bu fida cadi duwon, Gomna Bilatus cakke tayia ceyesænyedæa tiro kekkudo.

² Isaye tayiro: «Galilewu ani bone ngai casana nangaro, Galilewu gade sammaa biwunin kojanaro tæmanuwwa wa?

³ A'a, nayiro wulnjagakki. Adæ yaye, tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.

⁴ Ra, am mewun wuskun soro kuruwu lakka Silowambe wurde kælansaro cukkere sanunadæ, am gade Jerujalemnin dasaanadæa biwunin kojanaro tæmanuwwa wa?

⁵ A'a, nayiro wulnjagakki. Adæ yaye, tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.»

* 12:50 12.50 kasala laa - Bone cane nui.

Misal ya tarmuye tada bawoaye

⁶ Daji Isa tayiro misal adæa cædde: «Kam laa curo jærwunju inabben ya tarmuye kokcæna duwon, tada madaro kadinniya, cuwandænni.

⁷ Daji jærwu njattomadæro: “Akko ku kærwu yakku kæska adæn tada madaro isækkiya, awima fandækkiwawodæ. Calle tia! Awiro bowuro na cæmoyi?”

⁸ Amma jærwu njattomadæye tiro: “Bani ngimba, kasadde kæmæne adæ tia kolle, færdunju tammækko muri figækko.

⁹ Bariminna tada kekkoa, ngæla. Bawoa, callæmi,” yeno.

Isaye kamu karuwaa isangaduwa

¹⁰ Yim tustuyea laa Isa dandalnin jamaa alamji duwon,

¹¹ kamu laa nadæn mbeji, karuwa tia leje maskinno cædæna kærwu mewun wuskunno nguwaada rakce cækko dajiwawo.

¹² Isa tia kirunniya, bowoje tiro: «Ya, nanmaskinnæm-a faiduwwa!» yeno.

¹³ Tiro mukkonju gænayeyenniyama, kamudæ cije cækko dajæ Alaa jajaktu badiyeno.

¹⁴ Amma Isa yim tustuyea kamudæ isangajægæna nangaro, kura dandaldæye gærgæje jamaro: «Curo mawuyen kawu arakuu kidaye kambo amardægæna. Yim tustuyea gæni, yim animaa arowo isanganjaa!» yeno.

¹⁵ Kæmaye tiro kalakciye: «Mænafækka, wundundo yaye yim tustuyea dalonju bi koronju wuije cade catti, gæna?

¹⁶ To, kamu adæ, kaduwu Nawu Ibrahimbe duwon Yiwulis kærwu mewun wuskunno tia cikkerænadæ nda? Yim tustuyea tia wuidu wuro wajimsægænni wa?» yeno.

¹⁷ Adæa wulyenniya, waduwwunju sammaa nangu kida, amma jama gade samma awo ajabba ajabba cædidæye kæji fanjai.

Misal kasuni mutarre-a yis-æye

(Mat 13.31-35; Mar 4.30-34)

¹⁸ Daji Isaye: «Nodo bargaa Alayedæ, awi camunonju wo? Awiro tia rattalgækki?»

¹⁹ Alamanjudæ kasuni mutarre kam laa ngoje jærwunjulæn fije rije kæska kuraro walje, har ngudoso dælambanjun fannja cadandænadæ gai,» yeno.

²⁰ Koro Isa walde tayiro: «Awiro nodo bargaa Alayedæa rattalgækki?»

²¹ Alamanjudæ yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kælje dije, har fum fujænadæ gai,» yeno.

Cinna jækkayen ngawowo!

(Mat 7.13-14, 21-23)

²² Isa jawal Jerujalembe jægaialan bæla kuran ganansolan jamadæa alamji ngai duwon,
²³ kam laaye tiro: «Kæma, am ganama wa njækkawo cawandi?» cæne tia kiworo. Isaye jamaro:

²⁴ «Cinna jækkadæyen jæktænowo ngawowo, nayiro wulnjagækki, am kada ngaworo majai, amma rakcaiwawo.

²⁵ Fannowo, sa kæma fadoye cije cinnadæa kæræp jakciya, nayi deyan daadadæ cinna banguwe: “Kæma, kasagane!” nuwi, amma tiye: “Nayia nonjakkæni ndaran kadiwmaro,” cæni.

²⁶ Daji nayi ye: “A! Ni-a kallo buiyena ye, yayiyena ye, koro farsamndesolan jamaa alammæmma, diye!” nuwi,

²⁷ amma tiye: “Nayia nonjakkæni ndaran kadiwmaro. Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomaso!” cæne kalannjagai.

²⁸ «Nadæn so ye tædi, sheri ye naldi, sa adæn Nawu Ibrahim-a Nawu Isaku-a Nawu Yakuba-a nawiya gade samma-a nodo bargaa Alayen ruwi, amma nayi kælandodæa deyaro gæmnjagai.

²⁹ Am laa adinnam-a fæde-a yala-a anæm-alan isane* tayi ye nodo bargaa Alayen masæna dioro napcai.

³⁰ Adægaima am laa daryeyedæ burwoyero waljai, koro laa burwoyedæ ye daryeyero waljai,» yeno.

Karwukutta Isaye Jerujalembo

(Mat 23.37-39)

³¹ Sa adæn Farisawa laa na Isayero isane tiro: «Læne, na adæa kolle! Mai Hirudus nia njejoro manji,» yera.

³² Isaye tayiro: «Lenowo, dæla jambamadæro: “Akko ku-a bari-a sedanna dukki, am yea isangagækki, kawu yakkua kidanidæa tumogækki,» wulgænowo.

* 13:29 13:29 am adinnam-a fæde-a yala-a anæm-alan isane - Kærdiya.

³³ Fagatto ku-a bari-a waare-a jawalni gakki. Jerujalemlan gænia, na gaden nawi fima a ceyesiawawo,» yeno.

³⁴ Koro Isa walde: «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawayadæa roro yejuwe am juwanjaanadæro dongur kauye gægæpkæwe sanuidæ! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidæ gai, ngæwuro nayia nanin capturo raakkæna, amma wayew.

³⁵ Akko fannɔ de sul kolnjaana.† Nayiro wulnjagakki, wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kæmandeyen isimadæ!” wulluwiro.»

14

Isaye kam dondia isangaduwa

¹ Yim tustuyea laa Isa masæna dioro fado Farisawaye kuranja laayero leyenniya, amdæ jauro Isaa ninijai duwon,

² kam laa tiyinju nga fuwadaa fuwunjun kiro.

³ Isaye malæmba Attauraye-a Farisawa-aro: «Yim tustuyea kamba isangaduwuma halal ra haram?» cæne tayia kiworo.

⁴ Gæm kedænniya, Isa kamdæa cædane isangajiye salamje leyeno.

⁵ Daji tayiro: «Wundundo tadanju bi dalonju yim tustuyea barambo cukkuriya, sadæman cuttuluwiwawodæ?» yeno.

⁶ Koro mana tiro kalaktuwuye tayiro katkero.

Alamdu kala sosama-a kusotto-ayen

⁷ Isa am masæna dioro dojanadæ na darajaa kærejane napcai kirunniya, tayiro misal cædde:

⁸ «Kam laa masæna larusayero nia donjiya, bare na darajaadæn nammæmni, dalilnjudæ waneye sosamanæm kam nia darajan konjæna laaa dojæna.

⁹ Adægæia, sosamandodæ nanæmbo ise niro: “Cine nadæa tiro kolgæne!” cæni. Daji nangunæmbaro cinæme lenæme na daraja bawodælan nammæmi.

¹⁰ Amma kam laa nia donjiya, lene na daraja bawolan namme. Daji sosamanæmdæ isiya, niro: “Sawani, are na darajaan namme!” cæne fuwu jama dojæna sammayen daraja fandæmi.

¹¹ Nonowo, wundu duwon kælänjua jajakcænamadæ, tia awimaro ngojaiwawo. Koro kam duwon kælänjua awimaro ngojænnimadæ, tia jajakcai.»

¹² Daji Isaye sosamanjudæro: «Ngæmæri masæna kausuye bi lesaye dabbarnæmiya, bare sawawanæm, bi yanæmgænawa, bi kæræmiyanæm, bi kæmaskiyanæm gæriwuwa donæmni. Adægæi kidæmba, tayi ye nia donjane njækkæræmbi.

¹³ Amma ngæmæri masæna dioye dabbarnæmiya, ngudiya so, maskinna so, ngurdiyiya so, kambuwa soa done.

¹⁴ Adægæinin bargæaro wallæmi, tayi rakcane niro njækkæræmbiwawo nangaro. Yim cinowo jirewuyea Ala niro njækkæræmbi.»

Misal masæna ngæmæriye

(Mat 22.1-14)

¹⁵ Curo masænawuyen falnja adæa fangenniya, Isaro: «Barganju kam nodo bargæa Alayen masæna juwuidæ!» yeno.

¹⁶ Isaye tiro: «Kam laa masæna ngæmæriye cædi cæne am kada doyeno.

¹⁷ Sa masænayedæ kidænniya, wolodinjuwa cunode am dojænadæro: “Arowo, awiso kæрма dabbargada!” yeno.

¹⁸ Amma tayi samma wajane fal fallen gawara koro ngæskera. Burwoyedæ tiro: “Lowonjækkæna kanadi tai, kulo yuwukkæna dolero lekke rukki,” yeno.

¹⁹ Fal ye: “Lowonjækkæna kanadi tai, dalo bareye mewu yuwukkæna lekke tayia rijammækki,” yeno.

²⁰ Faldæ ye: “Bærinmaro larusa kidækko. Adæmaro rangække lekkiwawodæ,” yeno.

²¹ Daji wolodidæ na kæmanjuyero walde awo ani sammaa wulyeyeno. Adæa fangenniya, kæma fadoyedæ gærgæje wolodinjudæro: “Duwan luwe bælaye farsam farsam so, lai lai so gai, talaawa-a maskinna-a kambuwa-a ngurdiyiya-a sammaa mane kude!”

²² Daji wolodidæ walde tiro: “Kæmani, awo wullæmmadæ tædæna, amma koro yaye na gapcæna mbeji,” yeno.

²³ Koro kæmadæye wolodinjuro: “Bælan luwe jawal kuran gananso gai amba yakke isa, fanni cæppo tæmbæro!”

† 13:35 13.35 fannɔ de sul kolnjaana - Ala nguwanjan culuwuna.

²⁴ Nayiro wulnjagakki, am burwon dokkēnadāye falnjama masēnani juwuiwawo, diye!”»

Fuwura Isayero waldu

²⁵ Am kada kadami Isaa casadduwuna kallo ledu cadi duwon, Isa suworde tayiro:

²⁶ «Kam laa naniro ise bawanju-a yanju-a, kamunju-a yallanju-a, yeiyawanju-a kannawanju-a, har ronjudēmaa wajēnnia, rakce fuwuraniro waljiwawo.

²⁷ Koro wundu duwon kaskanju karmoye ngoje wua sēgannimadē, rakce fuwuraniro waljiwawo.

²⁸ Wundundo gāle soro sameye tando cēraana duwon, dunonju koji ra kojiwaworo nojoro napce wuri ceji sammaa burwon komjēnni tando badijidē?

²⁹ Ngai gēnia, fērdudēa gēnaje rakce sorodēa tumojēgēnniro walyenoa, am caruna samma rudu tiro gēnajagane:

³⁰ “Ruiwo, kam adē soro tando badijēna duwon, tumoduwu tiro katkero!” canī.

³¹ Koro mai laa amnju dēwu mewua duwon mai kamanju am dēwu findiario kēriwu njēkkado majia, burwon napce rakce tayia kēriwun juwui ra juwuiwawodēa curui, mare?

³² Tia jawuuro kiroa, lawalamanju kuruwunin duwon, naptu nanlewaye kororo am cukkunodi.

³³ Adēgaima kam duwon kēndanju ngaa wajēnnidē rakce fuwuraniro waljiwawo.

³⁴ «Mandadē ngēla, amma kēlambo walyenoa, jiri fin gāle cayenju gairo walji?

³⁵ Manda kēlamdē kattiro bi muriro fiduwuro faidaa gēni, tia deyan yirjai. Kam sēmonjuamadē fanjo!» yeno.

15

Misal dimi faccēgānaye

(Mat 18.10-14)

¹ Yim laa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a Isaa kēranduro nanjuro isai duwon,

² Farisawa-a malēmba Attauraye-a adēa kutturo carune kattenjan: «Kam adē biwumasoa kasacce, har tayi-a rokko masēna cadi,» yera.

³ Daji Isa tayiro misal adēa cādde:

⁴ «Kamndo laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filēgar lēgaridēa karaalan kolje leje fal faccēgānadēa maje, har cuwandi, mare?

⁵ Cuwandiya, karwu kējiaro ngawanan ngoje

⁶ fannjuro walde. Daji sawawanju-a kēmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukējinde kallo fēleniyo, dimini faccēgānadēa fandēkkēna nangaro,» cēni.

⁷ Nayiro wulnjagakki, adēgaima samelan karwukēji duwon kēla biwuma fal tuwa cādēnayan tēdidē, kēla jirewu filēgar lēgari jawallan caluwunnidēmāyen kojēnaro tēdi.

Misal cūngo faccēgānaye

⁸ «Koro kamu laa cūngonju mewua duwon, fal fatkeyenoa, fatēla wasse fadodēa fēraje hangallayen kulasse, har cuwandi, mare?

⁹ Cuwandiya, koيسانju-a kēmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukējinde kallo fēleniyo, cūngoni faccēgānadēa fandēkkēna nangaro,» cēni.

¹⁰ Nayiro wulnjagakki, adēgaima biwuma fal tuwa cādiya, malaiyawa Alaye ye kēji fanjai.»

Misal tada faccēgānaye

¹¹ Koro Isa walde: «Kam laa tada yindia duwon,

¹² tēngērimadēye tiro: “Bawa, nuwani warasaye se!” yēnniya, bawadē tayiro kēndanju dagaryeyeno.

¹³ Ngawo kawu ganayen tēngērimadē awonju sammaa capce lardu kuruwu laaro leje nadān nanjairo cāde kēndanju basaryeno.

¹⁴ Wuriŋju sammaa ceje cot kērenniya, kēna jau lardudēro ngaye lambimaro walyeno.

¹⁵ Daji cije kam larduye laaro napciye aladeya neworo kulowanjuro tia kinodo.

¹⁶ Tada kēskaye aladeya jawuidān cūronjun njēmbēfōro jairo mangarjēna, amma wunduma tiro cinni.

¹⁷ «Daji kēla naptunju adēyen tuwore karwunjun: “Kai! Kidama bawaniye fi yaye kēmbō juwe, har kulji, amma akko wua na adēn kēnaye sesi.

¹⁸ Kolle cikke bawaniyero lekke tiro: ‘Bawa, Mai Samema yero biwu yiddēkkēna, ni yero biwu njēddēkkēna.

¹⁹ Kua wua tadanēmlan bowoduro yittēkkēni. Marne, kasadde kidawunēmbe falnja gairo wallēkko!’ nēkki.”

²⁰ Daji cije na bawanjuyero leyeno. Amma bawanjudə kuruwun tia kirunniya, jauro njuñoje cəgase daunjuro kamdiye lewa kərawoye tiro kiddo.

²¹ Daji tadadəye tiro: “Bawa, Mai Samema yero biwu yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna. Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni,” yeno.

²² Amma bawadəye wolodiyanjuro: “Duwan lenowo, kalwu gari ngalwodəa kudowo tiro luwunowo. Ngulondonjuro kulum yakkowo, sinju yero suno yakkowo.

²³ Koro kənna kaisuadəa kudowo duwanowo. Bəri ngəməriye buiyo, bikke diyo,

²⁴ dalilnjudə tadani adə nuna duwon roaro walyeno, faccəgəna duwon tia kiwandəkkəo nangaro,” yeno. Daji karwunja jauro kəjiye ngəməri badiyera.

²⁵ «Sa adən tada kuramadə kulon. Fado karəngenniya, ganga-a algaita-a nukcai fangeno.

²⁶ Wolodi laaa bowoje awo wakkajənədəa kiworo.

²⁷ Tiye: “Kannanəm diye walde isə. Bawanəm tia kəlewa salai cuwandəna nangaro, kənna kaisuadəa duwajəna,” yeno.

²⁸ Daji tada kuramadə gərgaje fadodəro ngawo wayeno. Bawanju cije culuwe tia lowodu ngəskeno.

²⁹ Amma tiye bawanjuro: “Akko kərwu kadaro kərea gairo ngənəptəkke niro kida njəddəkki, koro sawiso mananəm ngokki yaye, ngaltema wuro kani təngərima sime sawawani-a ngəməri diyende.

³⁰ Amma tadanəm adə, arsiyinəm sammaa jawarraro rəməs cikkeje basarje walde kadinniyama, tiro kənna kaisuadəa duwayeyem!”

³¹ Daji bawadəye tiro: “Tadani, ni sawiso nanin kərgam, koro awo kakke samma kaanəm.

³² Ngəməri dio-a kəji fanda-a ani andiro wajimsaana diye, dalilnjudə kannanəm adə nuna duwon roaro walyeno, faccəgəna duwon tia kiwandiye nangaro,” yeno.»

16

Misal wakkil nangaaye

¹ Koro Isa walde fuwurawadəro: «Gariwu laa wakkilnjua duwon, am nanjuro isane wakkilnjudəa ngadarjane arsiyinju basarji yera.

² Gariwudə tia bowoje: “Awi kəlanəmlan wuljai fakkənədə? Balas sədde, kua adən fuwun ni wakkilni gəni,” yeno.

³ Daji wakkildəye karwunjun: “Bani ngimba nanwakkilnin wua suttuluwunadə, awi gəle dikki? Dunoni bareye bawo, koro lowo dio ye wuro nangua.

⁴ To, awo wua kidanin suttuluwiya dikke am fannjan samoyidəa nokkəna,” yeno.

⁵ «Daji am duwon banju ngimba kasuro jəgai sammaa tilo tiloyen bowoje burwoyedəro: “Ndawuro bani ngimba nia njəgai?” cəne tia kiworo.

⁶ Tiye: “Kəndawu jaitunne tonə miaro,” yenniya, wakkildəye tiro: “Kakkadunəm kasuye ngone duwan namme fiwu ruwune.”

⁷ Koro kam gadəro: “Ni nda, ndawuro nia njəgai?” yeno. “Algama buwu miaro,” yenniya, wakkildəye: “Kakkadunəm ngone fisku ruwune,” yeno.

⁸ Banju ngimbadə wakkil jire bawoadəa kəla nanganju adəyen kingoro, dalilnjudə am duniaye arsiyinjalan nanga kam fandoyen am nurrea kojana nangaro.

⁹ Nayiro wulnjagakki, arsiyi dunia adəyelan sawawa fandowo. Sa dajənalən, nayia kəndəgairam sawisoyen ngəlaro njamoyi.

¹⁰ «Kam awo ganən jireadə, ngəwu yen jire. Koro kam awo ganən jire bawoadə, ngəwu yen jire bawoa.

¹¹ Arsiyi dunia adəyen jirenambu diwwaa, wundu gəle arsiyi jireye sameyedəa mukondoro cakki?

¹² Koro ləman kaando gənədəlan jirenambu diwwaa, wundu gəle nayiro nuwa kaando njadi?

¹³ Wolodi fima rakce wolodi kəma yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal ruji. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwawo.»

Attaura Nawi Musaye-a nodo bargaa Alaye-a

¹⁴ Farisawa tayi wuri rawowu nangaro awo ani sammaa fangeranniya, Isaro rudu gənayeyera.

¹⁵ Isaye tayiro: «Nayi fuwu amben kəlandoa jirewuro ngonuwwa, amma Ala awo karwundoye nojəna. Awo fuwu amben ngəlaro jajakcaidə na Alayen waada.

¹⁶ «Attaura-a kitawuwa nawiya-adə dasaana duwon har jaman Yahaya Kasalamaye kadio. Tən sa adən kawuri kəji nodo bargaa Alaye ambo wuldiyi, koro wundu yaye tiro ngaworo maldi.

¹⁷ Adə yaye səkkal fal Attauraye baworo waldudəro same-a cidi-a baworo walduma budu wo.

¹⁸ Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənədə kənjəna cədəna. Koro kam duwon kamu dəpkadaa niyajənədə, ti ye kənjəna cədəna.

Misal gariwu laa-a Lajarus-aye

¹⁹ «Gariwu laa mbeji, yim nguson kajəmu kime so, kare linne ngalwo so luji ye, kullum tamtam-a daraja-alan napci ye.

²⁰ Cinna fannjuyen ngudi laa ye bowada tiyinju samman tunoa mbeji, cunju Lajarus.

²¹ Kənanjuadəro, kəmbo tewur gariwudəyen cidiro fidənədə boro mangarji kərga, koro kəriyama isane tunowanjudəa məməlaccai.

²² Ngudidə bawoyenniya, malaiyawa tia ngojane gəre Nawı Ibrahimbero kesado. Gariwudə ye bawoje tia sittərayera.

²³ «Curo kannuyen ajawu jauro cai duwon, kəla sapkenniya, kuruwun Nawı Ibrahimba gərenjun Lajarus kiro.

²⁴ Daji yilje: “Bawa Ibrahim, wua njunosəne Lajarus node ci ngulondonjuye ingiro ləpçuwo talammi samjo, curo kannu adəyen jauro bone yakki, diye!” yeno.

²⁵ Amma Nawı Ibrahimbe tiro: “Tadani, tange sa dunialan jauro kəji yamidə, Lajarus ye jauro kuttu caidə. Amma kərma ti na adən ronju bowada, ni ye curo boneyen kərgam.

²⁶ Koro ngawo adəyeman kattenden bəlaa kura kuruwu fetta, bare nanden wunduma cije nandoro lejənni, bi nando yen wunduma nandero isənni nangaro!” yeno.

²⁷ Tiye: “Marne, Bawa, lowonjəkkəna, Lajarus fado bawaniyero node,

²⁸ yaanani uwu mbeji. Tayia galajo, bare tayi ye na ajawuye adəro isanni!”

²⁹ Amma Nawı Ibrahimbe tiro: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a nanjan mbeji. Kolle tayia fanja!” yeno.

³⁰ Koro tiye: “A'a, Bawa Ibrahim! Amma kam laa karmolan cije nanjaro leyenoa, tuwa cadi,” yenniya,

³¹ Nawı Ibrahimbe: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a fanduro wayeraa, kam nuna roaro walje cijənama kasaccaiwawo.”»

17

Bare kamba karwulan tawwi!

¹ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Awowa casakke am taljane biwu cadidə kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidə!

² Kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujəgane bərəmbo gəpcaanama tiro ngalwo, tadawa sanana aniyə falnəa cakke talje biwu cədidəro.

³ Hangal gənanowo! Kəraminəm biwu niro njəddia, tiro wulgəne. Təmjiya, tia gawurne.

⁴ Curo kawu fallen tulturro biwu ngiddo yaye, tulturro walde ise niro: “Təmməkkəna,” cənia, tia gawurne.»

⁵ Daji kəngayambadəye Kəmadəro: «Kambərsendedəa yirgai!» yeranniya,

⁶ Kəmaye tayiro: «Ca kambərsendo mbejiya, kasuni mutarre gai təngərima yaye, ranguwe kəska kura adəro: “Məktəne, curo bərəmben koktəne!” wulgəwiya, manando jəgai.

⁷ «Kamndo laa kəreanju kulo baredu bi ləman neworo leje karaan walde isiya, tiro: “Duwan are namme bəri bui!” cəni wa? A'a!

⁸ Tiro: “Bəri desəgəne, kajəmunəm kadawu bawoa yakkəmiya, are kəmboni kude fisəgəne. Bukke yakkiya duwon, ni ye bui yai,” cəni.

⁹ Koro kəreanju awo tiro wuljəgənədə cədəna nangaro, tia wuseji wa? A'a!

¹⁰ To, nayi ye awo Ala wulnəaana sammaa diwe ceriya, adəgai wullowo: “Andi kəreawa faida bawoa, awo wajimsaana bas kidiye!”»

Isaye am barasua mewu isangaduwu

¹¹ Isa bəрни Jerujalembəro ledu cədi duwon, kařangi katte cidi Samariyaye-a Galileye-a giya.

¹² Bələdeya laa karəngenniya, kongwa barasua mewu tia kapkeyera. Kuruwun dajane

¹³ kowo sapcane tiro: «Sayinna Isa, marne andia njunosane!» yera.

¹⁴ Isa tayia kirunniya, tayiro: «Lenowo, řimannadəro fəledəgənowo!» yeno. Lejai ngai duwon, ngajane tayirro walyera.

¹⁵ Falnəa ngajənarə asuyenniya, kowo sapce Alaa cunğoriaro walde

¹⁶ fuwu Isayen tungurumje ngumnju cidin gənaje tia wuseyeno. Tidə kam Samariyaye.

- ¹⁷ Daji Isaye: «Tayi mewu samma ngajana, mare? To, nda tayi lægardæ?
¹⁸ Kusotto adaro kajia, wundunjama walde Alaa wuseji bawo wa?»
¹⁹ Daji kamdæro: «Cine lene! Kambærsenæm nangaro njækkawo fandæmma,» yeno.

Kænde nodo bargaa Alaye
 (Mat 24.15-28, 36-44; Mar 13.14-23, 32-37)

- ²⁰ Yim laa Farisawaso Isaro kæla yimbi nodo bargaa Alaye duniaro isiyen keworænnya, tayiro: «Nodo bargaa Alaye asuduramsolan gæni isi,
²¹ koro wundumaye: “Akko ti!” bi “Towo ti!” wuljiwawo. Nonowo, nodo bargaa Alayedæ dawundoman kærga,» yeno.
²² Daji Isaye fuwurawadæro: «Sa ise kawu fal yayero Tada Kambedæa kuroro jouro raawwa, amma tia ruwwawo.
²³ Amsoye nayiro: “Akkonju!” bi “Towonju!” caniya, bare lenuwe tayia gawwi.
²⁴ Jiri same ci fallan har todæro cuwalde wassidæ gai, yim kændenjuyedæn Tada Kambedæ ye ngai.
²⁵ Amma Ala kadjæna, sai jouro bone cane am jaman adæyedæ tia wajaiya duwon.
²⁶ «Jaman Tada Kambedæye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai.
²⁷ Sadæn amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadu ye ngai duwon, har yim Nawi Nuhu maaradæro ngaye ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno.
²⁸ Koro alamanjudæ jaman Nawi Lutuye gai. Amso jawui ye, casai ye, kasuwun luwa so, lado so cadu ye, kulo barejai, fado cadandi ye kasarga.
²⁹ Daji yim Nawi Lutu bæni Sodomben culuwunadæn, dælawa kannuye-a kauwa kannuaye-a samæn cudure tayi sammaa siyeyeno.
³⁰ Yim duwon Tada Kambedæ fælediyidæn adægaima wakkaji.
³¹ «Yim adæn kam duwon kæla soronjuyen karenju ye curo soroyen dæganadæ bare jæpce kare ngoje leji cæne curo sorodæyero ngaanni! Koro kam kulolan dæganadæ ye bare fadoro waldænni!
³² Tangowo kamu Lutuyea!
³³ Wundu duwon ronju riwo cæraanamadæ ronjudæa cuwatki, amma wundu duwon ronju cuwatkænamadæ ronjudæa cæriwi.*
³⁴ Nayiro wulnjagakki, yim adæn bune am yindi dægæl tilon bowada duwon, fal ngojane fal koljai.
³⁵ Koro kamu yindi ye kallo nedu cadu duwon, fal ngojane fal koljai.
³⁶ [Kongwa yindi ye kulon duwon, fal ngojane fal koljai.]»
³⁷ Daji fuwurawanjuye tiro: «Kæma, ndaran awo adæ wakkaji?» cane tia keworænnya, tayiro: «Na riwa dæganalan kowuwaso ye captai,» yeno.

18

Misal kamu kwa faccægænaa-a alkali-aye

- ¹ Daji Isa fuwurawanjuro kæla sawiso tæma koljannilan moduwa cadoyen misal adæa kiddo.
² Tayiro: «Bæla laan alkali laa Ala yea rijænni, kam yea nangujænni mbeji.
³ Koro curo bæla adæyen kamu kwa faccægænaa laa ye mbeji. Kullum na alkalidæyero ise tia lowoje: “Wuro shara kæla kæladoniyen sædde!” cæni.
⁴ Tussæna sonju cæmowonni, amma ngawo adæyen alkalidæ karwunjun: “Ala yea rikkæni, kam yea nangunækkæni yaye,
⁵ kamu adæ kullum wua suwolsæna nangaro, tiro shara yiddækki, bare kænde ngæwunjudæn karwuni tægæmbo jadænno!” yeno.»
⁶ Daji Kæmadæye: «Awo alkali jirenambuma adæ wuljænadæa fannowo!
⁷ To, Ala nda, am kærejæna bune-a kausu-aro tiro sonja caddidæro shara kæla kæladowanjayen cæddiwawo wa? Ra, kawu kadaro tussæna duwon, tayia banajiji?
⁸ Nayiro wulnjagakki, duwaman sharanja kamji. Adæ yaye sa Tada Kambedæ duniaro walde isiya, koro yaye kambærsa dunialan cuwandi wa?»

Misal Farisa-a akki mowoma-aye

- ⁹ Daji Isa am tayi kælanjaa jirewuro ngojane am gadea rujanaro misal adæa kiddo:
¹⁰ «Am yindi moduwa dioro Fado Alayero lejane kasargawo. Kam faldæ Farisa, faldæ ye akki mowoma.

* 17:33 17:33 ro riwo bi fattuwu - Kam rakce ronju cæriwiwawo, amma kam duwon Isa nangaro ronju dunian cuwatkænamadæ na Alayen tia cæriwi.

¹¹ Farisadä cije daje karwunjun moduwa cäde: “Ala, wu am gade-a gade nangaro wusenjäkkäna. Wu barwu gäni, diwi dioma gäni, kənjənama gäni, bi akki mowoma adä gai gäni.

¹² Wudä curo mawuyen yindiro asem dikki, koro awo fandəkkäna ngan fal curo mewuyen sadaaro yikki,” yeno.

¹³ Amma ti akki mowomadä, ngawolan daada kəlama sapcənnin nganjnju bakciaro.* “Ala, wu biwuma, wua njunosəne!” yeno.

¹⁴ Nayiro wulnjagakki, Farisadä gäni, akki mowomadä Ala jiremaro ngojo. Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajacənamadä, tia awimaro ngojaiwawo. Koro kam duwon kəlanjua awimaro ngojənnimadä, tia jajakcai,» yeno.

Isaye yalla sananaro bargaa dəptuwu
(Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)

¹⁵ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadä adä kerunniya, amdä wusayera.

¹⁶ Amma Isa yalla sananadä bowoje fuwurawanjuro: «Yalladä kollowo naniro isa, bare tayiro dapkwwi! Nodo bargaa Alayedä am tayi gaiye nuwanja, diye!

¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedä kasaccənnidä təmmaro ngayiwawo!» yeno.

Kam kura laaye ro sawisoye mada
(Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)

¹⁸ Kam kura laaye Isaro: «Maləm ngələma, awi dikke ro sawisoye fandəkki?» cəne tia kiworo.

¹⁹ Isaye tiro: «Awiro wua ngələman bowosəmi? Ala gənia, wunduma ngəla bawo.

²⁰ Wadawadä† nonəmma: Bare kənjəna dimmi, bare ro kambe tuluwummi, bare nambawu dimmi, bare shedakambu dimmi, bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!»† yeno.

²¹ Kamdaye: «Tən gananiyan wada ani sammaa gəkkəna,» yeno.

²² Isa adä fangenniya, tiro: «Koro yaye awo fal nia maunjəna. Kəndanəm sammaa lade talaawaro dagargəne, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno.

²³ Kamdä adä fangenniya, ti juro gariwu nangaro karwukutta tia tai daje kida.

²⁴ Isa karwukuttanjudä kirunniya, tiye: «Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonju juro jau, diye!

²⁵ Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno.

²⁶ Am adä fanjanadəye tiro: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera.

²⁷ Isaye: «Awo kambo yojiwawodä Alaro yoji!» yeno.

²⁸ Daji Biturusse tiro: «Akkonde awindeso kollie nia njəgaiyena,» yenniya,

²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma nodo bargaa Alaye nangaro fado, bi kamu, bi yaana, bi bawo, bi ya, bi yalla koljənadä,

³⁰ dunia adəman awo koljənadəmaa ngəwuro kojəna cuwandiawodəma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a karmolan cidunju-ayen wuldu
(Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)

³¹ Isa mewun yindindä səgəriro cuttuluwe tayiro: «Fənowo, Jerujələmbə leniye, koro awo nawiyo kəla Tada Kambedəyen ruwujana samma wakkaji.

³² Am tia cadane mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane rarajane tiro lallari təwajagane

³³ kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

³⁴ Amma fuwurawadä awima asujanni. Maananju tayiro gəraaada nangaro, awo wuljənadä nojanni.

Isaye kambua isangaduwu
(Mat 20.29-34; Mar 10.46-52)

³⁵ Isa bəla Jerikoye kərangənniya, kambu laa ci jawallen napkada lowo cədi mbeji.

³⁶ Jama kojairo fangenniya, awi wakkajoro kiworo.

³⁷ Tiro: «Isa kam Najaratte kodu cədi,» yera.

³⁸ Daji kowo sapce: «Isa Tada Mai Daudaye,‡ wua njunosəne!» yeno.

* **18:13 18.13** nganji bakta - Noduwuram karwukuttaye. † **18:20 18.20** wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. ‡ **18:20 18.20** NL 20.12-16; SK 5.16-20 † **18:38 18.38** Tada Mai Daudaye - Kaala Almasiwuye. Tida kaduwu Mai Daudaye.

³⁹ Am fuwu gərjana lejaidə tiro jakkade mədək napco yera, amma cayea kojənarə kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosəne!» yeno.

⁴⁰ Daji Isa daje tia nanjuro cawudo yeno. Kewudənniya, tiro:

⁴¹ «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia kiworo. Tiye: «Kəma, sim fandəkkiya, raakko!» yeno.

⁴² Daji Isaye tiro: «Sim fande! Kambərsenəm nangaro nanlewa fandəmma,» yeno.

⁴³ Sadəman sim cuwande Alaa cunqoriaro Isaa giya. Jama samma adəa kerunniya, tayi ye Alaa jajaktu badiyera.

19

Isa-a Jakaya-a

¹ Isa bəla Jerikoyero ngaye reje kodu badiyeno.

² Bəladən kam laa mbeji, cunju Jakaya. Ti kura akki mowomasoye ye, jaurə gariwu ye.

³ Wundu ti Isa wo cəne tia kuroro maji, amma kəla jama kadayen rangəme kuroro tiro katkero, ti kori nangaro.

⁴ Daji Isaa kuroro cəgase fuwuro leje na Isa kojidəyən kəla tarmu laayero tatkeno.

⁵ Isa nadəro kadinniya, kəla sapce tiro: «Jakaya, duwan jəmme, ku sai fannəmian jəmməkkiya!» yeno.

⁶ Jakaya ganje jəpce karwu kəjiaro tia kapciye sosayeno.

⁷ Jamadə adəa kerunniya, karwunja waje: «Fado biwumayen jəpcəna!» cani.

⁸ Amma Jakaya cije daje Kəmadəro: «Kəma, reda kəndaniyedəa talaawaro yikki. Koro kam laayen wuri cukkowonaro mowokkənaa, kawak dewu tiro kalakkəkki,» yeno.

⁹ Daji Isaye: «Ku fado adən njəkkawo jəpcəna, dalilnjudə kam adə ye kaduwu Nawī Ibrahimbe* nangaro.

¹⁰ Nonowo, Tada Kambedə am faccaanaa maje njəkkaworo kadio,» yeno.

Misal mai-a wolodiyanju-aye

(Mat 25.14-30)

¹¹ Jamadə awo ania kərənjai ngai duwon, Isa tayiro misal wulduru badiyeno, dalilnjudə Jerujalemba kərənəna ye, koro tayidə nodo bargaa Alaye sadəman duniaro jəpciyero tamajana ye nangaro.

¹² Tayiro: «Maina laa lardu kuruwu laaro leje kərmai lardunjuye cuwande walde isi cəne sapturo ciyeno.

¹³ Daji wolodiyanju mewu bowoje wundunja yayero mina† fal fal ce tayiro: “Kawu waldəkke isəkkiro tilan sawur dewo,» yeno.

¹⁴ Amma am lardudəye tia wajane, har ngawonjun am canode: “Kam adə maindero waljuro rayiyende!” yera.

¹⁵ «Maije kadinniya, wada ce wolodiyanju tayiro wuri cinadəa bowoja isa awiso sawurlan cawandoro nojo yeno.

¹⁶ Burwoyedə ise tiro: “Barganəmmin, akko mina simmadən mina gade mewu fandəkko,» yeno.

¹⁷ Maiye tiro: “Wuse, wolodi ngələma! Awo ganan aman dimma nangaro, nia lawan bəla mewuyero galanjəkki,» yeno.

¹⁸ Yindiyedə ye ise tiro: “Barganəmmin, mina simmadən gade uwu fandəkko,» yenniya,

¹⁹ Maiye: “Nia lawan bəla uwuyero galanjəkki,» yeno.

²⁰ Daji wolodi gade ye ise tiro: “Barganəmmin, akko minanəm. Tia kesolan kərəkke dam gənyəkke.

²¹ Ni kam jau nangaro, ringekko. Awo gənanəmmidəa ngonəmi, awo nadəmmidə yea kalanəmi,» yeno.

²² Maiye tiro: “Mana cinəmben shara njəddəkki, wolodi kələdo! Wu kam jau, awo gənakkəni ngokki, koro awo nadəkkəni kalanəkkiro nonəmma, gəna?”

²³ To, awiro gələ wufinidəa bankilan gənanəmmidə? Ca ngai dimmaa, waldunidən wufini riwanjua mowokkəna,» yeno.

²⁴ Daji maiye am naden daadadəro: “Minadəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo!” yeno.

²⁵ Tayiye: “A! Barganəmmin, nanjun mewu mbeji, diye!” yeranniya,

* 19:9 19.9 kaduwu Nawī Ibrahimbe - Nawī Ibrahim gai, Jakaya ye Alaa mərsaje na Alayen njəkkawo kiwando. Adəgainin tidə kaduwu jireye Nawī Ibrahimbe. † 19:13 19.13 mina - Ngal wufiye. Mina faldə alama alwasi kida kawu miaye.

²⁶ Maiye: "Nayiro wulnjagakki, wundu duwon nanjun awoamadä,[‡] tiro casargai, amma kam nanjun bawomadä,[§] awo cədanadəmaa tilan camoyi.
²⁷ Kəladowani mainjaro walləkkiro wajanadəa kudowo fuwunin roro wejowo!" yeno.»

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

Isaye mai gai Jerujalemba ngawo

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Yah 12.12-19)

²⁸ Ngawo Isa adəa wuljənayen, koro walde kəla fuwunna Jerujalemba ledu badiyeno.

²⁹ Gəre bəla Baitfajeye-a Baitaniye-a na Kau Jaitunne canidəa karəngeranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode

³⁰ tayiro: «Bəla fuwundoyədəro lenowo! Ngawuwiyama, kutta koroye wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo!

³¹ Kam laaye: "Awiro fərangowi?" cəne nayia njaworia, tiro: "Kəmadə tilan mərədunjua," wulgənowo!»

³² Daji am tayia cunodənədə lejane Isa tayiro wuljəgənədə gai nayeyera.

³³ Kuttadəa fərakcai duwon, kəmanjusoye tayiro: «Awiro fərangowi?» yeranniya,

³⁴ tayiye: «Kəmadə tilan mərədunjua,» yera.

³⁵ Daji kuttadəa * na Isayero cawude kalwuwanja kəladəro ferjadəro tia ngoyeyera.

³⁶ Leji adəgai duwon, am kalwuwanja kəla jawallen feryera.

³⁷ Na jawal Kau Jaitunne dən jəpəcidəa karəngenniya, fuwurawanju samma karwu kəjiaro kowo sapcane kəla awo əjabba əjabba carunayen Alaa njungoro badiyera.

³⁸ Tayiye: «Bargaa mai cu Kəmandeyen isimadə! Kərma duwon kätte Ala-a amnju-ayen nanlewa kərga, Mai Samemaro daraja tio!»[†] cani.

³⁹ Curo jamadəyən Farisawa laaye Isaro: «Sayinna, fuwurawanəmbo wulgəne gəm cado!» yeranniya,

⁴⁰ tiye: «Nayiro wulnjagakki, nəmgeraa, dongur kauyesoma burwu casakki,» yeno.

Isaye Jerujalemba njikkiro

⁴¹ Isa Jerujalemba del karənje bərnidəa kirunniya, tiro kikkiro.

⁴² Bərnidəro: «Kai! Ca ku awo nanlewa njukkudidəa nonəmmaa, amma kərma nodu adə niro gəraaadaro waljəna.

⁴³ Adə nangaro yim laa ise kəladowanəm dirinjane kəlnjane kanji fi yayen kikiminjagane garunəmbo cidi capcagane tiyen kojane

⁴⁴ ni-a am curonəmlan dasaana-a sammaa təgəmbo sinjagai, har kau falma kəla kamanjuyen gənaada baworo cadi, dalilnjudə sa Kəmande amnjua cəkkayie isənaro nonəmmi nangaro,» yeno.

Isa Fado Alayea tayirro kalaktu

(Mat 21.12-17; Mar 11.15-19; Yah 2.13-22)

⁴⁵ Daji Isa balballa Fado Alayero kərgaanniya, kare ladomasoa dudu badiyeno.

⁴⁶ Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: "Fannidə fado moduwaye!"[†] amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»[†] yeno.

⁴⁷ Yim nguson Isa Fado Alayen jamaa alamdu cədi duwon, wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a tia njejoro majai,

⁴⁸ amma jawal cawandənni, dalilnjudə jama samma hangalnja nanjun tia fanjana nangaro.

20

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)

¹ Yim laa Isa Fado Alayen jamaa alamje tayiro kawuri kəji Alayedəa wuljiyi duwon, wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane

² tiro: «Andiro wulsagane, kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo.

³ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wulsəgənowo!

⁴ Kasala Yahaya jamaro cəddənədə, sameyən kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo.

[‡] 19:26 19:26 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji.

[§] 19:26 19:26 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. * 19:35

19:35 kuttadəa - Noduwuram Isa Mai Yaudiyaye duwon, nanlewalan rokura bawoa kəndə cədiyədə. † 19:38 19:38

Jaw 118.26 † 19:46 19:46 Ish 56.7 † 19:46 19:46 Iri 7.11

⁵ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyee, andiro: “To, awiro gæle tia kasadduwwidə?” cæne sawori.

⁶ Amma “Kamben” wulliyee, jama samma andiro kau gægæmsagane seyesi, dalinjudə Yahayaa nawiro ngojana nangaro.»

⁷ Daji Isaro ndaran kadiomaro nojanni yera.

⁸ Isaye tayiro: «Wu ye kënduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal jərwu agəriduwo kəladowaye

(Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

⁹ Daji Isa misal adəa jamaro manaduwo badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu inabbe cæde jərwuwu laaro agərijije bəlawuro kawu kadayero sapkada.

¹⁰ Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandoro kəreanju laaa na jərwuwudəyero kinodo. Amma jərwuwudə tia cadane bəkcane mukko dea duyera.

¹¹ Koro walde kəreə gade kinodo. Ti yea cadane bəkcane basarjane mukko dea duyera.

¹² Koro walde kəreə yakkuye kinodənniya, caye gai ti yea lərujane duyera.

¹³ Daji kəma jərwudəye: “Awi gæle dikki? Tadani raakkənədəmaa nodəkki. Waneye tiro daraja cadi,» yeno.

¹⁴ Amma jərwuwudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Tia yejiyo, warasadə kaandero waljo!” yera.

¹⁵ Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso.

«To, kəma jərwuyedə awi cədi?»

¹⁶ Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero jərwunjudəa ci,» yeno. Jamadə adəa fangeranniya, tayiye: «Suwana! Bare ngairo waljənni!»

¹⁷ Amma Isa tayia ninije: «To, awi maana awo kitawulan ruwuwada adəye?»

*«“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.”†*

¹⁸ «Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurenamadə nanamdi, koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,» yeno.

¹⁹ Maləmba Attauraye-a wurawa rimannaye-a jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyerə, dalinjudə kəlanjaman misaldəa kidoro asujana nangaro.

Kambiwu kəla akki njøyen

(Mat 22.15-22; Mar 12.13-17)

²⁰ Daji wurawa adinwuye ani Isaa mələstu badijane curo mananjuyen cada mukko gomnayero casakkoro am laa jirewu gairo kəlanja kalakcanaa nanjuro kenodo.

²¹ Tiro: «Sayinna, mana wuldunəm-a jamaa alamdunəm-a samma jirero noniyena, koro wundumaa gayirənəmbawo ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami ye.

²² To, Kaisarro* akki njodə, andiro halal ra haram?» cane tia keworo.

²³ Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro:

²⁴ «Wuro dinariyus† fəlesəgənowo rukke! Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cæne tayia kiworənniya, tiro «Kaisarre,» yera.

²⁵ Isaye tayiro: «Daji awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno.

²⁶ Adəgaima rəkcane fuwu jamayen Isaa curo mananjuyen cadanni. Jaawunjudəa jauro ajəpcane mədək napkera.

Kambiwu kəla cinowo duniayen

(Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

²⁷ Sadusiya laa, tayi cinowo duniayee kasaccannidə, na Isayero isane

²⁸ tiro koro cadde: «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugəna tada bawoa bawoje kamu koljia, kamu yanjugəna fəccəgənayədəa niyajo yanjugənarə kaduwu majuwo!”† ruwujəna.

²⁹ Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoyeno.

³⁰ Yindiyedə ye kamudəa niyayenniya, ngai.

³¹ Yakkuyedə ye ngai. Adəgaima tayi tulur samma tada cawandənnin bawoyera.

³² Ngawo adəyən kamudə ye bawoyeno.

³³ To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

³⁴ Isaye tayiro: «Am jaman adəye larusa so, niya so cadi,

† 20:17 20.17 Jaw 118.22 * 20:22 20.22 Kaisar - Gomna kura Rombe † 20:24 20.24 dinariyus - Wuri Rombe.
Tilan akki Kaisarro biyajagai. † 20:28 20.28 SK 25.5

³⁵ amma am duwon leira-a karmolan cidu-aa cawandənadə larusa so, niya so cadiwawo.

³⁶ Karmolan cidudən nuwanjaa nangaro, tayidə tadawa Alaye, malaiyawa gai‡ rakcane gadero sanuiwawo.

³⁷ Koro Nawi Musa kəlanjuma kitawulan na kannu dawu coccori cambiyedən am bawojana cijaidəa tabbaccəgəna. Tidə Kəmandeə Ala Ibrahimbe-a Ala Isakuye-a Ala Yakubaye-alan bowoyeno.†

³⁸ Kəmandedə Ala am sanunaye gəni, am roaye, nanjun tayi samma ronjaa nangaro,» yeno.

³⁹ Daji maləmba Attauraye laaye tiro: «Sayinna, jaawunəmdə kalkal!» yera,

⁴⁰ Adəgaima wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye

(Mat 22.41-46; Mar 12.35-37)

⁴¹ Daji Isaye tayiro: «Ndayilan Almasiwudə Tada Mai Daudaye§ canidə?

⁴² Mai Dauda kəlanjuma kitawu Jawurayelan manaje: “Kəmandeə Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon,

⁴³ kələdowanəmbe cidiya sinəmbero yakkəkko!’ cənna.”†

⁴⁴ Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənadə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno.

Hal maləmba Attauraye

(Mat 23.1-12; Mar 12.38-40)

⁴⁵ Jama samma tia kəranjai duwon, Isaye fuwurawanjuro:

⁴⁶ «Maləmba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana.

⁴⁷ Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja samma jawu ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran juro kura!» yeno.

21

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye

(Mar 12.41-44)

¹ Isa kəla sapkenniya, arsiyiwu laa curo sanduwu sadaa fidarambedəro wuri fijagai kiro.

² Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye gursu kime* yindi fijiyi kiro.

³ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə tayi sammaa kojənaro fijəgəna.

⁴ Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon awo ronju riwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

Jawawi Isaye kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

(Mat 24.1-25.46; Mar 13.1-37)

Wurdu Fado Alaye

(Mat 24.3-14; Mar 13.3-13)

⁵ Fuwurawanju laaye kəla jiri Fado Alayedəa kauwanju shawa shawa-a sadaa Alaro sadakcaana-alan janejanadəyen manajai duwon, Isaye:

⁶ «Awo ruwi anidə, sanja cəde kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

⁷ Tayiye: «Sayinna, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəleidiyidə wo?» cane tia keworo.

⁸ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! Am ngəwu cunilan† isane: “Wuma ti wo!” koro “Sadə cədəna!” cani. Bare tayia gawwi!

⁹ Kəriwu so, hangalsango soye lawar fannuwiya, bare yaanuwwi! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.»

¹⁰ Koro Isa walde tayiro: «Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai.

¹¹ Cidi ye na gadegaden juro loloji, wowa-a kəna-a ye na naro ngasayi. Koro awowa riduye-a alama ajabba ajabba-a ye samelan fəledai.

‡ 20:36 20:36 malaiyawa gai - Tayidə sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adə nangaro samelan kaduwu mada bawo. † 20:37 20:37 NL 3.6 § 20:41 20:41 Tada Mai Daudaye - Kaala Almasiwuyey. Tidə kaduwu

Mai Daudaye. † 20:43 20:42-43 Jaw 110.1 * 21:2 21.2 gursu kime - Wuri yauidiyaye. Tamannju ganama. † 21:8 21.8 cunilan - Am ngəwu cu Almasiwuyey kəlanjaro ngojane awo ania cani.

¹² Amma kawu awo ani samma wakkajaidəro, nayia njadane basarnjane dandalnin sərənɲagajai, kosoro njasakki, koro cuni nangaro[‡] fuwu mai so, gomna so yero njasadi.

¹³ Ngainin dama shedaro walduye fanduwi.

¹⁴ Adə nangaro kawudəro nia ngonowo, bare kəla awo kəlando moworo wulluwiyen karwungai diwwi,

¹⁵ dalilɲudə wuma awo kalkal wulluwidəa njadəkki, koro curo waduwundoyen wundunjama rakce nayia kambiwunjaiwawo.

¹⁶ Bawando-a yando-a so, yaanawando so, kəramiyando so, sawawando so nayia njadane laandoa roro ceyesi.

¹⁷ Cuni nangaro am samma nayia wanjai,

¹⁸ amma kanduri kəlandoyema facciyiawo.

¹⁹ Nedduwiya, nǰəkkawo fanduwi.

Wurdu Jerujalembe

(Mat 24.15-28; Mar 13.14-23)

²⁰ «Sa kəwuwa kəriwuye isane bəрни Jerujalembea dirijane kəljana ruwiya, wurdunju karəɲɲəro nonowo.

²¹ Sa adən am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! Am curo bərnidəyen dasaanadə ye caluwo, koro am karaalan dasaanadə ye bare bərnidəro ngasaanni!

²² Dalilɲudə adəma sa ajawu gənaduwyedə wo, ngainin awo kitawulan ruwuwada samma wakkajai.[†]

²³ Yim anin kamu curoa so, nганji cəmbia sodə, kuttunja! Masiwa kura lardudəro ngayi, Ala jama adəro gərgajəgəna nangaro.

²⁴ Laanjaa kashagarsolan ceyesi, laanja yea cadane kareə gai larduwa gade sammaro caadi. Kərdiyadə Jerujalembea guguwaccai, har sa Ala tayiro kadarjəgənadə cədiya.

Kənde Tada Kambədəye

(Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)

²⁵ «Samelan alamaso kəngal-a kumbal-a sillowuwa-alan tarui, dunia yelan nuktu tekuye-a cambaldunju-a casakke jama larduwaye hangalɲa ciji.

²⁶ Kəla awo dunialan wakkajiyen ambe karwunja kamde, har muwajai, kənduwowa sameye jauro lolojai nangaro.

²⁷ Daji Tada Kambədə kənduwowa-a jauro darajaa-a curo fofouyen isi carui.[†]

²⁸ Awo ani wakkadu badijaiya, danowo kəlando sangowo, sa nayia meruduye karəɲɲəna nangaro.»

Misal ya tarmuye

(Mat 24.32-35; Mar 13.28-31)

²⁹ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Akko ya tarmuye-a kəska gadeso samma-a ruiwo!

³⁰ Sa kaluwanja ridu badijana ruwiya, nayi kəlando nangəri karəɲɲəro nonuwwa.

³¹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, nodo bargaa Alaye karəɲɲəro nonowo!

³² Jiremaro nayiro wulɲagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon.

³³ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgəiwo!

(Mat 24.36-44; Mar 13.32-37)

³⁴ «Hangal gənanowo! Bare curo nǰəmbəro so, sagarandu so, duniasuwol so hangalɲo ngojane yim adə ise kel gai tadu bawo nayia rəp njadanni.

³⁵ Nonowo, yim adə am dunialan dasaana sammaro cukkuri.

³⁶ Faadaro dəgəiwo, duno awo wakkaji sammaro kanuwe fuwu Tada Kambədəyen daduye fandoworo sawisoro Alaa korowo,» yeno Isaye.

³⁷ Adəgaima yim nguson kausu Isa Fado Alayen jamaa alamji, bune bərnidən culuwe leje na Kau Jaitunne canidəyen waji.

³⁸ Koro jama samma tawajane tia kərənduro Fado Alayero isai kasarga.

KARMO-A KARMOLAN CIDU-A ISAYE

22

Isaa roro njejoro mada

(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yah 11.45-57)

¹ Sala Burodi Yis Bawoaye tia sala Laya Njèkkayiramben* bowojaidè karènjèna.

² Koro wurawa rimannaye-a malèmba Attauraye-a jawal Isaa njejoye majai, amma jamadèa rijana.

Yahusa Iskariyot Isaa sèrèttuwuma
(Mat 26.14-16; Mar 14.10-11)

³ Daji Yiwulis Yahusa kam tiro Iskariyot cani mewun yindindàye falnjarò kèrgawò.

⁴ Yahusa leje wurawa rimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a rokko jandè kèlè jawal Isaa mukkonjaro sèrèttuwuyen kedo.

⁵ Karwunja jaurò kèjije tiro wuri cadì yeranniya,

⁶ Yahusa kasacce dama Isaa tayiro jama nojannilan sèrèttuwuye mada badiyeno.

Masèna sala Laya Njèkkayirambe
(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yah 13.21-30)

⁷ Sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngèlarò Laya Njèkkayirambedèa† duwajaidè kidènniya,

⁸ Isa Biturus-a Yahaya-aa cunode tayiro: «Lenowo, masèna layayedèa andiro dabbarsaganowo, buiyò!» yeno.

⁹ Tiro: «Ndaràn tia dabbarniyeya, raam?» cane tia keworo.

¹⁰ Isaye tayiro: «Akko bèrnidèro ngawuwiya, kam laa bule ingia ngojèna-a kèlè kèlluwi. Fado ngayidèro tia gaiwo ngawowo,

¹¹ kèma fadoyedèro wulgènowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masèna layayedèa cadidè ndaran?”

¹² Nayiro soro sameye ngim kura curon karea fèlènjagai. Nadèn masènadèa dabbarnowo!» yeno.

¹³ Daji fuwurawadè lejane jiri Isa tayiro wuljègènadè gai awiso kewando. Adègaima masèna layayedèa dabbaryera.

Masèna Kèmaye
(Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1Kor 11.23-34)

¹⁴ Sa kidènniya, Isa kèngayambanju-a rokko masènarò napkera.

¹⁵ Isaye tayiro: «Caman masèna Laya Njèkkayirambe adèa kawu bone yakkidèro nayi-a rokko buiyeya, jaumaro raakkèna.

¹⁶ Nayiro wulnjagakki, na adèn fuwun tia bukkiwawò, sai jiremarò nodo bargaa Alayelan maananju wakkajiya duwon,» yeno.

¹⁷ Kènjaram curon dibenna ngoje Alarò ardiyènniya, tayiro: «Kènjaram adèa taiwo, wundundo yaye ca!

¹⁸ Nayiro wulnjagakki, na adèn fuwun ingi inabbe‡ yakkiwawò, har nodo bargaa Alaye napcìro,» yeno.

¹⁹ Daji buròdi ngoje Alarò ardiyènniya, fèsakce tayiro ce: «Adè tiyini nayi nangarò tinadè. Wua takturo adèa dewò!» yeno.

²⁰ Adègai koro ngawò masènayan kènjaram ngoje tayiro ce: «Kènjaram adè aman bèrìn bunilan ndèpkada,§ bu duwon nayi nangarò fidènadè.

²¹ Kam duwon wua sèrènsiyidè, akkonju wu-a rokko masèna diye.

²² Tada Kambedè saptidèma,* jiri Ala kadarjènadè gai, amma kam duwon tia sèrècciyidè, kuttunju!»

²³ Daji kattenjan kèlè wundunja awo adèa dioma woyen koro badiyera.

Wundunja kura wo?

²⁴ Daji fuwurawadè kattenjan kambiwu kèlè wundunja kura woyen cadì duwon,

²⁵ Isaye tayiro: «Maiya dunia adèye talaawanjaa raccagai, koro am tayiro serma canidè ye kènduwonja fèlejai.

²⁶ Amma nayidè, ngai gèni. Kuramandodè tèngèri gairò waljo, koro kam nayia njanodimadè wolodi gairò waljo!

²⁷ Wundu gèlè kura wo? Kam masènarò napcènamadè ra wolodinjudè? Kam masènarò napcènamadè, mare? Amma wudè curondon wolodindo gai.

²⁸ «Curo jaraptani sammayen nayima gèrenin nammuw.

²⁹ Jiri Bawani wuro kèrmai sinadè gai, wu ye nayiro njadèkke

* 22:1 22.1 sala Laya Njèkkayirambe - Laya Israyilawuye jaman Nawi Musayen. † 22:7 22.7 ngèlarò Laya Njèkkayirambe - Ngèlarò duwon bunju kamba wowom karmoyero kajiyidè. ‡ 22:18 22.18 ingi inabbe - Diben.

§ 22:20 22.20 aman bèrìn bunilan ndèpkada - Bu Isaye duwon aman bèrìn katte Ala-a adamgèna-ayèa tabbacciyidè.

* 22:22 22.22 Tada Kambedè sapti - Isa nui.

³⁰ curo kərmainiyen wu-a rokko buwe yawe, koro kuris kərmaiyeen nammuwe jiri mewun yindin Israyilawuyero shara yidduwi.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(*Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yah 13.36-38*)

³¹ «Siman, Siman, fanne! Yiwulis jiri am argəm lalajaidə gairo nayia laladuro† Alaa cuworəna,

³² amma bare kambərsənəm kolləmmiro Alaa ngikkorəkko. Ni ye waldəmiya, kəramiyanəmdə isadunoagəne!»

³³ Biturusse tiro: «Kəma, koso bi karmoro dabbardəkkəna, ni-a rokko leniyo!» yenniya,

³⁴ tiye: «Biturus, niro wulnjəgəkki, gudowom ku kokkore cakkiwawo, sai yakkuro wua angərsəmiya,» yeno.

³⁵ Koro Isa walde tayiro: «Sa nayia wuri bawoa, ngərwu bawoa, suno gade ye bawoa njanodəkkənədən, awo laa maunjana wa?» cəne tayia kiworənniya, «Mausanni,» yera.

³⁶ Daji tayiro: «To, amma kərma kam wurinjuadə ngojo, kam ngerwunjuadə ye ngai, koro kam kashagarju bawoadə ye kalwunju gari cəlado fal ciwo.

³⁷ Nayiro wulnjagəkki, sai awo kitawulan ruwuwada adə wulan wakkajiya: “Amso tia biwumaro ngoyera.”† Aaa, awo kəlanin ruwuwadadə wakkaji,» yeno.

³⁸ Tiro: «Kəma, akko kashagar yindi,» yeranniya, tayiro: «Kollowo, cədəna,» yeno.

Moduwa Isaye

(*Mat 26.36-46; Mar 14.32-42*)

³⁹ Isa bərnilan culuwe cayədə gairo Kau Jaitunero leyeno, fuwurawanju ye tia geya.

⁴⁰ Nadəro kadinniya, tayiro: «Bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno.

⁴¹ Daji tayia kolje gana laa kuruwuje tungurumje moduwa dio badiyeno.

⁴² Tiye: «Bawa, kasaddəmmaa, kənjaram adə‡ wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno.

⁴³ [Daji malaiya laa samelan ise tiro fəlediye karwunju kibbayeyeno.

⁴⁴ Isa jəktu dama baworo fanji duwon, cayeə kojənarə tai daje moduwa kido, har kəmuwunju bu cidiro fidiyi gairo tok tok fiyadan.]

⁴⁵ Ngai moduwa kidənniya, cije na fuwurawanjuero walde ise tayia karwukuttaro casambarəna kənəm cadi najiye

⁴⁶ tayiro: «Awiro kənəm diwidə? Cinowo, bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno.

Isaa Ta

(*Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Yah 18.1-11*)

⁴⁷ Isa mana cədi ngai duwon, jama kada kam tiro Yahusa cani mewun yindindəye falnja fuwu gərjiarə kadira. Yahusadə Isaro lewa kərawoye njeđdoro tia karəngenniya,

⁴⁸ Isaye tiro: «Yahusa, lewa kərawoyelan wa Tada Kambedəə sərətkəmi?» yeno.

⁴⁹ Am nanjuyədə awo wakkajidəə kerunniya, tiro: «Kəma, kashagarlan tayia cacalliyə, nda!» cəne

⁵⁰ falnja wolodi riman kurayəə bakce səmonju kəmborəmdəə tən kamgeno.

⁵¹ Amma Isaye tayiro: «Danowo! Cədəna!» yenniya, səmonju leje isangayeyeno.

⁵² Daji Isaye wurawa rimannayə-a wurawa Fado Alayə gureduwuyə-a amwurawa jamayə-a tia taro isanədəro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro kadiw?

⁵³ Yim nguson nayi-a rokko Fado Alayen dəgaiye duwon, wua sədawwi. Amma adəma sando wo, sa duwon duwu kərmainju cunodidə.»

Biturusse Isaa angərdu

(*Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Yah 18.15-18*)

⁵⁴ Daji Isaa cadane balballa fado riman kurayədəro kesadə. Biturus ye katte kaskadaaro tayia giya.

⁵⁵ Dawu balballayen kannu fujane napkeranniya, Biturus ye dawunjan napkeno.

⁵⁶ Daji kir laa Biturussa nur kannuyədən napkada kirunniya, tia ngəlarə ninije: «Kam adə ye Isa-a rokko,» yeno.

⁵⁷ Amma Biturus angərje: «Feroma, wu tia nokkəni!» yeno.

⁵⁸ Gana sam kidənniya, kam laa ye tia cure: «Ni ye falnja!» yeno. Biturusse: «Kai! Wu gəni!» yeno.

† 22:31 22.31 nayia laladu - Yiwulis tayia rijapturo cəraana. † 22:37 22.37 Ish 53.12 ‡ 22:42 22.42 kənjaram adə - Kənjaram bone njaye.

⁵⁹ Alama sa fal gai cæde kam laa gade: «Fagatto kam adæ ye Isa-a rokko, ti ye kam cidi Galileye nangaro!» yenniya,

⁶⁰ Biturusse tiro: «Kam, awo wullæmidæa nokkæni!» yeno. Sadæman manaji ngai duwon, gudowom kokkore kekko.

⁶¹ Daji Kæmadæ suworde Biturussa niniyeno. Biturus ye awo Kæma tiro wuljægænadæa takkeno. Kæmaye: «Ku kawu gudowom kokkore cakkidæro, wua yakkuro angærsæmi,» cænna.

⁶² Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.

⁶³ Adægai duwon am Isaa gurejaidæ tia rurujane babaktu badiyera.

⁶⁴ Simnju jakcane tiro: «Nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.

⁶⁵ Koro radu kada tiro keddo.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Yah 18.12-14)

⁶⁶ Dunia wayenniya, amwurawa jamaye-a wurawa rimannaye-a malæmba Attauraye-a majilislän captane casakke Isaa fuwunjaro kewudo.

⁶⁷ Tiro: «Nima wa Almasiwudæ wo? Andiro wulsagane!» cane tia keworo. Amma Isaye tayiro: «Wulnjagakkia, kasadduwawo.

⁶⁸ Koro njaddækkia, jaawu siwwawo.

⁶⁹ Amma kua adæn fuwun Tada Kæmbedæ mukko kæmboram Ala Kænduwomayen napkada dægai,»[†] yeno.

⁷⁰ Daji tayi sammaye tiro: «Nima gæle Tada Alayedæ wo?» yeranniya, tayiro: «Nayima wulluw, wuma!» yeno.

⁷¹ Daji tayiye: «A! Sheda jiri fi gæle gade maniye? Andi kælande mana cinjulän culuwuna adæa fanniyena,» yera.

23

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Yah 18.28-38a)

¹ Daji majilisuw samma cijane Isaa fuwu Gomna Bilatussero caade

² ayau gænaduwwu badiyera. Tayiye: «Kam adæ jamandea turu cadoro tæmbaljiiyi nayeyeyiye. Kaisarro akki njo dapciyi, koro tima Almasiwu maidæ wo cæni,» yera.

³ Bilatusse tiro: «Nima wa Mai Yauidiyayedæ wo?» cæne tia kiworo. Isaye: «Nima wullæm, wuma!» yeno.

⁴ Daji Bilatusse wurawa rimannaye-a jama captanadæ-aro: «Kam adælan ayau fima fandækkæni,» yeno.

⁵ Amma amdæ cayea kojænaro kowo sapcane: «Alamdunjun jamandæ cidi Yahudiyaye sammaa jawallän cuttuluwu, cidi Galileyen badije har na adæro kadio,» yera.

Isa fuwu Mai Hirudussen

⁶ Bilatus adæa fangenniya, Isa kam Galileye waro kiworo.

⁷ Isa kam Galile cidi duwon Mai Hirudus cunodidæyero asuyenniya, cakke Isaa na Maidæyero kesado, sa adæn ti ye Jerujalemnin nangaro.

⁸ Mai Hirudus Isaa kirunniya, karwunju jauru kæjiyeno. Tussæna ti-a tado cæraana, dalilnjudæ calän lawarnju fanjæna, koro alama laa sameye tiyen kuroro tæmajæna nangaro.

⁹ Koro kada tiro kiddo, amma Isa awima tiro kalakcægænni.

¹⁰ Wurawa rimannaye-a malæmba Attauraye-a ye nadæn daada tia jauru burwujai.

¹¹ Mai Hirudus ye sojiyanju-a rokko tiro rudu gænajagane rarayera. Daji kalwu darajaa tiro lujagane na Bilatussero kalakkeræ.

¹² Caman Mai Hirudus-a Gomna Bilatus-aye kattenja kuttu duwon, yim adæman kæjiiane sawaro walyera.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yah 18.38b-19.16a)

¹³ Daji Gomna Bilatus wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a jamadæ-aa bowoje

¹⁴ tayiro: «Kam adæ jamadæa turu cadoro tæmbaljiiyi nuwe naniro kiwuduw. Fuwundon tiro koro kiddækkæniya, ayau tiro gænægæwwadæn falma fandækkæni.

¹⁵ Koro Mai Hirudus ye cuwandænni nangaro, cakke tia kalakkeræ. Akko awima tia roro njejoye cædæna bawo.

¹⁶ Adæ nangaro yakkække tia kirwon jajarjane salammækki,» yeno.

¹⁷ [Caman kæla adayen sala adæn kosoma fal tayiro salamjiiyi.]

¹⁸ Daji jama samma ci tiloaro kowo sapcane: «A'a! Kam adäye ronju tuluwe! Barabbassa andiro salamsagane!» yera.

¹⁹ Ti Barabbasda, bärnilan turu cade kam laaa ceyesänadäro, tia kosoro casakkäna.

²⁰ Bilatus Isaa salamduro cëraanadä, walde tayiro manayeyeno,

²¹ amma kowo sapcane: «Këskaro tia jagäne! Këskaro tia jagäne no!» cani.

²² Yakkuyedän walde tayiro: «Awiro? Ayau awiye cädo? Awima roro njejoye tilan fandëkkëni. Adä nangaro yakkëkke tia kirwon jajarjane salammëkki,» yeno.

²³ Amma jamadä caye baworo kowo sapcane Isaa këskaro jajuwo no cane, har kowonjan nasargadara.

²⁴ Daji Bilatus shara kamje awo caworänadä tædi yeno.

²⁵ Kam tia caworëna, kam duwon turu-a kam njejo-a nangaro kosoro casakkänadäa salamgeno, amma Isaa awo caraanadäa cadoro mukkonjaro kekko.

Isaa këskaro jaduwa

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yah 19.16b-27)

²⁶ Sojiya Isaa caadi duwon, kam laa bëla Kuraneye cunju Siman karaan isidäa cadane këska karmoyedäa ngoje ngawo Isaye jëgane leyerä.

²⁷ Curo jama tëräm ngawonju jagaidäyen kamuwa kada ti nangaro karwukuttaro nganji bakcai ye, cesiri ye mbeji.

²⁸ Daji Isa suworde tayiro: «Kamuwa Jerujalembë, bare wu nangaro yiruwwi! Këländö-a njuriyandö-aro yikkirowo!

²⁹ Nonowo, sa laa cäde ambe: “Barganja kamuwa rakcane casambiwawodä! Barganja kamuwa ngaltema casambänë tëgam cadännidä!” cani.

³⁰ Sadän kauwa kuruwuro: “Këländero yukkurowo!” koro këriso yero: “Andia jansanowo!” wuldu badijai.

³¹ Awoa këska kërüdäro ngai caddia, awi gäle këska ngamduwäro wakkajiyi?”

³² Sojiyadä gëndewu yindi yea ti-a rokko njejoro kesado.

³³ Na tiro Buwo Käläye canidäro kadiranniya, nadän Isaa këskadäro jayeyera. Gëndewu yindidä yea jayeyera, faldä këmboramnjulan, faldä ye wailanjan.

³⁴ Daji Isaye: «Bawa, tayia gawurne, awo cadä nojanni nangaro,» yeno. Sojiyadä kajämünju ngojane walawala cade dagaryera.

³⁵ Jamadä nadän daada carui ngai duwon, amwurawadä tiro rudu gënajagane: «Am gadea cëkkaana. Tima Almasiwo Ala kërejänäa, nda këlanju cämowo!» cani.

³⁶ Sojiyadä ye tia rujane nanjuro isane tiro diben comcom sajugane:

³⁷ «Ni Mai Yaudiyayedäa, këlanäm moye!» cani.

³⁸ Këlakajinjün adä allolan ruwuwada: TI ADEMA MAI YAUDIYAYE WO.

³⁹ Gëndewu yindi jajaanadäye falnja Isaro manakuttu cädde: «Nima gëna Almasi-wudä wo? Nda këlanäm moye, andi yea sakkaye!»

⁴⁰ Amma faldä ye kamanjuro jëkkade: «A! Ni yero shara ro tuluwoye njaddänama, Alaa rinëmbawodä?»

⁴¹ Kaandedä jussëna, diwi diyena nangaro ajawu gënasäana, amma kam adä awima diwi cädänni,» yeno.

⁴² Daji walde: «Isa, kërmainäm fandëmiya, wua këlan sädai,» yenniya,

⁴³ Isaye: «Jiremaro niro wulnjëgëkki, kumaro wu-a rokko jannalan dëgäiye,» yeno.

Karmo Isaye

(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yah 19.28-37)

⁴⁴ Kausu këla dawu duwon, dunia nga tëmje cälëmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado,

⁴⁵ këngal ye wasturo wayeno. Sa adän juwa curo Fado Alayen* dëganadä farak yindiro kargadan.†

⁴⁶ Daji Isa kowo dunoaro sapce: «Bawa, ronni curo mukkonëmbero yakkëkki,» yenniya, ro kirëmbo.

⁴⁷ Kajalla sojiyayedä awo wakkajëna sammaa kirunniya, Alaa jajakce: «Fagatto kam adä jirema!» yeno.

⁴⁸ Jama kada na lamar adäyen captanadä ye awo wakkajëna sammaa kerunniya, karwukuttaro nganji bakcaiaro walladara.

⁴⁹ Amma am Isaa nojanadä-a kamuwa tia cidä Galileyen jaane isanadä-a samma kuruwunin daada awo ania lawarjai kasarga.

* 23:45 23.45 Fado Alaye - Na Alaro ambëttuwuye. Tidä Jerujalemnin kërga. † 23:45 23.45 juwa curo Fado Alayen dëganadä yindiro kargadan - Barga karmo Isayen juwa na Ala-a tadöye gërajidä kargada, kërma jawal Ala-a tadöyedä kaada.

*Sittæra Isaye**(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yah 19.38-42)*⁵⁰ Kam laa nadæn mbeji, cunju Isuwu. Tidæ kam ngelama ye, jirema ye,⁵¹ kam Arimatiya cidi Yahudiyaye, koro nodo bargaa Alayedaa gureji. Ti majil-iswudæye falnja yaye, awo amanju niajane Isaro caddænadæa kasaccænni.⁵² Daji Isuwu na Gomna Bilatussero leje kamin Isayedæa kiworo.⁵³ Kamindæa kaskadælan cæsaye lowowon batta linnen kækærje kauri duwon curo kauyen lajana laa wundumaa casakkænriro cakke sænayeno.⁵⁴ Yimdæ yim dabbarduye,[‡] koro yim tustuye badidunju del karænþæna.⁵⁵ Kamuwa duwon Isa-a rokko cidi Galileyen isanadæ ye jaane kauridæa lawarjane jiri kaminnju sænajanadæa kero.⁵⁶ Daji waldane kawudi-a kændawu-a dabbaryera. Yim tustuyea kæla wadayen tuskera.**24***Karmolan cidu Isaye**(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yah 20.1-10)*¹ Mawuye yim burwoyæ* suwa læp kamuwadæ kawudi-a kændawu-a dabbarjanadæa ngojane kauridæro leyeranniya,² kau kuradæ ci kauriyedæn tæmballada nayeyera.³ Kasargaanniya, kamin Kæma Isayedæa cawandænni.⁴ Kæla adæyen hangalnja cijæna duwon, kongwa yindi kajæmu yiyiljia gørenjan daada tayiro fæleyaadara.⁵ Karwunja kamde kæla cidiyaro kesakkæranniya, kongwawadæye tayiro: «Awi nangaro kam roa curo am sanunayen manuwidæ?»⁶ Ti na adæn bawo, cijæna! Awo Isa sa ti cidi Galileyen nayiro wulnjaanadæa tangowo:⁷ «Ala kadarþæna, Tada Kambedæa mukko biwumasoyero casakke kaskaro jajagane ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji.»⁸ Daji mananjudæa takkera.⁹ Kauridæn walladaranniya, awo ani sammaa mewun tilondæ-a fuwurawa gadesodæaro wulyeyera.¹⁰ Kamuwa awo ania kængayambadæro wuljaanadæ tayima Meram Magdala-a Yanna-a Meram ya Yakubaye-a kamuwa gadeso-a wo.¹¹ Amma mananjadæa kæla bawoaro ngojane tayia njasarairo wayera.¹² Adæ yaye Biturus cije cægase kauridæro leyeno. Nguje lotkeyenniya, batta linne gønna, awima gade curunni.[†] Daji awo wakkajænadæa jairo ajapce fadoro walladan.*Isaye fuwurawanjuyæ yindiro fæleduwu*¹³ Yim adæman fuwurawanjuyæ yindinja cijane bæla laa Imawus cani kilometær mewun yindin gai Jerujalemlan dæganadæro lejai duwon,¹⁴ kæla awo wakkajana ani sammayen jande badiyera.¹⁵ Jandejane gasipcai duwon, Isa kælänju karænje tayi-a rokko leyera.¹⁶ Amma simnjan tia carunama, ti wunduro asuduro dapkaada.¹⁷ Isaye tayiro: «Kæla awiyen jawallan jandenuwidæ?» cæne tayia kiworænniya, karwu kuttua gæm dayera.¹⁸ Falnja cunju Kæløyofas tiro: «Curo kusottowa Jerujalembe sammayen ni tilonæm awo kawu anin wakkajænadæa nonæmmi wo?» yeno.¹⁹ Tayiro: «Awi gæle wakkajo?» yenniya, tiro: «Awo Isa kam Najarattero wakkajægænadæ! Ti nawi kura fuwu Ala-a jama samma-ayen awo cædi-a manaji-a samma kænduwoa duwon,²⁰ wurawande rimannaye-a amwurawande-a wowom karmoye tiro gønajaaro tia særæccagane kaskaro jayeyera.²¹ Amma tima kam duwon jama Israyilayæa merujimadæ woro tæmaniyæna. Akko awo ani wakkajanadæ ku kawu yakku.²² Koro kamuwa laa curonden lawar ajabba andiro sakkudæna. Ku suwa læp kauridæro leyeranniya,²³ kaminjudæa cawandænni. Daji waldane isane andiro malaiyawa tayiro nadæn fæledagane ti ronjua cane wulseyera.²⁴ Adægaima amnde laa ye kauridæro leyeranniya, kamuwadæ wuljanadæ gai, awo sammaa kalkallo nayeyera, amma tidæa carunni!»

[‡] 23:54 23.54 yim dabbarduye - Jømma. Yim tustuyedæ sæbdu. * 24:1 24.1 mawuye yim burwoyæ - Ladu. † 24:12 24.12 awima gade curunni - Kamin Isayedæa curunni.

²⁵ Daji Isaye tayiro: «Am hangal bawoa! Kua yaye awo nawiyaso wulnjaanadæa njasarairo wanuwwa.

²⁶ Ala kadarjæna, ti Almasiwudæ bone adæa cane duwon daraja na Alayen cuwandiwawo wa?» yeno.

²⁷ Daji Attaura Nawi Musayen tamiya har kitawuwa nawiyaye gadedæro kudero awo kælanjun kitawu samman ruwuwadadæa tayiro fisaryeyeno.

²⁸ Bæla lejaidæa karængeranniya, Isa fuwuro koji gairo kido.

²⁹ Amma tia lowojane: «Marne, andi-a rokko jæmmyo! Kængal njukkuro cædi, dunia læmdu maji,» yeranniya, ngaye tayi-a rokko jæpkeræ.

³⁰ Masæna dioro napkeranniya, burodi ngoje Alaro ardije fæsakce tayiro kaino.

³¹ Daji kælanja færamde tia asuyera, amma tayiro fatkeyeno.

³² Kattenjan: «Kæla jawallen mana sadde kitawu Alaye fisarsagai duwon, karwunde tai dajæ kæjjænni wa?» yera.

³³ Sadæman cijane Jerujalembo waldane kængayamba mewun tilondæ-a amanja gade-a captana nayeyeranniya,

³⁴ jamaye tayiro: «Jiremaro Kæmadæ karmolan cijæna, har Simanno fæledægæna!» yera.

³⁵ Daji tayi yindidæ ye awo kæla jawallen wakkajæna-a jiri burodi fæsakce dagarjænalalan tia asujana-adæa wulyeyera.

Isaye fuwurawanju sammaro fæleduwu

(Mar 16.9-13; Yah 20.19-23)

³⁶ Fuwurwadæ kæla awo aniyen jande cadi ngai duwon, Isa kælanju dawnjan dajæ tayiro: «Salam aleikum!» yeno.

³⁷ Kaime kam nunaye laa caro cane karwunja pæt kamgada.

³⁸ Amma Isaye tayiro: «Awiro hangalndo cijænadæ? Awi nangaro kæla wuyen danguiwi?

³⁹ Akko mukkonni-a sini-a ruiwo, wu kælanima! Lesænowo ruiwo, kaimelan silla-a da-a bawo, amma wu takkænaro ruwi,» yeno.

⁴⁰ Adæa wulyenniya, mukkonju-a sinju-a tayiro fæleyeyeno.

⁴¹ Daji karwunja tai dajæ kæjjæna yaye, ajapcane tia mærsajannidæ, Isaye: «Na adæn awo laa kæmboye mbeji wa?» cæne tayia kiworo.

⁴² Njango buni wargadaye tiro kekkudæranniya,

⁴³ cæmoye fuwunjan gigæro.

⁴⁴ Daji Isaye tayiro: «Akko manani sa dawundon dægakkænadæn nayiro wulnja-gakkænadæ: “Ala kadarjæna, awowa duwon kælanin curo Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a Jawura-ayen ruwuwadadæ sai wakkajaiya,» yeno.

⁴⁵ Daji Isa kælanja færamje kitawuwadæa tayiro bayinduwo badiyeno.

⁴⁶ Tayiro: «Akko awo kitawulan ruwuwadadæ: “Almasiwudæ bone cai, kawu yakkua karmolan ciji,

⁴⁷ koro Jerujalemnin tamiya har jama duniaye sammaro kudero cunjulan kawuri tuwa dio-a gawara fando-ayedæa wuljagai.”

⁴⁸ Nayima shedawu awo aniyæ wo.

⁴⁹ Wudæ awo Bawani wadu ngoje nayiro njadi cænnadæ‡ juwanjagakki. Nayi ye bæрни adæn nammowo duwon, har samelan kænduwo nayiro jæmnjagairo,» yeno.

Isaye samero ledu

(Mar 16.19-20)

⁵⁰ Daji Isa tayia bærnidæn cuttuluwe karæn bæla Baitaniyero kiwudænniya, mukkonju yindi sapce tayiro barga dæpkeyeno.

⁵¹ Tayiro barga dæpciwi ngai duwon, nanja kolje tia samero kesado.

⁵² Tiro ambætkeyeranniya, karwukæji dama bawoa Jerujalembo walladara.

⁵³ Adægaima kullum Fado Alayen Kæmandea congori kasarga.

‡ 24:49 24.49 awo Bawani wadu ngoje nayiro njadi cænnadæ - Ruhu Alaye.

YAHAYA

Kawuri kəji Isa Almasiwuye Yahaya ruwujənədə Linjila Yahayaye

Kitawu Yahayayedə Linjila kəndewuye wo. Yahayadə, ti Nawi Yahaya Kasalama gəni, kəngəyamba mewun yindin Isaye falnja, koro tiro fuwura Isa tia jauru cəraanaa canı. Adə nangaro awo ajabba kada Isa cədənədə cure awo kada ambo wuljəgənədə fangeno. Saa fiwu bi firakku gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen, Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-aa ambo ruwuyeyeno. Amma kitawunjudə kitawuwa Matiyu-a Markus-a Luka-aye gai gəni, gadegade. Nonowo, lamar ani ku saa dəwu yindi gai wakkajana yaye, Ala cakke Linjila adə awima gadejənnin har nandero kadio.

Akko lawarra curo kitawu adəyən dasaanadə:

Badiduram (1.1-18)

Kida Isaye dunialan (1.19-12.50)

Kida Isaye dawu kəngəyambanjuyen (13.1-17.26)

Bone-a daraja-a Isaye (18.1-21.25)

Kawuri kəji Isa Almasiwuye Yahaya ruwujənədə BADIDURAM

Isa Kalma Alaye

- 1 Badiduramnın Kalma, Kalmadə Ala-a rokko, Kalmadə Ala kəlanjudəma.
- 2 Badiduramnın Ala-a rokko kasarga.
- 3 Awiso tiyelan alaktəna. Curo awo alaktəna sammayen, tiyen gəni, awo alaktəna falma bawo.
- 4 Tilan ro kərga, * rodə tima nur kambe wo.
- 5 Nurdə curo duwuyen yiyilji, amma duwudə tia cəmowonni.
- 6 Kam laa Ala cunodəna mbeji, cunju Yahaya.†
- 7 Tidə shedaro kadio. Am samma tiyelan kasaccaro, nurdəa shedajoro kadio.
- 8 Ti kəlanju gəni nurdə wo, amma nurdəa shedajoro kadio.
- 9 Nur adə tima nur jireye wo, duniaro ise am samma wassimadə.
- 10 Tidə dunialan duwon, duniadə ye tiyelan alaktəna yaye, duniadə tia nojənni.
- 11 Na jamanjuyero kadio, amma jamanju tia cəmowonni.
- 12 Amma am duwon tia caməye cunju kasaccanamasodəro kənduwo tadawa Alayero walduye kaino.
- 13 Tayidə buyen gəni, bi kərawo tiyiyen gəni, bi kərawo kamben gəni, Alayen katambəra.
- 14 Kalmadə kambo walje dawunden napkeno. Ti jauru serra ye, jiree ye. Koro darajanju ruiyena, daraja duwon daraja Tada tilo lok na Bawayen isənayedə gai.
- 15 Yahaya tia shedaje kowo sapce: «Tima kam kəlanjun wuye: “Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,” wulləkkənədə.»
- 16 Barga dəptuwunju dama bawodəro andi samma ser cinju bawo kiwandiye.
- 17 Wadadə Nawi Musayen kadio, amma ser-a jire-adə Isa Almasiwuyen kadira.
- 18 Wunduma ngalte Alaa curuna bawo, amma Tada tilo lok, tidə Ala ye, na Bawayen dəganama ye, tima Aladə andiro isanosaa.

KIDA ISAYE DUNIALAN

Sheda Nawi Yahayaye

(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Luk 3.1-20)

- 19 Sa yaudiya Jerujəmnin na Yahayayero rimanna-a Lewiyya-aa‡ ti wunduro kororo canodənədən, akko sheda Nawi Yahayayedə.
- 20 Angərjənnin federo wulje tayiro: «Wu gəni Almasiwudə wo!» yeno.
- 21 Daji tiro: «Ni wundu gəle? Nima wa Nawi lliya wo?» cane tia keworo. Tayiro: «A'a, wu gəni,» yeno. Tiro: «Ni nawidə wa?» yeranniya, tayiro: «A'a,» yeno.
- 22 Daji tiro: «To, ni wundu gəle? Jaawu am andia sanodənədəro yadiyoro, awi gəle kəlanəmlan wulləmi?» cane keworo.

* 1:4 1.4 tilan ro kərga - Kalmadə tima fərdü roye wo. † 1:6 1.6 Yahaya - Nawi Yahaya Kasalama. ‡ 1:19 1.19 Lewi - Kaduwu Nawi Lewiye. Tayidə banawu rimannaye, koro kidanja Fado Alayen cadəna.

²³ Yahayaye tayiro: «Wuma “kam karaan kowo sapce: ‘Jawal Kəmandeye cəkko dewo!’ cəni,”† Nawi Ishaya wuljənədə gai,» yeno.

²⁴ Curo kəwu Farisawaye yen am laaa canodəna.

²⁵ Tayiye Yahayaro: «Ni Almasiwu gəni, Nawi Iliya ye gəni, nawidə ye gəni, awiro gəle ambo kasala§ yiddəmi?» cane tia keworo.

²⁶ Tayiro: «Wudə ingilan ambo kasala kiddəkko, amma dawundon kam laa daada nonuwwi mbeji,

²⁷ tidə kam je sunonjuye wuiduma tikkəni ngawonin isi,» yeno.

²⁸ Awo ani bəla Baitani ci bəgəm Jordaniye todən na duwon Yahaya ambo kasala cəddidən wakkayera.

Isa Tama Alaye

²⁹ Wəjananjua Nawi Yahaya nanjuro Isa kənde cədi kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye* biwu duniaye ngojimadə!»

³⁰ Tima kam kəlanjun wuye: «Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,» wulləkkənədə.

³¹ Wu kəlani tia nokkəni, amma ingilan ambo kasala njođdoro kadikko, ti jama Israyilayero fəleduworo.»

³² Yahaya shedaje: «Ruhu Alaye alama bullam gai samelan jəpce kəlanjun napci kirukko.

³³ Wu kəlani tia nokkəni, amma Ala wua ingilan ambo kasala yiddəkoro sunodənədəye wuro: “Ruhudə samelan jəpce kəla kam laayen napci rumi. Tidə Ruhu Alayen ambo kasala cəddi,» cəna.

³⁴ Wu kəlani rukkəna ye, shedanəkkəna ye, tima Tada Alayedə wo!» yeno.

Fuwurawa burwoye Isaye

³⁵ Wəjananjua Nawi Yahaya fuwurawanjuye yindi-a rokko nadən dajana duwon,

³⁶ Yahaya Isa koji kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye!» yeno.

³⁷ Fuwurawa yindidə mana adəa fanjane Isaa geya.

³⁸ Isa suworde tia jagai kirunniya, tayiro: «Awi manuwi?» cəne kiworo. Tiro: «Rabbi, nadaran kərgam?» cane tia keworo. Maana rabbiyedə sayinna.

³⁹ Isaye tayiro: «Arowo ruiwo!» cəne lejane na dəganədə carune nadən ti-a rokko dəbduyera. Sadə ye sa dewu kajiriye gai.

⁴⁰ Tayi yindi mana Yahayayedə fanjane Isaa jaanədəye falnjaye cunju Andarawus, yaana Siman Biturusse.

⁴¹ Burwon leje yaananju Simanna maje tiro: «Almasiwudəa fandiye!» yeno. Maana Almasiwuyədə kam tiro Kəristi cani.

⁴² Daji Simanna na Isayero kiwudo. Isa tia kirunniya, tiro: «Nima Siman tada Yahayaye, na adən fuwun nia Kefaslan bowonjai,» yeno. Maana Kefasədə Biturus.†

⁴³ Wəjananjua Isa cidə Galileyo leduro nia ngoyeno. Filibussa kiwandənniya, tiro: «Wua səgai!» yeno.

⁴⁴ Filibudə kam Baitsaidaye bəla Andarawus-a Biturus-aye.

⁴⁵ Daji Filibus ye leje Nataniyella maje tiro: «Kam duwon kəlanjun Nawi Musa curo Attaurayen ruwuje nawiya kitawulan ruwujanədəa fandiye!» Tidə Isa kam Najaratte, tada Isuwuye,» yeno.

⁴⁶ Nataniyelle tiro: «A! Najaratlan awo laa ngəla culuwi wa?» yenniya, Filibusse: «Are rui!» yeno.

⁴⁷ Isa Nataniyel nanjuro kənde cədi kirunniya, kəlanjun manaje: «Akko Israyilama jireye, tilan awo jirenambuye bawo!» yeno.

⁴⁸ Nataniyelle tiro: «Ndayin wua nosem?» cəne tia kiworo. Isaye tiro: «Kawu Filibus nia bowonjimarə, ni cidia tarmuyen duwon, njurukkəna,» yeno.

⁴⁹ Daji Nataniyelle tiro: «Sayinna, nima Tada Alayedə wo! Nima Mai Israyilawuyədə wo!» yeno.

⁵⁰ Isaye tiro: «Cidiya ya tarmuyen njurukkəna niro wulnjəgəkkənədəro wa wua kasansem? Awo ania kojana rumi,» yeno.

⁵¹ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, same kaada malaiyawa Alaye kəla Tada Kambədəyen‡ taccai ye, jəpcai ye ruwi,» yeno.

† 1:23 1.23 Ish 40.3 § 1:25 1.25 kasala - Kasala tuwaye. * 1:29 1.29 Tama Alaye - Ngalaro Laya Njəkkayirambe.

† 1:42 1.42 Biturus - Maana cu adəyedə kau. ‡ 1:51 1.51 Tada Kambe - Kaala Almasiwuye. Isa kəla Tada Kamben manajiya, kəlanjuman manaji.

2

Isaye ingia dibenno kalaktu

- 1 Yimbe yakkua bəla Kana cidi Galileyen larusa kedo. Ya Isaye nadən mbeji,
 2 koro Isa-a fuwurawanju-a yea larusadəro dojana.
 3 Diben cotto kerənniya, ya Isaye tiro: «Diben bawo cerəna,» yeno.
 4 Amma Isaye: «Yani, awiro naniro kadim? Sani koroma cədənni, diye!» yeno.
 5 Yanjuye wolodiyadəro: «Awi yaye nayiro wulnjagaidəa dewo!» yeno.
 6 Nadən gəmdo kauye arakku gənaada mbeji. Yaudiyaye adanja tayirro walduyero faidada, gəmdo fi yaye alama bule yindi bi yakku gai ngoji.
 7 Daji Isaye wolodiyadəro: «Gəmdowadəa ingilan yimbərowo!» cəne tayia fer ferro kesəmbəro.
 8 Isaye tayiro: «Kərma kurummowo, kəma ngəməriyedəro yadowo!» cəne kurumjane kekkiado.
 9 Kəma ngəməriyedə ingi dibenno waljənadəa kidəmbənniya, ndaran kewudomaro nojənni, amma wolodiya ingidəa kurumjanadə nojana. Daji mai larusayedəa bowoje
 10 tiro: «Wundu yaye burwon diben kəji con ci, sagarandaiya, diben burwoyedəa najəgənni ci. Amma nidə har kərməro diben kəji condəa gənyəyem!» yeno.
 11 Adəma awo Isa bəla Kana cidi Galileyen cədənədə, tima alamanju əjabba burwoye wo. Adəgainin darəjanjuə fəlejiye fuwurawanju tia kasatkera.
 12 Ngawo adəyən ti-a yanju-a yanjugənaso-a fuwurawanju-a rokko bəрни Kafarnaam-bəro lejane kawu ganaro nadən napkera.

*Isaye Fado Alayea tayirro kalaktu**(Mat 21.12-17; Mar 11.15-19; Luk 19.45-48)*

- 13 Sala yaudiyaye Laya Njəkkayirambe sanju karəngənniya, Isa Jerujalembə leyeno.
 14 Curo Fado Alayen am dalo so, ngəlaro so, tattawar so caladi ye, canjimaso napkada yea nayeyeno.
 15 Daji Isa jəlan kirwo catte tayi sammaa ngəlaro-a dalo-an kundənno Fado Alayedən duyno. Koro wuri canjimasoyedəa cidiro fiyiye tewurnjadəa təmbalje
 16 tattawar ladomasodəro: «Ngonowo ani ngaa na adən tulluwowo! Bare Fado Bawaniyedəa kasuwuro kalanguwwi!» yeno.
 17 Daji fuwurawanjudə awo kitawulan ruwuwada adəa takkera: «Rawo fannəmbədə kannu gai wua sesi.»[†]
 18 Daji yaudiyadəyē* tiro: «Awo ania dionəmdə, alama fi andiro fəlesagami?» cane tia keworo.
 19 Isaye tayiro: «Fado Alaye adəa wurnowo, wu ye curo kawu yakkuyen waldəkke tia tandəkki,» yeno.
 20 Daji yaudiyadəyē tiro: «A! Fado Alaye adəa tandoro kərwu fidewun arakkun cado duwon, ni curo kawu yakkuyen waldəmə tandəmi?» yera.
 21 Amma fado duwon Isa kəlanjun mana cədənədə tiyinju.
 22 Adə nangaro Isa walde karmolan cijənaye ngawon, fuwurawanju ye mana adəa wuljənadəa takcane awo kitawulan ruwuwadadə-a mana Isayedə-aa kasatkera.

Isa karwu am sammaye nodu

- 23 Adəgaima Isa sala Laya Njəkkayirambe Jerujalemnin dəgana duwon, am kada alama əjabba əjabba cədidəa carune tia kasatkera.
 24 Amma Isa am sammaa jəuro nojəna nangaro, tayia mərsəjənni.
 25 Koro kəla kamben shedaro wundumaa majənni, ti kəlanju awo karwu kəmbədəa nojəna nangaro.

3

Isa-a Nikodimus-a

- 1 Kəwu Farisawayen kam laa kura yaudiyaye mbeji, cunju Nikodimus.
 2 Curo buneyen na Isayero ise tiro: «Sayinna, nidə maləm na Alayen kadimbo noniyena, dalilnjudə wunduma Ala-a rokko gənia, rakce alama dimi ania cədiwawo,» yeno.
 3 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kam duwon bərinno tambənnidə, rakce nodo bargaa Alayedəa curuiwawo,» yeno.
 4 Nikodimusse: «Ndayin gəle kam kiarijənadəa rakcane casambi? Curo yanjuyero wa walde yindiyero ngaye tia cambi?» yeno.

[†] 2:17 2:17 Jaw 69.9 * 2:18 2:18 yaudiyadə - Wurawa adinwu yaudiyaye.

⁵ Isaye: «Jiremaro niro wulnjægækki, kam duwon ingi-a Ruhu Alaye-alan tambännidä, rakce nodo bargaa Alayedero ngayiwawo.

⁶ Awo kamben tambänamadä kamdäma, amma awo Ruhu Alayen tambänamadä ruhudäma.

⁷ Bare ajammämmi këla “Sai bərinno tambuwiya,” wulnjægəkkəna adəyen.

⁸ Karuwa cijiya, na cəraanaro fuji. Kowonju fannəmi, amma na culuwuna-a na leji-adəa nonəmmi. Adəgaima kam duwon Ruhu Alayen tambänamadə ye.»

⁹ Nikodimusse tiro: «Jiri filan attə yoji?» cəne kiworo.

¹⁰ Isaye tiro: «Ni maləm nowada Israyilawuye duwon awo ania nonəmmi?

¹¹ Jiremaro niro wulnjægækki, andi awo noniyena mananiye, koro awo ruiyena shedaniye, amma nayi kua yaye shedandedəa kasatturo wanuwwa.

¹² Nayiro awowa duniayeso wulnjagəkkəna kasadduwwi duwon, sameyesodəa wulnjagəkkəna, ndayilan gəle kasadduwi?

¹³ Wunduma samero lejənni, Tada Kambe samelan jəpcənədə gəniä.

¹⁴ Jiri Nawi Musa karaan kadi rojəgənədə gai, sai ngairo Tada Kambedə yea rojagaiya,

¹⁵ këla adəyen wundu duwon tia kasaccənamadə ro sawisoye* cuwandi.

¹⁶ «Awo Ala duniadəa jaumaro cəraye Tadanju tilo lok kaino, wundu duwon tia kasaccənamadə bare faccəgənni, amma ro sawisoye cuwando nangaro.

¹⁷ Ala duniaro shara njəddoro gəni Tadanjudəa kinodo, amma tiyen duniadəa cəkkaworo.

¹⁸ Wundu duwon tia kasaccənamadə, tia shara cədaiwawo, amma wundu duwon tia kasaccənnimədə, caman tia shara cədana, dalilnjudə cu Tada tilo lok Alayedəa kasaccənni nangaro.

¹⁹ Adəma sharadə wo: Nurdə duniaro isəna, amma am nurdəa wajane duwudəa kerawo, kəndonjaso diwi nangaro.

²⁰ Diwi dioma fi yaye nurdəa waje na nurdəyero isiwawo, bare kəndonju diwidəa am federo carunniro.

²¹ Amma jire diomadə na nurdəyero isi, kəndonjudə Alayen tədoro fəledi nangaro.»

Isa-a Nawi Yahaya-a

²² Ngawo adəyen Isa-a fuwurawanju-a cidi Yahudiyayero lejane kawu ganaro tayi-a rokko napce ambo kasala kiddo.

²³ Nawi Yahaya ye na Aion cani karən bəla Salimben ambo kasala cəddi, nadən ingi ngəwu mbeji nangaro. Am nanjuro isane tayiro kasala cəddi.

²⁴ Sadən Yahayaa kosoro casəkkənni duwon.

²⁵ Daji fuwurawa Yahayaye laa-a yaudi laa-a këla tayirro walduyen kambiwu badiyera.

²⁶ Na Yahayayero isane tiro: «Sayinna, kam ni-a rokko ci bərəm Jordaniye todəyen, koro kəlanjun shedanəmmədə, akkonju ambo kasala cəddi, koro am samma nanjuro lejai,» yera.

²⁷ Yahayaye tayiro: «Kam rakce awima cuwandiawo, awo samelan tiro tinadə gəniä.

²⁸ Nayi kəlandoma wu adəa wulləkkənarəo shedasuwi: “Wu gəni Almasiwudə wo, amma wu kam Ala tin fuwunno cunodənədə.”

²⁹ Kam njuduamadə tima mai lərusayedə wo. Koro sawa gərenjun daada tia kəranjimədə kowo sawanjuyə fanjiya, karwunju juro kəjiji. Adə nangaro karwukəjini adə kalkallo waljəna.

³⁰ Sai tidə kuraje, wu ye təngərinəkkiya.

³¹ «Kam duwon samelan isənəmadə sammaa kojəna. Kam duwon cidilan dəganəmadə cidiyədəma, koro awo cidiyədəmaa manaji. Kam duwon samelan isənəmadə sammaa kojəna.

³² Awo curuna-a fanjəna-aa shedaji, amma wunduma shedanju kasacciwawo.

³³ Kam duwon shedanju kasaccənəmadə Alaa jiremaro tabbaccəgəna.

³⁴ Awo kam Ala cunodənəmadə mana Alaye manaji, Ala tiro Ruhunju dadu bawoaro cina nangaro.

³⁵ Bawadə Tadaadəa cəraana, koro awo sammaa mukkonjuro cəkkəna.

³⁶ Kam Tadaadəa kasaccənəmadə ro sawisoye cuwandəna. Amma kam Tadaadəa kasattu wajənəmadə ro cuwandiawo, gərgadu Alaye tilan dəgai,» yeno.

4

Isa-a kamu cidi Samariyaye-a

* 3:15 3:15 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawoda.

¹ Isa Yahayaa kojənaro fuwurawa cuwande tayiro kasala cəddidəa Farisawa fanjanaro Isa asuyeno.

² Adə yaye Isa ti kəlanju gəni, fuwurawanju ambo kasala caddi.

³ Daji cidi Yahudiyayea kolje cidi Galileyeru wallada.

⁴ Amma sai cidi Samariyayen reje kojiya duwon.

⁵ Adəgaima Isa bəla laa cidi Samariyaye tiro Sakar cani karən kulo Nawu Yakuba tadanju Nawu Isuwuro cinadəro kadio.

⁶ Nadən baram Yakubaye mbeji, koro kausu kəla dawu, Isa ye bəlawuroro cəmbərəna, ise ci baramdəyen napkeno.

⁷ Kamu Samariyaye laa ingi gudoro kadio. Isaye tiro: «Ingi se yakke!» yeno.

⁸ Sa adən fuwurawanju awo kəmboye njuworo bəlaro lejana.

⁹ Amma kamu Samariyayedəye tiro: «Ni yaudi, wu ye kamu Samariyaye, awiawin wua ingi kənjayero suworəmi?» Awoa caman yaudiya-a Samariyawu-a tawaktaiwawo.

¹⁰ Isaye tiro: «Ca kənjo Alayea-a wundu ingi kənjayero njuworənaa-a nonəmmaa, nima tia korəme ingi roye niro nji,» yeno.

¹¹ Kamudəye tiro: «Kəma, karwi ye tammi, baram ye kuruwu. Ndarən ingi roye adəa fandəmi?»

¹² Ra, nidə kaarinde Nawu Yakuba ti duwon andiro baram adəa sade ingi ti kəlanju cane tadawanju-a ləmannaŋju-a ye casanadəmaro wa kura wo?»

¹³ Isaye tiro: «Wundu duwon ingi adəa canadə nangadəmbo ngudu fanji,

¹⁴ amma wundu duwon ingi tiro yikkidəa canadə təmmaro ngudu fanjiwawo. Ingi tiro yikkidə curonjun sim ingi royeru walje har ro sawisoyero bəlbəldi.»

¹⁵ Kamudəye tiro: «Kəma, ingi adəa wuro se, kua adən fuwun bare ngudu fakke ingi gudoro na adəro waldəkke isəkkəniro,» yeno.

¹⁶ Isaye tiro: «Lene kwanəm bowone, na adəro arowo!» yeno.

¹⁷ Kamudəye: «Kwa takkəni,» yenniya, Isaye tiro: «“Kwa takkəni,” nəmmadə, jirenəm.»

¹⁸ Amma kwa uwu dim, koro ti kərma rokko dəgawwadə kwanəm gəni. Awo wulləmmadə jire,» yeno.

¹⁹ Daji kamudəye tiro: «Kəma, ni nawiro asunəkkəna.

²⁰ Kaariyandeso* kəla kau kuruwu adəyen Alaro ambətkeyera, amma nayidə† na Alaro ambəttuwuyedə sai Jerujalemnin nuwi.»

²¹ Isaye kamudəro: «Wua sasara, sa laa ise Bawadəro kəla kau kuruwu adəyen gəni bi Jerujalemlan gəni ambətkəwi.

²² Nayidə awo nonuwuro ambətkəwi. Andidə awo noniyenaro ambətkəyiye, awoa nɲəkkawodə yaudiayen isi.

²³ Amma sadə isi har isənama, ambəttuwuwu jireyedə Bawadəro curo ruhu-a jire-ayen ambəccagai, dalilnjudə Bawadə am jiri anima tiro ambəccaaro maji nangaro.

²⁴ Aladə Ruhu, am tiro ambəccagaidə sai curo ruhu-a jire-ayen ambəccaa!»

²⁵ Kamudəye tiro: «Almasiwu kam tiro Kəristi canidə isi ro nokkəna. Isiya, andiro awo sammaa isanosagai,» yeno.

²⁶ Daji Isaye tiro: «Wu niro mananɲəgəkkidə, wuma ti wo!» yeno.

²⁷ Sa adən fuwurawanju isane Isa kamuro mana cəddidəa ajapkera, amma wundun-jama kamudəro: «Awi raam?» bi Isaro: «Awiro tiro managəmi?» wulɲənni.

²⁸ Daji kamudə bulenju kolje bəlaro walde ambo:

²⁹ «Arowo, kam awo dikkəna sammaa wulsəgənaa ruiwo! Waneye tima Almasiwudə wo?» yeno.

³⁰ Jamadə na Isayero leduro bəladən keluwo.

³¹ Sa adən fuwurawadə tia lowojane: «Sayinna, masəna de!» cani.

³² Amma tayiro: «Kəmboni nonuwwi mbeji,» yenniya,

³³ fuwurawadə kattenjan: «Kam laa tiro kəmbo cukkudəna wa?» cani.

³⁴ Isaye tayiro: «Kəmbonidə tima awo ti wua sunodənamadə cəraanadəa dio-a kidanju tumoduwu-adə wo.

³⁵ Nayiye: “Kaladəro kəndawu dewu gapco,” nuwi, gəna? Wu nayiro wulnɲagakki, kəla sammowu kulowadə kaladəro basawunaro ruiwo!

³⁶ Kam kalajimadə alwasi cuwande nema ro sawisoyero capciyi. Adəgaima kam cənədimadə-a kam kalajimadə-a rokko karwunja kəjiji.

³⁷ Kəla adəyen awo wuldənəadə jire: “Kam laa cənadi, kam laa ye kalaji.”

* 4:20 4.20 kaariyandeso - Am cidi Samariyayedə yaudi, amma ngalongawuri. † 4:20 4.20 nayidə - Yaudiya.

³⁸ Nayia awo kidanuwwi kaladuro ngenodækko. Am gade kidadæa cado, nayi ye barga kidanjaye kiwanduw.»

³⁹ Samariyawu bëla adæn dasaana kada Isaa kasatkera, kamudæye shedaje: «Awo dikkæna sammaa wulsægæna!» cænna nangaro.

⁴⁰ Nanjuro kadiranniya, nanjan napcoro tia lowojane Isa kawu yindiro napkeno.

⁴¹ Mananju nangaro am kada ye cayemaa kojænaro tia kasatkera.

⁴² Daji kamudæro: «Kærna awo wullæmmadæ gæni nangaro tia kasatkeiye. Andi kælandæma ye tia fanniyena, koro jiremaro tima Njækkayima duniayedæ woro non-iyena!» yera.

Isaye kowonaye tada isangaduwi

(Mat 8.5-13; Lük 7.1-10)

⁴³ Ngawo kawu yindiyen Isa bæladæa kolje cidi Galilejero leyeno.

⁴⁴ Caman Isa kælanjuma nawi bælanjan daraja cædanni cænna.

⁴⁵ Cidi Galilejero kadinniya, am cididæye tia ngælaro sosayera. Tayidæ awo Isa Jerujalemnin sa salayen cædæna sammaa caruna, dalilnjudæ tayi ye saladæro lejana nangaro.

⁴⁶ Daji Isa walde bëla Kana cidi Galileye na ingia dibenno kalacænadæro kadio. Bæрни Kafarnaambelan kowona laa mbeji, tadanju dondi.

⁴⁷ Kowonadæ Isa cidi Yahudiyayea kolje Galilero isænaro fangenniya, nanjuro leje tia lowoje iso tadanju no cædidæa isangajuwo yeno.

⁴⁸ Isaye tiro: «Alama so, awo ajabba so kiruw gænia, tæmmaro yasarawwawo!» yeno.

⁴⁹ Kowonadæye tiro: «Kæma, kawu tadani nuiro are!» yeno.

⁵⁰ Isaye tiro: «Lene, tadanæm ronjua!» yenniya, kamdæ mana Isa tiro wuljægænadæa kasacce leyeno.

⁵¹ Ledu cædi duwon, wolodiyanju tia kapcagane tiro: «Tadanæm ronjua,» yera.

⁵² Sa tadanju ngajænadæa kiworænniya, tiro: «Bikka sa fal kausuyen kangedæ tia kolyeno,» yera.

⁵³ Bawadæ sa adæman Isaye tiro: «Tadanæm ronjua!» cænnadæro asuyeno. Daji ti-a am fannjuye samma-a Isaa kasatkera.

⁵⁴ Adæma alama ajabba yindiye Isa ngawo cidi Yahudiyayea kolje cidi Galilejero isænayen cædænadæ wo.

5

Isaye kam tiyinja nuna isangaduwi

¹ Ngawo adæyen ngæmari yauidiyaye laa kidænniya, Isa Jerujalembo leyeno.

² Jerujalemnan karæn Ngaworam Dimiyayedæn falwu ingiye* ngurwo uwua mbeji, tælæm yauidyaudin tiro Baitsata cani.

³ Ngurwo anin am dondi kada bowada mbeji: kambuwa so, ngurdiiya so, am tiyinja nuna so. [Ingidæye bæljæmdunju gurejai,

⁴ dalilnjudæ sa laa sa laan malaiya Kæmandeye jæpce ingidæa bæljæmji nangaro. Wundu duwon ingi bæljæmjænadæro burwon ngaanamadæ, kændonndi jiri fi tilan dæga yaye, ngaji.]

⁵ Nadæn kam laa kærwu fiakkun wuskunno dondi mbeji.

⁶ Isa kamdæa bowada kirunniya, koro nadæn jauru tussænaro nojænadæ, tiro: «Ngadu raamma wa?» cæne kiworo.

⁷ Kam dondidæye tiro: «Kæma, sa ingidæ bæljæmjiya, kam nanin wua ingidæro sakki bawo. Koro ledu dikki duwon, kam gade wua burwose ngayi,» yeno.

⁸ Isaye tiro: «Cine bænarammæm ngone lene!» yeno.

⁹ Sadæman kamdæ ngaje bænaramnju ngoje ledu badiyeno.

Yim adæ yim tustuye.

¹⁰ Adæ nangaro yauidiyadæye kam ngajænadæro: «Yim tustuyea bænarammæm ngodu niro amardægænni,» yera.

¹¹ Tayiro: «Kam duwon wua isangasægænadæ, tima wuru: “Bænarammæm ngone lene!”» yeno.

¹² Tayiye tiro: «Wundu kam duwon niro bænarammæm ngone lene cænnadæ?» cane keworo.

¹³ Amma kam ngajænadæ ti wundumaro nojænni, Isa curo jamadæyero kældægæna nangaro.

* 5:2 5.2 falwu ingiye - Bælaa kura cidin laada curon ingi raia, cidiyanju kaulan tædandæna, koro tiro butturam cani.

¹⁴ Ngawo adäyēn Isa kamdäa Fado Alayen najiye tiro: «Akko nganemma! To, biwu dio kolle, bare awo laa jauro diwi adäa kojəna nia njuwandänniro,» yeno.

¹⁵ Daji kamdä leje yauidiyadəro Isama tia isangajuwo yeno.

¹⁶ Isa awo ania yim tustuyea cädəna nangaro, yauidiyadə tiro niadiwi fəleduwo badiyera.

¹⁷ Amma Isaye tayiro: «Bawani ku kundenno kida cədi, wu ye kida dikki,» yeno.

¹⁸ Adə nangaro yauidiyadə cəyemaa kojənarəo tia roro njejoro mayera. Yim tustuyea awo dioro dapkada runju gəni cədo, koro Aladəma Bawanju wo cəne Alaa gaskayeno.

Kənduwo Tadadəye

¹⁹ Daji Isaye yauidiyadəro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Tadadə kəlanju awima rakce cədiwawo, sai awo Bawadə cədi curunadəa. Koro awi yaye Bawadə cədidəa Tadadə ye cədi.

²⁰ Awoa Bawadə Tadadəa cəraana awo ti kəlanju cədi sammaa tiro fəlejiyi. Koro kəndo animaa kojəna tiro fəlejiyi, nayi ye jauro ajammoworo.

²¹ Jiri Bawadə am sanunaa cəsange tayiro ro cidə gai, Tadadə ye kam cəraanaro ro ci.

²² Bawadə wundumaro shara cəddiwawo, amma shara sammaa mukko Tadadəyero cakkəna,

²³ am nga Tadadəro daraja cado, jiri Bawadəro daraja cədidə gai. Kam Tadadəro daraja ciwawomadə Bawa tia cunodənadəro daraja ciwawo.

²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam manani fanje ti wua sunodənadəa kasaccənamadə ro sawisoye cuwandəna. Shara tia cədaiwawo, amma karmoro kaje ro cuwandəna.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, sadə isi har isənama, sa duwon am sanuna kowo Tada Alayədəa fanjai, koro tayi fanjanamadə roa dasayi.

²⁶ Jiri Bawadə fərdu royedə gai, ngaima cakke Tadadə ye fərdu royerə waljəna.

²⁷ Koro kənduwo shara kamdaye tiro cina, dalilnjudə tima Tada Kambədə wo nangaro.

²⁸ Bare adəa ajammuwwi, sa ise am kaurilan samma kowonju fanjane

²⁹ caluwi. Am duwon awo ngəla cədənamasodə roaro cijai, amma am duwon awo diwi cədənamasodə shararo cijai.

³⁰ «Wu runi awima rangəkke dikkiwawo. Jiri fakkidə gai, shara dikki. Koro sharani ye jire, dalilnjudə awo raakkəna gəni, awo ti wua sunodənamadə cəraanaa dioro makki nangaro.

Shedawu Isaye

³¹ «Wu kəlanin kəlani shedamaro walyekkoa, shedanidə jire gəni.

³² Shedamani gade mbeji, koro sheda kəlanin cədidə jirero nokkəna.

³³ Yahayaro am yikkunoduwwa, ti ye jiredəa shedajo.

³⁴ Wudə kamben gəni sheda makki, amma njəkkawo fandoworo awo ania wulləkki.

³⁵ Yahayadə fatəla waskada nur ci. Sa ganaro karwukəjia curo nurnjuyen namuwwa.

³⁶ Amma shedani sheda Yahayayea nankuran kojəna, dalilnjudə kəndo Bawadə wuro tumogəkkoro sinadə, wotte kəndo dikkidəma Bawadə wua sunodənarəo kəlanin shedasi nangaro.

³⁷ Koro Bawa wua sunodənadə, tima kəlanin shedajo. Amma nayidə ngaltema kowonju fannuwwi, fasalnju ye ruwwi,

³⁸ koro mananju ye karwundon napcənni, dalilnjudə kam cunodənadəa kasadduwwi nangaro.

³⁹ Kitawuwadəa kəla hangallayen kəranuwi, tayilan ro sawisoye fanduwiro təmanuwwa nangaro, amma kitawu anima kəlanin sheda cado!

⁴⁰ Adə yaye naniro isuwe ro sawisoye fandoro wayew.

⁴¹ «Amben gəni daraja makki.

⁴² Amma nayia nonjakkəna, kərawo Alaye karwundon bawo.

⁴³ Cu Bawaniyen kadikko, amma wua moworo wasew. Kam gade cu kəlanjuyen kadioa, tia mowuwi.

⁴⁴ Nayi daraja kattendon manuwi, amma daraja Ala runjuyen isidəa manuwawodə, ndayilan gəle ranguwe wua sasawwi?

⁴⁵ Bare wuma nayia na Bawadəyēn ngadarnjakkiro təmanuwwi. Ngadarmandodə tima Nawi Musa wo, kam duwon təmando tiro yakkuwwadə.

⁴⁶ Ca Nawi Musaa jiremaro yasarawwaa, wu yea sasawwi, kəlanin ruwujəna nangaro.

⁴⁷ Amma awo ruwujənadəa yasarawwia, ndayin gəle manani yasarawwi?» yeno.

6

Isaye am dawu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Ngawo adäyen Isa bëräm Galileye tia bëräm Tiberiyasselän bowojaidäye cinju todëro koyeno.

² Jama kada ye tia geya, alama ajabba ajabba këla am dondiyen cëdi caruna nangaro.

³ Daji Isa këla kau kuruwu laayero juwane fuwurawanju-a rokko napkera.

⁴ Akko sala Laya Njakkayirambe sala yauidiyayedä karënjëna.

⁵ Isa këla sapce jama kada nanjuro isairo kirunniya, Filibusso: «Ndarän burodi yuwiye am ani jagaroro?» cëne kiworo.

⁶ Adëa wuldunjudë, Filibussa rijapturo, dalilnjudë Isa këlanjuma awo cëdidëa nojëna nangaro.

⁷ Daji Filibusse tiro: «Wundunja yaye burodi gana laa cuwandro dinariyus* yer yindima cëdiwawo!»

⁸ Fuwurawadäye falnja Andarawus yaana Siman Biturusse tiro:

⁹ «Akko na adän tadaana laa burodi sayirre uwu-a buni yindi-a cëdana mbeji, amma am ngëwu aniro awi cëddi?» yeno.

¹⁰ Isaye tayiro: «Jamadëa yakkowo napca,» yeno. Nadän kajim këri tãnas mbeji nangaro, amdë napkera. Tayi kongwadë alama dawu uwu gai.

¹¹ Daji burodidëa ngoje Alaro ardiyenniya, am napkadadëro dagaryeyeno. Bunidë yen ngai cëde, har mëradunja galyeno.

¹² Jawune kulyeranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Njõngowa gapcanadëa cammowo, bare awima faccagënni,» yeno.

¹³ Adëgaima njõngo burodi uwu sayirre am jawune koljanayedëa capcane jowo mewun yindin kesëmbëro.

¹⁴ Jamadë alama ajabba Isa cëdënadëa kerunniya, tayiye: «Jiremaro kam adë tima nawï duniaro isimadë† wo!» canï.

¹⁵ Adë nangaro isane tia dunodunon cadane mairo cadiro asuyenniya, Isa tayia kolje runju tok këla kaudäyero walde giwa.

Isaye këla ingiyen silan ledu

(Mat 14.22-36; Mar 6.45-56)

¹⁶ Dunia kajiriyenniya, fuwurawa Isayedë ci bërëmberö jëpcagane

¹⁷ maararo ngasaye kanji bërni Kafarnaamberö faljane kodu badiyera. Dunia lëmjëna, Isa ye koroma tayia najëgënni.

¹⁸ Karuwa dunoa cije fuje, har bërëmdë jaurö camballadan.

¹⁹ Kilometër uwu bi arakku gairo ledu kedënniya, Isa këla ingiyen silan leje maaradëa karënji kero. Kerunniya, jaurö riyera.

²⁰ Amma Isaye tayiro: «Wuma, bare rinuwwi!» yeno.

²¹ Daji fuwurawadë karwu këjiaro curo maaradëyen tia camoye kërgaanniyama, maaradë na lejaidëro kadio.

²² Wajënanjua jama ci bërëmbe todän napcanadë maara falma nadän dëgaro asuyera. Koro Isa maaradëro fuwurawanju-a rokko ngaanni, amma runja leyerarö nojana.

²³ Daji maarawa gade bëla Tiberiyasselän karën na Këma Isa Alaro ardije burodi jagërënadäyero kadira.

²⁴ Jamadë Isa ye bawo, fuwurawanju ye baworo kerunniya, daji maarawadëro ngasaye bërni Kafarnaamberö tia maduro leyerä.

Isa këmbo ro fandöye

²⁵ Jamadë ci bërëmbe todän Isaa kewandënniya, tiro: «Sayinna, sawi na adëro kadim?» cëne keworo.

²⁶ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama ajabba ajabba ruwwa nangaro gëni, burodi ngëruwe kulluwwa nangaro wua masuwi.

²⁷ Bare këmbo njëpci adëro kida diwwi, amma këmbo ro sawisoyero kida dewo, këmbo duwon Tada Kambedë nayiro njadidë, awoa Ala Bawadë tawa kënduwonjuyedëa Tada Kambedëro gënajëgëna.»

²⁸ Daji tiro: «Kida Alayedëa dioro awi gële diye?» cëne keworo.

²⁹ Isaye tayiro: «Kida Alayedë tima kam cunodënadëa kasaddowo!» yeno.

³⁰ Tiro: «Alama ajabba jiri fi dime ruiye nia kasannjiye? Awi gële dimi?»

³¹ Kaariyandë këmbo tiro man‡ canidëa karaalan jawuna, kitawulan ruwuwadadë gai:

* **6:7 6:7 dinariyus** - Wuri Rombe. Dinariyus faldë alwasi kida kawu falle. † **6:14 6:14 nawï duniaro isimadë** - Almasiwu. ‡ **6:31 6:31 man** - Këmbo samelan isënadë.

“Tayiro kəmbo samelan isənadəa jaworo kaino.”†

³² Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Nawi Musa gəni kəmbo samelan isənadəa njado, amma Bawanima nayiro kəmbo jireye sameyedəa njadi.

³³ Awoa kəmbo Alayedə, tima kam samelan jəpce duniaro ro sawisoye cimadə wo!»

³⁴ Daji tiro: «Kəma, sawisoro kəmbo adəa andiro sadəne!» yera.

³⁵ Isaye tayiro: «Wuma kəmbo ro fandoyedə wo! Kam naniro isənamadə təmmaro kəna fanjiwawo, koro kam wua mərsasənamadə ye təmmaro ngudu fanjiwawo.

³⁶ Amma nayiro wulnjagakkəna, wua suruwwa duwon, njasarairo wayew.

³⁷ Am duwon Bawadə wuro sina samma naniro isai, koro kam naniro isənadəa təmmaro wakkiwawo.

³⁸ Awo karwuni cəraana gəni, awo ti wua sunodənadə cəraana dioro samelan jəpkekko.

³⁹ Awo ti wua sunodənadə cəraanadə tima am wuro sinadəye falmaa fuddəkkiwawo, amma yim daryeyea[§] tayia karmolan sangəkki.

⁴⁰ Akko awo Bawani cəraanadə, wundu duwon Tadađəa cure kasaccənadə ro sawisoye cuwandı, koro yim daryeyea wu ye tia karmolan sangəkki,» yeno.

⁴¹ Tima kəmbo samelan isənadə wo cəna nangaro, yaudiyadə karwunja waje:

⁴² «Ti adə Isa tada Isuwuye, gəna? Bawanju-a yanju-aa noniyena, gəna? Ndayin gəle samelan kadikko cəni?» yera.

⁴³ Isaye tayiro: «Bare karwundo wajənni!

⁴⁴ Wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawa wua sunodənamadə tia gərjjiyia. Wu ye yim daryeyea tia karmolan sangəkki.

⁴⁵ Akko awo curo kitawuwa nawiayen ruwuwadadə: “Tayi sammaa Ala alamji.”†

Wundu duwon Bawadəa fanje asujənamadə naniro isi.

⁴⁶ Ti Alayen isənadəro kajia, wunduma Bawadəa curunni. Tidə Bawadəa curuna.

⁴⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua mərsasənamadə ro sawisoye cuwandı.

⁴⁸ «Wuma kəmbo ro fandoyedə wo!

⁴⁹ Kaariyando kəmbo tiro man canidəa karaan jawuna, koro sanuna.

⁵⁰ Amma kam duwon kəmbo samelan isidəa juwuudə, nuiwawo.

⁵¹ Wuma kəmbo ro fandoye samelan isənadə wo. Kam kəmbo adəa juwuia, sawisoro dəgai. Kəmbo duwon duniaro ro sawisoye cawandoro yikkidə, tima da tiyiniye wo.»

⁵² Adə nangaro yaudiya kattenjan kambiwu cade: «Ndayin gəle rakce da tiyinjuye sade ngəriyo?» canı.

⁵³ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, da tiyi Tada Kambedəa ngəruwwawoa, bunju ye yawwawoa, nayılan ro bawo.

⁵⁴ Kam duwon dani jəgəre buni caimadə ro sawisoye cuwandəna, koro wu ye yim daryeyea tia karmolan sangəkki.

⁵⁵ Dani ye kəmbo jireye, buni ye kənja jireye.

⁵⁶ Kam dani jəgəre buni caimadə wulan dəgai, wu ye tilan dəgakki.

⁵⁷ Jiri Bawa Kəndəgaima wua sunode ti nangaro wu ye roa dəgakkidə gai, kam duwon wu kəmbonju womadə, wu nangaro ti ye roa dəgai.

⁵⁸ Adəma kəmbo jireye samelan isənadə wo, jiri kaariyandoso jawune sanunadə gai gəni. Kam kəmbo adəa juwunamadə sawisoro dəgai,» yeno.

⁵⁹ Curo dandal bəрни Kafarnaamben jamadəa alamji duwon, Isa awo ania wulyeyeno.

Mana ro sawisoye

⁶⁰ Fuwurawa Isaye ngəwunja adəa fangeranniya, tayiye: «A! Mana adə jauru jau! Wundu gəle rakce tia fanji?» yera.

⁶¹ Isa karwunja mana adəa wajiro asuyenniya, tayiro: «Adə cakke talluwi wa?

⁶² To, Tada Kambedə nanju caye dəganadəro walde leji ruwia, nda?

⁶³ Ruhu Alaye tima ro njomadə wo, kənduwo kambedə awimaro fadajiwawo. Mana nayiro wulnjagakkənadə ruhu ye, ro ye.

⁶⁴ Amma curondon am laa kasaccanni mbeji,» yeno. Tən badiduramnın Isa am tia kasaccannidə-a kam tia sərəcciyidə-aa nojəna.

⁶⁵ Daji Isaye: «Adəma nangaro nayiro wulngeyerakko, wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawadə tiro amarjjiyia duwon,» yeno.

⁶⁶ Kəla adəyen fuwurawa Isaye ngəwunja tia ga koljane ngaworo walladara.

⁶⁷ Daji Isaye mewun yindindəro: «Nayi ye wua kolsuwiya, raawwa wa?» cəne tayia kiworo.

⁶⁸ Siman Biturusse tiro: «Kəma, na wunduyero gəle leniye? Nima mana ro sawisoyea wo!

⁶⁹ Yasaraiyena ye, noniyena ye, nima Tayir Alayedə* wo!» yeno.

⁷⁰ Isaye tayiro: «Wu gəna nayi mewun yindindəa kərenjakko? Amma kamndo fal sedan!» yeno.

⁷¹ Adəa kəla Yahusa tada Siman Iskariyotten wulyeno, dalilnjudə tima mewun yindindəye falnja mukko kəladowayero Isaa sərəcciyidə wo.

7

Kasattunambu yaanawa Isaye

¹ Ngawo adəyen Isa cidi Galileyen didiriyeno. Cidi Yahudiyayen didiridu cəraanni, yaudiyadə tia roro njejoro majai nangaro.

² Ngəməri Leimaye sanju karəngenniya,

³ yaanawa Isaye tiro: «Na adən cine cidi Yahudiyayero lene, fuwurawanəmsodə ye kida yimidəa caroro.

⁴ Kam nowadaro waldu cəraanamadə awo cədidəa gərəjiwawo. Awo ania dimia, duniaro fəledəgəne!» yera.

⁵ Ase, yaananjudəma tia kasaccanni.

⁶ Daji Isaye tayiro: «Sani koroma cədənni, amma sandodə sawiso dabbargada.

⁷ Duniadə rakce nayia wanjaiwawo, amma wua wasəna, dalilnjudə kəndonju diwi wulləkki nangaro.

⁸ Nayidə na ngəməridəyero lenowo, wudə ngəməri adəro lekkiwawo, sani koroma cədənni nangaro.» yeno.

⁹ Awo ania tayiro wulyeyenniya, cidi Galileyen napkeno.

Isa Ngəməri Leimayen

¹⁰ Amma yaanawanjudə na ngəməridəyero leyeranniya, Isa ye federo gəni, asərlan cije leyeno.

¹¹ Yaudiyadə na ngəməridəyən tia majane: «Ti ndaran?» cani.

¹² Koro curo jamadəyən am kada kəlanjun kambiwu kedo. Laaye: «Ti kam ngəla,» cani, laa ye: «A'a, amba cuwatki,» cani.

¹³ Amma wunduma kəla Isayen federo mana cədiwawo, yaudiyadəa rijana nangaro.

¹⁴ Daji ngəməridə dawunjun duwon, Isa Fado Alayero ngaye jamaa alamdu badiyeno.

¹⁵ Yaudiyadə ajapcane: «Kam adə ngaltema kərajənnidə, ndayin kitawudəa noyeno?» cani.

¹⁶ Isaye tayiro: «Alamdunidə wuye gəni, ti wua sunodənadəye.

¹⁷ Kam awo Ala cəraanadəa dio cəraanaa, alamdudə wuye gəni, Alayero noji.

¹⁸ Kam ngumnjun mana cədimadə daraja kəlanjuyə maji, amma kam tia cundənadəyə daraja majidə, tidə jirema, koro tilan jirenambu bawo.

¹⁹ Nawī Musa nayiro Attauradəa njadəna, gəna? Amma wundundoma wadawanjudəa jəgəiwawo. Awiro wua roro njejoro manuwi?» yeno.

²⁰ Jamadə tiro: «Ni karuwama! Wundu nia njejoro maji?» yera.

²¹ Isaye tayiro: «Awo ajabba fal kidəkkəniya, nayi samma ajapkew!

²² Nawī Musa wada kajaduyə njadəna, adə yaye kajadə tiyən gəni, kaariyadəyən kadio, koro yim tustuyea kam kajanuwi.

²³ Bare wada Nawī Musaye ganambu tədənniyo yim tustuyea kam kajanuwia, awiro gəle kəla yim tustuyea kam səramba isangagəkkənayən wuro gərgasəgəwi?

²⁴ Bare kuro simben shara diwwi, amma kəla jireyən shara dewo!» yeno.

Isama Almasiwu Alayedə wo?

²⁵ Daji am Jerujalembe laaye: «Tima gəna kam duwon tia roro njejoro majaidə?

²⁶ Akkonju federo mana cədi duwon, awima tiro wuljaganni. Ra, jiremaro wurawandədə tia Almasiwuro asujana wa?

²⁷ Na kam adə isənadəa noniyena. Amma Almasiwudə isiya, wunduma na isənadəa nojiwawo,» yera.

²⁸ Daji Isa Fado Alayen jamadəa alamdu cədi duwon, kowo sapce: «Wua nosuwwa, koro na isəkkənadə yea nonuwwa. Ngumnin gəni kadikko, amma ti wua sunodənamadə jirema. Tia nonuwwi.

²⁹ Wu tia nokkəna, dalilnjudə nanjun kadikko, koro tima wua sunodo,» yeno.

³⁰ Adə nangaro Isaa taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni, sanju koroma cədənni nangaro.

* 6:69 6.69 Tayir Alayedə - Kaala Almasiwuye. Biwubawoma, am gade-a gade.

³¹ Curo jamadøyen ngəwunja tia kasaccane: «Almasiwu isiya, alamaso kam adə cədənədəə kojana cədi wa?» cani.

Gureduwuye Isaa taro madu

³² Farisawa jamadə awo ania kəla Isayen wuljai fangeranniya, wurawa řimannaye-a Farisawa-a Isaa taro gureduwu Fado Alayea juwayera.

³³ Isaye tayiro: «Kawu ganaro nayi-a rokko dəgakki, ngawo adøyen na ti wua sunodənədəyero waldəkki.

³⁴ Wua masuwi, amma suwanduwwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwawo.»

³⁵ Daji yaudiya də kattenjan: «Ndara leji na duwon rangiye tia fandiye wawodə? Ra, yaudiya curo am lardu Gəressero tatardaanədəyero wa leje am Gəressedəə alamji?

³⁶ Awi maana awo wuljənədəye? “Wua masuwi, amma suwanduwwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwawo.”»

Ingi ro fandoye bəřəm gai

³⁷ Yim daryeye yim kura ngəmərīdēyēa Isa cije dajə kowo sapce: «Kam duwon ngudunjuamadə, naniro iso ca!

³⁸ Kam wua kasansənamadə, kitawulan ruwuwadadə gai: “Ingi ro fandoye bəřəm gai karwunjun culuwe falalaji!”»

³⁹ Adəa wuldunjudə, kəla Ruhu Alayə am tia kasaccanamadə fuwun cawandiyen wulyeno. Amma sa adən Ruhudə koroma tinni, dalinjudə Isa koroma darajanjuro ngaanni nangaro.

Yaktu jamayə kəla Isayen

⁴⁰ Jamadə mana ania fangeranniya, laanjaye: «Kam adə tima jiremaro nawidə wo!» cani.

⁴¹ Laaye: «Kam adə tima Almasiwudə wo!» cani. Amma laaye koro: «Almasiwudə cidi Galileyen wa isi?

⁴² Ra, kitawulan Almasiwudə ti kaduwu Mai Daudaye, koro bəla Baitalami na Mai Dauda dəganadən isi† cənna, gəna?»

⁴³ Adəgaima kəla Isayen jamadə kəwu yindiro yakkadara.

⁴⁴ Curonjan laanja tia taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni.

Kasattunambu wurawa yaudiya

⁴⁵ Gureduwu Fado Alayə walladaranniya, wurawa řimannaye-a Farisawa-a tayiro: «Awiro Isaa kuduwwidə?» cane kaworo.

⁴⁶ Gureduwuye: «Ngalte wunduma kam adə gairo mana cədənni!» yera.

⁴⁷ Daji Farisawayə tayiro: «Nayi yea jambanjana wa?

⁴⁸ Wurawa adinwuyə* bi Farisawayə kam laa tia kasaccəna mbeji wa?

⁴⁹ Amma jama Attaura Nawi Musayə nojanni adə baskuwada!» yera.

⁵⁰ Daji Nikodimus, ti duwon Farisawayə falnja na Isayero calan lejənədə, tayiro:

⁵¹ «Kəla wadandeyen kambe cinjun fanniye awo cədidəa noniyendelan tiro shara yiddiyewawo, gəna?» cəne kiworo.

⁵² Amma tiro: «Ni ye kam Galileyə wa? Kitawudəa kərane rui, nawi fima cidi Galileyen culuwunni!»

Kamu kənjəna cədilən ta

⁵³ [Daji wundu yaye fannjuro walladan.

8

¹ Isa Kau Jaitunnero leyeno.

² Suwa ləp koro walde Fado Alayero leyeno. Am samma nanjuro isai duwon, napce tayia alamdu badiyeno.

³ Daji maləmba Attaurayə-a Farisawa-a kamu laa kənjəna dio cədi cadanaa cawude dawunjan tia casakke dayeno.

⁴ Tayiye Isaro: «Sayinna, kamu adə kənjəna dio cədi duwon, tia keda.

⁵ Attauralan Nawi Musayə andiro wada sade jiri aniro kau gəgəpkəiyo tayia roro yejiyo cənna.† To, ni nda, awi wulləm?» cane tia keworo.

⁶ Adəa wuldunjadə, Isaa rijapturo awo laa tia burwuduyə cawandoro. Amma Isa nguje ngulondon cidi kurda badiyeno.

⁷ Tiro dama baworo koro caddi duwon, cije tayiro: «Kam curondon biwu bawomadə kamudəro burwon kau gəřcuwo!» yeno.

† 7:42 7.42 Mik 5.2 * 7:48 7.48 wurawa adinwuyə - Fuwuwu kəwu gadegade yaudiya. † 8:5 8.5 Lew 20:10; SK 22.22-24

⁸ Koro walde nguje cidi kurda badiyeno.

⁹ Adəa fangeranniya, kuran tamiya ganaro kudero fal fallen saptane, har Isa runju kamu fuwunjun daadadəa kolyera.

¹⁰ Isa cije dayenniya, kamudəro: «Ndaran tayi? Wunduma niro wowom gənanjəgənni wa?» cəne tia kiworo.

¹¹ Tiye: «Kəma, wunduma wowomsənni,» yeno. Daji Isaye tiro: «Wu ye niro wowom gənanjəgəkkiwawo. Lene, amma adən fuwun bare gadero biwu dimmi!» yeno.]

Isa nur duniaye

¹² Koro Isa walde jamadəro mana cədde: «Wu nur duniaye. Wundu duwon wua səganamadə təmmaro curo duwuyen lejiwawo, nur roye cuwandi,» yeno.

¹³ Farisawaye tiro: «Ni kəlanəmlan kəlanəm shedanəmi nangaro, shedanəmdə jire gəni,» yera.

¹⁴ Isaye tayiro: «Shəda kəlaniyə dikki yaye, shedanidə jire, dalilnjudə na isəkkəna-a na lekki-adəa nokkəna nangaro. Amma nayidə na isəkkəna-a na lekki-adəa nonuwwi.

¹⁵ Nayidə ambo shara kuro kamben yidduwi, amma wu kam fimaro shara yiddəkkiwawo.

¹⁶ Amma shara dikki yaye, sharanidə jire, dalilnjudə wu runi gəni, Bawa wua sunodənədə-a rokko sharaniye nangaro.

¹⁷ Wadandoman ruwuwada shəda kam yindiyədə jire.†

¹⁸ Wuma shəda kəlaniyə dikki, koro Bawa wua sunodənədə ye kəlanin shəda cədi,» yeno.

¹⁹ Daji tiro: «Bawanəmdə ndaran?» yeranniya, Isaye: «Wua nosuwwi, Bawani yea nonuwwi. Ca wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwwa,» yeno.

²⁰ Isa Fado Alayen alamdu cədi duwon, na sadaa fidaramben mana ania wulyeno. Amma wunduma tia cədanni, sanju koroma cədənni nangaro.

²¹ Koro Isa walde tayiro: «Wu lekki, koro wua masuwi, koro curo biwundoyen nuwi. Na lekkidəro nayidə ranguwe lenuwwawo,» yeno.

²² Kəla adəyen yauidiyadəye: «Kəlanju ceji wa? Adəmaro wa: “Na lekkidəro nayidə ranguwe lenuwwawo,” cənidə?» yera.

²³ Isaye tayiro: «Nayi cidiye, amma wu sameye. Nayi dunia adəye, amma wu dunia adəye gəni.

²⁴ Adəma nangaro nayiro curo biwuwandoyen nuwi wulngeyerakko. Wuma ti woro kasadduwwia, curo biwuwandoyen nuwi,» yeno.

²⁵ Tiro: «Ni wundu?» cane keworənniya, Isaye tayiro: «Awo tən badiduramnin wulnjagakkənədəma.

²⁶ Awo ngəwu kəlandon wulduye-a sharaduye-a takkəna, amma ti wua sunodənədə jirema, koro awo tiyen fakkənədəmaa duniaro wulgəkki,» yeno.

²⁷ Amma kəla Bawadəyen tayiro manajiyidəro asujanni.

²⁸ Daji Isaye tayiro: «Tada Kambədə kəskaro rogəwiya, wuma ti woro nonuwi, koro awima kəlaniro dikkiwawo, amma Bawa wua alamsənədə gai, awo ania wulləkkiro nonuwi.

²⁹ Ti wua sunodənədə wu-a rokko. Wua runi kolənni, dalilnjudə sawisoye awowa cəraanədə dikki nangaro,» yeno.

³⁰ Sa Isa adəa wuljidən, am kada tia kasatkera.

Tadawa jireye Nawi Ibrahimbe

³¹ Daji Isaye yauidiya tia kasaccanamadəro: «Manani gawia, nayi jiremaro fuwurawani.

³² Jiredəa nonuwi, jiredə ye nayiro nankam kəlaye njadi,» yeno.

³³ Tiro: «Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe, koro kərəa wunduyemaro ngaltema walliyende! Ndayin nankam kəlaye fandiye nəmi?» yera.

³⁴ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon biwu cədimadə kərəa biwuyə.

³⁵ Kərəadə sawisoro gəni fadon dəgai, amma tadadə sawisoro dəgai.

³⁶ Adə nangaro Tadadə nankam kəlaye njadiya, nankam kəlayədəa fanduwu, diye!

³⁷ Nayi kaduwu Nawi Ibrahimbero nokkəna, amma wua njejoro manuwi, dalilnjudə karwundoro manani ngayiwawo nangaro.

³⁸ Wu awo na Bawaniyen rukkənədəa wulləkki, amma nayi awo bawandoyen fannuwwadəa diwi,» yeno.

³⁹ Tiro: «Bawandədə tima Nawi Ibrahimdə wo!» yera. Isaye tayiro: «Ca nayi kaduwu Nawi Ibrahimbea, kəndo Nawi Ibrahim cədənədəa diwi.

† 8:17 8.17 SK 19.15

⁴⁰ Kërma wu nayiro jire Alayen fakke wulnjagakkèna duwon, wua njeoro manui. Nawi Ibrahim ngaltema adæa cædanni!

⁴¹ Nayi kændo bawandoyedæa diwi,» yenniya, tiro: «Andia ngæriwu gæni sesambo, bawandæ tilo Ala kèlanjudæma!» yera.

⁴² Isaye tayiro: «Ca Ala bawandæa, wua særaawi, dalilnjudæ akkoni na Alayen kadikko. Kèlani nangaro gæni kadikko, tima wua sunodo.

⁴³ Awiro awo nayiro wulnjagakkidæa asunuwwawodæ? Dalilnjudæ mananidæa ranguwe fannuwawo nangaro.

⁴⁴ Bawando tima Yiwulis wo, awo bawando cæraanadæa diwiya, raawwa. Tæn badiduramnin ti kamceji, koro kèla jireyen dajønni, tilan jire bawo nangaro. Kattuwu kamjiya, halnju fæleji, dalilnjudæ ti kattuwuma, koro bawa kattuwuye nangaro.

⁴⁵ Amma wudæ jire wullækkidæro, wua kasansuwawo.

⁴⁶ Wundundo biwu dikkænaro shedaji? Jire wullækkia, awiro wua kasansuwawo?

⁴⁷ Kam Alayedæ mana Alayedæa fanji. Dalil nayi fannuwawoyedæ, nayi Alayæ gæni nangaro,» yeno.

Isa-a Nawi Ibrahim-a

⁴⁸ Daji yaudiyaðæye tiro: «Ni kam Samariyaæe karuwama niyenadæ, jirende, gæna?» yera.

⁴⁹ Isaye tayiro: «A'a, wulan sedan bawo. Bawaniro daraja yikki, amma nayi wuro daraja njo wanuwwa.

⁵⁰ Kèlaniro darajadæa magækkiwawo, amma Fal laa tia maji mbeji, tima sharamadæ wo.

⁵¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon mananidæa ngojænamadæ tæmmaro nuiwawo,» yeno.

⁵² Yaudiyaðæye tiro: «Kërma nilan sedannaro noniyena! Nawi Ibrahim nuna, nawiya gade ye sanuna, amma niye: "Kam mananidæa ngojænamadæ tæmmaro nuiwawo!" næmi.

⁵³ Ni bawandæ Nawi Ibrahimdæa konæmma wa? Ti nuna, nawiya gade ye sanuna. Ni wunduro kèlanæm ngoyem?» yeranniya,

⁵⁴ Isaye: «Kèlaniro daraja yikkia, darajani faidanju bawo. Bawani daraja wuro si, ti duwon tiro Alando nuwidæ.

⁵⁵ Tia ngaltema nonuwwi, amma wu tia nokkæna. "Tia nokkæni," wullækkia, kattuwuma nayi gairo wallækki. Amma tia nokkæna, koro mananju ngokki.

⁵⁶ Bawando Nawi Ibrahim karwu jauru kèjijaro jamanni kuroro cæraana. Tia cure karwunju kèjijæna,» yeno.

⁵⁷ Daji yaudiyaðæye tiro: «Kærwu fiwuma tammi duwon, Nawi Ibrahimba rumma?»

⁵⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Nawi Ibrahim tambimaro, wu mbeji!» yeno.

⁵⁹ Adæ nangaro dongur kauye tiro gæptuwuro ngoyera, amma Isa gærade Fado Alayen kiluwo.

9

Isaye kam kambu tambænæa isangaduwu

¹ Isa kodu cædi duwon, kam laa kambu tambænæa kiro.

² Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, wundu biwu cæde kam adæ kambu katambo? Tima ra bawanju-a yanju-a?» cane tia keworo.

³ Isaye tayiro: «Biwunju nangaro gæni bi biwu bawanjuye-a yanjuye-a nangaro gæni, Ala tilan kændonju fælejoro kam adæ kambu katambo.

⁴ Kausu duwon, dole kida ti sunodænadæyedæa diyo! Bunejiya, wunduma rakce kida cædiwawo.

⁵ Wu dunialan dægakki duwon, wu nur duniaye,» yeno.

⁶ Awo ania wulyenniya, kanduri cidiro tæwajiyæ dije ngoje sim kambudæyero cingeyeno.

⁷ Isaye tiro: «Lene, falwu ingi Silowamben* lamdæne!» yeno. Maana Silowambedæ tunodæna. Daji kambudæ leje lamgadanniya, sim cuwande walladan.

⁸ Kæmaskiyanju-a am calan tia lowo cædi caruna-adæye: «Tima gæna kam napkada lowo cædidæ?» cane keworo.

⁹ Laayæ: «Tima!» canï, laa ye: «A'a, ti gæni, camunonju,» canï. Amma kamdæye: «Wuma, diyæ!» cæni.

* 9:7 9.7 falwu ingi Silowambe - Bælaa kura cidin laada curon ingi raia, cidianju kaulan tædandæna, koro tiro butturam canï.

- ¹⁰ Adə nangaro tiro: «Ndayin gəle sim kiwandəm?» cane keworo.
¹¹ Tayiro: «Kam tiro Isa canidə cidi dije simmiro cinjiye wuro: “Lene, Silowamlan lamdəne!” yeno. Daji lekke lamgadakkəniya, sim kiwandəkko!» yeno.
¹² Tiro: «Kam attə ndaran?» yeranniya, tayiro: «Nökkəni,» yeno.

Farisawaye kambu sim cuwandənadəro koro njəddo

- ¹³ Daji kam calan kambudəa na Farisawayero kewudo.
¹⁴ Yim duwon Isa cididəa dije sim kambudəye kajənədə yim tustuye.
¹⁵ Koro Farisawadə waldane kamdəa jiri fin sim kiwandoro keworo. Tayiro: «Cidi dije simmiro cinjiye lamgadakkəniya, rukki,» yeno.
¹⁶ Farisawadəye laanjaye: «Kam adə Alayen gəni kadio, yim tustuyero daraja cinni nangaro,» cani. Amma laanjaye: «Awiawin biwuma rakce alamaso ngai cədi?» cani. Daji tayi kəwu yindiro yakkadara.
¹⁷ Koro Farisawadə waldane kambudəro: «Awi kəla kam simməm kajənədəyen wulləmi?» cane keworənniya, tiye: «Ti nawi,» yeno.
¹⁸ Amma yauidiyadə ti kambu duwon curuiro waljənədəa njasarairo wajane har bawanju-a yanju-aa bowoyera.
¹⁹ Tayiro: «Adə tadando wa? Ti kambu katambo nuwidə? To, awiawin kərma curuiro walyeno?» cane keworo.

- ²⁰ Bawanju-a yanju-aye: «Ti tadande ye, kambu katambo yero noniyena.
²¹ Amma jiri fin kərma curuiro bi wundu simnju kajoro noniyende. Ti tadaana gəni, tia korowo! Cinjuman wulji,» yera.
²² Bawanju-a yanju-a adəa wuldunjadə, yauidiyadəa rijana nangaro. Caman tayidə wundu duwon Isa Almasiwuro kasaccidəa dandallan cattuluwi canna.
²³ Adəma nangaro bawanju-a yanju-adəye: «Ti tadaana gəni, tia korowo!» yera.
²⁴ Koro caye baworo waldane yauidiyadə kam calan kambudəa bowojane tiro: «Alaro daraja ye!† Noniyena, kam adə biwuma,» yera.

- ²⁵ Tayiro: «Ti biwuma bi biwuma gəniro nokkəni. Awo fal nokkəna, wu kambu duwon kərma rukki,» yeno.
²⁶ Daji tiro: «Awi niro njəddo? Ndayin simməm kayeno?» cane keworənniya,
²⁷ tayiro: «Wulnjagakkənama, fannuwwi. Awiro gademinno fandu rawuw? Nayi ye fuwuranjuro wa waldu rawuw?» yeno.
²⁸ Tia rarajane tiro: «Nima fuwuranju wo, amma andidə fuwurawa Nawu Musaye!
²⁹ Ala Nawu Musaro mana cəddənarə noniyena, amma ti adə ndaran kadiomaro noniyende!» yera.

- ³⁰ Kamdəye tayiro: «Simmi kajənəma, ndaran kadioro nonuwwidə jaurə ajabba!
³¹ Ala biwuwua kərənjiwaworo noniyena, amma wundu duwon Alaro daraja ce awo cəraanaa cədimadə, Ala tia kərənji.
³² Tən dunia alaktənayəman wunduma kam kambu tambənaye sim kajənədəa ngalte fanjənni.
³³ Kam adə Alayen gəni kadioa, awima rakce cədiwawo!» yeno.
³⁴ Tayiye tiro: «A! Ni curo biwuyen tambəmma duwon andia alamsami!» cane tia deyaro kettuluwo.

Kambuwa jireye

- ³⁵ Isa kamdəa dandaldən cattuluwunaro fangeno. Ti-a kattadəranniya, tiro: «Tada Kambedəa kasaddəmma wa?» yeno.
³⁶ Kamdəye: «Kəma, wundu ti wo duwon tia kasaddəkkidə?» cəne kiworo.
³⁷ Isaye tiro: «Tia rumma, koro tima niro mananjiyidə wo!» yenniya,
³⁸ daji kamdəye: «Kəma, kasaddəkkəna,» cəne tiro ambətkeyeno.
³⁹ Daji Isaye: «Shara kamduro dunia adəro kadikko, am caruiwawomadə caroro, koro am caruimadə kamburo waljaro!» yeno.
⁴⁰ Farisawa nanjun dasaana laa mana adəa fangeranniya, tiro: «A! Andi ye kambu wa?» yera.
⁴¹ Isaye tayiro: «Ca nayi kambua, biwundo bawo, amma kərma: “Ruiye!” nuwi nangaro, biwundoa dəgawi,» yeno.

10

Misal bəri dimiyaye

- ¹ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon bəri dimiyayero cinnayen ngayiwawo na gadeyen tacce ngayimadə, ti barwu ye, jawalkorjima ye.

† 9:24 9.24 Alaro daraja ye! - Jire wulle!

² Amma kam cinnayen ngayimadē, tima sēni dimiyadēyedē wo.

³ Cinna guredumadē tiro kajji, dimiyadē ye kowonju fanjai. Dimiya kaanjua cunjalan bowoje cuttuluwi.

⁴ Kaanju sammaa cuttuluwiya, fuwunjaro koje dimiyadē tia jagai, kowonju nojana nangaro.

⁵ Təmmaro kusotto jagaiwawo, tin kuruwunno ngəramjai, kowo kusottowaye nojanni nangaro,» yeno.

⁶ Isa tayiro misal adəa wulyeyeno, amma maananjudəa asujanni.

Isa sēni ngələma

⁷ Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wuma cinna dimiyayedē wo.

⁸ Am burwosane isanadē samma barwuso ye, jawalkorjimaso ye, amma dimiyadē tayia fanjanni.

⁹ Wudē cinna. Kam wuyen ngayia, njəkkawo cuwandi. Ngaye culuwi, səniram ye cuwandi.

¹⁰ Barwudē ndaldu so, njejo so, bannadu soro gənia, awima gade dioro isiwawo. Amma wudē am ro har tayilan gapcəna cawandoro kadikko.

¹¹ «Wu sēni ngələma. Sēni ngələmadē dimiya nangaro ronju ci.

¹² Kidamadē sēni gəni, dimiyadē ye kaanju gəni. Buldu kəndē cədi curuiya, dimiyadəa kolje cəgasi, daji buldudē ise tayia cədanē tatarji.

¹³ Tidē kidama nangaro, dimiyadəro lambonju bawo.

¹⁴ «Wu sēni ngələma. Dimiyanidəa nokkəna, tayi ye wua nosana,

¹⁵ jiri Bawa wua nosəna, wu ye tia nokkənadē gai. Dimiyadē nangaro roni yikki.

¹⁶ Koro dimiya gade bəri adəye gəni takkəna. Tayi yea dole kudəkki, koro kowoni fanjai. Daji bəri fal ye, sēni fal yero waljai.

¹⁷ Bawadē wua səraana, roni yikkiya, waldəkke mowokki nangaro.

¹⁸ Wunduma rakce roni ngojiwawo, amma rawonin tia yikki. Kənduwo nanin tia njoye mbeji, koro kənduwo nanin tia mowoye mbeji. Adəma wada Bawaniyen fandəkənadē,» yeno.

¹⁹ Kəla mana aniyen yauidiyadē caye baworo kəwu yindiro yakkadara.

²⁰ Ngəwunjaye: «Kai! Ti karuwama, jori! Awiro tia kərənnuwi?» cani.

²¹ Am laaye: «Adə mana karuwamaye gəni. Karuwama rakce kambuye sim kaji wa?» cani.

Isa Ngəməri Barga Dəptuwuyen

²² Binəm Jerujalemnin Ngəməri Barga Dəptuwuyē * cadi duwon,

²³ Isa balbala Fado Alayen tiro Ngurwo Nawi Mai Sulemanaye canilan dadaji.

²⁴ Daji yauidiyadē tia dirijane kəljane tiro: «Har sawiro andia curo duwuyen kolsami? Nima Almasiwudē woa, federo wulsagane!» yera.

²⁵ Isaye tayiro: «Nayiro wulnjagakkəna, amma wua kasansuwwi. Kəndo cu Bawaniyen dikkidē wua shedasi.

²⁶ Amma wua kasansuwawo, nayi curo dimiyaniyen bawo nangaro.

²⁷ Dimiyanidē kowoni fanjai. Tayia nokkəna, wua sagai.

²⁸ Tayiro ro sawisoye yikki, koro təmmaro sanuiwawo. Wunduma tayia mukkonin cəmoiyawo.

²⁹ Bawani tayia wuro sinadē awo sammaa nankuran kojəna. Wunduma rakce tayia mukko Bawadəyen cəmoiyawo.

³⁰ Wu-a Bawadə-a tilo,» yeno.

³¹ Daji yauidiyadē tia roro njejoro waldane dongur kauye tiro gəgəptuwuro ngoyer.

³² Isaye tayiro: «Kəndo ngəla kada Bawaniye nayiro fəlenjagakkəna. Finja nangaro wuro dongur kauye gəgəmsuwe sesuwi?» cəne kiworo.

³³ Yauidiyadəye tiro: «Kəla kəndo ngəlayen gəni, kəla Alaa gaskadunəmben njejiye. Ni kam duwon kəlanəm Alaro ngonəmidə!»

³⁴ Isaye tayiro: «Kitawundon ngai ruwuwada, gəna? “Wuye: Nayi alawa!”† cənna.

³⁵ Kitawu Alayedē rakce baworo tədiwawo. Ala am duwon tayiro mananju cinadəro alawa cənna,

³⁶ awiro wu duwon Ala kərese duniaro sunodənadəro Alaa gaskanəkkəna nuwi, wu Tada Alaye nəkkənadəro?

³⁷ Kəndo Bawaniyedəa dikkiwawo, bare wua kasansuwwi.

* **10:22 10:22** Ngəməri Barga Dəptuwuyē - Saanduri duwon yim Israyilawu kənnasar kəla Siriwuyen cawandē waldane sadaa so, laya so Alaro caddənayedə. † **10:34 10:34** Jaw 82.6

³⁸ Amma tayia dikkia, kasansuwwawo yaye, kændodæa kasaddowo, nonowo asunowo Bawadæ wulan kerga, wu ye Bawadæn kergakkoro.»

³⁹ Koro waldane tia taro mayera, amma mukkonjan kiluwo.

⁴⁰ Koro Isa walde ngawo bæræm Jordaniyen na Nawi Yahaya kasala tuwaye cæðanadæro leje napkeno.

⁴¹ Daji am kada nanjuro isane: «Nawi Yahaya awo ajabba falma cæðænni, amma awo kæla kam adæyen wuljæna samma jire!» yera.

⁴² Adægaima am kada nadæn Isaa kasatkera.

11

Karmo Lajarusse

¹ Curo bæla Baitaniyen na Meram-a yanjugæna Marta-a dasaanadæn kam laa dondi mbeji, cunju Lajarus.

² Ti Lajarusdæ yanjugæna Meram kamu duwon kawudi si Kæmayedæro fijiye kanduri kælanjuyen cinjænadæye.

³ Yaana yindidæ kam laa na Isayero canode: «Kæma, kam raammadæ dondi,» yeno.

⁴ Adæa fangenniya, Isaye: «Kændondi adæye njeroramnju karmo gæni, Alaro daraja ci, koro Tada Alaye ye tiyen daraja cuwandoro!» yeno.

⁵ Isa Marta-a yanjugæna-a Lajarus-aa cæraana.

⁶ Daji Lajarus dondiro fangenniya, na dæganadæn koro kawu yindiro napkeno.

⁷ Ngawo adæyen Isaye fuwurawanjuro: «Ciniyo, cidi Yahudiyayero waldiyo!» yeno.

⁸ Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, tussænni yaudiya dæ nia dongur kauyen njeoro mangera, koro nadæro waldæmi?» yera.

⁹ Isaye tayiro: «Dæbdulan sa mewun yindin dæga, mare? Kam kausu lejia, taljiwawo, nur dunia adæyedæa curui nangaro.

¹⁰ Amma kam bune lejia, talji, tilan nur bawo nangaro,» yeno.

¹¹ Adæa wulyenniya, Isaye tayiro: «Sawande Lajarus kænæm cædi, lekke tia sangækki,» yeno.

¹² Fuwurawadæye tiro: «Kæma, kænæm cædia, ngaji,» yera.

¹³ Isa kæla karmo Lajarusen manajæna, amma tayidæ kæla kænæmben manajiro tæmayera.

¹⁴ Daji Isaye federo tayiro: «Lajarus nuna.

¹⁵ Nayi nangaro wu nadæn bawodæro kæji fakki, wua kasansoworo. Cinowo nanjuro leniyo!»

¹⁶ Daji Toma kam tiro Kawu canidæ fuwurawa gadedæro: «Andi ye leniyo Isa-a rokko nuiyo!» yeno.

Isa kæma cinowo duniaye-a ro sawisoye-æye

¹⁷ Isa kadinniya, ase Lajarus kawunju dewu rai curo kauriyen.

¹⁸ Bæla Baitaniedæ karæn Jerujalemben, kattenja alama kilometær yakku gai,

¹⁹ koro yaudiya kada na Marta-a Meram-ayero kæla karmo yanjagænayen tayia tajiduro isana.

²⁰ Marta Isa kændæ cædiro fangenniya, cije tia kapkeyeno, amma Meram fadon napkeno.

²¹ Martaye Isaro: «Kæma, ca ni na adænna, yanigæna bawojænni.

²² Amma kærmmararo awi yaye Alaa koræmiya, Ala njiro nokkæna,» yeno.

²³ Isaye tiro: «Yanæmgæna karmolan walje ciji,» yeno.

²⁴ Martaye: «Yim daryeye yim cinowo duniayea karmolan walje cijiro nokkæna,» yeno.

²⁵ Isaye tiro: «Wuma cinowo duniaye-a ro-adæ wo! Kam wua kasansænamadæ, bawoji yaye, roa dægai.*

²⁶ Koro wundu duwon roa dægane wua kasansænamadæ tæmmaro nuiwawo. Adæa yasaramma wa?» yenniya,

²⁷ tiro: «Aaa, Kæma, nima Almasiwu Tada Alaye duniaro isænadæ woro kasaddækkæna,» yeno.

²⁸ Adæa wulyenniya, Marta leje yanjugæna Meramba bowoje asærlan tiro: «Sayinna isæna, nia bowonji,» yeno.

²⁹ Meram adæa fangenniya, nagatto cije nanjuro leyeno.

³⁰ Isadæ bælaro ngaanni, kuamison na Marta tia kapcægænadæn kerga.

³¹ Yaudiya duwon curo fadøyen tia tajijanadæ Meram nagatto cije culuwunaro kerunniya, tia geya. Kauriro so dioro lejiro tæmayera.

* 11:25 11.25 roa dægai - Ro sawisoye cuwandi.

³² Daji Meram na Isa dëganadëro ise tia kirunniya, fuwunjun tungurumje tiro: «Këma, ca ni na adëna, yanigëna bawojënni,» yeno.

³³ Isa Meram-a yauidiya ti-a rokko isanadë-a cesiriro kirunniya, karwunju kuttaje hangalnju caa ciyeno.

³⁴ Tayiro: «Ndararo tia kekkuw?» cëne kiworënniya, tayiye tiro: «Këma, are rui!» yera.

³⁵ Daji Isa so ngoyeno.

³⁶ Yauidiyaye: «Jiri tia cëraanadëa ruiwo!» yera.

³⁷ Amma laanjaye: «Ti kambuye sim kajënadë rakce Lajaruska karmoro cëkkayiwawo wa?» yera.

Isaye Lajaruska karmolan sango

³⁸ Koro Isa karwunju jauro bannadëna duwon, kauridëro leyeno. Kauridë kul kauye, koro cinju kau kuralan jakkada.

³⁹ Isaye: «Kaudëa tuluwowo!» yeno. Marta yaana kam bawojënadëye tiro: «Këma, jauro kinaji. Bawojënadë, kawunju dewu rai, diye!» yeno.

⁴⁰ Isaye tiro: «Wulnjëgëkkëni wa? Yasarammaa, daraja Alaye rumi,» yeno.

⁴¹ Daji kaudëa kettuluwo. Isa këla samero sapce: «Bawa, wua kërënsëmmadëro wusenjëkkëna.

⁴² Sawiso wua kërënsëmiro nokkëna, amma jama na adën dajanadë nangaro adëa wulyekko, nima wua sunodëmba kasaccaro,» yeno.

⁴³ Adëa wulyenniya, kowo dunoaro sapce: «Lajarus, luwe!» yeno.

⁴⁴ Daji kam bawojënadë kiluwo, si-a mukko-a batta linnen tikkerëna, fëkka ye batta linnen jakkada. Isaye tayiro: «Tia wuinowo, lejo!» yeno.

Isaa roro njeoro mada

(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Adë nangaro yauidiya kada na Merambero isana duwon awo Isa cëdënaa carunadë tia kasatkerä.

⁴⁶ Amma curonjan laa na Farisawayero lejane awo Isa cëdënadëa tayiro wulyeyera.

⁴⁷ Daji wurawa rimannaye-a Farisawa-a majilisdëa capcane tayiro: «Kam adë alama ajabba ajabba kada cëdidë, awi gële diye?

⁴⁸ Tia kolliye adëgai cëdia, wundu yaye tia kasacci. Daji Romanwudë isane nandë-a jamandë-a sammaa camoyi,» yera.

⁴⁹ Daji falnja cunju Kaifas, tima saa adën rïman kura wo, tayiro: «Awima nonuwwi.

⁵⁰ Jamadë samma sanuïro kam fal nunama nayiro ngalworo asunuwwi wa?» yeno.

⁵¹ Mana adëa ngumunjun gëni wulyeno, amma saa adën ti rïman kuradë, nawinawi cëde Isa fuwun jamadë nangaro nui yeno,

⁵² koro jamadë runju gëni nangaro, tadawa Alaye tataradanadëa capce fallo waljaro.

⁵³ Daji tën yim adën nia Isaa roro njeoye ngoyera.

⁵⁴ Adëna nangaro Isa federo fuwu yauidiyayen culuwuwawo, amma cidi karën karaayedëro leje bëla laa Ifërayim canidën fuwurawanju-a rokko napkeno.

⁵⁵ Ngëmëri yauidiyaye sala Laya Njëkkayirambedë karëngënniya, am kada bëladëyalan cijane Jerujalemba këlanja tayirro kalakcaro leyerä.

⁵⁶ Fado Alayen dajana Isaa majai duwon, kattenjan: «Awi tëmanuw? Ngëmëridëro isiwawo wa?» cani.

⁵⁷ Caman wurawa rimannaye-a Farisawa-a wada cade kam laa na Isa dëganadëa nojënaa, iso tayiro wuljuwo tia cada canna.

12

Merambe Isaa sittëranjuro dabbarduwo

(Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)

¹ Sala Laya Njëkkayirambero kawu arakku gapcoa, Isa bëla Baitaniye na Lajarus kam duwon karmolan cësangënadë dëganadëro leyeno.

² Nadën Isaro masëna dabbaryeyera. Marta masënadëa dagarji, Lajarus ye am Isa-a rokko masëna boro napcanadëye falnja.

³ Daji Meram sëndal curonjun kawudi jauro tamanna cunju nardi ngoje si Isayero fijiyë kanduri këlanjuyen cinje, har buwuttu kawudidëyedë fado ngaa kimowo.

⁴ Fuwurawanjuye falnja Yahusa Iskariyot cani kam duwon tia fuwun këladowanjuro sërëcciyidëye:

⁵ «Awiro kawudi adëa dinariyus* yer yakkuuro calade wufidëa talaawaro cadënnidë?»

* 12:5 12.5 dinariyus - Wuri Rombe. Dinariyus faldë alwasi kida kawu falle.

yeno.

⁶ Adəa wuldunjudə, talaawaro kissəgəna gəni, ti barwu, koro arittanja ye mukkonjun awo curodəro casakkidəa ndalji nangaro.

⁷ Isaye tiro: «Tia kolle! Kawudi adəa gənadunjudə, yim sittəraniero wua dabbarduuro adəa kido.

⁸ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki,» yeno.

Lajarusso roro njeoro mada

⁹ Jama yaudiya kada kadami Isa nadən mbejiro fangeranniya, cijane ti runjua gəni, Lajarus kam karmolan cəsəngənədə yea kuroro kadira.

¹⁰ Daji wurawa rimannaye nia Lajarus yea roro njejoye ngoyera,

¹¹ dalilnjudə yaudiya kada kəla tiyen tayia koljane Isaa kasaccana nangaro.

Isaye mai gai Jerujalemo ngawo

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Wajənanjua jama kada ngəməridero isanədə Isa Jerujalemo isiro fangeranniya,

¹³ ngələi diwinoye ngojane tia kaptuwuro keluwo. Kowo sapcane: «Hosanna![†] Bargaa ti cu Kəmandeyen isimədə! Bargaa Mai Israyilayedə!»[†] cani.

¹⁴ Daji Isa kutta koroye cuwande juwane kəlanjun napkeno, kitawulan ruwuwadədə gai:

¹⁵ «Fero Siyonne,[‡] bare rinəmmi! Akko mainəm kəla kutta koroyen[§] napkada kənde cədi.»[†]

¹⁶ Fuwurawanju awo ania awimaro burwon asujanni, amma Ala Isaro daraja kenniya, daji awo ani kəlanjun kitawulan ruwudəna ye, tiro caddəna yea takkera.

¹⁷ Jama duwon Isa-a rokko sa Lajarusso curo kauriyen bowoje karmolan cəsəngənədə dasaanədə sheda cadi.

¹⁸ Dalil jama kada tia kaptuwuro caluwunayedə alama adəa cədəna fanjana nangaro.

¹⁹ Daji Farisawaye kattenjan: «Ruwi wa? Awima ranguwe diwwawo. Akko dunia nga ngawonju jaana!» yera.

Am lardu Gəresse laaye Isaa madu

²⁰ Curo am Alaro ambəttuwuro sa ngəməriye Jerujalemo isanədəyen am lardu Gəresse laa ye mbeji.

²¹ Na Filibus kam Baitsaida cidi Galileyo isane tiro: «Maləm, Isaa kuroro maniye,» yera.

²² Filibus leje Andarawusso wuljiye, Andarawus-a Filibus-a ye na Isayero lejane tiro wulyeyera.

²³ Isaye tayiro: «Sa cədəna, sa duwon Tada Kambe daraja cuwandidə.

²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kasuni algamaye cidiro cure nuiwawoa, runju napci. Amma nua, nema kada cakki.

²⁵ Kam duwon ronju cəraanamədə ronjudəa cuwatki, koro kam duwon dunia adən ronjua wajənamədə tia har ro sawisoyero cəriwi.

²⁶ Kam laa nanwolodi wuro səddia, wua səga! Koro na dəgakkənədən wolodini ye dəgai. Kam laa nanwolodi wuro səddia, Bawadə daraja tiro ci.

²⁷ «Kərma karwuni kuttu. Awi gəle wulləkki? Bawa, sa adəro* wua səkkaye? A'a, adəma nangaro sa adəro kadikko.

²⁸ Bawa, cunəmbo daraja ye!» yeno. Daji kowo samelan nukce: «Tiro daraja yikkəna, koro yaye daraja yikki,» yeno.

²⁹ Jama nadən daadadə kowodəa fangeranniya, gardu keyeraye cani, laaye: «Malaiya laa tiro mana cəddo,» cani.

³⁰ Isaye tayiro: «Kowo adə wu nangaro gəni, nayi nangaro nukkeno.

³¹ Kərmama dunia adəro shara kamdiyi, kərma mai dunia adəyedə[†] dujane culuwi.

³² Wudə, wua rosəgəwiya, am sammaa naniro gərgəkki,» yeno.

³³ Adəa wuldunjudə, karmo jiri fin fuwun nuidəa fəleyeno.

³⁴ Daji jamadəye tiro: «Curo Attaurayen Almasiwudə sawisoro dəgairo fanniyena.[†] Ndayin gəle Tada Kambedəa kəskaro rojagai nəmi? Wundu Tada Kambe adə?» yera.

[†] **12:13 12.13** *Hosanna!* - Kalma təlam yauidyaudiye, maananjudə «Alaa yungoriyo!» [†] **12:13 12.13** Jaw 118.25-26

[‡] **12:15 12.15** *Fero Siyonne* - Am Jerujalembə, wotte jama Alaye. [§] **12:15 12.15** *kəla kutta koroyen* - Noduwuram Isa Mai Yauidiyaye duwon, nanlewan rokura bawoa kənde cədiyeda. [†] **12:15 12.15** Jak 9.9 ^{*} **12:27 12.27** *sa adəro* - Kəska Almasiwuyədə sa bone njaeye, amma nanngəla Alaye nangaro, sa adə sa daraja fandoye yero waljəna.

[†] **12:31 12.31** *mai dunia adəyedə* - Yiwulis. [†] **12:34 12.34** Jaw 110.4; Ish 9.7; Ejk 37.25; Dan 7.14

³⁵ Daji Isaye tayiro: «Nurdə koro yaye dawundon sa ganaro mbeji. Nur tawwa duwon, dadanowo, bare duwu nayia njawandənni. Kam duwon curo duwuyen lejimadə na leji nojenni.

³⁶ Nurdəa tawwa duwon, nurdəa kasaddowo, tadawa nurrero walloworo,» yeno. Isa awo ania wulyenniya, nadəa kolje tayilan gəraadan.

Kasattunambu yauidiyaye

³⁷ Isa fuwu jamayen alama ajabba ajabba kada cədəna yaye, tia kasaccanni.

³⁸ Adəgaima awo Nawi Ishaya kitawulan wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Kəmande, wundu kawurinde kasacco? Koro wunduro Kəmande mukkonju kənduwoa fəlejuwo?»[†] cəna.

³⁹ Adəma nangaro rakcane kasaccaiwawo. Koro yaye Nawi Ishayaye:

⁴⁰ «*Ala simnja jakce kəlanja kibbajəgəna, bare simnjan carunni, koro karwurjan asujanni. Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade, tayia isangagəkki,*»[†] cəna.

⁴¹ Nawi Ishaya daraja Isaye curuna ye, kəlanjun manajəna ye nangaro, awo ania wulyeno.

⁴² Adə yaye curo wurawa yauidiyadəyən ngəwu Isaa kasaccana. Amma Farisawa nangaro federo wuljaiwawo, bare Farisawadə tayia dandallan cattuluwunniro,

⁴³ awoa daraja kambədəa Alayemaa kojənarə caraana.

⁴⁴ Daji Isaye kowo sapce: «Kam wua kasansənamadə, wua gəni, ti wua sunodənədəa kasacco!

⁴⁵ Koro kam wua suruimadə ti wua sunodənədəa curui.

⁴⁶ Wu duniaro nur gai kadikko, wundu duwon wua kasansənamadə, bare curo duwuyen dəganni.

⁴⁷ Kam duwon manani fanje ngoduro wajənamadə, wu gəni shara tiro yiddəkki, dalilnjudə am duniayero shara njəddoro gəni, duniadəa njəkkaworo kadikko nangaro.

⁴⁸ Kam duwon wua wase manani ngoduro wajənamadə sharamanju mbeji. Mana wulləkkənədə yim daryeyea tia sharaji.

⁴⁹ Kəlanin gəni mana kidəkko, amma Bawa wua sunodənədə awo wulləkkidə-a jiri tia wulləkkidə-aye wada wuro sina.

⁵⁰ Koro wadanjudə ro sawisoyero nokkəna. Adəma nangaro awo wulləkkidə, jiri Bawa wulsəgənədə gairo wulləkki,» yeno.

KIDA ISAYE DAWU KƏNGAYAMBANJUYEN

13

Isaye si fuwurawanjuye tuldu

¹ Kawu sala Laya Njəkkayirambedəro,* Isa sanju dunia adəa kolləme na Bawanjuyero leduye cədənaro nojəna duwon, jamanju dunia adəyea cəraana nangaro, tayiro kərawonju cotto fəleyeyeno.

² Yiwulis calan nia Isaa sərəttuwuyey curo karwu Yahusa Iskariyot tada Simannero cakkəna. Bəri lesayelan,

³ Isa Bawadə awo sammaa mukkonjuro cakkəna ye, na Alayen kadio na Alayero waldi yero nojəna duwon,

⁴ daji cije kajəmunju gənaje batta laa ngoje canjanjuro kikkero.

⁵ Ngawo adəyən ingi tasaro fijiye si fuwurawanjuyədəa tuldu badije batta canjanjuro cikkerənədən cinji ngai duwon,

⁶ na Siman Biturussero kadinniya, Biturusse tiro: «Kəma, nima wa sini tulləmi?» yeno.

⁷ Isaye tiro: «Awo dikkidəa kərma asunəmbawo, amma fuwun asunəmi,» yeno.

⁸ Biturusse tiro: «A'a, təmmaro sini tulləmbawo!» yenniya, Isaye: «Tulnjəkkənia, nanilan nuwanəm bawo,» yeno.

⁹ Siman Biturusse: «Kəma, sini runju gəni, mukkonni-a kəlani-a yea tulle!» yeno.

¹⁰ Isaye tiro: «Kam kasaldənədə, sinju tulda gənia, kadawu tilan bawo. Nayi tayir, amma nayi samma gəni,» yeno.

¹¹ Isa sərəttuwumanjudəa nojəna, adəma nangaro tiye: «Nayi samma gəni tayir wo,» yeno.

[†] 12:38 12.38 Ish 53.1   [†] 12:40 12.40 Ish 6.10   * 13:1 13.1 sala Laya Njəkkayirambe - Laya Israyilawuyey jaman Nawi Musayen.

¹² Sinja tulje kerənniya, Isa kajəmunju ngoje luje walde napce tayiro: «Awo njaddəkkənədəə asunuwwa wa?

¹³ Wua sayinna-a Kəma-alan bowosuwi, jirendoa, wuma ti wo nangaro.

¹⁴ Daji wu Kəmando ye, sayinnando ye duwon sindo tulləkkənədə, si amandoye tulda naye yero wajimnjaana.

¹⁵ Nayiro misal ngeddəkko, naye ye jiri njaddəkkənədə gai amandoro yiddowo!

¹⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wolodi banju ngimbaa kojiwawo, koro kadunoma ye kam duwon tia cunodənədəə kojiwawo.

¹⁷ Awo ania nonuwwadə, tayia diwia, bargando.

¹⁸ Kəla naye sammayen gani mananəkki, am kərenəkkənədəə nokkəna. Amma dole sai awo kitawulan ruwuwadadə wakkajiya: «Kam wu-a rokko masəna diyədə kəladoniro waljəna.»†

¹⁹ Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakki, sa wakkajiya, wuma ti woro kasaddoworo.

²⁰ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kam nodəkkənədəə cəmwonadə wumaa səmowo. Koro wundu duwon wua səmwonadə ti wua sunodənamaa cəmowo,» yeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe

(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Luk 22.7-13)

²¹ Awo ania wulje kerənniya, Isa hangalnju jairo cije: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo laa wua mukko kəladowaneyero sərənsiyi,» yeno.

²² Fuwurwadə kattenjan ninidane kəla wunduyen manajimaro nojanni.

²³ Falnja ti duwon Isa jairo cəraanadə gəre Isayen giriskada mbeji.

²⁴ Daji Siman Biturus kəla wunduyen manajiro tia cuwororo bəlaana kam giriskadadəro kiddo.

²⁵ Daji Isaa karənje tiro: «Kəma, wundu?» cəne kiworo.

²⁶ Isaye: «Kam duwon tiro burodi adəa yigapəkəke yikkimadə, tima!» yeno. Burodidəa kigapkeniya, Yahusa tada Siman Iskariyottero kaino.

²⁷ Njangodəa kimowonniya, Yiwulis karwunjuro kərgawo. Isaye tiro: «Awo dimidəa duwan de!» yeno.

²⁸ Amma curo am masənarə napcanayen falnjama awiro adəa tiro wulyeyenoro asujənni.

²⁹ Yahusa arittadə mukkonjun nangaro, laanja Isaye tiro lejo kare ngəmariyedəa cuwo bi awo laa talaawaro co wuljoro təmayera.

³⁰ Yahusa njangodəa kimowonniyama, kiluwo. Sadə bune.

Wada bərin

³¹ Yahusa kiluwunniya, Isaye: «Kərma duwon Tada Kambedə daraja cuwandi, koro Ala ye tiyen daraja cuwandi.

³² Tiyen Ala daraja cuwandia, Ala kəlanju ye tiro daraja ci, koro sadəman tiro daraja ci.

³³ Tadawani sanana, sa gana laaro curondon dəgakki. Wua masuwi, koro yaudiyaro wulgəkkənədəə gai naye yero kərma wulnjagakki, na lekkidəro ranguwe lenuwwawo.

³⁴ Nayiro wada bərin njadəkki: Amandoa rawowo! Jiri nayia njaraakkənədəə gai, naye ye amandoa rawowo!

³⁵ Amandoa raawwaa, adəgainin am samma naye fuwurawaniro nojai,» yeno.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-38)

³⁶ Siman Biturusse tiro: «Kəma, ndararə lenəmi?» cəne kiworənniya, Isaye tiro: «Na lekkidəro rangəme kərma wua səgambawo, amma fuwun səgami,» yeno.

³⁷ Biturusse tiro: «Kəma, awiro kərma rangəkəke njəgakkiwawodə? Ni nangaro roni yikki,» yeno.

³⁸ Isaye tiro: «Wu nangaro ronəm yimi? Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno.

14

Isa jawal Alaye

¹ «Bare karwundo kuttajənni. Alaa kasaddowo, wu yea kasansənowo!

² Fado Bawaniyen na naptuye kada mbeji. Adə gənia, wulnjagakkiwawo. Lekke nayiro na dabbarnjagakki.

³ Lekke na dabbarnjagakkiya, waldække isække naniro njasadækki, na wu dægakkidən nayi ye dëgaiworo.

⁴ Koro jawal na lekkiyedëa nonuwwa,» yeno.

⁵ Tomaye tiro: «Këma, na lenëmidëa noniyende. Ndayilan rangiye jawaldëa noniye?» yeno.

⁶ Isaye tiro: «Wuma jawaldë wo, wuma jiredë wo, wuma rodë wo. Wuyen gënia, wunduma na Bawadëyero isiwawo.

⁷ Wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwi. Na adën fuwun tia nonuwwa ye, ruwwa ye,» yeno.

⁸ Filibusse tiro: «Këma, Bawadëa fëlesagane, adë mërädunde galji,» yenniya,

⁹ Isaye tiro: «Filibus, wu tussëna nayi-a rokko duwon, koroma wua nosëmmi? Kam wua surunadë Bawadëa curuna. To, ndayin gële Bawadëa fëlesagane nëmi?

¹⁰ Wu Bawadëlan kërgakko, Bawadë ye wulan kërgaro kasaddëmmi wa? Mana wu wulnjagakkidëa ngummin gëni wullækki, amma Bawa wulan dëganadë këndonju cadi.

¹¹ Wu Bawadëlan kërgakko, Bawadë ye wulan kërgaro kasaddowo, bi këndodë nangaro kasaddowo!

¹² «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua kasansënamadë ye këndo dikkidëa cadi. Koro këndo animaa kojëna cadi, na Bawadëyero lekki nangaro.

¹³ Awi yaye cunilan koruwiya, dikki, Bawadë Tadadën daraja cuwandoro.

¹⁴ Awo laaro cunilan wua suworuwa, dikki.

Kënsio Ruhu Alaye

¹⁵ «Wua sëraawwaa, wadawani gawi.

¹⁶ Daji Bawadëa korække nayiro Banama gade nayi-a rokko sawisoro dëgaro njadi.

¹⁷ Tima Ruhu jireyedë wo. Duniadë rakce tia cëmoyiwawo, tia carunni bi nojanni nangaro. Amma nayidë tia nonuwwa, dalilnjudë nayi-a rokko kërga, koro karwundon dëgai.

¹⁸ «Nayia ngëni kolnjakkiwawo, waldække nandoro isækki.

¹⁹ Sa gana cëdiya, duniadë gadero suruiwawo, amma nayi wua suruwi. Wu roa dëgakki nangaro, nayi ye roa dëgawi.

²⁰ Yim adën wu Bawadëlan kërgakkoro nonuwi, nayi ye wulan kërgaw, wu ye nayin kërgakkoro nonuwi.

²¹ Kam wadawani ngoje jëgaimadë, tima kam wua sëraanadë wo. Koro kam wua sëraanadëa Bawani cërayi, wu ye tia raakce tiro fëledëgækki,» yeno.

²² Yahusa tada Iskariyotte gënidë tiro: «Këma, ndayilan duniadëro gëni, andiro fëledëgëmi?» cëne kiworo.

²³ Isaye tiro: «Kam laa wua sëraanaa, manani jëgai. Bawani tia cërayi, nanjuro isiyë ti-a rokko nammiyë.

²⁴ Kam wua sëraanimadë manani jëgaiwawo. Koro mana fannuwidë kakke gëni, Bawa wua sunodënadëye.

²⁵ «Awo ania wu curondon dëgakkëna duwon nayiro wulngeyerakko.

²⁶ Banamadë, Ruhu Alaye ti duwon Bawa cunilan cunodidë, nayiro awisöa alamnjagai, koro awo wulnjagakkëna sammaa isatannjagai.

²⁷ Nanlewa kolnjagakki, nanlewani nayiro njadækki. Jiri dunia cidë gainin gëni nayiro njadækki. Bare hangalndo cijënni bi rinuwwi!

²⁸ Nayiro: “Wu lekki, koro waldække nandoro isækki,» wulnjagakkënadëa fannuwwa. Wua sëraawwaa, na Bawadëyero lekkiro këji fannuwi, Bawadë wua kosëna nangaro.

²⁹ Kërma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakkëna, sa wakkajënadën, kasaddoworo.

³⁰ Ngëwuro nayiro mananjagakkiwawo, mai dunia adëyedë* kënde cadi nangaro. Këlanin kënduwo cëdanni.

³¹ Amma duniadë Bawadëa raakkënarö nojoro awo Bawadë wua sakkënadëa dikki. Cinowo, leniyo!» yeno.

15

Isa ya inabbe jireye

¹ «Wuma ya inabbe jireyedë wo, Bawanidë tima jërwumadë wo.

² Dëlam wulan tada cakkiwawo fi yayëa calji, koro dëlam tada cakki fi yayëa tada kada cakko sërakci.

³ Nayidë mana wulnjagakkënadë nangaro kërmadëma tayirro walluwwa.

* 14:30 14:30 mai dunia adëyedë - Yiwulis.

⁴ Wulan dægaiwo, wu ye nayilan dægakki. Jiri dëlam runju ya inabbero tandëgënnin rakce tada cakkiwawodë gai, nayi ye wulan dëgawwawoa, ranguwe tada yakkuwwawo.

⁵ Wuma ya inabbedë wo, nayima dëlambadë wo. Kam wulan dëgana koro wu ye tilan dëgakkënamadë tada kada cakki, dalilnjudë wulan gëni kërëgawwa, awima ranguwe diwwawo nangaro.

⁶ Kam duwon wulan dëgannimadë, tia dëlam gai deyaro gëpcagane ngamji. Daji tayia capcane kannuro fijagane warjai.

⁷ Amma nayi wulan dëgawe manani ye nayilan dëgaia, awo raawwaa korowo, fanduwi.

⁸ Akko awo Bawaniro daraja cidë: Tada kada yakkuwiya, adëgainin nayi fuwurawani jireyero walluwi.

⁹ Jiri Bawadë wua sërëanadë gai, wu ye njaraakkëna. Curo kërëwoniyen dëgaiwo!

¹⁰ Wadawani gawia, curo kërëwoniyen dëgawi, jiri wu ye wadawa Bawaniye gakkë curo kërëwonjuyen dëgakkënadë gai.

¹¹ Karwukëjini nayilan dëga, karwukëjindo ye kalkallo waljoro adëa nayiro wulnjagakkëna.

¹² «Akko wadanidë: Amandoa rawowo, jiri wu ye nayia njaraakkënadë gai.

¹³ Sawawanju nangaro ronju njodë, kërëwo adëa nankuran kojëna bawo.

¹⁴ Wada nayiro njadëkkënadëa gawia, nayi sawawani.

¹⁵ Nayia wolodiyalan gadero bowonjakkiiwawo, wolodi awo banju ngimba cëdidëa nojënni nangaro. Amma nayia sawawalan bowonjakkii, awo Bawaniyen fakkëna sammaa isanonjagakkëna nangaro.

¹⁶ Nayi gëni wua kërësuw, wuma nayia kërënjakke lenowo tada yakkowo tadando dëgaro galangerakko. Daji awi yaye cunilan Bawadëa koruwi ngaa nayiro njadi.

¹⁷ Akko wada nayiro njadëkkënadë: Amandoa rawowo!

Duniaye jama Isayea wadu

¹⁸ «Duniadë nayia wanjanaa, wumaa nayin burwonno wasoro nonowo!

¹⁹ Ca nayidë duniayea, duniadë kaanjudëa cërëyi. Amma nayi duniaye gëni, curo duniayen nayia kërënjakkëna nangaro, duniadë nayia wanjana.

²⁰ Mana wulnjagakkënadëa tangowo: “Wolodi banju ngimbaa kojiwawo.” Wua basarsanaa, nayi yea basarnjai. Manani jaanaa, kaando yea jagai.

²¹ Amma awo ani sammaa këla cuniyen nayiro njaddi, ti wua sunodënadëa nojënni nangaro.

²² Ca isëkke mana tayiro yiddëkkënia, biwunja bawo. Amma kërma dalil biwunja bawo caniye bawo.

²³ Kam wua wasënamadë Bawani yea wajëna.

²⁴ Ca këndo wunduma gade cëdënni curonjan dikkënia, biwunja bawo. Amma kërma wu-a Bawani-aa saruna ye, wasana ye,

²⁵ mana wadanjalan ruwuwadadë wakkajoro: “Dalil bawoalan wua wasera.”†

²⁶ «Banama na Bawadëyen nayiro njakkunodëkkidë, tima Ruhu jireye na Bawadëyen isidë wo. Isiya, këla wuyen sheda ci.

²⁷ Nayi ye këla wuyen sheda yiwi, dalilnjudë tën badiduramnin wu-a rokko dëgawwa nangaro.

16

¹ «Bare talluwwiro awo ania wulnjagakkëna.

² Dandallan nayia njattuluwi. Ai, sa ise wundu duwon nayia roro njeyesidë kida Alaye cëdoro tëmaji.

³ Bawadëa nojënni bi wua nosanni nangaro ngai cadi.

⁴ Amma awo ania nayiro wulduwunidë, sanja cëdiya, tayia wulnjagakkënaro tangowo.

Kida Ruhu Alaye

«Badiduramnin awo ania nayiro wulnjagakkëni, wu-a nayi-a rokko dëgaiye nangaro.

⁵ Amma kërma na ti wua sunodënadëyero waldëkki, koro wundundoma wuro: “Ndararo lenëmi?” cëne suworënni.

⁶ Amma awo ania wulnjagakkëna nangaro, karwundo ngaso kuttajëna.

⁷ Adë yaye jire wulnjagakkii, waldëkkënama nayiro ngalwo. Waldëkkiwawoa, Banama nandoro isiwawo. Amma waldëkkia, tia nayiro juwanjagakkii.

⁸ Isiya, duniadëro këla biwu-a jire-a shara-ayen këndonja diwiro tabbacciya.

⁹ Këla biwuyen, wua kasansanni nangaro.

¹⁰ Kəla jireyen, na Bawadayero waldəkki, koro gadero suruwawo nangaro.

¹¹ Kəla sharayen, mai dunia adəyedəro * shara kamdəgəna nangaro.

¹² «Koro yaye awo kada nayiro wulduwuye takkəna, amma kərmadəro ranguwe tayia ngonuwawo.

¹³ Ruhū jireye isiya, nayia jawal jireye sammaro simonjagai. Ti ngumnjun gəni manaji, awo fanjəna runju manaji, koro awo fuwun wakkaji ye nayiro wulnjagai.

¹⁴ Wuro daraja si, dalinjudə awo kakke ngoje nayiro isanonjagai nangaro.

¹⁵ Awo Bawaye samma kakke. Adəma nangaro awo kakke ngoje nayiro isanonjagai yekko.

Karwukutta fuwurawaye karwukəjiri waldu

¹⁶ «Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno.

¹⁷ Daji fuwurawanjuye laanja kattenjan: «Awi maana awo wulsagaiyedə wo? “Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» koro “Na Bawadayero waldəkki nangaro,» yera.

¹⁸ Daji tayiye: «Awi maana awo wulji adəye wo? “Gana tussiya,» kəla awiyen manajimaro noniyende!» yera.

¹⁹ Isa kəla adəyen tia koro caraanaro asuje tayiro: «Kəla adəyeman wa amandoa kokoruwi? “Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno.

²⁰ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, yiruwi ye, njəmmuwi ye, amma duniadə kəji fanji. Karwundo kuttaji, amma karwukuttando karwukəjiri walji.

²¹ Kamu tada cambiya, jaurō leiya cai, sanju cədəna nangaro. Amma tadadəa cambiya, leiya canadəa takkiwawo, karwukəji tada tambənadəye nangaro.

²² Nayi ye kərma karwundo kuttaji. Amma gademinno nayia njarukkiya, karwundo jaurō kəjiji, koro wunduma karwukəjindo adəa cuttuluwiwawo.

²³ Yim adən awimaro wua suworuwawo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi yaye Bawadəa cunilan koruwadəa nayiro njadi.

²⁴ Koroma awima cunilan koruwwi. Korowo fanduwi, karwukəjindo kalkallo waljo!

²⁵ «Awo ania misalnin wulnjagakkəna. Sa ise nayiro misalnin wulnjagakkiwawo, amma federo kəla Bawadəyen wulnjagakki.

²⁶ Yim adən cunilan koruwi, koro nayiro Bawadəa njakkorəkki nəkkiwawo,

²⁷ awoa Bawa kəlanju nayia njaraana, dalinjudə wua sərəawwa ye, wu Alayen kadikoro kasadduwwa ye nangaro.

²⁸ Bawadəyen isəkke duniaro kadikko, koro duniadəa kolləkke na Bawadayero waldəkki,» yeno.

²⁹ Daji fuwurawanjuye tiro: «Akko kərma misalnin gəni, federo wulləmi.

³⁰ Kərma awisoa nonəmma ye, koro kam niro koro njəddoro mərəadunəm bawo yero noniyena. Adəmaro Alayen kadimbo kasaddiyena,» yera.

³¹ Isaye tayiro: «Kərma kasadduwwa wa?

³² Akko sa isi har isənama, sa duwon nayia tatarnjane wundundo yaye fannjuro leje wua runi kolsidə. Amma wudə runi gəni, Bawadə rokkonin nangaro.

³³ Awo ania nayiro wulnjagakkəna, wulan nanlewa fandoworo. Dunialan bone yawi, amma karwundo gerowo! Kəla duniayen kənnasar fandəkkəna,» yeno.

17

Moduwa Isaye fuwurawanjuro

¹ Isa awo ania wulyenniya, kəla samero sapce: «Bawa, sadə cədəna. Tadanəm daraja niro njoro tiro daraja ye,

² awoa am tiro yimma sammaro ro sawisoye coro, tiro kənduwo kəla adamgəna fiye yayen kem.

³ Ro sawisoyedə, tima ni Ala jireye tok tilodəa nodu, koro Isa Almasiwu ti nodəmmadə yea nodu.

⁴ Kida dioro simmadəa tumogəkkilan dunialan daraja njikkəna.

⁵ To, Bawa, daraja duwon ni-a rokko kawu dunia alaktənaman takkənadəa wuro se!

⁶ «Am dunia adən wuro simmadəro cunəm isanogəkkəna. Tayi kaanəm, tayia wuro sime mananəm jaana.

⁷ Kərma awo wuro simma samma nanəmnin kadioro nojana.

* 16:11 16:11 mai dunia adəyedə - Yiwulis.

⁸ Mana wulsægəmmadəa tayiro wulgəkkəna. Manadəa camoye wu nanəmnin kadikkoro jiremaro nojana, koro nima wua sunodəmbo kasaccana.

⁹ Tayiro moduwa yiddəkki. Duniadəro gəni, tayi duwon wuro simmadəro moduwa yiddəkki, tayi kaanəm nangaro.

¹⁰ Awo kakke samma kaanəm, awo kaanəm samma ye kakke. Koro tayilan daraja fandəkkəna.

¹¹ Wudə dunialan gadero dəgakkawo, amma tayidə koro yaye dunialan dasayi, koro wu ye nanəmbo isəkki. Bawa Tayir,* cunəmlan tayia rone, cu duwon wuro simmadə! Tayi tiloro walja, jiri andi tilodə gai.

¹² Sa wu tayi-a rokkodə, cunəm duwon wuro simmalan tayia royekko. Tayia rokkəna, koro awo kitawulan ruwuwadadə wakkajoro ti faccəganamadəro kajia, falnjama faccəgənni.

¹³ Amma kərma nanəmbo isəkki, koro karwukəjini jauro tayilan dəgaro awo ania curo duniayen wulləkki.

¹⁴ Tayiro mananəm yikkəna. Duniadə tayia wayeno, tayi duniaye gəni nangaro, jiri wu ye duniaye gənidə gai.

¹⁵ Tayia dunialan tuluwero gəni njuworəkki, amma tayia ti Kəladolan† kanero njuworəkki.

¹⁶ Tayi duniaye gəni, jiri wu ye duniaye gənidə gai.

¹⁷ Jirelan tayia tayirro kalange.‡ Mananəmdə tima jiredə wo.

¹⁸ Jiri wua duniaro sunodəmmadə gai, wu ye tayia duniaro kinodəkko.

¹⁹ Tayi nangaro kəlania niro njikkəna, tayi ye jirelan tayirro waljaro!

²⁰ «Tayi runjaro gəni, koro tayi duwon mananjalan wua kasansaidə yero moduwa yiddəkki.

²¹ Bawa, tayi samma tiloro walja, jiri ni wulan, wu ye nilandə gai. Tayi ye andilan tiloro walja, duniadə nima wua sunodəmbo kasaccoro.

²² Koro daraja wuro simmadəa tayiro yikkəna, tayi tiloro walja, jiri andi tilodə gai.

²³ Wu tayilan, ni ye wulan. Adəgainin tiloro walja, duniadə nima wua sunodəm ye, koro jiri wua səraammadə gai tayia raamma yero nojoro.

²⁴ Bawa, tayi wuro simmadə yea wu-a rokko na dəgəkkənədən napcaiya, raakko. Adəgaima darajani carui, daraja duwon wuro simma, kawu dunia alaktiman wua səraamma nangaro.

²⁵ Bawa jirema, duniadə nia nonjənni. Amma wu nia nonjəkkəna, koro tayi ani nima wua sunodəmbo nojana.

²⁶ Cunəm tayiro isanogəkkəna, koro fuwun isanogəkki, kərawo tilan səraammadə curonjan dəgaro, wu ye tayilan dəgakkoro,» yeno Isaye.

BONE-A DARAJA-A ISAYE

18

Isaa ta

(*Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Luk 22.47-53*)

¹ Isa awo ania wulyenniya, fuwurawanju-a rokko cijane ngawo ngor tiro Kidəron caniyen na duwon jərwu laa mbejidəro lejane kasargawo.

² Yahusa sərəttuwumanjudə ye nadəa nojəna, Isa-a fuwurawanju-a nadən ngəwuro captana nangaro.

³ Daji Yahusa kəwu laa sojiyaye-a gureduwu wurawa řimannaye-a Farisawaye-aa ngoje jərwudəro fatəla so, ka cambi so, barimi so mukkonna kadira.

⁴ Daji Isa awo tiro wakkajiji ngaa nojənədə karənje tayiro: «Wundua manuwi?» yeno.

⁵ Tiro: «Isa kam Najarattea,» yeranniya, tayiro: «Wuma,» yeno. Yahusa tia sərəccəgənamadə ye tayi-a rokko daada.

⁶ Isaye tayiro: «Wuma,» yenniya, ngawosəsəm cade cidiro kesuro.

⁷ Koro Isa walde tayiro: «Wundua manuwi?» cəne kiworənniya, tiro: «Isa kam Najarattea,» yera.

⁸ Isaye tayiro: «Wuma ti woro wulnjagəkkəna. Wumaa masuwia, am ania kollowo leja!» yeno.

⁹ Adəgaima mana wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Curo am wuro simmadəyen falma yuwatəkkəni,» cəna.

* 17:11 17:11 Bawa Tayir - Biwubawoma, am-a gade. † 17:15 17:15 Kəlado - Yiwulis. ‡ 17:17 17:17 jirelan tayia tayirro kalange - Jirelan tayia biwu bawoa ye, am gade-a gade yero kalange.

¹⁰ Daji Siman Biturus mukkon kashagarra ficce wolodi rıman kuradäyeya bakce sämonju këmboramdäa tən kamgenö. Wolodidäyey cunju Malkus.

¹¹ Amma İsaye Biturusso: «Kashagarnämba fannjuro kalange! Kənjaram Bawadə wuro sinadən yakkiwawo wa?» yeno.

İsa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Luk 22.66-71)

¹² Daji këwu sojiyayedä-a kajallanja-a gureduwu yauidiyayedä-a İsa cadane kekkeero.

¹³ Burwon tia na Annas ba kəsai Kaifassero kesado. Saa adən Kaifasdə rıman kura,

¹⁴ koro tima yauidiyadəro gala ce kam fal jamadəro nunama tayiro ngalwo cənnadə wo.

Biturusse İsa angərdu
(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Luk 22.54-65)

¹⁵ Daji Siman Biturus-a fuwura gade-a İsa geya. Rıman kuradə fuwura adəa nojana nangaro, ti ye İsa-a rokko balballa fado rıman kuradəyero kasargawo,

¹⁶ amma Biturus deyan cinna fadoyedən dayeno. Daji fuwura duwon rıman kura tia nojenadə walde kir cinna guredumadəro manajiye Biturussa fadodəro kekko.

¹⁷ Kir cinna guredumadäyey Biturusso: «Ni ye fuwurawa kam adäyey falnja gəni?» yenniya, tiyey: «A'a, wu gəni!» yeno.

¹⁸ Dunia kakua nangaro, wolodiya-a gureduwu-a kannu fujane nadən daada jagatti. Biturus yey tayi-a rokko daada kannu jəgətti.

Rıman kuradäyey İsarö koro njəddö

¹⁹ Daji rıman kuradə İsarö këla fuwurawanju-a alamdunju-ayen koro njəddö badiyeno.

²⁰ İsaye tiro: «Fəderyo duniadəro wulgəkkəna. Kullum dandalla-a Fado Alayey-alan na yauidiya sanna captaidən alamməkkəna. Awıma asərlan wulləkkəni.

²¹ Awıro koro səddəmi? Am kərənsanaro këla awo tayiro wulgəkkənayen koro yidde! Ai, awo wulləkkənadəa nojana,» yeno.

²² Awo ania wulyenniya, gureduma laa nadən daada İsa marın bakce tiro: «Adəgainin rıman kuradəro jaawu kalakkəmi?» yeno.

²³ İsaye tiro: «Awo wulləkkənadə diwıa, këla diwidəyən shedane. Amma jireya, awıro wua bansəmi?» yeno.

²⁴ Daji Annas İsa tikkerəna na Kaifas rıman kuradəyero juwayeyeno.

Biturusse waldəmey İsa angərdu

²⁵ Siman Biturus nadən daada kannu jəgətti duwon, tiro: «Ni ye fuwurawanjuyey falnja gəni?» yera. Biturussey angərjey: «Wu gəni!» yeno.

²⁶ Wolodiya rıman kurayey falnja kərəmi kam duwon Biturus səmo kamjenadäyey tiro: «Curo jərwudəyən ti-a rokko njarukkəni wa?» yenniya,

²⁷ koro Biturus walde angəryeno. Sadəman gudowom kokkore kekko.

İsa fuwu Gomna Bilatussen
(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Daji suwa ləp İsa fado Kaifassen cattuluwe gomnarıro kesado. Tayi këlanja gomnarıdəro ngasaanni, bare tayır gəniro waljane masəna salayedəa tayiro bo tiyerənnıro.

²⁹ Adəma nangaro Gomna Bilatus culuwe nanjaro isey tayiro: «Awı burwundo këla kam adəyən?» yeno.

³⁰ Tiro: «Kam adə diwi dioma gəniya, tia niro sərənnjiyewawo!» yera.

³¹ Daji Bilatussey tayiro: «Nayi këlandoma tia taiwo, wadandolan tiro shara yiddowo!» yeno. Yauidiyadäyey tiro: «Andıro kam roro njejero amardəgənni,» yera.

³² Adəgaima mana İsa këla jiri nuiyey wuljenadə jirero walyeno.

³³ Koro Bilatus walde gomnarıro ngayey İsa bowojey tiro: «Nıma wa Mai Yauidiyayedə wo?» yeno.

³⁴ İsaye tiro: «Ni këlanəm adəa wulləm ra am laa këlanın adəa wulngeyera?» yeno.

³⁵ Bilatussey: «Wu yauidi wa? Am lardunəmbey-a wurawa rımannayey-a nıa mukkonıro ngesakko. To, awı gəley dim?» yeno.

³⁶ İsaye: «Nodoni bargaadə dunia adäyey gəni. Ca nodoni dunia adäyey, wolodiyani cijane bare wua mukko yauidiyeyero sasakkənnıro lawala cadəna. Amma nodoni dunia adäyey gəni,» yeno.

³⁷ Daji Bilatusse tiro: «Adəgaimaa, ni mai?» yenniya, Isaye tiro: «Nima wulləm, wu mai. Dalil tamboni-a duniaro kəndeni-adə jiredəa sattuuro. Wundu duwon jiredəyedə kowoni fanji,» yeno.

³⁸ Bilatusse tiro: «Awi jiredə wo?» yeno.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Luk 23.13-25)

Bilatus adəa wulyenniya, koro walde na yauidiyadəyero culuwe tayiro: «Ayau fima kam adən fandəkkəni.

³⁹ Amma kəla adandoyen kosoma fal sala Laya Njəkkayirambedən nayiro salamnjagakki. Mai Yauidiyədəa wa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo.

⁴⁰ Koro waldane yiljane: «A'a, ti gəni, Barabbas!» yera. Ti Barabbasdə jawalkorjima.

19

¹ Daji Bilatus cakke Isaa kirwolan jaryera.

² Sojjiyadə ariawu kariyiye* kələjane kəlanjuro gənajagane kalwu kime† tiro luyeyera.

³ Daji nanjuro isane tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yauidiyaye!» cane marin babakera.

⁴ Koro Bilatus walde na yauidiyadəyero culuwe tayiro: «Akko tia nandoro tuluwukki, ayau fima tilan fandəkkəniro nonowo!» yeno.

⁵ Daji Isa ariawu kariyiyədə-a kalwu kimedə-a luwadaa kiluwunniya, Bilatusse tayiro: «Akko kamdə!» yeno.

⁶ Wurawa rimannaye-a gureduwudə-a tia kerunniya, kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» yera. Bilatusse tayiro: «Nayi kəlando tia ngonowo, kəskaro jaganowo! Wudə ayau tilan fandəkkəni,» yeno.

⁷ Yauidiyadəye tiro: «Wadande mbeji, kəla wadadəyen karmo tiro wajipcəgəna, ti kəlanjua Tada Alayero ngojəna nangaro,» yera.

⁸ Bilatus mana adəa fangenniya, cayea kojənarə riyeno.

⁹ Koro gomnariro walde ngaye Isaro: «Nəaran kadim?» cəne kiworo. Amma Isa awima tiro kalakəgənni.

¹⁰ Daji Bilatusse tiro: «Wuro manasəgəmbawo wa? Nanilan kənduwo nia kolduye-a kənduwo nia kəskaro jaduwwuyə-a mbejiro nonəmmi wa?» cəne kiworo.

¹¹ Isaye tiro: «Sameyen njadənnia, kənduwonəm kəlanin bawo. Adəmaro kam niro sərənsəgənadəye biwunju kaanəmdəa kojəna,» yeno.

¹² Sa adən fuwu Bilatus Isaa salamdu mayeno, amma yauidiyadə kowo sapcane: «Kam adəa salamməmia, ni sawa Kaisarre gəni! Wundu duwon kəlanjua mairo ngojənamadə Kaisarra wajəna,» yera.

¹³ Mana adəa fangenniya, Bilatus deyarə Isaa cuttuluwə kəla kurisnju sharayen na farsam kaulan tədəna təlam yauidiyadın tiro Gabbata canidən napkeno.

¹⁴ Yimdə yim dabbardu sala Laya Njəkkayirambe, kausu kəla dawu gai. Bilatusse yauidiyadəro: «Akko maindo!» yeno.

¹⁵ Amma kowo sapcane: «Ronju tuluwə! Ronju tuluwə! Kəskaro tia jagəne!» yera. Bilatusse tayiro: «A! Maindoə kəskaro jagəkki?» yenniya, wurawa rimannaye tiro: «Kaisar gənia, mainde gade bawo!» yera.

¹⁶ Daji Bilatus Isaa kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwu

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luk 23.26-43)

Daji Isaa cadane kesado.

¹⁷ Isa kəlanjuma kəskanju karmoye ngoje na tia Buwo Kəlayelan bowojai təlam yauidiyadın tiro Golgota canidəro leyeno.

¹⁸ Nadən ti-a am gade yindi-a rokko kəskaro jayeyera, səgəri fi yayen kam fal fal, ti Isadə dawunjan.

¹⁹ Bilatus kəla alloyen ruwuje kəskadəro royeyeno. Akko awo ruwuwadadə: ISA KAM NAJARATTE, MAI YAUIDIYAYE.

²⁰ Yauidiya kada awo allo adən ruwuwadadəa kərayera, na Isaa kəskaro jajaanadə karən bərnidəyen, koro awo adəa təlam yauidiyə-a Rombe-a Gəresse-alan ruwujana nangaro.

²¹ Daji wurawa rimanna yauidiyaye Bilatusso: «Bare “Mai Yauidiyaye” ruwunəmmi, “Kam adəye wu Mai Yauidiyaye cəna” ruwune,» yera.

²² Bilatusse tayiro: «Awo ruwunəkkənadəa ruwunəkkəna,» yeno.

* 19:2 19.2 ariawu kariyiye - Jawa maila-a camun, amma awo ruduye. † 19:2 19.2 kalwu kime - Kalwu maila.

²³ Sojiyadē Isaa kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane ci dewuro yaccane soji fi yaye nuwanju ngoyeno. Kalwunju kuruwu tududənni samən tai cidiyaro yadero caaadadə yea ngoyera.

²⁴ Sojiyadaye kattenjan: «Bare karniyende, walawala diyoye, kam cuwandidəa ruiyo!» yera. Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Kajəmunni kattenjan yakkera, koro kalwuniro walawala kedo,»[†] cənna. Akko awo sojiyadə cadənadə.

²⁵ Karən kəska Isayedən yanju-a yaana yanjuyey-a Meram kamu Kələofasse-a Meram Magdala-a daada mbeji.

²⁶ Isa yanju-a fuwura jaurō cəraanadə-a nadən daada kirunniya, yanjudəro: «Yani, akko tadanəm!» yeno.

²⁷ Daji fuwura dərō: «Akko yanəm!» yeno. Tən sa adən fuwura dərō tia fannjuro kiwudo.

Karmo Isaye

(*Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luk 23.44-49*)

²⁸ Ngawo adəyən awo samma kərma cəranaro asuyenniya, awo kitawulan ruwuwada wakkajoro, Isaye: «Ngudu fakki,»[†] yeno.

²⁹ Nadən kalwo curonjun diben comcom mbeji. Daji sojiyadə soso ngojane dibendəro ləpcagane cattuluwe karo lassagane cinjuro sayeyera.

³⁰ Isa cujungenniya, tiye: «Cədəna!» yeno. Daji kəla cidiyaro cakke ro kirəmbo.

³¹ Yim adə yim dabbarduyey,[‡] koro wəjananjua yim tustuyey kura. Bare kaminna kəla kəkayen yim tustuyey dasaanniro, yauidiyadə siyelndəa nanamja kaminnadə caadoro Bilatussa keworo.

³² Daji sojiyadə isane kam burwoyey ti-a rokko kəkaro jajaanadəyey siyelndəa namgera, yindiyedəyey ngai.

³³ Na Isayero kadiranniya, siyelndəa namjanni, ti bawo bawojənarō caruna nangaro.

³⁴ Amma sojiyadəyey falnja sisinjua kajaalan sukkeno. Sadəman bu-a ingi-a keluwo.

³⁵ Kam awo adəa curunadə nayi ye kasaddoworo sheda cədəna. Shedanju jire, koro awo wuljənadəa jirero nojəna.

³⁶ Adəgaima awo ani wakkajana, kitawulan ruwuwadadə gai: «Sillanju falma namjaiwawo,»[†]

³⁷ koro na gade yen kitawulan ruwuwada: «Ti sukcanadəa carui,»[†] cənna.

Sittəra Isaye

(*Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56*)

³⁸ Ngawo adəyən Isuwu kam Arimatiyayey leje kamin Isayedəa ngojoro Gomna Bilatussa kiworo. Ti ye fuwura Isaye, amma asərlən, yauidiyadəa rijəna nangaro. Daji Bilatus amari tiro kenniya, ise kamindəa ngoyeno.

³⁹ Nikodimus kam calan na Isayero bune isənadə ye ise kawudi laa mir-a^S alus-a kəllaada kilo fiakku gai kiwudo.

⁴⁰ Daji kamin Isayedəa ngojane kəla adanja sittəra yauidiyadən kawudidə-a rokko batta linnen kəleyera.

⁴¹ Na Isaa kəkaro jajaanadəyən jərwu laa mbeji, koro curo jərwudəyən kauri bərin laa curonjuro wundumaa casakkənni mbeji.

⁴² Yimdə yim dabbarduyey, koro kauridə karənnin dəgana nangaro, curonjuro Isaa kesakko.

20

Karmolan cidu Isaye

(*Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12*)

¹ Mawuyey yim burwoyey^{*} fajar Meram Magdala kauridəro leje kau kuradə ci kauridəyən təmballada kiro.

² Daji cəgase na Siman Biturus-a fuwura gade Isa jaurō cəraanadə-ayero leje tayiro: «Kəmadəa kauridən ngojana, koro na casakkənadəa noniyendə!» yeno.

³ Daji Biturus-a fuwura gadedə-a kəla kauridəanna leyera.

⁴ Tayi yindi samma cagasi lejai ngai, amma fuwura faldə Biturussa ngəramnin koje burwoyey kauridəro kadio.

⁵ Ngujey lotkeyenniya, batta linnedəa nadən gənaada kiro, amma curodəro ngaanni.

⁶ Daji Siman Biturus tia jəgaidə ye ise kauridəro kərgawo. Batta linnedəa nadən gənaada kiro,

[†] 19:24 19.24 Jaw 22.18 † 19:28 19.28 Jaw 69.21 ‡ 19:31 19.31 yim dabbarduyey - Jəmman. Yim tustuyedə səbdu.

[†] 19:36 19.36 NL 12.46; KI 9.12; Jaw 34.20 † 19:37 19.37 Jak 12.10 § 19:39 19.39 mir - Cu kawudiyey, jaurō

buwucci. * 20:1 20.1 mawuyey yim burwoyey - Ladu.

⁷ koro batta duwon kɛla Isayero casakkɛnadɛ batta gade-a rokko gani, na gaden kɛriyada.

⁸ Daji fuwura duwon burwon isɛnadɛ ye kauridɛro ngaye cure kasatkɛno.

⁹ Amma Ala kadarjɛna Isa karmolan cijidɛa kitawulan ruwuwadadɛ gairo koroma asujanni.

¹⁰ Daji fuwurawadɛ fannjaro walladara.

Isaye Meram Magdalaro fɛleduwu

¹¹ Meram deyan ci kauridɛyɛn daada so badiyeno. Ciri ngai duwon, nguje kauridɛa lotkeyenniya,

¹² malaiya yindi kajɛmu bulla na calan kamin Isaye gɛnajanadɛn napkada kiro, faldɛ kɛlakajinjulan, faldɛ ye sinjulan.

¹³ Tayiye: «Kamu, awiro yirɛmi?» cane tia keworo. Tiye: «Kɛmania ngojana, koro na tia casakkɛnadɛa nokkɛni nangaro,» yeno.

¹⁴ Adɛa wulyenniya, suworde Isaa nadɛn daada kiro, amma tiro asujanni.

¹⁵ Isaye tiro: «Kamu, awiro yirɛmi?» cɛne kiworo. Amma ti jɛrwumadɛro tɛmaje tiro: «Malɛm, nima tia ngonɛmbo walyenoe, na tia yakkkɛmmadɛa wulsɛgɛne, wu ye tia ngokki,» yeno.

¹⁶ Isaye tiro: «Meram!» yenniya, kanji Isayero suworde tɛlam yauidiyadin: «Rabbuni!» yeno, maananjudɛ Sayinna.

¹⁷ Isaye tiro: «Bare rosɛmmi, koroma na Bawadɛyero waldɛkkɛni nangaro. Amma lene kɛramiyaniro: “Na Bawani-a Bawando-ayero, Alani-a Alando-ayero waldɛkki,” wulgɛne!» yeno.

¹⁸ Daji Meram Magdala na fuwurawadɛyero leje tayiro: «Kɛmadɛa rukkɛna!» cɛne awo tiro wuljɛgɛnadɛa tayiro wulyeyeno.

Isaye fuwurawanjuro fɛleduwu

(Mar 16.9-13; Luk 24.36-49)

¹⁹ Yim adɛ yim burwoye mawuye dunia kajiriyenniya, cinna na fuwurawa dasaanayedɛ yauidiyadɛa riduro cuwuramnin jakkada duwon, Isa ise dawunjan dajɛ tayiro: «Salam aleikum!» yeno.

²⁰ Adɛa wulyenniya, tayiro mukkonju-a sisinju-a fɛleyeyeno. Fuwurawadɛ kɛla Kɛmadɛa carunadɛyɛn karwunja jauru kajiyeno.

²¹ Koro Isa walde tayiro: «Salam aleikum! Bawadɛ wua sunodɛnadɛ gai, wu ye nayia njanodɛkki,» yeno.

²² Adɛa wulyenniya, tayiro kasam fujiye: «Ruhu Alayedɛa mowowo!»

²³ Am tayiro biwunja gawurnuwia, biwunja gawurdɛna. Am tayiro biwunja gawurdu wanuwia, biwunja gawurdɛnni,» yeno.

Isaye Tomaro fɛleduwu

²⁴ Fuwurawa mewun yindindɛye falnja cunju Toma kam tiro Kawu canidɛ sa Isa isɛnadɛn ti nanjan bawo.

²⁵ Daji fuwurawa gadedɛye tiro: «Kɛmadɛa ruiyena!» yera. Amma Tomaye tayiro: «Balo kusaye mukkonjun rukke ngulondoni curo balo kusayedɛro yakkekke mukkoni ye sisinjuro yakkekkania, tɛmmaro kasaddɛkkiwawo,» yeno.

²⁶ Ngawo kawu wuskuyɛn fuwurawa Isaye caye gai curo fadodɛyɛn duwon, Toma ye tayi-a rokko mbeji. Cinna fadoyedɛ cuwuramnin jakkada yaye, Isa ise dawunjan dajɛ tayiro: «Salam aleikum!» yeno.

²⁷ Daji Tomaro: «Ngulondonɛm na adɛro yakke, mukkoni rui, mukkonɛm sane sisiniro yakke! Bare shekku dimmi, kasadde!» yeno.

²⁸ Tomaye tiro: «Kɛmani ye, Alani ye!» yeno.

²⁹ Isaye tiro: «Wua surumma nangaro, kasatkem? Barganja am carunni kasaccanamadɛ!» yeno.

³⁰ Isa fuwu fuwurawanjuyen alama kada kitawu adɛn ruwudɛnni kido.

³¹ Amma dalil awo ani ruwudɛnayedɛ, Isadɛ tima Almasiwu Tada Alayedɛ woro kasaddowo, kasadduwilan ro sawisoyɛ cunjulan fandowo nangaro.

21

Isaye fuwurawanjuyɛ tulurro fɛleduwu

¹ Ngawo adɛyɛn Isa koro walde fuwurawanjuro ci bɛrɛm tiro Tiberiyas canidɛyɛn* fɛleyaada. Akko jiri tayiro fɛledɛgɛnadɛ:

* 21:1 21.1 bɛrɛm tiro Tiberiyas cani - Bɛrɛm Galileye.

² Sadən Siman Biturus-a Toma kam tiro Kawu canidə-a Nataniyel kam Kana cidi Galileyedə-a tadawa Jabadiye-a fuwura Isaye gade yindi-a rokko mbeji.

³ Siman Biturusse tayiro: «Buni taro lekki,» yenniya, tiro: «Andi ye ni-a rokko leniye!» yera. Daji caluwe maararo kasargawo, amma bune adən awima cadanni.

⁴ Dunia wayenniya, Isa ci bəramdəyən dayeno, amma fuwurawadə ti Isaro asujanni.

⁵ Daji Isaye tayiro: «Tadawa, buni tawwa wa?» cəne kiworənniya, tiro: «A'a,» yera.

⁶ Tayiro: «Buni taramdəa kəmboram maaradəyero gəpkənowo, fanduwı,» yeno. Gəpkeyerənniya, nanngəwu bunidəyedəro tuluwo tiyero.

⁷ Daji fuwura Isa tia jauru cəraanadəye Biturusso: «Tima Kəmadə wo!» yeno. Siman Biturus ti Kəmadə woro fangənniya, ringada nangaro kalwunju luje səkte bəramdəro gəpkaadano.

⁸ Fuwurawa gapcanadə tayi ci ingiyen kuruwun gəni metər mia gai nangaro maaradən taram buniadəa gərjane kadira.

⁹ Cidiro jəpkerənniya, nadən kannu kanduwalle buni kəlanjun gənaada-a burodi-a mbeji kero.

¹⁰ Isaye tayiro: «Buni kərma tawwadəye laanja kudowo!» yeno.

¹¹ Daji Siman Biturus juwane buni taramnja bunin cap cəmbəfənədəa cidiro gəryeno. Curodən buni kura kura mian fiwun yakkun mbeji. Buni kada kadami yaye, buni taramdə kardənni.

¹² Isaye tayiro: «Arowo buiwo!» yeno. Wundunjamaye tiro: «Ni wundu?» cəne cuworənni, ti Kəmadəro asujana nangaro.

¹³ Daji Isa ise burodidəa ngoje tayiro kaino, buni ye ngai.

¹⁴ Isa karmolan cijənaye ngawon, adəma yakkuyero fuwurawadəro fəleduwunjudə wo.

Isa-a Biturus-a

¹⁵ Gewunniya, Isaye Siman Biturusso: «Siman tada Yahayaye, tayi ania kojənarə wua səraamma wa?» cəne kiworo. Biturusse tiro: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənarə nonəmma,» yeno. Isaye tiro: «Dimiyania ambane!» yeno.

¹⁶ Koro Isa kənyindiyyero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworo. Tiye: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənarə nonəmma,» yeno. Isaye: «Dimiyaniro kiskəne!» yeno.

¹⁷ Koro Isa kənyakkuyero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworənniya, Biturusse karwu kuttayeno, Isa kənyakkuyero tiro: «Səraamma wa?» cəna nangaro. Tiye: «Kəma, ni awi yaye nonəmma, nia njəraakkənarə nonəmma,» yenniya, Isaye tiro: «Dimiyania ambane!»

¹⁸ Jiremaro niro wulnjəgəkki, gənanəmlan ni kəlanəmbo kalwu lugəme na raamməro lenəmi. Amma kiarinəmiya, mukko səgəme kam gade kalwu lunjiye na raammiro njadi,» yeno.

¹⁹ Isa adəa wuldunjudə, karmo jiri fiyen Biturus daraja Alaro cidəa tiro fəleyeyeno. Adəa wulyenniya, Isaye tiro: «Wua səgai!» yeno.

Isa-a fuwuranju jauru cəraana-a

²⁰ Biturus suworgadənniya, fuwura Isa jauru cəraanadə tayia jəgai kiro, ti duwon sa masəna cadidən karənje Isaro: «Kəma, wundu nia sərənnyiyi?» cəne cuworənədə.

²¹ Biturus tia kirunniya, Isaro: «Kəma, ti adə ye nda?» yeno.

²² Isaye tiro: «Kawu waldəkke isəkkıro roa dəgaro raakkənaa, awi lambonəm? Ni wua səgai!» yeno.

²³ Adəma nangaro lawar fuwura adə nuiwawoye kəramiyadəro tatargaada. Adə yaye Isaye Biturusso kamdə nuiwawo cənni, amma tiye: «Kawu waldəkke isəkkıro roa dəgaro raakkənaa, awi lambonəm?» cənnədə.

²⁴ Fuwura adəma kam kəla awo aniyen sheda ce kitawulan ruwujənədə wo. Koro shədanju jirero noniyena.

²⁵ Awo gade kada Isa cədəna ye mbeji. Ca fal fallen ruwujaja, təmakəkəna duniama rakce kitawuwa ruwudənədəa ngojiwawo.

KIDA KƏNGAYAMBA ISAYE

Kida duwon kəngayamba Isa Almasiwuye kənduwo Ruhu

Alayen cadənədə

Badiduram

Luka, ti lowotor lardu Gəresse, sawanju Tiyofalasso Linjila kənyakkuye tiro Luka cani ye, kitawu adə tiro Kida Kəngayamba Isaye cani yea ruwujəgəna. Linjilanjudəa alama saa fiakku gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeno, koro tussənni ngawon kitawu adəa ruwuyeno. Linjilanjun lawar kəla kəndəgai-a karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeno, koro kitawu adən lawar kəla kəngayamba Isaye-a Ruhu Alaye-a kawuri kəji ndaran yaye ambo wulduwu-ayen ruwuyeno. Kəla kawuri kəjidəyen kam biwunju wulje təmje Isama Almasiwudə woro kasacciya, Ala tiro biwunjudəa gawurjiye Ruhunjua ci, koro Isa nangaro rə sawisoye cuwandi.

Akko lawarra curo kitawu adəyen dasaanədə:

Dəlwu kitawu adəa ruwuduye (1.1-26)

Kida kəngayamba Isaye Jerujalemnin (2.1-8.1a)

Kida kəngayamba Isaye cidi Yahudiyaye-a Samariyaye-alan (8.1b-12.25)

Kida kəngayamba Isaye larduwa kərdiyayen (13.1-20.38)

Kida kəngayamba Isaye Romnin (21.1-28.31)

Kida duwon kəngayamba Isa Almasiwuye kənduwo

Ruhu Alayen cadənədə

DƏLWU KITAWU ADƏA RUWUDUYE

¹ Wuse, Tiyofalas! Curo kitawuni burwoyedəlan kəla awo Isa dio-a alamdu-a badijəna samməyen ruwungeyekko,

² har yim duwon Ruhu Alayen kəngayambanju kərejənədəro wada ce tia samero caadənədəro.

³ Ngawo bone cane nunayen, kawu fidewuro tayiro fəlediye mana kəla nodo bargaa Alayen cədi. Adəgaima fudu kadan tayiro roaro tabbacciye fəleyaada.

Wadu Ala Ruhunjua njoye

⁴ Isa kəngayambanju-a rokko duwon, tayiro wada ce: «Bare Jerujalemlan saptuwwi, awo Bawadə njadi cəne wulnjagakkənədəa gurenowo!

⁵ Awoa Yahayadə ingilan kasala tuwaye ambo kiddo, amma kawu ganaa Ruhu Alayen kasala nayiro njaddi,» yeno.

Isaye samero ledu

⁶ Daji tayi nanjun captanadəye tiro: «Kəma, sa adən wa jama Israyilayero kərmaidəa kalakkəmi?» cane keworo.

⁷ Isaye tayiro: «Yim bi sa Bawadə kənduwonjun kadarjənədəa nodudə kaando gəni.

⁸ Amma sa Ruhu Alaye nayiro jəmnjagəiye, kənduwo fanduwe Jerujalema-a cidi Yahudiyaye samma-a cidi Samariyaye-a har ci dajiram duniyaye-alan shedawuniro walluwi,» yeno.

⁹ Adəa wulyenniya, tia carui ngai duwon, samero caade fofou laa kuronjan tia kimowo.

¹⁰ Same na lejidəa carui duwon, akko am yindi kajəmu bulla gərənjan dajane

¹¹ tayiro: «Am cidi Galileye, awiro danuwwa same ruwidə? Isa kam nandon samero camowona adə, jiri samero lejəna ruwwadə gaiman walde isi,» yera.

Cuju Yahusayero kəngayam kərəda

¹² Daji kəngayambadə kau duwon tiro Kau Jaitunne cani Jerujalemba karən ledu yim tustuyelan* dəganadən waldane bərnidəro kasargawo.

¹³ Kasargaanniya, soro sameye na napcanədəro gewa. Tayima Biturus, Yahaya, Yakuba, Andarawus, Filibus, Toma, Bartolomi, Matiyu, Yakuba tada Alfawusse, Siman tiro lardunju rawoma cani, Yahusa tada Yakubaye.

¹⁴ Tayi ani samma kamuwadə-a Meram ya Isaye-a yanjugənaso-a rokko karwu tiloaro moduwa cadi kasarga.

¹⁵ Yim anin kəramiya Isaa gawudəye nanngəwunja alama mian findin gai duwon, Biturus dawunjan dajə tayiro:

* 1:12 1.12 ledu yim tustuye - Kilometər fal gai.

¹⁶ «Kəramiya, mana duwon Ruhu Alaye kuren ci Nawi Daudayen kəla Yahusa jeduma am Isaa cadanayedəyen cəde kitawulan ruwuwadadə sai wakkajiya.

¹⁷ Yahusadə kəngayam dawunden kərga, ti ye nuwanju kidandedən cuwandəna.

¹⁸ Calan kam adə alwasi jirenambuyelan kulo ciwe fədəryero cure curonju falde kaləmñju samma fiyada.

¹⁹ Am Jerujalembe samma lamar adəa fangeranniya, tələmnjalan kulo adəa Akel-damalan bowoyera, maananjudə Kulo Buye.

²⁰ Awoa kitawu Jawurayelan ruwuwada: “Fannju de sul napco, bare wunduma curonjun dəganni,”† koro “Kaalanjudəa kam gadero cado.”†

²¹ «Adə nangaro dole curo am andi-a rokko kərgaiyedəyen sa Kəma Isa dawunden dəgana samman,

²² kasala Yahayayelan tai har yim Isaa nanden camowonadəro kudero, falnja andiro kəlduwo, ti ye shedama karmolan cidu Isayero waljo,» yeno.

²³ Am yindi kesangəra, tayima Isuwu kam duwon tia Barsabaslan bowojai koro tiro Justus canidə-a Matiyas-a.

²⁴ Daji tayi samma mōduwa cade: «Kəma, ni karwu am sammaye nodumadə, tayi yindi anılan kam kərenəmmadəa isanosagane

²⁵ nuwanju kida nankəngayam adəyen cuwando, kida duwon Yahusa nanju kadargəmmaro lejoro koljənadə,» yera.

²⁶ Walawala kədənniya, kəla Matiyassero kikkuro. Daji tia kəngayamba mewun tilondəro kəlyeyera.

KIDA KƏNGAYAMBA ISAYE JERUJALEMNIN

2

Jəptuwu Ruhu Alaye

¹ Yim ngəməri tiro Fentikos* canidə kidənniya, Isaa gawudə samma na tilon captana duwon,

² sadəman awo laa karuwa jauru cəgasi gai samelan nukce fado na napcanadə sammaa kimowo.

³ Awo laa alama tələmba kannuye gai tayiro fələdagane fafadane kəla wundunja yayen napkeno.

⁴ Ngainin Ruhu Alaye tayi sammaro jəpciye cakke tələmba gadegaden manadu badiyera.

⁵ Sa adə yen yaudiya muminna laa larduwa dunia sammaye Jerujalembo isane dasaana mbeji.

⁶ Nuktu adəa fangeranniya, jama isane captane hangalnja ciyeno, dalilnjudə wundunja yaye tələmnjun jandəjai fanjəna nangaro.

⁷ Jaumaro ajapcane kattenjan: «Am jandəjai ani samma am cidi Galileye, gəna?

⁸ To, jiri fin gəle wundunde yaye awo wuljaidəa tələmnju tamboyeman fanjidə?

⁹ «Curonden am Partiyaye-a Mediyaye-a Elambe-a mbeji. Laande ye Mesofotamiya-a Yahudiya-a Kafadokiya-a Fantus-a Asiya-a†

¹⁰ Firijiya-a Bamfiliya-a Masar-a kərye Libiye kanji bəla Kuraneyen-a bərnə Rombe-alan kasarga.

¹¹ Gadende yaudi yen kal, kərdi duwon yaudiro walyeno yen kal, Kəret-a Arabiya-alan kadira. Tələmnden awo ajabba ajabba Ala cədənədəa am ani wuljai fanniye!»

¹² Tayi samma jaumaro ajapcane hangalnja cije wunduye kamanjuro: «Awo atə, awi maananju wo?» cəni.

¹³ Amma laa ye tayia rujane: «Diben lele diye casane sagarandana!» cani.

Jawawi Biturusse kəla karmolan cidu Isa Almasiwuyen

¹⁴ Daji Biturusse kəngayamba mewun tilondə-a rokko cije daje kowo sapce jamadəro: «Am lardu Yahudiya-a nayi Jerujalemlan dəgawwa samma-a manani fannowo, awo adəa asunowo!

¹⁵ Am ani sagarandanaro təmanuwwa duwon, ngai gəni, kərmadə sa ləgar suwaye.

¹⁶ Amma adəma awo Ala ci Nawi Yowellen wuljənadə:

¹⁷ «*Jaman daryeyen adamgəna sammaro Ruhunidəa figəkke tadawando-a ferowando-a nawinawi cade,*

† 1:20 1.20 Jaw 69.25 † 1:20 1.20 Jaw 109.8 * 2:1 2.1 Fentikos - Sala kalaye. Tida sala Laya Njəkkayirambe kojanaye kawu fiwua. † 2:9 2.9 Asiya - Kərye Rombe kureye. Tida curo cidi duwon ku tiro Tirki canidəyen kərga.

*jairowando ye wahayi*carui,
kiariyando ye kənnasim cadi.*

¹⁸ *Yim anin har kanjiyani kwa-a kamu-aro*

Ruhunidəa figəkke nawinawi cadi.

¹⁹ *Awo əjabba əjabba samelan dikki, alamaso ye cidilan dikki:
bu-a kannu-a kange cələm samero cirijiyi-a.*

²⁰ *Kəngal ye cələmbo walji, kumbal ye buro walji.*

Ngawo adəyen yim kura darajaa Kəmandeyədə^Sisi.

²¹ *Daji wundu duwon cu Kəmandeyəa bowojənamadə
njəkkawo cuwandi.”†*

²² «Jama Israyilaye, mana adəa fannowo! Nayima dam nonuwwa, Ala Isa kam Najaratdədələn kənduwo so, awo əjabba so, alama so dawundon cədiaro tia ardiyənarə fəleyeno.

²³ Nodunjun caman tagənasso kadarjənədə gai, timaa mukkondoro sərəccagane, nayi ye mukko am diwiyelan tia kəskaro jawuwe kejuw.

²⁴ Amma Ala tia əjawu karmoyero cəkkaye roaro kisango, karmodə təmmaro rakce tia rojiwawo nangaro.

²⁵ Awoa Nawı Dauda kəla tiyen adəa wulyeno:

*«“Kullum Kəmandea fuwunin rukki,
ti kəmborammin dəgana nangaro awima loloduro sakkiwawo.*

²⁶ *Adəma nangaro karwuni kəjiji,
cini yelan aiya yekki.*

Tiyini ye təmaa dəgai,

²⁷ *dəlilnjudə roni kannulan kolləmbawo,
Ti Tayirnəmdəa yakkəme njəpciwawo nangaro.*

²⁸ *Jawal ro fandəye isanosəgəmma,
koro fuwunəmnin karwukəji dadu bawo simi.”†*

²⁹ «Kəramiyani, kəla kaarinde Nawı Daudayen nayiro farakko wulnjagakki, bawoje tia sittərayera, kaurinju ye kumaro nanden kərgə.

³⁰ To, ti nawı duwon, koro Ala tiro kaduwunju fal mairo galajiro kansi jəbbunədəa nojənədə,

³¹ caman karmolan cidu Almasiwuyədəa cure kəladən tiye kannulan tia koljənni, tiyinju ye njəpcənni cənna.

³² Ti Isa adəmaa Ala roaro kalakco, kəla adəyen andi samma shedawu.

³³ Tia kəmboram Alayero sapcane, Ruhı Alayə duwon Bawadə ci cəne wadu ngojənədəa cəmwona adə, awo ruwwa-a fannuwwa-adəa fiyeyeno.

³⁴ Awoa Nawı Dauda samero lejənni, amma ti kəlanjuye: “Kəmandeyə Kəmaniro: ‘Namme kəmboram milan duwon,

³⁵ kəladowanəmba si gənəduramməmbə dikki!’ cənna.”†

³⁶ Adə nangaro jama Israyilaye samma adəa fagatto noja: Isa kam kəskaro jajagəwwadə, Ala timaa Kəma ye, Almasiwu yero cədo!» yeno Biturusse.

³⁷ Jamadə adəa fangeranniya, karwunja kamde Biturus-a kəngayamba gadedə-aro: «Kəramiyandesə, awı gəle diye?» cane keworo.

³⁸ Biturusse tayiro: «Təmmowo, biwundo cindoro wundundo yayero cu Isa Almasiwuyen kasala caddo, ngainin Ala Ruhunjudəa njadi.

³⁹ Awoa wadu adəmadə kaando ye, kaduwundəye ye, am kuruwun dasaana samməye ye, wotte wundu duwon Ala Kəmande bowojidəye.»

⁴⁰ Biturus mana gade ngəwulan səmonja kasse gala cədde: «Jaman diwi adələn kələndəa yəkkawowo!» cəni.

⁴¹ Daji am mananju ngojanədəro kasala keddo. Yim adən alama am dəwu yakku gai Isaa gawudəro kəllaadara.

Kəndəgai jama Isaa gawuyə

⁴² Sawiso karwu tiloaro Isaa gawudə alamdu kəngayəmbayədəa kəranjai, naptu nanyaanaye cadi, burodi fəsakcane kallo jagari, moduwa ye rokko cadi kasarga.

‡ 2:17 2.17 wahayi - Awo laa kənnasim gai Ala kamba cakke kənəm cədənən curuidə. § 2:20 2.20 yim kura darajaa Kəmandeyədə - Kiyama. † 2:21 2.17-21 Yəw 2.28-32 † 2:28 2.25-28 Jaw 16.8-11 † 2:35 2.34-35 Jaw 110.1

⁴³ Mukko kəngayambadəyən awo ajabba so, alama so kada tadi nangaro, am samma riyera.

⁴⁴ Isaa gawu samma na tilon dasaana, awonja sammaa kallo cadai,

⁴⁵ koro kəndanja calade wuridəa dagarjane mərədu wunduye yaye galjai.

⁴⁶ Yimbi yaye karwu tiloaro Fado Alayen captai, fado fadolan burodi fəsakcane karwu kəjjaro rokura bawoalan kəmbonjadəa kallo jawui,

⁴⁷ Alaa congori, koro na jama sammayen ardiya cawandi kasarga. Yim nguson Kəmande am njəkkawo cawandidəa tayiro kəljiji.

3

Cu Isa Almasiwuyen ngurdiyi isangaduwu

¹ Yim laa Biturus-a Yahaya-a Fado Alayero moduwa sa yakku kajiriyero lejai duwon,
² ngaworam Fado Alaye tiro Cinna Shawa canidən kam laa tən tambonjuyen ngurdiyi mbeji. Am Fado Alayero ngasayidəa sadaaro cuwororo yim nguson tia cawude cinnadən gənajai.

³ Kamdə Biturus-a Yahaya-a Fado Alayero ngawo cadı kirunniya, tayia sadaaro kiworo.

⁴ Amma Biturus-a Yahaya-a simnin tia cappo carune Biturusse tiro: «Saruil!» yenniya,

⁵ kamdə tayia cəkko kiro, awo laa tayilan təmajəna nangaro.

⁶ Biturusse: «Riwulla so, dinar so takkəni, amma awo takkənadəa njikki. Cu Isa Almasiwu kam Najaratten cine dadane!» yeno.

⁷ Daji ngurdiyidəa mukko kəmboramben cədanə kisangənniyama, sinju-a dau sinjuye-a dunoaro waljane

⁸ wup cije daje ledu badiyeno. Leji ye, səkti ye, Alaa cungori ye ngai duwon, tayi-a rokko Fado Alayero kasargawo.

⁹ Daji jama samma ti dadaji ye, Alaa cungori yedəa kero.

¹⁰ Tima kam duwon Cinna Shawadən napkada lowo cədidəro asuyerranniya, awo tiro wakkajəgənadəa tai dajane ajapkera.

Jawawi Biturusse balballa Fado Alayen

¹¹ Kamdə Biturus-a Yahaya-aro kərdəgəna ngai duwon, ajapkadaro jama samma nanjaro cagase na duwon Ngurwo Nawi Mai Sulemanaye canidəro isane capkadara.

¹² Biturus adəa kirunniya, tayiro: «Jama Israyilaye, awiro kəla adəyən əjammuwidə? Awiro kənduwonden bi nanmuminnden kam adəa yakkiye lejiro təmanuwe andia ninisawidə?»

¹³ Ala kaariyandeye, Ala Nawi Ibrahimbe-a Nawi Isakuye-a Nawi Yakubaye-adə wakkilnju Isaro daraja cina, ti duwon Gomna Bilatus koldu niajənamə, fuwu gomnadəyən tia wanuwe sərətkəwwadə.

¹⁴ Nayidə ti tayir ye, jirema yedəa wanuwe kamceji nayiro salamnjaaro kiworuw.

¹⁵ Kəma royedəa kejuw, ti duwon Ala karmolan cəsəngənadə. Kəla adəyən andi ye shedawu.

¹⁶ Cu Isayen kambərsenjua nangaro kam ruwi ye, nonuwwa ye adə duno kiwando. Kambərsə adəmadə fuwu nayi sammayen cakke nga cirro walyeno.

¹⁷ «To, kəramiyani, nayi-a wurawando-a nodunambulan adəa diwwaro nokkəna,

¹⁸ amma ngainin awo Ala kuren ci nawiya sammayen wuljənadə wakkajəna. Tiye sai Almasiwunju bone caiya, cənna.

¹⁹ Adə nangaro təmmowo, Alaro waldəgənowo, biuwuando cinjoro,

²⁰ sa kasam fandoye ye na Kəmandeyen isoro, koro Isa kam duwon Almasiwuro galanjaanadə yea nayiro juwanjaaro.

²¹ Ala kuren ci nawiyanju tayirren wuljənadə gai, Almasiwudə dolero samelan napci, har sa awo samma sawiyadaro waljidəro.

²² Ngaima Nawi Musaye: «Ala Kəmande curo kəramiyandoyen nawi laa wu gai nayiro njasangi. Awo nayiro wulnjagai samman tia kərənnowo!»

²³ Wundu duwon nawi adəa kərənjiwawodə curo jamadəyən sulat baworo walji,† cənna.

²⁴ Koro Nawi Samailayen tamiya har tayi ngawonju jaanaro kudero, nawiya manajana samma ye kawu ania mawojana.

²⁵ Nayima tadawa nawiya adəyə, koro warasawu aman duwon Ala kaariyando-a ndəpəcanadəyə wo. Tiye Nawi Ibrahimbo: «Kaduwwunəmben jama duniaye sammaro barga dəpkəkki,»† cənna.

²⁶ Daji tia wakkilnjuro galayenniya, nayimaro duwon juwangeyera, barga dəmnja, wundundoa yaye jawalnju diwlan cuttuluworo,» yeno Biturusse.

4

Biturus-a Yahaya-a fuwu majilissen

¹ Biturus-a Yahaya-a jamadəro manajai ngai duwon, rimanna-a kura Fado Alaye gureduwuye-a Sadusiya-a* nanjaro isane

² jauro gərgajana, dalilnjudə Biturus-a Yahaya-a jamadəa alamjai ye, Isa cijənədə gai karmolan cidu mbeji mawojai ye nangaro.

³ Kadiranniya, tayia cadane dunia ləmjəna nangaro kosoro casakke koljane wayera.

⁴ Adə yaye am manadəa fanjanadəye ngəwunja kasaccane, am Isaa gawudə alama dəwu uwu gairo wayera.

⁵ Wajənanjua fuwuwu-a amwurawa-a maləmba Attauraye-a Jerujalemnin capkadara.†

⁶ Curonjan Annas rıman kura-a Kaifas-a Yahaya-a Aleksanda-a am gade fado rıman kuraye samma-a mbeji.

⁷ Biturus-a Yahaya-a casakke dawunjan dayeranniya, tayiro: «Kənduwo fin bi cu wunduyen awo adəa kiduw?» cane keworo.

⁸ Daji Ruhu Alaye Biturussa cakke tayiro: «Nayi fuwuwu jamaye-a amwurawa-a,

⁹ ku ser ngurdiyiro njəddo-a jiri fin kam adə ngəjəna-aye kəlan andia saworuwia,

¹⁰ nayi-a jama Israyilaye samma-a ngəlaro nonowo, cu Isa Almasiwu kam Najaratte, kam duwon nayi kəskaro jaawe Ala ye tia karmolan cəsangənədə, ti nangaro kam adə kələwa salai fuwundon daada.

¹¹ Isadə tima kau duwon nayi fado tandomaso wanuwe kau tandoye sammaro faidaaro waljənədə wo.†

¹² Tilan gənia, na wunduma gadeyen njəkkawo fando bawo! Dunia ngaman cu gade ambo amardəgəna tilan njəkkawo fandiyədə bawo!» yeno.

¹³ Biturus-a Yahaya-aye karwukibbanjadəa carune tayidə ilmuwu gəni, talaawaro asuyerranniya, ajapkerə. Koro tayi Isa-a rokkoro asuyera.

¹⁴ Amma kam ngəjənədə gərə Biturus-a Yahaya-ayen daadaa carui nangaro, awo kalaktuwuye tayiro katkerə.

¹⁵ Daji majilisdən tayiro caluwo cane sawardane kattenjan:

¹⁶ «Awi gəle am aniro yiddiye? Tabbat, am Jerujalemnin dasaana samma alama ajabba tayiyen tədənədə dam nojana, andi ye rangiye kattuwu niyewawo.

¹⁷ Bare lawar adə jama sammaro tatardəgənniyo tayia wusaniyo, kua adən fuwun bare wundumaro cu adəyen mana cadənni,» yera.

¹⁸ Daji tayia bowojane bare jande bi alamdu fimaa cu Isayen cadənni yera.

¹⁹ Amma Biturus-a Yahaya-aye tayiro kalakcagane: «Alayedənna, nayia ga ra Alaa gadəma kalkal woro sharanowo!

²⁰ Andidə kəla awo ruiyena-a fanniyena-ayen rangiye nəmmiyewawo,» yera.

²¹ Koro nangademo majiliswudə tayia wusayeranniya, kolyera. Jawal tayiro wowom gənəduwuye cawandənni, dalilnjudə jama samma kəla awo wakkajənədəyen Alaa congori nangaro.

²² Kam tiro alama adə tədde ngəjənədə kərwunju fidewumaa kojəna.

Moduwa jama Isaa gawuye

²³ Biturus-a Yahaya-aa kolyerranniya, lejane amnjaro awo wurawa rımannaye-a amwurawa-a tayiro wuljaana sammaa wulyeyera.

²⁴ Adəa fangeranniya, kəla tilonna kowo sapcane Alaro: «Kəma, nima same-a cidi-a teku-a awo curonjan dasaana samma-aa alangəm!

²⁵ Nima Ruhunəmlan ci wakkilnəm kaarinde Nawi Daudayen wulyem:

«*Awiro jama kərdiyaso hangalsango cadəna, jama duniaye ye bowuro sawardənədə?*

²⁶ *Maiya duniaye dabbagadara, fuwuwuso ye capkadara, Kəmande-a Almasiwunju-aro turu caddi yera.*”†

²⁷ «Jiremaro curo bəрни adəyen Mai Hirudus-a Gomna Buntus Bilatus-a am larduwa gadesoye-a jama Israyilaye-a Isa wakkilnəm tayir galanəmmadəro turu caddi cane capkadara.

* 4:1 4.1 Sadusiya - Kəwu laa wurawa adinwu yauidiyaye. † 4:5 4.5 Jerujalemnin capkadara - Majilissen duwon Jerujalemnin dəganadən capkadara. † 4:11 4.11 Jaw 118.22 † 4:26 4.25-26 Jaw 2.1-2

²⁸ Ngaima awo calan kənduwonəmnin kadarnəmma sammaa kedo.

²⁹ Kəma Kəmande, marmareanjadəa rui, andi kəreəwanəmdəro mananəm karwuk-ibbuaro wulduro sade!

³⁰ Mukkonəm ye sane, cu wakkilnəm tayir Isayen am isangaduwu so, alama so, awo ajabba so wakkaja!» yera.

³¹ Alaa lowojane keserənniya, na captanadə loloje Ruhu Alaye tayi sammaro jəpçiye karwukibbuaro mana Alayedəa wuldu badiyera.

Hangaltilo jama Isaa gawuyə

³² Jama Isaa gawudə samma karwunja ye tilo, hangalnja ye tilo. Wunduma kəndanju ti runjuyə cəniwawo, amma awonja sammaa kallo cadai.

³³ Kəngayambadə kənduwo dama bawoaro sheda kəla karmolan cidu Kəma Isayen cadi, koro ser kura tayi sammalan dəgai.

³⁴ Ngaima curonjan kam curo lambiyen dəgana falma bawo. Am samma kuloso bi fadoso cadanadə calade wuridəa cawude

³⁵ mukko kəngayambayero casakki, tayi ye wundu yayero kəla mərədunjuyen dagarjagai.

³⁶ Adəgaima kam laa kaduwu Lewiye cuku Kuwirussen tambəna tiro Isuwu cani mbeji. Kəngayambadə tia Barnabaslan bowojai, maananjudə kowwəri njoma.

³⁷ Kulo cədana laaa cəlade wuridəa cuwude mukko kəngayambayero kekko.

5

Ananiya-a Safiratu-a

¹ Amma kam laa cunju Ananiya kamunju Safiratu-a rokko kulo cəlade

² nodu kamunjuylan wuridəye laaa roje laaa cuwude mukko kəngayambadəyero kekko.

³ Daji Biturusse tiro: «Ananiya, awiro Yiwulissa kolləme karwunəmbo ngaye har Ruhu Alayero kattuwu kamgəme wuri kulodəye laaa royem?

⁴ Kawu ladəmidəro kulodə kaanəm, gəna? Koro ladəmmaye ngawon, wuridə ye mukkonəmnin, mare? Awiro gəle karwunəmlan nianəme awo adəa kidəm? Kambo gəni, Alaro diye kattuwu kamgeyem!»

⁵ Ananiya mana adəa fangənniyama, bəp cure kano. Am lawar adəa fanjanadə samma jauru riyera.

⁶ Daji jairowa laa isane kaminnjudəa jakcane ngojane caade sittərayera.

⁷ Sa yakku gai kojənaye ngawon, kamunju awo wakkajənədəa nojənnin kadio.

⁸ Biturusse tiro: «Wulsəgəne, wuri adəmaro wa kulodəa kiladuw?» cəne ki-worənniya, kamudəye: «Aaa, wuri adəmaro,» yeno.

⁹ Daji Biturusse tiro: «Awiro Ruhu Kəmandeyea rijapturo citilo kiduw? Akko am kwanəmba sittərajanadə cinnalan, ni yea njasadi!» yeno.

¹⁰ Sadəman fuwu Biturussen bəp cure kano. Jairowadə kasargaanniya, nuna najagane caade gəre kwanjuyen sittərayera.

¹¹ Jama Isaa gawudə-a am lawar adəa fanjana samma-a jauru riyera.

Kəngayamba Isaye awo ajabba ajabba dio

¹² Kəngayambadə dawu jamayen alama so, awo ajabba so kada cadi. Koro Isaa gawudə samma Ngurwo Nawi Mai Sulemanayen* karwu tiloaro captai.

¹³ Amma curo am gapcanadəyən wunduma kowwəri cəde tayiro kəldəgənni, adə yayə amdə tayiro daraja cadi.

¹⁴ Cayemaa kojənarə am Kəmaa kasaccana kwan kamun kada kadami jamanjuro kəldagai.

¹⁵ Adə cakke bərnəiwu am dondi lairo cattuluwe kəla dəgəl so, buji soyen gənajai. Ngaima Biturus kojiya, waneye kaudinju am aniye laanja jakci.

¹⁶ Am kada ye bəlamaskiya Jerujaləmben isane amnja dondi-a karuwamaso-aa cawude tayi samma nanlewa cawandi.

Kəngayamba Isayea ta

¹⁷ Daji rıman kura-a am ngawonjuye kəwu Sadusiyaye-a nandəri tayia kek cədana duwon cijane

¹⁸ kəngayambadəa mukkon cadane kosoro kesakko.

¹⁹ Amma bune malaiya Kəmandeyə laa cinna kosorambədəa kaje kəngayambadəa cuttuluwe tayiro:

* 5:12 5.12 Ngurwo Nawi Mai Sulemanaye - Ngurwo adə balballa Fado Alayen kərga.

²⁰ «Lenowo, Fado Alayen danowo, jamaro kawuri ro fando adəye mananju sammaa wulgənowo!» yeno.

²¹ Adəa fangeranniya, suwa ləp Fado Alayero ngasaye alamdu badiyera.

Riman kura-a am ngawonjuyeyə-a majilisso kadiranniya, majiliswu-a amwurawa jama Israyilaye samma-aa capcane kəngayambadəa kudoro gureduwu Fado Alayea kosorambo kenodo.

²² Amma gureduwudə leyeranniya, tayia najaganni. Daji waldane lawar cawude

²³ majilisdə: «Kosoramdə ye kərəp jakkada, gureduwudə ye cinnalan daada nayeyeyeyə. Amma kayeyendeyə, curon wundumaa fandiyyende!» yera.

²⁴ Kura gureduwu Fado Alayea-a wurawa rimannayeyə-a adəa fangeranniya, kəla tayiyen awi wakkajiro hangalnja caa cijəna duwon,

²⁵ kam laa ise tayiro: «Akko am kosoro yakkuwwadə Fado Alayen daada jamadəa alamdu cadı,» yeno.

²⁶ Daji kura gureduwu Fado Alayedə sojiyanju-a lejane tayia kewudo, amma dunodunon gəni, daliljudə jamaa rijana bare tayiro kau gəgəpcagane ceyesənniro.

Kəngayamba Isaye fuwu majilissen

²⁷ Tayia kewudənniya, fuwu majilisdəyero casakke dajane riman kuradə tayia koro badiyeno.

²⁸ Tayiro: «Ngələmaro nayiro cu adəlan alamdu damnjagaiyena, gəna? Akko alamdundo Jerujalem sammaro tatargəwwa, koro bu kam adəye andiro gərduwu manuwı!»

²⁹ Amma Biturus-a kəngayamba gadedə-ayeyə tayiro: «Kam gəni, Alaa ga andiro wajimsaa!»

³⁰ Ala Kəma kaariyandeyedə Isa kam duwon kəskaro jaawe yejuwwadəa karmolan cəsange

³¹ kəmboramnjulan sapce jama Israyilaye tuwa cado biwunja cinjoro tia Mai ye, Njəkkayima yero kido.

³² Kəla lamar aniyyen andi ye shedawu, Ruhu duwon Ala am tia jaanaro cinadə ye shedama,» yera.

³³ Majilisdə adəa fangeranniya, jauru gərgajane tayia njejoro mayera.

³⁴ Amma Farisa laa cunju Gamaliyel goni Attauraye jama samma tiro daraja cadənədə dawu majilissen cije wada ce amdəa sa ganaro cattuluwo yeno.

³⁵ Daji majilisdə: «Jama Israyilaye, awo am aniro yidduwidəro hangal gənanowo!»

³⁶ Tussənnin Taudas ise kəlanjua kam laaro ngoje am yer dewu gai ngawonjuro kasargawo. Amma awimaro waljənni, tia roro ceyese am tiro kəldaana samma tatargadara.

³⁷ Ngawo tiyen Yahusa kam Galileye jaman kom jamayen ise am laaa cakke ngawonju geya. Amma ti ye bəwoje am tia jaana samma tatargadara.

³⁸ To, nayiro wulnjagakki, bare am aniro suwolduwı, kollowo leja! Nia adə bi kəndo adə kamben kadioa, baworo walji.

³⁹ Amma Alayen kadioa, tayia ranguwwawo. Bare duwunwu Alayero walluwı,» yeno.

Majilisdə gala Gamaliyelledəa ngojane

⁴⁰ kəngayambadəa bowoyeranniya, tayia babakcane wada cade bare cu Isayen manajanni cane tayia koljane leyerə.

⁴¹ Majilisdən sapkadaranniya, Ala tayiro kəla cu Isayen martawa nangu njaye cinaro karwunja kəjiyeno.

⁴² Yim nguson Fado Alayen kal, fado fadolan kal, kawuri kəji jamaro Isadə tima Almasiwu woro wuljagane alamjai kasarga.

6

Banawu tulur kərəda

¹ Yim anin nanngəwu fuwurawadəye tərgai duwon, curonjan am tələm Gəresse manajaidə kamuwanja kwa faccəgənaa dagar wajisoyen cəpcagai cane kəla am tələm yaudiyyaye manajaidəyən kesiro.

² Kəngayamba mewun yindində fuwurawa sammaa capkeranniya, tayiro: «Mana Alayə wuldu kolləme dagar kəmbəyero kistuwudə andiro jussənni.

³ Adə nangaro, kəramiyandə, curondən am rashidu, amanna, Ruhu Alayea tulur kərenowo, kida adəa mukkonjaro yakkiyo,

⁴ andi ye moduwa-a kidande kawuri Alayə wuldu-alan fuwu buiye,» yera.

⁵ Jama captana samma awo wuljanadəyə kəjinju fanjane, daji Istifanus kam jauro kambərseə koro Ruhu Alayea, Filibus, Burokorus, Nikanor, Timon, Barminas, Nikolas kam bərni Antakiyaye fərdunju kərđi duwon yauidiro waljənədəə kəreyera.

⁶ Daji tayia fuwu kəngayambayero cawude moduwa cade tayiro mukko gənayeyera.*

⁷ Mana Alayea cayeə kəjənaro tatarde fuwurawadə Jerujalemnin jauro ngəwujane, koro řimanna kada ye kambərsədəə kasatkera.

Istifanussa ta

⁸ Istifanusdə jauro ser-a kənduwo-aa awo əjabba so, əlama so kada dawu jamayen cəđi.

⁹ Daji yauidiya laa dandal tiro Kəreəwa Nankam Kəlaye Cawandəna canidəyə Istifanussa kambiwudu badiyera. Am aniyə laanja bəla Kuraneye-a bərni Aleksandariyaye-a, laanja ye cidi Kilikiyaye-a Asiyaye-a.

¹⁰ Amma nanrashidu-a Ruhu-əlan manaji nangaro rakcane tia yapcagaiwawo.

¹¹ Daji am laaa əsərən casakke tayiye: «Istifanus Nawi Musa-a Ala-aa bassi fanniyena!» cane

¹² jama-a amwurawa-a maləmba Attauraye-aye hangal kesango. Daji isane tia dunodunon cadane majilisso kesado.

¹³ Shedawu kattuwuyə yea cawude tayiye: «Kam adə dadu baworo mana kuttu kuttu kəla na tayir adə-a† Attaura-ayen cəđi.

¹⁴ Tiye Isa kam Najaratteđə na adəə wurje ada Nawi Musa sadənədəə falji cəne fanniyena,» yera.

¹⁵ Tayi majilislən napkada samma simnin Istifanussa cəppo kerunniya, fəkkanjudəə fəkkə malaiyaye gairo kero.

7

Jawawi Istifanusse

¹ Daji řiman kuradəyə Istifanusso: «Awo kəlanəmlən wuljaidə jire wa?» cəne kiworo.

² Tiye: «Kəramiyani so, bawani so, fannowo! Kaarinde Nawi Ibrahim cidi Mesofotamiyayen duwon, kawu bərni Harannen dəgaidəro, Ala Darajayedə tiro fəlediye:

³ “Lardunəm-a kəramiyanəm-aa kolle, lardu niro fəlenjəgəkkidəro lene!”† yeno.

⁴ Adəgaima Nawi Ibrahim cidi Kaldiyawuyea* kolje leje Haranlən napkeno. Ngawo bawanju bəwojənayen, Ala tia lardu na ku dəgawwa adəro kiwudo.

⁵ Amma Ala cididən tiro warasa guwattu falma cinni. Adə yaye Ala tiro wadu ngojiye cididəə ti-a kaduwunju-aro ci cəna. Sa adən tada fimaa cambənni.

⁶ Daji Alayea tiro: “Kaduwunəm lardu gadəro lejane sikudoro waljai. Nadən kəreəro waljane saa yer dewuro tayia basarjai.

⁷ Amma wudə jama tayia kəreənjaro cadənədəro wowom gəngəgəkki. Ngawo adəyən lardudən caluwe isane na adən wuro ambənsagai,†† yeno.

⁸ Daji Nawi Ibrahimbo aman kajaye kaino. Adəgaima Nawi Ibrahim Isakua cambə kawu wuskua kajayeno, Nawi Isaku ye tadanju Yakubaa, Nawi Yakuba ye kaariya mewun yindin Israyilawuyea.

⁹ «Kaariyadə Nawi Isuwuro nandəri cadde calade lardu Masarero kesado. Amma Ala tia koljənni,

¹⁰ curo bonenju sammayen tia kittuluwo. Ala cakke jauro rashiduro walje Fira'auna Mai Masarredə tia kasacce, har wajirinjuro galaje Masar-a mairi samma-a cunodiro walyeno.

¹¹ Daji kəna so, bone kura so lardu Masarre-a Kan'anaye-a sammaro ngasaye, kaariyandəro awo kəmbəyē fəndoro katkero.

¹² Nawi Yakuba Masarinn algamaaro fangenniya, kaariyandədəə kinodo. Adə ledunja burwoye.

¹³ Ledunja yindiyədən Nawi Isuwu awaanawanjuro əsudiye, Fira'auna ye fərdu Isuwuyə nøyeno.

¹⁴ Daji Nawi Isuwu cunode bawanju Nawi Yakuba-a jamanju samma-a bowoyera. Nannəwunja am fitulur lukko uwun.

¹⁵ Adəgaima Nawi Yakuba Masarro leje ti-a kaariyandə-a nadən bəwoyera.

¹⁶ Tayia bərni Sikembero cawude kauri duwon Nawi Ibrahim wurinjun na kaduwu Hamorren Sikemnin cuwənədən sittərayera.

* 6:6 6.6 moduwa cade tayiro mukko gənayeyera - Kəndo aniyen am tulur ania kida Alayero tagənasso kəreyera.

† 6:13 6.13 na tayir adə - Fado Alayea. †† 7:3 7.3 Bad 12.1 * 7:4 7.4 cidi Kaldiyawuyea - Cidi Mesofotamiyaye.

Bərninja kuradə Babila. †† 7:7 7.6-7 Bad 15.13-14

17 «Wadu Ala Nawi Ibrahimbo ngojəgənədəye sanju karəngenniya, jamadə Masarnin tasargane ngəwujai kasarga duwon,

18 har mai gade Nawi Isuwua ti wunduro nojənni Masarnin kərma kiwando.

19 Jamandero nanga cədde kaariyandea basarje cakke timallanja koljane kasuno.

20 Jaman adən Nawi Musa katambo, tidə jauru shawa. Kəndawu yakkuro fado bawanjuyen tia keriwu.

21 Kolyeranniya, fero Fira'aunaye tia ngoje tadanju gairo kiriwo.

22 Ngaima Nawi Musaa ilmu Masarwuye samman alamjane mananju-a kəndonju-alan kənduwoaro walyeno.

23 «Kərwunju fidewu duwon, Nawi Musa amnju Israyilawudəa kuroro nia ngoyeno.

24 Kam Masarre laa falnjaa basarji kirunniya, kam jəktənədəa banajiye nguwwunjuro ngaye Masarmadəa bakce kejo.

25 Amnjudə Ala tayia mukkonjuyen cəkkayiro asujai təmayeno, amma asujanni.

26 Wəjənanjua Israyilawu yindi lawala cadi nayeenniya, tayia soloduro maje: «Kəramiyani, nayidə jirindo tilo. Awiro gale kattendon basarduwidə?» yeno.

27 Amma kam kamanjua basarjidə Nawi Musaa təmbalje tiro: «Wundu nia fuwumandə-a alkalində-aro galanjo?»

28 Ra, bikka kam Masarredəa yəjəmmadə gai, wu yea roro njejoro masəmi?»

29 Kəla mana adəyen Nawi Musa cəgase leje cidi Midiyannen sikudoro walje napkeno. Nadən tada yindi kembo.

30 «Kərwu fidewu kəjənaye ngawon, malaiya laa karaa dəri kau kuruwu Sinaiyen dawu kannu coccori cambiyədən tiro fəleyaadan.†

31 Nawi Musa adəa kirunniya, ajapkeno. Kuroro karənji duwon, kowo Kəmandeye nukce:

32 «Wuma Ala kaariyanəmbə, Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-adə wo,» yeno. Nawi Musa loloje riduro curunni.

33 Daji Kəmandeye tiro: «Sunəəm sinəmlan fidde, na danəmmadə cidi tayir nangaro.

34 Ajawu jamani Masarnin casaidəa fagat rukkəna, njeəmdunja ye fakkəna. Tayia njəkkaworo jəpkekkə. Kərma are, nia Masarro njunodəkke!»†

35 «Nawi Musa adə, kam duwon Israyilawu wajane tiro: «Wundu nia fuwuma-a alkali-aro galanjo?» wuljaanadə, tidəmaa Ala mukko malaiya dawu coccoriyen tiro fəledəgənədəyen fuwuma-a meruduma-a gairo cunodo.

36 Tima lardu Masarre-a Bərəəm Maliyaye-a karaa dəri-alan kərwu fidewuro awo ajabba so, alama so cədiaro tayia cuttuluwo.

37 Koro ti Nawi Musa adəma jama Israyilayero: «Ala curo kəramiyandoyen nawi laa wu gai nayiro njasangi,† cəne wuljuwo.

38 Sa jama karaan captanadən, tima‡ kaariyandə-a malaiya kəla kau Sinaiyen tiro manajəgənədə-a rokko dasaanadə wo. Koro kawuri ro fandoye andiro isanosaro kiwando.

39 «Amma kaariyandeso tia fandu wajane təmbaljne karwunjan Masarro waljane

40 Nawi Harunaro: «Andiro sənəmba fuwunde gərjai sattandə! Musa andia lardu Masarren sattuluwuna adə, awo tia cuwandəna noniyende,† yera.

41 «Yim anin kəna laa gumkiro cagare tiro bu fida cadde kəndo mukkonjaye kəjinju fangera.

42 Daji Ala tayiro ngawo ce sillowusoro ambəccaaro tayia salamgeno, kitawuwa nawiayen ruwwadadə gai: «Jama Israyilaye, wu nangaro wa saa fidewuro curo karaa dəriyen bu fida so, sadaa so kiduw?»

43 A'a, leima Molekke-a sillowu sənəm tiro Refan caniyə-aa ngonuwe kallo dadayew, sənəmba duwon nayima tayiro ambəttuwuro tanduwwadə. Adə nangaro wu ye nayia ngawo bəni Babilayero dunjagakkil!»†

44 «Kaariyandə karaan leima shedaye§ cadana, jiri Ala Nawi Musaro wada ce tia kəla fasalnju curunayen kalkallo cədadənəro wuljəgənədə gai.

45 Jaman Nawi Yoshuwayen sa duwon Ala fuwunjan jamasoa duje lardunja camowonadən, kaariyandə ye leimadəa ngojane na adəro kewudo, har jaman Nawi Mai Daudayero kudero.

† 7:30 7.30 malaiya laa dawu kannu coccori cambiyədən tiro fəleyaadan - Istifanus waduwa duwon Ala jamanjuro ngojəgəna-a jiri tayia Masarnin cuttuluwuna-adəa wulji. Lamar adə curo Aman Cayen kərga. † 7:34 7.32-34 NL 3.1-10 † 7:37 7.37 SK 18.15 ‡ 7:38 7.38 tima - Nawi Musa. Tidə soloma katte Ala-a jamadə-ayen. † 7:40 7.40

NL 32.1, 23 † 7:43 7.42-43 Amo 5.25-27 § 7:44 7.44 leima shedaye - Na Ala-a tadoye.

⁴⁶ Nawi Mai Daudadə ardiya Alaye cuwande amari kəndəgairam Ala Kəma jama Israyilayero yittandoye cuworəna,

⁴⁷ amma Nawi Mai Sulemanama fadodəa Alaro cəttando.

⁴⁸ «Adə yaye Ala Mai Samema fadowa mukkon tadandənalən gəni kərga. Nawi wuljənədə gai:

⁴⁹ «*Kəmandeye: Samedə kurisni kərmaiye, cididə ye si gənadurammi.*

Fado jiri fi gəle wuro səttanduwi?

Ndara gəle nani tustuyero walji?

⁵⁰ *Wuma gəna mukkoniyen awo ani sammaa alangəkko?»[†] cənna.*

⁵¹ «Nayi gardawuso karwundo ye, səmondo ye kajadannidə,* kullum Ruhu Alaye-a məlduwi! Nayidə kaariyandoso gai!

⁵² Nawiyadəyən finjaa kaariyando basarjanni wo? Koro am kuren kəla kənde ti Jiremayen manajanadə yea roro keyeso. Kərma nayi ye ti Jiremadəyē sərəttuwumanjuso ye, kamcejinjuso yero walyew,

⁵³ nayi duwon malaiyawayen Attauraa fanduwwa, amma kasatturo wanuwwadə!»

Ro tuluwo Istifanusse

⁵⁴ Majiliswudə awo ania fangeranniya, karwunjan Istifanusso fum gərgajane sherinja gegaro.

⁵⁵ Amma Istifanus, Ruhu Alaye tia simojiji duwon, simnju samero fijiye daraja Alaye-a Isa kəmboramnjun daada-a kirunniya,

⁵⁶ tiye: «Akko same kaada-a Tada Kambe kəmboram Alayen daada-aa rukki!» yeno.

⁵⁷ Amma kowo dunoaro sapcane səmonja jakcane tayi samma kəla tilonna tiro fidagane

⁵⁸ ngəwo bəlayero cattuluwe tia njejoro kaulan gəgəptu badiyera. Shedawudə kalwuwanjaa na jairo laa tiro Shawulu canidəyən gənayera.

⁵⁹ Tiro kau gəgəpcagai duwon, Istifanus moduwa cəde: «Kəma Isa, roni moye!» yeno.

⁶⁰ Daji tungurumje kowo dunoaro sapce: «Kəma, kəla biwu adəyən bare tayia korəmmi!» yeno. Adəa wulyenniya, ro kirəmbo.

8

¹ Shawulu Istifanusse ro tuluwo ardiyeno.

KIDA KƏNGAYAMBA ISAYE CIDI YAHUDIYAYE-A SAMARIYAYE-ALAN

Shawuluyə jama Isaa gawua basardu

Yim adən basari kura kəla jama Isaa gawu Jerujalemlan dasaanadəyən ciyeno. Kəngayambadəro kajia, tayi samma cidi Yahudiyaye-a Samariyaye-aro tatargaadara.

² Muminna laa Istifanusse sittərajane tai dajane ti nangaro kesiro.

³ Amma Shawuludə jama Isaa gawudəa baworo dio majialan, fado fadoro leje tayia kwan kamun cədane kosoro cakkı.

Jama cidi Samariyaye Isaa kasattu

⁴ Ngai duwon am tataradanadə bəla bəlaro lejane kawuridəa wuljai,

⁵ Filibus ye bəni laa cidi Samariyayero leje Almasiwudəa tayiro manaduwo badiyeno.

⁶ Jamadə samma awo Filibus wuljidəa fanjane alama ajabba ajabba cədidəa kerunniya, karwu tiloaro hangalnja gənaada tia kərənja.

⁷ Sedanso burwu dunoaro casakkiaro karuwama kadan caluwi, am tiyi nunaa so, ngurdiyi so kada ye ngajana.

⁸ Adəgaima bərnidən karwunja jauru kəjiyeno.

⁹ Kam laa tiro Siman canı mbeji. Calan bəladən sagawu cəde am cidi Samariyaye tia ajapcai, koro kəlanjua kam kuraro ngoji.

¹⁰ Tayi samma kuran ganən hangal gənaadaaro tia kərənjanə: «Tima kənduwo Alaye tiro Kura canidə wo!» canı.

¹¹ Tussəna kəla sagawunjuyen tia ajapcana nangaro, hangalnja samma kanjinjulən.

[†] 7:50 7.49-50 Ish 66.1-2 * 7:51 7.51 nayi gardawuso karwundo ye, səmondo ye kajadannidə - Tayi duwon rawo Alaye-a mananju-aa səmolən fanjaiwawo bi karwulan camoyiwawoda.

¹² Amma kawuri kəji duwon Filibus tayiro kəla nodo bargaa Alaye-a cu Isa Almasiwuye-ayen wuljəgənadəa kasatkeranniya, Filibus kwan kamunno tayiro kasala kiddo.

¹³ Siman kəlanjuma kawuri kəjidəa kasacce tiro kasala keddənniya, Filibusso kəldiye alama so, awo əjabba so tədīdəa əjapkeno.

¹⁴ Kəngayambadə Jerujalemnin duwon, am cidi Samariyaye mana Alayea kasaccanaro fangeranniya, tayiro Biturus-a Yahaya-aa juwayeyera.

¹⁵ Kadiranniya, Ruhu Alaye cawandoro tayiro moduwa keddo,

¹⁶ dalilnjudə tayiro cu Kəma Isayen kasala caddəna yaye, Ruhu Alaye wundunjamaro koroma jəpcəgənni.

¹⁷ Daji tayiro mukko gənajagane Ruhu Alaye kewando.

¹⁸ Simandə Ruhu Alaye mukko gənada kəngayambayen tinadəa kirunniya, wuri ci cəne

¹⁹ tayiro: «Kənduwo adəa wu yero sewo, wundu duwon tiro mukko gənagəkkənədə Ruhu Alayea cuwando!» yeno.

²⁰ Amma Biturusse tiro: «Kənjə Alaye kungunalan moworo təmanəmna nangaro, ni-a wurinəm-a kannuye njawo!

²¹ Lamar adən nuwanəm ye bawo, lambonəm ye bawo, karwunəm na Alayen kalkal gəni nangaro.

²² Təmme niadiwinəm adəa kolle Kəmandea lowone, waneye awo karwunəmbe gawurnjiyi.

²³ Nidə, karwunəm cələm fədək, koro biwun tikkerəmmaro ngirukko,» yeno.

²⁴ Koro Siman walde tayiro: «Alaa wuro sukkorowo, bare awo wulluwwa adəye falma wua suwandənni!» yeno.

²⁵ Daji sheda cade mana Kəmaye ambo satkeyeranniya, Biturus-a Yahaya-a kawuri kəjidəa bəla kada Samariyawuyen wuljaiaro Jerujalembə walladara.

Filibus-a adim lardu Habashaye-a

²⁶ Malaiya Kəmandeye laa Filibusso: «Cine kəla anəmninna lene jawal Jerujalemlan culuwe bərnə Gajayero lejīdəa gai!» yeno. Jawal adə karaa dəri.

²⁷ Daji cije jawal kidanniya, akko adim laa lardu Habashaye. Tidə kowona kura Kandatu Mai kamuye Habashawuye ye, baitəmbalmanju ye. Jerujalembə Alaro ambəttuwuro isəna duwon,

²⁸ amalenkenju kəmbayen napkada waldu cədi, koro kitawu Nawi Ishayaye kəraji.

²⁹ Daji Ruhu Alaye Filibusso: «Ləne amalenkedəa nagəne!» yeno.

³⁰ Filibus cəgase tia nayeyenniya, kitawu Nawi Ishayaye kəraji fanje tiro: «Awo kəranəmidəa asunəmi wa?» cəne tia kiworo.

³¹ Tiye: «Kam laa gəni bayinsuwoa, awiawin rangəkki?» cəne Filibussa juwa rokko napcaro dojeno.

³² Curo kitawuyen na kərajidə tima:

*«Dimi duwarambo caadi gai,
koro tama fuwu gərpətawunjuyen nukciwawo gai,
tidə ye mədək cinju kajənni.*

³³ *Nanguro casakke jirenju dapkeyera.
Wundu rakce kaduwunjuye mana cədi?
Awoa ronju dunian cattuluwuna.»[†]*

³⁴ Adim Habashayedə Filibusso: «Marne, wulsəgəne kəla wunduyen nawidə mana adəa cədi? Kəlanjun ra kəla kam gadeyen?»

³⁵ Daji Filibus cinju kaje awo kitawulan ruwuwada adən tiro kawuri kəji Isaye wulduwu badiyeno.

³⁶ Ledu cadī duwon, na laa ingiario kadiranniya, adimdə Filibusso: «Akko ingi! Awi wuro kasala njəddoro damsiyi?» yeno.

³⁷ [Filibusse: «Karwunəmnin kasaddəmmaa, yəji,» yenniya, tiye: «Isa Almasiwuma Tada Alayedə woro kasaddəkkəna,» yeno.]

³⁸ Daji wada ce amalenke dajo yenniya, Filibus-a adimdə-a tayi yindi samma jəpcane ingiro ngasaye Filibus tiro kasala kiddo.

³⁹ Ingilan keluwunniya, Ruhu Kəmandeye Filibussa na gadero kiado. Adimdə gadero tia curunni, amma karwu kəjiaro jawalnju jəgane leyeno.

⁴⁰ Filibusdə bərnı Ajoťussen duwon bəla bəlaro leje kawuři kəji wulji, har bərnı Kaisariyero kadio.

9

Shawuluye Isaa gamaro waldu

¹ Shawuludə kua yaye fuwurawa Kəmayero yikkado-a njejo-a majiario na rıman kurayero leje

² wotiya dandalla bərnı Damasselan dasaanaro ruwujaaro kiworo. Nianjudə nadən am Jawaldə* jaana, kwa yen kal, kamu yen kal kiwandoa, tayia tikkerəna Jerujalembokudo.

³ Jawal cəđane Damassa karənjəna duwon, sadəman nur samelan yiyilje tia dirije kəlyeno.

⁴ Daji cidiro bəp cure kowo laa tiro: «Shawulu, Shawulu, awiro wua basarsəmidə?» cəne fangeno.

⁵ «Kəma, ni wundu?» cəne kiworənniya, tiye: «Wuma Isa basarsəmidə wo.

⁶ Cine bərnıro ngaye, nadən kam laa niro awo dimidəa wulnjiyi,» yeno.

⁷ Am tia casadduwunadə gəm dayera. Kowodəa fanjana duwon, wundumaa carunni.

⁸ Shawulu cidin ciyenniya, simnju kaada yaye, awima curuiwawo. Daji tia jejane Damasso kasargawo.

⁹ Kawu yakkuro ti kambu, koro awima juwunni ye, canni ye.

¹⁰ Damaslan fuwura laa Ananiya canı mbeji. Kəmadə wahayilan† tiro: «Ananiya!» yenniya, tiye: «Akkoni, Kəma!» yeno.

¹¹ Kəmaye tiro: «Cine lai tiro cək canidəro lene fado Yahusayen kam laa bərnı Tarsusse Shawulu canı kore! Tidə moduwa cədi,

¹² koro wahayilan kam laa Ananiya canı ngaye sim cuwandoro mukko tiro gənajiyi curuna,» yeno.

¹³ Ananiya kalakciye: «Kəma, kəla kam adəyen, jiri kuttu kada Jerujalemnin mumınnanəmbo cəđdənadəa am ngəwuyen fakkəna.

¹⁴ Koro na adən kənduwo mukko wurawa rimannayen am cunəmba bowojaimaso sammaa geroye cuwandəna.»

¹⁵ Amma Kəmaye tiro: «Lene, fuwu jama kərđiya-a maiya-a jama Israyilaye-ayelan cunidəa mawojoro tia kidamanıro kərenəkkəna.

¹⁶ Wu kəłani bone cuni nangaro cai sammaa tiro fəlegəkki,» yeno.

¹⁷ Daji Ananiya leje fadodəro kərđaanıya, Shawuluro mukko gənajiyi tiro: «Kəramini Shawulu, Kəma Isa duwon niro kəla jawal tilan isəmmadəyen fəledəgənədə sim fandəme Ruhı Alaye jəmnjuworo wua sunodo.»

¹⁸ Sadəman awo laa kaskasi buniye gai simnjun casure sim kiwando. Daji cije tiro kasala keddo.

¹⁹ Ngawo adəyen kəmbo juwe duno kiwando.

Shawuluye Isama Almasiwudə woro bərnı Damasselan wuldu

Shawulu bərnı Damasselan fuwurawadə-a rokko kawu ganaro napkenniyama,

²⁰ dandal dandallo leje Isama Tada Alayedə wo cəne kawurınju wuldu badiyeno.

²¹ Am tia fanjana samma ajapcane: «Tıma gəna kam Jerujalemnin am cu adəa bowojaimaso‡ basarjıdə wo? Koro tayia tikkerəna wurawa rimannayero njadoro na adəro isəna, gəna?» canı.

²² Amma Shawulu cəyemaa kojənaro duno cuwande, har yauidiya Damaslan dasaanadəro mana tiro kalaktuwuye katkero. Tabbat Isama Almasiwudə woro tayıro isanojiyi.

²³ Ngawo kawu kadayen yauidiyadə sawardane nıa Shawulua njejoye ngoyera,

²⁴ amma Shawulu nıanjadəa fangeno. Bune-a kausu-a tia njejoro cınnawa bərnıyedəa gurejai,

²⁵ amma bune fuwurawanju tia ngojane curo jowoyen garuyen talaryera.

Shawulu Jerujalemnin

²⁶ Shawulu Jerujalembokadınniya, fuwurawadəro kəlduwuro mayeno, amma tayı samma tia riyea, dalıljudə tia fuwuraro mərsajanni nangaro.

* 9:2 9.2 *Jawaldə* - Jama Isaa gawudə kambarselan ro fando adəro jawal ro fandoye canı. † 9:10 9.10 *wahayi* - Awo laa kənnasim gai Ala kamba cakke kənəm cəđənnin curuidə. ‡ 9:21 9.21 *am cu adəa bowojaimaso* - Jama Isaa gawu.

²⁷ Daji Barnabas tia na kəngayambayero cuwude tayiro jiri kəla jawallen Kəma tiro fəlediye mana cəddəna ye, koro Damaslan ridu bawoaro cu Isayen manajəna yedəa isanoyeyeno.

²⁸ Sa adən Shawulu tayi-a rokko Jerujalemnin lenəmare cadi, cu Kəmayen ridu bawoaro manaji.

²⁹ Koro yaudiya tələm Gəresse jandejaidəro mana cədde kambiwu cadi, amma tayidə tia njejoro majai.

³⁰ Daji kəramiyadə adəa fangeranniya, tia bəрни Kaisariyayero caade bəрни Tarsussero juwayeyera.

³¹ Adəgaima jama Isaa gawu cidi Yahudiyaye-a Galileye-a Samariyaye-a samma dunoajane naptu nanlewaye cadi, koro Kəmaa ridanja-a bana Ruhu Alaye-alan fuwu jawune ngəwujai kasarga.

Bituruse kam tiyi nunaa isangaduwu

³² Biturus lardu sammaa diriji duwon, na muminna bəla Liddayen dasaanadə yero kadio.

³³ Bəladən kam laa cunju Iniyas tiyinju nga nuna kərwu wuskuro kəla bujiyen bowada mbeji.

³⁴ Bituruse tiro: «Iniyas, Isa Almasiwu nia isanganjəgəna. Cine bujinəm kərine!» yeno. Sadəman Iniyas wup ciyeno.

³⁵ Am samma bəla Liddaye-a faya Saronne-alan dasaanadə Iniyassa kerunniya, Kəmaa gawuro walyera.

Bituruse kamu nunaa roaro kalaktu

³⁶ Bəрни Yafayelan fuwura laa kamuye Tabita canı mbeji, tələm Gəresselan cunju Dokas.[§] Surro ser ngəwu cədi ye, talaawaa banajiyi ye.

³⁷ Yim anin kasuwa laa tia cədanə bawoyeno. Tia kasalyeranniya, curo soro sameyen gənayera.

³⁸ Bəla Liddayedə karən bəрни Yafayelan nangaro, koro fuwurawadə Biturus bəladən mbejiro fangeranniya, am yindi juwajagane tia lowojane: «Nandəro duwan are!» yera.

³⁹ Daji Biturus cije tayi-a rokko leyerə. Kadiranniya, tia soro sameyedəro kesado. Kamuwa kwa faccaanaa samma cesiriaro gərenjun dajane tiro kalwu so, gəmajə so Dokas sa tayi-a rokkodəlan cududənaa fəfəlejəgai.

⁴⁰ Biturus jamadəa ngimdən cuttuluwe tungurumje moduwa kido. Daji kamindəro suwordiye: «Tabita, cine!» yeno. Sim kaje Biturussa kirunniya, cije napkeno.

⁴¹ Biturus mukkoynen tia cədanə kisango. Daji kamuwa kwa faccaanaadə so, muminna gadedə soa bowoje tia ronjua tayiro kalakkeyeno.

⁴² Lawar adə bəрни Yafaye ngaro tatardiye am ngəwu Kəmaa kasatkerə.

⁴³ Daji Biturus bərnidən fado məndəlma laa tiro Siman canidəyen jəpce kawu kadaro napkeno.

10

Biturus-a Korneliyus-a

¹ Bəрни Kaisariyayelan kam laa cunju Korneliyus, ti soji kura Rombe curo kəwu Italiyaye caniyen kərgə.

² Ti-a am fannjuyə-a adinwu ye, Ala ridawu ye. Sadaa ngəwu jamaro ci, koro sawiso Alaa lowoji.

³ Yim laa kanji sa yakku kajiriyen wahayilan* malaiya Alaye laa nanjuro ise tiro: «Korneliyus!» cəni kiro.

⁴ Tia riyadaro simnin cəppo cure tiro: «Kəma, awi?» yenniya, malaiyadəye: «Moduwanəm-a sadaanəm-a awo taktuyero fuwu Alayero isana.

⁵ To, kərma am bəрни Yafayero juwagəne, kam laa Siman tiro Biturus canidəa bowoja iso!

⁶ Fado məndəlma laa Siman caniyen jəpcəna. Fannjudə ci tekuyen.»

⁷ Malaiya tiro jandəjəgənadə sapkadanniya, Korneliyus curo wolodiyanjuyen yindi-a koro curo sojiyanju tiro kida caddiyen mumin fal-aa bowoyeno.

⁸ Tayiro awo wakkajəna sammaa wuljiye bəрни Yafayero kinodo.

Wahayi Bituruse

§ 9:36 9.36 Tabita tiro Dokas canı - Maana cu aniyedə ngəri. kamba cakke kənəm cədnin curuidə.

* 10:3 10.3 wahayi - Awo laa kənnasim gai Ala

⁹ Wəjənanjuwa dunia kausu dawu gai am Korneliyus cunodənadə kəla jawallen bərnidəə karənjana duwon, Biturus moduwa dioro kəla sorodəyero tatkəno.

¹⁰ Daji kəna fanje masəna dio kirawo. Kəmbo dejai duwon, wahayi laa tia kida.

¹¹ Akko same fərəmde awo laa alama batta kura-a camun talgəmonju dewuyen tədana cidiyaro jəpci kiro.

¹² Curonjun ləmanna si dewua so, nganjın gərdawu so, ngudowa so jiri nguson mbeji.

¹³ Kowo laa nukce tiro: «Biturus, cine! Duwane ngərə!» yeno.

¹⁴ Amma Biturusse: «A'a, Kəma! Ngaltəma awo haram so, tayir gəni so bukkəni,» yeno.

¹⁵ Koro kowodə walde tiro: «Awo Ala halallo cədənədəro bare tayir gəni wulləmmi!» yeno.

¹⁶ Adə yakkuro wakkayənniya, sadəman battadə kəla samənnaro ciyeno.

¹⁷ Biturus kəla maana wahayidəyən hangalnju caa cijəna duwon, akko am Korneliyus cunodənadə fado Simanne cawore cawandə cinnadən dajane

¹⁸ kowo sapcane: «Siman kam tiro Biturus canidə na adən wa kərga?» cane keworo.

¹⁹ Biturus kua yaye kəla wahayidəyən juwula cədi duwon, Ruhu Alaye tiro: «Akko am yaku nia manjai.

²⁰ Cine jəmme shekku bawoaro tayi-a rokko lenowo, wu kəlani tayia nodəkkəna nangaro,» yeno.

²¹ Daji Biturus jəpce tayiro: «Wuma kam manuwidə wo. Awi njawudo?» cəne kiworənniya,

²² tayiye: «Soji kura Rombe cunju Korneliyus kam duwon jirema ye, Ala ridama ye, koro na jama yaudiya samməyən darajaadə, malaiya Alaye laa tiro nia fannjuro njuwudo mananəm fanjo yeno.»

²³ Daji Biturus tayia fadodən cəsəyē sosayeno. Wayənniya, cije kallo leyerə. Koro kərəmiya bərnə Yafayē laa ye tia kesadduwo.

²⁴ Wəjənanjuwa bərnə Kaisariyayero kadio. Korneliyusdə calan am fannjuye-a sawawanju-aa bowoje captana tayia gurejai.

²⁵ Biturus kadinniyama, Korneliyus tia kapciye fuwunjun nguje tiro sujada kiddo.

²⁶ Amma Biturus tia cəsange: «Cine! Wu ye adamgəna, diye!» yeno.

²⁷ Jandəjiyaro fadodəro ngayə am kada capkada nayeyeno.

²⁸ Tayiro: «Yaudiro kam jiri gadero kəlduwa-a fannjuro ngawo-a haramdə nayi kələndo nonuwwa, amma Ala wuro bare wundumaa tayir gəni bi harambo ngokkəniro isanosəgəna.

²⁹ Adə nangaro sa wua bowosuwwadəman garda bawoaro kadikko. To, nayia njaworəkki, awi dəlwu bowodundoye wo?» cəne kiworo.

³⁰ Korneliyusse tiro: «Ku kawu dewu sa adə gai fannin moduwa sa yakkuyē dikki duwon, kam laa kajəmu yiyiljia fuwunin fəledəne

³¹ wuro: «Korneliyus, Ala moduwənəm ye fanjəna, sadaanəm ye takcəna.

³² Bərnə Yafayero am node, Siman tiro Biturus canidəə bowoja iso! Ci tekuyən fado Siman məndəlməyən jəpkeno,» yeno.

³³ Sadəman niro am njukkunodəkkəno, ni ye kasaddəmə isəmmadə, jaurə ngəla. Adə nangaro kərna andi samma fuwu Alayən awo Kəmande wulsagane cəna sammaa fanduro captiyəna,» yeno.

Jawawi Biturusse fado Korneliyussen

³⁴ Daji Biturus cinju kaje tayiro: «Jiremaro Ala amba gayirduma gəni,

³⁵ curo jama fiye yayən kam duwon tia riye jire cədidəə ardijiro asunəkkəna.

³⁶ Ala mananju jama Israyilayero cədde Isa Almasiwuyən kawuri kəji nanlewaye tayiro wulyeyeno. Isama Kəma am samməyē wo!

³⁷ Ngawo Nawī Yahaya kawuri kəla kasala tuwayən jamaro cəddənayən, awo duwon cidi Galileyen badije cidi Yahudiya ngaro tatardəgənədəə nayi kələndo nonuwwa:

³⁸ Ala Isa kam Najaratte galaje tiro Ruhunju-a kənduwo-a kekko. Ala ti-a rokko nangaro dadaje ser cəde am dondi kənduwo Yiwulissen dasaana sammaa isangayeyeno.

³⁹ Awo cidi yauidiyayən-a Jerujalemnin-a cədəna samməyē andima shedawu wo. Kəskaro jajagane keyeso yaye,

⁴⁰ kawu yakkua Ala tia cəsange cakke fəleyaadan,

⁴¹ amma jama samməro gəni, andi Ala calan shedawuro kərəsanədəro, andi duwon ngawo Ala tia karmolan cəsangənayən ti-a rokko buiyəna ye, yayiyəna yədə.

⁴² Isayē andiro wada sade jamaro kawurinjū yiddiyo, tayiro timaa diye Ala sharama am roayə-a sanunayə-aro galajənədə wodəə satkəiyə yeno.

⁴³ Caman nawiya samma kəlanjun shedajane wundu duwon tia kasaccənamadə cunjulan gawara biwuwanjuye cuwandi canna.»

Ruhu Alaye kərdiyaro jəptuwu

⁴⁴ Biturus mana ania wulji ngai duwon, Ruhu Alaye am kawuridəa fanjai sammaro jəpkeyeno.

⁴⁵ Yaudiya Isaa gawu kajanjaa Biturus-a kallo isanadə ajapkerə, daliljudə Ala Ruhunjudəa kərdiya yero cina nangaro.

⁴⁶ Awoa təlam gadegaden mana cade Alaa congoridəa fangera. Daji Biturusse:

⁴⁷ «Am ani ye andi gai Ruhu Alaye cawandənədə, wundu gəle tayiro kasala ingilan njəddo dapciyi?» cəne

⁴⁸ wadə ce cu Isa Almasiwuyen tayiro kasala keddə. Daji Biturussa kawu ganaro dawunjan napcoro lowoyera.

11

Bayin Biturusse Jerujalemnin

¹ Kəngayambadə-a kəramiya cidi Yahudiyayelan dasaanadə-a kərdiya ye mana Alaye kasaccanaro fangera.

² Biturus Jerujalembə kadinniya, kəwu am kajaadayədə* tiro jakkade:

³ «Jəmbələmbayero ngaame, har tayi-a rokko masəna kiduw!» yera.

⁴ Daji Biturus lamardəa sawije tayiro wulduwu badije:

⁵ «Wu bərni Yafayelan moduwa dikki duwon, wahayi laaa kirukko. Akko awo laa batta kura gai talgəmonju dewuyen tədana samən naniro jəpkeno.

⁶ Hangal gənaadaro kirukkəniya, curonjun ləmanna si dewua so, nganjın gərdawu so, bundiya karaaye so, ngudowa so mbeji.

⁷ Daji kowo laa nukce wuro: “Biturus, cine! Duwane ngəre!” cəni fangekko.

⁸ Amma wuye: “A’a, Kəma! Ngaltema awo haram so, tayir gəni so ciniro ngaanni!” yekko.

⁹ Koro kowodə walde samən nukce: “Awo Ala halallo cədənədəro bare tayir gəni wulləmmi!” yeno.

¹⁰ Adə yakkuro wakkayenniya, awo samma walde kəla samennaro ciyeno.

¹¹ «Sadəman am yaku bərni Kaisariyayelan naniro canodənədə fado dəgaiyenədəro kadira.

¹² Ruhu Alaye wuro shekku bawoaro tayi-a rokko leniyo yeno. Daji kərami arakku ani wua sasadduwe fado kamdəyero kərgayiye.

¹³ Jiri malaiya laa fannjun daada curunadəa andiro wulseyera. Malaiyadəye tiro: “Am laa Yafaro node, Siman tiro Biturus canidəa bowoja iso!”

¹⁴ Mana duwon tilan ni-a am fannəmbe samma-a njəkkawo fanduwidəa niro wulnjiji,” cəna.

¹⁵ Ngaima mana dio ngəssəkkəna duwon, Ruhu Alaye andiro burwon jəmsaanadə gai, tayiro jəpkeyeno.

¹⁶ Daji mana Kəmaye adə takkekko: “Yahaya ingilan ambo kasala kiddo, amma Ruhu Alayelan nayiro kasala njaddi,” cəna.

¹⁷ To, Ala kənjo duwon andi Kəma Isa Almasiwua kasaddiyenədəro sadənədə gairo tayi yero kalkallo cinadə, wu wundu duwon rangəkke Alaro dapkəkkiyə?»

¹⁸ Adə fangeranniya, karwunja fasse Alaa congorəne: «Ala kərdiya yero amarjiye tuwa cade ro cawandi, diye!» yera.

Jama Isaa gawu bərni Antakiyayen

¹⁹ Tayi duwon kəla basari Istifanus nangaro cijənayen tataradanadə har lardu Fenisiye-a cuku Kuwirusse-a bərni Antakiyaye-aro leyerə. Yaudiyarə kajia, kam gadero mana Alaye wuljaganni.

²⁰ Adə yaye amnja laa cuku Kuwirusse-a bəla Kuraneye-adə bərni Antakiyayero leyeranniya, am təlam Gəresse manajaidə yero kawuri kəji kəla Kəma Isayen wulyeyera.

²¹ Kənduwo Alaye tayilan kərgə nangaro, am kada kasaccanadə Kəmaa gawuro walyera.

²² Jama Isaa gawudə Jerujalemlan lamar adə fangeranniya, Barnabassa bərni Antakiyayero kenodo.

* 11:2 11.2 kəwu am kajaadayədə - Yaudiya laa Isaa gawu duwon, jəmbələmbaa kasaccanni.

²³ Bərnidəro ise ser Ala tayiro cəddənədə kirunniya, karwunju kəjije tayi sammaro kowori ce karwu tiloaro Kəmaa jaa yeno.

²⁴ Barnabasdə kam ngələma, Ruhu Alaye-a kambərse-a tilan kasarga. Koro am gənağəni Kəmaro kəllaadara.

²⁵ Ngawo adəyen Barnabas Shawulua madaro bəрни Tarsussero leyeno.

²⁶ Nayeyenniya, tia bəрни Antakiyayero kiwudo. Saa fal latto jama Isaa gawudəro kəldagane am kadaa alamgera. Bəрни Antakiyayelaman fuwurawədə kəristalan bowodu badiyera.

²⁷ Yim anin nawiya laa Jerujalemlan bəрни Antakiyayero kadira.

²⁸ Falnja Agabus canı cije Ruhu Alaye tia cakke kəna kura laa dunia ngaro ngayi yeno. Kənədə jaman Kaisar Kəlodiyyussen wakkayeno.

²⁹ Fuwurawədə nia ngojane wundunja yaye kəla raktunjuyen bana laaa kəramiya cidı Yahudiyayen dasaanadəro juwajıyı yera.

³⁰ Ngainin kənjonja mukko Barnabasse-a Shawuluyə-aro casakke amwurawədəro juwayeyera.

12

Mai Hirudusse jama Isaa gawua basardu

¹ Jaman adən Mai Hirudus jama Isaa gawuye laanjaa basardu badije

² Yakuba yaana Yahayaye kashagarlan roro kejo.

³ Yaudiya adəa caraanaro kirunniya, Biturus yea kida. Adə sa sala Burodi Yis Bawoayen wakkayeno.

⁴ Kidanniya, kosoro cakke tia gureduro mukko kəwu dewu soji dewu dewuyero kekko. Nianjudə ngawo sala Laya Njəkkayirambən tia fuwu jamayen burwudu.

⁵ Biturussa kosolan rojana ngai duwon, jama Isaa gawudə ti nangaro tai dajane Alaa lowojai kasarga.

Malaiyaye Biturussa kosolan tuluwo

⁶ Yim wajıya Mai Hirudus tia cuttuluwıdəye bunenjua Biturus katte soji yındiyen sarga yındilan tikkerəna kənəm cədi. Koro cinnalan kosoram gureduwu ye mbeji.

⁷ Sadəman malaiya Kəmandeye laa gərenjun dajə nur sullurudəa waskeno. Biturussa sisilan bakce cəsange tiro: «Duwan cine!» yeno. Sərgawadə mukkonjun fiyadara.

⁸ Dajı malaiyadəye tiro: «Kajəmunəm lune, sunonəm yakke!» yeno. Ngai kidənniya, walde tiro: «Barmusnəm lune, wua səgai!» yeno.

⁹ Biturus culuwe tia giya. Awo malaiyadə cədənədə jirero ngojənni, wahayi curuiro təmayeno.

¹⁰ Dajı kəwu gureduwu burwoye-a yındiyə-aa koyeranniya, cinna suye bərnidəa wujidəro kadira. Cinnadə kəlanjuman fərəmdə caluwe lai fal geya. Sadəman malaiyadə tiro fatkeyeno.

¹¹ Biturus hangalnjurowalladanniya, karwunjun: «Kərma Kəmande malaiyanju cunode wua mukko Mai Hirudusse-a niadiwi jama yauidiyaye sanna-alan suttuluwunadəa jiremaro nokkəna.»

¹² Biturus adəa asuyenniya, fado Meram ya Yahaya tiro Markus caniyero leyeno. Fadodən am kada captana Alaa lowojai.

¹³ Biturus cinna ngaworambədə bakkenniya, fero kidama laa Roda canı kaduro kadio.

¹⁴ Kowo Biturusse asuyenniya, jauru kəji fanje cinnadəa kəjənnin ngerəmje jamadəro: «Biturus cinnan daada!» yeno.

¹⁵ Tayıye tiro: «Jorınəmma!» yera. Amma kəladən dajə ngaima yenniya, dajı tayıye: «Malaiyanjurowalji,» yera.

¹⁶ Biturusdə baktu koljənni. Kayəranniya, tia carune ajəpkera.

¹⁷ Dajı gəm cadoro mukko sapce tayıro jiri Kəmande tia kosolan cuttuluwunadəa wulyeyeno. Koro walde: «Yakuba-a kəramiyadə-aro awo ania wulğənowo!» cəne culuwe na gədoro leyeno.

¹⁸ Dünya wayenniya, dawu sojiyadəyen hangalsango gənağəni kəla awi Biturussa cuwandoyen ciyeno.

¹⁹ Mai Hirudus tia majı cuwandənnidə, kosoram gureduwudəro koro cədde wada ce tayıa roro ceyəno yeno. Dajı Mai Hirudus cidı Yahudiyayelan cije bəрни Kaisariyayero leje napkeno.

²⁰ Mai Hirudus am bərnı Tirre-a Sidonne-aro jaumaro gərgajəgəna. Tayidə karwu tiloaro fuwunjuro isane bana kowonanju Bilastus caniyə kewandənniya, naptu nanlewaye keworo, dalilnjudə cidi maiyedə cidinjaa ambaji nangaro.

²¹ Sardu kamdəgənadə kidənniya, Mai Hirudus kalwunju maila cakke kuris kərmaiyen napce tayiro jawawi kiddo.

²² Jamadə kowo sapkadaaro: «Kowo kambe gəni, ala laaye!» canı.

²³ Alaro darajadə cinni nangaro, sadəman malaiya Kəmandeyə laa tia bakkeno. Daji kuriso jawune ro kirəmbo.

²⁴ Mana Alayedə fuwu juwe cayemaa kojənarə tatardiyi kərga.

²⁵ Barnabas-a Shawulu-a kidanja bana kudoye Jerujalemnin keserənniya, Yahaya tiro Markus canidəa ngojane walladara.

KIDA KƏNGAYAMBA ISAYE LARDUWA KƏRDIYAYEN

13

Barnabas-a Shawulu-aa galanəme nodo

¹ Curo jama Isaa gawu bərnı Antakiyayelan dasaanadəyən nawiya-a maləmba-a mbeji, tayima Barnabas, Siman tiro Cələm canidə, Lusiyas bəla Kuraneyə, Manayi kam Mai Hirudus-a gananjən rokko cijana, Shawulu.

² Asem cadana Kəmandero ambəccagai duwon, Ruhu Alayə tayiro: «Barnabas-a Shawulu-aa galasəgənowo, kida duwon ti nangaro tayia bowokkənadəa cado!» yeno.

³ Daji asem-a moduwa-a cade tayiro mukkonja gənayeyeranniya, salamgera.

Barnabas-a Shawulu-a cuku Kuwirussero ledu

⁴ Ruhu Alayə Barnabas-a Shawulu-aa cunodənədəro, bəla Salukiyayero lejane nadən maararo ngasayə cuku Kuwirussero leyerə.

⁵ Bərnı Salamissero kadiranniya, dandalla yaudiyayen mana Alayə jamaro wulduwu badiyerə. Yahaya* ye rokkonjan tayiro banajiyi.

⁶ Cukudə sammaa rejane kojane har bəla Bafossero kadiranniya, kam laa sagawuma nawi kattuwuyə yaudi tiro Bar-Isa cania nayeyera.

⁷ Tidə gomnadə-a rokko. Gomnadə hangalla cunju Sarjiyus Bulus. Mana Alayə fandu cəraana nangaro, Barnabas-a Shawulu-aa bowoyeno.

⁸ Amma Bar-Isa tiro Alimas ye canı maananju sagawumadə tayia wayeno, gomnadəa kambərsədələn suwordu maji nangaro.

⁹ Daji Ruhu Alayə Shawulu tiro Bulus ye canidəa cakke tia simnin cappo cure

¹⁰ tiro: «Ni tada Yiwulisse, jire wadama, nanga so, jamba so sammalan təmbərammadə, jawal jireyə Kəmandeyədəa kattuwuyero kalaktu kolləmbawo wa?»

¹¹ Akko kərma mukko Kəmandeyə kəlanəmnin, kamburo walləme kawu ganaro kəngal rumbawo!» yeno. Sadəman bandəgəne so, duwu so tiro jəpcagane fofomje jeduma mayeno.

¹² Gomnadə awo wakkajəna adəa kirunniya, Isaa kasatkeno, alamdu kəla Kəmayədəa ajapcəna nangaro.

Jawawi Bulusse bərnı Antakiya cidi Bisidiyayen

¹³ Daji Bulus-a am tia casadduwuna-a bəla Bafossen maararo ngasayə bəla Fərga lardu Bamfiliyayero leyerə. Nadən Yahaya tayia kolje Jerujaləmbo wallada.

¹⁴ Tayidə Fərgayen kojane bərnı Antakiya cidi Bisidiyayero kadira. Yim tustuyea dandallo ngasayə napkera.

¹⁵ Curo Attaura Nawi Musayə-a kitawuwa nawiya-ayen kərayəranniya, wurawa dandalledə tayiro: «Kəramiya, mana galgaldəyə laa jamaro njəddoye tawwaa, wul-lowo!» yera.

¹⁶ Daji Bulus cijə mukkonju sapce tayiro: «Jama Israyilayə-a nayi Ala ridawu-a, fannowo!»

¹⁷ Ala Kəma jama Israyilayə kaariyandəa kəreje sa Masarnin naptu nansikudoye cadidən tayia isangəwujiyə dunoaro cədə mukko kənduwoalan tayia lardudən kittuluwo.

¹⁸ Kəla halnjayən kərwu fidewu gairo karaa dərilan kanadi kida.

¹⁹ Jama gadegadə tulur lardu Kan'anayən siyeyenniya, cidinjadəa warasaro tayiro kaino.

²⁰ Awo ani samma kərwu yer dewun fiwun gainin wakkayeno.

«Ngawo adəyən tayiro alkaliya kaino, har jaman Nawi Samailayero.

²¹ Daji mai keworənniya, Ala tayiro Shawulu tada Kisse jiri Biliyaminuyədəa ce kərwu fidewuro tayia kinodo.

* 13:5 13.5 Yahaya - Tiro Markus ye canı.

²² Daji tia səlyenniya, Nawi Daudaa mairo galaje kəlanjun shedaje: “Dauda tada Yisaiyea fandəkkəna, tima kam karwuni cəraanadə wo, awo raakkəna sammaa cədi,”[†] yeno.

²³ Wadu ngojənədə gai, Ala kaduwu kam adəyen jama Israyilayero Njəkkayima kisango. Tima Isa wo.

²⁴ Kawu isidəro, Nawi Yahaya jama Israyilaye sammaro kawuri kasala tuwaye mawoyeyeno.

²⁵ Kidanju njero cədi duwon, tiye: “Wunduro wua ngosew? Wu gəni ti wo! Nonowo, ti duwon je sunonjuye wuiduma tikkənədə ngawonin isi,” yeno.

²⁶ «Kəramiyani, nayi kaduwu Nawi Ibrahimbe-a nayi Ala ridawu-a, fannowo! Andimaro Ala kawuri njəkkawo fandoye adəa isanoseyera.

²⁷ Am Jerujalemnin dasaana-a amwurawanja-a Isaa Njəkkayimadəro asujanni, mana nawayaye yim tustuye fin yaye dandalnin kərajaidə yea asujanni. Adə nangaro tiro shara karmoye cadde ngainin casakke awowa nawayi ani wuljanadə wakkayera.

²⁸ Ayau roro njejoye tilan cawandənni yaye, Gomna Bilatussa lowojane tia cejo yera.

²⁹ Daji awo kəlanjun ruwuwada sammaa cade keserənniya, tia kəskadən casaye curo kauriyen gənayera.

³⁰ Amma Ala tia karmolan cəsange

³¹ kawu kadaro Isa am cidi Galileyelan Jerujalemba tia casadduwunadəro fəleyaada. Tayi ye kərma jamaro shedawu.

³² Andi ye nayiro kawuri kəji wadu duwon Ala kaariyandero ngojəgənədəye wulnjagaiye.

³³ Kərma Ala andi kaduwunjadəro Isaa karmolan sangoyen wadu adəa saddəna. Kitawu Jawuraye sura yindiye ruwuwadadə gai: “Ni Tadani, ku Bawanəmbo walləkkəna!”[†]

³⁴ «Tia karmolan cəsange təmmaro walde njərciwawodə, Alaye ngai cənna: “Barga duwon Daudaro waduro ngogəkke tabbatkəkkənədəa nayiro dəmnjagakki.”[†]

³⁵ Koro Jawuralan sura gaden tiye: “Ti Tayirəndəa yakkəme njərciwawo,”[†] cənna.

³⁶ To, ti Nawi Daudadə jamannjun kida Ala tiro kadarjəgənədəa cəde tumoyeyenniya, ro cəgəmbe gəre kaarinjusoyen sittərajane kaminnju njəpkeno.

³⁷ Amma ti Ala cəsəngənədə təmmaro njərcənni.

³⁸ «Kəramiyani, adəa ngəlaro nonowo! Kam adəyen kawuri gawara biwuwandoye nayiro njəddiyena.

³⁹ Tilaman diye kam tia kasaccənamadə gawara biwuye duwon wada Attaura Nawi Musaye gawilan ranguwe fanduwawodəa cuwande jiremaro walji.

⁴⁰ Adə nangaro hangal gənanowo! Bare kolluwe awo kitawuwa nawayayen ruwuwadadə nayiro wakkanjaganni:

⁴¹ “Nayi rudu gənaduwumasodə, ruiwo! Ajammowo, nuiwo! Dalilnjudə kəndo laa jamannndon dikki, kəndo duwon kam laa wulnjaanaman, yasarawwawo!”[†]

⁴² Bulus-a Barnabas-a dandalnin luwo cadi duwon, amdə yim tustuye fuwuyen awo ania tayiro wuljaaro lowoyera.

⁴³ Jamadə sapkadaranniya, yaudiya-a adinwu yauidiyaro waljana-a kada Bulus-a Barnabas-aa geya. Tayi ye tayiro gala cadde curo ser Alayen dasaa yera.

Bulus-a Barnabas-aye kərdiyaro kawuri Alaye wulduwu

⁴⁴ Yim tustuye dirije kadinniya, bərniiwudəye ngəwunja kawuri Kəmandeyea fanduro capkadara.

⁴⁵ Yauidiyadə jama kada kadamidəa kerunniya, nandəri tayia cədanə awo Bulus wuljidəa kambiwujane tia rarayera.

⁴⁶ Amma Bulus-a Barnabas-a ridu bawoaro tayiro: «Burwon nayiro mana Alaye njəddodə wajipco, amma tia wanuwe martawa ro sawisoye fandoye yittuwwiwo nayi kəlandoa ngonuwwadəro, akko kanji kərdiyayero suwordiye!

⁴⁷ Akko wada Kəmande sadənədə: “Nia kərdiyaro nur njukkudomaro njədəkkəna, dajiram duniayero njəkkawo yadəmiro.”[†]

⁴⁸ Kərdiyadə adəa fangeranniya, kəjinju fanjane mana Kəmandeyero daraja njə badiyera. Am duwon Ala tayia ro sawisoye kədarjəgəna samma kasatkerə.

⁴⁹ Mana Kəmandeyə cididə ngaro tatargaada.

⁵⁰ Amma yauidiyadə hangal kamuwa darajaa Ala ridawu-a fuwuwu bərnidəyeyə-cəsange Bulus-a Barnabas-aa basarjane tayia cidinjan duyera.

[†] 13:22 13:22 Jaw 89.20   [†] 13:33 13:33 Jaw 2.7   [†] 13:34 13:34 Ish 55.3   [†] 13:35 13:35 Jaw 16.10   [†] 13:41 13:41 Hab 1.5   [†] 13:47 13:47 Ish 49.6

⁵¹ Daji Bulus-a Barnabas-a tayiro katti sinjaye kagakcane† bərnı İkoniyayero leyerə.

⁵² Fuwurawadə karwunja jauru kəji ye, Ruhu Alaye tayilan kərgə ye.

14

Bulus-a Barnabas-a bərnı İkoniyayelan

¹ Bərnı İkoniyaye yen Bulus-a Barnabas-a dandal yaudiayero ngasaye mana cade har yaudiya-a am Gəresse-a kada kadami İsaə kasatkera.

² Amma yaudiya kasattu wajanađə hangal kərdiyaye casange casakke kəramiyadəə ngukkera.

³ Ngai duwon, kawu ngəwuro napcane ridu bawoaro kənduwo Kəmandeyen kawuri kedo. Kəmande ye alama so, awo əjabba so dio tayiro amarjiye mananju ser fandoyedəə jirero tabbacciıyı kərgə.

⁴ Amma bərnıwudə yaktane laa yaudiyađəə geya, laa ye kəngayambadəə geya.

⁵ Daji kərdiya so, yaudiya so fuwuwunja-a rokko sawardane tayia basarjane dongur kauyen ceyesi yera.

⁶ Kəngayambadəə adəə fangeranniya, cagase bərnıya cidi Likoniyaye Listəra-a Darbe-a bəlamaskıyanja-aro leyerə.

⁷ Na ani yen kawuri kəjidəə ambo wulyeyera.

Bulus-a Barnabas-a bərnı Listərayelan

⁸ Bərnı Listərayelan kam laa si canaa mbeji. Tən tambənayen ti ngurdiyi, koro ngaltema sinjun lejnı.

⁹ Kamdə mana Bulusseə kərənji duwon, Bulus tia simnin cəppo cure kambərsenju ngaduyea kirunniya,

¹⁰ kowo sapce tiro: «Cine, sinəmlan cəkko dane!» yeno. Sadəman kamdə wup cije dadadu badiyeno.

¹¹ Jamadə awo Bulus cədənədəə kerunniya, təlamnıya Likoniyayen kowo sapcane: «Akko əlawə laa camuno kamben samelan jəmsaana!» canə

¹² Barnabassa Jewuslan bowojane Bulus yea Hermeslan* bowoyera, tima mana diomadə wo nangaro.

¹³ Jama riman Jewusse ti duwon fado sənəmnıyue fuwu bəlayen dəganadə dalowə-a fəreyə-a ngaworam bərnıdəyero kiwudo, ti-a jamadə-a rokko bu fida dio caraana nangaro.

¹⁴ Amma kəngayamba Barnabas-a Bulus-adə adəə fangeranniya, kalwunja karjane† dəgaljane dawu jamadəyero ngasaye kowo dunoro sapcane

¹⁵ tayiro: «Jama, awiro awo ania diwi? Andi ye am nayı gai, diye! Koro nayiro kawuri kəji wulduwuro kadiye. Awo bowu ania kollowo, Ala Kəndəgaima ti same-a cidi-a tekua awo curonjan dasaana samma-aa əlakcənədəro təmdəgənowo!

¹⁶ Jama kureyen jama sammaa kolje jawalnıya caraanaa ngoyera.

¹⁷ Adəson sawiso awo ngəla cədidə shedanjuro waljəna. Ngaima samelan ingi cudduri, koro nemadəə sanjulən fanduwı. Kəmbo njade karwundo kəjji,» yera.

¹⁸ Mana ania caddima, kiaddin jama capkadədəro bu fida adəə tayı nangaro dio dəpkeyera.

¹⁹ Daji yaudiya laa bərnı Antakiyaye-a İkoniyaye-alan isane jamadəə kaanjaro kedənnıya, Bulusso dongur kauye gəgəpcagane nuna canə gərjane ngawo bəlayen kolyera.

²⁰ Amma fuwurawadə isane tia dirijane kəlyeranniya, cije walde bərnıdəro kərgawo. Wəjananjua Barnabas-a rokko bərnı Darbeyero leyerə.

Bulus-a Barnabas-aye bərnı Antakiya cidi Sıriyero waldı

²¹ Bulus-a Barnabas-a kawuri kəjidəə bərnı Darbeyelan wuljane am kada İsaə gawuro walyeranniya, bərnı Listəraye-a İkoniyaye-a Antakiyaye-aro walladara.

²² Karwu fuwurawadəyero duno casakke kambərsenjan fuwu jaworo kowori cade tayiro: «Sai jauru bone yayıyeyə duwon, nodo bargaa Alayero ngayıye,» yera.

²³ Curo jama İsaə gawu fıye yayen amwurawa galayeranniya, moduwa-a asem-a cade tayia mukko Kəma mərsajanadəyero kesakko.

²⁴ Daji cidi Bisidiyayeə rejane kojane lardu Bamfiliyayero leyerə.

²⁵ Bəla Fərgayelan kawuridəə wulyeranniya, bəla Attaliyayero koyera.

† 13:51 13.51 tayiro katti sinjaye kagakcane - Səmo kasta. Wowom Alayero tayia koljagai. * 14:12 14.12 Jewus-a Hermes-a - Cuwa sənəmbanjaye. Jewusdə sənəm kura, koro Hermesdə wakılınju. † 14:14 14.14 kalwunja karjane - Noduwuram karwukuttaye.

²⁶ Nadən maararo nğasaye bərnı Antakiya cidi Sırıyero kadıra. Caman bərnıdən Isaa gawudə tayıro kida kərma tumoğanadəro ser Alaye cakkorəna.

²⁷ Kadiranniya, jama Isaa gawudəa capcane awo Ala tayı yındiyen cədəna samma-a jırı kərdiyaro cinna kambərse fandoye kajəgəna-aa tayıro wulyeyera.

²⁸ Bulus-a Barnabas-a kawu kədaro dawu fuwurawadəyən napkera.

15

Sawari Jerujalemlan

¹ Am laa cidi Yahudiyayen bərnı Antakiyayero isane kəramiyadəa alamdu badiyera. Tayıro: «Ada Nawi Musaye gawe nayia kajanjannia, ranguwe njəkkawo fanduwawo,» yera.

² Bulus-a Barnabas-a mananjadəa kasatturo wajane kambıwu jau fit kədənniya, jama sawardane Bulus-a Barnabas-a amnja gade laa-a Jerujalemba na kəngayamba-a amwurawa-ayero leja kəla mana adəyən gasıpca yera.

³ Jama Isaa gawudə tayia kenodənniya, lardu Fenisiye-a Samariyaye-a rejane kəjai duwon, kəramiyadəro lawar Alaro waldu kərdiyayədəa wuljagane tayı samma jauru kəji fangera.

⁴ Jerujalemba kadiranniya, jama Isaa gawu-a kəngayamba-a amwurawa-adə tayia mukko yındin kemowo. Daji awo Ala tayiyen cədəna sammaa wulyera.

⁵ Amma Isaa gawu kəwu Farisawaye laa cijane tayıro: «Sai tayia kajajane Attaura Nawi Musayea jaaro tayıro wada cadiya duwon,» yera.

⁶ Daji kəngayambadə-a amwurawadə-a kəla lamar adəyən sawarino capkadara.

⁷ Ngəwuro gasıpkeranniya, Biturus cije tayıro: «Kəramiya, tussəna Ala wua curondon kəresəna kərdiyaso cinlan kawuri kəji fanja kasaccaro nayı nonuwwa.

⁸ Koro Ala ti karwu nodumadə Ruhunju andiro sadənədə gai, tayı yero ce tayia ardijənədəa shedayeno.

⁹ Andi-a tayı-a gayırsanni, kambərsənja nangaro karwunjaa tulje tayıro walyera.

¹⁰ To, awıro Alaa rijammuwe kurwowu duwon bi kaariyandema bi andima rangiye ngoniyendedəa fuwurawa anıro gəngəwıd?

¹¹ A'a! Tayı ser Kəma Isayen njəkkawo cawandənədə gai, andi ye ngaiman fandiyenaro kasaddiyena.»

¹² Jama captanədə samma gəm cadəna kərənjai duwon, Barnabas-a Bulus-a alama so, awo ajabba so Ala tayiyen dawu kərdiyayen cədəna sammaa tayıro wulyeyera.

¹³ Mananja cade keseranniya, Yakubaye tayıro: «Kəramiya, manani fannowo!

¹⁴ Siman jırı Ala burwoman kərdiyaa njunoje curonjan am jamanjuro waljaro kərejənədəa wulsaana.

¹⁵ Koro mana nawiyye ye adəa tabbaccana, akko awo kitawulan ruwuwadadə:

¹⁶ "Alaye: 'Ngawo adəyən isəkke leima Daudaye curənədəa waldəkke tandəkki. Awo wurdənədəa bərinno səgəpkəkke tandəkki.

¹⁷ Adəgaima adamgəna gapcanadə, har kərdiya samma duwon tayia cunilan bowojaidə, wu Kəmanjaa masai,' yeno Kəmande awo ania cəde

¹⁸ tən kuren ambo isanojəgənədə."†

¹⁹ «Adəma nangaro, kəramiyani, wuyenna, bare am jama kərdiyaye Alaa gawuro waldu cadidəa suwolliyende,

²⁰ amma sai da sənəmbo tina ngəro so, kənjəna dio so, ləman duwadənni ngəro so, bu nja soa wajaro tayıro ruwuniyo.

²¹ Awoa tən jaman kureyen yim tustuye nguson bərnı fin yaye dandalnin Attaura Nawi Musayədəa jamaro kərajagane alamjai.»

Kəramiya fərdunja kərdiro wotiya juwaduwu

²² Daji kəngayamba-a amwurawa-a jama Isaa gawu samma-a am curonjan kərenəme Bulus-a Barnabas-aro kəlgəme bərnı Antakiyayero juwaduwuro ngəlaro kero. Am jamadəlan darajaa Yahusa tiro Barsabas canı-a Silas-aa kərejane

²³ wotiya ngai ruwuwada mukkonjaro kesakko: «Andi kəramiya kəngayamba-a amwurawa-a nayı kəramiyandə fərdundo kərdi bərnı Antakiyaye-a cidi Sırıye-a Kilikiyaye-aro, salam!

²⁴ Am laa amari yiyende duwon curonden caluwe alamdunjan nayia suwolnjane hangalndo casangənədəa fanniyena nangaro,

²⁵ andi samma ci tiloaro am laaa kərenəme sawawande Barnabas-a Bulus-a jauru rayiyənədəro kəlgəme nandoro juwaduwuro ngəlaro kiruiye,

²⁶ tayi duwon cu Kəmande Isa Almasiwuye nangaro ronja caladənədə.

²⁷ Adə nangaro Yahusa-a Silas-aa kinodiye, tayi ye awo ruwuniyenədəa cinjalan wulnjagai.

²⁸ Ruhū Alaye-a andi-a kurwowu gade nayiro gənanjagaiyewaworo ngəlaro ruiyena, sai awo nayiro wajip ani, tayima

²⁹ da sənəmbo tina ngəro so, bu nja so, ləman duwadənni ngəro so, kənjəna dio so wanowo! Awo aniro kanuwia, ngəla diwwa. Kələwan dəgəiwō!»

³⁰ Daji jama tayia salamgeranniya, bərnī Antakiyayero lejane jama Isaa gawudəa capcane tayiro wotiyadəa kedo.

³¹ Kərayəranniya, kowōri njodəro kəji fangera.

³² Yahusa-a Silas-a tayi kəlanjama nawiyadə kəramiyadəro kowōri cade mana kadan karwunjaro duno kesakko.

³³ Kawu ganaro bərnidən napkeranniya, kəramiyadə na jama tayia juwajaanayədəro waldaro tayia alakələwayera.

³⁴ [Amma Silas nadən napci yeno, Yahusa runju Jerujalembō walladan.]

³⁵ Bulus-a Barnabas-a bərnī Antakiyayelan napcane am gade ngəwu-a rokko kawuri kəji kəla mana Kəmandeyen alamjane wuljai kasarga.

Bulus-a Barnabas-aye firda

³⁶ Ngawo kawu ganayen Bulusse Barnabasso: «Waldiyo, kəramiya bələwa na mana Kəmandeye wulliyena sammayədəa dalliyo, naptunja ruiyo!» yeno.

³⁷ Barnabasdə Yahaya tiro Markus canidə yea ngojane rokko lejaiya, cəraana,

³⁸ amma Bulusse kam tayi-a rokko kidaro lejai duwon cidi Bamfliyayen tayia koljənədəa bare ngojanni yeno.

³⁹ Kambiwi jau fit cade, har firgadara. Barnabas Markussa ngoje maararo ngasaye cuku Kuwirussero leyerə.

⁴⁰ Bulus ye Silassa kəreje kəramiyadə Kəmandeyen tayiro ser cakkorəne alakələwajane leyerə.

⁴¹ Daji Bulus larduwa Siriye-a Kilikiyaye-aa jəgane jama Isaa gawudəye karwunjaro duno cakki kərga.

16

Timotiye Bulus-a Silas-aro kəlduwu

¹ Bulus bərnī Darbeye-a Listəraye-aro leyeno. Nadən fuwura laa cunju Timoti mbeji. Ti tada kamu laa yaudi Isaa gamaye, amma bawanjudə kam lardu Gəressə.

² Kəramiya bərnī Listəraye-a Ikoniyaye-alan dasaanədə Timotiye ngəlanju wuljai.

³ Bulus ti-a kallo lejaro cəraye yaudiya na anin dasaana samma bawanju kam Gəressero nojana nangaro tia kajayeno.

⁴ Bərnī bərnīro lejai duwon, sawari kəngayamba-a amwurawa-a Jerujalemnin dasaanaye kamjanədəa tayiro cadəne jaa yera.

⁵ Adəgaima jama Isaa gawu kambərsenjan duno cawande yim nguson nanngəwunja tərgai kərga.

Wahayī Bulusse

⁶ Ruhū Alaye Bulus-a Silas-aro cidi Asiyayelan mana Kəmaye wuldu dapcəgənədə, larduwa Firijiyaye-a Galatiyaye-ayen rejane koyera.

⁷ Karən cidi Misiyayero kadiranniya, cidi Bitiniyayero ledu mayera, amma Ruhū Isaye tayiro amarjəgənni.

⁸ Daji cidi Misiyayen kojane bərnī Taruwassero leyerə.

⁹ Curo buneyen Bulusso wahayī fələdiye, kam laa lardu Makidoniya daada tiro: «Are Makidoniyo, andiro banasagane!» cəne tia lowoji kiro.

¹⁰ Wahayidəa kirunniyama, Makidoniyo ledu mayeyiye, Ala tayiro kawuri kəjidəa wulduwuro bowosanaro noniyena nangaro.

Kamu fərdū kərdiye Isaa gamaro waldu

¹¹ Daji bərnī Taruwassen maararo ngayiyə cuku Samotəraki caniyero cəkko leyeiyə. Wajənanjua bərnī Niyabolissero kadiyendeyə,

¹² nadən bərnī Romanwuyə duwon bərnī kura lardu Makidoniya Filibi canidəro isiyə kawu ganaro napkeiyə.

¹³ Yim tustuyə ngaworam bərnidəyən luwiye ci bərəmbe na moduwa cadi təmaniyənədəro leyeiyə. Napkeiyendeyə, kamuwa captanədəro manaduwu badiyeyə.

¹⁴ Kamu Ala ridama laa batta kime ladoma bərnī Tiyatiraye tiro Lidiya canī manadəa kərnəji, Ala awo Bulus wuljidəa kasatturo karwunjuro kekko.

¹⁵ Ti-a am fannjuye-aro kasala kiddiyendeya, andia lowosane: «Wu Kəmaa mərsadamaro ngosuwaa, arowo fannin jəmmowo!» cəne andia sasakke leyeiye.

Gureduma kosorambe-a am fannjuye-aye Isaa gawuro waldu

¹⁶ Yim laa na moduwa dioyedəro ledu diye duwon, kir laa karuwama ise andia kamseyera. Sedandə tia cakke kuro cəde ngainin kəmwənjuro wuri kada cukkudi.

¹⁷ Daji Bulus-a andi-aa ga ngəsse kowo sapce: «Am ani kadunowu Ala Kəma Saməmaye, nayiro jawal njəkkawo fandoyedəa wulnjagai,» cəni.

¹⁸ Kawu kədaro ngai cədidə, kəla Bulussen njən culuwe suworde sedandəro: «Cu Isa Almasiwuyen niro wulnjəgəkki, tia kolle luwe!» yeno. Sadəman tia kolyeno.

¹⁹ Amma kəmwənjudə təmanja wuri fandoye baworo waljənarə asuyəranniya, Bulus-a Silas-aa cadane gərjane farsambo na fuwuwuyero kesado.

²⁰ Daji fuwu alkaliyayero kewudənniya, tayiro: «Am ani yaudiya, bərnindero fitəna cawudi,

²¹ ada duwon kasattunju bi ganju wowom andi Romanwuro damsaanaa cakkarai.»

²² Jamadə ye Bulus-a Silas-aro capkaadara. Daji alkaliyadə kajəmu Bulus-a Silas-ayea dunon řinjane wada cade kalan bakkerə.

²³ Ngəwuro tayia bakkeranniya, kosoro casakke guredumadəro wada cade fəřəstaiwaworo rojo yera.

²⁴ Wada adəa kiwandənniya, tayia curo kosoramben sulluru daryeyedəro cakke sinjaa dəmbəlo tuyeyeno.

²⁵ Bune dərdu Bulus-a Silas-a moduwa cadi Alaro aiya njungoroye yejagai, kosowu gade ye tayia kəřənjai ngai duwon,

²⁶ cidi dama baworo loloje fərdu kosoramdəye moji badiyeno. Sadəman cinnaso samma fəřəmdane sərğa kosowu sammaye wuiyadara.

²⁷ Guredumadə kəřəmnin cije cinna samma kaada kirunniya, kosowu nga cagasəna cəne kəlanju njejoro kashagar fitkeno.

²⁸ Amma Bulus kowo sapce: «Bare kəlanəm lorunəmmi! Andi samma menna,» yeno.

²⁹ Guredumadə fətəla cuwore gangadaro ngaye lolojiaro fuwu Bulus-a Silas-ayen tungurumje nguyeno.

³⁰ Tayia deyaro cuttuluwe: «Maləmba, awi dikke njəkkawo fandəkki?» cəne kiworənniya,

³¹ tiro: «Kəma Isaa mərsane, ni-a am fannəmbə samma-a njəkkawo fanduwı,» yera.

³² Daji ti-a am fannjuye samma-aro kawuri Kəmayea wulyeyera.

³³ Bune sa adəman tayia cade tunonjaso tulyeno. Tulyenniyama, Bulus-a Silas-adə ti-a am fannjuye samma-aro kasala* keddo.

³⁴ Tayia fannjuro kiwudənniya, masəna tayiro kaino, koro Alaa mərsajəna nangaro ti-a am fannjuye-aye karwunja jəuro kəjiyeno.

³⁵ Dunia wayenniya, alkaliyadə sojiya canode: «Am ania kolle leja!» yera.

³⁶ Daji guredumadə mana ania Bulusso wuljiye tiro: «Alkaliyaye nayia kolnjakko canna. Adə nangaro luwowo, kəlewən lenowo!» yeno.

³⁷ Amma Bulusse tayiro: «A! Andi Romanwu duwon, shara saddənnin fuwu jamayen bansane kosoro sesakko! Kərma asərłan andia koldu majai wa? Suwana! Tayi kəlanjama isa kolsa!» yenniya,

³⁸ sojiyadə waldane alkaliyadəro mana Bulussedəa wulyeyera. Alkaliyadə ye Bulus-a Silas-aa Romanwuro fangeranniya, řijane

³⁹ isane nanjan gawara cawore kosolan cattuluwe tayia lowojane bərnidən caluwo yera.

⁴⁰ Bulus-a Silas-a kosolan keluwunniya, fado Lidiyayero leyera. Nadən kəramiya-a tade tayiro kowori cade sapkadara.

17

Hangalsango bəрни Tasalonikayelan

¹ Bulus-a Silas-a bəрни Amfibolis-a Aboloniya-ayen řejane koyeranniya, Tasalonika bəрни duwon curonjun dandal yauidiyaye laa dəganadəro kadira.

² Kəla adanjuyen Bulus nanjaro ngaye yim tustuye gadegade yakkuro awo kitawulan ruwuwadadəa tayiro řisarjiye

³ Ala kədərjəna Almasiwudə bone cane nune karmolan ciji adəa bayinjə tabbacciye tayiro: «İsa kam kəlanjun mana njaddəkkiđə, tima Almasiwudə wo!» yeno.

* **16:33 16:33 kasala** - Noduwuram biwulan sanune Almasiwuro kəldagane roaro cijanaye.

⁴ Yaudiyađəyə laanja-a am Gəressə Ala ridawu kada-a kamuwa darajaa gənağəni-a mananjudəa kasaccə Bulus-a Silas-aro kəllaadara.

⁵ Amma yaudiya laa kandurijane kəladowa am bowuye farsamnin majane təmbaljagane hangalsango bərnidən casange Bulus-a Silas-aa fuwu jamayero kudoro fado Jasonnero cagase leyerə.

⁶ Tayia najagannidə, Jason-a kəramiya gade laa-aa fuwu fuwuwu bərnidəyəro gərjane kowo sapcane: «Am dunia ngan hangalsango cadidə na adə yero isane,

⁷ Jason ye tayia fannjun cəsaana. Tayi samma wowom Kaisarre* ga wajane mai gade Isa canı menna wuljai,» yera.

⁸ Jama-a fuwuwudə-a adə fangeranniya, hangalnja ciyeno.

⁹ Jasonsoyen beli kemowonniya, koljane leyerə.

Bulus-a Silas-a bəрни Biriyaşelan

¹⁰ Dünya ləmgənniyama, kəramiyadə Bulus-a Silas-aa casakke bəрни Biriyaşero leyerə. Kadiranniya, dandal yaudiyaşero kasargawo.

¹¹ Yaudiya ani am bəрни Tasalonikayedəro kəla fərməgadaa wo. Kawuřidəa mukko yindin camoye, har awo ani jire waro noduro yim nguson kitawudəa fəsanjane carui.

¹² Adə nangaro amnja ngəwu Isaa kasatkera, koro curo am Gəressədən kamuwa darajaa-a kongwawa-a gənağəni ye kasatkera.

¹³ Amma yaudiya Tasalonikayedə Bulus Biriyaşelan mana Alaye wuljidəa fangeranniya, na adə yero isane jamaa təmbaljagane fitəna kewudo.

¹⁴ Sadəman kəramiyadə Bulusso ci tekuyədəro lejo cane sapkadan, amma Silas-a Timoti-a nadən napkera.

¹⁵ Am Bulussa casadduwunadə tia har bəрни Atinayero kesado. Daji Bulus tayiro wada ce Silas-a Timoti-a nanjuro duwaduwən isa yenniya, sapkadara.

Jawawi Bulusse bəрни Atinayelan

¹⁶ Bulus bəрни Atinayen Silas-a Timoti-aa guredu cədi duwon, bəladən ndaran yaye gumkiyaaro curunadə, karwunju kuttayeno.

¹⁷ Adə nangaro Bulus curo dandalle yen yaudiya-a Ala ridawu-a manadai, farsam yen yim nguson am tadidə-a ngai cadi.

¹⁸ Koro ilmuwu laa kəwu Abikuriyaye-a Sitokiyaye-a† ye ti-a jandedu badiyera. Laanjaye: «Kam kalala ngəwua adə, awi gəle wulji?» canı, laa ye: «Alamanju sənəmba lardu gadəye mawoduma,» canı. Adəa wuldunjadə, Bulus kawuři kəji kəla Isa-a karmolan cidu-ayen wulji nangaro.

¹⁹ Daji tia ngojane fuwu majilis na duwon tiro Kəri Arasaye‡ caniyədəro caade tiro: «Nda awo bəřin alamməmidəa andiro wulsagane, ngəlaro fanniyo!

²⁰ Ilmu yikkərami kaande-a gade adəyə maananju noduro maniye,» yera.

²¹ Awoa am bəрни Atinaye samma-a kusottowa bərnidən dasaana-adə ilmu bəřin wuldu-a fandu-a gənia, awıma gade cadiwawo.

²² Daji Bulus cije dawu majilisdəyən dajə tayiro: «Am bəрни Atinaye, nayi jiri fin yaye juro adınwuro rukkəna.

²³ Bərnindon dadanəkke gumkiyando rukki duwon, curonjan har laya duwaduram laa kəlanjun adə kurgadaa kirukko: “Ala laa nodənniye.” Awo nonuwwilan ambətkəwi adə, timaa isanonjagakki.

²⁴ Ala duwon dunia-a awowa curonjun dasaana samma-aa alakcənadə, ti Kəma same-a cidi-aye nangaro, curo fadowa kam cədadənayen gəni kərga.

²⁵ Koro mərəduju bawo nangaro, mukko adamgənayen gəni kistiyyi, tima wundu yaşero ro-a sindu-a awo gade samma-aa njoma wo.

²⁶ Kam falnin jama gadegade sammaa alakkeno, duniaye ndaranjun yaye dasaaro. Jama sammaro jaman kəndəgainjaye kamjiye koro cidınjaro karangi kiddo.

²⁷ Adəa dionjudə, farafaraja tia maja, yoyenoa, cawandoro. Jiremaro katte ti-a wundundeşe-a kuruwu gəni.

²⁸ Manawundo laasomaye cannadə gai: “Tiyen ro kiwandiyə, dadaniyē, kərgaiyē,» koro: “Andi ye kaduwunju.”

²⁹ «To, andi kaduwunjudə, bare tia gumki dinarre so, řiwullayə so, kauyē so awo duwon amso ilmunja-a nangoninja-anin cadandənadəyə camunno ngoniyende.

³⁰ Jaman nodunambuyen Ala wowom gənaduwu wajəna yaye, kərmadə am samma ndaran kasarga yaye tuwa cado yeno,

* 17:7 17.7 Kaisar - Gomna kura Römbe. † 17:18 17.18 kəwu Abikuriyaye-a Sitokiyaye-a - Kəwuwa ilmuwuyə. Abikuriyadə kəji fanda majai, koro Sitokiyadə kəla řiwo majai. ‡ 17:19 17.19 Kəri Arasaye - Majilis kureyē bəрни Atinaye. Tidə juro nowada, koro kəla kəri laa tiro Kəri Arasaye caniyen kərga.

³¹ dalilnjudə kam shara diomaro galajənayen duniaro yim falnin shara jireye cəddi cəne sardu kamjəgəna. Nianju adəa wundu yayero tabbattuuro kamdəa karmolan kisango.»

³² Mana kəla karmolan ciduyədən fangeranniya, laanja rudu gənayera, amma laa ye: «Gademinno kəla adəyen nia kərənnjiye,» yera.

³³ Daji Bulus nanjan sapkadan.

³⁴ Amma am laa tiro kəldagane Isaa kasatkerə. Curonjan Diyonisiyas tima majilisma-a kamu laa Damaris cani-a am gade-a.

18

Bulus bərni Korintiyelan

¹ Ngawo adəyen Bulus bərni Atinayedəa kolje bərni Korintiyero leyeno.

² Nadən yaudi laa cidi Fantussen tambəna Akila cani-a kattado. Ti-a kamunju Bilkisu-a tussənni lardu Italiyayen isana, Kaisar Kələdiyus wada ce yaudiya samma bərni Rombea kolja cəna nangaro. Daji Bulus nanjaro leje,

³ tayi samma sanianja tilo leima tandodə, tayiro kəldiye fannjan napce rokko kida kedo.

⁴ Yim tustuye nguson Bulus dandallan jama-a manadai, yaudiya-a am Gəresse-a Isaa gawuro waljaro maji.

⁵ Daji Silas-a Timoti-a lardu Makidoniayen kadiranniya, Bulus mana Alaye sattuwuro kəlanju ce yauidyaro Isadə tima Almasiwu wo cəne shedaji kərga.

⁶ Amma yauidyadə tia wajane rarayeranniya, kajəmunju kagakce* tayiro: «Ala bundo kələndoro kalakuwo, wu dawun bawo! Kua adən fuwun na kərdiyayero lekki,» yeno.

⁷ Daji nadən sapte fado kam laa Ala ridama tiro Titus Justus caniyero leyeno. Fannjudə gəre dandaldəyen kərga.

⁸ Kərifus kura dandaldəye-a am fannjuye samma-a Kəmaa kasatkerə. Koro Korintiwu kada ye fangeranniya, kasaccane tayiro kasala keddo.

⁹ Bune laa wahayilan Kəmaye Bulusso: «Bəre rinəmmi! Manane, bəre gəm dimmi!

¹⁰ Wu ni-a rokko. Wunduma nia lenje basarnjiwawo, bəla adən ammi ngəwu mbeji nangaro,» yeno.

¹¹ Daji kərwu fal redaaro napce curonjan mana Alayea alamji kərga.

¹² Jaman Gomna Galiyo lardu Akayaye cunodidən, yauidyadə citilo cade Bulussa cadane shararambo caade

¹³ tiro: «Kam adə jiri wowom amarjəgənnin amba Alaro ambəttuwuro təmbaljiyi,» yera.

¹⁴ Bulus cinju kaji duwon, Gonnaye yauidyadəro: «Ca ayau laa bi biwu kura laaro walyenoa, dalil nayi yauidyadəa kərənduye menna.

¹⁵ Amma lamar kalma so, cu so, wadando so wujənadə, nayima awondo nonuw! Wudə alkali awo aniyero waldu wakkəna,» cəne

¹⁶ shararamdəlan tayia duyeno.

¹⁷ Daji tayi samma Sastanisu fuwuma dandalledəa cadane fuwu shararamdəyeman babakkerə, amma Gonnaye kistuwunjuma cuwudənni.

Bulusse bərni Antakiya cidi Siriyeo waldu

¹⁸ Bulus kawu kadaro bərni Korintiyelan napkenniya, cije kəramiyadəa alakələwaje Ya Bilkisu-a Akila-a rokko cidi Siriyeo leduro maararo kasargawo. Bəla Kankariyayen Bulus kansı juwuna nangaro kəlanju kilaro.

¹⁹ Bərni Afisayero kadiranniya, Bulus tayia nadən kolje ti kəlanju dandallo ngaye yaudiya-a kəla mana Alayen manaadara.

²⁰ Tia kawu kadaro napcoro lowoyeranniya, waje

²¹ tayiro: «Alaye cədia, nandoro waldəkke isəkki,» cəne maararo ngaye bərni Afisayedəa kolyeno.

²² Bərni Kaisariyayen jəpce Jerujələmbo leje jama Isaa gawua lewayenniya, bərni Antakiyayero koyeno.

²³ Antakiyanin kawu ganaro napkenniya, cije bəla bəlaso lardu Galatiyaye-a Firijiyaye-a jəgane fuwurawadəye karwunjaro duno kekko.

Ya Bilkisu-a kwanju Akila-a Afolus-a bərni Afisayelan

²⁴ Adəgaima yaudi laa bərni Aleksandariyayelan tambəna tiro Afolus cani bərni Afisayero kadio. Tidə manama kura, koro kitawuwa Alayedəa ngələro nojəna.

* 18:6 18.6 kajəmunju kagaktu - Səmo kasta. Wowom Alayero tayia koljagai.

²⁵ Jawal Kəmaye ga cərəna, koro jauro karwu kəjiaro kalkallo kəla awowa Isaa wujanayen amba alamji, amma kasala Nawi Yahayaye runjuma nojo.

²⁶ Daji ridu bawoaro dandallan mana badiyeno. Ya Bilkisu-a Akila-a tia fangeranniya, tia ngojane cayeə kəjənarə kalkallo jawal Alayea bayingeyera.

²⁷ Afolus lardu Akayayero ledu mayenniya, kərəmiyədə tiro kowəri cade fuwurawa cididəyero wotiya ruwujagane tia ngəlaro sosaja yera. Kadinniya, am duwon ser Alayen Isaa gawuro waljanadəa jauro banayeyeno,

²⁸ awoa Isama Almasiwudə woro kitawuyen tabbacciye fuwu jamayen yauidiyadəa kənduwoaro manan yapkeyeno.

19

Bulus bərni Afisayelan

¹ Afolus bərni Korintiyelan duwon, Bulus cidi kau kaua koje bərni Afisayero kadinniya, fuwurawa laaa najiye

² tayiro: «Sa Isaa kasadduwwadən, Ruhū Alayə jəmnjaana wa?» cəne kiworo. Tiro: «A'a, andi Ruhū Alayə mbejimarə fanniyende,» yera.

³ Bulusse: «Kasala fi gəle nayiro njaddo?» cəne kiworənniya, tayiye: «Kasala Nawi Yahayaye,» yera.

⁴ Daji Bulusse: «Nawi Yahaya ambo kasala tuwaye cədde tayiro kam ngawonjun isidəa kasacca jaa cəni. Kamdə tima Isa wo.»

⁵ Adəa fangeranniya, cu Kəma Isayen tayiro kasala keddo.

⁶ Daji Bulus tayiro mukko gənəyeyenniya, Ruhū Alayə tayiro jəpciyə tələmba gadegaden manajane nawinawi dio badiyera.

⁷ Am ani, tayi alama kongwa mewun yindin gai.

⁸ Bulus dandallo ngayə kəndawu yakkuro ridu bawoaro kambiwujə kəla nodo bargaa Alayen jamaa alamjə kasaccaro maji.

⁹ Amma laanja kələkibbu cade kasattu wajane fuwu jamayen Jawaldəro rudu gənəyeyəranniya, Bulus tayia koljə fuwurawadəa ngojə lejə yim nguson alamduram kam tiro Tiranus caniyen tayia alamji kərga.

¹⁰ Kərwu yindiro alamji ngai duwon, am cidi Asiyayen dasaana samma mana Kəmadəyə fangera, yauidiya yen kal, yauidiya gəni yen kal.

Tadawa tulur Sibayə

¹¹ Ala mukko Bulussen awo jauro əjabba əjabba cəde

¹² har batta so, kəjəmu so tia lejanadəa cawudə am dondiro gənəjagəiyya, kasuwanjan ngajai, sedanso ye tayilan caluwi.

¹³ Yauidiya sedan dudawu dadajaiso laa ye cu Kəma Isayen sedanna dudu majane tayiro: «Cu Isa kam Bulus mawojidəyən wulnjagakki, luwowo!» cani.

¹⁴ Riman kura laa tiro Siba caniyə tadawanju tulur ngai cadi duwon.

¹⁵ sedandəyə tayiro: «Isadəa nokkəna, Bulus yea nokkəna, amma nayidə wunduso?» cəne

¹⁶ karuwamadə kəlanjaro səktiye dunonja koje nasarjə, har de sul loruwada cagase fadodəlan kəluwo.

¹⁷ Am bərni Afisayelan dasaana samma, yauidiya yen kal, yauidiya gəni yen kal, lawar adəa fangeranniya, tayi samma rijane cu Kəma Isayero daraja keddo.

¹⁸ Am Isaa kasaccanadəyə ngəwunja isane awo diwi diwi cadənadəa fuwu jamayen wulyera,

¹⁹ koro am ngəwu sagawu cadənadə ye kitawunja cawudə capcane fuwu jama sammayen kannu ketta. Tamannja isapkeranniya, cunjo riwullayə dəwu fiwu.

²⁰ Adəgaima mana Kəmayə tatardiye kənduwoaro walji kərga.

Hangalsango bərni Afisayelan

²¹ Ngawo awo ani wakkəjanayen, kənduwo Ruhū Alayen Bulus nia larduwa Makidoniya-a Akaya-ayen renəme konəme Jerujalembə leduyə ngojə kəlanjuro: «Ngawo na aniro lekkənayen, sai bərni Rombe yea rukkiya!» yeno.

²² Daji banawunjuye yindi Timoti-a Erastus-aa lardu Makidoniyyayero kinodo, amma ti kəlanju kawu ganaro cidi Asiyayen napkeno.

²³ Jaman adən hangalsango kura Jawaldə nangaro ciyeno.

²⁴ Riwulla karoma laa tiro Dimitəriyus cani mbeji. Tidə fado sənəm Ya Artimasse riwullan cədandə saniawuro riwa gənəgəni cukkudi.

²⁵ Daji saniawudə-a am kidanja kaanja-a camun-aa capce tayiro: «Jama, saniandə adən fandinde diyero nonuwwa.

²⁶ Ruwe fannuwadə gai, bərnı Afisaye runjun gəni, na ganaro kajia, Asiya samman Bulus adə gumkiya mukkon tagarənədə alawa jireye gəni cəne am ngəwu mananju ngojane jawallan caluwuna.

²⁷ Adə cakke saniandero diwi wulduwu runju gəni, har sənəm kura Ya Artimas ti duwon am Asiyaye so, dunia ngaye so samma ambəccagaidəye fannju ye awima gəniro walji, darajanju ye baworo walji,» yeno.

²⁸ Adəa fangeranniya, tai dajane gərgajane kowo sapcane: «Ya Artimas Afisayema kura wo!» canı.

²⁹ Daji hangalsangodə bərnı ngaro tatargaada. Jamadə Gayus-a Aristarkus-a am lardu Makidoniya Bulussa casadduwunadəa cadane kəla tilonna farsambo gangadaro kesado.

³⁰ Bulus curo cammodəyero ngawo cəraana duwon, fuwurawadə tiro dapkeyera,

³¹ koro fuwuwu kura kura cidi Afisaye laa tayi duwon sawawanjudə tiro am cakkunode bare farsamdəro lejənni lowoyera.

³² Am captanadəye hangalnja cijəna nangaro, laanja awo laa yiljane wuljai, laadə ye awo gade yiljane wuljai. Koro ngəwunja awiro capkadaramaro nojanni.

³³ Daji yauidiyadə Aleksandaa təmbaljacane am laa jamadəye tia casakke fuwuro koje dayenniya, mukko sapce jamadəro jawawi caddi yeno.

³⁴ Amma ti yauidiro asuyeranniya, tayi samma kəla tilonna sa yindi gairo yiljaiaro: «Ya Artimas Afisayema kura wo!» canı.

³⁵ Kakkaduma bərnidəye jamadəa cakke nəmgeranniya, tayiro: «Am bərnı Afisaye, wundu gəle bərnı Afisaye tima gureduma fado Ya Artimas darajaadəye-a gumkinju kauye samelan curenadəye-a nojənnidə?»

³⁶ To, wunduma awo ania rakce angərjiwawodə, kədək nammowo, bare hangal bawolan awima diwwi.

³⁷ Aw ania na adəro kuduwwa, amma awima diwi fado Ya Artimassen cadənni ye, tia rajanni ye.

³⁸ Dimitəriyus-a saniawu amanju-a kəla kam laayen sonjaa, shararam menna, alkaliya ye menna. Kattenjan burwuda!

³⁹ Koro manando gade laa menna, jama majilisso captaiya, lamardəa sharajai.

⁴⁰ Hangal gənanowo, awo ku wakkajəna adə hangalsango cane burwusaiya, rangiye dəlwu jussəna falma cammonde adəye yiyewawo.»

⁴¹ Adəa wulyenniya, jamadəa salamgeno.

20

Bulus larduwa Makidoniya-ə Gəresse-alan

¹ Ngawo hangalsangodə cəranayen, Bulus fuwurawadəa bowoje karwunjaro kowori ce tayia alakəleyenniya, lardu Makidoniya leduro sapkadan.

² Lardudəa jəgane mana kadan tayi yero kowori kenniya, lardu Gəressero leje

³ kəndawu yakkuro napkeno. Cidi Siriyoero maaralan ledu maji duwon, yauidiya laa tiro niadiwi caddi cane ci kəlyera. Daji lardu Makidoniya renəme koduro nia noyeno.

⁴ Am tia casadduwunadə tayima Sofata tada Firusse kam bərnı Biriya, Aristarkus-a Sakundus-a bərnı Tasalonikaye, Gayus kam bərnı Darbeye, Timoti, koro Tikikus-a Tarofimus-a cidi Asiyaye.

⁵ Tayi ani andin fuwunno lejane bərnı Taruwasselan guresera.

⁶ Andidə ye ngawo sala Burodi Yis Bawoayen bərnı Filibiyan maararo ngayiye sapkadaiye. Ngawo kawu uwuyen tayia Taruwasnin nagəiye mawuro napkeiye.

Bulus bərnı Taruwasselan

⁷ Mawuye yim burwoyeyə* burodi fəsakturo capkadaiyendeya, har dərdu Bulus jamadəro kuruwuro jandeyeyeno, dalilnjudə wajija leji cəna nangaro.

⁸ Soro sameye na captiyenadən fatəla kada waskada duwon,

⁹ jairo laa cunju Yutikus kəla takayen napkada kənəm dio badiyeno. Bulus manaji manaji duwon, kənəm jairodəa cotto ngoje soro sameye kənyakkuyen cidiro kikkuro. Kesangəranniya, ro bawo nuna.

¹⁰ Daji Bulus jəpce ngujiye tia ngoje nganjiro fakciye tayiro: «Bare hangalndə cijənni, ronjua, diye!» yeno.

¹¹ Bulus walde tacce burodi fəsakce gigərənniya, ngəwuro manajiyi duwon, har dunia waje sapkadan.

* 20:7 20.7 mawuye yim burwoyeyə - Ladu.

¹² Jairodəa ronjua caade karwunja jauru kajiyeno.

Bulusse amwurawa Afisayea alakəlewadu

¹³ Andidə fuwuniye bəla Assossero leduro maararo kərgayiyə. Bulus calan wuljənədə gai, nadən tia ngoniye niye, ti silan leji cənna nangaro.

¹⁴ Andia Assoslan naseyeranniya, tia maaradən ngoniye bəрни Mitileyero leyeiyə.

¹⁵ Nadən ciyeiyendeya, wəjənanjua gərə cuku Kiyossero kadiye. Waarenjua cuku Samossen koniye, waarendonjua duwon bəрни Militussero isiye jəpkeiyə.

¹⁶ Bare cidi Asiyayen tussənniwo Bulus caman bəрни Afisayelan dajənnin koji cəne nia ngojəna. Gandunju adə, yojia, ngəməri Fentikosse[†] tia Jerujalemlan najiyi cərawo.

¹⁷ Bulus bəрни Milituselan duwon, am cunode amwurawa jama Isaa gawu bəрни Afisayedəa bowoja isa yeno.

¹⁸ Kadiranniya, tayiro: «Tən yim burwoyen cidi Asiyayero isəkkənədən naptu curondon kullum dikkənədəa nonuwwa.

¹⁹ Kida Kəmaye rokura bəwoalan dikke har soma dikkəna, koro yaudiya laa wuro citilo saddənədəro leiya ye yakkəna.

²⁰ Koro nayiro awima gəranjagakkəniro awi yaye nayiro faidaa wulnjagakke farsam yen, fado fado yen alamnjakkənarə nonuwwa.

²¹ Ai, wuye yaudiya-a am Gəresse-a sammaro Alaro walda tuwa cado Kəmande Isaa mərsajaro wulgəkke shedanəkkəna yero nonuwwa.

²² «Akkə kərma Ruhu Alaye wua sakke Jerujalembo lekki, awo nadən wua suwandidəa nokkəni,

²³ sai bəрни fin yaye Ruhu Alaye wuro koso-a leiya nja-a guresaidəa tabbansiyi kərga.

²⁴ Adə yaye ronidəa awimaro ngokkəni, nanin tamannju bawo, sai kida duwon Kəma Isa wuro sina, wotte kawuri kəji ser Alaye shedadudəa tumogəkkiya bas, raakko!

²⁵ «To, nayi duwon dawundolan dəgakke kawuri kəji nodo bargaa Alaye wulləkkənədə samma wua gadero suruwaworo nokkəna.

²⁶ Adəma nangaro ku nayiro shedanəkki, bu wundundoyema kəlanin bawo,[‡]

²⁷ dalinjudə nia Alaye samma falma gəranjagakkəniro wulnjagakkəna.

²⁸ Kələndo-a bəri duwon kəlanjun Ruhu Alaye nayia səniyarə galanjanədə samma-a ngəlarə ronowo! Jama Alaa gawuro kiskənowo, jama duwon bunjulən kaanjuro cədənədə.

²⁹ Ngawo saptəkkənəyen, buldu diwi diwi curondoro ngasaye bəridəa basarjairo nokkəna.

³⁰ Koro curandoman am laa cijane fuwurawaa ngawonjan gərduro jiredəa kattuwuro kalakcai.

³¹ Adə nangaro faadaro dəgaiwo! Saa yakkuro bune-a kausu-aro har simmin simaloaro wundundoyema səmo kasta kolləkkənədə tangowo!

³² «To, kərma nayia mukko Ala-a mananju ser fandoye-ayerə njasakkəkkəna, mana duwon rakce nayia isawuranjagai[§] ye, curo am Ala kaanjuro cədəna sammayen warasa njadi yedə.

³³ Riwulla, bi dinar, bi kajəmu wunduyemaa luwamməkkəni.

³⁴ Nayi kələndoma nonuwwa, mukkonin kida dikke wu-a am rokko leniye-aye mərədunde galyekko.

³⁵ Curo awo aniyen nayiro dole ngənəptowo kida dewo talaawaa bananoworo fəlenjagakkəna. Mana Kəma Isa ti kəlanju wuljənədəa tangowo: «Njoma moworo bargaa wo.»

³⁶ Bulus awo ania wulyenniya, tungurumje tayi samma-a rokko moduwa kedo.

³⁷ Cesiriwo Bulusso kərdagane lewa kərawoye keddo.

³⁸ Bulusse mana wulje tia gadero caruiwawo cənnədəro, karwunja jaumaro kut-tayeno. Daji tia na maaradəyero kesadduwo.

KIDA KƏNGAYAMBA ISAYE ROMNIN

21

Bulusse Jerujalembo waldu

¹ Ngawo tayia alakəlewaniyenayen, maararo ngayiyə cəkko cuku Kossero leyeiyə. Wəjənanjua cuku Rudassero koniye nadən bəрни Fatarayero kadiye.

[†] 20:16 20.16 ngəməri Fentikosse - Sala kalaye. Tidə sala Laya Njəkkayirambe kojənyə kawu fiwua. KKI 2.1 mane.

[‡] 20:26 20.26 bu wundundoyema kəlanin bawo - Laando fuwun yeskeraa, wu dawun bawo. § 20:32 20.32 nayia isawuranjagai - Njasakke kambərselan fuwu buwi.

² Fataralan maara lardu Fenisiyero leduma laa kiwandiyendeya, tiro ngayiye sapkadaiye.

³ Cuku Kuwirusse ruiye wailanden kolyeyendeya, cidi Siriyyero leniye bərnı Tirren jəpkeiye, nadən kare maarayedəa casayi nangaro.

⁴ Fuwurawa laaa fandiye nanjan mawuro napkeiye, tayidə Ruhu Alayen Bulusso bare Jerujalembə lejənni yera.

⁵ Adə yaye sande ciduye kidənniya, ciyeiye. Tayi samma kamuwanja-a yallanja-a andia har ngawo bərnidəyero sasadduwo. Ci tekuyen tungurummiye moduwa kidiyendeya,

⁶ alakələwadaiye. Daji andi maararo ngayiye, tayi ye fannjaro walladara.

⁷ Bəlawuronde bərnı Tirren kerənniya, bərnı Tolemayissen jəmmiye kəramiyadəa lewaniye kawu fallo nanjan napkeiye.

⁸ Wəjənanjua saptiye bərnı Kaisariyyero kadiyendeya, fado Filibus kawuri kəji Alaye wuldumadəyən jəpkeiye. Tidə am tulurdəyē falnja.*

⁹ Ferowanju dewu ngaltəma kwa nojanni nawinawi cadi mbeji.

¹⁰ Kawu ngəwuro nammiyena duwon, nawi laa tiro Agabus canı cidi Yahudiyayen kadio.

¹¹ Nandero ise ngiri Bulusse cəmoje ti kəlanju si-a mukko-aro cikkere andiro: «Akko awo Ruhu Alaye wəjənadə: “Adəgainin yaudiya Jerujalemlan kəma ngiri adəyedəa cakkere mukko kərdiyayero sərəccagai,”» yeno.

¹² Adəa fangeiyendeya, andi-a am nadəyē-a Bulussa bare Jerujalembə lejənniyo lowoyeiyē.

¹³ Daji Bulusse andiro: «Attə awi diwidə? Sondolan dauni namdu wa rawuw? Cu Kəma Isaye nangaro, wudə koso runju gəni, karmoma Jerujalemlan kasaddəkkəna,» yeno.

¹⁴ Rangiyē tia jawalndero yakkiyewaworo kiruiyendeya, manadəa kolliye: «Awo Kəma cəraanadə tədə!» yeiye.

¹⁵ Ngawo kawu aniyen dabbardiye Jerujalembə leyeiye.

¹⁶ Fuwurawa bərnı Kaisariyye laa ye andia sasadduwe fado Manason kam cuku Kuwirusselan jəmmyoro nanjuro seado. Manasondə fuwurawa burwoyedəyē falnja.

Bulusse Yakuba-a amwurawa-aa daldu

¹⁷ Jerujalembə kadiyendeya, kəramiyadə andia karwu kəjiaro semowo.

¹⁸ Wəjənanjua Bulus andi-a rokko na Yakubayero† leyeiye, amwurawa samma ye capkadara.

¹⁹ Bulus tayia lewayenniya, awo Ala kidanjuyen dawu kərdiyayen cədənədə fal fallen tayiro wulyeyeno.

²⁰ Adəa fangeranniya, Alaa kengoro. Daji Bulusso: «Kərami, yaudiya kada kadami Isaa kasaccanaro rumma, koro tayi samma karwu tiloan Attauraa jaana.

²¹ Amma nidə yaudiya larduwa kərdiyayen dasaana sammaa alamməme wada Nawi Musayē ga kolja, bare tadawanjaa kajajanni bi adadəa jaanni nəmiro fangera.

²² To, awi gələ diye? Ni na adəro isəmmədə fagatto fanjai.

²³ Ngo awo wulnjəgəiyē adəa de. Curonden am dewu Alaro kansı‡ jabbuna mbeji.

²⁴ Am ania ngone lamar tayirro walduyədəa tayi-a rokko dewo, wuřinjadəa biyane kəlanja calaroro. Adəgainin tayi samma awo kəlanəmlan wuldidə awima gəni, ni yea Attauraa gamaro nonjai.

²⁵ Amma kərdiya Isaa kasaccanadə, nia ngoniye tayiro da sənəmbo tina ngəro so, bu nja so, ləman duwadanni ngəro so, kənjəna dio so wajaro wotiya ruwugəiyena.»

²⁶ Wayenniya, Bulus am dewudəa ngoje lejane lamar tayirro walduyədəa kallo kedo. Daji Fado Alayero ngaye sardu yimnja tayirro waljai ye, sadaa wundunja yayero caddidə yea isanoyeyeno.

Bulussa Fado Alayen ta

²⁷ Kawu tulurdə njeronju del kərənjəna duwon, yaudiya laa cidi Asiyaye Bulussa Fado Alayen kerunniya, jama sammaa casange tia cadane

²⁸ yiljane: «Jama Israyilaye, banasaganowo! Akko kam duwon alamdunjun ndaran yaye jamandə-a Attaura-a na adə-a sammaro rudu gənajiyē, har kərdiyamaa Fado Alayero cuwudə nadəa tayir gəniro cədənədə!» yera.

* **21:8 21.8** *tidə am tulurdəyē falnja* - Calan am tulur Jerujalemlan kəmbə dagarduwuro galajanadəyē falnja. KKI 6.1-7 mane. † **21:18 21.18** *Yakuba* - Yaana Yahayayē gəni, yaana Isaye. ‡ **21:23 21.23** *kansı* - Kansinja tayirro walduyē nangaro kəla laro so, sadaa so cadi.

²⁹ Awoa Tarofimus kam Afisaye ti-a kallo bərnidən carune Bulus tia Fado Alayero cuwudənaro təmayəra.

³⁰ Hangal bərnı sammaye caa cije, jama cagasiaro isane Bulussa cadane gərjane Fado Alayen kettuluwunniyama, cinnadəa jakkəra.

³¹ Tia njejoro majai duwon, kajalla sojiya Rombe lawar hangalsango Jerujalem ngan cijənayedəa fangeno.

³² Sadəman kəwuwa sojiyaye-a kuranja-aa ngoje jamadəyero ngərəmbaro kadira. Jamadə tayia kerunniya, Bulussa baktu kolyera.

³³ Daji kajalladə karənje tia cadane wada ce tia sərğa yindin cakkero yeno. Ti wundu, koro awi cədo cəne kiworo.

³⁴ Curo jamadəyen laanja awo laa yiljane wuljai, laa ye awo gade yiljane wuljai. Hangalsangodəro awima rakce asujiwawodə, wada ce Bulussa sojidiro caado yeno.

³⁵ Bulus kəmbaramdəro kadinniya, gərgadu jamadəye nangaro sojiyadə tia samero ngoyera.

³⁶ Jama samma yiljaiaro: «Yeje tia!» cane tayia geya.

Bulusse kəla mowo fuwu cammo yaudiyayen

³⁷ Sa Bulussa sojidiro casakkidən, kajalladəro: «Amarsəgəne, awo laa wulnjəgəkke,» yeno. Tiro: «Ase, təlam Gəresse nonəmna wa?»

³⁸ Ni gəni wa kam Masarre tussənni turu cəde karaaro kamceji dəwu dewu cadənadə?» cəne kiworo.

³⁹ Bulusse: «Wu yaudi bərnı Tarsus cidi Kilikiyaye, kam bəladeyaye gəni. Lowonjəkkəna, kolsəne jamaro jandegəkko,» yeno.

⁴⁰ Amari kenniya, Bulus kəmbaramdələn dajə jamaro mukko sapkeyeno. Tayi samma gəm kedənniya, təlam yaudiyaudin tayiro:

22

¹ «Kəramiya so, bawani so, awo kəlani moworo kərma wulnjagakkidəa fannowo!» yeno.

² Təlam yaudiyaudin tayiro jandəjiyiro fangeranniya, cayemaa kojənaro gəm kedo. Daji Bulusse tayiro:

³ «Wu yaudi, bərnı Tarsus cidi Kilikiyayen katambəkko, amma bərnı adən wurayekko. Fuwura Gamaliyello* walləkke wadawa kaariyandeye sammaa taldu bawoaro ga kirəkko. Caman wuye Alaa kasattuni dama bawo, ku nayi diwidə gai.

⁴ Am jawal Isayea jagaidəa basarnəkke har laa sanuna, laa yea kwan kamun gerəkke kosoro kekkəkko,

⁵ rıman kura-a majilıswu samma-a ye kəlaniın shedajaidə gai. Nanjan wotiyawa kəramiya yaudiyaro ruwuwada kimowokkəniya, tayi bərnı Damassen dasaana yea Jerujalembo tikkerəna kudəkke ajawu tayiro gənajagai nəkke jawal kidakko.

Bulusse kəla Isaa gamaro walduyen wuldu

⁶ «Kausu dawu gai ledu dikki duwon, Damassa karəngəkkəniya, sadəman nur kura sameye laa yiyilje wua dirise kəlseno.

⁷ Cidiro bəp yurukke kowo laa nukce wuro: “Shawulu, Shawulu, awiro wua basarsəmidə?” cəne fangekko.

⁸ Wuye: “Kəma, ni wundu?” nəkke kiworəkkəniya, tiye: “Wuma Isa kam Najaratte basarsəmidə wo,» yeno.

⁹ Am wua sasadduwidə nurdəa caruna, amma kowo ti wuro jandesiyidəyedəa fanjanni.

¹⁰ Daji wuye: “Awi gəle dikki, Kəma?” nəkke kiworəkkəniya, Kəmadəye wuro: “Cine Damasso lene, na todən awo Ala niro kadarnjəgəna dimi sammaa wulnjagai,» yeno.

¹¹ Nur kuradə cakke har rukkiwaworo walləkkəna nangaro, am wua sasadduwidə mukkoyn jesane Damasso kadikko.

¹² «Damaslan kam laa tiro Ananiya canı mbeji. Tidə Attaura Nawi Musayelan mumin, koro yaudiya bərnidən dasaana samma ngələnju wuljai.

¹³ Daji nanıro ise dajə: “Kəramini Shawulu, sim fandə!” yeno. Sadəman sim fandəkke tia kirukko.

¹⁴ Koro walde wuro: “Ala kaariyandeyədə rawonjua none, Jiremadəa rui, koro kowo cinjuyədəa fannero nia kərenjəna,

¹⁵ dalilnjudə shedamanjuro walləme adamgəna sammaro awo rumma-a fannəmna-aa wulgəmi nangaro.

* 22:3 22.3 Gamaliyel - Farisa goni Attauraye jama samma tiro daraja cadənadə. KKI 5.34 mane.

¹⁶ Kərma, awi gurenəmi? Cine, cunju bowonəmiaro kasala njaddo, biwuwanəm tulja!" yeno.

Bulusse na kərdiyayero nodo

¹⁷ «Jerujalemba walladakkəniya, Fado Alayen moduwa dikki duwon, wahayi laa wua sədane

¹⁸ Kəmaye wuro: "Jəktəgəne, duwaduwan Jerujalemlan luwe, shedanəm kəla wuyen ngojaiwawo nangaro," cəni kirukko.

¹⁹ Wuye: "Kəma, calan wudə dandal dandalnin am nia kasannjanaa kosoro yakkəkke kowonəkkidəa tayi kəlanjama nojana.

²⁰ Koro sa Istifanus shedamanəmdəye bunju fijanadən, wu ye nanjan danəkke kasaddəkke, har kalwu am tia ceyesiyedəa gureyekko."

²¹ Daji Kəmaye wuro: "Lene, kuruwuro na kərdiyayero njunodəkki!" yeno.»

Bulus sojidilan

²² Jamadə Bulussa kərənjai ngai duwon, mana kəla kərdiyayen wulyenniya, kowo sapcane yiljane: «Yeje, tia dunian sigəne! Tia roa koldu jussənni!» yera.

²³ Yiljane kalwunja gəpcane katti samero yiyirjagai ngai duwon,

²⁴ dalil jamadə kəlanjun yiljaidəa nodu cəraana nangaro, kajalladə wada ce sojiyadə tia cada sojididəro casakko kowoja yeno.

²⁵ Tia kowojaro kekkerənnya, Bulus soji kura fuwunjun daadadəro: «Wowom Rombe amarnjagane shara yidduwulan kam Rombea kowonuwi wa?» cəne kiworo.

²⁶ Soji kuradə adəa fangenniya, leje kajalladəro: «Awi dio manəmi? Kam adə kam Rombe, diye!»

²⁷ Daji kajalladə na Bulussero ise tiro: «Wulsəgəne, ni kam Rombe wa?» cəne kiworənnya, tiro: «Aaa,» yeno.

²⁸ Kajalladəye: «Wu wuri kadan kam Rombero walyekko,» yenniya, Bulusse: «Wudə, kam Rombe katambəkko!» yeno.

²⁹ Sadəman am tia kororo dabbardanadə koljane sapkadara. Kajalladə ye riyeno, dalilnjudə ti kam Rombe, koro tia cikkerəna nangaro.

Bulus fuwu majilissen

³⁰ Wayenniya, kajalla Rombedə dalil yaudiya Bulusso ayau gənajaanadəyea tabbatto noduro maji nangaro, wurawa rımannaye-a majilissu samma-aro wada captuye ce Bulussa wuije caade fuwunjan dayeno.

23

¹ Bulus majilissudəa ninije tayiro: «Kəramiyani, har kuro karwunin sariwu bawoaro fuwu Alayen kərgakko,» yeno.

² Rıman kura Ananiya am gəre Bulussen daadadəro cinju bakca yeno.

³ Daji Bulusse tiro: «Ala nia bannji, ni garu garuda bullan cingadadə!* Attauraa gamilan shara səddero napkadanəm duwon, wua bansa nəme Attaura ga wayem!»

⁴ Am nadən daadadəye tiro: «Rıman kura Alayedəa ranəmi wa?» yeranniya,

⁵ Bulusse: «Kəramiyani, tima rıman kura woro nokkəni, kitawulan ruwuwada: "Bare kəla fuwuma jamanəmben manakuttu wulləmmi!"»† yeno.

⁶ Bulus laanja Sadusiya, laa ye Farisawaro asuyenniya, majilissan kowo sapce: «Kəramiya, wu Farisa, tada Farisawaye. Kəla karmolan cidu mbejiro təmakənayen wuro shara saddi,» yeno.

⁷ Adəa wulyenniya, katte Farisawa-a Sadusiya-ayen kambiwu cije majilisdə yakkadan.

⁸ Awoa Sadusiyadə cinowo ye bawo, malaiya so, jinni so ye bawo canı, amma Farisawadə awo ani samma mennaro kasaccana.

⁹ Daji kalala ngəwu ciyeno. Maləmba Attauraye kəwu Farisawaye laa cijane mana jau cade: «Kam adən awima diwi fandiyende. Jinni bi malaiya laa tiro jandəjəgənaa, nda?» yera.

¹⁰ Kambiwudə tai dajə jaujənaro walyenniya, kajalladə Bulussa njanjakcairo rijəna nangaro, wada ce kəwu sojiyaye ngasawo tia dawunjan cada sojididəro kalakca yeno.

¹¹ Buneyenniya, Kəma gərənjun dajə tiro: «Karwunəm gere! Jerujalemnin kəlanin shedanəmmadə gai, sai bərnı Rombe yen shedanəmiya!» yeno.

Bulussa roro njejoro mada

¹² Wayenniya, yaudiya laa ci kəljane awima jawuiwawo casaiwaworo kansı jawune sai Bulussa roro ceyesiya duwon yera.

* 23:3 23.3 ni garu garuda bullan cingadadə! - Curo dəla, ngawo kani. † 23:5 23.5 NL 22.28

¹³ Am ci kəlda adəa cədənədə tayi fidewumaa kojəna.

¹⁴ Daji na wurawa rımannaye-a amwurawa-ayero lejana tayiro: «Awima buiyewawo yayiyewaworo kansı jau buiyena, sai Bulussa roro yejiyeya duwon!

¹⁵ To, kərma nayidə majiliswu-a rokko lamarnju kalkallo koruwi gairo kajalladəro tia nandoro cuwudo wullowo. Andi ye kawu isimaro, tia njejoro dabbardiyeņa,» yera.

¹⁶ Amma Bulusse tadanju tiro rawama wo ci kəlda adəa fangenniņa, sojididəro leje ngaye Bulusso wulyeyeno.

¹⁷ Daji Bulus sojiņa kuraye falnja bowoje tiro: «Jairo adəa kajalladəyero yade, awo laa tiro wulduwuye cədana,» yeno.

¹⁸ Daji sojidə tia ngoje na kajalladəyero cade tiro: «Bulus kosoma wua bowose jairo adəa nanəmbo kudəkko yeno, awo laa niro wulnjiyi mbeji nangaro.»

¹⁹ Kajalladə jairodəa mukkoyen cədanə səgəriro cuttuluwə tiro: «Awi wuro wulduwuye tam?» cəne kiworo.

²⁰ Tiye: «Yaudiņa laa kəla Bulussen kalkallo cawori gairo bari majilisso yadero njawori cəne cinja kəljana.

²¹ Amma bare tayia kasaddəmmi, curonjan am fidewumaa kojana cinja kəljane tia ceyesənnin awima jawuiwawo casaiwaworo kansı jawuna. Kərmadə tayi dabbardana, amarinəm bas gurejai,» yeno.

²² Daji kajalladə jairodəro: «Bare wundumaro awo ania wulsəgəmmaro wulgəmmi!» cəne tia kolje leyeno.

Bulussa mukko Gomna Felissero njakko

²³ Kajalladə soji kura yindi bowoje tayiro: «Soji yer yindi-a soji fərwu fitulur-a soji kajaa yer yindi-a cammowo, sa ləgar buneyen bərni Kaisariyayero leduro dabbardənowo!

²⁴ Fər kəmbaye ye dabbarnowo, Bulus tiro juwa kəlewa salainin tia na Gomna Felissero yadowo!» cəne

²⁵ wotiņa ngai ruwuyeno:

²⁶ «Barganəmmin Gomna Felis, ngəwuro dəgai! Wuma Kələdiyus Lisiyas.

²⁷ Kam adəa yaudiņa cadana roro ceyesi duwon, ti kam Rombero fangekkəniņa, wu-a sojiyeni-a isiye tia mukkonjalan kimowəkko.

²⁸ Ayau fi tiro gənajagaidəa nokkoro tia majilisinjaro kiadəkko.

²⁹ Kəla mana laa wadanjayeņa ayau gənajaaro asuyekko, amma ayauju fima karmo bi kosoro njakkoye wajipcənni.

³⁰ Kəlanjun ci kəlda mbejiro fangekkəniņa, sadəman tia juwanjəgəkke am tiro ayau gənajaanadə yero fuwunəmmin sonja njaddo yekko.»

³¹ Daji sojiyadə wadanja jaane Bulussa ngojane curo buneyen bərni Antifatirissero kesado.

³² Wəjənanjua fərwoodə tia casadduworo koljane sojididəro walladara.

³³ Soji fərwoodə bərni Kaisariyayero isane wotiyadəa Gomnaro kedənniņa, Bulus yea mukkonjuro kesakko.

³⁴ Gomna wotiyadəa kərayenniņa, Bulusso ti lardu fiye cəne kiworo. Ti lardu Kilikiyayero fangenniņa,

³⁵ tiye: «Am niro ayau gənajaanadə isaiņa, mananəm fakki,» yeno. Daji Bulussa mairi Mai Hirudussero caado gureja yeno.

24

Bulusso ayau gənaduwu

¹ Ngawo kawu uwuyen rıman kura Ananiņa-a amwurawa laa-a goninja sharaye tiro Tartulus canı-a bərni Kaisariyayero isane sonja kəla Bulussen Gomnaro keddo.

² Bulussa kewudənniņa, Tartulus tiro ayau gənaduwu badiyeno. Gomnaro: «Barganəmmin, kərməinəmnan naptu nanlewayen kərgəiye. Curo nanrashidunəmben awowa bərin nianəme jamandero yiddəmmadə casakke kəjiro lardu adə tai dajə fuwu juwuna.

³ Ndaran yaye sa fin yaye, Gomna, awowa dimma ani nga nangaro nia jaumaro wusenjiyeni!

⁴ Barganəmmin, manani kuruwujiwawo. Adə nangaro marne lowonjəkkəna, kanadinəmbo kanadi yirgai, gana laaro kərənsane.

⁵ Kam adəa fitənama kuraro kiruiye, dunia ngan curo yauidiyayen hangalsango cəsangı, koro ti kəwu adın kattuwuye tiro Najaratwu* canidəye fuwuma.

* 24:5 24.5 Najaratwu - Jama Isaa gawu.

⁶ Fado Alayedəmaa tayir gəniro dio majəna duwon, tia kidaiye. [Kəla wadandeyen tiro shara njeđđoro kirayiye,

⁷ amma Lisiyas kajalladə ise duno bul foknin tia mukkonen cəmoje

⁸ am tiro ayau gənajənadəro nanəmbo isa yeno.] Tia korəmia, ni kəlanəmma awo kəlanjun wulliyena sammaa nonəmi.»

⁹ Yaudiyađe ye ayauđero duno cade jirero tabbatkeyera.

Buluse kəla mowo fuwu Gomna Felissen

¹⁰ Daji Gomna tiro manajoro alama kenniya, Bulusse: «Ku kərwu kada jama adəro shara yiddəmi nokkənadəro, karwu kəjiaro fuwunəmnin kəlani mowokki.

¹¹ Barganəmmnin, rangəme tabbato nonəmidə gai, ku kawu mewun yindin kojənni Jerujələmbo Alaro ambəttuwuro lekkəna.

¹² Fado Alayen, bi curo dandallayen, bi curo bərninyen kambiwu wunduma-a diye ye sarunni, jamaa yakkəkke hangalsango cadi ye nasaganni.

¹³ Koro awo kərma kərsaanađəa rakcane fuwunəmnin tabbaccagaiwawo.

¹⁴ Amma adəa federo wulnjəgəkki, Ala kaariyandeyero ambətkəkke Jawal duwon tayi adin jireye gəni canidəa gakkı. Awo Attaura-a kitawuwa nawiyaye-alan ruwuwada sammaa kasaddəkəna.

¹⁵ Koro cinowo jirewu-a jirenambuwu-a sammaye mbejoro Alalan təmania, təma duwon tayi kəlanja kasaccanađə.

¹⁶ Adə nangaro sawi yaye koworinəkke karwunin sarıwu bawoaro fuwu Ala-a jama-ayen kərgakko.

¹⁷ «Ngəwo kərwu kadayen wuri sadaaye jamandero kudəme bu fida Alaro njeđđoro waldəkke kadikko.

¹⁸ Ngaima duwon, Fado Alayen lamar tayirro walduye dikkənaye ngawon naseyera. Nanilan jama ye bawo, hangalsango ye bawo.

¹⁹ Amma yaudiya laa cidi Asiyaye mbeji. Awo laa wuro kərduwuye cadanaa, ngəlanjudə tayima nanəmbo isa wuro kərsaa.

²⁰ Bi am anima sa fuwu majilissen dakkənadən ayau wulan cawandənadəa wulja.

²¹ Ra, fuwunjan danəkke kowo dunoaro samməkke mana fal adəa dikke: “Kəla cinowo am sanunayen ku sharasuwi,” wulləkkənadə?»

²² Daji Gomna Felis Jawalđəa ngəlaro nojənadə, manadəa fuwuro gərje tayiro: «Yim Lisiyas kajalladə isiya, shara njəddəkki,» cəne

²³ soji kura laaro wada ce Bulussa kosoramlan roja, amma tiro kasam cado koro bare amnjuro isəme meradunju galdu dapcaganni yeno.

Bulus fuwu Gomna Felis-a kamunju Durusila-ayen

²⁴ Ngəwo kawu ganayen Gomna Felis kamunju yaudi tiro Durusila cani-a rokko kadiniya, cunode Bulussa cawude tia kəla Isa Almasiwua kasattuyen manaje kərengəno.

²⁵ Kəla jire dio so, kəla riwo so, shara Alaye fuwun isi soyen jandėjiji ngai duwon, Gomna riye tiro: «Kərma kolle lene, dama fandəkkiya, bowonjəkki,» yeno.

²⁶ Sa adə yen Bulus tiro wuri ciro təmajəna nangaro, ngəwuro tia bowoje jandėjai.

²⁷ Kərwu yindi kidənniya, Gomna Felis jəpce cəjunjuro Fokiyus Festus giwa. Yaudiyađero ser njeđdo cəraana nangaro, Gomna Felis Bulussa curo kosoyen kolyeno.

25

Bulus fuwu Gomna Festussen

¹ Gomna Festus lardudəro isənaye kawu yakkua, bərni Kaisariyayen cije Jerujələmbo leyeno.

² Wurawa řimannaye-a fuwuwu yaudiyađe-a nanjuro isane Bulusso ayau gənajagane lowojane

³ tayiro ser laa cəddo Bulussa Jerujələmbo kalakcoro keworo, tia jawallan kapkəgəme njejəye nia ngojana nangaro.

⁴ Amma Gəmnaye tayiro: «Bulussa bərni Kaisariyayen rojai, koro wu kəlani tussəkkiwawo bərnidəro waldəkki.

⁵ Fuwuwundo laa wua saa leniyo, kamdən awo laa diwi mennaa, tia burwujaj!» yeno.

⁶ Gomna dawunjan kawu wusku bi mewua kojənni napkenniya, bərni Kaisariyayero walladan. Wəjənanjua shararambo leje napce Bulussa cawudo yeno.

⁷ Kewudənniya, yaudiya Jerujələmnan isanađə tia dirijane kəljane ayau kada jau fit gənayeyera, amma tayiro tabbattuwo katkero.

⁸ Bulusse kəlanju moworo: «Wada yaudiyađero, bi Fado Alayero, bi Kaisarro biwu fimaa yiddəkkanı!» yeno.

⁹ Gomna yauidiyaro ser njəddo cəraana nangaro, Bulusso: «Jerujalembə lenəme na todən kəla awo adəyən shara njəddəkki raamma wa?» cəne tia kiworo.

¹⁰ Bulusse: «Akkoni shararam Kaisarren daada, na adəman sharani kamduma jussəna wo. Awima diwi yauidiyaro yiddəkkəniro ni kəlanəm dam nonəmna.

¹¹ Jireni bawoa, bi awo laa diwi shara karmoye dikkənaa, karmoro kadəkkiwawo. Amma ayau am ani wuro gənasaanədə jire gənia, wundumaro wua mukkonjaro njakko amardəgənni. Kaisar wuro shara səddo!» yeno.

¹² Daji Gomna Festus galawunju-a sawargadaranniya, tiro: «Kaisar niro shara njəddiya, raam? To, na Kaisarero lenəmi!» yeno.

Sawari Gomna Festus-a Mai Agarifa-aye kəla Bulussen

¹³ Kawu gana koyenniya, Mai Agarifa-a Mairam Baniyatu-a lewa Gomna Festussero bərnə Kaisariyayero kadira.

¹⁴ Bərnidən kawu kadaro napcana duwon, Gomna Festus awo Bulussa wujənaa maidəro wuljiye tiro: «Na adən curo kosoyən kam laa Gomna Felis koljəna mbeji.

¹⁵ Jerujalembə leyəkkəniya, wurawa rəmannaye-a amwurawa yauidiyaye-a kəlanjun sonja sakkude tiro shara karmoye kekkoro.

¹⁶ Wuye tayiro kam burwujanadə fuwu am tia burwujanayən kəlanju moworo sonjaye kəlan dama mana dioye cəwandənnin sharanju kamdudə ada am Rombe gəni yekko.

¹⁷ «Daji bərnə adəro kadiranniya, wəjənanjua dəgalləkke shararambə lekke namməkke kamdəa cawudo yekko.

¹⁸ Am burwujanadə mana dioro dayeranniya, ayau jau təmakənədə gəni gənajaa,

¹⁹ biya kəla adinnja-a kam laa cunju Isa nuna duwon Bulusse ti roa cəni-ayən kambiwudai.

²⁰ Wu ye jiri dikke awo ania kokorəkkiro nokkənədə, Bulusso Jerujalembə leje na todən tiro shara yiddəkki cəraana wa nəkke tia kiworəkko.

²¹ Amma waje Bargaanju Kaisar sharanju cəddoro tia roja yenniya, har kawu na Kaisarero juwagəkkiro tia kosolan roja yekko.»

²² Mai Agarifaye: «Wu ye kam adəa kərənnəkkiya, raakko,» yenniya, Gomna Festusse tiro: «Bari tia kərənnəmi,» yeno.

²³ Wəjənanjua Mai Agarifa-a Mairam Baniyatu-a ngawomaila jaurə darajaalan isane tayi-a kajallawa-a fuwuwu bərnidəye-a soro kura majilissero kasargawo. Gomna Festus wada kenniya, Bulus yea kewudo.

²⁴ Daji Gomnaye: «Mai Agarifa-a nayi captuwwa samma-a, akko kam kəlanjun jama yauidiya samma Jerujalemnin kal, bərnə adən kal lowosane dunoaro kowo sapcane dunian baworo waljiya, jusso cannadəa ruwi.

²⁵ Wuda, awima tia roro njejoye cədənni ro asunəkkəna. Amma Bargaanju Kaisar tiro shara cəddiya cərawo cənnadəro, nia ngokke tia nanjuro juwagəkki yekko.

²⁶ Mana kibbu kəlanjun kəmaniro ruwudu wuye takkəni. Adəma nangaro tia fuwundoro kiwudəkko, tagənasso fuwunəmbo, Mai Agarifa, tia kokoriyeya, awo ruwuduye fandəkkoro,

²⁷ dalilnjudə kosoma ayaunju ruwudənni duwon juwaduwudə jussənni kirukko.»

26

Bulusse kəla mowo fuwu Mai Agarifayen

¹ Daji Mai Agarifaye Bulusso: «Kəlanəmnin mana dioro niro amardəgəna,» yenniya, Bulus mukko sapce kəlanju moworo mana badiyeno:

² «Barganəmmnin, ku kəla ayau yauidiya gənasaana sammayən kəlanəni moworo fuwunəmlan mana dikkidə, kəji fakkı,

³ tagənasso ada so, kambiwu so yauidiyaye ngaa ngələmaro nonəmmədəro. Adə nangaro lowonjəkkəna, marne wua kanadılan kərənsəne.

⁴ «Yauidiya samma tən gananiyan dawu jamandeye yen, Jerujalem yen kəndəgəni dikkənədə nojana.

⁵ Tussəna wua nosanadə, caraanaa, wu kəwu adinnde jau fit Farisawayədə gakkənaro rakcane shedasai.

⁶ Koro kərma wadu duwon Ala kaariyandəro ngojəgənədəyən təmania nangaro, shara kamsagai.

⁷ Jirinde mewun yindin ye wadu adən təmanjaa bune-a kausu-a dadu baworo Alaro ambəccagai. Barganəmmnin, wadu adəma nangaro yauidiya wuro ayau gənaseyera!

⁸ A! Awiro gələ nayiye Ala amba karmolan cəsangidəro təmmaro yojiwawo nuwidə?

⁹ «Calan wu kəlanidə cə Isa kam Najarattea baworo dioro awo ngəwu dikkoro ngələro kirukko.

¹⁰ Adəmaa Jerujalemlan dikko. Na wurawa řimannayen amari fandəkke muminna kada kosoro kekkəkko. Koro sa tayia roro ceyesənadən, wu ye kasaddəkkəna.

¹¹ Dandal samman ngəwuro Isaa bassaro tayiro wowom gənağəkki. Karwuni tayia wul wajəna nangaro, har bərnıya lardu gadeyero lekke tayia basarnəkki.

Bulusse waldəme kəla Isaa gamaro walduyen wuldu

¹² «Adəgaima kənduwo-a amari-a wurawa řimannayealan bərnı Damassero lekki duwon,

¹³ Barganəmmin, kausu kəla dawu gai jawallan nur sameye laa kəngalmaa yiyıldun kojəna wu-a am sasadduwi-aa wasse dirisane kəlsana kirukko.

¹⁴ Andi samma cidiro kikkuruıyendeya, kowo laa təlam yauidyaudin wuro: “Shawulu, Shawulu, awıro wua basarsəmidə? Ka satəran baktu* niro jau,” cəne fangekko.

¹⁵ “Kəma, ni wundu?” nəkke kiworəkkəniya, Kəmadəye: “Wuma Isa basarsəmidə wo.

¹⁶ Kua cine, dane! Dalil niro fəledəgəkkənayedə, tima kadunomani ye, shedamani awo ku rumma-a fuwun fəlenjəgəkki-aye yero njədəkkoro.

¹⁷ Mukko jamanəm-a jama kərdiyaye-ayen nia njəmowokki. Kərdiyadəyero juwanjəgəkke

¹⁸ simnja kanəmi, tayia curo duwuyen tuluwume nurro yakkəmi, koro tayia kənduwo Yiwulissen tuluwume Alayero kalakkəmi. Adəgaima gawara biwuye cawandi, koro curo am duwon kambərsenja nangaro tayirro waljanadəyen nuwanja ye cawandi.”

¹⁹ «Barganəmmin, adə nangaro wahayi sameye adəa ga wakkəni,

²⁰ amma burwon am Damassero mana Alaye wulyeyekko, daji am Jerujaləmbə-a cidi Yahudiyaye sammaye-aro, har jama kərdiyaro wulyeyekko. Tayiro təmja, na Alayero walda, koro kəndo tuwa jireye fəlejısoa cado yekko.

²¹ Adəma nangaro yauidya laa Fado Alayen wua sadane njejoro masera.

²² Amma har kumaro bana Alaye fandəkkəna, nadən danəkke am kuran ganam sammaro shedagəkki. Awima gade wulləkkıwawo, sai awo Nawi Musa-a nawiya gade-a wakkaji cannadə:

²³ Almasıwu bone cai, tima burwon karmolan ciji, koro amndə-a jama kərdiya-aro nur mawojıyi.»

Bulusse Mai Agarıfaa Isaa garo dodu

²⁴ Bulus awo ania kəlanju moworo wuldu cədi ngai duwon, Gomna Festus kowo sapce tiro: «Bulus, ni jori! Kəranəm ngəwu nia njakke jorınəmma!» yenniya,

²⁵ Bulusse tiro: «Barganəmmin Gomna Festus, wu jori gəni. Hangalnia cor jire bas makki.

²⁶ Mai Agarıfa awo ani sammaa nojəna, koro tiro ridu bawoaro jandegəkki. Asərramben gəni wakkajanadəro, awo maidə nojənni falma baworo nokkəna.

²⁷ Barganəmmin Mai Agarıfa, nawiyaadə kasaddəmna wa? Kasaddəmmaro nokkəna!»

²⁸ Daji maidəye Bulusso: «A! Sam falnin wa wua kəristaro sədəmi təmanəm?» yenniya,

²⁹ Bulusse tiro: «Sam falnin yaye, ngəwun yaye, ni runəm gəni, am ku wua kərənsai samma sarga anıro kajia, wu gairo waljaro Alaa korəkki.»

³⁰ Daji maidə-a gomnadə-a Mairam Banyıtu-a am tayi-a rokko napkada-a cijane

³¹ keluwunniya, kattenjan: «Kam adə awima karmo bi kosoro njakkoye wajıpcəna cədi bawo,» canı.

³² Daji Mai Agarıfaye Gomna Festusso: «Ca Kaisar tiro shara cəddo cənnia, rangıye tia kolliye,» yeno.

27

Bulusse bərnı Rombero ledu

¹ Lardu İtaliyayero maaran leniyero nia ngoyeranniya, Bulus-a kosowu gade laa-a mukko Julıyus soji kura laa kəwu sojiya Kaisarero kesakko.

² Maara bərnı Adəramıtiyaye laa bərnıya jarara cidi Asıyayea jəgairo ngayıye leyeıye. Curonden kam laa bərnı Tasalonıka lardu Makıdonıyaye tiro Arıstarkus canı mbeji.

³ Wajənanjua bərnı Sidonnero kadiyendeya, Julıyus nanngəla Bulusso fəlejiye tia kolje sawawanjuyero mərəduwu galjaro leyeno.

* 26:14 26:14 ka satəran baktu - Awo Ala cəraanaa dioro wadu.

⁴ Na adən sapkadaiyendeya, karuwa ledu damsagaidəro, kanji karuwa duno bawoa cuku Kuwirussen gaiye koyeiye.

⁵ Daji kanji lardu Kilikiyaye-a Bamfiliyaye-a kaduniyero tekudəa falliye koniye bərni Mira lardu Lisiyayero kadiye.

⁶ Nadən soji kuradə maara laa bərni Aleksandariyaye lardu Italiyayero leji cuwande andia curonjuro sesakko.

⁷ Kawu kadaro yila yilayen fuwuniye duwon, kiaddin bərni Kinidusse karəngeiye. Karuwa kolsane kəla fuwunna leniyewawodə, kanji karuwa duno bawoa cuku Kəretterə leniye niye fuwu bəla Salmoniyen diriniye koyeiye.

⁸ Jararadəa gaiyero kiaddin fuwuro leniye duwon, na tiro Daduram Ngəla Maara Ingiye cani karən bərni Lasiyayero kadiye.

⁹ Bəlawurondə kawu ngəwu juwe asemdə kojəna* nangaro maaran ledudə jauru masiwaaro walyeno. Adə nangaro Bulus am ti-a kallo lejaiye səmo kasse

¹⁰ tayiro: «Jama, bəlawurodə maara-a kare-a runja gəni, rondemaro banna so, asar kura so cukkudiro rukki.»

¹¹ Amma soji kuradə awo Bulus wulji yayero mana kura maara kəriduwuye-a kəma maaramaye-ayedəmaa ardijo.

¹² Nangərilan daduram maaraye adən naptudə kəji gəni nangaro, amdəye ngəwunja nadən saptuye nia ngoyera. Yojia, Fenisso lejane nadən nangəri kojai yera, Fenisdə daduram maaraye cuku Kərette anəmfədə-a yalafədə-aro ci.

Karuwa dunoa tekuye

¹³ Kasam laa anəmbe fudu badiyenniya, maarawudə awo majaidəa cawandəna cane sunu inglan cattuluwe jarara cuku Kərette jaane leyera.

¹⁴ Amma sam kidənniya, karuwa dunoa tiro Karuwa Yalagədimi cani kanji cukudəyen tai dajə fuje

¹⁵ maaradəa dap kida. Kanji karuwadəyero suwordu tiyero nangaro, kolliye karuwadə andia seado.

¹⁶ Cuku təngəri laa tiro Kauda canidəye kanjinju karuwa gana fuludənadəro koyeyendeya, kiaddin maara ganadəa kanjindəro gərniye

¹⁷ maaradəro isatatkəyeiye, maarawudə jalan maara kuradəa cidiya samənnaro dirijane kəljane mit kekkeero. Bare Sirtisdəro† gəmdaganniro batta maara judaramdəa casaye koljane karuwadə maaradəa təmbalyeno.

¹⁸ Karuwadə jaumaro bansaidə, dunia wayenniya, kare curo tekuyero gəptuwu badiyera.

¹⁹ Koro yimbe yakkua kare kidaye maaradəyeya mukkonjaman ingidəro gəpkeyera.

²⁰ Keyera dama bawodəro kawu kadaro kəngal bi sillowu ruiyende, har təmande njəkkawoye sammaa kolyeiye.

²¹ Tussəna kəmbə jawunnidə, Bulus dawunjan dajə tayiro: «Jama, ca manani bare cuku Kərette kolliyendədəa ngonuwaa, banna-a asar-a ani ngaro kaniyena.

²² Amma kərma marnowo, karwundo gerowo! Wundundoma nuiwawo, maaradə runjumaa fuddiye.

²³ Fannowo, bune adəman malaiya Ala duwon wu kaanju ye, gakki yedəye gərenin dajə

²⁴ wuro: “Bulus, bare rinəmmi! Dole fuwu Kaisarren danəmi, koro akko Ala njunonje njadduwowunəm sammaye ro cəkkayi,” yeno.

²⁵ To, jama, karwundo gerowo! Wulsəgənədə gai kalkallo wakkajiro Alaa mərsanəkkəna.

²⁶ Amma sai cuku laaro gəmdiyeyeya,» yeno.

²⁷ Kawu mewu deri kidənniya, bunenjua karuwa dunoədə andia kəla teku Adariyayen təmbaldə cədi duwon, dərdu yindi gai maarawudə cidi karənniyenaro təmayera.

²⁸ Nankuruwu ingiye ngalyeranniya, nganji findi kewando. Gana fuwujane gademinno ngalyeranniya, mewu wuri kewando.

²⁹ Maaradə kauwasoro gəgəmdiyero rijanədə, sunu dewu ngawo maaradəyen ingiro talarjagane wadu duniaye waryera.

³⁰ Daji maarawudə kəlanja njəkkaworo garinjagane fuwu maaradəyen sunuwa ingiro talarjagai cane maara ganadəa ingiro kolduwu badiyera.

³¹ Bulusse soji kuradə-a sojiyadə-aro: «Maarawu ani maaradən napcawawoa, ranguwe rondo yikkawuwawo!»

* 27:9 27.9 asemdə kojəna - Asem kojiya, sa karuwayedə isi, koro maaran ledudə jauru jau. † 27:17 27.17 Sirtis - Curo tekuyen na duwon ingidə kuruwu gəni, koro cididə rakce maarawaa cədanə gədəro fuwu jawuiwawodə.

³² Daji sojiyadə je maara ganayedəa kamjane koljane kikkuro.

³³ Fajar Bulus kəmbə jaworo tayi sammaa lowoje: «Akko ku kawundo mewu deri awima buwwi awo wakkaji gurenuwidə!»

³⁴ To, lowonjakkəna, nanlewandoro buiwo! Ai, kanduri kəla wundundoyema facciywawo.»

³⁵ Adəa wulyenniya, Bulus burodi ngoje fuwu tayi sammayen Alaro ardije fəsakce ngəro badiyeno.

³⁶ Daji tayi samma ye duno cawandə gewo.

³⁷ Curo maaradəyen andi am yer yindin fitulurnin lukko arakkun.

³⁸ Jawune kulyeranniya, maaradə kamboijoro algamadəa tekuro fiyeyera.

Ləptu maaraye

³⁹ Dunia wayenniya, maarawudə cididəa nojanni, amma ci bərəmbe na laa kattia kero. Rakcaia, maaradəa nadəro njadoro majai yera.

⁴⁰ Daji sunuwadəa suwuccane tekun kolyera. Sadəman je kəriduramsodəa rojənaa wuijane batta maara judaramdəa karuwaro casangiye na kattiadəro gərdu badiyera.

⁴¹ Amma na laa ingi kuruwu gəniro isane maaradəa cidiro gəmgeranniya, fuwunjudə kak daje, ngawonjudə ye duno təmbəriyaye cakke nanamdu badiyeno.

⁴² Bare wundunjama kambı cəde ngərəmjənniro, sojiyadə kosowu sammaa njejoro nia ngoyera.

⁴³ Amma kuranjadə Bulussa njəkkawo cəraana nangaro, tayiro awo niajanadəa dapkeyeno. Am kambı nojanadəro wada ce burwon səkta ingiro gəptaa kambı cado ci tekuyero leja cəne

⁴⁴ am gadedə ye katako so, njongo maaraye soyen kəlan leja yeno. Adəgainin wundu yaye kəlewa salainin ci tekuyero kadio.

28

Bulus cuku Malitayen

¹ Kəlewa salainin kadiyendeya, cukudəro Malita canı fangeiye.

² Am nadən dasaanadə andiro ser dama baworo fəleseeyera. Ingi cuduri koro kakua nangaro, kannu fujane andi sammaa sosasera.

³ Bulus kəska kəla fəl capce kannuro fiyeyenniya, fusi laa kannu fanje culuwe mukkonjua calje tangaadan.

⁴ Am nadəyedə kadi mukkonjuro tangaada talarji kerunniya, kattenjan: «Jiremaro, kam adə kamceji! Tekun ronju kajəna yaye, shara roa koljiwawo!» yera.

⁵ Daji Bulus kadidəa secce kannuro gəpciye kuttu fıma tia cuwandənni.

⁶ Fuji bi ro bawoa bəp curiro təmajana duwon, ngəwuro gurejane awima tia cuwandənnidə, kuronja faljane ti sənəm canı badiyera.

⁷ Karən na adəyen cidi laa lawan cukudəye Faliyus caniye mbeji. Tidə andia kəjiro kamsagane fannjun kawu yakkuro sosasera.

⁸ Bawa Faliyusedə dondi bowada, kange-a njarwo-a tia cadana. Bulus nanjuro leyenniya, mukko gənajiye moduwa cəde isangayeyeno.

⁹ Ngawo adəyen am dondi cukudəye gapcana isane tayi ye ngayera.

¹⁰ Adə nangaro andiro jauru bərsəm sade har sa cidundeye kidənniya, awo mərədundero faidaa sammaa sedo.

Bulusse bərnı Rombero kənsio

¹¹ Ngawo kəndawu yakkuyen maara laa bərnı Aleksandariyaye cukudən nangəri kojəna kəlanjun alama Kawuwa Sənəmbe cəgarənadəro ngayıye sapkadaiye.

¹² Bərnı Sirakussero kadiyendeya, kawu yakkuro napkeiye.

¹³ Nadən jararadəa gaiye duwon, tekudəa falliye bərnı Rigiylumbero kadiye. Wajənanjua karuwa anəmbe fudu badiyenniya, kəla fuwunna ciniye kawu yindin duwon bərnı Futiyoli canidəro isiye jəpkeiye.

¹⁴ Nadən kəramiya laaa nayeyeiye. Andia dosane dawunjan mawuro napkeiye. Adəgainin bərnı Rombero leyeiye.

¹⁵ Kəramiya Rombedə isiyero fangeranniya, andia kaptuwuro har Kasuwu Afiyusse-a Kusottoram Yakku-aro kadira. Bulus tayia kirunniya, Alaro ardije karwunjun duno kiwando.

¹⁶ Rombo kadiyendeya, koljane Bulus runju soji gadımanju-a rokko napkeno.

Bulusse kawuri nodo bargaa Alaye bərnı Romben alamdu

¹⁷ Ngawo kawu yakkuyen Bulus fuwuwu yaudiyayea bowoje capkadaranniya, tayiro: «Kəramiya, awima diwi jamande-a ada kaariyandeye-aro yiddəkkəni yaye, Jerujalemlan kosoma gai wua sadane mukko am Rombero sərənseyera.

¹⁸ Koro seddəranniya, ayau fima njejoye wulan bəwo nangaro wua koldu kerawo.

¹⁹ Amma yaudiyadə wajanadəro, ayau jamaniro gənəduwuyə takkəni yaye, doləniro sai Kaisar wuro shara səddiya yekko.

²⁰ Adəmaro nayia njarukke mana njaddəkke nəkke bowongerakko. Nonowo, təma İsrayilawuyə nangaro wu sərğa adəlan tikkerəkkənədə!»

²¹ Daji tayiye tiro: «Andidə, wotiya falma lardu Yahudiyayə kəlanəmlan fandiyyende, koro curo kəramiyandə na todən isanayen wunduma diwinəm wulji fanniyende.

²² Amma niyen awo təmanəmma fanduro rayiyena, dalilnjudə ndaran yaye kəwu adəa wajanaro noniyena.» yera.

²³ Daji Bulusso sardu kamgeyeranniya, tayi nanngəwun cayemaa kojənarə nanjuro kadira. Suwan tai har kajiriro kude, Bulus nodo bargaa Alayə shedaje Attaura Nawi Musayə-a kitawuwa nawiyayə-alan njuttiyə awo İsaə wujənəa kasaccaro tayiro kawuri kiddo.

²⁴ Awo wuljənədə laanja kasatkera, laa ye kasattu wayera.

²⁵ Fandannin duwon, kawu lejaidəro Bulusse tayiro mana fal cədde: «Awo Ruhu Alayə ci Nawi İshayayen kaariyandoro wuljəgənədə jire.

²⁶ Tiye:

«*Lene, jama adəro wulle:*

Ngəlaro fannuwi duwon,
kəlandoro təmmaro ngəyiwawo.

Koro ngəlaro ruwi duwon,
təmmaro asunuwwawo.

²⁷ *Awoa karwu jama adəyedə kibbajəna,*

kiaddin səmonja fanjai,

simnja yea jakcana,

bare simnjan carunni, səmonjan fanjanni,

koro karwunjan asujanniro.

Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade

tayia isangagəkki.”†

²⁸ «To, fannowo, lawar njəkkawo Alayə adə jama kərdiyayero juwadəgəna. Tayidə fanjai!»

²⁹ [Adəa wulyenniya, yaudiya kattenjan kambiwu cadiaro sapkadara.]

³⁰ Kərwu yindi latto Bulus fannju ağəriyən napce, am tia kuroro isai sammaa mukko yindin kapciye,

³¹ wunduma tiro dapcəgənnin tayiro federo kawuri nodo bargaa Alayə cədde awo Kəma İsa Almasiwua wujənəa alanji kərga.

ROMANWU **Wotiya duwon Bulusse jama Isaa gawu bærni Rombero** **ruwujəgənədə** **Badiduram**

Bulus, ti kəngayam Isa Almasiwuye, wotiya adəa jama Isaa gawu bærni Rombero alama saa findi wuri gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeyeno. Wotiya Bulusse samman ti adə kuruwu wo, koro curonjun kəla njəkkawo Alayedəyen federo ruwujəna. Akko isəp laa tayiro Jawal Romanwuye cani: Am samma biwu cadəna ye, daraja Alaye najaganni ye (Rom 3.23); Alwasi biwuyedə karmo, amma kənjə Alayedə Kəmande Isa Almasiwuyen ro sawisoye (Rom 6.23); Ala andiro kərawonju ngainin fəlesagai: Andi biwuwu duwon, Almasiwu andi nangaro kano (Rom 5.8); Cinəmlan «Isama Kəmadə wol» nəme karwunəmlan Ala tia karmolan cəsəngənarə kasatkemma, njəkkawo fandəmi (Rom 10.9).

Akko nashawa curo wotiya adəyen dasaanadə:

Lewa (1.1-17)

Adamgəna samma biwuwu (1.18-3.20)

Kambərselan jiremaro waldu (3.21-5.21)

Ser Alaye biwuro cadi wa? Jaawu Bulusse (6.1-8.39)

Ser Alaye wadunju bowuro kalakci wa? Jaawu Bulusse (9.1-11.36)

Kəndəgai jama Isaa gawuye (12.1-15.13)

Lewa daryeye (15.14-16.27)

Wotiya duwon Bulusse jama Isaa gawu bærni **Rombero ruwujəgənədə** **LEWA**

¹ Wuma Bulus wolodi Isa Almasiwuye ye, kəngayambo walduro bowowada ye, kawuri kəji Alaye wulduro galaada ye,

² kawuri kəji duwon Ala kuren nawiyanjuyen kitawuwa* darajaalan ci cəne wadu ngojənədə.

³ Kawuri kəjidə kəla Tadanjuyen, ti duwon naptunju adamgənayen kaduwu Nawi Daudaye,

⁴ koro kəla Ruhu Alayen karmolan cidunju nangaro kənduwoaro Tada Alayero tabbaccanadə, tima Kəmande Isa Almasiwu wo.

⁵ Tilaman ser-a nankəngayam-aa kiwandiye, cunju nangaro amso curo kərđiya sammayen tia kasacca jaaro.

⁶ Curonjan naye ye jama Isa Almasiwuyero walduro bowowada.

⁷ Naye duwon Ala njaraana ye, muminnə walduro bowonjana ye bærni Romben dəgawwa sammaro: Ala Bawande-a Kəma Isa Almasiwu-a nayiro ser-a nanlewa-a njadol!

Bulusse Isaa gawu bærni Rombea kuroro rawo

⁸ Burwo sallammin Isa Almasiwuyen naye samma nangaro Alania wusenəkki, mana kambərsendoye dunia ngalan cadidəro.

⁹ Ala shedamani, ti duwon ronilan ambətkəkke kawuri kəji Tadanjuyea ma-wonəkkidə, dadu baworo nayia tannjakke

¹⁰ kullum moduwa njaddəkki, koro Alaye cədia, dama nandoro leduye fandəkkoro tia korəkki.

¹¹ Nayia kuroro jaurə raakkəna, kənjə serre Ruhu Alayen karwundoro duno njoma laa nayiro njaddəkkoro,

¹² wotte kattenden kambərse kaando-a kakke-ayen andi samma duno fandiyoro.

¹³ Kəramiya, adəa nonuwiya, raakko: Kərđiya larduwa gadeyen gai, curondə yen nema laa fandəkkoro ngəwuro nia nandoro leduye ngokkəna, amma har kuro fandəkke lekkəni.

¹⁴ Am kəla fərəmgada yen kal, fərəmdənni yen kal, ilmuwu yen kal, ilmuwu gəni yen kal, tayi sammaro kawuri kəji wulduwuro kəlarə ngokkəna.

¹⁵ Adəma nangaro naye bærni Romben dəgawwadə yero kawuri kəji wulduwu jaurə raakənədə.

* 1:2 1.2 kitawuwa - Kitawuwa darajaa yauidiyaye. Tayia Aman Caye yelan bowojai.

Kənduwo kawuri kajije

¹⁶ Kəla kawuri kəjidəyən nangukkəni, tima kənduwo Alaye kam tia kasaccənama fi yayero njəkkawo kudomadə wo, burwon yauidyaro, koro yauidya gəni yero.

¹⁷ Curo kawuri kəjidəyən nanjire Alaye fəledi, nanjire duwon kambərseyen isi ye, kambərsero simojiyi yedə, kitawulan ruwuwadadə gai: «Kam jiremadə kambərseyen roa dəgai.»[†]

ADAMGƏNA SAMMA BIWUWU*Kərđiya na Alayen biwuwu*

¹⁸ Gərgadu Alaye samən kəla awo nanmuminne gəni so, jirenambu so samma am jirenambulan jiredəa gərajaidəyən fəledi,

¹⁹ dalilnjudə awo kəla Alayen nodidə tayiro farak, Ala tayiro isanojəgəna.

²⁰ Tən dunia alaktənayen awowa Alaye taruiwawodə nowada, awo alaktənədəyeman federo tarui nangaro, tayima kənduwonju sawisoye-a naptunju Alaye-a wo. Adəgaima amdəye dalilnja Alaa nodunambuye bawo,

²¹ dalilnjudə Alaa nojana yaye, tiro daraja cadənni bi tia wusejanni, amma hangalnja ye bowuro walje karwunja hangal bawoadə ye duwuro waljəna nangaro.

²² Hangal kəjijaro kəlanjaa ngoyera, amma joriyaro waljane

²³ daraja Ala təmmaro nuiwawoyedəa gumkiya adamgəna so, ngudowa so, ləmanna si dewua so, nganjın gərdawu soye camunolan falyera.

²⁴ Adə nangaro mangar diwi karwunjayen Ala tayia curo tayirnambuyen kolje tiyinjan faidadane awo nangua kattenjan kedo.

²⁵ Jire Alayedəa kattuwulan faljane Alaktuma yayero awo alaktənaro ambəccagane sujada keddo. Ala Alaktumadəmaro har abadaro njungoro tio! Amin.

²⁶ Adəmaro Ala tayia curo jarawa nanguayen kolyeno. Kamuwanja kəndo kalkaldəa awo kalkal gənilan falyera,

²⁷ koro jiri adəgainin kongwawa ye kamuwa-a kəndo kalkal koljane mərədu kamanjaye jauro cadane katte kongwawayen awo nangua cade ajawu jawallan luwonjaye wajircənədə kəlanjaro kikkuro.

²⁸ Alaa nodudəa awo ngəlaro ngoduro wajana nangaro, Ala tayia hangal yeskadaro awo jussənni cadoro kolyeyeno.

²⁹ Karwunjadə jirenambu so, nankələdo so, mangar diwi so, niadiwi so samma yen cəmbərəna, mandəna so, kam njejo so, lawala so, curoyindi so, awo diwi diwi so yen rapkada. Tayi tarwawu,

³⁰ ngadarwu, kəladowa Alaye, am jau, rokurawu, kəla fəleduwu, diwi dioro masku, amwurawanjaa ganambuwu,

³¹ hangalnja bawo, nan'adal so, kərawo so, kanjimari so ye bawo.

³² Shara Alaye duwon am kəndo aniso gai cadimadəro wowom karmoye wajircəgənədəa dam nojana yaye, tayi runjua gəni cadi, koro am cadidə yea arđijai.

2*Shara Alaye jire*

¹ Adə nangaro, ni duwon ambo shara yiddəmidə, wunduro walyem yaye, dalilnəm adəa dioye falma bawo, dalilnjudə ni am gadero shara yiddəmiya, kəlanəm sharanəmi, awo cadidəmaa dimidəro.

² Shara Alaye kəla am kəndo ania cadimadəyedə jirero noniyena.

³ Ni kam, am awo ania cadimadəro shara yiddəmi duwon ni ye tayi gai dimidə, wowom Alayero kanəmi wa təmanəm?

⁴ Ra, Alaye nanngəlanju-a afunju-a kanadinju-a tərəmdəa ruyem? Nanngəlanjudə tuwa dioro simonjijidəa nonəmmi wa?

⁵ Kəlakibbunəm-a tuwanambu karwunəmbe-a nangaro yim gərgadu Alaye-a sharanju jireye fəledidə-aro ajawu jau fit kəlanəmbo cəpkəgəmi.

⁶ Ala wundu yayero kəla kəndonjuyen kalkallo ci:

⁷ Am duwon kəndo ngəla diolan neccane daraja-a bərsəm-a ro njəpciwawodə-aa majaimadəro ro sawisoye ci,

⁸ amma am duwon kəla rawon jiredəa wajane jirenambu jagaimadəro gərgadu-a karwujau-a fəlejjiyi.

⁹ Wundu duwon awo diwi diomadə, basari-a bone-a tia cawandi, burwon yaudia, daji yauidi gəni yea cawandi,

[†] 1:17 1.17 Hab 2.4

¹⁰ amma daraja-a bərsəm-a nanlewa-a ti ngəla diomadəa cawandi, burwon yaudia, daji yaudi gəni yea cawandi.

¹¹ Nonowo, Ala amba gayirjiwawo.

¹² Am samma Attauraa nojannin biwu cadimadə Attaura bawolan sanui, koro am samma fərdu kənduwo Attaurayen duwon biwu cadimadə, Attauralan tayia sharajai.

¹³ Attauraa kərəndumaso fuwu Alayen jirewu gəni, amma Attauraa gamasoma jirewuro waljai wo.

¹⁴ Awoa kərđiya Attaura cadanni duwon halnja tayia simojiye awo Attauraye amarjənədə cadiya, cadanni yaye, awo cadidə naptu wadanjayero walji.

¹⁵ Naptunjayen awo Attaura amarjənədə karwunjan ruwuwadaro fəlejai, halnja ye ngai shedaji, koro karwunja sa laan tayia sariwuji, sa laa yen jirewuro asujiyi.

¹⁶ Kəla kawuri kəji mawonəkkidəyen yim duwon Ala Isa Almasiwuyen asər ambea sharajidən awo ani wakkajai.

Yaudiya na Alayen biwuwu

¹⁷ To, ni kəlanəmbo yaudi nəmidə, Attauraro njuttəgəmi, Alalan awulo bumi,

¹⁸ rawo Alayedəa nonəmma, Attauradəa kəranəmma nangaro awo ngələdəa gayirnəmi,

¹⁹ nima tabbato kambuwaye jeduma woro nonəmma, nima koro am curo duwuyen dasaanaro nur kudoma,

²⁰ am hangal bawoaye alamduma, yallaye maləm woro nonəmma, ni Attauralan ilmu-a jire-a sammaa kalkallo tammadə,

²¹ to, am gadero yikkərami duwon, kəlanəmbo yikkərambawo wa? Ni duwon bare nambarwu cadənni wulləmidə, nambarwu dimbawo wa?

²² Ni duwon bare kənjəna cadənni nəmidə, kənjəna dimbawo wa? Ni duwon gumkiyaa haramgadaro ngonəmidə, kare fadowa sənəmbe ndalləmbawo wa?

²³ Ni kəla Attaurayen awulo bumidə, ganambunəmlan Alaro daraja njo wanəmi.

²⁴ Kitawulan ruwuwadadə gai: «Nayi nangaro kərđiya cu Alayedəa bassai.»[†]

²⁵ Wada Attauraye gamia, kajadə* faidaa, amma Attauraa ganambumaro walləmia, kajanəmdə kajanamburo waljəna.

²⁶ Ngaima jəmbələm wada Attauraye jəgaia, kajanambunju kajaro ngojaiwawo wa?

²⁷ Koro kam tiyilan jəmbələm duwon awo Attauraye amarjənədə cədidə nia sharanji, ni kitawu so, kaja so tamma duwon Attauraa ganambumadə.

²⁸ Yaudidə kam deyan yaudiro fəlediyi gəni, koro kaja jireyedə awo tiyiye turui gəni,

²⁹ amma yaudidə kam curon yaudi wo, koro kajadə ye awo karwuye wo, arawuyen gəni, Ruhu Alayen kadio. Njungoronju na amben gəni, na Alayen wo.

3

Adamgəna samma na Alayen biwuwu

¹ Adə nangaro naptu yaudiyedə awi faidanju wo? Awi kajadəye riwanju wo?

² Jiři fin yaye ngəwu mbeji. Kuranjudə, mukko yaudiyadəyero kawuri Alaye casakkəna.

³ To, nda? Laanja kasaccannia, kasattunambunjadə aman Alaye baworo cədi wa?

⁴ A'a, təmmaro ngai gəni! Kam fi yaye kattuwumaro walji yaye, Aladə jirema dəgai, kitawulan ruwuwadadə gai:

«Mananəmlan jiremaro nonjai ye, sharanjaiya, kənnasar fandəmi ye.»[†]

⁵ Amma jirenambundedə nanjire Alaye fəleja, awi wulliye? Ala ajawu gənəduwumadə jirenambuma wa? Kəla mana kamben manayekko.

⁶ A'a, təmmaro ngai gəni! Adə gənia, ndayin gəle Ala am duniayea sharaji?

⁷ Kattuwunilan jire Alaye ngəwuro tərgane Alaro daraja cadia, awiro gəle koro yaye wua biwumaro sharasai?

⁸ Koro awiro gəle har ngai wuldiwawodə: Nda diwi diyo, ngəla isoro? Am laa manande cadi adəmaa yikkəraiye cani. Tayidə, wowomnja jussəna!

Jirema falma bawo

⁹ Awi gəle? Andi yaudiyadə am gadero wa ngalwo? A'a, təmmaro ngai gəni! Yaudiya-a kərđiya-a samma fərdu kənduwo biwuyen dasaanaro calan fəleniyena.

[†] 2:24 2.24 Ish 52.5 * 2:25 2.25 kajadə - Noduwuram aman caye katte Ala-a jamanju yaudiya-ayennedə. † 3:4

10 Kitawulan ruwuwadadē gai:

«Jirema bawo, falma bawo,

11 kam asujāna bawo, Alaa madama bawo.

12 Tayi samma jawal koljana, kēla tilonna faida baworo waljana,

kam ngāla dioma bawo, falma bawo.†

13 Ngowoljonja kauri kaada gai, tēlamnjan amba jambajai.†

Fərdu ka cinjayan dawi fusiyea.†

14 Cinja baskudu-a manakuttu-an cēmbərēna.†

15 Sinja kam njejoro doi,

16 jawalnjan masiwa-a kudāra-aa,

17 koro jawal nanlewaye nojamni.†

18 Adəgaima Ala rida karwunjan bawo.»†

19 Awi yaye Attaura wuljidē, am fərdu kənduwo Attaurayen dasaanaro wuljiyiro noniyena, ngainin ci wunduye yaye gəm cədo, dunia sammaa shara Alayero caado.

20 Ai, nodu biwuyedē Attaurayen isi, adē nangaro wunduma wada Attauraye galan fuwu Alayen jiremaro waljiwawo.

KAMBƏRSELAN JIREMARO WALDU

Wada Attaurayen gəni, kambərselan

21 Amma kərmadē nanjire Alaye wada Attauraye galan gəni tuwandi, Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a tia shedajana.

22 Nanjire Alayedē Isa Almasiwuye mərsaduyen am kasattuwu sammaro isi, gayirdu bawo.

23 Tayi samma biwu cadəna ye, daraja Alaye najaganni ye,

24 amma merudu Isa Almasiwulan tuwandidəyən dero sernjulān jirewuro waljai.

25 Ala nanjirenju fəlejoro, Almasiwua laya fastu gərgadunjuyero kaino, koro ngainin tia bunjuyen* kambərselan kasaccane jirewuro waljai. Awoa Ala afunju nangaro biwuwa kureye wowomjənni.

26 Adəa dionjudē, jaman kərmayen nanjirenju fəlejoro, ngainin Aladəma jire ye, kam Isaa kasattumadəa jiremaro cədima ye wo.

27 Nda gəle awulo bodə? Bawo! Kəla wada jiri fiyen? Kəla wada kidayen? A'a, kəla wada kambərsēyen.

28 Nonowo, kam wada galan gəni, kambərselan jiremaro waljiro tabbatkeyeie.

29 Ra, Aladē Ala yaudiya runjaye wa? Kərdiyaye ye, gəna? Aaa, kərdiyaye ye,

30 Aladē falma nangaro, ti duwon am kajaadaa kambərsēyen jirewuro cədi, koro jəmbəlamba yea kambərsēyen jirewuro cədidē.

31 Adē nangaro kəla kambərsēyen Attauradəa baworo diye wa? A'a, təmmaro ngai gəni! Attauradəa tabbatkeyeie.

4

Misal Nawi Ibrahimbe

1 To, kaarinde Nawi Ibrahimdē, awi gəle wulliyē? Naptunju adamgənayen, kəla kambərsēyen awi asujo?

2 Ca Nawi Ibrahim kida diolan jiremaro walyenoa, dalil awulo boye cədana, amma fuwu Alayen gəni.

3 To, awi kitawu wuljo? «Nawi Ibrahim Alaa mərsajəna nangaro, Ala tia jiremaro ngoyeno.»†

4 Kam kida cədidəro biyanjudē kənjo gəni, alwasi.

5 Adē yaye kam duwon kida cədiwawo, amma Ala am diwia jirewuro diomaa mərsajidē, kambərsenju nangaro tia jiremaro ngoji.

6 Nawi Dauda ye kam duwon Ala tia kidanju gəni nangaro jiremaro ngojidəye barganju wuljənadē gai:

7 «Barganja am ayauwanja ye gawurdəna,

biwuwanja ye jakkadadē.

8 Barganju kam Kəmande tiro

† 3:12 3:10-12 Jaw 14.1-3; 53.1-3 † 3:13 3:13 Jaw 5.9 † 3:13 3:13 Jaw 140.3 † 3:14 3:14 Jaw 10.7 † 3:17

3:15-17 Ish 59.7-8 † 3:18 3:18 Jaw 36.1 * 3:25 3:25 bunjuyen - Karmonju kəla kaskayen nangaro. † 4:3 4:3

Bad 15.6

biwunju tammaro gənjajiyawodə.»†

⁹ Barga adə am kajaada runjayema wa? Ra, jəmbələmba ye cawandi? Kambərse Nawı İbrahimbe nangaro Ala tia jiremaro ngojənaro wullıye.

¹⁰ Dəlwu filan tia jiremaro ngoyera? Kajanjulan ra jəmbələmlan? Sa ti kajaadalan gəni, jəmbələmdələman.

¹¹ Kajadəa alama gairo kiwando, alama duwon sa kajadənnin kambərse njanjo nangaro nanjire cuwandənədə tabbaccıyidə. Ngainin Nawı İbrahim bawa am kambərsea jəmbələm dasaana sammayero walyeno, tayi yea kambərse njanjo nangaro jirewuro ngojaro.

¹² Koro bawa am kajaadaye yero walyeno, tayi duwon kajaada runju gəni, jawal kambərseye bawande Nawı İbrahim sa jəmbələmlan jəganadə yea jagaidə.

Wadu Alaye-a kambərse kambe-a

¹³ Ala Nawı İbrahim-a kaduwunju-aro warasama duniayero walji cəne wadu ngoyeno, wadu duwon wada Attauraye galan gəni, nanjire kambərselan isidəyen tiro cinadə.

¹⁴ Ca wada galan amso warasawuro walyeraa, kambərsədə ye bowu fat, wadudə ye faidanju baworo waljəna,

¹⁵ wadadə gərgadu Alaye cuwudi nangaro. Na wada bawolan wada ganambu ye bawo.

¹⁶ Adəma nangaro wadudə awo kambərseye wo. Dalil wadu serlan isidə, tima kaduwu sammaro tabbaccuworo, kam wada jəganama runjuro gəni, kam kambərse Nawı İbrahimbea jəganama yero, ti duwon bawa andi sammayedə.

¹⁷ Kitawulan ruwuwadadə gai: «Nia bawa jama kada kadamiyero ngidəkko.»† Tidə Alaa kasaccəna, Ala duwon am sanunaro ro cakke awo bawoa mennaro cədidə.

¹⁸ Təma bawo yaye, Nawı İbrahim təmajə Alaa mərsajə ngainin bawa jama kadayero walyeno, Alaye tiro: «Kaduwunəm ngəwujai.»† cənnadə gai.

¹⁹ Ti kərwunju mia gai duwon, kiarıjəna ye, koro Saratu ye cambıwaworo curuna yaye, kambərse njanjo duno baworo waljənni.

²⁰ Wadu Alaye shekku bawoalan kasacce kambərse njanjo dunoaro walyeno, koro Alaro daraja kaino,

²¹ awo Ala cədi cənnadə cədiro tabbato mərsajəna nangaro.

²² Ngainin kambərse njanjo nangaro Ala tia jiremaro ngoyeno.

²³ Mana ruwuwada adə: «Tia jiremaro ngoyeno.» ti runjuro gəni,

²⁴ andi yero ruwuwada. Ala andi yea jirewuro ngosai, ti duwon Kəmande İsa karmolan cəsangənədə mərsaniyena nangaro.

²⁵ İsadə biwuwande nangaro sərəccagane kano, koro jirewuro wallıyoro karmolan ciyeno.

5

Nanlewa Alaye fando

¹ Adə nangaro, kambərse njanjo jirewuro wallıyenadə, Kəmande İsa Almasıwuyen katte andi-a Ala-ayen naptu nanlewayea.

² İsa nangaro jawal kambərseyen ser curonjun dəgayıyena adəro ngawo fandiyyena, koro karwunde curo təma daraja Alayen kəjjəna.

³ Koro adəa kəjənaro curo boneyeman karwunde kəjjəna, bonədə kanadi cuwudıro nonıyenadəro.

⁴ Kanadidə ye hal ngəla cuwudi, koro hal ngələdə ye təma cuwudi.

⁵ Təmadə tiyısam cuwudıwawo, Ala karwundero Ruhunju sadənayen kərawonju cakkənədəro.

⁶ Awıma rangıyena bawoalan Almasıwu am Alaa ga wajana nangaro sa kalkalnın kano.

⁷ Kiaddin kam laa kam jirema nangaro ronju ci, waneye kam laa kam ngəla nangaro rakce ronju ci.

⁸ Amma Ala andıro kərawonju ngainin fəlesagai: Andi biwuwu duwon, Almasıwu andi nangaro kano.

⁹ To, andi kərma bunjuyen* jirewuro wallıyenadəro, adəa kəjənaro tiyen gərgadu Alayero kaniye.

¹⁰ Sa andi kələwadən karmo Tada Alayen Ala-a solodıyena, adəa kəjənaro solodıyenadə ronjuyen njəkkawo fandiye.

† 4:8 4:7-8 Jaw 32.1-2 † 4:17 4:17 Bad 17.5 † 4:18 4:18 Bad 15.5 * 5:9 5.9 bunjuyen - Karmonju kala kəskayen nangaro.

¹¹ Koro adə runju gəni, Kəmande Isa Almasiwuyen na Alayen karwunde kəjjjəna, tiyen kərma solo fandiyyenadə.

Nawi Adam-a Isa Almasiwu-a

¹² Adə nangaro, jiri kam fallen† biwu duniaro ngaye biwuyen karmo ngaanadə gai, ngainin karmodə am sammaro tatargaada, tayi samma biwu cadənadəro.

¹³ Kawu Ala Attaura ciro, dunialan biwu mbeji, amma sa Attaura bawodən wowom gənadiyiawo.

¹⁴ Adə yaye jaman Nawi Adamben tai Nawi Musayero kudero karmodə kəla am sammayen kərga, har am biwuwa yestu Nawi Adambe-a camun cadənnidəmaa lejəna. Nawi Adamdə camuno ti fuwun kəndemadəye.‡

¹⁵ Amma kənjodə ayaudə-a camun gəni. Ayau kam faldəye nangaro am ngəwu kasunoa, adəa kojənaro ser Alaye-a kənjə ser Isa Almasiwu kam faldəye-a am ngəwuro tasargaana.

¹⁶ Koro kənjodə awo ayau kam faldəye cuwudənadə-a camun gəni. Awoa shara ayau fal jəganadə wowom kiwudo, amma kənjə ayau kadaa jəganadə nanjire kiwudo.

¹⁷ Kam fal nangaro kəla ayau kam faldəyen karmo kəla am sammayen kərmai cunodi, adəa kojənaro am ser ngəwu-a kənjə nanjireye-a camoyimasodə Isa Almasiwu wotte kam faldəyen roa dasaane kərmai canodi.

¹⁸ Adə nangaro, jiri ayau kam falle am sammaro wowom cuwudidə gai, ngainin kəndo nanjireye kam falle am sammaro jiremaro waldu-a ro-a cuwudi.

¹⁹ Awoa ganambu kam fallen am ngəwu biwuwuro waljanadə gai, ngainin ga kam fallen am ngəwu jirewuro waljai.

²⁰ Koro ayaudə ngəwujoro Attaura kadio, amma na biwu ngəwujənadən, ser Alaye tia jauro kojiro ngəwuyeno.

²¹ Ngainin jiri biwudə karmolan kərmai cunodənadə gai, ngaiman ser Alaye nanjireyen kərmai cunode ro sawisoye Kəmande Isa Almasiwuyen cuwudi.

SER ALAYE BIWURO CADI WA? JAAWU BULUSSE

6

Biwuro no, Almasiwulan daga

¹ To, awi gəle wulliyə? Ser Alaye ngəwujoro curo biwuyen wa dəgaiye?

² A'a, təmmaro ngai gəni! Andi biwuro nuiyenadə, jiri fin gəle curodən koro dəgaiye?

³ Wundunde yayero kasala sadde Isa Almasiwuro kəlsaanadə, karmonjuro kəlsaanaro nonuwwi wa?

⁴ Adə nangaro, kasala karmonjuro kəlsaanadələn ti-a rokko sittərasanadə, ngainin jiri Almasiwudə daraja Bawadəyen karmolan cijənadə gai, andi ye kəndəgai bərin diye.

⁵ Karmonju-a camunno tiro kəldiyiyenadə, tabbato karmolan cidunju-a camunno tiro kəldiyiye.

⁶ Halnde caye dəgaiyenadə ti-a rokko kəskaro jajaanaro noniyena, duno biwuyedə baworo waljo, bare gadero kərəa biwuyero walliyendero.

⁷ Kam nunadə biwu-a firdane nankam kəlaye cuwandəna.

⁸ Almasiwu-a kallo nuiyenadə, ti-a kallo roa dəgaiyero mərsaniyena,

⁹ koro Almasiwu karmolan cijəna nangaro, gadero nuiwaworo noniyena. Kənduwo karmoyedə kəlanjun bawo.

¹⁰ Nonjudə, tilo lonno biwua baworo dioro kano, amma ronjudə, Alaro daraja njoro roa dəgai.

¹¹ Jiri adəgainin nayi ye nuwe kənduwo biwuye kəlandon baworo waljəna ye, koro Isa Almasiwulan roa dəgawe Alaro daraja yiwi yero kəlandoa ngonowo.

¹² Adəma nangaro bare biwu kəla tiyindo nomayen kərmai cunode mangarnjua gawwi.

¹³ Bare tiyindo kare kida jirenambu dioye gai mukko biwuyero yakkuwwi, amma karmolan roa cinuwwadə, kəlandoa Alaro yowo, tiyindo ye kare kida nanjire dioye gai Alaro yowo.

¹⁴ Kənduwo biwuyedə gadero kəlandon bawo, nayidə fərdu wadayen gəni, fərdu ser Alayen dəgawi nangaro.

Kərəawa nanjireye

¹⁵ To, awi gəle? Andi fərdu kənduwo wadayen gəni, fərdu ser Alayen dəgaiyenadə, koro yaye biwu diye wa? A'a, təmmaro ngai gəni!

† 5:12 5.12 kam fal - Nawi Adam. ‡ 5:14 5.14 ti fuwun kəndemadə - Almasiwu.

¹⁶ Kamba garo tiro kareea gai kelando kewwa, ti gawidaye kareawaro walluwiro nonuwwi wa? Biwu gadə karmoro cadi, koro Alaa gadə nanjire cuwudi.

¹⁷ Amma Alaa wuseniyo! Nayi calan kareawa biwuyedə kərma karwundo samman alamdu jiri njasakkəranadəa gawe

¹⁸ biwu-a firduwe nankam kəlaye fanduwe kareawa nanjireyero walluwwa.

¹⁹ Naptundo adamganaye nangaro mana kamben manayekko. Jiri calan tiyindo tayirnambu so, nandiwi soro kareea gai kelando yiwe na kojənaro nandiwiwo cadənadə gai, adəgainin kərma kareea gai tiyindo nanjirero yowo tayirro walloworo.

²⁰ Sa nayi kareawa biwuyedən, nayi fərdu kənduwo nanjireyen bawo.

²¹ Awowa duwon kərma tayia nangunuwidə, sadən awi faidanja wo? Awoa awo aniye leduwuramnja karmo.

²² Amma kərma biwu-a firduwe nankam kəlaye fanduwe kareawa Alayero walluwwadə, faidanjudə tima nantayir wo, leduwuramnju ye ro sawisoye.

²³ Awoa alwasi biwuyedə karmo, amma kənjo Alayedə Kəmande Isa Almasiwuyen ro sawisoye.

7

Misal larusaye

¹ Kəramiya, nayi Attaura nonuwwasoro wulnjagakki, kam ronjualan, kənduwo wadayedə kəlanjun mennaro nonuwwi wa?

² Misallo kamu kwaadə tiro wadalan kəllaada kwadə ronjuamaa. Amma kwadə kanoa, wadadə kəlanjun bawo.

³ Adə nangaro kwadə ronjua duwon kwa gade kidoa, tia kənjənamaro ngojai. Amma kwanju kanoa, wada adə kəlanjun bawo, kwa gade kido yaye, ti kənjənama gəni.

⁴ Kəramiyani, jiri adəgainin nayi ye tiyi Almasiwuyen wadaro nuwwa, ngainin kam gadeyero walluwi, ti karmolan cijənədəyero, koro nema Alaro yakkiye.*

⁵ Sa hal tiyiyelan† dəgaiyenadən, jarawande biwuye wada cəsangənədə tiyindea cakke nema karmoye kekkiye.

⁶ Amma awo calan rosanadə-a firdiye nuiyena nangaro, kərma wadadə kəlanden bawo, ngainin jawal caye wada ruwuwadayen gəni, jawal bərin Ruhuyen wolodiya Alayero walliye.

Hal biwuye

⁷ To, awi gəle wulliye? Wada Attaurayedə biwu wa? A'a, təmmaro ngai gəni! Wadayen gənia, biwu nokkiwawo. Misallo ca wadaye: «Bare mangar dimmi,»† cənnia, mangardəa asukkəni.

⁸ Amma biwudə wadayen dama kiwandənniya, mangar jiri jiri karwuniro kekko, wada bawonin biwu nuna nangaro.

⁹ Calan sa wada bawolan ronja kərgakko, amma wadadə kadinniya, biwudə roaro walje wudə kanukko.

¹⁰ Wada ro kudomadə wuro karmo sukkudo.

¹¹ Biwudə wadayen dama cuwande wua jambase wadadəyen roro seso.

¹² Adəgaima Attauradə tayir, koro wadanjudə tayir ye, jire ye, ngəla ye.

Karwunden biwua

¹³ To, awo ngəla adə wuro karmo wa sukkudo? A'a, təmmaro ngai gəni! Biwudəma biwuro fəledoro awo ngəladəyen kidanju karmoye wulan cədo, wadadəyen biwudə na kojənaro biwuro waljoro.

¹⁴ Wadadə awo Ruhuyero noniyena, amma wudə awo tiyiye, kareea fərdu biwuye gai saladəna.

¹⁵ Kəndonidəmaa asunəkkawo. Awoa awo raakkənədəa gəni, awo wakkənədəmaa dikki.

¹⁶ Awo wakkənədəa dikkia, wadadə awo ngəlaro ardinəkkəna.

¹⁷ Ngaima kərma wu gəni, biwu wulan dəganamadə awo ania cədi.

¹⁸ Wulan, wotte naptuni adamgənayelan, awo ngəla fima dəganniro nokkəna. Akko nia awo ngəla dioye nanin mbeji, amma duno tia dioye bawo.

¹⁹ Ngəla raakkənədəa dikkiwawo, amma diwi wakkənədə tima awo dikkidə wo.

²⁰ Awo wakkənədəa dikkia, kərma wu gəni dikki, amma biwu wulan dəganamadə cədi.

* 7:4 7.4 nema Alaro yakkiye - Alaro faidaaro walliye. † 7:5 7.5 hal tiyiye - Naptu kambe Ala bawo. Wotte kam karwunjun na Alayen kuruwujəna, koro curo biwuyen dəgana. † 7:7 7.7 NL 20.17

²¹ Adə nangaro wada adəa wulan fandəkki: Awo ngəla dio raakkəna duwon, diwi ye nanin mbeji.

²² Karwunin wada Alaye tai dakke raakkəna,

²³ amma wada laa gade tiyinin rukki. Wada adə wada hangalniero kəriwu cəkkade wua kosoma wada biwuye tiyinin dəganadəye səddi.

²⁴ Kuttuni, awo njunoduye wu! Wundu gəle wua tiyi karmoye adəlan səmoyi wo?

²⁵ Kəmande Isa Almasiwuyen Alaa wuseniyo! Ai, hangalnin wada Alaye gakki, amma naptuni adamgənyelan wada biwuye gakki.

8

Ruhu Alayen kəndəgai bərin dio

¹ Adə nangaro kərma am Isa Almasiwua gawudəro wowom fima bawo,

² dalilnjudə wada Ruhuye duwon Isa Almasiwuyen ro njomadə wu-a wada biwuye-a karmoye-a firsane nankam kəlaye sina nangaro.*

³ Awo duwon wada naptu adamgənyaye nangaro lawu rakce cədənnidəa Ala kido. Biwu nangaro Tadanjua alama tiyinde biwumaye gainin juwajiye tiyilan biwudəro wowom gənyeyeno.

⁴ Adəa dionjudə, nanjire wada wuljənadə andi duwon naptu tiyiye gəni, Ruhuyen dəgaiyenadəlan tədo.

⁵ Am duwon hal tiyiye dasaanamadə hangalnja kəla awo tiyiye kərga, amma am duwon hal Ruhuyen dasaanamadə hangalnja kəla awo Ruhuyen kərga.

⁶ Hal tiyiyedə karmo, amma hal Ruhuyedə ro-a nanlewa-a.

⁷ Awo hal tiyiyedə kəlado Alaye, dalilnjudə wada Alaye jəgaiwawo, təmmaro rakce jəgaiwawo.

⁸ Am hal tiyiyə gawudə rakcane ardiya Alaye cawandiwawo.

⁹ Amma nayidə hal tiyiye gəni, Ruhuyen kərgaw, Ruhu Alaye nayilan dəgana nangaro. Kam duwon Ruhu Almasiwuye tilan dəgannidə, tidə Almasiwuye gəni.

¹⁰ Almasiwudə nayilan kərgaa, tiyidə biwu nangaro nuna, amma Ruhudə nanjire nangaro ro ci.

¹¹ Koro ti Isaa karmolan cəsəngənədəye Ruhunju nayilan kərgaa, daji ti Almasiwua karmolan cəsəngənədə Ruhunju nayin dəganadəyen tiyindo nomadə yero ro cakki.

¹² Kəramiya, adəma nangaro wajipnde mbeji, amma hal tiyiye dəgaro gəni,

¹³ awo hal tiyiye dəgawwaa, nuwi, amma Ruhudəyen kəndo tiyiyedəa yejuwaa, roa dəgawi.

¹⁴ Am duwon Ruhu Alaye tayia simojimadə tayima tadawa Alayedə wo.

¹⁵ Ruhu fanduwwadə nayia kəreawaro gəni ngedo har walduwe rinuwidə, amma Ruhu nayia tadawa Alayero diomadəa fanduwwa, tilan kowo sammiye: «Abba, Bawa!» niye.

¹⁶ Ruhu Alaye kəlanjudə karwunde-a rokko andi tadawa Alaye woro shedaji,

¹⁷ koro andi tadawadəro, andi ye warasawu, warasawu Alaye ye, wotte Almasiwu-a rokko warasawu. Ti-a kallo bone kiaiyea, ti-a kallo ye daraja fandiye.

Təma darajaye

¹⁸ Wuyenna bone jaman kərmayədə martawa daraja andiro fuwun fəlediyidəyea najiyiwawo.

¹⁹ Awowa alaktəna samma fəledu tadawa Alayea gangadaaro gurejai.

²⁰ Awo alakkadadə faida baworo kalaktəna, amma rawonjun gəni, Ala duwon tia kalakcənədə nangaro. Alaye rawonjudə tima

²¹ awo alakkada kəlanjudə nankərəa njəptuye-a firdane nankam kəlaye darajaa tadawa Alayedəyen nuwanju ye cuwandi.

²² Kua yaye awo alakkada samma kəla tilonna njəmje bone kənjambiye cairo noniyena.

²³ Awo alakkada runju gəni, andi duwon Ruhu Alaye nema burwoyero fandiye adə, andi ye karwunden njəmmiye tadawa Alayero waldunde,† wotte tiyindea merududəa gangadaaro gureniye.

²⁴ Təma taiyena adəlan njəkkawo fandiyea, awoa təma turuidə təma gəni. Wundu gəle awo curuidəa təmajji?

²⁵ Amma awo ruiyewawodəa təmaniyenaa, neddiye kanadilan tia gureniye.

* 8:2 8.2 wu-a - Ruwua mukoye kureyedəye laanja wu cani, laa ni cani, laa ye andi cani. † 8:23 8.23 tadawa Alayero waldunde - Ala damsane tadawanjuro walliye.

²⁶ Koro ngaiman Ruhudə dawu nanlawundeyen banasagai, jiri moduwa ngəlaro diyedəa noniyende, amma Ruhudə kəlanju andiro mana wuldiwawolan Alaa sakkori.

²⁷ Ti awo karwun dəgana kuromadə nia Ruhuye nojəna, ti Ruhudə kəla awo Ala cəraanayen muminnaro cukkori.

²⁸ Koro Ala am tia caraana ye, kəla fasalnjuyen bowojəna yero awi yayea ngəlaro cəddiro noniyena.

²⁹ Awoa am duwon Ala caman tayia nojənadə, tayi ye camuno Tadanjuyero waljaro kadarjəna, ti karu tadawa ngəwuyero waljoro.

³⁰ Tayi kadarjənadəa bowoyeno, koro tayi bowojənadəa jirewuro kido, koro tayi jirewuro cədənadero daraja kaino.

Kərawo Alaye

³¹ To, kəla awo aniyen awi gəle wulliyə? Aladə kaandea, wundu wadumandero walji?

³² Ti duwon Tadanjudəmaa koljənni andi samma nangaro cinadə, ndayin gəle andiro ti-a kallo awo sammaa serraro sadiwawo?

³³ Wundu am Ala kərejənaa ngadarji? Aladəma tayia jirewuro dioma wo!

³⁴ Wundu gəle ti duwon wowom gənajiyidə? Isa Almasiwudə tima nunadə wo, adəa kojənarə tima karmolan cijəna ye, kəmboram Alayen andiro Alaa sakkori yedə wo.

³⁵ Wundu andia kərawo Almasiwuyə-a firsagai? Bone wa, ra kuttu, ra basari, ra kəna, ra kajəmunambu, ra masiwa, ra kashagar wa?

³⁶ Kitawulan ruwuwadadə gai:

«Ni nangaro andia dabdu sərambo roro seyesi.

Dimiya duwarambo njadoye gairo andia ngosana.»†

³⁷ Amma curo awo ani sammayen ti andia saraanadəyen kənnasarwumaa kojənarə walliyena.

³⁸ Tabbatto nokkəna, karmo bi ro, malaiyawa bi kərmaiya, lamarra kərmaie bi fuwuyə, bi kənduwowa,

³⁹ awo sameye bi cidiye, bi awo alakkada gade fima rakce andia kərawo Alaye Kəmande Isa Almasiwulan tuwandidə-a firsaiwawo.

SER ALAYE WADUNJU BOWURO KALAKCI WA? JAAWU BULUSSE

9

Kadara Alaye Israyilawuro

¹ Almasiwulan jire wulləkki, kattuwu gəni, halni ye Ruhu Alayen shedasi,

² karwukutta kura-a jəktu ceriwawo-a curo karwuniyen fakki.

³ Ca yojia, kəramiyani jama tilon tambiyena nangaro* wu kəlani baskuwada ye, Almasiwu-a faiyada yero raakko.

⁴ Tayidə Israyilawu, koro Ala tayia dapce tadawanjuro cəde daraja ce aman ndəpcane Attaura so, kida ambəttuwuyə so tayiro waduwa ngoyeyeno.

⁵ Kaariyadə kaanja, Almasiwudə ye kəla naptunju adamgənayen tayiyeman kadio, tima Ala sawisoro bargaa same awo fiyen yaye kərgadə wo! Amin.

⁶ Mana Alaye faida baworo waljəna wa? A'a. Awoa kaduwu Israyilaye samma gəni Israyiladə wo,

⁷ koro tadawa Nawı Ibrahimbe samma gəni kaduwunju wo. Alaye: «Am Isakuyen tasambidəmaa kaduwunəmlan bowojai,»† cənna.

⁸ Maana adəyedə tima tadawa tiyiye gəni tadawa Alayedə, amma tadawa waduyedəmaa kaduwuro ngojai wo.

⁹ Akko mana waduyedə: «Bəriminna kua gai isəkki, Saratu tada cambi.»†

¹⁰ Adə runju gani, Rabeka ye kam fal kaarinde Nawı Isakuyen curo ngoyenniya,

¹¹ kawu kawuwadə tasambe ngəla bi diwi cadiro, fasal Alaye kadarjənadə tabbaccu-woro,

¹² Rabekadəro: «Karudə kərea kannadəyero walji,»† yeno. Ngaiman fasal Alayedə kəla kidayen gani, kəla ti bowojidəyen kərga.

¹³ Kitawulan ruwuwadadə gai: «Yakubaa raakko, Yesawua wayekko.»†

¹⁴ To, awi gəle wulliyə? Na Alayen jirenambua wa? A'a, təmmaro ngai gəni!

† 8:36 8.36 Jaw 44.22 * 9:3 9.3 jama tilon tambiyena nangaro - Tayi ye njəkkawo cawandoro. † 9:7 9.7 Bad 21.12 † 9:9 9.9 Bad 18.10, 14 † 9:12 9.12 Bad 25.23 † 9:13 9.13 Mal 1.2-3

¹⁵ Tiye Nawi Musaro: «Kam tiro kanjimari fəlegəkkidəro kanjimari fəlegəkki, koro kam tia njunokkidəa njunokki,»[†] cəna.

¹⁶ Adə nangaro rawo bi kowori kamben gəni, Ala kanjimari fəlejiyidəman kərga.

¹⁷ Kitawulan Alaye Fira'aunaro: «Dalil nia galanjəkkənədə, tima kənduwoni nilan fəlegəkko, koro cuni dunia ngan culuworo,»[†] cəna.

¹⁸ Adəma nangaro kam kərejənarə kanjimari fəlejiyi, koro kam kərejənyə kəlanju kibbajiyi.

Wowom-a kanjimari-a Alaye

¹⁹ Daji niye wuro: «To, ngairo walyenoa, awiro kua yaye ayau gənajidə? Wundu gəle rakce rawonju wajidə?» nəme suworəmi.

²⁰ Amma ni kam, ni wundu duwon Alaro mana kalakkəmidə? Awo tədandənədəye ti tia cədandənədəro: «Awiro wua ngai sədəm?» cəni wa?

²¹ Duwuramma kənduwo kəla tulo kamatkadayen kalwo laa darajaa-a laa ye daraja bawoa-a tandoye cədanni wa?

²² To, Ala gərgadunju fəledu-a dunonju isanoduwu-a cəraye tayi gərgadunjuye duwon siduwuro dabbargadadəa jauro kanadilan mərjənaa, nda?

²³ Adəa dionjudə, darajanju tərəm tayi kanjimariye duwon darajaro dabbargadadəro isanoduwu cəraanaa, nda?

²⁴ Andimaa curo yaudiya runjayen gəni, curo kərdiyayen bowosana,

²⁵ curo kitawu Nawi Hosiyayen wuljənədə gai: «Tayi duwon jamani gənidəa jamanilan bowokki, ti duwon tərəannidə yea tərəanalan bowokki.»[†]

²⁶ Koro: «Na duwon tayiro: “Nayi jamani gəni,” wuljanədəman tayia tadawa Ala Kəndəgaimayelan bowojai.»[†]

²⁷ Nawi Ishayayə kəla Israyilawuyen kowo sapce: «Tadawa Israyilayə nanngəwunja cidi kesa ci tekuyea cədəna yaye, amnjaye ganama njəkkawo cawandi,

²⁸ tussiwawo Kəmande dunia ngaro sharanju cotto kamjiyi,»[†] cəna.

²⁹ Nawi Ishaya calan kawu wakkajidəro wuljənədə gai: «Ala Kəmande Martawama kaduwo laaa kolsaganniro walyenoa, andi bəрни Sodombe gairo walliye, bəрни Gomorre-a camuniyena.»[†]

Kambərsenambu Israyilawuyə

³⁰ To, awi gəle wulliye? Kərdiya nanjire majannimasodə nanjire cawandəna, wotte nanjire kambərsenayen isidə,

³¹ amma jama Israyilayə wada nanjireye majaidəa cawandənni.

³² Awiro? Kambərselan gəni, kida diolan gai tia majana nangaro. Tayidə kəla kau talduyedən taljana,

³³ kitawulan ruwuwadadə gai: «Akko Siyonnin[†] kau talduyə ye, takkalduma ye gənanəkki, kam tia[‡] mərsajənədə, nangu tia cədaiwawo.»[†]

10

¹ Kəramiya, awo jauro karwuni cəraana ye, moduwa dikki yedə, tima Israyilawu njəkkawo cawando.

² Jaumaro Alaa jagairo tayia shedanəkki, amma kəla noduyen gəni,

³ awoa nanjire Alayedəa nojannin nanjire kaanja majana, wotte nanjire Alayedəa kasaccane jaanni,

⁴ daliiljudə Almasiwudə tima leduwuram wadayedə wo, wundu duwon kambərsədə nanjire cuwandoro.

Njəkkawo fando

⁵ Nawi Musa kəla nanjire wadalan isidəyen ngai ruwujəna: «Kam awo ania cədimadə tayiyen roa dəgai.»[†]

⁶ Amma nanjire kambərselan isidə ngai cəni: Bare karwunəmlan: «Wundu samero leji?» wotte Almasiwua saworo,

⁷ bi: «Wundu bəlaa daduram bawoaro jəpəciyi?» wotte Almasiwua karmolan sangoro wulləmmi.

⁸ Amma awi gəle wuljidə? «Manadə karənnəm delnin, ti curo cinəmben ye, curo karwunəmben ye,»[†] wotte mana kambərsəyē mawoniyedə.

[†] 9:15 9.15 NL 33.19 † 9:17 9.17 NL 9.16 † 9:25 9.25 Hos 2.23 † 9:26 9.26 Hos 1.10 † 9:28 9.27-28 Ish 10.22-23 † 9:29 9.29 Ish 1.9 † 9:33 9.33 Siyonnin - Jerujalemnin, wotte dawu jama Israyilayen. ‡ 9:33 9.33 tia - Almasiwu. † 9:33 9.33 Ish 28.16 † 10:5 10.5 Lew 18.5 † 10:8 10.8 SK 30.14

⁹ Cinəmflan «Isama Kəmadə wo!» nəme karwunəmflan Ala tia karmolan cəsangənaro kasatkemma, njəkkawo fandəmi.

¹⁰ Awoa karwulaman kam mərsaje jiremaro walji, koro cilaman kasacce njəkkawo cuwandi,

¹¹ kitawulan ruwuwadadə gai: «Wundu duwon tia mərsajənamadə, nangu tia cədaiwawo.»[†]

¹² Awima yaudi-a yaudi gəni-a gayirji bawo, ti Kəma am dunia sammayedə tayi duwon tia bowojai sammaro jauro barga dəpciwi,

¹³ awoa: «Wundu duwon cu Kəmandeyea bowojənamadə njəkkawo cuwandi.»[†]

¹⁴ To, ndayin gəle ti mərsajənnidəa bowojai? Koro ndayin ti kəlanjun fanjənnidəa mərsajai? Koro ndayin mawoduma bawoa fanjai?

¹⁵ Koro tayia canode lejənnia, ndayin mawojai? Kitawulan ruwuwadadə gai: «Si am lawar kəji kudomasoyədə jauro shawa!»^{*†}

¹⁶ Amma am samma gəni kawuri kəjidəa jaa. Nawı Ishayaye: «Kəmande, wundu kawurinde kasacco?»[†] cəna.

¹⁷ Ngaima kambərsədə kawuri fandayen isi, kawuri fandadə ye mana Almasiwuyen[†] isi.

¹⁸ Amma wuye: «Fanjanni wa?» nəkke korəkki. Tabbatto fanjana! «Kowonja dunia nğan nukcəna, mananja har ci dajiram duniayero lejəna.»[†]

¹⁹ Amma wuye: «Jama Israyilaye asujanni wa?» nəkke korəkki. Burwon Nawı Musaye: «Am jama gənia yakkəkke nandəri nayia njadai, jama hangal bawoalan faidədəkke njasakke gərganuwi,»[†] cəna.

²⁰ Daji ridu bawoaro Nawı Ishayaye: «Am wua masanni wua sewando, am wua saworənniro kəlani fəleyekko,»[†]

²¹ amma kəla jama Israyilayen tiye: «Dabdu sərəmbo jama ganambuma koro turumaro mukkonı sayeyekko,»[†] cəna.

11

Gapto Israyilawuye

¹ Adə nangaro korəkki: «Ala jamanjua wayeno wa?» A'a, təmmaro ngai gəni! Wu kəlanima Israyilama, kaduwu Nawı Ibrahimbe, jiri Biliyaminuye.

² Ala jamanju caman nojənədəa wajənni. Ra, awo kitawu kəla Nawı Iliyayen wuljəna, jiri sonju kəla Israyilawuyen Alaro cəddənədəa nonuwwi wa?

³ Tiye: «Kəmande, nawıyanəmba ceyesəna, laya duwaduramməm wurjana, wu runima gamməkko, koro wua njejoro masai,»[†] cəna.

⁴ Awi Ala jaawuro co? «Am fuwu Ba'allen* tungurumjanni dəwu tulur kəlaniro gənayekko,»[†] cəna.

⁵ Jaman kərmayen ye ngaima, am laa gana gapcana Ala sernjun kərəjəna mbeji.

⁶ Amma kərənjədə kəla serren nangaro, tidə kəla kidayen gəni tədi. Adə gənia, ser Alayedə gadero ser gəni.

⁷ To, awi gəle? Jama Israyilaye awo majidəa cuwandənni. Adə yaye tayi duwon Ala kərəjənədə cawandəna, tayi gadedəye Ala kələnja kibbajəgəna,

⁸ kitawulan ruwuwadadə gai: «Ala karwunjaa jaccəna, tayiro sim caruiwawo ye, səmo fanjaiwawo ye cina, har kumaro.»[†]

⁹ Koro Nawı Daudaye: «Masənanja kel-a kutti-a takkal-aro waljo, nianja ye kələnjaro waljo!

¹⁰ Simnja duwuaro waljo bare curunniro, ngawonja ye kullumbo nguwadaro waljo!»[†] cəna.

Kərdiyaye njəkkawo fando

¹¹ Daji korəkki: «Jama Israyilaye taldunjədə, casurəna cijaiwawo wa?» A'a, təmmaro ngai gəni! Amma ayaunjəyman njəkkawodə kərdiyaro kadio, nandəri jama Israyilayea cədarə.

¹² Taldunjədə barga duniaro kikkudəa, koro njuronjadə barga kərdiyaro kikkudəa, balle Alaro waldunja!

[†] **10:11 10.11** Ish 28.16   [†] **10:13 10.13** Yow 2.32   * **10:15 10.15** Si am lawar kəji kudomasoyədə jauro shawa! - Kəndənjadə awo bargaa.   [†] **10:15 10.15** Ish 52.7   [†] **10:16 10.16** Ish 53.1   [†] **10:17 10.17** mana Almasiwuye - Linjila. Kawuri kəji kəla Isa Almasiwuyen.   [†] **10:18 10.18** Jaw 19.4   [†] **10:19 10.19** SK 32.21   [†] **10:20 10.20** Ish 65.1   [†] **10:21 10.21** Ish 65.2   [†] **11:3 11.3** 1Mai 19.10   * **11:4 11.4** Ba'al - Sənəm jama Kan'anayə.   [†] **11:4 11.4** 1Mai 19.18   [†] **11:8 11.8** SK 29.4; Ish 29.10   [†] **11:10 11.9-10** Jaw 69.22-23

¹³ Nayi fərdundo kərdidəro wulnjagakki, wu kəngayam kərdiyayedəro, kidanidəa jajangəkki,

¹⁴ ngainin kəramiyana yakkəkke nandəri tayia cə dai, laanja njəkkawo cawandoro.

¹⁵ Tayia səgəriro njakkodə solo duniaye kiwudoa, awi gəle mowonja ye cuwudi? Karmolan roaro cidu, gəna?

¹⁶ Sadaa rungo nema burwoyedə tayirdəro, rungodə samma ngai, koro si kəskayedə tayirdəro, dələmbadə ye ngai.

¹⁷ Dələmba laa kəska jaitun fadoyen kamjane, ni ye dələm ya jaitun karaaye duwon tiro tannjagane, nuwanəm si ambaduma ya jaitunndəlan kiwandəmba,

¹⁸ bare kəla dələmba aniyen kəlanəm jajangəmmi! Amma jajangəmro walyenoa, ni gəni sidəa ronəmi, sidə nia ronjiro tange!

¹⁹ Daji niye: «Wua kəskadəro tansaaro dələmbadəa kamjana,» nəmi.

²⁰ Jiremaro, kambərsenambunja nangaro kamgera, amma nidə kambərsenəm nangaro danəmma. To, bare rokuramaro walləmmi, biya rine!

²¹ Ala dələmba alaladəa koljənniwo walyenoa, ni yea sam kolnjiwawo.

²² Nanngəla-a nanjau-a Alayea rui, nanjau kanji am casurənyen, amma nanngəlanju kanjinəmlan. Sai nanngəlanjudəlan dəgamiya, adə gənia, ni yea kamnjai.

²³ Koro tayi ye, kambərsenambulan dasaanniro walyenoa, waldane tayia tanjai, na Alayen kənduwo tayia tanduye mbeji.

²⁴ Nidə, dələm ya jaitun karaayelan kamnjane ya jaitun fadoyerə tanngeyerə, niro alala gəni. Balle tayi dələmba kəska fadoyedə, ya jaitun kaanjayerə tanduwudə jau wa?

Israyila sammaye njəkkawo fando

²⁵ Kəramiya, asə adəa nonuwiya, raakko, bare ilmuwuro kələndoa ngonuwwi: Kələkibbu jama Israyilaye laanja cədana, har curo kərdiyayen nanngəwunja samma† Alaro isairo.

²⁶ Ngainin jama Israyilaye samma njəkkawo cawandi, kitawulan ruwuwadadə gai: «Njəkkayima Siyonlan isi, kaduwu Yakubaye-a awo nanmuminne gənidə-a faiji.

²⁷ Adəma aman tayi-a ndəmmiyedə: Biwuwanja cinnəkki.»†

²⁸ Kanji kawuri kəjidəyen nayi nangaro tayidə kələdo Alayə, amma kanji kərə Alayədəyen kaariyadə‡ nangaro tayidə taraana.

²⁹ Awoa Ala kənjonju-a bowodunju-aa təmmaro faljiwawo.

³⁰ Nayidə calan Alaa ganambuwo duwon kərma ganambunja nangaro nayia njunonjana.

³¹ Ngaiman tayidə ye kərma ganambuwo nangaro kanjimari fanduwwa, tayi ye kərma kanjimari cawandoro.

³² Ala kanjimarınju am sammaro fəlejuworo, tayia cakke kosowu ganambuyerə walyera.

³³ Alayə nanrashidunju-a ilmunju-adə jaumaro kura, cinjama bawo! Wowomnju ye nodiwawo, jawalnju ye asudiwawo!

³⁴ «Wundu gəle nia Kəmandeye nojo? Wundu gəle galamanjuro waljo?»†

³⁵ «Wundu gəle burwon Alaro awo laa co, tiro cəkkərəmbiro?»†

³⁶ Awoa awo samma tilan ye, tiyen ye, ti nangaro ye dəgai. Tiro har abadaro daraja tio! Amin.

KƏNDƏGAI JAMA ISAA GAWUYE

12

Ibada jireye

¹ Adə nangaro, kəramiya, kəla kanjimari Alayen nayia lowonjakki, tiyindo laya roa gai tayir ye, Ala ardijəna yero yowo, ngaiman jiri wəjipcənalən tiro ambətkəwi, awoa adəma ambəttuwundo jireye wo.

² Bare camuno jaman adəyerə walluwwi, amma hangal bərin ngonowo, faldənowo, ngainin awo Ala cəraana, wotte awo ngəla ye, taraana ye, kalkal yedəa asunuwi.

³ Kəla ser Ala sinadəyen wuye wundundo yayero wulgəkki, bare kələndoa awo jussənaa kojənarə ngonuwwi, amma Ala wundundo yayero nuwanju kambərsəye dajarjəgənədə gai, hangal ngəlan təmanowo.

⁴ Jiri andi tiyi falnin nasha ngəwu tayiena kidanja tilo gənidə gai,

† 11:25 11.25 curo kərdiyayen nanngəwunja samma - Nanngəwu kərdiyaye Ala kədarjənədə cotto tuwandəna.

† 11:27 11.26-27 Ish 59.20-21 ‡ 11:28 11.28 kaariyadə - Nawi Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi Yakuba-a. † 11:34

11.34 Ish 40.13 † 11:35 11.35 Ayu 41.11

⁵ jiri adəgainin andi ngəwu yaye, Almasiwulan andi tiyi fal, koro wundunde yaye nasha kamanjuye.

⁶ Kəla ser Ala sadənadəyen, kənjonde gadegade. Kam laa kənjonju nawinawi dioro walyenoa, duno kambərsenjuyen cədo.

⁷ Kida banayero walyenoa, kida adəa cədo. Alamdumaro walyenoa, alamjo.

⁸ Karwuro duno njomaa, duno co, bana njomaa, karwu tilon co, fuwumaa, kasaduaro cunodo, koro kanjimarimaa, karwu kəjijaro cədo.

Noduram jama Isaa gawuye

⁹ Kərawondodə nanmənafək bawoaro waljo! Awo diwidəa wanowo, awo ngələdəa taiwo.

¹⁰ Kattendon kərawo nanyaaneyelan tərawowo, kamandoro daraja yowo, nayiro ngalworo ngonowo.

¹¹ Bare kasadulan lusurro walluwwi, nia ngonowo karwundo samman Kəmandea gaiwo.

¹² Təmandolan karwundo kəjijo, bone njalan neddowo, moduwa diolan dəgaiwo.

¹³ Məradu muminayə gallowo, mukko yindin kusotto sawowo.

¹⁴ Am nayia basarnjanadəro barga dəpkənowo. Aaa, tayiro barga dəpkənowo, bare tayia baskunuwwi.

¹⁵ Am karwunja kəji-a rokko karwundo kəjijo, am cesiri-a rokko yirowo.

¹⁶ Kattendon hangalndo tilojo. Bare rokura diwwi, talaawaro kəldəgənowo. Bare kələndəa rashiduro ngonuwwi.

¹⁷ Bare wundumaro kuttua kuttun yikkərəmbuwwi, amma hangal gənanowo awo duwon fuwu am sammayen ngələdəa dewo.

¹⁸ Yojia, nayiro mowonjiyiro walyenoa, am samma-a rokko nanlewan dəgaiwo.

¹⁹ Kərawowuni, bare kələndoro koro mowuwwi, kollowo gərgadu Alaye dama cuwando, kitawulan ruwuwadadə gai: «Kəmandeye: “Wowom gənaduwoodə kakke, wuma rəmbəkki,” cənna.»†

²⁰ Amma wadumanəm kənanjuua, awo kəmboye ye juwo. Ngudunjuua, awo kənjaye ye ca. Ngai dimilan kərimi kannua kələnjuro lapkəmi.†

²¹ Bare kolləme nandiwi ranjəgənni, amma awo ngəla diolan kəla diwidəyen nasardəne.

13

Fuwuwua ga

¹ Wundu yaye fuwuwu kərmai canodidəro dau koljuwo, kənduwo duwon Alayen isiwawodə falma bawo, koro tayi dasaanadəa Ala galajo.

² Adə nangaro kam fuwumaa ga wajimadə awo Ala galajənadəa ga wajəna, koro tayi wajanamadə wowom kəlanjaro gərjagai.

³ Awoa fuwuwudə am ngəla cadisoro gəni, am diwi cadisoro awo riduye wo. Fuwumadəa ridu raammī? To, awo ngəla de, ardiya nanjun fandəmi.

⁴ Tidə kidama Alayə nanlewanəm nangaro. Amma diwi dimiro walyenoa, tia rine, bowuro gəni kashagarnjuadə. Aaa, tidə Alayə kidamanju, tima rəmboma duwon gərgadu Alayə kam diwi cədanaro gərjiyimadə wo.

⁵ To, dolero fuwuwudəro dau kolgəwi, gərgadu Alayə rida runjuro gəni, sariwu karwundoye nangaro.

⁶ Kəla adəyeman akki biyanuwidə, awoa fuwuwudə kidawu Alayə awo mukkonjaro cakkənaa kissagai.

⁷ Wundu yayero awo wajipnjudəa yowo. Akkia, akki biyanowo. Julaa, jula biyanowo. Martawaa, martawa yowo. Darajaa, daraja yowo.

Kərawo kəramiyaye

⁸ Wundu yaye kamanjua rawo gənia, bare wunduma tia awo laaro jəganni, kam kamanjua cəraanadə awo wadayə sammaa cədəna nangaro.

⁹ Wadawa ani: «Bare kənjəna dimmi, bare ro kambe tuluwummi, bare nambarwu dimmi, bare mangar dimmi.»† koro wada gade samma curo mana adəyeman tuwandəna: «Kəmaskinəmba kələnəm gairo raye!»†

¹⁰ Kərawodə diwi kamanjuro cəddiwawo. Kərawodə tima awo wadayə sammaa diodə wo.

Yim Almasiwuye karənjəna

¹¹ Jaman filan kərgaiyero nonuwwa. Sa kənəmlan ciduye cədəna, njəkkawodə kərma sa kasattu badiniyenadə yayero gərende del karənjəna nangaro.

¹² Bune ye kodu cədi, dunia wadu ye karənjəna. Kida duwuye waniyo, barimi nurre ngoniyō.

¹³ Kəndəgai jussəna kausu gairo diyo, kəlarəwonambu-a sagarandu-alan gəni, kənjəna-a nanjane-alan gəni, koro lawala-a nandəri-alan gəni.

¹⁴ Amma hal Kəmande Isa Almasiwuyea ngonowo, bare mangar tiyiye galdu dabbarnuwwi.

14

Bare kəraminəmbo shara yiddəmmi!

¹ Kam kambərsenju duno bawoa mukko yindin mowowo, bare kəla raayinjuyen kambiwu diwwi.

² Kam laa awo sammaa juwuiro mərsajəna, laa ye kambərsenju duno bawoadəro kərijjuwo runju juwui.

³ Bare kam juwuidə kam juwuiwawodəa rujənni, koro bare kam juwuiwawodə kam juwuidəa sharajənni, Ala kam juwuidə yea ardiyəna nangaro.

⁴ Ni wundu duwon wolodi kam gadeyea sharanəmidə? Dajəna bi dajənni, adə awo kəmanjuyə, koro daji, na Kəmandeyen kənduwo tia isadaduwaye mbeji.

⁵ Kam laa yim laa yim gadea kojənarō təmajəna, kam laa ye yim samma tiloro təmajəna. Wundu yaye awo karwunjuyedəa tabbato kasacco.

⁶ Kam yimdəa jəgaimadə Kəmande nangaro jəgai. Kam juwuimadə ye Kəmande nangaro juwe Alaa wuseji. Koro kam juwuiwawomadə ye Kəmande nangaro juwuiwawo, Alaa wuseji.

⁷ Wunduma curonden kəlanjuro gəni roa dəgai, koro wunduma curonden kəlanjuro gəni nui,

⁸ dalilnjudə roa kərgaiyeyə, Kəmande nangaro dəgaiyeyə, koro kanuiyeyə, Kəmande nangaro nuiyeyə. Ngaima roa dəgaiyeyə bi nuiyeyə, andidə Kəmandeyeyə.

⁹ Dalil Almasiwu nune walde roaro cijənadə tima Kəma am sanuna-a roa-a sammayero waljo.

¹⁰ To, ni, awiro kəraminəmbe sharanəmidə? Ra ni, awiro kəraminəmbe runəmidə? Awoa andi samma fuwu shararam Alayen daniyeyə,

¹¹ kitawulan ruwuwadadə gai:

*«Kəmandeyeyə: “Wu mbejidə jiredə gai,
ngurumngurum fi yayeyə fuwunin fidi,
koro təlam fi yayeyə wuma Ala woro sacci,” cənna.»†*

¹² Ngainin wundunde yayeyə kəla awo cədəna sammayen Alaro wuljiyi.

Bare kəraminəmbe yakkəme taljənni!

¹³ Adə nangaro bare gadero kattenden shara diyende, cuju adəyero nia ngonowo bare jawal kəramiyero takkal bi awo talduyeyə gənağəwwi.

¹⁴ Kəma Isa nangaro nokkəna, koro tabbato ardinəkkəna, awo duwon ciduramnjun tayir gənidə bawo, amma kam duwon awo laa tayir gəniro ngojənadə, tiro awodə tayir gəni.

¹⁵ Kəla awo bumiyen yakkəme karwu kəraminəmbe kuttayenoa, daji jawal kərawoyen luwumma. Bare kəla awo bumiyen kam duwon ti nangaro Almasiwu nunadə fəccəgənni,

¹⁶ bi awo nayiro kəjidəro diwi wuljanni,

¹⁷ awoa nodo bargaa Alayedə awo kəmbo-a kənja-ayen gəni kərga, tidə awo nanjire-a nanlewa-a karwukəji-a Ruhu Alayeyə cuwudiyen kərga.

¹⁸ Kam nanwolodi Almasiwuro ngainin cəddidə, Ala tia cəraana, koro am ye tia ardijana.

¹⁹ Daji ngainin awo duwon nanlewa cuwudi ye, amba cakke kattenjan isadunoajagai yedəa maniyō!

²⁰ Bare kəla kəmboyen kida Alayeyə wurnəmmi. Awi yayeyə tayir, amma jawal kam gadeyero kəla awo juwuiyeyen awo talduyeyə laa gənaduwudə, diwi.

²¹ Awo ngələdə tima da ngəro so, diben nja so, awo gade samman yakkəme kəraminəmbe taljidəa wadu.

† 14:11 14:11 Ish 45:23

²² Nidē, kambərse kəla awo aniyen tammadəa katte ni-a Ala-ayen rone. Barganju kam duwon kəla awo ardijenayen kəlanju sharajiwawode.

²³ Amma kam shekkunjuadē, juwuuro walyenoa, Ala tiro shara kamjiyi, awo cədidē kambərseyen gəni kadio nangaro, koro awo kambərseyen isənni samma biwu.

15

Kəlanəmbe gəni, kamanəmbe ardiya mane!

¹ Andi kambərsende dunoədə, ardiya kəlandero mada gəni, am kambərsenja duno bawoadəa nettu andiro wajimsaana.

² Wundunde yaye kambərse kamanjuyero duno njakkoro nanlewanju nangaro ardiya tiro majuwō.

³ Awoa Almasiwuma ardiya kəlanjuro majəgənni, amma kitawulan ruuwadadə gai: «Radu am nia ranjaidəye kəlaniro casukkurəna.»†

⁴ Awo kuren kitawulan ruuwada samma andia alamsaro ruwuyera, ngainin nettu yen, duno njo kitawuye yen təma fandiye.

⁵ Ala nettu-a duno-a njomadə cakko kəla Isa Almasiwuyen hangalndo tilojo,

⁶ ngainin karwu falnin ci tiloaro Ala Bawa Kəmande Isa Almasiwuyero daraja yiwi.

Almasiwudə təma yaudiya-a kərdiya-aye

⁷ Adə nangaro Almasiwu nayia njamowonadə gai, wundundo yaye kamanjua cəmowo, Alaro daraja tiro.

⁸ Nayiro wulnjagakki, jire Alaye fəleduro Almasiwu wolodi am kajaadayero walyeno. Adəa dionjudə, wadu duwon Ala kaariyaro ngojəgənadəa tabbaccuworo,

⁹ koro kərdiya ye kanjimari Alaye nangaro tiro daraja cadoro, kitawulan ruuwadadə gai: «Adə nangaro dawu kərdiyayen nia njungorəkki, cunəmbo aiya yegəkki.»†

¹⁰ Koro walde: «Nayi kərdiyaso, jamanju-a rokko kəji fannowo!»†

¹¹ Koro walde: «Nayi kərdiya samma, Kəmandedəa yungorowo! Jama samma tia congoro!»†

¹² Adəgaima koro Nawi Ishayaye: «Kaduwo Yisaiye isi, ti duwon kərdiyaa nodoro cijidə, koro timaro kərdiyadə təmanja casakki.»†

¹³ Ala təma njomadə nayiro karwukəji-a nanlewa-a samma kambərseyen na kojənarō njado, təmando kənduwo Ruhu Alayen ngəwuro tərğa.

LEWA DARYEYE

Kida Bulusse dawu kərdiyayen

¹⁴ Kəramiyani, nayi awo ngəlan kek təmbəruwwa ye, ilmu sammaa tawwa ye, koro ranguwe kattendon alamduwi yero wu kəlani tabbatto nokkəna.

¹⁵ Adə yaye nayiro isatannjagakkoro kəla awowa laayen ridu bawoaro ruwunja-gakkəna, Ala wuro ser sədde

¹⁶ kərdiyadəro kidama Isa Almasiwuyero walləkkəna nangaro. Kərdiyadə sadaa laa Ala ardijenaro wəlja, Ruhu Alaye tayia tayirro cadoro, rıman gai kida kawuri kəji Alaye dikki.

¹⁷ Adə nangaro Isa Almasiwuyen kidani Alaye dikki adən dalil awulo boye takkəna.

¹⁸ Awo Almasiwu kərdiya Alaa jaaro wuyen cədnadəa gənia, awo gade wulləkkiwawo, mana-a kəndo-alan,

¹⁹ kənduwo alama so, awo ajabba soye yen, koro kənduwo Ruhunjuyeyen adəa kido. Ngainin Jerujələmlan tai cidi Ilirikumbero* yadero dirikke kawuri kəji Almasiwuyedəa wulləkke tumogəkkəna.

²⁰ Nianidə kawuri kəjidə na cu Almasiwuye koro yaye nojannin mawodu, bare kəla fərdu kam gade gənajənyen tandəkkəniro.

²¹ Amma kitawulan ruuwadadə gai: «Am duwon tayiro mana kəlanjun wuljagannidə carui, koro am fanjannidə asujai.»†

Bulusse bərnı Rombero leduro mada

²² Dəlwu adəma nangaro nandoro ngəwuro ledu raakkənama fandəkke lekkəni.

²³ Amma kərma nani kidaye cidi anin gadero bawodə, koro saa kada nandoro leduro makkidə,

† 15:3 15.3 Jaw 69.9 † 15:9 15.9 2Sam 22.50; Jaw 18.49 † 15:10 15.10 SK 32.43 † 15:11 15.11 Jaw 117.1

† 15:12 15.12 Ish 11.10 * 15:19 15.19 cidi Ilirikumbe - Kərye Rombe. Tidə adinnam bərnı Romben, koro yala lardu Gəresse kuyelan kərğa. † 15:21 15.21 Ish 52.15

²⁴ sa kokke lardu Espaniyayero lekkiya, nayia njarukkiro tēmakkēna, koro mēraduni sa ganaro nayia kuroye gallēkkēnaye ngawon, lardudēro lekkoro banasēgēwi yero tēmakkēna.

²⁵ Kēmadēro Jerujalembō kida muminnadēro njēddoro lekki,

²⁶ awoa kēramiya lardu Makidoniyaye-a Akayaye-ayedā talaawa muminna Jerujalemlan dasaanadēro bana laa kudoro ngēlaro caruna.

²⁷ Aaa, adēa nanngēlanjan kedo, koro wajipdē kēlanjan mbeji. Kērdiyadē curo awowa Ruhuyen nuwanja kewardōa, daji kanji kareyayen banadudē tayi yero wajipcēgana.

²⁸ Adē nangaro, sa kida adēa yerēkke awo capcanadēa tayiro yikkiya, nandoyen lardu Espaniyayero lekki.

²⁹ Nandoro isēkkiya, barga Almasiwuyen cap isēkkiro nokkēna.

³⁰ Kēramiya, Kēmande Isa Almasiwu-a kērawo Ruhuye-a nangaro nayia lowonjakki, wu-a rokko mēldēnowo wuro Alaa sukkorowo.

³¹ Ala wua mukko ganambuwi cidi Yahudiyayero sēmowo, koro muminnadē bana tayiro Jerujalemlan yadēkkidēa kējiro cawandoro moduwa dewo.

³² Ngainin Alaye cēdia, nandoro karwu kējiaro isēkki, nandon tustu fandēkki.

³³ Ala nanlewaye nayi sammalan dēga! Amin.

16

Lewa daryeye

¹ Kēraminde Ya Fibi banama jama Isaa gawu bēla Kankariyayedēa nayiro asunjakki.

² Kēmande nangaro jiri muminnaro jussēnalan tia mukko yindin mowowo, lamar fin yaye nayin mēradunjuadēn tiro banagēnowo, tima am ngēwu wun kundenno bana sadēna nangaro.

³ Ya Bilkisu-a kwanju Akila-aa lewanowo, wu-a rokko Isa Almasiwuye kidawu,

⁴ tayi duwon roni nangaro kaanja caladēnadē. Wu runi gēni, jama Isaa gawu ferdunja kērdi samma ye tayia ardjiana.

⁵ Jama Isaa gawu fanjan captaisodē yea lewanowo. Afanitus raakkēnadēa lewanowo, tima Isaa gama burwoye cidi Asiyaye wo.

⁶ Meram nayi nangaro jaurō ngēnēptēnadēa lewanowo.

⁷ Andaronikus-a Ya Yuniyatu-a, kēramiyani ye, sawawani kosoye yedēa lewanowo, tayidē dawu kēngayambayen nowada, koro wun burwonno Almasiwua jaana.

⁸ Amfiliyatus Kēmande nangaro raakkēnadēa lewanowo.

⁹ Urbanus sawande kida Almasiwuyen-a Sitakis raakkēnadē-aa lewanowo.

¹⁰ Afalus Almasiwulan ardiyadadēa lewanowo. Am fado Aristabulussea lewanowo.

¹¹ Kēramini Hirudiyanna lewanowo. Am Kēmaa gawu fado Narkisussea lewanowo.

¹² Ya Tarafina-a Ya Tarafosa-a kida Kēmandeyen jaurō ngēnēptēnadēa lewanowo. Ya Farsi tēraanadēa lewanowo, ti ye kida Kēmandeyen jaurō ngēnēptēna.

¹³ Rufus kam Kēmande tia kērejēnadē-a yanju ti yani gai yedē-aa lewanowo.

¹⁴ Asinkērit-a Filegon-a Hermes-a Fatērobas-a Hermas-a kēramiya tayi-a rokkodē-aa lewanowo.

¹⁵ Filologus-a Ya Yuliyatu-a Niriyus-a yanjugēna kamuye-a Olimfas-a muminna tayi-a rokko samma-aa lewanowo.

¹⁶ Kattendon lewa kērawoyen lewadēnowo. Jama Almasiwua gawu samma nayia lewanjai.

¹⁷ Kēramiya, lowonjakki, am alamdu fanduwwadēa wajane yaktu cadimaso, takkal cakkimasoro hangaldēnowo, tayiro kadēnowo!

¹⁸ Am ani gai Kēmande Almasiwuro gēni, curonjamaro kida caddi, koro manakējinja-a jajaktunja-an karwu am awo diwi asujaiwawoyedēa jambajai.

¹⁹ Lawar gandoyedēa wundu yaye nojēna. Nayi nangaro karwuni kējijēna, amma kēla awo ngēlayen rashiduro walluwe kēla awo diwiyen biwu bawoaro walluwiya, raakko.

²⁰ Ala nanlewaye tussēnnin cidiya sindoyen Yiwulissa gērneji. Ser Kēmande Isaye nayilan dēga!

²¹ Timoti sawani kidayedē nayia lewanjai, adēgaima Lusiyas-a Jason-a Sosifata-a kēramiyanidē ye lewanjai.

²² Wu Tartiyus wotiya adēa ruwunēkkēnadē* cu Kēmandeyen nayia lewanjakki.

²³ Gayus ti duwon wu-a jama Isaa gawu samma-aye sosamandedē lewanjai. Erastus asusuma bēlaye kēraminde Kartus-a rokko ye lewanjai.

²⁴ [Ser Kēmande Isa Almasiwuye nayi sammalan dēga! Amin.]

* 16:22 16:22 wu Tartiyus wotiya adēa ruwunēkkēnadē - Bulusdē wulduma, Tartiyusdē ruwuduma.

Barga daryeye

²⁵ [To, Alaro daraja tio, kɛla kawuri kɛji Isa Almasiwuye mawonɛkkiyen kɛnduwo nayiro duno njoye nanjun mbeji. Koro kɛla fasal Alaye kɛrdiyaa wujɛna tɛn jaman kureyen jaktɛna duwon,

²⁶ kɛrma awo nawiya ruwujana nangaro jama duniaye sammaro bayinjiye isano-jaanayen, koro wada Ala Sawisomaye, wada duwon tayi tia mɛrsaja jaaro cinada yen,

²⁷ Ala tilo nanrashidu cɛdanadɛro Isa Almasiwuyen har abada abadinno daraja tio! Amin.]

1 KORINTIWU

Wotiya kəntiloye Bulusse jama Isaa gawu bəрни Korintiyero ruwujəgənədə Badiduram

Bulus, ti kəngayam Isa Almasiwuyey, wotiya adəa jama Isaa gawu bəрни Korintiyero alama saa findi wuri gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeyeno. Jamannan bəрни Korintiyedə bəрни kura sawurwu ngəwua nangaro, nadən kabila so, adin so jiri jiri mbeji, koro kattuwu kamda so, jamba so, ndaldu so, risuwa so, kənjəna so kada ye mbeji. Bare awo ani jama Isaa gawudəa yakkanniro, Bulus kəladən wotiya adəa tayiro ruwuyeyeno. Karwunjaro duno ce tayiro Almasiwulan hangalnja-a nianja-a tilojo, kəlanja kida Kəmayero ngəlaro casakko yeno.

Akko nashawa curo wotiya adəyen dasaanadə:

Lewa-a Alaa wusedu-a (1.1-9)

Jaawu Bulusse kəla awo fanjənədəyen (1.10-6.20)

Jaawu Bulusse kəla awo tiro ruwujənanədəyen (7.1-16.12)

Gala-a lewa-a daryeye (16.13-24)

Wotiya kəntiloye Bulusse jama Isaa gawu bəрни Korintiyero ruwujəgənədə LEWA-A ALAA WUSEDU-A

¹ Wuma Bulus rawo Alayen kəngayam Isa Almasiwuyero walduro bowowada-a kəraminde Sastanisu-adə

² jama Alaye bəрни Korintiyen dasaana, wotte am duwon Isa Almasiwulan tayir ye, mumın yero walduro bowowadadaro, koro am na fin yaye cu Kəmande Isa Almasiwuyey Kəmanja ye, kaande yea bowojai samma yero:

³ Ala Bawande-a Kəma Isa Almasiwu-a nayiro ser-a nanlewa-a njado!

⁴ Sawi yaye nayi nangaro Alania wusenəkki, dalilnjədə nayiro Isa Almasiwulan ser njadəna nangaro.

⁵ Jiri fin yaye mana samma-a ilmu samma-alan arsiyi jireye tilan fanduwwa,

⁶ sheda kəla Almasiwuyen dawundon tabbatkaadadə gai,

⁷ ngainin kənjə Ruhu Alaye falma nayia maunjannin fəledu Kəmande Isa Almasiwuyey gangadaaro gurenūwi.

⁸ Ti kəlanju har sa njerorambero duno njade yim Kəmande Isa Almasiwuyey* sariwu bawoaro wallūwi.

⁹ Ala amanma, ti duwon Tadanju Isa Almasiwu Kəmandedə-a rokko naptu nanyaanaye deworo bowonjanadə.

JAAWU BULUSSE KƏLA AWO FANJƏNADƏYEN

Yaktu jama Isaa gawuyey

¹⁰ Kəramiya, cu Kəmande Isa Almasiwuyen nayia lowonjakki, nayi sammaye cindo tilojo, bare kattendon yaktu mbejiro waljənni, amma hangalndo tilojo, niando ye tilojo.

¹¹ To, kəramiyani, am fado Ya Kəlowuyey wuro dawundon kambiwuaro wulsaana.

¹² Awo wulləkkidə tima wundundo yaye: «Wudə Bulusse,» laaye: «Wudə Afolusse,» laaye: «Wudə Kefasse,»† laaye: «Wudə Almasiwuyey,» cəni.

¹³ Almasiwudə yakkada wa? Bulussa wa nayi nangaro kəska karmoyero jajaa? Ra, cu Bulussen wa nayiro kasala ngeddo?

¹⁴ Kərifus-a Gayus-aro gənia, wundundomaro kasala yiddəkkəniro Alaa wusenəkkəna,

¹⁵ bare wunduma kasala nayiro cunilan njaddənarə wuljənniro.

¹⁶ Ase, am fado Istifanusse yero kasala yiddəkkəna, amma tayin ngawon am gadero kasala yiddəkkənaa nokkəni.

¹⁷ Almasiwu wua ambo kasala njəddoro gəni, kawuri kəji wulduwuro sunodo, koro mana nanrashiduyen gəni, bare kəska karmoye Almasiwuyedə bowuro waljənniro.

Almasiwudə nanrashidu Alaye

* 1:8 1.8 yim Kəmande Isa Almasiwuyey - Kiyama. † 1:12 1.12 Kefas - Siman Biturus. Təlam Gəresselan cu Biturusədə Kefas, maananjudə kau. Koro 1Kor 3.22; 9.5; 15.5 mane.

18 Am faccagaidëro kawuri këska karmoyedä hangalnambu, amma andi njëkkawo fandiyyedëro ti kënduwo Alaye,

19 kitawulan ruwuwadadë gai: «Nanrashidu rashiduwayedä baworo dikki, ilmu ilmuwuyedä yea baworo kalangëkki.»†

20 To, nda kam rashidudä? Nda goni Attaurayedä? Nda manama jaman adäyedä? Ala nanrashidu dunia adäyedä hangalnamburo kalakcänni wa?

21 Awoa nanrashidu Alayen am duniaye nanrashidunjalan tia nojannidä, Ala dälwu hangalnambu mawoniyedäyen kambärsewua njëkkaworo ngäläro kiro.

22 Yaudiya alama cawori, am Gëresse ye nanrashidu majai,

23 amma andi Almasiwu këskaaro jaadaa mawoniye, yaudiyyadëro awo talduye, yaudiya gënidëro awo hangalnambuye.

24 Amma am Alaye bowojänadä, yaudiya yen kal, yaudiya gëni yen kal, Almasiwudä kënduwo Alaye ye, nanrashidu Alaye ye,

25 dalilnjudä awo na Alayen hangalnamburo caruidä kamba nanrashidun kojëna, koro awo na Alayen nanlawuro tëmajanadä ye kamba dunon kojëna nangaro.

26 Këramiya, bowodundo ruiwo: Kälä naptu nan'adamgënayen dawundon rashidu ngëwu bawo, kënduwoa ye ngëwu bawo, am darajaa ye ngëwu bawo.

27 Amma Ala rashiduwaa nanguro cakkoro awo dunian hangalnambuyedäa kërejëna, am dunoaa nanguro cakkoro awo dunian lawudä yea kërejëna,

28 koro awowa mennaa baworo dioro awo dunian batti ye, waada ye, bawo yedäa kërejëna,

29 bare adamgëna fima fuwu Alayen awulo juwunniro.

30 Tiyeman nayidä Isa Almasiwuyero walyew, ti duwon Alayen nanrashidundero waljënadä, nanjire-a nantayir-a merudu-an kundënno.

31 Ngainin kitawulan ruwuwadadë gai: «Kam awulo juwuimadä Këmanden awulo juwo!»†

2

Këska karmoye Almasiwuyey mawodu

1 Wudä, këramiya, sa nandoro isëkkënadä, mana nodu-a nanrashidu-alan gëni asër Alaye wuldüro kadikko.

2 Isa Almasiwu, ti duwon këskaaro jaadadëro kajia, awima gade curondon nokkiwaworo nia ngokkëna.

3 Wudä, duno bawoa-a ridua-a lolodu ngëwua-alan nandoro kadikko,

4 koro kawurini-a mawoduni-adäa mana faiduwe-a nanrashiduyey-an gëni, tabbattuwo Ruhu Alayey-a kënduwoyey-alan kidëkko,

5 ngainin kambärsendodä nanrashidu kamben gëni, kënduwo Alayen kërga.

Bayin Ruhu Alaye

6 Adä yaye curo am kambärsenjan wurajanayen mana nanrashiduyey wulliye, amma nanrashidu dunia adäyey bi kënduwowu dunia adäyey* faccagaidäyey gëni,

7 nanrashidu Alayey asërlan gëraada wulliye, nanrashidu duwon Ala kawu dunia alaktiman darajandëro kädärjënadä.

8 Kënduwowu dunia adäyey wundunjama adäa asujënni, ca asujënaa, Këma Dara-jayedäa këskaaro jajagënni.

9 Amma kitawulan ruwuwadadë gai: «Awo sim curunni, sëmoy fanjënni, karwu kamberoy ngaannidä, awo ania Ala am tia caraanaro dabbärjögëna.»†

10 Andiro Ala awo ania Ruhunjuyey isanosaa. Awoa Ruhudä awo sammäa noduma, har awowa Alayey nodu jauadëmaa.

11 Wundu gälä awo karwu kamben dëganadäa nojo, ruhu kambe tilan dëganadëro kajia? Ngaima Ruhu Alayey kajia, wunduma awowa Alayey nojiwawo.

12 Andi ruhu dunia adäyey gëni, Ruhu Alayey fandiyyena, ngainin kënjö serre Ala andiro sadënadäa noniye.

13 Koro awo animäa mananiyey, mana duwon nanrashidu kamben gëni, Ruhu Alayey alamjënadälän wulliye, awo Ruhuyedäa am Ruhuyedëro fisargäyey.

14 Kam Ruhu tilan dëgannimadä awo Ruhu Alayeyedäa kasacciwawo, dalilnjudä tiro awo hangalnambuyey, koro rakce asujiwawo, Ruhuyey asudäi nangaro.

15 Kam tilan Ruhu dëgaimadä awi yayey rijapci, amma ti këlanjudäa wunduma rijapciwawo.

† 1:19 1:19 Ish 29.14 † 1:31 1:31 Iri 9.24 * 2:6 2:6 kënduwowu dunia adäyey - Sedanna diwi diwi duwon am tayia jaanayen duniaa canodidä. † 2:9 2:9 Ish 64.4

¹⁶ «Wundu gæle nia Kəmandeye nojo, har tia galaji?»† Amma andidə nia Almasiwuye taiyena.

3

Sawawa kida Alaye

¹ Kəramiya, wudə rangəkke nayiro am Ruhu tayia simoji gairo mananjagakkəni, sai am hal tiyiyen dasaana, wotte am Almasiwulan timal gairo.

² Kəmbo gəni, kiam nayiro njadəkke yaw, ranguwwawodəro. Koro yaye tia ranguwwawo,

³ kuamison nayi hal tiyiyen kərgaw nangaro. Dawundon nandəri-a lawala-aadə, hal tiyiyen dəgawe kəla kəndəgai adamgənayen diwi, gəna?

⁴ Kam laaye: «Wu Bulusse,» laaye: «Wu Afolusse,» cəniya, kəndəgai adamgənayə diwwawo wa?

⁵ To, Afolusdə wundu? Bulusdə wundu? Tayidə wolodiya tayiyen mərsanuwwadə, Kəmande finja yayero kida cinadə gai.

⁶ Wu nadəkko, Afolus ketto, amma Ala cakke wurajo.

⁷ Adə nangaro kam cənadimadə-a cattimadə-a awima gəni, sai Ala cakke wurajimadə.

⁸ Kam cənadimadə-a cattimadə-a samma tilo, wundunja yaye alwasi kidanjuye kalkal cuwandi.

⁹ Andidə sawawa kida Alaye, nayidə ye kulo Alaye, tando Alaye.

¹⁰ Kəla ser Ala wuro sinadəyen, goni soro tandoye gai fərdu gənayekko, kam laa gade kəladən cədandi. Amma wundu yaye jiri cəttandiro hangal gənajoj!

¹¹ Awoa wunduma rakce fərdu gade gənajiwawo, ti gənaadəro kajia, tima Isa Almasiwu wo.

¹² Wundu duwon kəla fərdudəyen dinarlan, bi riwullan, bi kau tamanna tamannalan, bi kəskalan, bi kangalelan, bi kajəmlan tando cədimadə,

¹³ kidanju federo culuwi, yim kiyamaa tia isanojji, koro kannun kida wunduye yaye rijapte jirinju fəledi nangaro.

¹⁴ Kam laaye kidanju cəttandənədə napkenoa, mukowa cuwandi.

¹⁵ Kam kidanju kannuye juwunadə tia fucci. Ti kəlanju njəkkawo cuwandi, amma dawu kannuyen kojəna gai.

¹⁶ Nayidə Fado Alaye ye, Ruhu Alaye nayilan kərga yero nonuwwi wa?

¹⁷ Kam laa Fado Alayea wuryenoa, Ala tia sijiyi, awoa Fado Alayedə tayir, koro Fadodə nayima.

¹⁸ Bare wunduma jambadənni. Kamndo laa kəla dunia adəyen kəlanju rashiduro ngoyenoa, hangal bawoa gairo waljo, rashiduro waljoro.

¹⁹ Awoa nanrashidu dunia adəye na Alayen hangalnambu, kitawulan ruwuwadadə gai: «Ala rashiduwaa nanganjan cədai,»†

²⁰ koro: «Kəmande hangal rashiduwayedə bowuro nojəna.»†

²¹ Adəma nangaro bare wunduma kəla kamben awulo juwunni, awoa awo samma kaando,

²² Bulus, bi Afolus, bi Kefas, bi dunia, bi ro, bi karmo, bi awowa kərmaye, bi awowa fuwuye. Ai, awo samma kaando,

²³ nayi ye Almasiwuye, Almasiwu ye Alaye.

4

Kida Kəngayambaye

¹ Adəgainin andidəa wolodiya Almasiwuye-a kistuwuwu asər Alaye-aro ngosa.

² Kəla adəyen dole kistuwumadə amannaro waljo.

³ Wuyenna shara wuro sədduwiya, bi alkali adamgənayə laa səddiya, awima gəni. Ai, kəlanimaro shara yiddəkkiwawo.

⁴ Karwunilan sariwuario təmakəkəni, amma adə gəni wua jiremaro sədi, sharamanidə Kəmande.

⁵ Adə nangaro bare kawu sanju cədiro wundumaro shara yidduwwi, sai Kəmande isiya, ti duwon awo curo duwuyen gəraada ye fəleji, nia karwu kamben dəgana ye federo cuttuluwidə. Sadən wundu yaye jajaktunju kalkal na Alayen cuwandi.

⁶ To, kəramiya, kəndəgaindeyen bare awo kitawulan ruwuwadaa konuwwiro riworo, nayi nangaro awo ania wu kəlani-a Afolus-aa wusanaro ngokkəna. Ngainin wundundoma rokura cəde kam laa cuju kam gadeyero jəgaiwawo.

7 Wundu amba konëmmaro nia njêdo? Awi tamma duwon mowommi wo? Mowomma, awi nangaro mowommi gai awulo bumi?

8 Har kulluwwa! Har gariwunuwwa! Nayi andi-a rokko gëni maiyaro walluwwa! Ca maiyaro walluwwa, andi ye nayi-a rokko kërmai nodiye!

9 Amma karoniyen Ala andi këngayambadëa na këndaryeyero gënasaana, am duwon tayiro shara karmoye caddënadë gai. Fuwu dunia-a malaiyawa-a amso-ayen awo manayero walliyena.

10 Almasiwu nangaro andidë hangalnambuwo, amma nayidë Almasiwulan rashiduwa! Andidë dunonde bawo, amma nayidë dunondoa! Nayidë darajaa, andidë ruwada.

11 Har kërmaro këna-a ngudu-a fanniye, kare dina luwadaa, babakkada, fado bawoa ye kërgaiye,

12 koro ngänëptiye mukkonden kida diye. Rarasaiya, barga dëpkëiye, basarsaiya, neddiye,

13 manakuttu andiro wulsagaiya, ser yiddiye. Andi jambo duniaye gairo walliyena, ngabdula am sammaye gairo, har kumaro.

14 Nayiro adëa ruwudunidë, nayia nanguro njakkoro gëni, tadawani jauru raakkëna gai sëmöndö kasturo.

15 Awoa malëmba dëwu kada Almasiwulan fanduwu yaye, bawa kada gëni taw. Wuma kawuri këjiyen Isa Almasiwulan bawandoro walyekko.

16 Adë nangaro nayia lowonjakki, misalni gaiwo.

17 Dalil adëro Timoti tadani jauru raakkëna ye, Këmanden amanna yedëa juwangey-erakko. Tidë këndëgäini duwon Almasiwulan dikke ndaran yaye, dawu jama Isaa gawu fiyen yaye yikkërakkidëa nayiro isatannjagai.

18 Am laa nandoro isëkkiwaworo tëmajane rokurawuro waljana,

19 amma Këmande kasaccia, tussënnin nandoro isëkke rokurawu aniye mananja gëni, kënduwonja nokki,

20 awoa nodo bargaa Alayedë manan gëni, kënduwon kërga.

21 Awi rawuw? Kaaa wa nandoro isëkki, ra kërawoa fëkka farakkan isëkki?

5

Kam diwidëa dawundon tuluwowo!

1 Dawundon kënjëna cadì canì fanniyena, koro kënjëna duwon jirinju na kërdiyayeman tädìwawodë: Har kam laa kamu bawanjuyea maji.

2 Koro rokura diwi! Karwukutta diwe kam awo adëa cëdënadëa dawundon tuluwwama ngëla wo!

3 Wudë tiyilan nandon gëni yaye, karwulan nayi-a rokko, koro këla kam awo adëa cëdënadëyen wu mbeji gairo shara kammëkkëna,

4 sa cu Këmande Isayen captuwiya, ruhuni ye kënduwo Këmande Isayen kundenno mbeji duwon,

5 kam adëa mukko Yiwulissero yakkowo,* tiyinjua cejo, yim Këmandea ruhunju njëkkawo cuwandoro.

6 Awulo bondodë ngëla gëni! Yis tängëri rungo sammaa isafujiyiro nonuwwi wa?

7 Nayidë rungo yis bawoa gai, yis dinadëa tuluwowo, rungo bërïnno wallowo, awoa ngëlaro Layande Njëkkayirambedë duwaada, tima Almasiwu wo.

8 Adë nangaro ngëmëridëa diyo, yis dina, wotte yis nankëladoye-a nandiyiye-alan gëni, burodì yis bawoa, wotte nantayir-a jire-alan diyo.

9 Curo wotiyaniyen† nayiro jawal kënjënawuyen luwoworo ruwunjagakkëna,

10 amma awo wuldu raakkënadë kënjënama dunia adëye gëni, bi mangarduma, bi ndalduma, bi sënëm gama, adë gënia, sai duniyan luwuwuwa.

11 A'a, awo ruwunjagakkënadë tima kam Isaa gama cëni duwon kënjënama, bi mangarduma, bi sënëm gama, bi raraduma, bi mbalma, bi ndaldumaa, bare tiro këldëgëwwi, bare kam adëgai-a masënama diwwi.

12 Awi lamboni am deyayedë‡ sharaduro? Am curoyedëmaa sharanuwi, mare?

13 Am deyayedëa Ala sharaji. «Kam diwidëa dawundon tuluwowo!»†

6

Bare këraminäda fuwu sharayero yaduwwi!

* 5:5 5.5 mukko Yiwulissero yakkowo - Wotte har sai tëmjaiyaro, jama Isaa gawuro këlduwo tayiro amarjaganni.

† 5:9 5.9 wotiyani - Wotiya adë gëni, wotiya gade Bulus tayiro ruwujägëna. ‡ 5:12 5.12 am deyaye - Am Isaa gawu gëni. † 5:13 5.13 SK 13.5; 17.7

¹ Kamndo laa sonju kēla kamanjuyen cēdanaa, ndayin na muminnayero gēni, na kērdiyayero lenuwe shara njaddidē?

² Ra, muminnadē duniaro shara caddiro nonuwwi wa? Koro nayima duniaro shara yidduwia, martawa lamar tēngərimaa sharaduye nagəwwi wa?

³ Malaiyawaro shara yiddiyero nonuwwi wa? Balle lamarra dunia adəyē?

⁴ Adə nangaro lamarra ani gai shararo tawwaa, awirow am duwon na jama Isaa gawuyen awima gēnidəro sondo yaduwidə?

⁵ Nangunoworo wulləkki. Ngaima rashidu dawundon rakce kate kəramiyayen shara kamji falma bawo wa?

⁶ Kərami laa kərami kamanjua shararo cadi, koro adə fuwu ganambuuyen!

⁷ Awirow walyeno yaye, shara kattendon diodə njurondo. Jirenambu nayiro njaddiyama ngalwo, gəna? Kəndando jawuiyama ngalwo, gəna?

⁸ Amma nayi kəlāndo jirenambu so, kənda bo so, har kəramiyamaro yidduwi!

⁹ Ra, jirenambuwo nodo bargaa Alayen warasa cawandiwaworo nonuwwi wa? Bare jambaduwwi! Am diwi, bi sənəm gawu, bi kənjənawu, bi kamukamu, bi luttuwu,

¹⁰ bi barwuwa, bi mangarduwu, bi mbalwu, bi raraduwu, bi jambawu fima nodo bargaa Alayea warasajaiwawo.

¹¹ Calan laandoma ngai. Amma nayia kasalnjana, tayirro walluwwa, koro cu Kəmande Isa Almasiwuye-a Ruhu Alande-ayen jirewuro walluwwa.

Tiyindolan Alaro daraja yowo!

¹² «Awo samma wuro amardəgəna,» nuwi, amma awo samma gēni faidaa wo. «Awo samma wuro amardəgəna,» amma wu kolləkke awima sunodiwawo.

¹³ «Kəmbodə curoye, curo ye kəmboye,» nuwi, koro Ala tayi yindisoa baworo cədi. Tiyidə awo kənjənaye gēni, tidə Kəmandeye, koro Kəmande ye tiyiye.

¹⁴ Ala karmolan Kəmadəa cəsangəna, koro andi yea kənduwonjun sasangi.

¹⁵ Tiyindodə nasha Almasiwuyero nonuwwi wa? To, nasha Almasiwuye ngokke nasha jawarrero dikki wa? A'a, təmmaro ngai gēni!

¹⁶ Ra, kam jawarro kəldəgənamadə ti-a rokko tiyi fallo waljanaro nonuwwi wa? Akko awo kitawu wuljənədə: «Tayi yindiso tiyi fallo waljai.»†

¹⁷ Amma kam Kəmandero kəldəgənamadə ti-a rokko ruhu fallo waljai.

¹⁸ Kənjənaro kadənowo! Biwu kam cədəna samma deya tiyiyen kərga, amma kənjənama tiyinjumaro biwu cəddi.

¹⁹ Ra, tiyindodə fado Ruhu Alaye, tidə nayin dəgana, koro Alayen isirow nonuwwi wa? Nayidə kaando gēni,

²⁰ Ala nayia tamanlan njasuwuna. Adə nangaro tiyindolan Alaro daraja yowo!

JAAWU BULUSSE KĒLA AWO TIRO RUWUJANADĒYEN

7

Kəla larusa so, niya soyen

¹ Kəla awowa wuro ruwusuwwadəyən: «Kongwaye kamu ngodunambudəma ngəla wo.»

² Amma kənjəna wadaro, kongwa fi yaye kamu ngojo, koro kamu fi yaye kwa cədo.

³ Kwadə kamunjuro wajipnju co, koro kamudə ye kwanjuro ngai cəddo.

⁴ Kamudə tiyinjulān kənduwonju bawo, kənduwodə mukko kwanjuyen kərga. Ngaima kwadə ye tiyinjulān kənduwonju bawo, kənduwodə mukko kamunjuyen kərga.

⁵ Bare wundundoma kamanjuro tiyinju dəpəcəgənni, sai kasadduwe kawu ganaro kəlāndo moduwa deworo faiduwiro kajia, daji kallo waldənowo, bare kəlariwonambundo nangaro Yiwulis nayia jaramnjanniro.

⁶ Adəa wuldunidə, wada gēni, jawal laa.

⁷ Am samma wu gairo waljaiya raakkəna, amma kam fi yaye na Alayen kənjonju cəmowona, laa ngai, laa ye ngai.

⁸ Am kamu cadanni-a kamuwa kwa faccaanaa-adəro wulgəkki, naptu wu gailan dasaanama tayiro ngalwo.

⁹ Amma rakcane kəlānja cariwawoa, niya cado, jarawadəroa niya diodəma ngalwo.

¹⁰ Am niya cadənədəro wada adəa yikki, wu gēni, amma Kəmande: Bare kamudə kwanju-a faidanni.

¹¹ Amma kwanju-a faidanaro walyenoa, niya bawoa napco, bi kwanju-a soloda. Koro kwadə ye bare kamunjua dəpəcənni.

† 6:16 6:16 Bad 2.24

¹² Am gapcanadëro wuma adëa wulgækki, Këmande gëni: Kërami laa kamu Isaa gama gëni cëdanaa, koro kamudë ti-a rokko naptu kasaccënaa, bare kamudëa dëpçënni.

¹³ Koro kamu laa kwa Isaa gama gëni cëdanaa, koro kwadë ti-a naptu kasaccënaa, bare kwadëa wajënni.

¹⁴ Awoa kwa Isaa gama gënidë kamunjuyen tayirro waljëna, koro kamu Isaa gama gënidë kwanjuyen tayirro waljëna. Adë gënia, yallando tayir gëni, amma ngainin tayidë tayir.

¹⁵ Amma ti Isaa gama gënidë faidu kirawoa, faida. Ngairo walyënoa, kërami kongwa bi kamudë tikkerënni, awoa nandlewan dëgaro Ala nayia bowongera.

¹⁶ Ni kamu, ndayin gälë kwanëmba yikkagëmiro nonëmi? Koro ni kwa, ndayin gälë kamunëmba yikkagëmiro nonëmi?

Wundu yaye naptunjun dëga!

¹⁷ Biya wundu yaye, Ala tia bowojënadë gai, naptu duwon Këmande tiro amarjögënadëlan dëga. Adëma wada jama Isaa gawu sammayero yikkidë wo.

¹⁸ Kam duwon sa tia bowojanalan kajanjuadë,* bare kjadënni waljënni. Ti jëmbëlëmlan bowojanadë,† bare kjadënni.

¹⁹ Kjadë awima gëni, kajanambudë ye awima gëni, wada Alaye ga faidaa wo.

²⁰ Wundu yaye naptunju sa tia bowojanadëyen dëga.

²¹ Ni karea duwon bowongeraa, bare suwoldëmmi, amma dama nankam këlaye fandëmia, faidadëne.

²² Kam ti karea duwon Këma tia bowojënadë, na Këmayen ti nankam këlaye cëdana. Jiri adëgainin kam duwon Këma tia nankam këlaye bowojënadë, ti karea Almasiwuye.

²³ Ala nayia tamanlan njasuwuna, bare karea kambero walluwui.

²⁴ Këramiya, wundu yaye naptu duwon Ala tia bowojënadë na Alayen dëga.

Këla am kamu cadanni-a kamuwa kwa faccaanaa-ayen

²⁵ Këla ferowa kwa nojanniyen wada Këmandëye takkëni, amma kam duwon kanjimari Këmandëyen amannadë gai, kuroni yikki.

²⁶ Awo rukkidë tima suwol kërmayëdëro ngai naptudëma kambo ngalwo.

²⁷ Ni kamuaa, bare faidu manëmmi. Kamu bawoaa, bare kamu ngonëmmi.

²⁸ Amma kamu ngonëmiro walyënoa, biwu dimmi. Koro fero kwa nojënni kwa cëdiro walyënoa, biwu cëdënni. Adë yaye am ani gai dunia adën bone casai, amma wudë adëro kanuwiya, raakko.

²⁹ Këramiya, awo wullëkkidë: Sa kërënjëna. Kua adën fuwun am kamu cadanadë kamu cadanni gairo walja,

³⁰ am cesiridë ye cesiriwawo gairo walja, am karwukëji cadidë ye karwukëji cadiwawo gairo walja, am casuwidë ye awima cadanni gairo walja,

³¹ koro am dunia adën faidadaidë ye tiro duno cadënni gairo walja, alama dunia adëye baworo tëdi nangaro.

³² Nayi suwol bawoaro walluwuiya, raakko. Kam kamu cëdännidë awowa Këmayero suwolde jiri cëde ardiyanju cuwandoro maji.

³³ Amma kam kamuadë këla awowa dunia adëyero suwolde jiri cëde ardiya kamunjuye cuwandoro maji,

³⁴ hangalnju yaktëna. Koro kamu kwa bawoadë-a fero kwa nojënnidë-a këla awowa Këmandëyen suwoldai, tiyi yelan, ruhu yelan tayir napcaro. Amma kamu kwaadë këla awowa dunia adëyero suwolde jiri cëde ardiya kwanjuye cuwandoro maji.

³⁵ Adëa wuldunidë, katkun gënaduwuro gëni, nayia banaduwuro, naptu jussëna dewo, hangal yaktënnin Këmandëa gaiworo.

³⁶ Kam laa tëmajinjuro awo jussënni cëdiro tëmajënaa, koro jairo mërädunjua duwon lamardë ngai wajipçënaa, awo cëraanadëa cëdo, niya cado, biwuro waljiwawo.

³⁷ Amma kam curo karwunjuyen nia dunoa ngojëna, tiro dolero waljënni, rawonju, koro tia tëmajinju gai roduro karwunjun nia ngojënadë, awo ngëla cëdi.

³⁸ Jiri adëgainin kam tëmajinju ngojënadë awo ngëla cëdi, koro kam ngojënnimadë adëa kojëna cëdi.

³⁹ Kamudë kwanju roaa tiro këllaada, amma kwadë bawoyënoa, rakce kam cëraanaa niyaji, amma Këmaa gamaro waljo.

⁴⁰ Amma wuyëna ngai naptudëma tiro bargaa wo, koro kuronin wu yelan Ruhu Alayea.

* 7:18 7.18 kam kajanjuadë - Yaudi. † 7:18 7.18 ti jëmbëlëmdë - Kërdi.

8

Kēla da sənəmbo tinayen

¹ Kēla da sənəmbo tinayen, andi samma ilmu taiyenaro noniyena. Ilmudə kamba fujiyi, amma kərawodə dunoaro cədi.

² Kam duwon kəlanjua awo laa nojənarə ngoyenoa, koroma jiri wajircənədə gairo nojənni,

³ amma kam laa Alaa kirawoa, Ala tia nojəna.

⁴ To, kēla da sənəmbo tinaa nğəroyen, sənəm dunialan awima gəni ye, Ala tilodəro kajia, gade bawo yero noniyena.

⁵ Awoa alawa laa same yen kal, cidiya yen kal mbeji cani yaye, alawa kada-a kəmawa kada-a mbejidə gai,

⁶ adə yaye nanden Aladə tilo, ti Bawa, tilan awi yaye isi, ti nangaro kərgaiye, koro Kəmande Isa Almasiwudə ye tilo, tiyen awi yaye isi, tiyen kərgaiye.

⁷ Amma am samma gəni ilmu adəa cada. Laanja gumkiyaa cərinadəro har kərməro da jagariya, sənəmbo tinadə gairo jagari, koro karwunja kibbajənnidə tayir gəniro walji.

⁸ Kəmbo gəni sasakke Alaa karənniye. Bo waniyea, təgərdiyewawo. Buiyea, tərgaiyewawo.

⁹ Amma hangal gənanowo, bare nankam kəlayendo adə am lawudəa cakke taljanni.

¹⁰ Kam laa karwunju kibbajənni duwon ni ilmuadə fado sənəmben masəna dimi nğiroa, adə cakke da sənəmbo tinaa jəgəriwawo wa?

¹¹ Nğainin kēla ilmunəmben kərami lawu duwon ti nangaro Almasiwu nunadə facciyi.

¹² Kəramiyandoro biwu nğainin yidduwiya, koro karwunja kibbajənnidəa lorunuwiya, Almasiwumaro biwu kidduw.

¹³ Adəma nangaro da nğərodə cakke kəramini taljiro walyenoa, gadero da nğərəkkiwawo, bare kəraminia yakkəkke taljənni.

9

Awo kəngayambaro amardəgəna

¹ Wu kambe, gəna? Wu kəngayam, gəna? Isa Kəmande rukkəni wa? Nayima gəna kidani Kəmandelan dikkənədə wo?

² Am gade nankəngayammidəa kasaccaiwawo yaye, fagat nandon wu kəngayam, Kəmandelan nayima tawa* nankəngayammi tabbacciyidə wo.

³ Adəma awo am ayau gənasəgaidəro kalangəkkidə:

⁴ Kənduwo kəmbo-a kənja-a fandoye† taiyende wa?

⁵ Kənduwo kamunde Isaa gama-a rokko bəlawuroduye kəngayamba gade so, yaanawa Kəmaye so, Kefas so cadidə gai taiyende wa?

⁶ Wu-a Barnabas-a runde wa kənduwo kida dionambuyə taiyende wo?

⁷ Wundu ngalte yaye kida sojiye cədi duwon wuwinjulən ambadidə? Wundu ya inabbe kokci duwon tadanju caiwawodə? Wundu ləmanna cəneyi duwon kiam ləmannayədəa caiwawodə?

⁸ Kēla mana kamben wa awo ania wulləkki? Attaura ye ngai wuljənni wa?

⁹ Akko awo Attaura Nawi Musayen ruwuwadadə: «Bare dalo wastu cədi duwon cinjuro cambu yakkəmmi.»† Ala daloro wa lambonjua wo?

¹⁰ Fagat andi nangaro adəa wulji, mare? Aaa, andi nangaro awo adə ruwuwada: «Bəremadə təmanjualan bare cədo, wastumadə ye nuwanju cuwandiro təmajə cədo.»

¹¹ Awowa Ruhuyə karwundolan nadiyenadə, awo duniaye nandon kaladundədə awo laa kura wa?

¹² Am gade kənduwo nuwanja nandon mowoyə cadanaa, andidə tayia kojənarə taiyena, gəna? Adə yaye kənduwo adələn faidadiyende, curo jəktu fiyen yaye mərniye, bare kawuri kəji Almasiwuyədəro takkal fima yakkiyendero.

¹³ Am kida Fado Alayen cadidə kəmbo Fado Alayen jawui, koro am laya duwaduramnin kida cadidə nuwanja laya duwaduramdələn cawandiro nonuwwi wa?

¹⁴ Jiri adəgai Kəmande wada ce am kawuri kəji mawodumasə kida kawuri kəjiyen awo kəndəgəinjaye cawando cənna.

¹⁵ Amma wudə kənduwo aniye falnjamalan faidədəkkəni, koro nuwani fandoro gəni awo ania ruwunəkki. Awulo boni cattuluwiro nukkənəma ngalwo.

¹⁶ Kawuri kəji wuldunidə dalil awulo boye gəni, wuldunjudə wajimsəgəna. Kawuri kəjidəa wulləkkiwaworo walyenoa, kuttuni!

* 9:2 9.2 tawa - Awo duwon kəlanjun ruwua shedaro bakcaida. † 9:4 9.4 kənduwo kəmbo-a kənja-a fandoye - Alwasi. † 9:9 9.9 SK 25.4

17 Awo adæa rawonin dikkia, alwasi fandækki, amma rawonin gënia, nanwakkil mukkoniro casakkëna.

18 To, awi gæle alwasini wo? Kawuri kaji wullækkidæa kënduwo duwon kawuri kaji adæ sinadæn faidadækkënin dero kënjoro.

19 Na am sammayen wu kambe duwon, ngæwunjaa mowokkoro këlania karea tayi sammayero kalakkekko.

20 Na yaudiyayen, yaudiya njækkawo cawandoro, yaudi gairo walyekko. Na am færdu wada Attaurayen dasaanayen, wu këlani færdu wadayen dægakkëni yaye, kam færdu wadayen dægana gairo walyekko, am færdu wadayen dasaana njækkawo cawandoro.

21 Am wada cadannidæa mowokkoro, wu ye kam wada cædanni gairo walyekko, amma wudæ kam wada Alaye cædanni gëni, færdu wada Almasiwuyen kægakko.

22 Na am lawuyen lawuro walyekko, tayi lawudæ njækkawo cawandoro. Adægaima na am sammayen awo sammaro wallækkëna, jiri fin yaye laanjaa yikkagækkoro.

23 Kawuri kaji nangaro ani sammaa dikki, tilan nuwani fandækkoro.

24 Curo ngæram siyen ngæramgu samma ngæramjai yaye, tilo lon ladadæa cuwandiro nonuwwi wa? Jiri diwe fanduwiro ngærammowo!

25 Am bikkëlan ngænæptaidæ jawal samman këlanja carijiwi. Tayidæ ariawu kënnasarre dægaiwawo moworo adæa cadæ, amma andidæ ariawu sawisoro dægai moworo diye.

26 Wudæ kam na leduye bawo gairo gëni ngærammækki, koro dambenidæ kam kasam bakci gairo gëni bangækki,

27 amma bare ngawo kawuri am gadero wulgækkënayen wu këlani curonjan baworo wallækkëniro tiyini jauru ngænæmmække këlani riwukki.

10

Misal këla turu Israyilawuyen

1 Këramiya, adæa nonuwiya, raakko: Kaariyande samma cidiya fofouyen dasaana, tayi samma bæræm faljane kojana,

2 koro tayi sammaro curo fofoudæ-a bæræmdæ-ayen kasala cadde Nawi Musaro këlyeyera.

3 Tayi samma këmbo Ruhuyedæmaa gewo,

4 koro tayi samma kënja Ruhuyedæmaa kesa, awoa kau Ruhuye tayia jægaidæyen casana, kau adæ tima Almasiwu wu.

5 Adæ yaye Ala ngæwunjaye këjinja fanjænni, koro karaa dæriro kaminnjaa tataryeyeno.

6 Lamarra ani andiro misallo walseyera, jiri awo diwi mangarjanadæ gai, bare mangarniyendero.

7 Bare sænæm garu amnja laa gairo walluwwi, kitawulan ruwuwadadæ gai: «Jamadæ këmbo-a kënja-ar napkera, koro bikke randoro ciyera.»†

8 Bare kënjæna diyende, amnja laa cade yim falnin am dæwu findin yakkun sanunadæ gai.

9 Bare Almasiwua jarammiyende, amnja laa cade kadiya tayia ceyesænadæ gai.

10 Bare karwukutta fælenuwwi, amnja laa cade siduwuma tayia sijægænadæ gai.

11 Lamarra ani tayiro misallo wakkajaana, koro sæmonde kasturo ruwuyera, andi duwon sa njeroramben dægaiyenadæ.

12 Adæ nangaro wundu duwon ti daadaro tæmajænadæ bare curænniro hangal gænajo!

13 Jaraptu am sammaa cuwandæna gënia, jaraptu fima nayia njawandænni. Ala amanma, kolje dunondo kojænaro jaramnjaiwawo, amma jaraptu isiya, ranguwe nedduwiro jawal luwoye njadi.

Kæla sænæm gayen

14 Adæ nangaro, kërawowuni, sænæm garo kadænowo!

15 Nayiro am hangalla gairo jandenjagakki. Nayi këlændo awo wullækkidæa shara-nowo!

16 Kënjaram bargaa ti nangaro Alaa wusenyedæ, tilan gëna bu Almasiwuyero këldiyiye? Koro burodi fæsangiyedæ, tilan gëna tiyi Almasiwuyero këldiyiye?

17 Burodi fal dægadæ, andi ngæwu yaye, tiyinde falma, awoa andi samma burodi faldæa ngæriye.

18 Israyilawua tangowo: Tayi laya jagaridæ laya duwaduramdæro këldaana, gëna?

19 To, awi wullækki? Da sænæmbo tinadæ-a sænæmdæma-a awo laa wo?

20 A'a, amma layanjadæ Alaro gëni, sedannaro duwajagai. Sedannaro këldægæwiya, raakkëni.

²¹ Ranguwe kɛnjaram Kɛmaye-a kɛnjaram sedannaye-ayen yawwawo. Ranguwe tewur Kɛmaye-a tewur sedannaye-alan masɛna diwwawo.

²² Ra, yakkiye Kɛmaa nandɛri cɛdai? Tia dunon koniyena wa?

Awin yaye daraja Alaro tio!

²³ «Awi yaye amardɛgɛna,» amma awo samma gɛni faidaa wo. «Awi yaye amardɛgɛna,» amma awo samma gɛni kamba dunoaji.

²⁴ Wundu yaye awo ngɛla kɛlanjuro gɛni, am gadeyero majuwo!

²⁵ Awo haumadin caladi sammaa buiwo, bare sariwu karwuye nangaro kɛlanjun kokoruwwi,

²⁶ «Dunia-a awowa curonjun dasaana samma-a Kɛmandeye,»[†] nangaro.

²⁷ Kam laa Isaa gama gɛni nayia donjane kasadduwe lenuwiya, awo fuwundoro casakkɛna sammaa buiwo, bare sariwu karwuye nangaro kɛlanjun kokoruwwi.

²⁸ Amma kam laa nayiro: «Adɛ sɛnɛmbo tina,» cɛnia, kam nayiro isanonjaanadɛ-a sariwu karwuye-a nangaro bare buwwi.

²⁹ Karwu kaando gɛni, kaanju wullɛkki. Awiro gɛle sariwu karwu kam gadeye nankam kɛlayeni sharaji?

³⁰ Alaa wusenɛkke bukkia, awiro gɛle kɛla awo duwon ti nangaro Alaa wusenɛkkɛnadɛyen wua sharasai?

³¹ Buwi yen kal, yawi yen kal, awo diwi samma yen kal, awi yayea daraja Alayero dewo.

³² Bare yaudiya-a yaudiya gɛni-a jama Alaye-aa yakkuwe taljanni,

³³ wu ye jawal fin yaye ardiya am sammaye makkidɛ gai. Awoa wuro gɛni, am ngɛwuro awo faidaa makki, njɛkkawo cawandoro.

11

¹ Halnia gaiwo, jiri wu ye hal Almasiwuyea gakkidɛ gai.

Kɛla Alaro ambattuwo-a kɛla jakta-ayen

² Awi yayen wua tansuwe alamdu jiri nayiro njaddɛkkɛnadɛa ngɛlaro gawi nangaro nayia wusenjakki.

³ Adɛ yaye awo adɛa nonuwiya, raakko: Fuwuma kongwa sammayedɛ tima Almasiwu wo, fuwuma kamuyedɛ tima kwanju wo, koro fuwuma Almasiwuyedɛ tima Ala wo.

⁴ Kongwa duwon moduwa bi nawinawi kɛla jakkadaa cɛdidɛ fuwumanjua nanguro cakki.

⁵ Amma kamu duwon moduwa bi nawinawi kɛla kaadaa cɛdidɛ fuwumanjua nanguro cakki, kɛlanju tɛlarɛna-a kal wo.

⁶ Awoa kamu kɛlanju jakkiwawoa, gɛrɛpca. Kɛla gɛrɛptu bi larodɛ na kamuyen awo nanguyea, kɛlanju jakco.

⁷ Kongwaye kɛla jaktudɛ jussɛnni, ti camuno-a daraja-a Alaye nangaro, amma kamudɛ daraja kongwaye.

⁸ Awoa kongwa gɛni kamuyen culuwo, amma kamu kongwayen culuwo.

⁹ Koro kongwaa gɛni kamu nangaro alakca, amma kamudɛa kongwa nangaro alakca.

¹⁰ Dalil adɛro alama kɛnduwoye kɛlanjun gɛnadudɛ malaiyawa nangaro kamuro wajipcɛgɛna.

¹¹ Adɛ yaye na Kɛmandeyen kamudɛ kongwa-a faiyada gɛni, kongwadɛ ye kamu-a faiyada gɛni.

¹² Jiri kamudɛ kongwayen isɛnadɛ gai, kongwadɛ ye tambo kamuyen isi, adɛgaima awi yaye Alayen isi.

¹³ Nayi kɛlandoma sharanowo: Kamu kɛla jakcɛnnin Alaa cuworidɛ jussɛna wa?

¹⁴ Kɛla kɛndɛgai duniayen, kongwaye kandurɛnju kuruwua tiro awo nangua yaye,

¹⁵ kamuye kandurɛnju kuruwuro rɛjiya, tiro awo darajaye, gɛna? Awoa kandurɛnjudɛa jakturam gairo tiro cadɛna.

¹⁶ Kam laa kɛla adɛyen kambiwudu cɛraanaa, alamdu gade taiyende, jama Alaye gadegadeso ye cadanni.

Cammonja ngɛla gɛni

¹⁷ Amma kɛla wada adɛyen nayia wusenjakkiwawo, serro gɛni, sernamburo captuwi nangaro.

¹⁸ Burwon cammo jama Alayero captuwiya, kattendon yaktuwua cani fakkɛna, koro gana jirero ngokkɛna.

[†] 10:26 10:26 Jaw 24.1

¹⁹ Ai, sai kattendon yakturo waljiya, ngainin am curondon ardiyadadē nowadaro waljai!

²⁰ Ase, sa captuwiya, masēna Kēmaye gēni buwi.

²¹ Sa masēnadāyēn wundundo yaye namuje kēmbonju ngoje juwui, ngainin kam laa kēnaa, kam laa ye sagarandēna.

²² A! Kēmbō-a kēnja-adēro fannō bawo wa? Ra, jama Alayero rudu gēnagāwe am awima cadannidēa nanguro yakkuwi? To, awi gēle nayiro wulnjagakki? Nayia wusenjakki? A'a, kēla adāyēn nayia wusenjakkiwawo.

Masēna Kēmaye

²³ Awo Kēmandeyēn mowokkēnadēa nayi yero njaddēkkēna: Kēmande Isa bune tia sērēccaanadēn burōdi ngoje

²⁴ Alaro ardiyenniya, fēsakce: «Adē tiyini nayi nangaro tinadē. Wua takturo adēa dewo!» cēnna.

²⁵ Jiri adēgainin koro ngawo masēnayēn kēnjaram ngoje: «Kēnjaram adē aman bērin bunilan ndēpkada. Yimbi yaye tia yawiya, wua takturo dewo!» cēnna.

²⁶ Awoa yimbi yaye burōdidēa ngēruwe kēnjaramdāyēn yawiya, karmo Kēmandeye mawonuwi, har kawu walde isiro.

²⁷ To, kam jiri jussēnnin burōdidēa jēgēri bi kēnjaram Kēmayēn caidē tiyi-a bu-a Kēmandeyero biwu cēddo.

²⁸ Wundu yaye kēlanju jarapco duwon, ngainin burōdidēa jēgēro, kēnjaramdē yēn ca.

²⁹ Awoa kam tiyi Kēmaye asujēnnin jēgēri bi caidē, bonju-a kēnjanju-ayēn wowom kēlanjuro gērjiyi.

³⁰ Adēmaro curondon am ngēwu duno bawoa ye, dondi ye, kada ye sanuna.

³¹ Jiremaro kēlande jarammiyero walyēnoa, andiro shara saddiwawo,

³² amma Kēmadē andiro shara saddiya, andia jawallo sasakki, ngainin am duniaye-a rokko andiro wowom gēnasagaiwawo.

³³ To, kēramiyani, masēna dioro captuwiya, wundu yaye kamanjua gurejo.

³⁴ Kam laa kēnanjuua, fadon juwo, ngainin captuwiya, nayiro shara njaddiwawo. Waldēkke isēkkiya, kēla awo gapcēnadāyēn gala yikki.

12

Kēla kēnjowa Ruhu Alayēn

¹ Kēramiya, kēla kēnjowa Ruhu Alayēn, curo nanjayillen dēgawiya, raakkēni.

² Sa nayi kērdiyadēn, kolluwe jawal sēnēmba mana cadiwawoyero tēmbalnjaanaro nonuwwa.

³ Adēmaro nayiro isanonjagakki, wundumaye Ruhu Alayēn: «Isa baskuwada,» cēniwawo, koro Ruhu Alayēn gēnia, wunduma rakce: «Isama Kēma wo,» cēniwawo.

⁴ Kēnjo jiri jiri mbeji, amma Ruhudē falma,

⁵ kida jiri jiri ye mbeji, amma Kēmadē falma,

⁶ koro kēndo jiri jiri ye mbeji, amma Aladē falma, ti duwon tayi sammaa am sammalan kidajidē.

⁷ Faida jamaye nangaro Ruhu Alayē kam fi yayēn kēnjo laan fēledi.

⁸ Kam laaro Ruhudāyēn mana nanrashiduyē cadi, laa yero Ruhudāyēman mana ilmuyē cadi,

⁹ laa yero Ruhu faldāyēman kambērsē cadi, laa yero Ruhudāyēman kēnjowa amba ngaduyē cadi,

¹⁰ laa yero awo ajabba ajabba dioyē, laa yero nawinawi dioyē, laa yero ruhuwaa gayirduyē, laa yero tēlam jiri jiri wulduyē, laa yero tēlamba fisarduyē.

¹¹ Ruhu faldēma awo ani sammaa kidajē kam fi yayēro kēnjo kalkallo ci, jiri cēraanadē gai.

Tiyidē falma, nasha gadegadē kada

¹² Jiri tiyidē falma, nashawanju kada, koro nashawa tiyiyē samma ngēwu duwon, tiyidē falmadē gai, Almasiwudē ye ngai.

¹³ Yaudi yēn kal, yaudi gēni yēn kal, kareā yēn kal, kambe yēn kal, Ruhu faldāyēn andi sammaro kasala sadde tiyi faldēro kēseyera, koro andi sammaa sasakke Ruhu faldāyēman kiayē.

¹⁴ Awoa tiyidē nasha fal gēni, kada.

¹⁵ Siyē: «Wu mukko gēni nangaro, wu nasha tiyiyē gēni,» cēnia, adē cakke nasha tiyiyē gēniro walji wa?

¹⁶ Koro səmoye: «Wu sim gəni nangaro, wu nasha tiyiye gəni,» cənia, adə cakke nasha tiyiye gəniro walji wa?

¹⁷ Tiyidə samma simba, səmon fandudə ndaran? Samma səmoa, kinjan fandudə ndaran?

¹⁸ Amma Ala kəla rawonjuyen nasha fi yayea tiyilan gənayeno.

¹⁹ Tayi samma nasha falla, tiyidə ndaran?

²⁰ Awoa nashawadə kada, amma tiyidə falma.

²¹ Sim rakce mukkoru: «Nin məraduni bawo!» cəniwawo, kəla ye rakce siro: «Nin məraduni bawo!» cəniwawo.

²² Ngai gəni, amma nashawa tiyiye lawuro caruidə jauru faidaa.

²³ Nashawa tiyiye duwon ruwadaru ngoniyenadəro jauru daraja yiye, koro nashawande nanguadəro ngəlaro kissiyiye,

²⁴ nashawande kuroro ngəladəro sai awo laa təddiya gəni. Amma Ala tiyidəa alakke nashawa daraja bawoadəro jauru daraja kaino,

²⁵ bare tiyilan yakta wakkajənni, amma nashawadə kattenjaro kissaa.

²⁶ Nasha laa jau fanjiya, nasha samma ye rokko jau fanjai. Nasha laa daraja cuwandiya, nasha samma ye rokko kəji fanjai.

²⁷ Nayidə tiyi Almasiwuyə, wundundo yayə tiyidəyə nashanju.

²⁸ Koro Ala curo jamanjuyen burwon kəngəyamba galajəna, kənyindiyen nawiya, kənyakkuyen maləmba, ngawo adəyən kənjo awo əjabba əjabba dioye, daji kənjowa amba ngaduyə so, banaduwuyə so, nodoyə so, koro kənjowa təlām jiri jiri jandeduyə so.

²⁹ Tayi samma kəngəyamba wa? Samma nawiya wa? Samma maləmba wa? Samma awo əjabba əjabba cadi wa?

³⁰ Samma kənjo isangaduwuyə cadana wa? Samma təlambalan jandəjai wa? Samma fisarjai wa?

³¹ Amma kənjowa ngəlwodəa jauru rawowo! Koro nayiro jawal awi yayea kojənaa fəlenjagakki.

13

Jawal kərawoye

¹ Təlamba ambe-a malaiyawayə-alan jandənəkki yayə, amma kərawo wulan baworo walyenoa, wudə nuku suyə kalala ngəwua bas.

² Koro nawinawi dikke asər-a ilmu-a sammaa asukke kambərse har kau kuruwu sənaktuyə takkəna yayə, amma kərawo wulan baworo walyenoa, wudə awima gəni.

³ Koro kəndani takkəna sammaa sadaaro yikke tiyini ye warduro sərətəkəkki yayə, amma kərawo wulan baworo walyenoa, riwani bawo.

⁴ Kərawodə kanadia ye, serra ye. Kərawodə, nandəri tia cədaiwawo, awulo juwuiwawo, rokura ye cədiwawo,

⁵ tidə awima candənni cədiwawo, kəlanjuro majiwawo, duwan gərgəjiwawo, awo diwi karwun rojiwawo,

⁶ tidə kəla nandiyen karwukəji fəlejiwawo, amma kəla awo jireyen karwukəji fəleji.

⁷ Kərawodə awo sammaa gawurji, awo sammaa mərsaji, awo samman təməji, awo samman necci.

⁸ Kərawodə təmmaro ceriwawo. Nawinawi diodə, baworo walji. Təlamba gaden mana diodə, ceri. Ilmudə, baworo walji.

⁹ Awoa ilmudədə ye cinjua, koro nawinawindedə ye cinjua,

¹⁰ amma awo kalkaldə isiya, sadən awo cinjadə baworo walji.

¹¹ Gananilan jandənədə jandə tadaanayə, hangalnidə ye hangal tadaanayə, koro təmanidə ye tadaanayə. Wurayekkəniya, awowa tadaanayədə kolyekko.

¹² Kərma misal kudərampen gainin buji buji ruiyə, amma sadən sim-a sim-alan ruiyə. Kərma nodunidə cinjua, amma sadən Ala wua kalkallo nosənədə gai kalkallo nokki.

¹³ Kərma awo yakku ani dasayi: kambərse-a təmə-a kərawo-a, amma tayi sammalan kərawodə tima kura wo.

14

Kəla nawinawi-a təlām jiri jiri-ayen

¹ Kərawo manowo, kənjowa Ruhu Alayə fando jauru rawowo, masammanno nawinawi dio.

² Kam təlām gaden jandəjimadə ambo gəni, Alaro jandəjiyi, awoa wunduma awo wuljidəa asujiwawo, dalinjudə Ruhu Alayen awowa asərre jandəji nangaro.

³ Amma kam nawinawi cədimadə ambo jandeyiye tayia isadunoajiyi, karwunjaro duno ci, kərawolan ronja ye isabojyi.

⁴ Kam tɛlam gaden jandeyimadə kəlanjuro duno ci, amma kam nawinawi cədimadə jama Isaa gawuro duno ci.

⁵ Nayi samma tɛlamba gaden jandenuwiya, raakko, amma adəa kojənaro nawinawi diwiya, raakko. Kam nawinawi cədimadə kam tɛlambalan jandeyimadəa kojəna, kam laa fisarje jamadəro duno ci gənia.

⁶ To, kəramiya, nandoro isəkke nayiro wahayi so, ilmu so, nawinawi so, alamdu solan gəni, tɛlambalan jandengeyerakkoa, awi gəle nayiro faidanju wo?

⁷ Awowa ro bawoa algaida bi kumbi gai kowonja kalkallo nukcaiwawoa, ndayin gəle awo fujai bi jajaidə asudi?

⁸ Koro kangadi kalkallo fujaiwawoa, wundu gəle kəriwuro dabbardi?

⁹ Nayi ye ngai. Tɛlamndon mana kalkal gəni diwia, ndayin gəle awo wulluwidə asudi? Mana karaa dero yidduwi.

¹⁰ Dunian tɛlamba jiri jiri kada mbeji, koro tɛlam maananju bawoa falma bawo.

¹¹ Adə nangaro tɛlambe maananju nokkəniro walyenoa, kamdəro kusottoro walləkkəna, kamdə ye wuro kusottoro waljəna.

¹² Nayi ye ngai. Kənjowa Ruhuyedəa fando juro raawwa nangaro, awo jama Alayea isadunoajiyidəa ngəwuro manowo.

¹³ Adəma nangaro kam tɛlam gaden jandeyimadə kənjo fisarduye cuwandoro moduwa cədo.

¹⁴ Tɛlam gaden moduwa dikkia, ruhunidə moduwa cədəna, amma hangalnidə awimaro faidajənni.

¹⁵ To, awi gəle dikki? Ruhunin moduwa dikki, koro hangalni yen moduwa dikki. Ruhunin aiya njungoroye yekki, koro hangalni yen aiya njungoroye yekki.

¹⁶ Adə gənia, ruhunəmlan Alaa wusenəmiya, kam duwon awo ania nojənnidə awo wulləmmadəa asujiwawoa, ndayin gəle wusedunəmdəro «Amin!» cəni?

¹⁷ Ngəlaro Alaa wusenəmi yaye, kamanəmdəye karwunju dunoajiwawo.

¹⁸ Tɛlamba gaden jandedun nayi sammaa konjakkəna nangaro Alaa wusenəkki,

¹⁹ amma dawu jama Alayen kalma dəwu mewa tɛlamlan wulləkki yayero am gadea alaməkkoro kalma uwuma hangalnilan wulləkkiya, raakko.

²⁰ Kəramiya, kəla hangallen bare yallaro walluwwi. Kəla awo diwiyen yalla sananaro wallowo, amma kəla hangaldəyen rashiduwaro wallowo!

²¹ Akko awo Attauralan ruwuwadadə: «Kəmandeye: “Jama adəro am tɛlam gadeye-a ci kusottowaye-ayen jandegəkki, amma adəson wua kərənsaiwawo,” yeno.»†

²² Ase, tɛlambadə naptu alamaye cadi, Isaa gawuro gəni, ganambuwwuro, nawinawidə ye ganambuwwuro gəni, Isaa gawuro.

²³ Adə nangaro, jama Isaa gawu samma captane tɛlamba gaden jandeyi duwon, am awo ania nojənni bi Isaa gawu gəni isane nadəro ngasayia, nayia joriyaro ngonjaiwawo wa?

²⁴ Amma cammodən am samma nawinawi cadi duwon, kam Isaa gama gəni bi awo ania nojənni laa nadəro ngayia, tayi samma nangaro ti biwumaro tabbatto noji, tayi samma nangaro shara tia cadai,

²⁵ asər karwunjuye kaadaro walje, fədəryero təmdə Alaro ambəcciye: «Jiremaro Ala dawundon!» cəni.

Cammo jama Isaa gawuye sawiyada

²⁶ To, kəramiya, awi gai gəle? Captuwiya, wundundo yaye aiya njungoroye bi alamdu, bi wahayi cuwudi, bi mana tɛlamlan cədi, bi fisarji. Awo samma jamadəa isadunoajuwworo tədo.

²⁷ Am laa tɛlamlan jandeyia, bare yindi bi yakku kojənaro mana cadənni, fal fallen cado, koro kam laa fisarje.

²⁸ Fisarduma baworo walyenoa, wundunja yaye dawu cammodəyen gəm cədo, kəlanju-a Ala-aro jandeyuwo.

²⁹ Nawiya yindi bi yakku mana cado, am gade ye manadəa gayirja.

³⁰ Wahayi laa kam gade nadən napkadaro bayindiya, burwoye mana cədidə gəm cədo.

³¹ Am samma caro, duno cawandoro, nayi samma ranguwe fal fallen nawinawi diwi.

³² Nawiya ruhunja nawinawiyedəa cariwi,

³³ awoa Aladə Ala hangalsangoye gəni, Ala nanlewaye.

Jama muminna sammayen tədidə gai,

† 14:21 14.21 Ish 28.11-12

³⁴ kamuwadé curo cammoyen gəm cado, awoa jandedu tayiro amardəgənni, amma Attaura ye wuljənadə gai, kəngaaro napca.

³⁵ Awo laaa nodu caraanaa, kwawanjaa fadon caworo. Curo cammoyen kamuye mana diodə jauru nangua.

³⁶ Mana Alayedə nayilaman wa badiyeno? Ra, nayi rundomaa nanjaa?

³⁷ Kam laa ti nawi bi tilan kəŋjo Ruhuyearo təmayenoa, awo ruwunjagakkənədə wada Kəmandeye woro asujo.

³⁸ Kam laa adəa kistuwuro wajia, tiro kissagaiwawo.

³⁹ To, kərəmiyani, nawinawi dio jauru rawowo, bare tələmba gaden jandedu dapkəwwi,

⁴⁰ amma awi yaye jiri jussəna-a sawiyada-alan tədiro waljo.

15

Karmolan cidu Almasiwuye

¹ Kərəmiya, kawuri kəji wulnjagakkənədəa isatannjagakki, kawuri kəji duwon mowuwwa ye, kəlanjun danuwwa ye.

² Kawuri nayiro wulnjagakkənədəa ronuwia, tilan njękkawo fanduwi. Adə gənia, bowu fatto kasadduwwa.

³ Awison fuwunno kawuri wu ye mowokkənədəa nayiro njaddəkkəna: Kitawulan ruwuwadadə gai, Almasiwu biuwuwande nangaro kano,

⁴ tia sittərayera, daji yimbe yakkua karmolan ciyeno, kitawulan ruwuwadadə gai.

⁵ Kefasso* fəleyaada, koro tayi mewun yindindəro,†

⁶ daji kərəmiya yer uwumaa kojənarə na tilon fəleyaada. Ngəwunja har kuro mbeji, amma laanja ro carəmbəna.

⁷ Ngawo adəyen Yakubaro‡ fəleyaada, koro kəngayamba sammaro.

⁸ Daryerambo, kam sa cədənənin tambəna gairo, wu yero fəleyaada.

⁹ Kəngayamba samman wuma gana wo, wu kəngayamlan bowodu tikkəni, jama Alayedəa basarnəkkəna nangaro.

¹⁰ Amma awo walləkkənədə ser Alayen walyekko, koro serdəa bowuro gəni fəlesuwo. Ai, kəngayamba sammaa kojənarə ngənəptəkkəna, amma wu gəni, ser Alaye wulan dəganadə.

¹¹ Adə nangaro wuro bi tayiro walyeno yaye, akko awo mawoniye kasadduwwadə.

Karmolan cidu am sanunaye

¹² To, Almasiwu karmolan cijənarə mawojaidə, ndayin gəle amndo laa karmolan cidu bawo canı?

¹³ Amma karmolan cidu bawoa, Almasiwu ye cijənni.

¹⁴ Koro Almasiwu cijənni walyenoa, mawodundedə ye bowu, kambərsendodə ye bowu,

¹⁵ har Alaro shedawu kattuwuyero walliyena, dalilnjudə Ala Almasiwua karmolan cəsangəna niyena, amma am sanuna karmolan cijaiwaworo walyenoa, ase tia cəsangənni.

¹⁶ Awoa am sanunadə karmolan cijaiwawoa, Almasiwu ye cijənni.

¹⁷ Koro Almasiwu karmolan cijənni, kambərsendodə faida bawo, koro yaye nayi curo biuwuwandoyen.

¹⁸ Adəgaima am Almasiwuye ro carəmbənədə ye faccaana.

¹⁹ Dunia adə runjumaro təmande Almasiwuro kekkiyeyə, dunia samman andima awo njunoduyə wo.

²⁰ Amma jiremaro Almasiwu karmolan cijəna, koro tayi ro carəmbəna sammayen tima burwon cijo.

²¹ Karmodə kamben isəna nangaro, karmolan cidudə ye kamben kadio.

²² Am samma Nawi Adamlan sanuidə gai, ngainin samma Almasiwulan ro cawandi,

²³ amma kəwu kəwuro, burwon Almasiwu, daji kəndenjun am Almasiwuye,

²⁴ ngawo adəyen sa njerorambe cədi. Sadən Almasiwu maiya samma-a kərmai so, kənduwo so samma-aa baworo cəde kərmaidəa Ala Bawadəro ci.

²⁵ Awoa Almasiwudə har kawu Ala kələdowanju sammaa cidiya sinjuyero cakkıro, sai kərmai cunodiya.

²⁶ Kələdo daryeyə baworo waljidə tima karmo wo,

²⁷ awoa: «Ala awo sammaa cidiya sinjuyero cakkəna.»†

* 15:5 15.5 Kefas - Biturus. † 15:5 15.5 mewun yindində - Kəngayamba Isaye burwoye. ‡ 15:7 15.7 Yakuba - Yaana Yahayaye gani, yaana Isaye. † 15:27 15.27 Jaw 8.6

Amma tiye: «Awo sammaa cidiyanjuro cakkæna,» cænnadæ, farakko ti duwon awo sammaa cidiyanjuro cakkænadæ dawun bawo.

²⁸ Koro sa awo sammaa cidiyanjunno waljiya, daji Tadaðæ kèlanju cidiya ti awo sammaa cidiyanjuro cakkænadæyero walji, ngainin Ala awo samman awi yayero walji.

²⁹ Ngai duwon, am duwon cuju am sanunayero tayiro kasala caddænadæ, awi gæle maananju wo? Ca jiremaro am sanunadæ karmolan cijaiwaworo walyenoa, awiro cujanjuro kasala caddi?

³⁰ Andi ye, awiro sa fi yaye tajirwan dægaiyenadæ?

³¹ Tabbat, kèla nayi kèramiyaniyen Kèmande Isa Almasiwulan awulo bonidæ jiredæ gai, yimbi yaye roni karmoro salamgækkæna.

³² Bærni Afisayelan bundiya-a mældækkænadæ, awi kèla kuro kamben wuro faidanju wo? Ca am sanunadæ karmolan cijaiwaworo walyenoa, «Nda buiyu yayiyo, bari nuiye nangaro.»†

³³ Bare jambaduwwi: Am diwi-a dægadæ hal ngæla bannaji.

³⁴ Hangalndoro waldænowo, biwu dio kollowo, nangunoworo wullækki: Laando Alaa nojanni.

Karmolan cidu tiyiye

³⁵ Amma kam laaye: «Ndayin am sanunadæ karmolan cijai? Koro tiyi jiri fia caluwi?» cæne cuwori.

³⁶ Ni hangal bawoa! Awo nadæmmadæ rijiwawo, sai nuiya duwon.

³⁷ Koro awo nadæmidæ, kajim fuwun rijiðæa gæni nadæmi, kasuni runju, bi algamaye, bi awo gadeye.

³⁸ Daji Ala tiro tiyi jiri cæraanaro ci, kasuni fi yayero jiri kaanju ci.

³⁹ Da tiyiye samma tilo gæni, kambe runju, læmanne runju, ngudoye runju, buniyè runju.

⁴⁰ Tiyiya sameye mbeji, cidiye ye mbeji, amma daraja tiyiya sameye-a cidiye-a gadegade.

⁴¹ Daraja kængalle gade, kumballe gade, sillowuwaye gade, koro sillowuwadæ ye darajanja gadegade.

⁴² Cinowo am sanunayedæ ye ngai. Karmolan tænadæna, ro njæpciawolan ciji.

⁴³ Daraja bawoalan tænadæna, darajaalan ciji. Duno bawoalan tænadæna, dunoalan ciji.

⁴⁴ Tiyi adamgænayelan tænadæna, ruhulan ciji. Tiyi adamgænaye mbejidæ, tiyi ruhuye ye mbeji.

⁴⁵ Kitawulan ngai ruuwada: «Nawi Adam kam burwoyedæ alau roaro waljæna.»† Adam daryeyedæ ruhu ro njomaro waljo.

⁴⁶ Amma awo ruhuyedæ awo burwoye gæni. Awo adamgænaye burwon isi, daji awo ruhuye.

⁴⁷ Kam burwoye cidin tædænadæ, ti cidiye. Kam kænuyindiyedæ, ti sameye.

⁴⁸ Jiri kam cidiyedæ gai, tayi cidiye ye ngai. Koro jiri kam sameyedæ gai, tayi sameye ye ngai.

⁴⁹ Jiri camuno kam cidiyedæro walliyenadæ gai, camuno kam sameyedæ yero walliye.

⁵⁰ Kèramiya, awo wullækkidæ tima tiyi-a bu-a nodo bargaa Alayea warasajiwawo, awo nomadæ ye ro njæpciawodæa warasajiwawo.

⁵¹ Fannowo, asær laa wulnjagakki: Andi samma gæni ro ræmbiye,§ amma andi samma falladaro walliye,

⁵² sam fælnin, kæmæt simben, nuktu daryeye kangadiyen. Awo kangadidæ nukci, am sanunadæ karmolan cijane gadero njæpciwawo, koro andi samma falladaro walliye.

⁵³ Adægaima tiyi njæpci adæ gadero njæpciwaworo waljo, koro tiyi noma adæ gadero nuiwaworo waljo.

⁵⁴ Sa duwon tiyi njæpci adæ gadero njæpciwaworo walji, koro tiyi noma adæ gadero nuiwaworo waljidæn, daji awo kitawulan ruuwadadæ wakkaji: «Karmoa kænnsar cundæna!»†

⁵⁵ «Karmo, nda kænnsarænem? Karmo, nda kænwiwunæm?»†

⁵⁶ Kænwiw karmoyedæ biwu, koro kænduwo biwuyedæ wada.

⁵⁷ Ala ti duwon andiro Kèmande Isa Almasiwuyen kænnsar sadidæa wuseniyoy!

† 15:32 15:32 Ish 22.13 † 15:45 15:45 Bad 2.7 § 15:51 15:51 andi samma gani ro ræmbiye - Andi sammaye gani kawu kænde Kèmande Isayero nuiye. † 15:54 15:54 Ish 25.8 † 15:55 15:55 Hos 13.14

⁵⁸ Adäma nangaro, këramiyani njaraakkänaso, dunoaro danowo, bare awima nayia tæmbalnjanji, sawi yaye curo kida Këmandeyen fuwu buiwo. Nonowo, Këmandero ngænæptundodæ bowuro waljiwawo.

16

Këla wuri muminna Jerujalemboro captuyen

¹ Këla wuri muminnaro captuyen, wada jama Isaa gawu lardu Galatijayero yikkänadæ gairo, nayi ye dewo!

² Mawuye yim burwoyeya wundundo yaye këla riwanjuyen awo laa ajajo. Daji isækkiya, mæradu awo laa captuye bawo.

³ Sa isækkiya, am mærsanuwadæa wotiya mukkonna juwagække kænjonodæa Jerujalemboro caadi.

⁴ Ledunidæ ye jussænaro walyenoa, daji tayi-a rokko leniye.

Bulusse nanjaro leduro mada

⁵ Ngawo lardu Makidoniayen kokkänayen, nandoro isækki, lardu Makidoniayen kokki nangaro.

⁶ Waneye nandon kawu ganaro bi nangærimaro nammækki, ngainin ndara lekki yaye banasuwe bælawuro dikki.

⁷ Awoa kërma kodu dikki runjun gæni kurondo raakko, dalilnjudæ, Këmande amarseyenoa, kawu ganaro nandon dægakkiro tæmani mbeji.

⁸ Amma har ngæmæri Fentikosso* bærni Afisayen nammækki,

⁹ cinna kida faidaaye wuro farakko færmæsægæna nangaro, amma waduwo ngæwua.

¹⁰ Timoti isiya, tiro kiskænowo ridu bawoaro dawundon narco, kida Këmandeye wu gai cædi nangaro.

¹¹ Bare wunduma tia rujænji. Naniro isoro tia kælewan salammowo, këramiya-a rokko gurekki nangaro.

¹² Këraminde Afolusdæ, nandoro këramiya-a rokko lejaro jaumaro tia lowonækkæna, amma kërma ledu sam cæraanni. Dama cuwandiya, leji.

GALA-A LEWA-A DARYEYE

¹³ Faadaro dægaiwo, kambærsendon dunoaro danowo, karwundo gerowo, dunoaro wallowo.

¹⁴ Awo samma kërawolan dewo.

¹⁵ Istifanus-a am fannjuye-a burwon lardu Akayayen Isaa kasaccana ye, muminnaro kida njëddoro duno cadæna yero nonuwua. Këramiya, nayia lowonjakkæna,

¹⁶ am ani gai gaiwo, am ngænæptane kida cadænadæn kundenno.

¹⁷ Kænde Istifanus-a Fortunatus-a Akayikus-aye karwuni kæjjæna, dalilnjudæ nayi bawo yaye, cujundoro waljana nangaro.

¹⁸ Awoa roni-a kaando-a jairo isabojaana. Am ani gairo bærsæm yowo.

¹⁹ Jama Isaa gawu lardu Asiyayedæ† lewanjai. Akila-a Ya Bilkisu-a ye jaumaro Këmande nangaro lewanjai, koro jama fannjan captaidæ ye lewanjai.

²⁰ Këramiya samma lewanjai. Kattendon lewa kërawayen lewadænowo.

²¹ Wuma Bulus lewa adæa mukkonilan ruwuyekko.

²² Wundu duwon Këmande cæraannidæ, baskuwadaro waljo! Këmande, are!‡

²³ Ser Këmande Isaye nayilan dæga!

²⁴ Kërawoni Isa Almasiwu nangaro nayi sammalan dæga.

* **16:8 16:8** ngæmæri Fentikosse - Sala kalaye. Tidæ sala Laya Njækkayirambe kojænaye kawu fiwua. KKI 2.1 mane.

† **16:19 16:19** lardu Asiyaye - Kærye Rombe kureye. Tidæ curo cidi duwon ku tiro Tirki canidayen kærga. ‡ **16:22**

16:22 Këmande, are! - Ruwua mukko kureyedæ kalma tælam yauidiyauide «Maranatha!» ruwujana, maananjudæ «Këmande, are!»

2 KORINTIWU

Wotiya kényindiye Bulusse jama Isaa gawu bærni Korintiyero ruwujægánadä

Badiduram

Bulus, ti kängayam Isa Almasiwuye, wotiyanju burwoyeya jama Isaa gawu bærni Korintiyero alama saa findi wuri gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeyeno, koro wotiya adäa tayiro tussenni ngawo wotiyanju burwoyeya ruwujægánayen ruwuyeyeno. Sadän kängayamba kattuwuyeso laa Bulus-a nankängayamnju-aa rujane mananju ye awima gäni wuljai. Ti bone cai. Adä nangaro wotiya adän Bulus nankängayamnjudä-a mananjudä-a jirero fäleje dalil bone njanjuyedä, tima kambärsenju duno kaanjuro gäni, Almasiwuyero cakkoro yeno. Nonowo, jiri bone Almasiwu canadäa ni ye jaumaro yamidä gai, ngaima Almasiwulan ro boda ngäwu fandämi.

Akko nashawa curo wotiya adäyen dasaanadä:

Lewa-a Alaa wusedu-a (1.1-11)

Jaawu Bulusse kälä waduwnjuyen (1.12-2.13)

Jaawu Bulusse kälä kida aman bärinnen (2.14-7.4)

Bulus lardu Makidoniyyen (7.5-16)

Wuri capta talaawa Isaa gawu Jerujalemba nangaro (8.1-9.15)

Dabbarda kände Bulusse kënyakkuyero (10.1-12.21)

Marmarea-a lewa-a daryeye (13.1-14)

Wotiya kényindiye Bulusse jama Isaa gawu bærni Korintiyero ruwujægánadä

LEWA-A ALAA WUSEDU-A

¹ Wuma Bulus rawo Alayen kängayam Isa Almasiwuye-a këraminde Timoti-adä jama Alaye bærni Korintiyen dasaana-a muminna lardu Akayaye ngalan dasaana samma-aro:

² Ala Bawande-a Këma Isa Almasiwu-a nayiro ser-a nanlewa-a njado!

Ala ro boda sammayedäa wusedu

³ Bargaa Ala Bawa Këmande Isa Almasiwuye, Bawa kanjimariye, Ala ro boda fiye yaye,

⁴ ti duwon basarinde samman ronde isabojjiyidä. Adäa dionjudä, andi ye ro boda na Alayen fandiyyenadëlan rangiye am basari fin yaye dasaanadäyey ronja isabogäiye.

⁵ Jiri bone Almasiwu canadäa andi ye jaumaro yayiedä gai, ngaima Almasiwulan ro boda ngäwu fandiye.

⁶ Basari kiyaiyeya, adä ro bodando-a njëkkawo fandondo-a nangaro, koro ronde boyenoa, bone yayienadäa nayi ye nedduwe yawwaa, rondo bodaro.

⁷ Koro tëmande kanjindon dunoa, bonedän nuwando mbejidä gai, ro bodadä yen nuwando mbejiro noniyena.

⁸ Këramiya, basari lardu Asiyayelan andia sawandënadäa nonuwiya, rayiye. Tai dajë dunonde koje, kutturo walsagane, har rondema fuddiyero tëmaniyena.

⁹ Ai, andi këlandeman wowom karmoye gai fanniyena, ngaima tëmande këlanden gäni, Ala am sanunaa cësangidän kërga,

¹⁰ ti duwon karmo jiri adän samowona, fuwu yen samoyidä, timaro tëmande njëkkawoye kekkiye.

¹¹ Nayi ye moduwalan banasanowo, ngainin moduwa am ngäwuyen barga fandiye, këladän andi nangaro Alaa wusejai.

JAAWU BULUSSE KÄLA WADUWNJUYEN

Kënsio Bulusse fuwuro gärduwu

¹² Karwunde shedajënadä gai, andidä nanrashidu adamgänayen gäni, ser Alayen, koro karwu tiloa-a nantayir Alaye-alan këndëgai dunian diyena, masammanno nandon. Adäma dälwu awulo bondeyedä wo.

¹³ Awo gade gäni nayiro ruwunjagäiye, sai awo këranuwe asunuwi bas. Koro cotto asunuwiro tëmakkëna,

¹⁴ calan ganaro asunuwwadē gai. Awo ruwunjagaiyedā tima yim Kēmande Isayen* nayidā dālwunde awulo boyedē gai, andi ye dālwundo awulo boye.

¹⁵ Adēa mērsanēkkēna nangaro, barga kawakyindi fandoworo nandoro burwon leduro raakko.

¹⁶ Ai, nandoyen lardu Makidoniayero lekko, koro ruwunjagaiyedā tima yim Kēmande Isayen* isakke cidi Yahudiyayero lekkoro banasagēwiya, raakko.

¹⁷ Nia ngoduni adē, kēskero dikkāna wa? Ra, awo dikkidēa kēla hal kamben wa nianēkke wuye: «Aaa,» nēkke koro waldēkke: «A'a,» nēkki wa?

¹⁸ Ala amanmadē gai, kawurinde nandon mana jambaye gēni.

¹⁹ Isa Almasiwu Tada Alaye ti duwon wu-a Silas-a Timoti-a nandon mawoniyenadē awo jireye-a kattuwuye-a gēni, tilan kullum jirero waljēna.

²⁰ Ai, tilan waduwa Alaye samma jirero waljana, koro daraja Alayero tiyen andiye: «Amin!» niye.

²¹ Ala kēlanjuma andi-a nayi-aa Almasiwulan kēresane duno sade

²² tawanju gēnasagane koro karwundero naptu rannero Ruhunju kekko.

²³ Wu kēla rōniyeman, Aladēma shedamani wo, bare hangalndo sangēkkēniro bērni Korintiyero waldēkke kēnde wayekko.

²⁴ Kambērsēndo raddiye gēni, amma karwukājindoro sawawando kidayero wal-liyena, awoa kambērsendon dunoaro danuwwa.

2

¹ Wu kēlani gadero nangi rēpta karwukutta kudoma njaddēkkiwaworo nia ngoyekko.

² Karwundoa yakkēkke kuttajia, wundu gēle cakke karwuni kējiji, kam yakkēkke karwunju kuttajēnadē gēnia?

³ Dalil ngainin ruwunēkkēnadē,* tima nandoro isēkkiya, bare kēla am tayiro karwunia isakējiduwu wajipcagēnadāyēn karwukutta dikkāni. Awoa kēla nayi sammāyēn karwukēji fakkidēa nayi ye fannuwiro mērsanēkkēna.

⁴ Basari kada-a jaktu karwuye-a simalo ngēwua-an nayiro ruwungeyerakko, karwukutta fannoworo gēni, nayia dama baworo njaraakkēnaro nonoworo.

Buluse biwumaro gawurduwu

⁵ Kam laa karwukutta kiwudoa, bare lamardēa na kojēnaro wullēkkēniro wu runiro gēni, jiri laan nayi sammāro ngekkudo.

⁶ Wowom jama mēwu kam adēgaidēro gēnajaanadē cādēna,

⁷ kēmauju adēyero tia gawurnowo ronjua yakkowo bojo, bare na kojēnaro karwukutta canniro.

⁸ Adē nangaro lowonjakki, kērawondo tiro fēlēgēnowo,

⁹ awoa dalil ruwunjagakkēnadē, tima jaramnjakko gando curo lamar sammāyēn rukkoro.

¹⁰ Wundu duwon gawurnuwadēa wu ye gawurnēkkēna. Koro awo duwon gawurnēkkēnadē, awo laa gawurnēkkēnaro walyēnoa, nayi nangaro fuwu Almasiwuyēn gawuryekko,

¹¹ bare Yiwulis andia jambasanni, awoa nanganju noniyēna.

Karwungai-a ro boda-a Buluse

¹² Bērni Taruwassero kawuri kēji Almasiwuyēn mawoduro leyēkkēniya, Kēmande wuro cinna kasagēna yaye,

¹³ kēramini Titussa nadēn nagēkkēni nangaro rōni bojēnni, daji tayia alakēlewakke lardu Makidoniayero koyekko.

JAAWU BULUSSE KĒLA KIDA AMAN BĒRINNEN

¹⁴ Amma Alaa wuseniyo, ti duwon sawi yaye andia kēnnasar Almasiwuyēn fuwuro saadi ye, koro ndara yayero andiyen kala Almasiwua noduyē tatarjiyi yedē!

¹⁵ Awoa na Alayen dawu am njēkkawo cawandiye yen, koro dawu am faccagaiye yen andima kawudi Almasiwuyēn wo,

¹⁶ am laaro andi kala karmoye karmo kudoma, am laa gadero kala roye ro kudoma. Wundu gēle martawa awo ania dioye najagēna wo?

¹⁷ Nonowo, andidē am ngēwu mana Alayen riwa majaidē gai gēni, amma am na Alayen isana gai, fuwu Alayen koro Almasiwulan manadēa curo tiloan mawoniye.

* 1:14 1.14 yim Kēmande Isaye - Kiyama.

* 2:3 2.3 dalil ngainin ruwunēkkēnadē - Awo duwon Bulus tayiro curo wotiya gadēyēn ruwujagēnadē.

3

Kidawu aman bərinne

¹ Koro yaye kəlande jajaktu badiniye wa? Ra, am laa gai wotiyawa shedaye mukkondon ruuwada bi nayiro ruuwuadalan mərədundeə wa?

² Nayima wotiyandedə wo, karwunden ruuwada, na am sammayen nowada ye, kəraada ye.

³ Nayidə farakko wotiya Almasiwuye kidandeyen isəna, tadduwalan gəni, Ruhu Ala Kəndəgaimayen ruuwada, allowa kauyen gəni, karwu kamben ruuwada.

⁴ Fuwu Alayen kəla Isa Almasiwuyen adəma mərsadunde wo.

⁵ Andi kəlande rangiye awo laa raktunden tədənarə wulliyewawo, raktundedə na Alayen isi,

⁶ ti duwon andiro raktu kida aman bərin dioye sadənədə. Amandə arawuye gəni, Ruhuye, awo arawudə karmo cuwudi, amma Ruhudə ro cuwudi.

⁷ Wada karmo kudoma* arawulan kəla allo kauyen ruuwadadə darajaaro walje har Israyilawu fəkka Nawi Musaye yiyiljidə rakcane cappo caruiwaworo waljənədə, yiyildudə koji yaye,

⁸ ndayin gəle kida Ruhu Alayedə† tia kojənarə darajaaro waljiwawo?

⁹ Wada wowom gənadumadə darajaaro walyenoa, kida nanjire kudomadə tərgane tia darajalan jauro koji.

¹⁰ Adəgaima kəla daraja dama bawo adəyen daraja calan yiyiljidə awima gəni.

¹¹ Awo kodumadə darajaaa, awo dəgaidə tia darajalan koji.

¹² Təma adə gai taiyenadə, ridu falma taiyende,

¹³ Nawi Musa gai gəni, ti duwon bare Israyilawu njeroram awo kodumayedə carunniro fəkkanju battalan jakcənədə.

¹⁴ Amma hangalnjadə kibbajəna, har kuro sa aman caye kərajaiya, batta adəma dəga, kadiwawo, Almasiwu baslan baworo walji nangaro.

¹⁵ Aaa, har kuro Attaura Nawi Musayeə kərajaiya, batta laa karwunja jakci.

¹⁶ Amma kam təmje Kəmandero waldiyiyi, battadə kadi.

¹⁷ Kəmandədə tima Ruhudə wo, koro na Ruhu Kəmandeye dəganadən nankam kəlaye kərga.

¹⁸ Andi samma fəkka kaadaa kudəram gai daraja Kəmandeye fəleniye, darajalan daraja tərgaiaro faldiye camunonjuro walliye. Kəmande ti Ruhudə cakke awo adə tədi.

4

Arsiyi curo kalwowa tuloyen

¹ Adə nangaro, kanjiməri Alayen kida adəə moyiyenadə, təma kolliyewawo.

² Awowa gəraada-a nangua-a waniyena, jamba dio yen dəgaiyewawo, koro mana Alaye yea falliyewawo, amma jiredəə federo fəleniye, ngainin karwu am sammaye fuwu Alayen jirende shedajai.

³ Kawurinde jakkadaro walyenoa, na am faccagaidəyen jakkada.

⁴ Yiwulis mai dunia adəyedə hangal kasattunambuwuyeyə isakambujəgəna, bare nur kawuri kəji daraja Almasiwuyedə carunniro, ti Almasiwudə camuno Alaye.

⁵ Andi kəlandeə gəni, Isa Almasiwu tima Kəma woro mawoniye, andi ye Isa nangaro kərəawando.

⁶ Ala duwon tiye: «Nur curo duwuyen yiyiljo!»† cənnadə daraja Alaye fəkka Almasiwuyen turuidə nodoro karwunden nurnju yiyiljəna.

⁷ Arsiyi adəə curo kalwowa tuloyen* taiyena, ngainin kənduwo ci bawoadə nanden gəni, na Alayen isi ro fəledi.

⁸ Kanji fin yaye andi curo jəktuyen, amma gərnəsanni, hangalnde cijəna, amma təma kolliyende,

⁹ basarsai, amma Ala andia kolsanni, yapkaada, amma sidiyende.

¹⁰ Sawiso karmo Isaye tiyilan ngoniye, ro Isaye ye tiyinden fəleduworo.

¹¹ Awoa andi roadəə sawiso Isa nangaro karmoro sərənsagai, ro Isaye ye tiyinde nomayen fəleduworo.

¹² Ngainin karmodə andilan kidanju cədi, amma rodə nayilan kidanju cədi.

¹³ Kitawulan ruuwadadə gai: «Mərsanəkkəna nangaro manayekko.»† Kəladən, andi ye Ruhu kambərsəyeyə adəmaa taiyenadə, andi ye mərsaniyena mananiye,

* 3:7 3.7 wada karmo kudoma - Wada Attaura Nawi Musaye andia sasakke mərədunde njəkkawoye asuniye. † 3:8

3.8 kida Ruhu Alayedə - Kida aman bərinne. † 4:6 4.6 Bad 1.3 * 4:7 4.7 kalwowa tuloye - Tiyyinde dunia adəyeyə.

† 4:13 4.13 Jaw 116.10

¹⁴ dalilɩnjudɛ ti duwon Kɛma Isaa karmolan cɛsangɛnadɛ andi yea Isa-a rokko sasange nayin kundenno fuwunjuro sawuɗiro noniyena.

¹⁵ Awo ani samma nayi nangaro, adɛgainin ser Alaye tɛrgane am kadaro tatarjiyiya, tayia cakke Alaa ngɛwuro wusejane tiro daraja cadi.

Kambɛrselan ro fando

¹⁶ Adɛma nangaro tɛma kolliyewawo. Tiyinde siduwu cɛdi yaye, ruhunde kun barin bɛrinno walji.

¹⁷ Awo basarinde kɛske kɛrmayedɛ andiro daraja kura ye, sawisoye ye, cinjuma bawo yea dabbarsagai.

¹⁸ Simnde awo turuɗiro gɛni, awo turuiwaworo fiyiye. Ai, awo turuidɛ tussiwawo, amma awo turuiwawodɛ sawisoro dɛgai.

5

¹ Noniyena, kɛndɛgairam dunia adɛye wotte tiyinde adɛ sidiyiya, samelan kɛndɛgairam sawisoye mukko kamben tɛdandɛna gɛni na Alayen taiyena.

² Ai, kɛndɛgairamnde adɛlan njɛmmiye, kɛndɛgairam sameyelan jaktiyero mɛradundɛa,

³ jaktiyeya, dero walliyewawo.

⁴ Ai, jɛktunde nangaro kɛndɛgairam adɛlan njɛmmiye, rindiyoro gɛni, cayea kojɛnaro jaktiyoro rayiyena nangaro, awo karmoyedɛa rodɛ cundoro.

⁵ Aladɛma andia awo adero dabbarsaa, ti duwon Ruhunju ran gairo andiro sadɛnadɛ.

⁶ Adɛ nangaro sawiso karwunde geriye. Noniyena, tiyilan dɛgaiyeya, andi na Kɛmandeyen bawo,

⁷ awoa kurolan gɛni, kambɛrselan dɛgaiye.

⁸ Ai, karwunde tikkerɛna, tiyilan dɛgaiye yayero na Kɛmandeyen dɛgaiyeya, rayiye.

⁹ Amma andi tiyilan yen kal, tiyilan gɛni yen kal, niandedɛ tima Kɛmande kɛjinde fanjo,

¹⁰ awoa andi samma kadu baworo fuwu shararam Almasiwuyen daniye, ngainin wundunde yaye alwasi awo tiyilan cɛdɛnaye cuwandi, ngɛla yen kal, diwi yen kal.

Kida soloye

¹¹ Adɛ nangaro, maana Kɛmande ridaye noniyenadɛ, amba jawallo njakko maniye. Na Alayen andi federo nowada, koro karwundo yen ngairo tɛmakkɛna.

¹² Koro yaye fuwundon kɛlande jajangiyewawo, amma nayiro dalil kɛla andiyen awulo boye njadiye. Ngainin am duwon kɛla awo karwuyen gɛni, kɛla awo sim curuiyen awulo jawuɗidero awo kalaktuwuye fanduwu.

¹³ Hangalnde baworo walyenoa, Aladɛma nangaro. Hangalnde kalkalɛnaro walyenoa, nayi nangaro.

¹⁴ Awoa kɛrawo Almasiwuyedɛ andia simosai, adɛa tabbato noniyena: Kam fal* am samma nangaro nunadɛ, am samma sanuna,

¹⁵ koro am sammaro nonjudɛ, tayi roadɛ gadero kɛlanjaro gɛni, ti duwon tayi nangaro nune karmolan cijɛnadɛro kɛndɛgai cadoro.

¹⁶ Adɛgaima adɛn fuwun wundumaa kɛla kuro adamgɛnayan ruiyewawo. Almasiwua calan kɛla kuro adamgɛnayan ruiyena yaye, kɛrma gadero tia ngainin ruiyewawo.

¹⁷ Adɛ nangaro wundu duwon Almasiwulan dɛganamadɛ alaktu bɛrin. Awowa dinadɛ kojana, akko bɛrin isana.

¹⁸ Adɛ samma na Alayen isi, ti duwon Almasiwuyen kɛlanjuro solosagane kida soloye andiro sadɛnadɛ.

¹⁹ Aladɛma Almasiwuyen am duniayero biwuwanja gɛnajɛgɛnnin tayi-a kɛlanju-a soloje kawuɗi soloye mukkonɛro cakko.

²⁰ Adɛ nangaro andi wakilla Almasiwuyeye, Ala andiyen bowodu cɛdi gai. Almasiwu nangaro lowonjaiye, Ala-a solodɛnowo!

²¹ Ala kam duwon biwu cɛdɛnnidɛa andi nangaro biwuro kalakkeno, nanjire Alayedɛa tilan fandiyyoro.

6

¹ Andidɛ sawawa kida Alaye nangaro, nayia lowonjaiye, bare bowuro ser Alayedɛa mowuwwi.

² Awoa tiye: «Sa kalkalnin nia kɛrɛnnjɛkkɛna, koro yim njɛkkawoyea bananjɛgɛkkɛna.»† Akko kɛrmama sa kalkaldɛ wo, kɛrmama yim njɛkkawoye wo!

* 5:14 5:14 kam fal - Almasiwu. † 6:2 6:2 Ish 49.8

³ Kidande sariwu bawoaro napcoro, jawal wunduyemaro takkal fimaa yakkiyewawo, ⁴ amma jawal fin yaye andi kidawu Alaye jireyero falediye, nettulan, basari njalan, curo jaktu so, masiwa soyen,

⁵ kowodulan, kosolan, hangalsangolan, nganaptulan, faada dagalan, kambo bonambulan,

⁶ nantayirren, ilmuyen, kanadi tayen, nandegallen, Ruhu Alayen, kerao nanmənafək bawoayen,

⁷ mana jireyen, kənduwo Alayen, barimi nanjireye mukko kəmboram-a waila-ayen, ⁸ curo daraja-a darajanambu-ayen, curo adəlamdu-a njungoro-ayen. Jambawu gairo ngosana yaye, andi jirewu,

⁹ nosanni gai yaye, ngəlamaro nosana, nuiyena gai yaye, akko rondea, wowomsai gai yaye, roro seyesanni,

¹⁰ karwu jaadaa gai yaye, sawi yaye karwu kəjia, talaawa gai yaye, am kadaa gariwuro diye, awima taiyende gai yaye, awiso kaande.

¹¹ Nayi Korintiwu, federo mana njaddiyena, karwunde farakko kaada.

¹² Andi gəni nayia njasariyende wo, nayima karwundo kanuwe andia sasarawwi wo.

¹³ Tadawani gairo nayiro jandenjagakki, kalkallo kalansanowo, nayi ye karwundoa farakko kanowo.

Fado Ala Kəndəgaimayedə

¹⁴ Bare kolluwe nayi-a ganambuwo-a lamarndo tilojenni. Nanngəla, awi lambonju nandiwiwo? Koro nurdə, awi lambonju duwuro?

¹⁵ Katte Almasiwu-a Yiwulis-ayen kəlakəl fi mbeji wo? Ra, awi Isaa gama-a ganambuma-a kəjji?

¹⁶ Fado Alaye-a gumkiya-a ardiya fi cada? Andima Fado Ala Kəndəgaimayedə wo. Alaye wuljənədə gai: «Dawunjan dəgakke dadanəkki, Alanjaro walləkki, tayi ye jamaniro waljai.»[†]

¹⁷ Adə nangaro Kəmandeye: «Dawunjan luwowo, səgəriro waldənowo, bare awima tayir gəni lenuwwi, daji wu ye nayia ardinjakki.»[†]

¹⁸ «Wu ye bawandoro walləkki, nayi ye tadawani-a ferowani-aro walluwi,»[†] yeno Kəmande Martawama.

7

¹ Adə nangaro kərawowuni, wadu ania ngosaanədə, kadawu tiyiye-a ruhuye-a fi yayen kəlande tulliyə, Ala ridalan tayir sərambo walliyə!

Karwukəji Bulusse kəla təndu jama Isaa gawuyen

² Karwundo kasaganowo. Wundumaro jirenambu yiddiyende, wundumaro diwi yiddiyende, wundumaa jambaniyende.

³ Adəa wuldunidə, nayiro wowom gənaduwo gəni, calan wulləkkənədə gai, nayidə curo karwundeyen, karmo yen kal, roa yen kal, rokko dəgəiye.

⁴ Aman njadəkkənədə kura, awulo boni kəlandon ye kura, karwuni dunoajəna, basarinde samman tai dakke karwukəji fakki.

BULUS LARDU MAKIDONIYAYEN

⁵ Lardu Makidoniyayero kadiyendeya, tiyinde tustu cuwandənni, ndaran yaye basari yaiyena, deyan sai lawala, curon sai ridu.

⁶ Amma Ala ti duwon ro am karwunja duno bawoaye isabojijimadə kənde Titussen ronde isaboyeyeno,

⁷ koro kəndenju runjun gəni, ro boda kəlandon cuwandənədə yelan. Titusdə andiro mərədundo wua kurəye-a sondo-a kəla wuyen kowərindo-aa wulsaana. Adə nangaro cəyeyə kojənarə karwukəji dikkəna.

⁸ Wotiyani* yakkəkke karwundo kuttajəna yaye, nadimməkkəni. Calan nadimməkkəna, wotiyadə sam ganaro rondo kuttajənarə rukkəna nangaro.

⁹ Amma kərma karwuni kəjijəna, karwundo kuttajənədəro gəni, amma karwukut-tando cakke təmmuwwadəro. Awoa rawo Alaye kəlan kuttu fannuwwa, ngaima andi nangaro awima asarnuwwi.

¹⁰ Awoa karwukutta kəla rawo Alayedə kamba cakke nadimjənnin təmje njəkkawo cuwandi, amma karwukutta duniayedə karmo cuwudi.

¹¹ Akko ruiwo, karwukuttando kəla rawo Alayedə nayia njasakke kasadu-a kəlando mowo-a diwwa! Koro njasakke gərganuwwa, rinuwwa! Ase, mərədu-a kowori-a shara

[†] 6:16 6.16 Lew 26.12   [†] 6:17 6.17 Ish 52.11   [†] 6:18 6.18 2Sam 7.14   * 7:8 7.8 wotiyani - Wotiya laa gade duwon Bulus tayiro ruwujəgənədə. 2Kor 2.3 mane.

rawo-a jairo fəlenuwwa! Adəgaima jiri fin yaye lamar adəlan nayi biwu bawoaro kəlando fəlenuwwa.

¹² To, wotiya ruwunjagakkəna yaye, kam biwu cədənədə bi kam tiro biwu caddənədə gəni nangaro ruwuyekko, amma fuwu Alayen kasadu andiro sadduwidəa nonuwiro.

¹³ Adə nangaro ronde bojəna.

Ro bodande adə ngawon, kəla karwukəji Titussen andi ye karwukəji cayemaa kojənaro diyena, nayi samma hangalnɔua isabogəwwa nangaro.

¹⁴ Wudə fuwunɔun kəlandon awulo bo gana dikkəna yaye, nanguro sakkuwwi. Jiri awo nayiro wulnjagaiyena samma jiredə gai, ngaima awulo bo fuwu Titussen diyenədə ye jirero waljəna.

¹⁵ Nayi sammaye gəndodəa takciya, jiri ridu-a lolodu-an tia kapkəwwadə, kərawonju nayi nangaro tai dajə tərgai.

¹⁶ Awın yaye nayia mərsanjakkənədəro karwukəji dikki.

WURI CAPTA TALAAWA ISAA GAWU JERUJALEMBE NANGARO

8

Bana muminna bərnɔ Jerujalembəro kudo

¹ Kəramiya, ser Alaye jama Isaa gawu lardu Makidoniyayero cədənədəa nayiro isanoduwu rayiye.

² Curo rijaptu kada jau fitten karwukəjinja ci bawo-a nantalaanja duno kojəna-a tasargane har nankəre tai dajane fəleyera.

³ Awo cədənədə dunonjalan har dunonjamaa kojənaro cadoro tayia shedanəkki, koro rawonjan

⁴ tayi ye bana muminnaro kudodəro* kangurno mukkonja njakkoye cawandoro jairo andia lowosera.

⁵ Awo təmaniyenamaa kojənaro burwon Kəmandero, koro rawo Alaye kəlan andi yero kəlanja kedo.

⁶ Adə nangaro, Titus kida serre adəa nandon badijənədə gai, tumojuworo tia lowoyeiye.

⁷ To, nayidə kambərse so, kawuri so, nodu so, kasadu so, kərawo nanden mowuwwa solan, wotte awo sammalan fuwunuwidə gai, ser adə yelan fuwunowo!

⁸ Wadaro gəni wulləkki, amma kasadu am gadeyen kərawondodə jireyero tab-batkəkki,

⁹ awoa ser Kəmande Isa Almasiwuye nonuwwa, ti gariwu duwon, nayi nangaro ngudiro walyeno, nayi ye nanngudinjudəyen gariwuro walloworo.

¹⁰ Kəla lamar adəyen galani yikki, awoa nayiro faidaa, nayi duwon tən mənde awo adəa dio runju gəni, tia dio rawo badinuwwadə,

¹¹ kərma ye dionju tumogənowo. Jiri karwundo samman raawwadə gai, ngainin kəla awo tawwadəyen tumogənowo.

¹² Karwu samman njodə kəla awo kam cədanniyen gəni, kəla awo cədanayen Ala ardiji.

¹³ Nayidə basari yawe am gade kasam cawandi gəni, lamar nankalkalle.

¹⁴ Kərma ləman ngəwu gənduwwadə, awo tayia maujənədəa yirgawi, yim laa ye ngəwudu ləmannjayen awo nayia maunjanədəa casargai, adəgainin lamardə kalkalji,

¹⁵ kitawulan ruwuwadadə gai: «Kam ngəwu capcənədə tiro ngəwujəgənni, koro kam gana capcənədə ye tia maujənni.»†

Titus-a sawawanju kidaye-a

¹⁶ Alaa wuseniyo, ti duwon, kasadu nayiro njaddəkkidə gai, karwu Titusse yero nia nayiro njəddoye cakkənədə.

¹⁷ Awoa Titus lowondədəa kasacce ti kəlanju jairo kasaduadəro rawonjuman nandoro leji.

¹⁸ Koro kərami duwon dawu jama Isaa gawu sammayen kidanju kawuri kəjiye nangaro nowadadə ti-a rokko juwagəyiye.

¹⁹ Adəa kojənaro, bana serre adəa yadiyeya, jama Isaa gawudə andia sasadduworo tia galayera, bana serre duwon Kəmandea njungororo ye, niande ngəla fəlejoro ye tiro kissiyidə.

* 8:4 8.4 bana muminnaro kudodə - Jama Isaa gawu lardu Makidoniyaye-a Akayaye-ayedə talaawa muminna Jerujalemlan dasaanaro bana laa juwaduro niajana. Rom 15.26 mane. † 8:15 8.15 NL 16.18

²⁰ Adæa diondedæ, bare wunduma kæla kænjo nankæreye adæro kistuwundeyen særiwusanni,

²¹ awoa fuwu Kæmandeye runjun gæni, fuwu ambe yen awo ngæla dioro rayiye.

²² Koro kæraminde duwon gænagæniro lamar kadan rijammiye kasaduario tabbatkæiyenadæa tayi-a rokko juwaniye, koro kærma nayia jauro mærsanjana nangaro cayemaa kojænaro kasadunjua.

²³ Titusdæ, ti sawani kidaye, wu-a ti-a nayi nangaro kida adæa diye. Kæramiyandedæ, tayi daraja Almasiwuyero kadunowu jama Isaa gawuye.

²⁴ Adæ nangaro fuwu jama Isaa gawudæyen am aniro sheda kærawondoye so, dalil kæla nayiyen awulo bondeye soa fælegænowo.

9

Karwu kæjiaro njo

¹ Kæla bana muminnaro kudodæyen, wotiya nayiro ruwunjagakkoro mæradundo bawo,

² awoa kasadundodæa nokkæna. Kæladæn nayi nangaro fuwu Makidoniyawuyen* awulo bukke tayiro nayi Akayawudæ† tæn mænde dabbarduwwa nækkæna, koro kasadundodæ ngæwunjaro duno cina.

³ Amma kæramiyadæa juwagækki, bare lamar adælan awulo bonde kælandon bowuyero waljænniro, koro wullækkænadæ gai, nayi dabbargadaro walloworo.

⁴ Am Makidoniyaye wu-a rokko isiye nayia dabbarduwwi nanjayiyea, kæla mærsadunde adæyen nangu fanniye, balle nayi.

⁵ Adæ nangaro kæramiyadæ wua burwosa nandoro leja kænjo serre duwon yiwi wulluwwadæa dabbjararo tayia lowduro ngælaro rukkæna. Ngainin dabbargadaro walji, koro awo doleye gæni, serre.

⁶ Adæa nonowo: Kam gana cænadidæ gana kalaji, koro kam ngæwu cænadidæ ngæwu kalaji.

⁷ Wundu yaye karwunjun niajænadæ gairo co, karwukuttaalan bi jæktulan gæni, awoa Ala kam karwu kæjiaro cidæ cæraana.

⁸ Na Alayen kænduwo nayiro barga serre sammaa dæptuwuye mbeji, kida ngæla samma na kojænaro deworo, sawi yaye, jiri fin yaye mæradundo sammaa galji.

⁹ Kitawulan ruwuwadadæ gai: «Nanjaijanjun talaaworo cina, nanjirenju sawisoro dægai.»†

¹⁰ Ti duwon nadomaro kasuni ci, burodi ye kæmboro cidæ nayi yero kasuni njade kawakce cakke nema nanjirendoye ngæwuji.

¹¹ Jaijaro walloworo, dælwu fin yaye gariwuro njadi, koro adæ cakke muminnadæ andiyen Alaa jauro wusejai,

¹² dalilnjudæ kida bana kudoye adæ mæradu muminnaye runju gæni galji, koro adæ cakke Alaa wusedu jauro ngæwuji nangaro.

¹³ Kawuri kæji Almasiwuye yasarawe gawwadæro, koro nanjaija tayi-a am sammaa-aro yidduwidæro, kæla bana kudo adæyen daraja Alaro cadi.

¹⁴ Ser ci bawoa Ala karwundoro cakkænadæro, nayi curo karwunjayen nangaro moduwa njaddi.

¹⁵ Kænjonju wuldumaa kojænadæro Alaa wuseniyoi!

DABBARDA KÆNDE BULUSSE KÆNYAKKUYERO

10

Bulusse kidanjua særiwodu

¹ Wu Bulus kælani, wu duwon fuwundon nayiro rokura bawoa, nayin kuruwunna nayiro jau canidæ, rokuranambu-a nanngæla-a Almasiwuye nangaro lowonjakki,

² marnowo, isækkiya, bare sakkuwwe tayi duwon andi kæla hal tiyiyen dægaiye canidæro nanjau fæleduwu tæmakkænadæa fælegækkæni.

³ Tiyilan dægaiye yaye, kæla hal tiyiyen gæni kæriwu yikkadiye,

⁴ awoa bæriminde kæriwuyedæ tiyiye gæni, amma nanjan kænduwo Alaye bærni gargadaa wurduye mbeji. Manawa rokurayea baworo diye,

⁵ angæsa samma Alaa nodu dapciyidæn kundennen. Nia fi yaye Almasiwua jægaro, tia kosoma gairo taiye,

⁶ koro gandodæ tabbattiyiya, ganambu sammaro wowom gænaduwworo dabbardiya.

* 9:2 9.2 Makidoniyawu - Bulus lardu Makidoniyayelan duwon wotiya adæa ruwuyeno. † 9:2 9.2 nayi Akayawudæ - Bærni Korintiyedæ lardu Akayayen dægana. † 9:9 9.9 Jaw 112.9

⁷ Awo fuwundoyedæa ruiwo! Kam laa kəlanjua Almasiwuyero ngojia, adæa takco: Ti Almasiwuyedæ gai, andi ye ngai.

⁸ Wudæ kəla kənduwonde duwon Kəmande nayia wurduro gəni, duno njoro sadənadəyen ngəwuro awulo bukki yaye, nangukkiwawo.

⁹ Bare wotiyawanin nayia riduro njakko raakkənaro təmanuwwi,

¹⁰ awoa tayiye: «Wotiyawanju kurwowu ye, dunoa ye, amma ti dawundenna kamboi, mananju ye awima gəni,» cani.

¹¹ Kam jiri adə nojo, jiri andi dawundon bawo wotiyawayen mananiyedæ gairo, isiyeya, ngaima diye.

¹² Am duwon kəlanja jajakcaidəro kəlande kalkalliyewawo bi rattalgəiyewawo. Amma ngalduram kəlanjayen ngaldane kattenjan rattaldaiya, hangalnja asujiwawo.

¹³ Andidə na kojənaro awulo buiyewawo, sai curo kidaram Ala andiro kamsaanadəyen, kidaram duwon har nayi yea nanjagaidə.

¹⁴ Kidaram kamsaanadəa koniyewawo, nandoro isiyende gairo, awoa andidə kawuri kəji Almasiwuyea har nandoro isiyena.

¹⁵ Na kojənaro wotte kəla kida am gadeyen awulo buiyewawo, amma təmandedə tima kambarsendo fuwu juwuiya, kidaramnde dawundon juro tərgai,

¹⁶ ngainin kawuri kəji har cidiya nayin fuwunnin dasaanaro mawoniye, koro kəla kida am gade kidaramnjan cadənayen awulo buiyewawo.

¹⁷ Amma kitawulan ruwuwadadə gai: «Kam awulo juwuimadə kəla Kəmandeyen awulo juwo,»†

¹⁸ awoa kam kəlanju jajakcima gəni, kam Kəmandeye jajakcimadə ardiyada wo.

11

Bulus-a kəngayamba kattuwuye-a

¹ A! Hangalnambu gana laa nandon dio raakko, kanadi taiwo!

² Kəlandon nandəri kərawoye dikki, nandəri kura adəye Alayen isidə, nayia kwa fallo niyaduwuro wadu ngokkəna, nayia fero kəlayakku tayir kwa nojənni gai Almasiwuro njoro.

³ Amma kadidə nanganjuln Auwaa jambajənadə gai, hangalndo ye Almasiwua karwu tiloa-a tayir-alan ga kolje jawal gade jəgairo rikkəna,

⁴ dalilnjudə kam laa ise Isa mawoniyeende laaa mawojia, bi Ruhu mowuwwadə-a gade bi kawuri kəji kasadduwwadə-a gade mowuwia, mukko yindin tawi nangaro.

⁵ Adə yaye, kəngayamba kura ani wua awiman kosanni ro təmakkəna.

⁶ Manalan goni gəniro walyekko yaye, nodulan ngai gəni. Ai, jawal fin yaye, jiri fin yaye adəa nayiro fəlenjagaiyena.

⁷ Ra, nayia sapturo kəlania awimaro ngokkəni kawuri kəji dero wulnjagakkənadə, biwu wa dikko?

⁸ Kida nayiro njaddəkkoro jama Isaa gawu gade bətərəmməkke* alwasi kasaddəkkəna.

⁹ Sa wu dawundon curo lambiyen dəgakkənadən, wundumaro kurwowuro walləkkəni, kəramiya lardu Makidoniyan isane mərədunidəa galjana nangaro. Awo samman nayiro kurwowuro walduwuro kəlania kanəkkəna, fuwu yen kanəkki.

¹⁰ Jire Almasiwuye wulan dəganadə nangaro, lardu Akayayen awulo boni adəa wunduma damsiiwawo.

¹¹ Awiro adəa wulyekko? Nayia njaraakkəniro wa? A'a, nayia njaraakkənaro Aladəma nojəna.

¹² Awo dikkidəa koroma dikki, ngainin am duwon awulo bonjan dama andi-a kalkallo walduye majaidəro dama fando dəpkəkki.

¹³ Awoa am ani gai kəngayamba kattuwuye, kidawu jambawu, kəlanjaa kəngayamba Almasiwuyero kalakcai.

¹⁴ Koro adə awo əjabbe gəni, Yiwulisdəma kəlanjua malaiya nurrero kalakci nangaro.

¹⁵ Kidawunju ye kəlanjaa kidawu nanjireye gairo kalakcaiya, awima gəni. Njeroram-nja kəndonja-a kalkallo walji.

Bone nankəngayam Bulusse

¹⁶ Koro waldəkke wulləkki, bare wunduma wua hangalnambumaro ngosənni. Adə gənia, hangalnambuma gairo kasansənowo, ngainin wu ye gana laaro awulo bukki.

† 10:17 10:17 Iri 9.24 * 11:8 11:8 bətərəmməkke - Bulus jama Isaa gawu gade jiremaro bətərəmjəna wa? A! A'a, Bulus biwuma goni bi barwu goni. Wuri jama Isaa gawu gadeyen cəmwona nangaro, rakce dero tayiro kida cəddi.

17 Awo kɛla lamar awulo bo adɛyen wullɛkkidɛ, Kɛmande gairo gɛni, hangalnambuma gairo wullɛkki.

18 Am kada kɛla hal tiyiyen awulo jawuidɛro, wu ye awulo bukki.

19 Nayi rashiduwa duwon, karwu kɛjiaro hangalnambuwua kasadduwi,

20 awoa kam laa nayia kɛrɛaro kalannjaia, bi kɛndando juwuia, bi nayilan faidadia, bi kɛlanju jajackia, bi nayia marin bakcia, ase kasadduwi.

21 Wuldunidɛ nangua yaye, andidɛ dunonde ngai dioye bawo.

Awo duwon kam laa gade tilan ridu bawoaro awulo juwuidɛ, hangalnambuma gairo wullɛkki, wu ye ridu bawoaro tilan awulo bukki.

22 Tayidɛ yaudiya wa? Wu ye ngai. Tayidɛ Israyilawu wa? Wu ye ngai. Tayidɛ kaduwu Nawi Ibrahimbe wa? Wu ye ngai.

23 Tayidɛ kidawu Almasiwuye wa? Jori gai wullɛkki! Wu ye tayia kokkɛnaro ngɛnɛptu so, koso so, kowodu so yakkɛna, koro ngɛwuro tajirwa karmoyen kadɛkkɛna.

24 Gadegade uwuro baktu fidewuro fal bawo mukko Yaudiyayen yakkɛna, 25 yakkuro kalan bansana, fallo dongur kauye gɛgɛmsaana, yakkuro lɛptu maaraye yakkɛna, bune fal-a dabdu fal-a curo tekuyen dikkɛna.

26 Silan bɛlawuro ngɛwu dikkɛna, akko masiwa bɛrɛmbe-a jawalkorjimasoye-a mbeji, masiwa dawu kɛramiyani jirinde tiloa-a kɛrdiya-ayen, masiwa curo bɛrni-a karaa-ayen, masiwa kɛla tekuyen, masiwa dawu kɛramiya kattuwuyen.

27 Njɛmbaro-a ngɛnɛwu-a, ngɛwuro faada dɛga-a, kɛna-a ngudu-a, ngɛwuro kɛmbo bonambu-a, kaku-a kajɛmunambu-a,

28 awoa gapcana gadun bawo, wadu nguson kurwowu jama Isaa gawu sammaro kistuwuye kɛlanin mbeji.

29 Wundu lawujo, wu ye lawunɛkkɛni wo? Wundua casakke taljo, wudɛ jaunju fakkɛni wo?

30 Dole awulo bukkiro walyenoa, kɛla nanlawuniyen awulo bukki.

31 Ala Bawa Kɛmande Isaye sawisoro bargaadɛ kattuwu gɛni kammɛkkiro nojɛna.

32 Bɛrni Damassen Mai Aretas gomnanjudɛ cakke wua taro bɛrni Damaswuyedɛa gureyera,

33 amma taka laa garuyen curo jowoyen talarsane mukkonjun fɛrɛsɛkkeko.

12

Kuro-a wahayi-a

1 Awulo bodɛ dole. Faidanju bawo yaye, fuwu bukke kɛla kuro-a wahayi-a* Kɛmandeyen mana dikki.

2 Kam laa Almasiwulan kɛrga nokkɛna, ku kɛrwu mewu deri tia har same kɛnyakkuyero† kesado. Tiyilan bi tiyilan gɛni nokkɛni, Ala nojo.

3 Koro kam adɛ, tiyilan bi tiyilan gɛni nokkɛni, Ala nojo,

4 tia jannaro caade mana bayinduro yojiwawo wuldunja kambo daptɛgɛna fangeno.

5 Kɛla kam adɛ gaiyen awulo bukki, amma nanlawuniro kajia, kɛlanin awulo bukkiwawo.

6 A! Ca awulo bo raakkɛnaa, jire wullɛkkidɛro, hangalnambumaro wallɛkkiwawo. Amma kollɛkkɛna, bare awo nilan turui bi wulan fandi kojɛnaro wua awo laaro ngosanni.

7 Bare kɛla wahayi jauru ajabbadɛyen kɛlani na kojɛnaro jajangɛkkɛniro, kariyi laa tiyiniro casakkɛna, wotte kadunoma Yiwulisse wua babaktuma, bare kɛlani na kojɛnaro jajangɛkkɛniro.

8 Kɛla adɛyen wun tia cuttuluworo yakkuro Kɛmandea lowoyekko,

9 amma tiye wuro: «Serni njɛdɛna, curo nanlawuyen kɛnduwoni kalkallo fɛledi,» yeno. Adɛ nangaro karwu kɛjialan cayema kojɛnaro kɛla nanlawuniyen awulo bukki, ngainin kɛnduwo Almasiwuye wulan dɛgai.

10 To, Almasiwu nangaro nanlawu so, manakuttu so, masiwa so, basari so, kuttu so karwu kɛjialan kasaddɛkkɛna, awoa sa wu lawudɛ, sadɛn wu dunoa.

Kistuwu Bulusse jama Isaa gawu bɛrni Korintiyero

11 Hangalnambumaro wallɛkkɛna, nayima wua sakkuw! Ca wua jajansuwwama wajipco, awoa wudɛ awima gɛni yaye, kɛngayamba kura ani wua awiman kosanni.

12 Kanadilal shedawa kɛngayambe alama so, awo ajabba so, kɛnduwo so dawundon tɛdɛna.

* 12:1 12.1 wahayi - Awo laa kɛnnasim gai Ala kamba cakke kɛnɛm cɛdɛnnin curuida. † 12:2 12.2 har same kɛnyakkuyero - Same kɛnyakkuyedɛ loloiram.

¹³ Jiri fin gæle nayia kojənarə jama Isaa gawu gadedəa ngurnoyekko, nayiro kurwowuro walnjagakkəni gənia? Jirenambu adəa gawursəgənowo!

¹⁴ Akko nandoro kəndeni kənyakkuyero dabbardəkkəna, nayiro kurwowuro walləkkiwawo. Kəndando gəni, nayimaa makki, awoa yalla gəni yanja-a bawanja-aye kurwowu ngojai, amma ya-a bawa-a kurwowu yallaye ngojai.

¹⁵ Wudə, rondo nangaro juro karwu kəjiaro kəndani-a kəlani-a yikki. Nayia rawonidə tərgaia, wua rawondo fuludi wa?

¹⁶ Ngairo walyeno yaye, nayiro kurwowuro walnjagakkəni, amma wu burwoadə, nangalan nayia ngedakko cani.

¹⁷ Am juwanjagakkənadəyen nayilan faidədəkkəna wa?

¹⁸ Titussa nandoro lejoro lowokke kəramidəa ti-a rokko juwangeyerakko. Titus nayilan faidədəna wa? Wu-a ti-a hal tilon dəgəiyende wa? Jawalnde tilojənni wa?

¹⁹ Tussəna andi fuwundon kəlände moyiye təmanuwwa. To, kərawowunde, fuwu Alayen Almasiwulan mananiye, awo diye samma nayia isadunoaduwuro diye.

²⁰ Isəkkiya, waneye nayia jiri raakkənadə gairo gəni njawandəkki, nayi ye wua jiri raawwadə gairo gəni suwanduwiro rikkəna. Waneye lawala-a nandəri-a gərgadu-a kəla rawo-a yarsəm-a tarwa-a rokura-a hangalsango-a mbeji.

²¹ Ai, waldəkke isəkkiya, Alani fuwundon nanguro sakke amndo kada duwon calan biwu cadəna, koro təmjane tayirnambu so, kənjəna so, nanjane so koljannidə nangaro karwuni kuttajiro rikkəna.

MARMAREA-A LEWA-A DARYEYE

13

¹ To, adə kənyakkuyero nandoro isəkkidə. «Mana fi yaye ci sheda yindi bi yakkuyen tabbattiyi.»†

² Caman kəndeni kənyindiyeen wulləkkənadə gai, kərma wu bawodən am calan biwu cadəna-a am gade samma-aro caye baworo wulgəkki: Waldəkke isəkkiya, tayia kolləkkiwawo,

³ Almasiwu wulan manajidəye shedanju manuwidə. Tidə dawundon lawu gəni, kənduwoa.

⁴ Curo nanlawuyen tia kəska karmoyero jajaana, adə yaye kənduwo Alayen roa dəgai. Andi ye tilan lawu, amma kəndo nayiro njaddiyelan kənduwo Alayen ti-a rokko roa dəgaiyero ruwi.

⁵ Kələndoa rijammowo, kambərselan dəgawiro kələndo ruiwo! Isa Almasiwu nayilan dəgairo asunuwwi wa? Ra, nayidə ardiyada gəni?

⁶ Andidə ardiyadaro asunuwiro təmakkəna.

⁷ Bare awo diwi diwwiro Alaa koriye. Niandedə kəlände ardiyadaro bayindu gəni, amma amso andia ardidənniro saruiro walyeno yaye, awo ngəla deworo.

⁸ Rangiyə jiredəa angənniyewawo, amma kəla jiredəyen daniye.

⁹ Sa andi ye lawu, nayi ye dunoada, karwunde kəjijəna. Koro kəndəgaindo kalkaljoro moduwa diye.

¹⁰ Dalil wu nandon bawolan awo ania ruwunəkkidə, tima isəkkiya, bare kənduwo duwon Kəmande wurduro gəni, duno njoro sinadən nanjaunin faidədəkkəniro.

¹¹ Daryerambo, kəramiya, karwundo kəjijo!* Kəndəgaindolan jawallo waldənowo, karwundon dunoadənowo, hangalndo tilojo, nanlewan dəgaiwo. Adəgaima Ala kərawo-a nanlewa-aye dawundon dəgai.

¹² Kattendon lewa kərawoyen lewadənowo.

¹³ Muminna samma nayia lewanjai.

¹⁴ Ser Kəmande Isa Almasiwuye-a kərawo Alaye-a naptu nanyaana Ruhu Alaye-a nayi sammalan dəga!

† 13:1 13.1 SK 19.15

* 13:11 13.11 karwundo kəjijo! - Fisarduwu laaye: «Sai yim laa!» cani.

GALATIYAWU

Wotiya duwon Bulusse jama Isaa gawu lardu Galatiyayero ruwujəgənədə Badiduram

Bulus, ti kəngayam Isa Almasiwuye, wotiya adəa jama Isaa gawu lardu Galatiyayero alama saa findi gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen, koro sa gana laa kawu sawari Jerujalemboro ruwuyeyeno. Bulus jama ani lardu Galatiyayen kokcəna, amma saptənaye ngawon, maləmba kattuwuye yaudiyaudi laa dawu jamadəyero ngasaye Bulus-a kawurinjū-aa rarayera. Misallo kəla kaja-a ngəməri yaudiyaye-ayen dole kam wadawa Attaura Nawi Musayea jəga yera. Adə nangaro Bulus jamadəro wotiya adəa ruwujaye wadawa Attaurayea galan gəni, Isaa mərsadu runjulan kam fuwu Alayen jiremaro walji yeno.

Wotiya duwon Bulusse jama Isaa gawu lardu Galatiyayero ruwujəgənədə

Lewa

¹ Wuma Bulus kəngayam ambe gəni, bi adamgəna laayen gəni, wudə Isa Almasiwu-a Ala Bawa tia karmolan cəsangəna-ayen kəngayambo walyekko.

² Wu-a kəramiya samma wu-a rokkodə-a jama Isaa gawu lardu Galatiyayero:

³ Ala Bawandə-a Kəma Isa Almasiwu-a nayiro ser-a nanlewa-a njado!

⁴ Almasiwudə biwuwande nangaro jaman diwi adəro andia sakkaworo kəlanju kaino, jiri Ala Bawandə cəraanədə gai.

⁵ Aladəmaro har abada abadinno daraja tio! Amin.

Kawuri kəji gade bawo

⁶ Jiri duwaman ti duwon nayia ser Almasiwuyen bowonjanədəa kolluwe kawuri kəji gadea ga manuwidəa ajamməkkəna.

⁷ Ai, kawuri kəji gade bawo, amma am laa hangalndo casange kawuri kəji Almasiwuyedəa faldū caraana mbeji.

⁸ Amma wundu duwon kawuri kəji wulnjagaiyənədə-a gade wulnjagaidə, andi bi malaiya sameyero walyeno yaye, baskuwadaro waljo!

⁹ Caman wulliyənədə gai, koro kərma ye waldəkke wulləkki: Kam laa nayiro kawuri kəji mowuwwadə-a gade wulduwu cədia, baskuwadaro waljo!

¹⁰ Kərma ardiya kambe ra Alaye makki? Ra, kərawo ambe makki? Ca kərawo ambe kua yaye makkia, wolodi Almasiwuyero walləkkiwawo.

Bulussa kəngayambo kəredu

¹¹ Kəramiyani, nayiro isanonjagakki, kawuri kəji wulləkknədə kamben gəni kadio.

¹² Kamben gəni tia kiwandəkko bi kirəkko, amma Isa Almasiwu wahayilan* bayinsuwo.

¹³ Naptuni caye curo adin yaudiyayen, jiri jama Alayea basardun basarnəkke siduwuro makkidəa fannuwwa.

¹⁴ Ada kaariyaniye jaumaro raakke roni yikkənədəro, curo jamandeyen am ngəwu kawunde tiloaa adin yaudiyayenin kokcəna.

¹⁵ Amma Ala tən curo yaniyen wua kərese sernjun bowosəna. Ai, sa duwon ardije

¹⁶ Tadanjua kərdiyaro mawogəkkoro tia wuro bayinsəgənədən, gannəkke amsoa sawarnəkkəni,

¹⁷ bi Jerujalemba na tayi wun burwonno kəngayambaro waljanədəro lekkəni, amma cidi Arabiyayero lekke daji waldəkke bəрни Damassero nangadəmbo kərgaakko.

¹⁸ Koro ngawo saa yakkuyen Jerujalemba Kefassa† noduro lekke ti-a rokko kawu wuriro napkeiye.

¹⁹ Yakuba yaana Kəmayero kajia, kəngayam gade fimaa rukkəni.

²⁰ Awo ruwunjagakki adə kattuwu gəni, fuwu Alayen tabbatkəkki.

²¹ Daji cidi Siriye-a Kilikiyaye-aro leyekko.

²² Jama Isa Almasiwua gawu cidi Yahudiyayedə sadən wua nosanni,

* **1:12 1.12 wahayi** - Awo laa kənnasim gai Ala kamba cakke kənəm cədənnin curuidə. † **1:18 1.18 Kefas** - Siman Biturus. Təlam Gəresselan cu Biturusdə Kefas, maananjudə kau.

²³ adə runjumaawuljai fanja: «Kam calan andia basarsanadə kərma kambərse duwon tia siduwuro majidəa ambo wuljiyi.»

²⁴ Adəgaima wu nangaro Alaa congori.

2

Bulus-a kəngayamba gade-a Jerujalemlan

¹ Daji ngawo saa mewu deriyen waldəkke Jerujalemlan Barnabas-a rokko leyekko, koro Titus yea ngokke yadəkkena.

² Awo Ala wahayilan fəlesəgəna nangaro leyekko, koro tayiro kawuri kəji kərdiyaro wulgəkkidəa bayingeyekko, amma am duwon jama tayia fuwuwuro ngojanadə runjaro, bare kida dikkəna-a fuwun dikki-a bowuro waljənniro.

³ Amma Titus wu-a rokkodə, ti kam lardu Gəressə* yaye, tia casakke kajadənni.

⁴ Lamar adə kəramiya kattuwuyə asərlan cawudəna nangaro ciyeno. Kənsionjadə, nankam kəlaye na Isa Almasiwuyen fəndiyenadəa səri cado andia kərearo sadoro.†

⁵ Amma am aniro sa ganamaro dama yiyende, jire kawuri kəjiyedə nayi nangaro dəgəro.

⁶ Koro fuwuwudə, naptunjaro lamboni bawo, Ala amba gayirjiwawo, awima kawuriniro casarganni.

⁷ Ai, jiri Ala kida am kajaadaro kawuri kəjidəa wulduwuyə mukko Biturussero cakkənadə gai, mukkonni yero kida jəmbələmbəro wulduwuyə cakkənadəa kero.

⁸ Awoa ti duwon Biturusso kənduwo kida kəngayambe na am kajaadayen dioye cinadə wu yero na jəmbələmbəyən kənduwo adəa sina.

⁹ Yakuba-a Kefas-a Yahaya-a tayi duwon fuwuwu jama Isaa gawuyelan nowadadə ser Ala səddənadəa asuyəranniya, wu-a Barnabas-aa mukko yindin samoye, andi na kərdiyayero leniyoro, tayi ye na am kajaadayero lejaro kasatkerə.

¹⁰ Awo fallo andia seworo: Talaawaa tangiyo, adəma awo jaurο dio raakkənadə.

Bulusse Biturusso njəkkado

¹¹ Amma Kefas bərnι Antakiyayero kadinniya, jirenju bawo nangaro federo tiro kikkadəkko.

¹² Kawu am laa na Yakubayen isaidəro, kəramiya fərdunja kərdi-a rokko jawui. Amma kadiranniya, ngaworo walde tayi-a firdu badiyeno, kəwu am kajaadayedəa‡ rijəna nangaro.

¹³ Kəramiya yaudiya gapcanadə curo nanmənafəkknjuyən tiro kəllaadara, har nanmənafəkknjadə Barnabas kəlanjumaa leyeno.

¹⁴ Amma kəndonja kəla jire kawuri kəjiyedəyən cadiwaworo kirukkəniya, wuyə fuwu tayi sammayen Kefasso: «Ni yaudi duwon kəndəgai yaudiyayə gəni kərdiyayə dimia, ndayin gəle kərdiyaa yakkəme kəndəgai yaudiyayə cadi?» yekko.

Kambərselan jiremaro waldu

¹⁵ Andi yaudiya katambiye, biwuwu kərdiya gəni.

¹⁶ Adə yaye kam wada Attaurayə galan gəni, Isa Almasiwua mərsadulan jiremaro waljidəa noniyena. Andidə wada galan gəni, Almasiwua mərsadulan jirewuro walliyoro tia mərsaniyena. Awoa wada galan wunduma jiremaro waljiwawo.

¹⁷ Adəgaima Almasiwuyen jirewuro walduro maniyelan andi ye biwuwuro§ asuseraa, Almasiwudə kidama biwuyero walji wa? A'a, təmmaro ngai gəni!

¹⁸ Awo wurnəkkənadəa waldəkke tandəkkiə, wu wadaa ganambumaro fəledəgəkki, diye.

¹⁹ Awoa kəla wadadəyən wadadəro kanukko, Alaro dəgakkoro. Wu-a Almasiwudə-a rokko kəskaro jasaane kanukko,

²⁰ adən fuwun wu gəni dəgəkki, Almasiwu wulan dəgai. Kəma tiyilan dəgəkkiə, Tada Alayə ti duwon wua səraye wu nangaro kəlanju cinadəa mərsakke dəgəkki.

²¹ Ser Alayədəa bowuro kalangəkkiwawo. Ca kam wada galan jiremaro waljia, Almasiwudə bowuro nuna.

3

Wada Attaurayə-a kambərse-a

* 2:3 2.3 kam lardu Gəressə - Fərdunju kərdi jəmbələm duwon, kajadənnin Isaa gamaro walyeno. † 2:4 2.4 andia kərearo sadoro - Andia jənsagane ada yaudiyayə gaiyeya, caraana. ‡ 2:12 2.12 kəwu am kajaadayədə - Yaudiya laa Isaa gawu duwon, jəmbələmbəbaa kasaccanni. § 2:17 2.17 andi ye biwuwu - Yaudiyadə ye kərdiya gai biwuwu.

¹ Nayi Galatiyawu hangal bawoaso, wundu nayia jawallan njattuluwo? Isa Almasiwua kɛskaro jajagane nunadɛro federo fuwundon fɛlɛnjaana, gɛna?

² Kolsɛnowo nayia awo fallo njaworɛkko: Wada Attauraye galan ra kawuri kɛjidɛa fannɛme mɛrsadulan Ruhu Alayea kiwanduw?

³ Nayi jaumaro hangal bawoa wa? Ngawo Ruhu Alayen badinuwwayen, kowori kɛlandoyen wa tumogawi?

⁴ Bowu fatto wa bone ngaa kiaw? Jiremaro bowuro waljiwawo!

⁵ To, ti duwon Ruhunju njade dawundon awo ajabba ajabba cɛdidɛa awo ania wada gawwa nangaro wa cɛdi, ra kawuri kɛjidɛa fannuwe mɛrsanuwwa nangaro cɛdi?

⁶ Jiri Nawi Ibrahim Alaa mɛrsaje Ala ye tia jiremaro ngojɛnadɛ gai,†

⁷ nonowo, ngaima am kambɛrsɛadɛ tayima kaduwu Nawi Ibrahimbe wo.

⁸ Ala fuwun kɛrdiyaa kambɛrsɛyen jirewuro cɛdidɛa caman kitawulan ruuwada, kawudɛro kawuri kɛji adɛa Nawi Ibrahimbo wuljɛgɛna: «Jama duniaye samma niyen barga cawandi.»†

⁹ Adɛgaima am kambɛrsɛadɛ Nawi Ibrahim kambɛrsɛmadɛ-a rokko barga cawandi.

¹⁰ Am kida Attaurayero duno cadi samma baskuwada, dalilɛjudɛ kitawulan ruuwada: «Wundu duwon awo curo kitawu Attaurayen ruuwada sammaa jɛgaiwawodɛ baskuwada.»†

¹¹ Kam fima wada galan fuwu Alayen jiremaro waljiwawodɛ fede, adɛ kitawulan ruuwadadɛro: «Kam jiremadɛ kambɛrsɛyen roa dɛgai.»†

¹² Ti wadadɛ awo kambɛrsɛye gɛni, adɛ ye kitawulan ruuwada: «Kam awo ania cɛdimadɛ tayiyen roa dɛgai.»†

¹³ Almasiwu kɛlanjuma kujundero baskuwadaro walje andia baskudu Attaurayen merusera, adɛ kitawulan ruuwadadɛro: «Wundu duwon tia kɛskaro rojaanadɛ baskuwada.»†

¹⁴ Adɛa dionjudɛ, barga Nawi Ibrahimbedɛ Isa Almasiwuyen kɛrdiya yero jɛpcuwo, andi samma Ruhu Alayɛ duwon Ala wadu ngojɛ andiro sadi cɛnnadɛa kambɛrsɛyen fandiyyoro.

Wada Attauraye-a wadu Alaye-a

¹⁵ Kɛramiya, kɛla misal kamben jandenɛkki: Aman ndɛpcane tabbaccagaiya, aman kambe yaye, wunduma baworo cɛdiwawo bi cɛrgaiwawo.

¹⁶ To, Ala Nawi Ibrahim-a kaduwunju-aro waduwadɛa ngoyeyeno. Kitawuye kɛla am ngɛwuyen “kaduwuwaro” gɛni, “kaduwunɛmbo” kɛla kam fallen cɛnna, kamdɛ Almasiwudɛma.†

¹⁷ Akko awo wullɛkkidɛ: Aman duwon Ala kuren tabbaccɛgɛnadɛ, Attaura saa yer dewun fiakkun ngawon isɛna tia baworo cɛdiwawo ye, wadu Alayedɛa cinjiwawo ye.

¹⁸ Warasadɛ wada Attaurayen isia, daji waduyen isiwawo, amma Ala wadu ngojɛ sernjun tia Nawi Ibrahimbo kaino.

¹⁹ Adɛgɛia, awiro gɛle wadadɛ? Biwuwa federo caluworo tɛrgana, har kaduwu duwon tiro wadudɛa ngojaanadɛ isiro, koro wadadɛa malaiyawa mukko soloma laayero* kesakko.

²⁰ Solomadɛ kam falle gɛni, amma Aladɛ falma.

²¹ Attaura-a wadu Alaye-a duwundai wa? A'a, tɛmmaro ngai gɛni! Ca wada laa rakce ro cidɛ tinaa, daji jiremaro waldudɛ wada gayen tabbatto isɛna.

²² Amma kitawudɛ cakke dunia nga kosowu biwuyero walyera, ngainin Isa Almasiwua mɛrsadulan am kambɛrsɛadɛ wadudɛa cawandi.

²³ Kawu jaman kambɛrsɛyedɛro, wada Attaurayedɛ andia kosowu gai sadane rosana, har kambɛrsɛ isidɛ ambo bayindiyyoro.

²⁴ Ngaima har kɛnsio Almasiwuyero Attauradɛ sɛriwomande, kambɛrsɛlan jirewuro walliyyoro.

²⁵ Amma kɛrma kambɛrsɛ isɛnadɛ, andi gadero mukko sɛriwomayen gɛni.

Kɛrɛawa-a tadawa-a

²⁶ Nayi samma Isa Almasiwua mɛrsaduyen tadawa Alayero walluwua,

²⁷ dalilɛjudɛ wundundo yayero kasala njadde Almasiwuro kɛlnjaanadɛ hal Almasiwuye lujɛna.

²⁸ Yaudi bi yaudi gɛni bawo, kɛrɛa bi kambe bawo, kongwa bi kamu bawo, na Isa Almasiwuyen nayi samma tilo nangaro.

† 3:6 3.6 Bad 15.6 † 3:8 3.8 Bad 12.3 † 3:10 3.10 SK 27.26 † 3:11 3.11 Hab 2.4 † 3:12 3.12 Lew 18.5

† 3:13 3.13 SK 21.23 † 3:16 3.16 Bad 12.7 * 3:19 3.19 soloma laa - Nawi Musa.

²⁹ Koro nayidə Almasiwuyea, daji nayi kaduwu Nawi Ibrahimbe, kəla wadudəyən warasawu.

4

¹ Awo wulləkkidə: Warasamadə tada wurajənni duwon, tidə kəma sammaye yaye, awima ti-a kareə-a gayirjiwawo,

² fərdu wakilla-a cuwuramgu-ayen har sa bawanju kamjənədə isiro.

³ Ngaima sa andi tadawadə, andi ye kareə fərdu kənduwowa dunia adəa canodiyen.

⁴ Amma sadə kalkallo kidənniya, Ala Tadanju ti duwon kamuyen tambəna ye, fərdu kənduwu Attaurayen tambəna yedəa juwayeno,

⁵ am fərdu Attaurayen napcanadəa merujoro, ngainin andia tadawa Alayero damsai.

⁶ Nayi tadawa nangaro Ala Ruhu Tadanjuye karwundero juwajiye ngaye: «Abba, Bawa!» cəni.

⁷ Adəgainin ni gadero kareə gəni, tada. Ni tada nangaro, na Alayen warasama ye.

Hangal cidu Bulusse kəla Galatiyawuyen

⁸ Calan sa Alaa nonuwwidən, nayi kareəwa Alaye gəni, alawa kattuwuye.

⁹ Amma kərma Alaa nonuwwadə, ra adəa kojənaro Ala nayia nonjanadə, ndayin gəle walduwe kənduwowa lawu-a faida bawo-a dunia adəyedəa gawe caye baworo kareənaro waldu manuwidə?

¹⁰ Yim so, kəndawu so, jaman so, saa soa hangallayen gawi,

¹¹ har kida nandon dikkənədə bowuro waljiro nayi nangaro rikkəna.

¹² Kəramiya, lowonjakki, wu gairo wallowo, wu ye nayi gairo walləkkənədəro. Awima diwi wuro sədduwwi,

¹³ kasuwa laa tiyiye nangaro nayiro burwo sallammin mana kawuri kəjiye ngeddəkkoro nonuwwa.

¹⁴ Kasuwani nayiro kurwowu yaye, wasuwe njusuwwi, wua malaiya Alaye gairo, Isa Almasiwu kəlanju gairo semowuw.

¹⁵ Nda gəle karwukəjindodə? Ca yojia, simndo kulainuwe siwiro shedanjakki.

¹⁶ Nayiro jire wulnjagakkənədəro kələdondoro wa walyekko?

¹⁷ Kəwu am kajaadayedə nayi nangaro ronja cadiya jouro caraana, amma nianjadə ngəla gəni. Andi-a nayi-a faidu majai, ngainin nayi ye tayi nangaro rondo yiwiya jouro raawwa.

¹⁸ Niadə ngəlaa, ro njo rawodə sawi yaye jouro ngəla, sa dawundon dəgakkəna runjun gəni.

¹⁹ Tadawani, bone kənjambiye nayi nangaro koro yaye waldəkke yakki, har hal Almasiwuye karwundon napciro.

²⁰ Waiyo! Wu kərma dawundon dəgakke jande jiri gade njaddəkkiya, raakko, kələndon hangalni cijənədəro.

Aman yindi

²¹ Wulsəgənowo, nayi wada Attauraye ga raawwadə, Attauradəa asunuwwawo wa?

²² Awoa Nawi Ibrahim tada kongwa yindia, faldə kirnjuyen, * faldə ye kamunjuyen† cuwandənədəa kitawulan ruuwada.

²³ Tada kirredə nia kamben katambo, amma ti tada kamunjuyedə waduyen katambo.

²⁴ Adə misal: Kamuwa ani naptu aman yindiye cadi. Faldə kau kuruwu Sinaiye, kareə njamboma. Tima Hajaratu wo.

²⁵ Hajaratudə naptu kau kuruwu Sinaiye cidi Arabiyayen dəganaye cədi. Tidə Jerujalem kərmaye,‡ tadawanju-a rokko nankərəalan napcai.

²⁶ Amma Jerujalem sameyedə[§] kareə gəni, tima yande wo.

²⁷ Awoa kitawulan ruuwada: «Ni kamu yambəmbawo, kəji fanne! Ni ngaltema bone kənjambiye fannəmmi, wulwuri yakke karwukəjinəm fəlene! Daliljudə tadawa kamu kwaa yayero kamu kolladayema ngəwu wo.»†

²⁸ Kəramiya, nayi ye Isaku gai tadawa waduye.

²⁹ Kuren kam nia kamben tambənədə ti Ruhuyen tambənədəa basarjənədə gai, kuma ye ngai.

³⁰ Amma awi kitawuye wuljo? «Kirdə-a tadanju-a dune, tada kirredə tada kamu kir gəniyedə-a rokko warasa cuwandiawodəro.»†

³¹ Awo ani nangaro, kəramiya, andi tadawa kirdəye gəni, tadawa kamu kir gənidəye.

* 4:22 4.22 kirnjuye - Hajaratu. † 4:22 4.22 kamunjuye - Saratu. ‡ 4:25 4.25 Jerujalem kərmaye - Hajaratudə kir, koro naptu aman caye-a wada Attauraye-aye cədi. § 4:26 4.26 Jerujalem sameye - Saratu kir gəni, kamu, koro tidə naptu aman bərinne-a wadu Alaye-aye cədi. † 4:27 4.27 Ish 54.1 † 4:30 4.30 Bad 21.10

5

Wada Attauraye-a nankam kelaye-a

¹ Kambero walliyo Almasiwu nankam kelaye sedo. Adə nangaro dunoaro danowo, bare koro yaye dui nankareaye ngonuwwi!

² To, fannowo! Wu Bulus nayiro wulnjagakki, kolluwe kajanjaia, Almasiwu awimaro faidanjagaiwawo.

³ Kam kolje kajajana fi yayero caye baworo wulgakki, dolenjuro wada Attauraye sammaa garo kəlaro ngojəna.

⁴ Nayi wada galan jirewuro waldu manuwidə, nayi-a Almasiwu-a faiduwwa, ser Alaye fandoye jawal kolluwwa.

⁵ Andidə, Ruhu Alaye sasakke kambərselan təma jirewuro walduye warniyena.

⁶ Awoa na Isa Almasiwuyen kaja bi kajanambu awima gəni, kambərse kərawon fəledi bas faidaa wo.

⁷ Ngəlaro fuwu buwi duwon, wundu nayiro jire ga damnjaa?

⁸ Jamba adə ti nayia bowonjanadəyen gəni kadio.

⁹ Yis təngəri rungo sammaa isafujiyi.*

¹⁰ Nayidə, Kəmande nangaro raayi gade gawwaworo mərsanjakkəna. Amma kam hangalndo cəsangidə wunduro walyeno yaye ajawu cai.

¹¹ Kəramiya, wudə koro yaye kaja dio mawonəkkia, awiro gəle koro yaye wua basarsaidə? Adəgaia, takkal kaska karmoyedə baworo waljəna.

¹² Ca am hangalndo casangidə tayi kəlanja adimbo cado!

Mangar tiyiye-a hal Ruhu Alaye-a

¹³ Kəramiyani, nayia nankam kelaye fəndoro bowongera. Adə yaye, bare nankam kelaye adəlan faidaduwe niadiwi diwwi, amma wundu yaye kərawo fəlejijialan kamanjuro nanwolodi cəddo.

¹⁴ Akko maana Attaura sammaye curo mana fallen: «Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!»†

¹⁵ Amma kattendo calluwe njanjanguwia, hangal gənanowo, bare nayi kəlando kəlandoa sigəwwi.

¹⁶ Awo wulləkkidə tima kollowo Ruhu Alaye simonja, daji mangar tiyiyedəa gal-luwawo.

¹⁷ Mangar tiyiye-a Ruhu-a tadiwawo, koro Ruhu-a mangar tiyiye-a tadiwawo. Tayidə kattəntan duwunna, adə nangaro ranguwe awo raawwadəa diwwawo.

¹⁸ Amma Ruhudə nayia simonjaia, nayi fərdu wada Attaurayen bawo.

¹⁹ Kəndo tiyiyedə farak, tayima kənjəna so, tayirnambu so, nanjane so,

²⁰ sənəm ga so, kəmbafi so, nankemi so, lawala so, nandəri so, gərgadu so, kəla rawo so, taawanambu so, yaktu so,

²¹ mandəna so, sagarandu so, kəlarəiwonambu so, awo gade tayi-a camunna. Burwon wulləkkənədə gai, koro yaye wulnjagakki, am awo ania cadidə nodo bargaa Alayedəa warasajaiwawo.

²² Amma hal Ruhu Alayelan tuwandidə tayima kərawo so, karwukəji so, nanlewa so, kanadi so, nanjaia so, nanngəla so, aman roda so,

²³ rokuranambu so, kəlarəiwo so. Kəla awo aniyen wada bawo.

²⁴ Am Isa Almasiwuyedə mangar so, niadiwi so tiyiyedəa kəskaro jajagane roro keyeso.

²⁵ Ruhu Alaye ro sadənədə, kolliyo Ruhu Alayedəma andia simosa!

²⁶ Bare rokurawuro walliyende, koro bare kattendero hangalsango so, mandəna so ngasaanni.

6

Kurwowu kamandoye kəlaro ngonowo!

¹ Kəramiya, kam laa biwu cədi ruwia, nayi Ruhu Alayeadə rokura bawoalan tia kəla jawallero yakkowo. Amma bare nayi ye jaraptuwwiro hangal gənanowo.

² Kurwowu kamandoye kəlaro ngonowo, ngainin wada Almasiwuyey gawi.

³ Kam laa ti awima gəni duwon kəlanju awo laaro ngoyenoa, kəlanju jambajəna.

⁴ Amma wundu yaye kəndo kəlanjuyey curo. Daji kam gaden gəni, kəlanjuman dalil awulo boye cuwandi,

⁵ wundu yaye katkunnju kəlaro ngoji nangaro.

⁶ Kam tiro manadəa alamjagaidə awo ngəla sammaa kam tia alamjidə-a rokko dagarjo.

* 5:9 5.9 Yis təngəri rungo sammaa isafujiyi - Alamdu kattuwuyey jama ngaro tataridiyi. † 5:14 5.14 Lew 19.18

⁷ Bare jambaduwwi, wunduma rakce Alaro rudu gənaɟiyiwawo. Awoa awo kam cənadənədəmaa kalaji.

⁸ Kam mangar tiyinjuylan* cənadimadə tiyiyen karmo kalaji, amma kam Ruhu Alayelan cənadimadə Ruhu Alayelan ro sawisoye kalaji.

⁹ Bare ngəla dioro yimbariyende, təma kolliyendea, sa təraanan kala diye.

¹⁰ Adə nangaro dama fandiyeya, wundu yayero ngəla yiddiyo, masammanno kəramiyande Isaa gawudəro.

Səmo kasta-a lewa-a daryeye

¹¹ Arawu kura kura ania ruiwo, wuma mukkonin ruwungeyerakko!

¹² Am mangar tiyiyen tayia ngəlawuro ngojaidə nayia dolero njasakke kajaduwi, amma bare kəska karmoye Almasiwuye nangaro tayia basarjanni basso adəa cadi.

¹³ Am kajaadadəma wada Attauraye jagaiwawo, amma kəla kajandoyen awulo jaworo kajaduwiya, carawo.

¹⁴ Amma wudə kəla kəska karmoye Kəmande Isa Almasiwuyen gənia, bare təmmaro awulo bukkəni. Kəska adən dunia ye wuro kano, wu ye duniaro kanukko.

¹⁵ Kaja bi kajanambu awima gəni, sai alaktu bərinno waldu.†

¹⁶ Am wada adəa jagai, wotte jama Israyila Alayedə, nanlewa-a kanjimari-a cawando!

¹⁷ Kua adən fuwun bare wunduma suwolsənni, wudə tiyinin balowa wu Isayero fəlejaidə mbeji nangaro.

¹⁸ Kəramiya, ser Kəmande Isa Almasiwuye nayilan dəga! Amin.

---

* **6:8 6.8** mangar tiyiye - Naptu kambe Ala bawo. Wotte kam karwunjun na Alayen kuruwujəna, koro curo biwuyen dəgana. † **6:15 6.15** alaktu bərinno waldu - Wundu duwon Almasiwulan dəganamadə alaktu bərin. 2Kor 5.17mane.

AFISAWU
Wotiya duwon Bulusse jama Isaa gawu bærni Afisayero
ruwujægänadä
Badiduram

Bulus, ti këngayam Isa Almasiwuye, wotiya adäa jama Isaa gawu bærni Afisayero alama saa fiakku gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeyeno. Wotiya adä wotiyawa kosolan ruwujænaye falnja. Awowa faidaa laaa këla njëkkawoyen asujaro, Bulus tayiro ruwujije Ala fasalnju njëkkawoyedä andiro Almasiwulan isanosaana yeno. Curo ayaundeyen nuiyena yaye, andia Almasiwu-a rokko roaro kalansana yeno. Adägaima am kuren Alan kuruwun dasaanadäa bu Almasiwuyen karënnjuro cawudäna.

Wotiya duwon Bulusse jama Isaa gawu bærni
Afisayero ruwujægänadä

Lewa

¹ Wuma Bulus rawo Alayen këngayam Isa Almasiwuyedä muminna amanna Isa Almasiwuye bærni Afisayen dasaanadäro:

² Ala Bawande-a Këma Isa Almasiwu-a nayiro ser-a nanlewa-a njado!

Barga Ruhu Alaye jiri jiri Almasiwulan

³ Bargaa Ala Bawa Këmande Isa Almasiwuye, ti duwon barga sameye jiri fi yayea Almasiwu nangaro andiro sadänadä.

⁴ Kawu dunia alaktiman tayir-a awo waada bawoa-alan fuwunjun dëgaiyero Almasiwulan andia këresera. Curo kërawoyen

⁵ këla ardiya rawonjuyen Ala Isa Almasiwuyen andia tadawanju daptuyero walliyoro kädarsera.

⁶ Ala Tadanju cëraanadäyen andiro sernju darajaa sadänadäro tia yungoriyo!

⁷ Bunjuyen, këla sernju dama bawoyen, merusane biwuwande gawuryeno, ser duwon

⁸ Ala andiro nanrashidunju-a hangalkëjinju-a samman ci bawoaro saddänadä.

⁹ Ala asër rawonjuye këla karwukëjinju Almasiwulan niajänadäyen andiro isanosaana,

¹⁰ wotte fasal awowa same-a cidi-aye sammaa sanju cädiya Almasiwulan këlläme captuyedä.

¹¹ Koro Almasiwulan warasa fandiyena, Ala ti duwon nia rawonjuyelan awo sammaa cädidä caman këla fasalnjuyen andia kädarsana nangaro,

¹² andi ye* burwo sallammin tëmandea Almasiwuro yakkiyenadä darajanju yungoriyo!

¹³ Sa mana jireye wotte kawuri këji njëkkawondoyea fannuwe Almasiwua kasad-duwwadän, Ala nayi yero† tilan Ruhunju njadi cënnayen tawanju gënangetera.

¹⁴ Ruhu Alayedä naptu ran warasandeye cädi, har kawu nuwande merujiro, darajanju yungoriyo!

Alaa wusedu

¹⁵ Adäma nangaro wu ye tən mana këla Këmande Isaa mërsadundo-a muminna sammaa kërawondo-ayen fakkänadän,

¹⁶ curo moduwaniyen nayia tannjakkiya, ngaltema nayi nangaro Alaa wusedu kollëkkëni.

¹⁷ Ala Këmande Isa Almasiwuye, ti duwon Bawa Martawamadä, tia ngëlaro nonoworo hal nanrashiduye-a këlafërëmbë-a nayiro njado,

¹⁸ koro sim karwundoyea jawal nurnjuyero kajuwo, tëma duwon tiro bowonjanadä ye, arsiyi warasanju darajaa muminnaye ye,

¹⁹ nankura kënduwonjuye kanji andi tia mërsaniyenaye yedäa nonoworo. Kënduwo adä tima duno duwon

²⁰ Almasiwulan sa tia karmolan cësange këmboramnjun samelan napcënayen fëlejänadä wo.

²¹ Nadän Almasiwu jaman adä runjun gëni, fuwuye yen kërmai so, kënduwo so, duno so, raktu so samma-a cu tina samma-ayen same kuruwun napci.

* **1:12 1.12** andi ye - Yaudiya duwon Isaa gamaro waljanada. † **1:13 1.13** nayi ye - Kërdiya duwon Isaa gamaro waljanada.

²² Ala awi yayea cidiya si Almasiwuyero cakke tia fuwuma awo sammayero galaje jamanjuro kaino,

²³ jama duwon naptu tiyinjuye cædi, koro curo tiyi adøyeman Almasiwu dægai, ti duwon awi yayea jiri fin yaye cæmbæridæ.

2

Karmolan roaro cidu

¹ Nayidæ ayauwando-a biuwando-a nangaro nuwwa,

² koro calan tayilan dægawe jawal dunia adøye ye, mai kænduwo karuwaye, wotte Yiwulis ti ganambuwwa simoji kærgadæ yea gawwa.

³ Andi samma ye calan dawunjan mangar tiyindeyen dægaiye awo tiyinde-a hangalnde-a caraanaa diye, koro ngainin andi am gade gai tadawa gærgadu Alayero walliyena.

⁴ Amma Ala jauro kanjimarimadæ, kæræwo kuran andia saraana nangaro,

⁵ curo ayaundeyen nuiyena yaye, andia Almasiwu-a rokko roaro kalanseno. Serlaman njækkawo kiwanduw!

⁶ Koro andia Almasiwun kundenno karmolan sasange na sameyelan Isa Almasiwu nangaro sasakke ti-a rokko nammiyena,

⁷ ngainin jamanna fuwuyen Ala nanngælanju andiro saddænadøyen sernju ci bawoa Isa Almasiwulan fæleji.

⁸ Awoa serlaman kambærseyen njækkawo kiwanduw, koro adæ nayiyen gæni isi, tidæ kænjo Alaye,

⁹ kidandøyen gæni, bare wunduma awulo juwunniro.

¹⁰ Andidæ tando Alaye, kændo ngæla Ala caman dabbærjænadæa diyoro Isa Almasiwulan alansera.

Kam bærin fallo waldu

¹¹ Adæma nangaro, nayi tamboyen kærdiyadæ, am kælänjaro kajaada canidæ kuren jæmbælæmlan bowonjai, tayi duwon kajanja tiyiye mukko kamben tædænadæ. Tangowo, sadæn

¹² nayi Almasiwu bawolan dægawwa, nuwando jama Israyilayen bawo, nayi aman wadu Alayero kusotto, koro dunian tæma ye tawwi, Ala yea nonuwwi.

¹³ Amma kærma Isa Almasiwu nangaro, nayi calan Alan kuruwun dægawwadæa bu Almasiwuyen karænnyoro njawudæna.

¹⁴ Ti kælänjuma nanlewande wo, tima jama yindidæ* fallo cæde tiyinjun garu duwunnedæa wurjo.

¹⁵ Shara so, wada so Attaurayedæa baworo kido, cuju jama yindi aniyero kælänjun kam bærin fal† alakkeno. Ngainin kattenjaro nanlewa cuwude

¹⁶ tiyi falnin kæska karmoyedøyen yindidæa Ala-a soloje duwundæa baworo kido.

¹⁷ Sa Almasiwu isænadæn, nayi Alan kuruwun dægawwadæro kawuri kæji nanlewaye ngeddo, koro am karænnedæ yero ngai kiddo.

¹⁸ Tiyeman andi yindi samma Ruhu faldøyen na Bawadøyero ngawo kiwandiye.

¹⁹ Adæ nangaro nayi gædero kusottowa bi sikudowa gæni, nayi muminna-a rokko jama Alaye, am fannjuye,

²⁰ fado duwon kæla færdü kængayambadøye-a nawiyadøye-ayen tædændænadæ, koro Isa Almasiwu kælänjuma kau masammannedæ wo.

²¹ Tilan fadodæ nga ngælaro kælde fado tayir Alayero walji,

²² koro tilaman nayi ye fado Alayero walluwi, na duwon Ruhunjulän dægaidæ.

3

Kida Bulusse dawu kærdiyayen

¹ Adæma nangaro wu Bulusdæ nayi kærdiya nangaro kosoma Isa Almasiwuyero wallækkæna.

² Tabbatto lawar kæla kida serre Ala wuro nayi nangaro sinadøyen fannuwwa,

³ Ala asær fasalnjuye wahayi laan isanosægæna, kalmawa ganän wotiya adæn ruwunækkænadæ gai.

⁴ Kæranuwiya, noduni asær Almasiwuyedæa asunuwi,

⁵ asær duwon jaman kureyen adamgænaro isanodægænni, amma kærma Ruhu Alaye kængayambanju mumina nawiyanju-aro fælejægænadæ.

* 2:14 2:14 jama yindi - Yaudiya-a kærdiya-a. † 2:15 2:15 kam bærin fal - Jama Isaa gawu.

⁶ Asərdə tima kawuri kəji nangaro kərdiya yaudiya-a rokko warasawu, am tiyi tiloyedəro waljana, koro wadu Isa Almasiwuyelan nuwanja cawandəna wo.

⁷ Kəla kənjo sernjuye Ala wuro kənduwoaro sinadəyen kidama kawuri kəji adəyero walyekko.

⁸ Muminna sammalan wuma gana wo* yaye, Ala wuro ser adəa səddo, kərdiyaro kawuri kəji arsiyi ci bawoa Almasiwuyedəa wulgəkkoro,

⁹ koro am sammaro jiri Ala awiso Alaktumadə asər fasalnjuje tən kuren gəraadadəa isanogəkkoro.

¹⁰ Ngainin kərma jama Isaa gawudəyen nanrashidu tərəm Alayedə fuwuwu so, kənduwowu so sameyero isanodiya.

¹¹ Adəma nianju sawisoye Isa Almasiwu Kəmandeyen cədənədə wo.

¹² Almasiwulan koro tia mərsaduyen ridu bawoaro na Alayero ngawo fandiye.

¹³ Adə nangaro nayia lowonjakki, bare kəla bone nayi nangaro yakkiyen təmando kolluwwi, awo animan daraja fanduwi.

Kərawo Almasiwuyea nodu

¹⁴ Adəma nangaro fuwu Bawadəyen tungurumməkki,

¹⁵ ti duwon jiriya same-a cidi-aye sammaro cu cinadə.

¹⁶ Kəla arsiyi darajanjuyen karwundoa cakko Ruhunjuyen kənduwoaro dunoajoro Alaa korəkki,

¹⁷ koro kambərseyen Almasiwu karwundon dəga, kibbuo koktənowo curo kərawoyen nammoworo Alaa korəkki,

¹⁸ har muminna samma-a rokko ranguwe nanfarak so, nankuruwu so, nankura so, dadu so kərawo Almasiwuyedəa asunuwi,

¹⁹ koro kərawo duwon nodu sammaa kojəna adəa nonuwi, ngainin hal Alayen kek təmbəroworo tia korəkki.

²⁰ Ala duwon kəla kənduwonju andin dəganadəyen awo koriye bi təmaniyea kojənarə cədidə,

²¹ tiro curo jama Isaa gawu-a Isa Almasiwu kəlanju-ayen jaman fin yaye har abada abadinno daraja tio! Amin.

4

Kəlakəl jama Alaye

¹ Adəma nangaro wu Kəmandero kosomadə, nayia lowonjakki, bowodunju mowuwwadəro kəndəgai jussəna dewo!

² Rokura bawoa ye, nanlewaa ye, kanadia yero wallowo, kərawoalan kamandəa neddowo,

³ kowori dewo, kəlakəl Ruhu Alaye kəljənədəa nanlewayen dunoaro taiwo.

⁴ Tiya falma dəga, koro Ruhu Alaye falma dəga, Ala nayia təma falməro bowonjanadə gai.

⁵ Kəmande ye falma, kambərse ye falma, kasala ye falma,

⁶ koro Ala ye falma, Bawa am sammaye, awisoro kura wo, awison faidaduma, dawu awisoyen dəganadə.

⁷ Amma wundunde yaye ser kəla kənjo Almasiwu ngalje cinayen cuwandəna.

⁸ Akko awo kitawu wuljənədə: «Samero leyenniya, kosowu kada cuwude ambo kənjo jiri jiri kaino.»†

⁹ To, samero lejənədə, awi maananju wo, kəryeya kuruwu cidiya cidiye yero jəpcəna gənia?

¹⁰ Ti jəpcənədə tima same kuruwu yero awo sammaa cəmbəoro lejənədə.

¹¹ Timə kənjowa ambo cədde: laanja kəngayambaro, laa nawiyaro, laa kawuri kəji mawoduworo, laa səniya jama Alaye-a maləmbaro kido.

¹² Ngainin tiya Almasiwuyə dunoajoro, muminnadəa dabbarjane kidanja cadi,

¹³ har andi samma kəlakəl kambərseye-a Tada Alaye noduye-a so, nanrashidu so, hal tərəm Almasiwuyə so nagəiye.

¹⁴ Daji andi gadero tadawa gairo walliyewawo, tadawa duwon təmbəriso ye cambaljai, buaso alamdu jiri jiriye ye cijane juro fujai, nangaso ye tayia jambajaidə.

¹⁵ Cuju adəyero jire kərawon wulliyo, jawal fin yaye wuraniyo camuno fuwumandə Almasiwuyero walliyo!

* 3:8 3.8 wuma gana wo - Bulus kəlanjua awimaro ngojiwawo. † 4:8 4.8 Jaw 68.18

¹⁶ Almasiwuyen tiyi sɛram kalkallo kɛldi. Nasha fi yaye jiri jussɛnanan kidajiya, nasha gadea cakke wurajai. Ngainin tiyi sɛramdɛ nanlewaaro walje wuraje kɛrawon fuwu juwui.

Kɛndɛgai caye

¹⁷ Adɛ nangaro ngai wullɛkke cu Kɛmandeyen jauru lowonjakki, bare gadero kɛrdiya hangalnja faida bawoalan dasayidɛ gairo dɛgawwi!

¹⁸ Hangalnja duworo waljɛna, nanjayilnja-a kɛlakibbunja-a nangaro ro Alayen nuwanja falma bawo.

¹⁹ Karwunja gayirjiwaworo walje awo diwi diwi mangarre ye cadɛna, koro caye kojɛnaro awo tayir gɛni jiri jiro kɛlanja casakkɛna.

²⁰ Amma nayidɛ, awo kɛla Almasiwuyen njasakkɛranadɛ ngai gɛni!

²¹ Tabbatto kɛlanjuyen fannuwwa, koro jire Isalan dɛganadɛ gai, tiyen njasakkɛrana.

²² Daji kɛndɛgaido cayedɛa kollowo, naptundo caye mɛradu jambayea siduwuro cadidɛa wanowo,

²³ hangal karwundoyen bɛrinno wallowo,

²⁴ naptu bɛrin nanjire-a nantayir-alan Ala-a camunno alaktɛnadɛa lunowo.

Kɛndɛgai bɛrin

²⁵ Adɛna nangaro kattuwu kamdu wanowo, kamandoro jire wulgɛnowo, wundunde yaye nasha kamanjuye nangaro.

²⁶ Gɛrganuwia, bare biwu diwwi. Koro gɛrgadundodɛ kawu kɛngal cukkuriro fasso.

²⁷ Bare Yiwulisso dama yiwwi.

²⁸ Barwu adɛn fuwun nambarwu dio koljo, cuju adɛyero mukkonjun ngɛlaro ngɛnɛpto, awo laa kam mɛradunjuaro njoye cɛdaro.

²⁹ Bare manakuttu fima cindon culuwunni, sai awo mɛraduro faidaa ambo duno cakkidɛ, tayi fanjaidɛro ser cɛddoro.

³⁰ Bare Ruhu Alayɛdɛa karwu kuttuaro diwwi, tima yim meruduyero nayiro tawa gɛnanjaa.

³¹ Awo kuttu-a hangalsango-a gɛrgadu-a kowo sango-a radu-a samma niadiwi nga-a rokko nayin kuruwunno waljo.

³² Kattendon am ngɛla ye, kanjimariwu yero wallowo, kamandooa gawurnowo, Ala Almasiwu nangaro nayia gawurnjanadɛ gai.

5

Tadawa nurre gairo dɛgaiwo!

¹ Adɛ nangaro nayi tadawa tɛraanadɛ, hal Alayea ngonowo.

² Kɛndɛgai karawaye dewo, jiri Almasiwu andia saraye sadaa-a bu fida-a na Alayen kawudi kala kɛjiaro walje andi nangaro kɛlanju cinadɛ gai.

³ Amma bare kɛnjɛna, bi tayirnambu fi yaye, bi mangar diwi curondon wuldɛnni, muminnaro jussɛnni.

⁴ Koro mana kuttu, bi mana hangalnambuye, bi batti wuldu nayiro jussɛnni, cuju adɛyero Alaa wusenowo.

⁵ Adɛa ngɛlaro nonowo: Kɛnjɛnama-a tayirnambuma-a mangarduma wotte sɛnɛm gamadɛ-a samma nodo bargaa Almasiwu-a Ala-ayen warasa fima cawandiawo.

⁶ Bare wunduma mana bowuyen jambanjanni, awo ani nangaro gɛrgadu Alayɛ ganambuwwa cuwandi.

⁷ Adɛ nangaro bare tayiro kɛldɛgawwi.

⁸ Calan nayi curo duwuyen, amma kɛrma Kɛmandɛdɛro nayi curo nurren. Tadawa nurre gairo dɛgaiwo,

⁹ awoa nema nurredɛ awo ngɛla-a kalkal-a jire-a sammalan kɛrga.

¹⁰ Rijammowo, awo Kɛmandɛ ardiɛnadɛa asunowo.

¹¹ Bare kida faida bawoa duwuyero mukko yakkuwwi, cuju adɛyero fisaddowo!

¹² Awo gɛraadan cadisodɛa manadumaro nangua.

¹³ Amma awo fi yayɛa nur fɛlɛjɛgɛnadɛ federo culuwi,

¹⁴ koro awo fi yaye federo culuwunadɛ nurro walji. Adɛna nangaro ngai wuldi: «Ni kɛnɛm dimimadɛ, fanne, karmolan cine, Almasiwu nia wasnji.»

¹⁵ Jiri dɛgawiro hangal gɛnanowo, am hangal bawoa gɛni, rashidu gairo wallowo.

¹⁶ Dama fanduwwa fin yaye awo ngɛla dewo, jaman diwin dɛgaiyɛna nangaro.

¹⁷ Bare hangal kuttuaro walluwwi, amma rawo Kɛmandɛyɛdɛa asunowo.

¹⁸ Bare diben yawɛ sagaranduwwi, halkuttaro cadi, amma Ruhu Alayɛn tɛmbɛruwwaro wallowo.

¹⁹ Kattendon jawura so, aiya so, njungoro Ruhuye so dewo, Kəmande yero aiya njungoroye karwundo samman yegənowo.

²⁰ Ala Bawaa sawi yaye awin yaye cu Kəmande Isa Almasiwuyen wusenowo.

Kwawa-a kamuwa-a

²¹ Wundu yaye kamanjua ridu Almasiwuye nangaro jəga.

²² Kamuwa, kwawandoa gaiwo, Kəmandea gawwadə gai.

²³ Kwadə tima fuwuma kamunjuyə wo, Almasiwu ye fuwuma jama Alayedə gai, jamadə tiyinju, koro tima Njəkkayimanju wo.

²⁴ Jama Alaye Almasiwua jagaidə gai, kamuwa ye awin yaye kwawanjaa jaa.

²⁵ Kwawa, kamuwandoa rawowo, Almasiwu jama Alayea cəraye tayi nangaro kəlanju cinadə gai,

²⁶ ngainin jamadəro mana Alayen kasala cədde tayirro walyera.

²⁷ Adəa dionjudə, jamadə balo so, murjoktu so, awo aniye camunonju soa gəni, nantayir-a awo waada bawoa-aro waljo, tia darajaalan kəlanjuro saduwuro.

²⁸ Jiri adəgainin kwaso kamuwanjaa carawo, tiyinjaa caraanadə gai. Kam kamunjua cəraanamadə kəlanjua cərawo.

²⁹ Awoa wunduma ngalte tiyinju wajənni, amma tia ambaje kissiyi, Almasiwu jama Alayero cəddidə gai,

³⁰ awoa andi nashawa tiyi Almasiwuyedəma.

³¹ «Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kərdiye tayi yindiso tiyi fallo waljai.»[†]

³² Tabbatto adə asər kura, mana adə kəla Almasiwu-a jamanju-ayen cədiro wulləkki.

³³ Adə yaye wundundo yaye kamunjua kəlanju gairo cərawo, koro kamudə ye kwanjuro daraja co.

6

Yalla-a yanja-a bawanja-a

¹ Yalla, Kəmande nangaro mana bawando-a yando-aye gaiwo, adəma kalkal wo.

² «Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye,» tima wada burwoye waduadə wo:

³ «Kəndəgainəm kələwajo, kawunəm dunian kuruwuro waljoro.»[†]

⁴ Bawawa, bare hangal tadawandoye sanguwe gərgajanni, tayia alamdu-a səmo kasta-a Kəmandeyelan isawuragənowo!

Kəreawa-a kəmawanja-a

⁵ Kəreawa, ridu-a lolodu-an karwu tiloan kəmawando dunia adəyeya gaiwo, Almasiwua gawidə gai.

⁶ Bare sa njarui runjun nayia njarawo nangaro ngai diwwi, amma kəreawa Almasiwuye gai rawo Alayea karwundo samman dewo.

⁷ Ambo gəni, Kəmande gairo karwu ngəlan kida yiddowo.

⁸ Nonowo, kam duwon awo ngəla cədənadə, kəreə yen kal, kambe yen kal, mukko Kəmandeyen mukowa cuwandi.

⁹ Kəmawa, nayi ye ngai kəreawandoro yiddowo, bare tayia wusanuwwi. Nonowo, ti duwon Kəmanja-a kaando-adə samelan dəgai, koro amba gayirjiwawo.

Barimiya Alaye

¹⁰ Daryerambo, Kəmande-a kərməinju kura-alan duno fandowo!

¹¹ Kəla nanga Yiwulissen danoworo barimi Alaye sammaa ngonowo.

¹² Adamgənarə gəni, fuwuwu so, kənduwowa so, wurawa dunia duwua adəyeyə sorə maldiyeyə, koro sedanna diwi diwi sameyeyə yero maldiyeyə.

¹³ Adə nangaro barimi Alaye sammaa ngonowo. Ngainin yim diwidə iseyə awo sammaa diwe tumogəwiya, ranguwe dunoaro danuwi.

¹⁴ Dunoaro danowo, jire Alayedəa bel gai canjandoro yikkerowo, nanjiredəlan sulwe gai jaktənowo,

¹⁵ dabbardənowo kawuri kəji nanlewayedəa sindoro suno gai yakkowo,

¹⁶ awiso yayen kambərsedəa ngawa gai ngonowo, tilan ranguwe kəniwuwa kannua Kələdodəyeyə* sammaa kalluwi,

¹⁷ njəkkawodəa jawa suyeyə gai yakkowo, koro kashagar Ruhuyedəa taiwo, tima mana Alayedə wo.

¹⁸ Sawi yaye curo moduwando-a lowondo-ayen Alaa Ruhulan korowo, faadaro dəgaiwo, nettulan muminna samməro moduwa yiddowo.

[†] 5:31 5.31 Bad 2.24

[†] 6:3 6.2-3 NL 20.12; SK 5.16

* 6:16 6.16 Kələdo - Yiwulis.

¹⁹ Wu yero moduwa sɛddowo, Ala wuro kalmawa sio, ridu bawoaro mana asɛr kawuri kɛjiyedɛa wullɛkkoro,

²⁰ wu duwon wakkil kawuri kɛjiye sɛrgalan sakkerɛnadɛ. Kawuridɛa ridu bawoaro jiri wajimsɛgɛnadɛ gairo wullɛkkoro Alaa korowo.

Lewa daryeye

²¹ Nayi ye lawar wua wusɛna-a awo dikki-aa nonoworo, Tikikus kɛraminde tɛraana ye, kidama amanna Kɛmandeye ye awo sammaa nayiro wulnjagai.

²² Nayiro naptunde wulnjaa, karwundoro duno coro tia juwanjagakkɛna.

²³ Ala Bawa-a Kɛmande Isa Almasiwu-adɛ kɛramiya sammaro nanlewa-a kɛrawo-a kambɛrse-a cado.

²⁴ Ser Alaye am Kɛmande Isa Almasiwua kɛrawo ceriwawon caraana sammalan dɛga!

FILIBIWU
Wotiya duwon Bulusse jama Isaa gawu bærni Filibiyero
ruwujæganað
Badiduram

Bulus, ti kængayam Isa Almasiwuye, wotiya adæa jama Isaa gawu bærni Filibiyero alama saa fiakku gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeyeno. Wotiya adæ wotiyyawa kosolan ruwujænaye falnja. Jamadæ Bulusso ti kosolan duwon bana cadæna nangaro, tayia wuseduro wotiya adæa tayiro ruwuyeyeno. Koro jiri Isa awo Ala cæraanaa dioro kælänjua awima gæniro ngoje alama wolodi gairo waljænadað gai, Bulus ye hal Isaye jægane bone jiri jiri karwu kæjaro kasacci yeno.

Wotiya duwon Bulusse jama Isaa gawu bærni
Filibiyero ruwujæganað

Lewa

¹ Andima Bulus-a Timoti-a wolodiya Isa Almasiwuyedað muminna Isa Almasiwuye bærni Filibiyen dasaana samma fuwuwu-a banawu-an kundenno:

² Ala Bawande-a Kæma Isa Almasiwu-a nayiro ser-a nanlewa-a njado!

Alaa wusedu

³ Sawi yaye nayia tannjakkiya, Alania wusenækki.

⁴ Koro sawi yaye moduwa nayi sammaro njaddækkiya, karwu kæjaro dikki,

⁵ dalilnjudað yim burwoyen tai har kærmaro kudero curo kida kawuri kæjidæyen wu-a rokko mukkondu yakkuwua nangaro.

⁶ Tabbatto ti duwon nandon kændo ngæla ngæssænadað har yim Isa Almasiwuyero* tumojiyiro nokkæna.

⁷ Nayi sammaa ngai taktudað wuro jussæna, nayi karwunilan nangaro. Awoa kosolan kærgakko yen kal, kawuri kæjidæa særiwonække tabbatkækki yen kal, curo ser Alayen nayi samma wu-a rokko mukkondu yakkuwua.

⁸ Kærawo Isa Almasiwuyen nayi sammaa njaraakkænaro Ala shedamani.

⁹ Nodu-a asudu samma-an kærawondo ngæwuro tærgaro moduwa dikki,

¹⁰ ngainin awo ngæladað gayirnuwe tayir-a biwu bawo-alan har yim Almasiwuyero dægawe,

¹¹ Ala ye daraja-a njungoro-a cuwandoro nema nanjireye duwon Isa Almasiwuyen isidæ dama baworo karwundon napci.

Fuwumbui kawuri kæjiye

¹² Kæramiya, adæa nonuwiya, raakko, awo wua suwandænadað cakke kawuri kæji fuwu juwuna,

¹³ har sojidi gomnaye ngan koro am gapcana samman wu Almasiwu nangaro kosolandæa nojana.

¹⁴ Koro wua kosoro sasakkæna nangaro, kæramiyaye ngæwunja Kæmalan duno cawande ridu bawoaro mana Alaye wuljai.

¹⁵ Laanja mana Almasiwuyea nandæri-a niadiwi-alan cadi, amma laa ye nia ngælaan cadi.

¹⁶ Tayi ani kærawoyen mana cadi, wu na adæn kawuri kæjidæa særiwonækkiro nojanadæro.

¹⁷ Amma tayi toni kuttuni kosoye casargai cane nia ngælaan gæni, niadiwin mana Almasiwuyea cadi.

¹⁸ Awi gæle? Jiri fin yaye nia ngælaa yen kal, niadiwi yen kal, Almasiwuye mana cadi. Adæye kæjinju fakkena, koro kæjinju fakkinn dægakki.

¹⁹ Moduwando-a bana Ruhu Isa Almasiwuye-a nangaro kælani fandækkiro nokkæna.

²⁰ Kæla tabbattu wu tæmaniyen awimaa nangukkiwawo, amma kæрма, sawi yaye gai, roni yen kal, karmoni yen kal, federo tiyinin Almasiwuro daraja yikki.

²¹ Wudæ, ronida dægadæ Almasiwu, karmonida ye fandi.

²² Roa tiyilan dægakkiro walyenoa, kidani faidaaro walji, amma finjaa kærenækkimaro nokkæni.

* 1:6 1.6 yim Isa Almasiwuye - Kiyama.

²³ Wu katte awo yindiyeen kimitkada. Saptəme na Almasiwuyen naptulan mərədunia, tima ngalwo,

²⁴ amma roa tiyilan dægakkənama nayi nangaro faidaa wo.

²⁵ Adəa tabbatto mərsanəkkəna nangaro, kambərsədələn fuwu buiwo karwundo ye kəjjijoro namməkke nayi samma-a rokko dəgaiyero nokkəna.

²⁶ Ngaiman sa nandoro waldəkkiya, wu nangaro dalil kəla Isa Almasiwuyen awulo boye caye baworo fandui.

Kawuri kəji nangaro dunoaro danowo!

²⁷ Awo sammasoro ngalwodə, kəndəgai kawuri kəji Almasiwuyero jussəna dewo, daji isəkke nayia njarukki yen kal, isəkkiwawo yen kal, nia tiloan dunoaro danuwi ye, karwu tiloan kallo kambərse kawuri kəjiyero ngənəptuwi yero fakki.

²⁸ Bare awiman kolluwe waduwundo karwundo kamjanni. Adəma tayiro sheda siduwunjaye ye, njəkkawondoye yero walji, sheda duwon na Alayen isidə.

²⁹ Almasiwu nangaro ser tia kasattuye runju gəni, ti nangaro bone nja ye nayiro njadəna.

³⁰ Nayi ye curo məlduyen dəgawi, jiri məldəkki ruwwadə gai, koro kərma məldəkki fannuwidə.

2

Rokuranambu Almasiwuyə

¹ Adə nangaro, Almasiwulan karwundo duno njo laa mennaa, kərawolan ro boda laa mennaa, Ruhulan naptu nanyaanaye laa mennaa, kanjimari so, njunodu so laa mennaa,

² daji yakkowo karwuni tai dajo kəjjijo: Hangalndo ye tilojo, kərawondo ye tilojo, halndo ye tilojo, niando ye tilojo.

³ Bare awima kəla rawon bi rokuran diwwi, amma rokura bawoalan nayiro ngalworo am gadea ngonowo.

⁴ Wundundo yaye awo kəlanjuyə runjuro gəni, am gadeye yero kissuwo.

⁵ Hal duwon Isa Almasiwulan dəganadəa nayi ye ngonowo:

⁶ *Ti naptu Alayə duwon,*

Alaa kalkaldunjudəa awo dunon tayero ngojənni,

⁷ *amma kəlanjua awima gəniro kalakce*

alama wolodiye ngoje

kam-a camunno walyeno.

⁸ *Camuno kambe ngoyenniya,*

kəlanjua waje

har karmoro Alaa gya,

karmo duwon kəskaro tia jajagane nunadə.

⁹ *Adəma nangaro Ala tia na jaumaro darajaaro cade*

tiro cu duwon cu sammaa kojənadəa kaino,

¹⁰ *cu Isayə nangaro ngurumngurum fi yaye same-a cidi-a curo cidiyaye-alan fido,*

¹¹ *daraja Ala Bawadəyero*

talam fi yaye ye Isa Almasiwudə tima Kəmadə woro wuljo!

Sillowu gai dunialan yiyildu

¹² Adə nangaro, kərawowuni, sawi yaye manani gawwadə gai, wu dawundon runju gəni, kərma ye wu bawoman caye baworo kida njəkkawondoyədəa Ala rida-a lolodu-an dewo,

¹³ Aladəma njasakke awo cəraanadəa kasadduwe diwidə wo.

¹⁴ Awi diwi yaye bare suwollan bi kambiwulan diwwi.

¹⁵ Ngainin nayidə tadawa Alayə taldu bawoa-a biwu bawoa-a awo waada bawoa-aro dawu jaman diwi-a karwu yeskada-ayen walluwe dawunjan sillowu gai dunialan yiyilluwi.

¹⁶ Mana royədəa dunoaro taiwo, daji wu ye yim Almasiwuyen* awulo bukki, kida-a ngənəptu-a bowuro dikkənidəro.

¹⁷ Wua kəla sadaa-a ibada-a kambərsendoyero bu fida gairo fisagai yaye,† nayi nangaro karwuni jaumaro kəjjiji.

¹⁸ Jiri adəgainin nayi ye karwundo kəjjijo, jiri kakke kəjjidə gai.

* 2:16 2.16 yim Almasiwuyə - Kiyama. † 2:17 2.17 Wua kəla sadaa-a ibada-a kambərsendoyero bu fida gairo fisagai yaye, - Kidanju-a bonenju-a nangaro, Bulus kəlanju tayiro misal kambərsəyero waljəna.

Timoti-a Abaratus-a

¹⁹ Kəma Isalan təmanəkke Timotia tussiwawo nandoro juwanjagakki, wu ye lawarndo fakkiya, karwuni duno cuwandi.

²⁰ Ti gənia, kam laa gade karwunju tilo ti gai takkəni, kam duwon naptundo jiremaro karwulan rojidə,

²¹ dalilnjudə tayi samma awowa Isa Almasiwuye gəni, kaanja majai nangaro.

²² Amma hal Timotiye nonuwwa, tada bawanju-a rokko gai, kallo kida kawuri kəjiyedə diyena.

²³ Adəma nangaro, awo wua suwandidəa rukkiyama, tia nayiro juwanjagakkiro təmakkena.

²⁴ Wu ye Kəmalan təmakkena tussənnin nandoro waldəkke isəkki.

²⁵ Amma Abaratus kəramini, ti duwon sawani kidaye ye, məlduye ye, koro kəngayamndo curo mərəduniyen bana kudomadəa nayiro kalaktuwuro ngəlaro kirukko.

²⁶ Nayia jaumaro kuroro cəraana, ti dondi fannuwwadəro hangalnju caa cijəna.

²⁷ Ngaima jaumaro dondijəna, har nui gairo. Amma Ala tia njuonyeno, ti runjuma gəni, wun kundenno, bare karwukuttanero kuttu tərganni.

²⁸ Daji jəktəgəkke tia nayiro kalanngeyerakko, kuronjuro karwundo jauro kəjiyo, wu ye bare karwukutta ngəwu dikkəniro.

²⁹ Adəma nangaro Kəmalan tia karwu kəjiaro mowowo, am ti gairo daraja yowo,

³⁰ kida Almasiwuye nangaro karmo karənjəna, koro bana nayi wuro ranguwe sukkuduwwidəa sukkudoro ronju kilado.

3*Nanjire na Alayen isi*

¹ Dəryerambo, kəramiyani, Kəma nangaro karwundo kəjiyo! Awo calan nayiro ruwunjagakkənədəa waldəme ruwuduwwidəa wuro kurwowu gəni, koro nayi yero faidaa.

² Kəriyasoro hangal gənanowo, tayi kidawu diwiso ye, tiyi kamdawuso* yədəro hangal gənanowo!

³ Andima am kajaada jireyedə wo, andi duwon Alaa Ruhunjuyen yungoriye ye, Isa Almasiwulan awulo buiye ye, koro hal tiyiyero njutkəiyewawo yedə.

⁴ Adə yaye wu ye dalilni hal tiyiyero njuttuwuye mbeji. Kam laa dalilnjuaa, wu tia kokkena:

⁵ Tambəkkənaye kawu wuskua wua kajasera, wu Israyilama jiri Biliyaminuye yaudi kaduwu yaudiyaye, kanji Attaurayen Farisa,

⁶ kanji koworiyen jama Isaa gawua basarduma, kanji jireyen shara Alaye taldu bawoaro gama.

⁷ Amma awo wuro burwon fandidə, kəma awo ania Almasiwu nangaro asarro ngokkena.

⁸ Aaa, Kəmani Isa Almasiwua noduye darajanjudə awi yayea kojəna nangaro, awo sammaa asarro ngokkena. Ai, ti nangaro awi yayea fuddəkke tayia bowu fatto ngokkena, wu ye Almasiwua fandəkkoro,

⁹ ti ye wua suwandoro. Wudə wada Attauraye galan gəni, Almasiwua mersadulan jiremaro walyekko, nanjire duwon kambərseyen na Alayen isidə.

¹⁰ Almasiwu-a kənduwo karmolan cidunjuyee-aa nodu raakko, koro curo bonenju njayen tiro kəldəgəkkiya, raakko, karmonjulan ti gairo walləkko,

¹¹ jiri fin yaye wu ye karmolan cidudəa fandəkkoro.

Fuwuro ga

¹² Adə har fandəkkəna bi kalkal diomaro walləkkəna gəni wulləkki, amma Isa Almasiwu wua tai daje sədana nangaro, wu ye awodəa taro kowori dikki.

¹³ Kəramiya, tia har takkənaro təmakkəni, amma awo fal dikki, awo ngawoyedəa cəpkəkke awo fuwuyedəa ngənəptəkke makki.

¹⁴ Ngainin lada duwon Ala Isa Almasiwuyen samelan fandoro bowosanadəa fandəkkoro məldəkki.

¹⁵ Adə nangaro, andi samma kambərseyen rashiduwadə, kuronde tilojo. Kəla awo laayen kuro gade tawwaa, Ala awo adə yea nayiro fəlenjagai.

¹⁶ Ai, awo nayiyenadən fuwuro gaiyo!

¹⁷ Kəramiya, misalni gawuro wallowo, koro am duwon ngai dasayidəa ruiwo, jiri misal fəlenjagaiyənədə gai.

* **3:2 3.2** tiyi kamdawuso - Am duwon sai kaja dimiya, njəkkawo fandəmi canidə.

¹⁸ Calan ngəwuro nayiro wulnjagakkənədə gai, kərma ye simmin simaloaro wulnjagakki, am kada kələdo kəska karmoye Almasiwuyero waljana mbeji.

¹⁹ Njeroramnja siduwu, alanja ye curonja, darajanja ye curo nangubawonjayen, koro hangalnja ye kəla awo duniayen kərga.

²⁰ Amma andidə am sameye, gangadaaro nadən kənde Njəkkayimayea gureniye, tima Kəma Isa Almasiwudə wo.

²¹ Kəla kənduwo duwon tilan awi yayea fərdunjuro cakkidəyeman tiyinde lawudəa alama tiyinjū darajaa-a camunno cədi.

4

¹ To, kəramiyani njaraakkəna koro kurondo raakkənaso, nayima karwukəjini ye, darajani ye wo. Kərawowuni, Kəmalan dunoaro danowo!

Gala daryeye

² Ya Afodiya-a Ya Sinti-aa lowonəkkəna, Kəma nangaro hangalnja tilojo.

³ Aaa, sawani kidaye jireye, ni yea njuworəkki, kamu yindi aniro banagəne. Tayidə wu-a Kələmana-a sawawani kidaye gapcana cunja curo kitawu royen ruwuwadadə-a kallo kida kawuri kəjiyelan ngənəptana.

⁴ Sawi yaye Kəmanden karwundo kəjijo! Koro walləkke wulnjagakki, karwundo kəjijo!

⁵ Wundu yayero halngələndo fəleduwo, Kəmadəye kəndenju karənjəna.

⁶ Bare kəla awiyeman hangalndo cijənni, amma curo awo fiyen yaye moduwa-a lowoalan wusedun kundenno Alaro korondo isanogənowo!

⁷ Daji nanlewa Alaye nodu fi yayea kojənədə karwundo-a hangalndo-aa Isa Almasiwulan roji.

⁸ Daryerambo, kəramiya, awo jire so, awo darajaa so, awo kalkal so, awo tayir so, awo kərawoye so, awo kasatturo candəna so, awo laa ngəla bi njungoroye mennaa, awo ania tangowo!

⁹ Awo wulan riwwa ye, fanduwwa ye, fannuwwa ye, ruwwa ye sammaa dewo, daji Ala nanlewaye dawundon dəgai.

Bulusse Filibiwua wusedu

¹⁰ Koro walduwe kərawondo wuro fəlesuwwadəro Kəmalan jauru karwuni kəjjəna. Ai, niadəa caman tawwa, amma dama tia fəleduye fanduwwi.

¹¹ Məraduni gəni nangaro adəa wulləkki, awoa lamar curon dəgakkəna fi yayen kəlan dadu rikkəna.

¹² Curo lambiyen dəga ye nokkəna, curo larasuyen dəga ye nokkəna. Lamar fi yayen kəlan dadu rikkəna, curo kənayen bi kulduyen, curo larasuyen bi lambiyen,

¹³ Almasiwu duno sidəyen awo sammaa rangəkke dikki.

¹⁴ Adə yaye, jəktuniro mukko yakkuwwadə, awo ngəla diwwa.

¹⁵ Nayi Filibiwuso, nonuwwadə gai, kawuri kəji fannuwwadəye badiduramnjun, sa duwon lardu Makidoniayea kolləkkənədə, nayi rundo gənia, jama Isaa gawuye falma wuro kəldəgəne lamar njo-a mowo-ayero mukko cakkənni.

¹⁶ Bəрни Tasalonikayelan dəgakkənanaman, falla kojənarə awo məraduni galduye juwasuwwa.

¹⁷ Kənjə nandon mowokkoro gəni, riwa awo diwwadəyen fandoworo makki.

¹⁸ Ai, awo sammaa fandəkkəna, har adəmaa kojənarə tən kulləkkəna. Kənjə mukko Abaratussen siwwadəa mowokkəna. Tayidə kawudi kala kəjia, sadaa duwon Ala kasacci ye, ardiji yedə.

¹⁹ Koro Alani məradundo nga yea kəla arsiyinjū darajaa Isa Almasiwuyen galji.

²⁰ Ala Bawandero har abada abadinno daraja tio! Amin.

Lewa daryeye

²¹ Muminna Isa Almasiwuye sammaa lewanowo! Kəramiya wu-a rokkodə lewanjai.

²² Muminna samma lewanjai, masammanno tayi fado Kaisarren* dasaanədə.

²³ Ser Kəma Isa Almasiwuye nayilan dəga!

* 4:22 4:22 Kaiser - Gomna Kura Rombe.

KOLOSIWU
Wotiya duwon Bulusse jama Isaa gawu bærni Kolosiyero
ruwujægänadä
Badiduram

Bulus, ti këngayam Isa Almasiwuye, wotiya adäa jama Isaa gawu bærni Kolosiyero alama saa fiakku gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeyeno. Wotiya adä wotiyyawa kosolan ruwujænaye falnja, koro tilan alamdu laa kattuwuye këla Isa Almasiwuyen cassane jire këla Isayen ruwuyeno. Misallo Isa Almasiwudä camuno kalkal Ala turuiwawomaye, tilan Ala awo sammaa alakkeno, koro awi yayero burwonno ti mbeji. Jama Alayedä tiyinjü, tima këlanju wo. Ala halnju tilan cëmbære tiyen awo sammaa këlanjuro solojjiyi.

Wotiya duwon Bulusse jama Isaa gawu bærni
Kolosiyero ruwujægänadä

Lewa

¹ Wuma Bulus rawo Alayen këngayam Isa Almasiwuye-a Timoti këraminde-adä
² këramiya mumina amanna-a Almasiwulan bærni Kolosiyen dasaanasodäro: Ala Bawande nayiro ser-a nanlewa-a njado!

Alaa wusedu

³ Nayiro moduwa njaddiyeya, sawi yaye Ala Bawa Këmande Isa Almasiwuyedäa wuseniye,

⁴ tən mana këla Isa Almasiwulan mërsadundo-a muminna sammaa kërawondo-ayen fanniyenadän,

⁵ tëma samelan nayi nangaro gënaadadäro. Tëma adäye lawarnju curo mana jireye kawuri këjidäyen fangew,

⁶ kawuri duwon nayiro isenadä. Adëgainin kawuri këjidä rije nema cakke dunia ngaro tatardiyyi, nando yen gai tən yim fannuwe jiremario ser Alayedäa asunuwwadän.

⁷ Abafaras* sawande kidaye rayiyenadëman adäa kiriw, tidä curondon kidama amanna Almasiwuye,

⁸ koro andiro këla kërawondo Ruhulan isënayen wulseyera.

Kaala-a kida-a Almasiwuye

⁹ Adëma nangaro, andi ye tən yim fanniyenadän, ngaltema nayiro moduwa njëddo kolliyende. Ala nayiro nanrashidu-a nodu-a Ruhunjuye sammalan rawonju jauru isanonjaaro koriye,

¹⁰ ngainin këndëgai fuwu Këmandeyen jussëna ye, ardijëna ye diwi, koro këndo ngëla samman nema yakkuwe Alaa nodulan fuwu buwi.

¹¹ Ala këla kënduwonju darajaayen duno njado, kanadi-a nettu dama bawo-aa fandoworo. Karwu këjialan

¹² Bawadäa wusenowo, tima nayiro muminna-a rokko nuwando warasaye curo kërmainju nurrayen njadënadä wo.

¹³ Andia kënduwo duwuyen samoye curo këрмаi Tadanju jauru cëraanayero sasakko,

¹⁴ Tadanjudäyen merusane biwuwande gawuryeno.

¹⁵ Almasiwudä Ala turuiwawomaye camunonju kalkal, tada karuye, awo alaktëna samman tima fuwuma wo.

¹⁶ Tilan Ala awo sammaa alakkeno, awo sameye-a cidieye-a, awo turui-a turuiwawo-a, kuris këрмаiye so, raktu so, fuwuwu so, kënduwowu so, Ala awo sammaa tiyen koro ti nangaro alakkeno.

¹⁷ Awi yayero burwonno ti mbeji, koro tilaman awi yaye dëga.

¹⁸ Tidä këla tiyidäye, wotte jama Alaye. Tima badiduramdä, tada karuye, burwoye karmolan cijënadä wo, ngainin awin yaye tima fuwuma wo.

¹⁹ Awoa Ala halnju tilan kek cëmbërooro karwunju këjije

²⁰ koro tiyen awo sammaa këlanjuro solojuworo karwunju këjijëna, awowa cidieye yen kal, sameye yen kal, bunju këskalan fidënadäyen nanlewa awi yayero kikkudo.

²¹ Nayidä kuren Alan kuruwun, koro karwundon këladonju, këndo diwi diowu nangaro,

* 1:7 1.7 Abafaras - Kam duwon jama Isaa gawu curo bærni Kolosiyen kokcënadä.

²² amma kërma tiyilan nayia karmonjuyen kəlanjuro soloyeyeno, nayia tayir ye, awo waada bawoa ye, koro sariwu bawoa yelan fuwunjun saduwuro.

²³ Adə yaye kambərsendo ronowo, dunoaro tilan danowo, bare təma kawuri kəji fannuwadəyedəa kolluwwi. Kawuri kəji adə dunia ngaro wuldəgəna, koro tiyeman wu Bulus kidamaro walyekko.

Bulus kidama jama Isaa gawuye

²⁴ Kəla bone nayi nangaro yakkidəyen karwuni kəjjinə, koro tiyi Almasiwuye, wotte jama tia gawudə nangaro awo curo basari Almasiwuyen maujənədəa tiyinilan tumogəkki.

²⁵ Kəla wada Ala wuro sinadəyen kidama jama Almasiwua gawudəyero walyekko, mana Alaye nayiro cotto isanonjagakkoro,

²⁶ wotte asər tən kuren adamgənarə gəraaada duwon, kərma muminnanjuro fəledəgənədə.

²⁷ Tayiro Ala dawu kərdiyayen arsiyi darajaa asər adəyēa isanoduwu cəraana, tima Almasiwu karwundon, təma darajayedə wo.

²⁸ Timaa mawoniye, wundu yayea hal tərəm Almasiwuyeealan saduwuro tayiro səmo kasta-a alamdu-a curo nanrashidu sammayen yiddiye.

²⁹ Adəa dioro, kəla kənduwonju wulan dunoajidəyen məldəkke ngənəptəkki.

2

¹ Jiri juro nayi-a am bərni Lawudikiyaye-a am ngaltema turuiyende-aro məldəkkidəro nonuwiya, raakko.

² Məldunidə karwunja duno cuwando, kəlanja ye curo kərawoyen kəlja, koro arsiyi tərəm nodu tabbatte yea najaaro, ngainin asər Alaye asujai, wotte Almasiwu,

³ tilan arsiyi nanrashiduyē-a nodu Alayē-a samma gəraadadə.

⁴ Adəa wuldunidə bare wunduma nayia mana kəjin jambanjanni.

⁵ Wudə tiyilan nandon gəni yaye, karwulan nayi-a rokko, naptundo sawiyada ye, Almasiwua gandon ngəlaro danuwwa yedəa rukke karwuni kəjjinə.

Kəndəgai bərin Almasiwulan

⁶ Adə nangaro, Kəmande Isa Almasiwua kasadduwwadə, tilan dəgaiwo,

⁷ nayiro alamnjaanadə gai, tilan fərdundo gənanowo dunoadənowo, karwundo curo kambərsēyen kibbajo, koro juro Alaa wusenowo.

⁸ Hangal gənanowo, bare wunduma kəla ada ambe so, kənduwowa dunia adəyē soyen nayia nanrashidu adamgənayē-a mana bowuyē-alan jambanjanni, koro adə kəla Almasiwuyen gəni.

⁹ Awoa naptu Alayē nga tiyi Almasiwuyen kərga,

¹⁰ koro ti Almasiwudə nayia cappo njasambəra, tima fuwuma kəla kərmai so, kənduwo so sammayedə wo.

¹¹ Tilan nayi yea kəjanjana, kaja mukko kamben gəni, kaja Almasiwuyen halnde biwuyēa cattuluwulan tədəna.

¹² Kasalalan ti-a rokko nayia sittərangera, koro ti-a rokko roaro ciyew, kənduwo Alayē tia karmolan cəsangənədəa mərsanuwwa nangaro.

¹³ Nayi biwuwa-a kəjanambu tiyindoye-a nangaro nuwwadə, Ala nayia ti-a rokko roaro kalannjane biwuwande sammaa gawuryeno.

¹⁴ Kakkadu kasuyē wadawanju-a kallo andia wasanədəa cinjē kəska karmoyero jajiye baworo kido.

¹⁵ Ngainin fuwuwudə-a kənduwowadə-aa rinjē nangu fanjane kəskadəlan kəlanjan kənnasar kiwando.

¹⁶ Adə nangaro bare wunduma nayia kəla awo buwi so, yawi so, bi lamar ngəməriyē, bi kəndawu bərinmi, bi yim tustuyen sharanjanni.

¹⁷ Awo ani kaudi awowa fuwun isaidəyē bas, amma jiredə tima Almasiwudə wo.

¹⁸ Bare am duwon rokurambu kattuwuyē jagaima so, malaiyawaro ambəccagaima so, kuronja wuwuljaima so, hangalnja adamgənayē faida bawoa carayima sodə mukowando cattuluwunni.

¹⁹ Tayidə Almasiwu fuwuma tiyiyədəro kəldagane dasaanni. Tilan tiyi sərəmdə jarnju-a kuwunju-ayen ngəlaro kəldi, koro Ala tia cakke wuraji.

²⁰ Almasiwu-a rokko kənduwowa dunia adəyero nuwwadə, awiro gəle dunia adən dəgawi gairo wadanjū gawidə?

²¹ «Bare ngonəmmi! Bare tambəmmi! Bare lenəmmi!»

²² Wada ani samma awowa faidadane faccagaidəa wuja, tayidə wada-a alamdu-a kambe.

²³ Jiremaro wada ani adin kambe so, rokuranambu so, tiyiro jaulan kistuwu solan alamanja nanrashiduyea, amma faidanja mɛradu tiyiye daptuwuye sulat bawo.

3

Kɛndɛgai bɛrin lunowo!

¹ Adɛ nangaro, Almasiwu-a rokko cinuwwadɛ, awowa sameye na Almasiwu kɛmboram Alayen napɛnadɛa manowo!

² Awowa dunia adɛyero gɛni, awowa sameyero karwu yakkowo.

³ Awoa nuwwa, koro rondo ye Almasiwu-a rokko na Alayen gɛraada.

⁴ Sa Almasiwu tima rondo jireyedɛ fɛlediyiya, daji nayi ye darajaalan ti-a rokko fɛleduwi.

⁵ Adɛ nangaro hal dunia adɛye nayin dɛgana sammaa yejowo: kɛnjɛna so, tayirnambu so, mangar diwi so, niadiwi so, arsiyi luwaptu, wotte sɛnɛm ga so.

⁶ Awo ani nangaro gɛrgadu Alaye ganambuwa cuwandi,

⁷ koro nayi ye kɛndɛgai jiri adɛgai calan sa curonjan dɛgawwadɛn kiduw.

⁸ Amma kɛrma nayi gɛrgadu so, hangalsango so, awo diwi so, radu so, manakuttu cindoye so sammaa wanowo.

⁹ Bare kamandoro kattuwu kamgɛwwi, dalilnjudɛ kɛndɛgaido cayedɛa kɛndonjun kundeno wanuwe

¹⁰ kɛndɛgai bɛrindɛa lunuwwa, naptu duwon nodulan kɛla camuno Alaktumanjuyen bɛrinno waljidɛ.

¹¹ Almasiwulan yaudi bi yaudi gɛni bawo, kajaada bi jɛmbɛlɛm bawo, sikudo so, kam kɛla kadɛnni so, kɛrea so, kambe so bawo, amma Almasiwudɛ tima awi yaye, koro awin yaye wo.

¹² Adɛ nangaro, nayi duwon am mumin-a njaraana-a Ala kɛrenjanadɛ, kanjimari so, nanngɛla so, rokuranambu so, nanlewa so, kanadi so lunowo.

¹³ Wundundo yaye kamanjuro necco. Kam laa sonju kɛla kamanjuyen cɛdanaa, gawurjo. Kɛmande nayia gawurnjanadɛ gai, nayi ye ngai dewo.

¹⁴ Kɛla awo ani sammayen kɛrawo lunowo, tima tayi sammaa kalkallo kɛljo.

¹⁵ Ala nayi yea tiyi falnin* nanlewaro bowonjanadɛ gai, nanlewa Almasiwuye karwundoa cunodo. Koro sawi yaye Alaa wusenowo.

¹⁶ Mana Almasiwuye curo karwundayen ngɛwuro dɛga. Wundu yaye nanrashidu samman kamanjua alamjo, sɛmonju kasso. Jawura so, aiya so, njungoro Ruhuye so karwundon serraro Alaro yegɛnowo.

¹⁷ Awi diwi yaye, manan bi kɛndon, awo sammaa cu Kɛmande Isayen dewo, tiyen Ala Bawadɛa wusenowo.

Kɛndɛgai bɛrin muminnaye

¹⁸ Kamuwa, kwawandoa gaiwo, fuwu Kɛmandeyen jussɛnadɛ gai.

¹⁹ Kwawa, kamuwandoa rawowo, bare tayiro nanjau fɛlegɛwwi.

²⁰ Yalla, awin yaye mana bawando-a yando-aa gaiwo, adɛma awo Kɛmande ardijɛnadɛ wo.

²¹ Bawawa, bare hangal tadawandoye sanguwwi, bare karwunja bannadɛnni.

²² Kareawa, awo samman kɛmawando dunia adɛyɛa gaiwo, sa njarui runjun nayia njarawo nangaro gɛni, amma karwu tiloan Kɛmandɛa riduaro dewo.

²³ Kida fi diwi yaye, ambo gɛni, Kɛmande gairo karwu ngɛlan dewo.

²⁴ Nonowo, mukko Kɛmandeyen warasadɛa mukowaro fanduwi, Almasiwu Kɛmadɛmaro kida yidduwi nangaro.

²⁵ Awoa kam diwi cɛdimadɛ, tiro nandiwinjudɛa kalakciyi, koro Ala amba gayirji-wawo.

4

¹ Kɛmawa, kɛreawandoa jawal kalkal jireyen taiwo, nayi ye Kɛma samelan tawwadɛa tangowo.

Gala daryeye

² Moduwalan neddowo, tilan Alaa wusenuwiaro faadaro dɛgaiwo.

³ Koro andi yero moduwa sadowo, Ala kawurinju nangaro andiro cinna kasaa, asɛr Almasiwuye wulliyo, asɛr duwon ti nangaro koson dɛgakkɛnadɛ,

⁴ jiri wajimsɛgɛnadɛ gairo tia isanogɛkkoro.

* 3:15 3.15 tiyi falnin - Jama Isaa gawu.

⁵ Dawu am Isaa gawu gəniyen kəndəgai nanrashiduye dewo, dama fanduwwa fin yaye faidadənowo.

⁶ Manando sawi yaye serraro waljo, alama kəmbo mandanjua gai, jaawu jussəna kam fi yayero njoro nonoworo.

Lewa daryeye

⁷ Tikikus, kəraminde jauro rayiyena ye, kidama Kəmandeye amanna ye, sawande kidaye yedə lawar wua wusəna sammaa nayiro njadi.

⁸ Adəma nangaro nayiro naptunde wulnjaa, karwundoro duno coro tia juwanja-gakkəna.

⁹ Koro Onesim, kəraminde amanna ye, jauro rayiyena ye, amndoye faldə ye tia cadduwi. Awo na adən wakkaji sammaa wulnjagai.

¹⁰ Aristarkus sawani kosoyedə nayia lewanjai. Markus awanrawagəna Barnabassedə ye lewanjai, kam caman kəlanjun nayiro mananjaanadə, nandoro isia, tia ngəlaro kapkənowo.

¹¹ Isa kam tiro Justus canidə ye lewanjai. Curo yaudiya Isaa gawuro waljanayen tayi runjama sawawani kida nodo bargaa Alaye wo, koro roni isabojaana.

¹² Abafaras, kamndo fal, kidama Isa Almasiwuyedə, lewanjai. Sawi yaye moduwanjun nayi nangaro məldi, rawo Alaye samman dunoaro kalkallo danoworo.

¹³ Awoa nayi-a am bəрни Lawudikiyaye-a Hirafolisise-a nangaro ngənəptiro tia shedanəkki.

¹⁴ Luka lowotor rayiyenadə lewanjai, Dimas ye ngai.

¹⁵ Kəramiya Lawudikiyalan dasaanadəa lewanowo, Ya Nimfa-a jama Isaa gawu fannjun captaidə-aa lewanowo.

¹⁶ Wotiya adəa dawundon kərajaiya, yakkowo dawu jama Isaa gawu Lawudikiyaye yen kəraja, koro nayi ye wotiya Lawudikiyayedəa dawundon kəranowo.

¹⁷ Akifus yero: «Kida Kəmande njinadəro hangal gənane tumogəne!» wulgənowo.

¹⁸ Wuma Bulus lewa adəa mukkonilan ruwuyekko. Wu koson dəgakkənadəa tansowo. Ser Alaye nayilan dəga!

1 TASALONIKAWU

Wotiya kəntiloye Bulusse jama Isaa gawu bəрни Tasalonikayero ruwujəgənədə Badiduram

Bulus, ti kəngayam Isa Almasiwuye, wotiya adəa jama Isaa gawu bəрни Tasalonikayero alama saa findi gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeyeno. Tasalonikawudə jama Isaa gawu bəрин nangaro, Bulus tayi-a rokko sa ganaro napkeno. Amma yaudiya laa hangalsango casange tia duyeranniya, nadəa kolje bəlawə laayen koje bəрни Korintiyero leyeno. Tasalonikawudə bone casai nangaro, tayiro duno coro, koro bare karwunja kamdənniro, Bulus tayiro kəla awo ngəlaro asujanniyen ruwuyeyeno, masammanno kəla kənde Isa Almasiwuye-a yim Kəmaye-ayen.

Wotiya kəntiloye Bulusse jama Isaa gawu bəрни Tasalonikayero ruwujəgənədə

Lewa

¹ Andima Bulus-a Silas-a Timoti-adə jama Ala Bawadə-a Kəma Isa Almasiwudə-aye bəрни Tasalonikayen dasaanasodəro: Ser-a nanlewa-a nayilan dəga!

Alaa wusedu

² Sawi yaye nayi samma nangaro Alaa wuseniye, koro curo moduwandeyen kəla nayiyen Alaa koriye.

³ Adəgaima dadu baworo fuwu Ala Bawandeyen kidando kambərseye-a ngənəptundo kərawoye-a Kəmande Isa Almasiwulan təmando dama bawoa-a tangiye.

⁴ Kəramiya Ala jauru njaraanaso, tima nayia kərenjaro noniyena,

⁵ dalilnjudə kawurinde kəji mana ciye runjun gəni, kənduwo-a Ruhu Alaye-a tartip-an nandoro isəna nangaro, jiri kəndəgai dawundon nayi nangaro diyenadəa nonuwwadə gai.

⁶ Nayi ye halnde-a hal Kəmaye-aa gawuro walyew, bone kada jauru yawwa yaye, karwukəji Ruhu Alayen tuwandənədən kawuridəa mukko yindin kimowuw.

⁷ Adə nangaro jama Isaa gawu lardu Makidoniya-a Akaya-ayen dasaana sammaro misallo walyew.

⁸ Adəgaima mana Kəmaye nandoyen tatardəna, lardu Makidoniya-a Akaya-aye runjaro gəni, ndaran yaye Alalan kambərsəndo nowadaro walje, har mərədunde awo laa wulduye baworo walyeno.

⁹ Tayi kəlanja lawar kəlanden jiri nandon samowuwwadəa wuljai, jiri nayi gumkiya ga kolluwe jawal Alayero ngawuwe wolodiya Ala Kəndəgaima-a Jirema-ayero walluwwa,

¹⁰ koro Tadanju Isaye kəndenju samelan gurenuwidəa wuljai, ti duwon Ala tia karmolan cəsangəna andia ajawu Alaye isidəro* samoyidə.

2

Kida Bulusse bəрни Tasalonikayen

¹ Kəramiya, nayi kəlando kəndende nandoro bowuro waljənniro nonuwwa.

² Calan bəрни Filibiyen bone yaiye jauru kuttu andiro fəlesaana yaye, nonuwwadə gai, Ala banasagane ridu bawoaro tagariri ngəwu sasakkənason kawurinjū kəji nayiro wulngeyeraiye.

³ Awoa galgaldandedə awo laa yeskada, bi tayirnambu, bi jambayen isənni,

⁴ amma Ala mərsasane mukkonero kida kawuri kəji wulduye cakkənədə gai, ardiya kambe gəni, ardiya Alaye madaro wulliye, ti duwon karwunde jarapcidə.

⁵ Nonuwwadə gai, ngaltema mana jajaktuyen bi awo mangarduyen nandoro isiyende, Aladə tima sheda wo.

⁶ Daraja na amben maniyende, bi nandon, bi na am gadeyen.

⁷ Andi kəngayamba Almasiwuyedə, kənduwo adə nanden mbeji, amma cuju adəyero dawundon rokura bawoaro walliyena. Jiri ya tadawanju cəriwidə gai,

⁸ nayiro kisngeyeraiye. Aaa, nayia jaumaro njarayiyena nangaro, nayiro kawuri kəji Alaye runju gəni, har rondema njadiyeya, rayiyena.

* 1:10 1.10 ajawu Alaye isidə - Kiyama.

⁹ Kɛramiya, kidande-a ngɛnɛptunde-aa labudda tanguwi: Kawuri kɛji Alaye nayiro wulnjagaiye duwon, bune-a kausu-aro kida kidiye bare wundundomaro kurwowu gɛnagɛiyendero.

¹⁰ Nayidɛ shedawu, Ala ye ngai, nantayir-a jire-a taldu bawo-aro dawu nayi Isaa gawuyen kɛndɛgai diyena.

¹¹ Nonuwwadɛ gai, jiri bawo tadawanjuro kissiyidɛ gai,

¹² andi ye wundundo yayea lowoniye karwundoro duno yiye, koro rindaniye kɛndɛgai fuwu Alayen jussɛna dewo yeiye, ti duwon nayia nodonju bargaa-a darajanju-aro ngaworo bowonjanadɛ.

Mana Alaye mowo-a wadu-a

¹³ Adɛma nangaro dadu baworo Alaa wuseniye, sa mana Alaye wulnjagaiyenadɛa mowuwwadɛn, tia mana kambe gai gɛni, mana Alaye gai kimowuw: Tima jiremaro mana Alayidɛ wo, koro curo karwu nayi Isaa gawuyen kidanju cadi.

¹⁴ Nayidɛ, kɛramiya, jama Alaye Isa Almasiwua gawu cidi Yahudiyayen dasaanadɛ gairo walyew, dalilnjudɛ kuttu duwon tayi na yaudiyyayen casanadɛa nayi ye mukko amndoyen yawwa.

¹⁵ Tayi yaudiya Kɛma Isa-a nawiya-aa ceyɛsɛnadɛ andi yea jairo basarsɛra. Awo Ala cɛraanaa cadiwawo, kɛladowa am sammaye.

¹⁶ Kɛrdiyaro njɛkkawo cawandoro mana yiddiyedɛa andiro damsagai. Adɛ nangaro, biwuwanja dama baworo na kojɛnaro cadi duwon, daryerambo Ala tayiro ajawunju fɛleyeyeno.

Bulus jama bɛrni Tasalonikayea kuroro mɛradunju

¹⁷ Andidɛ, kɛramiya, kawu ganaro karwulan gɛni, tiyilan nayi-a faidiyena. Turuiyewawo yaye, mɛradu jaumaro sadane sim-a sim-alan nayia kuroro kirayiye.

¹⁸ Nandoro kɛnsiɛro kirayiye, wu Bulusdɛ falla kojɛnaro kɛnsiɛro ciyekko, amma Yiwulis andiro damseyera.

¹⁹ Yim Kɛma Isa walde isiya, awi gɛle fuwunjun tɛmandɛ-a karwukɛjinde-a awonde awulo boye-a wo? Nayima, gɛna?

²⁰ Aaa, nayima darajande ye, karwukɛjinde ye wo!

3

¹ Adɛma nangaro, kanadinyewaworo walyenniya, runde bɛrni Atinayen napturo ngɛlaro ruiye

² nayiro kambɛrsendon duno-a kowori-a njoro Timoti ti duwon kɛraminde ye, kidama Alaye andi-a rokko kawuri kɛji Almasiwuyɛ wulji yedɛa nandoro juwagɛiyɛ,

³ bare wundundoma basari ani nangaro hangalnju cijɛnniro. Ai, nayi kɛlando Ala andia awo aniro kadarsaanaro nonuwwa.

⁴ Andi nayi-a rokko duwon, nayiro burwoman bone ani andia sawandidɛa wulngeyeraiye. Ngaima wakkayeno, nonuwwadɛ gai.

⁵ Adɛma nangaro, kanadinɛkkiwaworo walyenniya, Timotia nandoro lawar kɛla kambɛrsendoyen fanduro juwayeyekko, bare Jaraptumadɛ nanga laan nayia jaramnjane ngɛnɛptundedɛ bowuro waljɛnniro.

Timotiye Bulusso lawar kudo

⁶ Amma Timoti nandon kɛrma nandero ise lawar kɛji kɛla kambɛrsendo-a kɛrawondo-ayen kiwudo. Koro andiro sawiso karwu kɛjiaro tansawe andia kuroro raawwa yeno, andi ye nayia kuroro rayiyenadɛ gai.

⁷ Adɛma nangaro, kɛramiya, curo kuttunde-a basarinde-ayen kambɛrsendodɛ cakke karwunde duno kiwando.

⁸ Kɛrma nangadɛmbo dɛgaiye, Kɛmalan dunoaro danuwi nangaro.

⁹ Karwukɛjinde dama bawo fuwu Alayen kɛlandon fanniyedɛ, ndayin gɛle Alaa wuseniye?

¹⁰ Bune-a kausu-aro dama baworo moduwa diye, nayia sim-a sim-alan njaruiyo awo kambɛrsendon maujɛnadɛa yirgaiyoro.

¹¹ Ala Bawande kɛlanju-a Kɛmandɛ Isa-a jawal nandoro kɛnsioye andiro fɛlesaa!

¹² Kɛmandɛ cakko kɛrawondo kattendo yen, am samma yero ngɛwuro tɛrga, jiri kɛrawonde ye nayi nangaro ngɛwuro tɛrgaanadɛ gai.

¹³ Karwundo yea cakko yim Kɛma Isa muminnanju samma-a rokko walde isiya, fuwu Ala Bawandeyen tayir-a biwu bawo-aro waljo! Amin.

4

Kəndəgai tayir

¹ Daryerambo, kərəmiya, nayiro jiri ardiya Alaye madaro kəndəgai diwidəa alam-geyeraiye, koro ngai diwi. Kərma nayia njaworiye, Kəma Isa nangaro lowonjaiye, cayemaa kojənaro dewo!

² Awoa wada nayiro Kəma Isayen njadiyenadəa nonuwwa.

³ Awo Ala cəraanadə, tima tayirro waldundo wo. Adə nangaro kənjəna dio kollowo.

⁴ Wundundo yaye nantayir-a daraja-alan tiyinju riwo nojo,

⁵ mangar diwilan gəni, kərđiya duwon Alaa nojannidə gai.

⁶ Bare wunduma kəraminjua kəla awo adəyen jambəjənni bi amannju juwunni, dalilnjudə Kəmadə am jiri ania cadimaro ajawu gənajiyi nangaro, nayiro burwoman wulnjagaiye səmondo kassiyenadə gai.

⁷ Awoa Ala tayirambun gəni, nantayirnin dəgaro andia bowosera.

⁸ Adəma nangaro wundu duwon alamdu adəa wəjimadə kamba gəni, Alaa waji, ti duwon Ruhunju nayiro njadənadə.

⁹ Kəla kərəmiyaa rawoyen mərədundo awo laa nayiro ruwuduwyue bawo, dalilnjudə Ala kəlanju nayia kamandoa raworo alamnjana nangaro.

¹⁰ Kərəmiya samma lardu Makidoniya ngayea raawwa, diye! Amma kərəmiya, nayia lowonjaiye, cayemaa kojənaro dewo!

¹¹ Nia ngonowo naptu nanlewaye manowo, awowa kaandoro kiskənowo, mukkondon kida dewo, nayiro wada njadiyenadə gai.

¹² Ngainin fuwu am Isaa gawu gəniyen kəndəgai darajaa diwi, koro wundumaro njuttəgəwwawo.

Kənde Kəma Isaye

¹³ Kərəmiya, kəla am ro carəmbənayen nonuwiya, rayiye, bare am gade təmanja bawodə* gai karwundo kuttajənniro.

¹⁴ Isa nune karmolan cijənaro kasatkeiyea, ngainin walde isiya, Ala tayi Isaa gawu ro carəmbənadəa ti-a rokko cuwudidə yea kasaddiyena.

¹⁵ Mana Kəmayen adəa wulnjagaiye, andi duwon roa har kənde Kəmayero dəgəiyedə tayi ro carəmbənadəa burwoniyewawo.

¹⁶ Awoa Kəma kəlanju bowodu kənduwoye-a kowo malaiya kuraye-a nuktu kangadi Alaye-alan samelan jəpce tayi Almasiwua gawu sanunadə burwon cijai,

¹⁷ daji andi roa dəgəiyedəa tayi-a rokko curo fofouyen sadane Kəmadəa samelan kapkəiye. Adəgaima sawisoro Kəma-a rokko dəgəiye.

¹⁸ Adə nangaro mana anin karwu kamandoyero duno yowo!

5

Faadaro dəgəiyə!

¹ Kərəmiya, kəla sanju-a jamannju-ayen mərədundo awo laa nayiro ruwuduwyue bawo,

² dalilnjudə nayi kəlando yim Kəmayedə* alama barwu curo buneyen isi gai wakkajiro dam nonuwwa.

³ Sa amsoye: «Nanlewa-a səriwo-alan dəgəiyə!» cani duwon, daji sadəman, alama bone kənjambiye kamu curoa lejidə gai, siduwu laa tayia cuwandi, jawal kəlanja mowoye bawo.

⁴ Amma nayidə, kərəmiya, nayi curo duwuyen gəni duwon yim adə barwu gai yekkinndo bawolan isidə,

⁵ nayi samma tadawa nurre ye, kausuye ye. Andi† buneye ye gəni, duwuyeye ye gəni.

⁶ Adə nangaro bare kənəm diyende, am gadeso cadidə gai, amma faadaro dəgəiyə, dabbargadaro nammiyo!

⁷ Awoa am kənəm cadisodə bune kənəm cadi, koro am casane sagarandaisodə ye bune casane sagarandai.

⁸ Amma andi kausuyedə, dabbargadaro nammiyo, kambərse-a kərawo-aa sulwe gairo yakkiyo, təma njəkkawoyea jawa suye gairo yakkiyo!

⁹ Awoa Ala andia ajawuro kadarsaganni, amma Kəmande Isa Almasiwuyen njəkkawo fandiyo kadorsaana.

* **4:13 4.13** am gade təmanja bawo - Am duwon jawal Kəma Isaye jaannidə.

* **5:2 5.2** yim Kəmayedə - Kiyama.

† **5:5 5.5** andi - Jama duwon Bulus-a rokko jawal Kəma Isaye jaanadə.

¹⁰ Tima andi nangaro no. Ngaima walde isiya, faadaro dɛgaye yen kal, kɛnɛm diye yen kal, sawisoro ti-a rokko dɛgaye.

¹¹ Adɛma nangaro wundundo yaye karwu kamanjuyero duno co tayia dunoaro cɛdo, jiri diwidɛ gai.

Gala daryeye

¹² Kɛramiya, nayia njaworiye, am duwon kida dawundon cadi ye, kɛla Kɛmayen nayia njanodi ye, gala njadi yedɛro daraja yowo!

¹³ Kidanja nangaro kɛrawolan tayiro jaumaro bɛrsɛm yowo. Curondon nanlewan dɛgaiwo.

¹⁴ Kɛramiya, nayia lowonjaiye, sɛmo am lusur kida wajanasoyea kassowo, karwu am sakkadayero duno yowo, am duno ganaaro banagɛnowo, wundu yayero kanadiaro wallowo.

¹⁵ Hangal gɛnanowo bare wunduma kuttua kuttun cɛrɛmbɛnni, amma sawiso kamando-a kam gade-asoro awo ngɛladɛmaa njɛddoro manowo.

¹⁶ Sawiso karwundo kɛjji,

¹⁷ dadu baworo moduwa dewo,

¹⁸ awiso yayen Alaa wusenowo, adɛma awo Ala nayiro kɛla Isa Almasiwuyen cɛraanadɛ wo nangaro.

¹⁹ Bare Ruhu Alayero kida dapkɛwwi,

²⁰ bare mana nawinawiyea runuwwi,

²¹ amma awi yaye rijammowo, awo ngɛladɛa mukko yindin taiwo,

²² koro awo diwi fi yaye wanowo.

²³ Ala nanlewaye kɛlanju nayia tayir sɛrambo njado, koro har kɛnde Kɛma Isa Almasiwuyero ruhundo-a rondo-a tiyindo-a samma biwu bawoaro rojo!

²⁴ Ti nayia bowonjanadɛ amanna, koro adɛa cadi.

Lewa daryeye

²⁵ Kɛramiya, andi yero moduwa saddowo.

²⁶ Kɛramiya sammaa lewa kɛrawoyen lewanowo.

²⁷ Fuwu Kɛmandeyen nayiro wulnjagakki, wotiya adɛa kɛramiya ngaro kɛragɛnowo.

²⁸ Ser Kɛmande Isa Almasiwuye nayilan dɛga!

2 TASALONIKAWU

Wotiya kënyindiye Bulusse jama Isaa gawu bërni Tasalonikayero ruwujëgänadë Badiduram

Bulus, ti këngayam Isa Almasiwuyey, wotiyanju burwoyeya jama Isaa gawu bërni Tasalonikayero alama saa findi gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeyeno, koro wotiya adëa tayiro tussënni ngawo wotiyanju burwoyey ruwujëgänayen ruwuyeyeno. Tasalonikawudë kua yaye bone casai, koro awo kada këla kënde Isa Almasiwuyey-a yim Këmaye-ayen curo wotiyanju burwoyeyen asujanni nangaro, tayiro duno coro, koro bare karwunja kamdënni, Bulus tayiro ruwujeyi dole kawu kënde Isayedëro turu daryeyey-a kënde Mai Turumayey-a wakkaji yeno.

Wotiya kënyindiye Bulusse jama Isaa gawu bërni Tasalonikayero ruwujëgänadë

Lewa

¹ Andima Bulus-a Silas-a Timoti-adë jama Ala Bawande-a Këma Isa Almasiwudë-ayey bërni Tasalonikayen dasaanasodëro:

² Ala Bawandë-a Këma Isa Almasiwudë-a nayiro ser-a nanlewa-a njado!

Alaa wusedu

³ Këramiya, sawi yaye nayi nangaro Alaa wuseduro andiro wajimsaana, jiri jussënadë gai, dalilnjudë kambërsendo cayemaa kojënaro fuwu juwui, koro kërawo duwon wundundo yaye kamanjuro fëlejyidë ye tërgai nangaro.

⁴ Adëma nangaro andi këlandë na jama Isaa gawu gadegadesoyen nayi nangaro këla nettundo-a kambërsendo-a curo basari so, bone so yawi sammayen awulo buiye.

⁵ Awo adë ye shara Alayey jirero fëleji, ngainin këla awo aniyen Ala nayia martawaaro njade nodonju bargaarö ngawuwi. Jiremaro nayi ye nodonju bargaa nangaro bone yawwa.

⁶ Aladë jire: Am duwon nayiro kuttu fëlenjaanadëro kuttu fëlejyiyi,

⁷ koro nayi kuttu yawwadëro tustu njadi, andi yero ngai. Sa Këma Isa samelan malaiyawanju kënduwoa-a rokko ise duniaro fëlediyiya, adë wakkaji.

⁸ Dawu kannu cambiyen ise am Alaa nojanni-a am kawuri këji Këmandey Isayey jaanni-aro wowom gënajyiyi,

⁹ wowom duwon tëmmaro ceriwawo, na Këmandeyey-a dunonju darajaayey-an kuruwun.

¹⁰ Yim adën* isiya, muminnanju tiro daraja cadi ye, dawu am kasaccanama sammayen tiro ambëccagay ye, sheda këlanjun wulnjagaiyenadëa kasadduwwa nangaro.

¹¹ Adëma nangaro sawi yaye Alandeyey bowodunju mowo nayia martawaaro njadoro moduwa njaddiye, koro kënduwonjuyen mëradundo galjo nayia njasakko awowa ngëla so, kida kambërsëyey so sammaa deworo tia koriye.

¹² Adëgainin cu Këmandey Isayedë nayilan daraja cuwandi, nayi ye tilan fanduwii, këla ser Alandeyey-a Këma Isa Almasiwudë-ayey.

2

Mai Turuma

¹ Këramiya, këla kënde Këmandey Isa Almasiwuyey-a nanjun captundey-ayey nayia njaworiyey,

² bare këla ruhu, bi mana, bi wotiya laa nanden gairo ise yim Këmandeyedë* cädëna canidëyen hangalndo cijënni, bare karwundo ye kamdënni.

³ Bare wunduma jawal fiman nayia jambanjanji. Yimdë isiwawo, sai turu daryeyedë ise Mai Turuma siduwu kudomadë ye duniaro fëlediyiya duwon.

⁴ Tidë awi duwon am tiro Ala cani bi sujada caddidëa wajey tayi sammaa kojënarö këlanju jakaci, har curo Fado Alayen napce ti këlanjuma Aladë wo cëni.

⁵ Sa wu nayi-a rokko awo ania wulnjagakkënadëa ngessuwwa wa?

⁶ To, awo kërma tia röjënëdëa nonuwwa. Sai sanju kadardëna cëdiya duwon, duniaro fëlediyi.

* 1:10 1.10 yim adën - Kiyama.

* 2:2 2.2 yim Këmandeyedë - Kiyama.

⁷ Kənduwo asər tuɾuɣe adə kərma kidanju cədi, amma ti kərma tia rojənədə roji ngai duwon, har sai tia sənakciya.

⁸ Daji Mai Tuɾumadə duniaro fələdiyi, ti duwon Kəma Isa fudu cinjuyen tia sijiye daraja kəndenjuyen tia baworo cədidə.

⁹ Mai Tuɾuma kəla jiri Yiwulis kida cədiyen duniaro ise kənduwo so, alama so, awo ajabba kattuwuye so

¹⁰ jamba diwi jiri jiri so samma dawu am no cadisoɣen faidadi, dalilnjudə tayi jire duwon njəkkawo cuwudidəa rawo wajana nangaro.

¹¹ Adəma nangaro Ala tayiro jamba kənduwoa laa juwajiye kattuwudəa kasaccai,

¹² ngainin am duwon jiredəa kasatturo wajane awo jire gənədəa jaanamaso sammaro wowom gənajiji.

Kambərsendon dunoaro danowo!

¹³ Kəramiya Kəma juro njaraanaso, sawi yaye nayi nangaro Alaa wuseduro andiro wajimsaana, dalilnjudə Ala nayia tən badiduramnin njəkkawo fandoro kərenjana, njəkkawo duwon kida Ruhunju isatayirduwuye-a jire kasattuye-ayen tuwandidə.

¹⁴ Koro awo aniro daraja Kəmande Isa Almasiwuye fandoro Ala nayia kawuɾinde kəjiyen bowongera.

¹⁵ Adə nangaro, kəramiya, dunoaro danowo, awo nayiro alamnjagaiyenadəa mana ciye yen kal, wotiyandeye yen kal, ngəlaro ronowo!

¹⁶ Kəmande Isa Almasiwu kəlanju-a Ala Bawande ti duwon sernjuyen andia saraye karwundero har abadaro duno so, təma ngəla so cadənədə-a

¹⁷ karwundo yero duno cado kəndo ngəla-a mana ngəla-a ngason nayia dunoaro njado!

3

Andiro Alaa sakkorowo!

¹ Daryerambo, kəramiya, andiro Alaa sakkorowo, mana Kəmadəye ndararo yaye tatarduwo daraja cuwando, jiri dawundo yen wakkajənədə gai,

² koro Ala andia mukko kəlado-a kam diwi-asoyen samowo, am samma gəni kambərsenjaa wo nangaro.

³ Amma Kəmadə amanna, nayiro duno njade nayia Kəladodən* njarwi.

⁴ Wada nayiro njadiyenadəa kərma ye, fuwun ye gawiro Kəma nangaro mərsaniyena.

⁵ Kəmadə kərawo Alaye-a nettu Almasiwuye-aro karwundoa simojuwo!

Səmo kasta kəla nanlusurren

⁶ Kəramiya, cu Kəmande Isa Almasiwuyen wada njadiye, kərami duwon lusurro walje alamdu andilan fanduwwadəa ga wajimadə, jawalnjun luwowo!

⁷ Nayi kəlando jiri misalnde ga wajimnjanadəa nonuwwa, dalilnjudə sa dawundon dəgəiyenadən, lusurro walliyende,

⁸ bi kəmbo wundumaye dero buiyende, amma bune-a kausu-aro ngənəptiye kida diyena, bare wundundomaro kurwowuro walliyendero.

⁹ Kənduwo adəa taiyende nangaro gəni, amma nayiro misal gaye njoro awo ania kidiye.

¹⁰ Sa dawundon dəgəiyenadəman, wada adəa nayiro ngeiye: «Kam kida wajənamadə bare kəmbo juwunni!»

¹¹ Adə yaye dawundon am laa lusur kida cadiwawo, amma awowa bowuye jur cadi mbeji cani fanniyena.

¹² Am jiri aniro cu Kəma Isa Almasiwuyen wada yiye, naptu nanlewayen kida cado kəmbo kəlanjaye jawo!

¹³ Nayidə, kəramiya, bare ngəla dioro yimbaruwwi.

¹⁴ Kam laa awo wotiya adən wulliyenadəa jəgəiwawoa, tiro hangaldənowo, nangu fanjoro jawalnjun luwowo!

¹⁵ Amma bare tia wadumandoro ngonuwwi, kəramindo gai səmonju kassowo.

Lewa daryeye

¹⁶ Kəma Nanlewama kəlanjudə nayiro sawi yaye jiri fin yaye nanlewa njado! Kəmadə nayi samma-a rokko dəga!

¹⁷ Wuma Bulus lewa adəa mukkonilan ruwuyekko. Curo wotiyawani sammayen adəma ruwuni wo, ngaiman ruwunəkki.

¹⁸ Ser Kəmande Isa Almasiwuye nayi sammalan dəga!

* 3:3 3.3 Kəladodə - Yiwulis.

1 TIMOTI

Wotiya kəntiloye Bulusse Timotiro ruwujəgənədə Badiduram

Bulus, ti kəngayam Isa Almasiwuye, kosolan bəрни Romben alama saa fiakku bi fiakkun uwun gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen kərga. Kiluwunniya, lardu Makidoniayero leje Timoti kambərselan tadanju jireyedəro wotiya adəa ruwuyeyeno. Wotiya adə wotiyawa Bulus sawawanju kidayero ruwujəgənyə falnja, koro curonjun gala kəla jama Isaa gawuyen kistuwuye mbeji. Bulusse Timotiro bəрни Afisayelan napco, alamdu jireye curo kawuri kəjiyen tuwandidəa jamaro alamjuwo yeno.

Wotiya kəntiloye Bulusse Timotiro ruwujəgənədə

Lewa

¹ Wuma Bulus kam duwon wada Ala Njəkkayimandə-a Isa Almasiwu təmandə-ayen kəngayambo walləkkənədə

² Timoti curo kambərsəyən tadani jireyedəro: Ala Bawa-a Kəmande Isa Almasiwu-adə niro ser-a kanjimari-a nanlewa-a njado!

Səmo kasta kəla alamdu kattuwuyen

³ Sa lardu Makidoniayero lekkidən nia njuworəkkənədə gai, bəрни Afisayelan namme am laaro wada ye, bare alamdu gade cadənni,

⁴ bi nyari bowuye so, taye kaan kaarinne dadu bawo so jaanniro. Awo ani kida Alaye kambərselan isidə yayero kambiwu bowuye cawudi.

⁵ Wada adəye leduwuramnjudə tima kərawo duwon karwu tayir-a sariwu bawoa-a kambərsə nanmənafək bawoa-alan isidə wo.

⁶ Am laa jawal adəa koljane mana bowuyero ngasaana.

⁷ Maləmba Attaurayero waldu majaison, awo manajai ye, tabbaccagai yedəmaa nojanni.

⁸ Kam wadawa Attaurayelan ngəlaro faidadiya, Attauradə awo ngəlaro noniyena.

⁹ Adəgaima wadadəa jirewuro gəni kedo, amma am diwi diowu so, turuwu so, Alaa ga waduwu so, biuwu so, tayirnambuwu so, luwaptuwu so, am bawanja-a yanja-aa njejuwu so, kamceji so,

¹⁰ kənjərawu so, luttuwu so, kareaa sawurwu so, kattuwu so, aman bowu so, am gade alamdu jireye waduwu so sammaro kedoro noniyena.

¹¹ Alamdu jireye adə curo kawuri kəji darajaa Ala bargayen kərga, kawuri kəji duwon Ala mukkoniro cakkənədə wo.

Isəye biuwuwa njəkkawo

¹² Kəmande Isa Almasiwu ti duwon karwuniro duno cakkənədəa wusenəkki, dalilnjudə wua amannaro ngose kidamanjuro galasəna nangaro.

¹³ Wu calan Isaa bastuma ye, gawunjua basarduma ye, koro kam jau yaye, nodunambu-a kambərsenambu-alan ngai dikkəna nangaro kanjimari Alaye fandəkke,

¹⁴ Kəmande sernju tərəm wuro fəlesiyə, kambərsə-a kərawo-a Isa Almasiwulan dasaanədə yea kiwandəkko.

¹⁵ Mana adə awo mərsaduyə ye, kibbuo kasattuyə ye: Isa Almasiwu duniaro biuwuwa njəkkaworo kadio, koro curonjan wuma kuradə wo.

¹⁶ Akko dalil kanjimarinju wuro fəlesəgənədə: Isa Almasiwu wu biwuma kuradəlan kanadinju ci bawodəa misal gairo am duwon tia fuwun kasaccane ro sawisoye cawandidəro fəlejiyi.

¹⁷ Mai Sawisoma, təmmaro nuiwawo ye, turuiwawo yedə, ti duwon Ala tilodəro bərsəm-a daraja-a har abada abadinno tio! Amin.

¹⁸ Timoti tadani, kəla mana nawinawiye calan kəlanəmlan wuljanadəyən wada adəa mukkonəmbəo yakkəkkəna, manadəlan məldu ngəlan məldəne,

¹⁹ karwunəmdəa kambərsə-a sariwu bawoa-alan rone. Am laa awo ania wajane har kambərsənja sulat faida baworo walyeno.

²⁰ Curonjan Himenayus-a Aleksanda-a mbeji. Cəro bare gadero Alaa bassanniro tayia mukko Yiwulissero kekko.*

* **1:20 1.20** tayia mukko Yiwulissero kekko - Wotte har sai tənjaiyaro, jama Isaa gawuro kəlduwu tayiro amarjaganni.

2

Gala kala moduwāyen

¹ Burwo sallammin jama samma nangaro Alaa caworo, moduwa cado, lowoja, wusejaro tayia lowokki,

² koro maiya-a am kənduwoa samma-a nangaro Alaa caworo, naptu nanlewaye fandiyo, nannumin-a bərsəm-a sammalan dəgəiyoro.

³ Adə ngəla ye, fuwu Ala Njəkkayimandeyen awo ardiduye ye,

⁴ ti duwon am samma njəkkawo cawando, jire ye nojaro cəraanadə.

⁵ Awoa Aladə fal, katte Ala-a am-ayen solomadə ye fal, kamdə tima Isa Almasiwudə wo,

⁶ ti duwon am sammaa merujoro kəlanju cinadə. Adəma sheda sanju kalkallan isənadə wo,

⁷ koro adəma nangaro Ala wua mawoduma ye, kəngayam yero galaseno, kattuwo gəni, jire wulləkki, koro kəla kambərse-a jire-ayen maləm kərdiyaye yero galaseno.

⁸ Adə nangaro ndaran yaye kongwawa mukko tayir sapkadaa gərgadu bi kambiwu baworo moduwa cadiya, raakko.

⁹ Jiiri adəgainin kamuwa ye kajəmu candəna bərsəmgadaa kəlanja cəriwiaro luja, jawu so, kare dinarre so, mursam so, kajəmu jauru tamanna solan gəni,

¹⁰ amma kəndo ngəlalan, kamuwa tayi Ala ridawuro bayindanadə gai.

¹¹ Kamudə curo kənga sammayen kədək napco alamdu kəranjo.

¹² Kamudəro alamdu bi kongwaa nodo amargəkkəni, biya gəm napco.

¹³ Awoa Ala burwon Adamba alakkeno, daji Auwa yea alakkeno.

¹⁴ Koro Adamba gəni, kamudəmaa Yiwulis jambaje biwumaro walyeno.

¹⁵ Amma kambərse-a kərawo-a nantayir-alan kəlanju cəriwiaro fuwu juwuia, kənjambiyen njəkkawo cuwandi.

3

Fuwuma jama Isaa gawuyero walda

¹ Mana adə jauru kibbu: Kam laa fuwuma jama Isaa gawuyero walduro mayenoa, kida ngəla cəraana.

² Adə nangaro fuwumadə dole tilan awo waada baworo waljo, kwa kamu falle, kəla riwoma, kam hangalla, kəlanjuro kistuwuma, kusotto sosaduma, koro kam rakce amba alamjiro waljo.

³ Kənjama bi mukko kamboia gəni, kam rokura bawoaro waljo, nanlewan dəga. Bare kunguna rawomaro waljənni,

⁴ amma kam fannju ngəlaro cunodi ye, yallanju mananju fanjai ye, koro tiro daraja cadi yero waljo.

⁵ Kam fannjua nodo nojənnidə, jiiri fin gəle jama Alayedəro kissiyi?

⁶ Bare kamdə Isaa gama bərinno waljənni. Adə gənia, rokura tia cədane wowom Yiwulissero ngayi.

⁷ Koro dole am Isaa gawu gənisoye ngəlanju wuljairo waljo, bare diwinju wuljane kel Yiwulissero cukkurənni.

Banama jama Isaa gawuyero walda

⁸ Jiiri adəgainin banawudə ye dole darajaaro walja, bare mana yindiaro waljanni, bi kənjama, bi riwa cukkowona bomaro waljanni.

⁹ Adəgaima asər kambərseyedəa karwu sariwu bawoalan roja.

¹⁰ Amma burwon tayia rijapca, awima waada tayilan bawoa, daji kidanja banawuye cado.

¹¹ Jiiri adəgainin kamuwadə ye darajaaro walja, bare diwi am gadeye wuljanni, amma kəlanja cəriwo, koro awi yayen amannaro walja.

¹² Ti banamadə kam kamu fallaro waljo, koro yallanju-a fannju-a ngəlaro cunodiro waljo.

¹³ Adəgaima tayi duwon kidanja banawuye ngəlaro cadidə daraja ye cawandi, koro kambərsənja Isa Almasiwuyen jauru duno ye cuwandi.

Asər nanmuminne

¹⁴ Təmani nanəmbo tussənnin kəndeye mbeji, amma awo ania niro ruwunjəgəkkidə,

¹⁵ duwan isəkkəniro walyenoa, jiiri dole naptu am Alaye fannjuyen cadiyedəa nonəmi. Alaye fannjudə, tima jama Ala Kəndəgaimaye, wajila jireyedə wo.

¹⁶ Tabbat asər nanmuminnedə jauru kibbu:

*Ti Almasiwudə tiyilan bayindəna,
Ruhu Alaye ye ti jiremaro wuljəna,
malaiyawa ye tia caruna,
dawu jama kərdiyayen tia saccana ye,
dunia nğan tia kasaccana ye,
koro darajaalan tia samero camowona ye.*

4

Am laaye jawal kambəseyedəa koldu

¹ Ruhu Alaye farakko wuljəna, dunia daryejjiya, am laa jawal kambəseyedəa koljane karuwa jambamaso-a alamdu sedannasoye-a jagai.

² Tayidə mənəfəkka ye, kattuwu kamdawu ye, koro karwunja dangərlan balodəna gai.*

³ Niya dio-a kəmbo laa bo-a ambo dapcagai, kəmbo duwon Ala kambəsewu jire nojanama wusejaiaro camoworo alakcənədə.

⁴ Adəgaima awo Ala alakcəna samma ngəla, koro awima waduye bawo, kam Alaa wusejialan cəmoiyə,

⁵ mana Alaye-a moduwa-ayen awo samma tayirro walji nangaro.

Kidama ngəla Isa Almasiwuye

⁶ Awo ania kəramiyadəro isanogəmiya, kidama ngəla Isa Almasiwuyero walləmi, kidama duwon mana kambəseye-a alamdu jireye jəgana-aa ngəlaro kəranjənədə.

⁷ Nyari bowuye faida bawoa wane, kəlanəmba nanmuminnin alamme!

⁸ Tiyi sangodə faidanju ganama, amma nanmumində awi yayen jauru faidaa, dalilnjudə kərmama yen kal, ro sawisoye yen kal, tabbat riwanju fandəmi nangaro.

⁹ Mana adə awo mərsaduye ye, kibbuo kasattuye ye:

¹⁰ Dalil ngənəptundeye ye, mældundeye yedə, tima Ala Kəndəgaimalan təmandea, ti duwon Njəkkayima am sammaye, masammanno am tia kasaccanamədə.

¹¹ Awo aniye kəlan wada ye, alamme!

¹² Bare wunduma nanjaironəm nangaro rudu fəlenjəgənni, amma am Isaa kasat-tuwudəro manalan, hallan, kərawolan, kambərselan, nantayirlan misallo walle.

¹³ Kawu waldəkke isəkkiri, jamaro kitawu Alaye kəraduwu-a kowəri njo-a alamdu-aro ngəlaro kiskəne.

¹⁴ Bare kənjo serre karwunəmlan dəganədəa ngeşəmmi, kənjo duwon amwurawa nawinawi cade mukkonja kəlanəmbo gənajagane mowommada.

¹⁵ Awo ania jauru de ngənəptəne, ngainin am samma fuwu bonəmdəa federo carui.

¹⁶ Kəlanəm-a alamdunəm-aro hangal gənane, bare tayia kolləmmi. Awo ania dimiya, kəlanəm-a am nia kəranjaiso-aa yikkagəmi.

5

Gala kəla kamuwa kwa faccaanaayen

¹ Bare kiaro yikkadəmmi, bawanəm gai karwunjuro duno yakke, jairowa yea yanəmgənaso gairo tai,

² kəmurjowa yea yanəm gairo tai, ferowa yea nantayir sammalan yanəmgənaso gairo tai.

³ Kamuwa kwa faccaanaa jireyero kiskəne.

⁴ Amma kamu kwa faccəgənaa laa tadawa bi diwuwa cədanaa, burwo sallammın kəla am fannjayen Ala rida cəro tayiro kissaa, adə fuwu Alayen awo ardiduye.

⁵ Kamu kwa faccəgənaa jiremaro banama cədannidə təmanju Alaro cakkəna, koro bune-a kausu-a dadu baworo tia moduwa-a lowo-alan cuwori.

⁶ Amma kamu kwa faccəgənaa duwon naptunjun kəji fanda kəlanjuyə majimadə, tidə ronjua yaye, nuna.

⁷ Awo aniye kəlan tayiro wada ye, bare awo waada tayilan tuwandənni.

⁸ Kam laa amnjuro masammanno am fannjuyero kissiyawowa, kambərsədəa angərje kam Alaa kasaccənnimaa nandiwin kojəna.

⁹ Kəla kakkadu kamuwa kwa faccaanaayədən cu kamu hal adə gaiye runju ruwune: Ti kamu kərwunju firakku najəgəna ye, kwanju roalan amannju juwunni ye,

* 4:2 4.2 karwunja dangərlan balodəna gai - Naptu kuttu karwunjaye nangaro, rakkane gadero jire-a jirenambu-a gayirjaiwawo.

¹⁰ koro amso ngəlanju wuljai, maananjudə yallanjua ngəlaro isawurajəgəna ye, kusottowaa sosajəna ye, si muminnayedəa tuljəna ye, amsoro curo jəktunjayen banajəgəna ye, koro kəndo ngəla jiri fi yayea dioro kəlanju cakkəna.

¹¹ Amma bare kəla kakkadu kamuwa kwa faccaanaayedən cu kamuwa dawu dunonjayen dasaanayedəa ruwunəmmi, dalilnjudə mangarnja diwi cijiya, Almasiwua koljane niya dio majane

¹² amannja burwon ndəpcanadəa kamjana nangaro wowom Alaye tayia cə dai.

¹³ Sa adə yen lawuro waljai ye, fado fadoro lejai ye. Adəmaa kojənaro kalala bowuyə cade awo tayia casakkənriro ngasayi, koro awo tayiro wulduro candənnidəa wuljai.

¹⁴ Adəma nangaro kamuwa duwon kwa faccaanaa dawu dunonjayen dasaanadə niya cade yalla casambe fannjaro ngəlaro kissagaiya, raakko. Ngainin Kəladodə dama awo laa diwi wulduyə cuwandiawo.

¹⁵ Curonjan laa jawallan caluwe kərma Yiwulissa gawuro waljana mbeji.

¹⁶ Kamu Isaa gama laa curo kəramiyanjuyen kamuwa kwa faccaanaa cədanaa, tayia banajuwo. Bare kurwowudəa jama Isaa gawuro koljəgənni, amma jama Isaa gawudə kamuwa kwa faccaanaa jiremaro banama cadannidəa banajaa.

Kəla amwurawa jama Isaa gawuyen

¹⁷ Amwurawa jamadəa ngəlaro canodidəro daraja kawakyindi tio, masammanno tayi duwon jauru kida mawodu-a alamdu-ayero ngənəptaidə.

¹⁸ Awoa kitawuyə ngai wulje: «Bare dalo wastu cədi duwon cinjuro cambu yakkəmmi,»[†] koro: «Kidamaro ngənəwuramnju wajjircəgəna,»[‡] cənaa.

¹⁹ Shedawu yindi bi yakku awo fal wuljaiyen gənia, bare ngadar kəla amwurawayen kasaddəmmi.

²⁰ Tayi duwon biwu cadimasodəro fuwu jama sammayen yikkade, tayi gapcanadə rijaro.

²¹ Fuwu Ala-a Isa Almasiwu-a malaiyawa kərejənadə-ayen niro wada njikki, gayirdu baworo awo ania gai, bare awima curo kangurnoyen dimmi.

²² Bare gannəme mukko kəla ambero gəna gəna tayia amwurawaro galanəmmi, bare ambo kəldəgəme biwu dimmi, kəlanəmba nantayirnin rone.

²³ Bare gadero ingi runju yammi, diben ye gana yai, curonəm-a mořimorinəm-a nangaro.

²⁴ Am laasoye biwunja federo fəledane tayia na sharayero leduro burwojai, amma am laasoye biwunja ngawonja jagai.

²⁵ Jiri adəgainin kəndo ngəla ngəla federo fəledai, koro tayi kərma fəledaiwawodəma ye rakcane tussənaro gəradaiwawo.

6

Kəla kəreawa-a kəmwənanja-ayen

¹ Kəreawa samma kəmwənanjaa darajaaro ngoja, bare am cu Alaye-a alamdundədə-a bassanniro.

² Kəreawa duwon kəmwənanja Isaa gawudə bare tayi kəramiya nangaro tayiro daraja njo koljanni, cuju adəyero tayiro kida jauru ngəlaro caddo, dalilnjudə am kidanjan riwa cawandidə kəramiya kərawowu nangaro. Awo ania alamme, jamadəye karwunjaro duno ye!

Kəla alamdu kattuwuyə-a arsiyi jireye-ayen

³ Kam mana jireye Kəmande Isa Almasiwuyə-a alamdu nanmuminne-a waje alamdu gade cədimadə,

⁴ tidə rokurama awima asujiwawo. Mangar diwi gasiptu-a kambiwu kəla kalmawayen dio-aye tilan kərga. Awo ani ye nandəri so, lawala so, lanña so, sarıwu nankəladoye so,

⁵ koro kambiwu ceriwawo dawu jirenambuwu hangal yeskadaayero cuwudi. Am ani Alaa gadəa jawal arsiyi dioyero ngojana.

⁶ Amma Alaa ga-a mangar bawoan naptu-adə, tima arsiyi kura wo.

⁷ Awoa awima duniaro kudiyyende, koro awima ngoniyə tuluwiyyewawo.

⁸ Adə yaye kəmbo-a kajəmu-a taiyena, adəma andia sadəna.

⁹ Amma am gariwuro waldu majaimasodə jarapta kel gai-a mangar diwi kəla bawoa gade kada-aro casukkuri. Daji awo ani ye tayia cadane təgəmba faccagai.

¹⁰ Adəgaima kunguna rawodə tima fərdu awo diwi diwi jiri fiye yaye wo. Am laaso mangar adəlan jawal kambərseyedəa koljane karwunjaa kuttu kadan jayera.

Gala daryeye

¹¹ Amma nidə, kam Alaye, awo ania wane, jire-a nanmumin-a kambərse-a kərawo-a nettu-a rokuranambu-a mane!

¹² Məldu ngəla kambərseyedəlan məldəne, ro sawisoye duwon Ala tiro bowonjəna ye, ti nangaro fuwu shedawu ngəwuyen sheda ngəla dimma yedəa ngəlaro tai.

¹³ Fuwu Ala awi yayero ro njoma-a Isa Almasiwu Buntus Bilatusso ngəlaro sheda cəddəna-ayen wada njikki,

¹⁴ awima waada bawo bi sariwu bawoaro har yim Kəmande Isa Almasiwu fəlediyidəro awo adəa rone.

¹⁵ Fəleduwunjudə, Ala cakke sanju kalkallan wakkaji. Aladə ti runju tok Mai Kura bargaa wo, Mai maiyaye, koro Kəma kəməwaye.

¹⁶ Ti tilonjuma nuiwawo, curo nur laa kam fima rakce kərənjiwawoyen kərga, wunduma ngalte tia curunni, koro rakce tia curuiwawo. Daraja-a kənduwo sawisoye-a kaanju! Amin.

¹⁷ Gariwuwa dunia adəyero wada ye, bare rokura cadənni bi arsiyi duniaye tabbat bawoaro təma casakkənni, amma Alaro təmanja casakko, ti duwon kəji kəlandeyero awisoa andiro sadimadə.

¹⁸ Wada ye, awo ngəla cado, kəndo ngəlan arsiyiwuro walja, koro jaija-a kəre-aro walja.

¹⁹ Adəgainin ro jireyedəa cawandoro arsiyi ngəla kəlanjaro ajaram kibbu dunia fuwuyero capcagai.

²⁰ Timoti, awo Ala mukkonəmbo cakkənədəa rone, bare mana faida bawoa so, kambiwu kattuwuye tiro ilmu cani so dimmi,

²¹ ilmu kattuwuye duwon am laaso jaane jawal kambərseyea koljanadə.
Ser Alaye nayilan dəga!

2 TIMOTI

Wotiya kënyindiye Bulusse Timotiro ruwujəgənədə Badiduram

Bulus, ti këngayam Isa Almasiwuye, nangadembo kosolan bërni Romben kərga duwon, wotiya adəa Timoti kambərselan tadanju jireyedəro tussənni ngawo wotiyanju burwoye ruwujənayen ruwuyeyeno. Wotiya adə wotiyawa kosolan ruwujənayə falnja, koro wotiyawa sawawanju kidayero ruwujəgənaye falnja. Bulus tussiwawo nuiri nojəna nangaro, Timotiro curo awi yayen kəlanju cəriwo, bone njalan necco, kida kawuri kəji mawodumayədəa cədo, kida Ala tiro cina sammaa kalkallo tumojuwo cəne tiro duno kaino.

Wotiya kënyindiye Bulusse Timotiro ruwujəgənədə

Lewa

¹ Wuma Bulus rawo Alayen kəla wadu roye Isa Almasiwulan dəganayen këngayam Isa Almasiwuyero walləkkənədə

² Timoti tadani jauru raakkənədəro: Ala Bawa-a Kəmande Isa Almasiwu-adə niro ser-a kanjimari-a nanlewa-a njado!

Alaa wusedu

³ Bune-a kausu-a dadu baworo curo moduwaniyen nia tannəkki duwon, Alaa wusenəkki, Ala duwon kida karwunin sariwu bawoalan tiro yiddəkkidə, jiri amwu-rawani ye cadənədə gai.

⁴ Simalonəmba* tangəkkiya, karwuni jauru kəjjoro nia kuroro jaumaro raakkəna.

⁵ Kambərsənəm nanmənafək bawoa tangəkki, kambərsə duwon kakanəm Ya Luwusi-a yanəm Afiniki-alan burwon dəgana, koro kərma ni yen tabbato dəganadə.

⁶ Adəma nangaro niro isatannjəgəkki, kənjo Alaye sa kəlanəmbo mukko gənanjəgəkkənədən† njinadəa ngəlaro dunoane!

⁷ Awoa Ruhu duwon Ala andiro sadənədə andia sasakke koiwuro gəni, kənduwo-a kərawo-a kəlarıwo-aaro walliye.

⁸ Adə nangaro bare kəla sheda Kəmandeye bi wu kosomanjuyen nangunəmmi, amma wuro kəldəgəne kənduwo Alayen kawuri kəji nangaro bone yai.

⁹ Awoa Ala kəndonde nangaro gəni, nianju-a sernju-a nangaro andia sakkaye naptu nantayirren dəgaiyoro bowosana. Sernjudəa Isa Almasiwuyen kawu dunia alaktənaman andiro sedo,

¹⁰ amma kərma kənde Njəkkayimande Isa Almasiwuyen fəlejəna. Tima karmodəa baworo kalakce ro sawisoye ceriwawoa kawuri kəjidəyən bayinjo.

¹¹ Kawuri kəji adəmaro Ala wua mawoduma ye, këngayam ye, maləm yero galaseno.

¹² Adəma nangaro, wu ye kərma bone adəa yakkidə, amma nangukkəni, dalilnjudə ti kasaddəkkənədəa nokkəna, koro kawuri kəji mukkoniro cakkənədəa har yimdəro‡ rojiro jaumaro nokkəna nangaro.

¹³ Misal mana jireye wun fannəmmadəa ngəlaro tai, kambərsə-a kərawo-a duwon Isa Almasiwuyen dasayidən.

¹⁴ Bana Ruhu Alaye andilan dəganadəyən awo ngəla mukkonəmbo cakkənədəa rone.

¹⁵ Nonəmma, tayi cidi Asiyayen dasaana samma wua kolsana, curonjan Fibolus-a Hermajiya-a ye mbeji.

¹⁶ Kəmande kanjimarinju am fado Onesifarussero fəlejuwo, karwuni ngəwuro isabojəgəna, koro wu koson dəgəkkənəro nangusənni.

¹⁷ Bərni Rombəro kadinniya, wua tai dajə mase siwando.

¹⁸ Kəmande tia cakko yim adən kanjimarinju cuwando! Jiri bana ngəwu bərni Afisayen sukkudənədəa ni kəlanəm dam nonəmma.

2

Soji amanna Isa Almasiwuye

¹ Nidə, tadani, ser Isa Almasiwulan dəganadəlan duno fandə!

² Awo fuwu shedawu kadayen wulləkke fannəmmadəa mukko am amannaye rakcane am gade yero alamjagairo yakke.

* 1:4 1.4 simalo - So. † 1:6 1.6 sa kəlanəmbo mukko gənanjəgəkkənədən - Kəndo adəyən Timoti kidama kawuri kajiyero waljəna. ‡ 1:12 1.12 har yimdəro - Kiyama.

³ Wuro kældəgəne soji ngəla Isa Almasiwuye gai bone yai.

⁴ Soji fima kəriwu cadi duwon hangalnju awowa dunia adəyero cakkiwawo, dalilnjudə ardiya kajallanjuye maji nangaro.

⁵ Curo ngəram siyen kam wadawa bikkeyedə jəgaiwawoa, ariawu kənnasarre cuwandiawo.

⁶ Koro barema ngənəptumadə dole tima burwon nemalan nuwanju cuwandidə wo.

⁷ Kəla awo wulləkkənədəyən ngəlaro kəlanəm kore, Kəmadə niro nodu awo sammayea nji.

⁸ Isa Almasiwua tange, ti karmolan cijəna ye, kaduwu Mai Daudaye ye, curo kawuri kəjidəyən wulləkkənədə gai.

⁹ Koro kawuri kəji adəma nangaro bone yakki, har wu kosoma gai sargalan sasakkerəna, amma mana Alayedə tikkeriwawo.

¹⁰ Adə nangaro curo awo sammayən kəla am Ala kərəjənasodəyən mərnəkki, ngainin tayi ye njəkkawo Isa Almasiwulan dəganadə-a daraja sawisoye-a cawandi.

¹¹ Mana adə jauro kibbu: Isa-a rokko kanuiyeyə, andi ti-a rokko dəgaiye.

¹² Mərniiyeyə, andi ti-a rokko kərmai diye. Tia angərniiyeyə, ti ye andia angərsai.

¹³ Amma aman bawoaro walliyea, ti amanna dəgai, awoa ti rakce kəlanjua angərjiwawo.

Kidama ngəla Alaye

¹⁴ Jamadəro awo ania isatakkəne, fuwu Alayen səmonja kasse, bare kəla kalmawayən kambiwu cadənniro. Kambiwudə awimaro faida bawo, koro am tia kərənjanasodə faccagai.

¹⁵ Koworɪ de kam kida ngəla cədəna gai fuwu Alayen fəledəne, kidama duwon nangu ye tia cədaiwawo, mana jireye ye kalkallo alamjidə.

¹⁶ Amma mana bowuye faida bawoaro kane, am duwon manawa aniro kəlanja casakkənasodə tayi-a Ala-aye kattenja kuruwuji,

¹⁷ koro mananjəsodə tuno kura gai ndara yayero tatardiyɪ. Curonjan Himenayus-a Filitus-a mbeji,

¹⁸ tayidə jawal jireyedə koljana, cinowo duniaye wakkajəna cane amsoye kambərsənja səbbaljai.

¹⁹ Adəson fərdu dunoa Ala gənəjənədə cək daada, tawa* adə tiro bakkaada: «Kəmande am kaanjudəa nojəna,»† koro: «Kam duwon cu Kəmandeyə bowojənəmadə jawal diwilan culuwo!»

²⁰ Curo fado kurayen tasa dinarre-a riwullaye-a bas gəni, kəskaye-a tuloye-a ye mbeji. Laanja darajaa, laa ye daraja bawoa.

²¹ Kam laa awo diwi ani samman kəlanju tuljiya, tasa darajaa gai tayirro walji, koro kəmanjuro faidaa ye, kəndo ngəla sammaro dabbargada ye.

²² Mangar diwi diwi nanjairoyədəro kadəne, am duwon Kəmandea karwu tayirnin bowojaimasodə-a rokko jawal jireye-a kambərsəyeyə-a kərawoye-a nanlewaye-adəa ngəlaro gai.

²³ Amma kambiwu bowuye hangalnambuyədəa wane, lawala cuwudiro nonəmna nangaro.

²⁴ Wolodi Alayedə bare lawala cədənni, dole wundu yayero rokura bawoa-a kanadia-aro waljo, koro kam rakce alamji ye,

²⁵ rokura bawoalan waduwnjua jawallo cakki yero waljo. Waneye Ala tayiro dama təmduyeyə ce nodu jiredəyeyə cawandi.

²⁶ Adəgaima hangalnja cawande kel Yiwulissen caluwi, awoa Yiwulisdə awo cəraana cadoro tayia cədana.

3

Hal amsoye jaman daryeyen

¹ Amma adəa none, dunia daryeyiya, jaman jau fit mbeji.

² Amsə kəlanja-a kunguna-a rawowuro waljai, koro kəla fəleduwu ye, rokurawu yero waljai. Alaa rajai, yanja-a bawanja-aye mana ngojaiwawo, koro sernambuwo ye, tayirnambuwo yero waljai.

³ Kərawo bawoa, karwu cələmba, ngadarwu, kəlarəwonambuwo, kəladowa, awo ngəlaye kemiya,

⁴ aman bowu, karwu yeskadaa, rokura ngowadaa, koro awo karwunjayeyə Alaa kojənarə rawowuro waljai.

* 2:19 2.19 tawa - Awo duwon kəlanjun ruwua shedaro bakcaidə. † 2:19 2.19 KI 16.5

⁵ Alama nanmuminne fəlejai, amma kənduwonju angərjai. Am anin kuruwunno lene!

⁶ Curoñjan laa fado fadoro ngasaye kamuwa kəske biwulan lapkada jarawa fi yayero kəlanja casakkənədəa jambajai.

⁷ Kamuwa ani sawiso cari duwon, təmmaro rakcane jiredəa asujaiwawo.

⁸ Jiri Janes-a Jambara-a* Nawi Musaa ga wajanadə gai, am ani ye jiredəa ga wajai, am duwon hangalnja ye yeskada, kambərsenja ye faida bawoadə.

⁹ Amma fuwu jawuiwawo, jiri am yindi aniro wakkajəgənədə gai, wundu yaye hangalnambunjadəa federo asuji.

Gala daryeye

¹⁰ Nidə, alamduni-a kəndəgəini-a niani-a kambərseni-a kanadini-a kərawoni-a nettuni dama bawo-a sammaa gamma.

¹¹ Koro basari-a bone-a bərni Antakiya-a Ikoniya-a Listəra-ayen yakkənədəa nonəmma, amma Kəmandema tayi sammalan wua səkkawo!

¹² Labudda wundu duwon Isa Almasiwua galan naptu nanmuminne dio cəraanamadə basari cai,

¹³ koro am diwi-a jambawu-a nandiwin tasargai: Am gadea jambajai, koro tayi kəlanjamaa jambajai.

¹⁴ Amma nidə, curo awo rime kasaddəmmadəyen dəgai. Am tia njasakkəranadəa nonəmma,

¹⁵ koro tən ganənəmlan kitawu Alayedəa nonəmma, kitawu duwon rakce ilmu njade kambərse Isa Almasiwuyen njəkkawo fandəmidə.

¹⁶ Awo kitawulan ruwuwada samma sindu Alayen kadio, koro alamdu-a njəkkado-a simodu-a curo jireyen njərgəro-a faidanjua,

¹⁷ ngainin kam Alaye kəndo ngəla fi yayea dioro cotto dabbargadaro walji.

4

¹ Fuwu Ala-a Isa Almasiwu ti duwon am roa-a sanuna-aro shara cəddimadə-ayen, koro kəndenju-a kərməinju-a nangaro nia juro lowonjəkki,

² mana Alayedəa mawone, sanju ngəla yen kal, sanju ngəla gəni yen kal dabbardəne, amba simone, tayiro yikkade, curo kanadi-a alamdu-ayen karwunjaro duno yakke.

³ Sanju cədiya, amso alamdu jireyedəa ngojaiwawo, amma kəriřim səmonjaye nangaro kəlanjaro maləmba mangarnjaa galdawu capcagai,

⁴ koro suwordane jiredəa kərənduro wajane nyari kattuwuye jagai.

⁵ Amma nidə, curo awi yayen kəlanəm riwe, bone njalan nedde, kida kawuri kəji mawodumayedəa de, kida Ala njina sammaa kalkallo tumogəne!

⁶ Wudə, roni bu fida gairo kərma fijai, wotte sani dunia adəa kolduye del kərənəna.

⁷ Məldu ngəlan məldəkkəna, ngərəmmi ye tumogəkkəna, koro kambərsedə yea rokkəna.

⁸ Daryerambo ariawu kənnasarre nanjireye, ariawu duwon Kəma ti sharama jireye yim adən wuro sidə gənaada mbeji, koro wu runiro gəni, am duwon kəndenju karwu kəjiaro gurejai samma yero ci.

Mana Timotiro

⁹ Koworine duwan naniro are,

¹⁰ Dimas dunia adəa cəraanadəro wua kolse bərni Tasalonikayero lejəna, Karisha ye lardu Galatiyayero lejəna, koro Titus ye lardu Dalmatiyayero lejəna nangaro.

¹¹ Luka runju nanin dəga. Markussa ngone naniro arowo, curo kidaniyen ti faidaa nangaro.

¹² Tikikussa bərni Afisayero nodəkkəna.

¹³ Isəmiya, barmusni fado Karpussen bərni Taruwassen kolləkkənədəa sukkude. Kitawuwadə yea sukkude, masammanno kitawuwa karawiyedəa.

¹⁴ Aleksanda kəgəlmadə wuro kuttu ngəwu fəlesəgəna, amma Kəmadə kəla kəndonjuyen ti yero fəlejiji.

¹⁵ Ni ye tiro hangal gənane, kawurindero tai daje takkal cəkkəna nangaro.

¹⁶ Sa burwon kəlanə moworo shararamnin dakkənədən, wunduma ise wuro banasəgənni, tayi samma wua kolsera. Bare Ala kəla adəyen tayia cuworanni!

¹⁷ Amma Kəmadə wu-a rokko daje kawurinjudəa kərdiya sammaro wulgəkke fanjaro wuro duno seno. Adəgaima wua ci ngamben səmowo.

¹⁸ Kəmadə wua kəndo diwi samman səmoyi, koro kəlewa salai nodonju bargaa sameyero wua sadi. Tiro har abada abadinno daraja tio! Amin.

* 3:8 3.8 Janes-a Jambara-a - Kəmbafiwu Fira'aunaye.

Lewa daryeye

¹⁹ Wuro Ya Bilkisu-a Akila-a am fado Onesifarusse-aa lewane.

²⁰ Erastus bærni Korintiyen napkeno, koro Tarofimus dondidæro tia bærni Militussen kolyekko.

²¹ Koworine kawu sa kakuye isidæro are.* Ebulus-a Pudens-a Linus-a Ya Kolodiya-a kæramiya samma-a nia lewanjai.

²² Kæmadæ ni-a rokko dæga, sernju ye nayi sammalan dæga!

---

* **4:21 4.21** *kawu sa kakuye isidæro are* - Sa kakuyen bælawuro tekuyen yojiwawo.

TITUS

Wotiya Bulusse Titusso ruwujəgənədə Badiduram

Bulus, ti kəngayam Isa Almasiwuye, wotiya adəa Titusso alama saa fiakku bi fiakkun uwun gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeyeno. Wotiya adə wotiyawa sawawanju kidayero ruwujəgənaye falnja. Titusso bəlawə cuku Kərette samman jama Isaa gawuro amwurawaa galajuwo, kawuri kəji Alayea alamjo, karwu ambero duno co, koro ganambuwua kənduwoaro cəkkado yeno.

Wotiya Bulusse Titusso ruwujəgənədə

Lewa

¹ Wuma Bulus wolodi Alaye ye, kəngayam Isa Almasiwuye ye, am Ala kərejənaye kambarsenja-a nodunja jireye nanmumin cuwudidə-aa dunoaduuro wua sinodo.

² Ngainin ro sawisoyen təmanjaa, ro duwon Ala ti kattuwu kamjiwawo kawu dunia alaktənaman ci cəne wadu ngojənədə.

³ Adəgaima sanju kalkal kidənniya, mawoduyen kawurinjū fəleyeno. Ala Njəkkayimande wadanjun kida mawoduye adəa mukkoniro kekkə.

⁴ Titus tadani jireye kambərseende tiloadəro: Ala Bawa-a Isa Almasiwu Njəkkayimande-adə niro ser-a nanlewa-a njado!

Fuwuma jama Alayero walda

⁵ Dalil nia cuku Kərettelan kolnjəkkənədə tima awo dioro gərcənədəa sawinəme bəla fin yaye amba amwurawaro galanəmi nangaro, wada niro njikkənədə gai.

⁶ Ti fuwumadə tilan awo waada baworo waljo, kwa kamu falle, koro yallanju ye kambərsearo walja, amso ye tayia halkutta-a nan'ansi-aro ngadarjaiwawo.

⁷ Ti wolodi Alaye nangaro, dole awo waada tilan baworo waljo, bare rokurama, bi karwu jaua, bi kənjama, bi mukko kamboia, bi riwa cukkowona bomaro waljənni.

⁸ Amma tidə kusotto sosaduma, awo ngəla rawoma, kam hangalla, jirema, mumin, koro kəla riwoma yero waljo.

⁹ Mana kambərseye tiro alamjaanədəa ngəlaro cəda. Ngainin rakce alamdu jireyen karwu am gədeyero duno ci, koro am alamdudəa wajana yero cəkkadi.

Alamduwu kattuwuye

¹⁰ Am tuwuwu ngəwu mbeji, mana bowumaso ye, jambawu ye, masammanno tayi kəwu am kajaadadəyen.*

¹¹ Cinja jange, dalilnjudə am fado kadaye hangalnja casange wuri jawal diwin madaro awo jussənni alamjai.

¹² Curo am cuku Kəretten nawinja laaye: «Kəretwusodə tayi sawiso kattuwumaso, bundi diwi gai, lusurra curocurowu,» cənna.

¹³ Sheda adə jire. Adə nangaro kambərsejan dunoaro waljaro tayiro tai dane yikkade, bare nyari yauidiyaye-a wada am jiredəa wajanasoye-a jaanni.

¹⁴ Am tayirsodəro awo samma tayir, amma am tayir gəni kambərseambuwusodəro awima tayir gəni. Hangalnja ye, karwunja ye samma tayir gəni.

¹⁵ Alaa nojana cani duwon, kəndonjayen tia angərjai. Tayidə haramgada, ganambu, faidanja kəndo ngəla fima dioye bawo.

2

Alamdu jireye

¹ Amma nidə, awo kəla alamdu jireyen kalkaldəa alamme!

² Kiariyaso kəla riwowa-a darajaa-a kəlanjaro kistuwuwu-aro walja, koro kambərse-a kərawo-a nettū-alan dunoaro walja.

³ Jiri adəgainin kəmurjowaso ye naptu darajaa jiri Ala cəraanədəa cado, bare diwi ambe wuljanni bi kərea diben ngəwuyero waljanni. Awo ngələdəa alamja,

⁴ ngainin amidawasoro kwawanja-a yallanja-a rawo casakkarai.

⁵ Tayidə ye kəla riwowa, tayir, fadoro kistuwuwu, ngəla, kwawanjaa gawuro walja, bare amso mana Alayero rudu gənajaganni.

⁶ Jiri adəgainin jairowaso ye karwunjaro duno yakke kəla riwuwuro walja.

* **1:10 1:10** kəwu am kajaadadə - Yauidiya laa Isaa gawu duwon, jəmbələmbaa kasaccanni.

⁷ Ni kəlanəm awo samman misal kəndo ngəla dioyero walle, koro alamdunəm ye jireye-a darajaa-aro waljo,

⁸ alamdu jireye duwon rakcane tiro cakkadiwawodə. Daji wadumadə nangu tia cədanə, kəländen rakce diwi fimaa wuljiwawo.

⁹ Kareawaso ye awin yaye kəmwanjaa jaa, awo karwunjaye cəraanaa caddo, bare mananjaa kambiwujanni,

¹⁰ bare ndaljanni, amma amannaro walja, awin yaye alamdu Ala Njəkkayimandeyəro daraja cado.

¹¹ Awoa ser Alaye am sammaro njəkkawo cukkudidə bayindəna,
¹² Bare kəla wundumayen diwi wuljanni, nanlewan dasaa, am rokura bawoaro walja, kəlarıwo-a nanjire-a nanmumin-alan dəgəiyoro andia alamsagaidə.

¹³ Ngainin təma bargaa ye, fəleduwu darajaa Alandə Mai Kura-a Njəkkayimandə-adə Isa Almasiwuye yea gureniye.

¹⁴ Tidə andia diwi fin yaye merusa jama kaanjuro sado jama duwon kəndo ngəla dio rawowudəa tayirro kalakoro andi nangaro kəlanjua kaino.

¹⁵ Awo ania alamme, karwu ambero duno ye, kənduwoaro tayiro yikkade. Bare kolləme wunduma nia runjənni.

3

Kəndo ngəla dio

¹ Amməmbo isatakkəne maiya-a fuwuwu-aro dau koljaa mananja ngoja, koro kəndo ngəla fi yayea dioro dabbargadaro walja.

² Bare kəla wundumayen diwi wuljanni, nanlewan dasaa, am rokura bawoaro walja, koro wundu yayero sawiso hal ngəla fəlejaa.

³ Awoa andi kəlände calan hangal bawoa, mana Alaye ngoniyende, fattiyiyena, kareawa mangar diwi so, duniaaram soye, nankələdo-a mandəna-alan kərgəiyə, har am andia wasana, andi ye tayia waniyena.

⁴ Amma Ala Njəkkayimandə sernju-a kərawonju-a adamgənaro fəleyeyenniya,
⁵ andia sakkawo, kəndo laa nanjireye diyenaro gəni, kanjimərinju nangaro. Kənduwo Ruhunjuyen andia tulsane tambo bərin-a kəndəgai bərin-aa andiro sedo.

⁶ Ruhu adəmaa Isa Almasiwu Njəkkayimandeyen andiro tai dajə fiseyera.

⁷ Adəa dionjudə, sernjuyen andia jirewuro sadəna duwon, kəla təma ro sawisoyen warasawuro walliyoro.

⁸ Mana adə jauru kibbu, koro awo ania tabbatkəmiya, raakko, am Alaa mərsajanamadə kəndo ngəla dioro kəlanja cadoro. Awo ani jaumaro ngəla ye, amsoro faidaa ye.

⁹ Amma kambiwu bowuye so, taye kaan kaarınne so, gasiptu so, lawala kəla wadawa Attaurayen soro kadəne, awo ani bowu fat faida bawo nangaro.

¹⁰ Kam am gadea firjimadə, tiro səmo kasta har yindiro yidde, daji ti-a faidunowo.

¹¹ None, kam jiri adəgaidə jawal Alayen culuwuna ye, koro biwuwanjun wowom Alayedəa kəlanjuro cuwudəna ye.

Lewa daryeye

¹² Sa Artimassa bi Tikikussa nanəmbo nodəkkiya, kowərine nagatto naniro bəрни Nikafolissero are, nia sa kakuyea nadən naptuye ngokkəna nangaro.

¹³ Kowərine Jinas goni Attauraye-a Afolus-aa banagəne, awima tayia maujənnin bəlawuro cado.

¹⁴ Amnde ye kəndo ngəla dio cəro, ngainin rakcane mərədu jəkkada fi yayea galjai, koro kəndəgainjadə dunian faida baworo waljiwawo.

¹⁵ Am wu-a rokko samma lewanjai. Ni ye am duwon kambərsenja nangaro andia saraanadəa lewane. Ser Alaye nayi sammalan dəga!

FILIMON

Wotiya Bulusse Filimonno ruwujəgənədə

Badiduram

Bulus, ti kəngayam Isa Almasiwuye, wotiya adəa sawanju kidaye Filimon-a Isaa gawu fannjun captaisodə-aro alama saa findi wuri gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeyeno. Wotiya adə wotiyawa kosolan ruwujənaye falnja. Kareə Filimonno laa leje Bulussa kosolan najiye Isaa gamaro walyeno. Daji Bulus wotiya adəa Filimonno ruwujyiye kareənjudəa kəraminju jauru təraana gairo mukko yindin cəmowo yeno, Kəmande Isa andia samoyidə gai.

Wotiya Bulusse Filimonno ruwujəgənədə

Lewa

¹ Wuma Bulus Isa Almasiwu nangaro kosoma-a Timoti kəraminde-adə Filimon sawande kidaye rayiyenadə ye,

² Ya Afiya kəraminde ye, Akifus sawande məlduye ye, koro jama Isaa gawu curo fannəmben captaisodəro:

³ Ala Bawande-a Kəma Isa Almasiwu-adə nayiro ser-a nanlewa-a njado!

Filimonne kambərsenju-a kərawonju-a

⁴ Curo moduwaniyen nia tannjəkkiya, sawi yaye Alania wusenəkki,

⁵ dalilnjudə Kəma Isa yea mərsanəmma, muminna yea raamma fakkəna nangaro.

⁶ Koro andi-a rokko mukkonəm njakko curo kambərsədəyen faidaaro waljo, ngainin awo ngəla fi yaye Almasiwulan taiyenadəa asunero Alaa korəkki.

⁷ Kəramini, kərawonəm cakke karwuni ye jauru kəjjəna, roni ye duno cuwandəna, niyen karwu muminnyə bojəna nangaro.

Lowo Bulusse Onesim nangaro

⁸ Adəma nangaro, Almasiwulan niro wada awo jussəna dioye njoro rikkəni yaye,

⁹ kəla kərawoyen nia lowonjəkki. Wu Bulus kiari ye, kərma Isa Almasiwu nangaro kosoma yedə,

¹⁰ tadani Onesim nangaro nia lowonjəkki, ti duwon sargan tikkerəkkənalən bawanjuro walləkkənədə.

¹¹ Calan niro faidanjəgənni, amma kərma wu-a ni-a sammaro faidaa.*

¹² Tia niro kalannjəgəkki, ti duwon karwuni tia ngojənədə.

¹³ Tia nanin rodu raakkəna, wu kawuri kəji nangaro kosolan duwon, cujunəmbo wuro faidasuworo.

¹⁴ Adə yaye rawonəm bawoalan awima dio raakkəni, nanngəlanəmdə dolero gəni, rawonəmberə waljo.

¹⁵ Waneye dalil ni-a ti-a kawu ganaro faiduwwadə, kərma tia sawisoro fandero,

¹⁶ gadero kareə gai gəni, kareəmaa kojənarə kərami təraana gai, masammanə nanin, ballema nanəmlan, naptunju adamgənaye yen kal, naptunju Kəmaa mərsadumaye yen kal.

¹⁷ Wua sawanəm kidayero ngosəmmaa, ti yea wu gairo mukko yindin moye!

¹⁸ Koro niro awo laa kuttu ngiddəa, bi awo laaro tia gamia, kəlaniro gənağəne!

¹⁹ Wuma Bulus, mukkonin adəa ruwunəkki, rəmbəkki yekko! Kəla jiri ni kəlanəm ro sawisoye wuyen fandəmmadəyen awima wulnjəgəkkiwawo.

²⁰ Aaa, kəramini, niyen Kəma nangaro ser adəa fandəkko, Almasiwulan karwuni isabogəne!

²¹ Manani gamiro mərsanəkkəna nangaro niro ruwunjəgəkki, koro awo wulnjəgəkknədəmmaa kojənaa dimiro nokkəna.

²² Koro jəpturam wuro dabbarsəgəne, moduwandoyen wua mukkondoro sasakkiro təmani mbeji.

Lewa daryeye

²³ Abafaras sawani kosoye Isa Almasiwu nangaro nia lewanji,

²⁴ koro Markus-a Aristarkus-a Dimas-a Luka-a sawawani kidaye ye lewanjai.

²⁵ Ser Kəma Isa Almasiwuye nayilan dəga!

* **1:11 1.11** faidaa - Maana cu Onesimbedə faidaa.

IBRANAWU

Wotiya Ibranawu Isaa jaanadæro ruwudægænada Badiduram

Wundu kitawu Ibranawuyea ruwujo bi saa fi ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen tia ruwujænada noniyende, amma ti kam duwon mana Isayea am Isa kèlanjua fanjanayen cæmowonadæro noniyena. Bare yaudiya Isaa gawu kambærsenjan casambarænmiro, ruwudumadæ wotiya adæa ruwuje tayiro Isa Almasiwudæ Ala ye, adamgæna ye nangaro, ti runju naptu solomaye katte Ala-a adamgæna-ayen cædi yeno. Koro Isa jiri fin yaye malaiyawa so, nawiya samma soa ngalworo fæleduro, karwunjaro duno cakke tayiro kambærselan dasaa, wuraja, kalkallo walja yeno.

Akko nashawa curo wotiya adæyen dasaanadæ:

Alaye Tadanjuyen mana njæddo (1.1–4.13)

Isama fiman kura martawaa wo (4.14–10.18)

Sæmo kasta-a karwuro duno njo-a (10.19–13.19)

Lewa daryeye (13.20–25)

Wotiya Ibranawu Isaa jaanadæro ruwudægænada ALAYE TADANJUJYEN MANA NJÆDDO

¹ Kuren Ala gænagænmiro jiri gadegaden ci nawiyaen kaariyandero mana cæddæna,

² amma jaman daryeye adæn andiro Tadanjuyen mana seddo. Tia warasama awo sammayero kido, koro tiyen duniaa alakkeno.

³ Ti Tadadæ yiyildu daraja Alaye, tima camuno kalkal naptunjuyedæ wo, koro dunia ngasæa kænduwo mananjuyen roji. Ngawo adamgænaa biwuwalan tayirro kalakcænayen, samen kæmboram Martawamayen napkeno.

Tadadæ malaiyawaro kura wo

⁴ Kaalanju nantadaye warasajænada cu malaiyawayero ngalwodæ gai, tima tayiro kura wo.

⁵ Malaiyawaye finja gæle Alaye ngalte tiro: «Ni Tadani, ku Bawanæmbo wallækkæna,»[†] cæne wuljuwo, bi kèlanjun: «Wudæ Bawanjuro wallækki, ti ye Tadanmiro walji,»[†] cæne wuljo?

⁶ Koro walde sa karunju duniaro cuwudidæn tiye: «Malaiyawa samma tiro ambæccaa!»[†]

⁷ Koro kæla malaiyawadæyen tiye: «Malaiyawanjua ruhuwaro cædi, kidawunju yea tælæm kannuyero cædi,»[†]

⁸ amma kæla Tadadæyen tiye: «Ala, kurisnæm kærmaiye sawisoro dægai, koro kanæm kærmaiye dæ tima nanjire wo.

⁹ Nanjire raamma, jirenambu wanæmma. Adæma nangaro Ala Alanæmdæ nia kændawu karwukæjiyen amanæmbea kojænaro samngeno.»^{†*}

¹⁰ Koro tiye: «Nidæ, Kæmande, badiduramnin færdi duniaye gænayem, koro samedæ ye kida mukkonæmbe.

¹¹ Tayidæ sidagai, amma nidæ dægami. Tayi samma kajæmu gai dinjai,

¹² barmus gai tayia kærinæmi, gæmaje gai faldai, amma nidæ faldæmbaworo dægami, koro kawunæm ye dajiwawo.»[†]

¹³ Koro malaiyawaye finja gæle Alaye ngalte tiro: «Namme kæmborammiilan duwon, kæladowanæmbe si gænadurammæmbo dikki!»[†] cæne wuljuwo?

¹⁴ Tayi samma wolodiya ruhuye am duwon njækkawo warasajaidæro kida njæddoro juwaada, gæna?

2

Njækkawo kura

¹ Adæ nangaro awo fanniyenaro ngælaro hangal gænaniyo, bare særniyandero.

² To, mana malaiyawayen wuldænada kibbu yedæ, koro biwu so, ganambu so samma wowomnja jussænada kèlanjaro gærjaana yedæ,

[†] 1:5 1.5 Jaw 2.7   [†] 1:5 1.5 2Sam 7.14   [†] 1:6 1.6 SK 32.43   [†] 1:7 1.7 Jaw 104.4   [†] 1:9 1.8-9 Jaw 45.6-7   * 1:9 1.9 kændawu karwukæjiyen samngeno - Jamannan kamba kærænæme mairo galaduro, kændawu jaitunne kèlanjuro fijagane samgeyera.   [†] 1:12 1.10-12 Jaw 102.25-27   [†] 1:13 1.13 Jaw 110.1

³ andi njëkkawo kuradëa waniyëa, ndayin gële kadiyë? Njëkkawo adë, Këmadë burwon tia mawojëna, am fanjanadë ye andiro tabbansaana,

⁴ koro Ala këlanju ye alama so, awo ajabba so, kënduwo jiri jiri so, kënjowa Ruhunjuye rawonjun dagardëna soyen tia shedajëna.

Fuwuma njëkkawo kura adäye

⁵ Leira këlanjun mananiyedë, cidiya si malaiyawayero gëni Ala tia kekko,

⁶ amma kam laaye na laan shedaje: «Awi kam duwon tia tangëmidë bi tada kambe tiro kiskëmidë?»

⁷ Tia sa ganaro cidiya malaiyawayero kisagëm, tiro ariawu daraja-a martawa-ayëa yakkëme

⁸ awo sammaa cidiya sinjuero kekkëm.»[†] Awo sammaa cidijanjuero njëkkodë, Ala awo cidijanjuero cakkëna falmaa koljënni. Këmadë awo sammaa cidijanjun koro yaye ruiyëwawo,

⁹ amma Isaa ruiyë, kam duwon sa ganaro cidiya malaiyawayero cësaanadë. Bone karmoyë cana nangaro Ala tiro ariawu daraja-a martawa-ayëa cakkëna. Ngainin karmonjudë, ser Alayen am samma nangaro nuna.

¹⁰ Ala duwon awo samma ti nangaro ye, tiyën ye dëganadë, tadawa kadaa* darajaro kudoro, fuwuma njëkkawonjayëdëa bone njalan kalkallo dionjudë jussëna.

¹¹ Awoa ti tayirro kalakcidë-a tayi tayirro waljaidë-a samma Bawanja tilo. Adëma nangaro tayia këramiyalan bowoduro nangujënni,

¹² tiyë: «Cunëm këramiyaniro wulgëkki, dawu jamayen nia njungorëkki,»[†]

¹³ koro: «Tiro tëmani yakkëkki,»[†] koro walde: «Akkoni tadawa Ala sina-a rokko,»[†] yëno.

¹⁴ Tadawadë tiyi-a bu-aadë, Isa ye awo anilan nuwanjua. Ngainin karmonjuyen ti duwon kënduwo karmoyë cëdana wotte Yiwulisdë yëa baworo cädë

¹⁵ am duwon ridu karmoyë nangaro këndëgainja samman nankërean dasaanadë yero nankam këlayë cina.

¹⁶ Awoa tabbato malaiyawaa gëni, kaduwu Nawi Ibrahimbea banajiji.

¹⁷ Adëma nangaro dole jiri fin yaye këramiyanjudë-a camunno walji, curo kida Alayen riman kura kanjimarima ye, amanna yero waljo, biwuwa jamadëyë cinjoro.

¹⁸ Ti këlanju jaraptëne bone canadë, nanjun kënduwo tayi jaraptaidëa banaduwyë mbeji.

3

Isadë Nawi Musaro kura wo

¹ Adë nangaro, këramiya muminna, nayi bowodu sameyën nuwandoadë, Isaa wunowo, tima këngayam-a riman kura-a njasaraindeyedë wo.

² Nawi Musa curo jama Alayë sammayën amannadë gai, Isa ye ti duwon tia galajënadëro amanna.

³ Fado tandoma fadodëa darajan kojënadë gai, Isa ye Nawi Musaa darajan koduyë martawanjua.

⁴ Awoa fado fi yayëa kam cëdandëna mbeji, amma ti awo sammaa cëdandënamadë, tima Ala wo.

⁵ To, Nawi Musadë Alayë wolodi, curo jamanju sammayën amannaro walje naptu shedama awo fuwun wuldidëyë kido,

⁶ amma Almasiwudë Alayë Tada, këla jamanjuyen amanna, koro karwukibbandë-a fërdü tëmandëyë-aa roniyëa, andima jamanjudë wo.

Tustu laa jama Alayë

⁷ Adë nangaro, Ruhu Alayë wuljënadë gai: «Ku kowonju fannuwia,

⁸ bare karwundo janguwwi, jiri tuwudën yim jaraptuyëa karaan cadënadë gai,

⁹ na duwon kaariyandë saa fidewuro këndonni carunason wua rijamsane jaramsanadë.

¹⁰ Adë nangaro am jaman tiloa todëro gërgagëkke wuyë: “Kullum karwunjan faccagai, jawalnidëa nojanni.”

¹¹ Daji gërgadunin kansu bukke: “Tustunidëro ngasayiwawo!” yekko.»[†]

¹² Këramiya, hangal gënanowo bare kamndo laa karwu diwi-a kambërsenambu-aaro walje Ala Këndëgaimaa koljënni.

[†] 2:8 2.6-8 Jaw 8.4-6 * 2:10 2.10 tadawa kada - Am duwon Isa Almasiwuyën tadawa Alayero waljanadë. † 2:12 2.12 Jaw 22.22 † 2:13 2.13 Ish 8.17 † 2:13 2.13 Ish 8.18 † 3:11 3.7-11 Jaw 95.7-11

¹³ Yim tiro ku canison kattendon dunoadənowo, bare jamba biwuye wundundomaa cakke karwunju jakcənni.

¹⁴ Təmande burwoyedəa har njerorambo ngəlaro roniyenaa, na Almasiwuyen nuwəndəa.

¹⁵ Wuldənədə gai: «Ku kowonju fannuwia, bare karwundo janguwwi, jiri tuɾudən cadənədə gai.»†

¹⁶ Wunduso kowonju fanjanason turu kedo? Tayi mukko Nawi Musayen Masarlan caluwuna samma, gəna?

¹⁷ Wundusoro Ala saa fidewuro gərgajəgənədə? Tayi biwu cade kaminnja karaan casurənədə, gəna?

¹⁸ Koro tayi ganambu cadəna gənia, wundusoro Ala tayi tustunjuro ngasayiwaworo kansi jəbbunədə?

¹⁹ To, kambərsenambudəro rakcane ngasaanniro ruiyena.

4

¹ Adə nangaro, kua yaye wadu tustunjuro ngawoye mbejidə, hangal gənaniyo bare kamndo laa tia fuccənni.

² Awoa kawuri kəjidəa tayiro wuljaanədə gai, andi yero wulsaana, amma mana kawuridəye tayiro faidajəgənni, tayidə kambərselan am fanjanadəro kəldaganni nangaro.

³ Andi kasaddiyənədə tustudəro ngayiye, kəlanjun wuljənədə gai: «Gərgadunin kansi bukke: “Tustunidəro ngasayiwawo!” yekko.»† Adəson, kidawanju kawu dunia alaktənaman ceserəna.

⁴ Kitawuye na laan kəla kawu tulurdəyən ngai wuljəna: «Kawu tulturredən Ala kidanju samman tuskeno.»†

⁵ Koro walde na adə yen: «Tustunidəro ngasayiwawo!»† cəna.

⁶ Adə nangaro, am laaye tustudəro ngawo gapcənədə, koro am burwon tayiro kawuri kəji wuljaanədə ganambu nangaro tustudəro ngasaannidə,

⁷ jauru tussənyaye ngawon Ala koro walde kawu laa tiro ku cani dabbarje ci Nawi Daudayen tiye: «Ku kowonju fannuwia, bare karwundo janguwwi,»† cəna, calan wulliyənədə gai.

⁸ Ca Yoshuwa tayiro tustu cinaa, ngawon Ala mana kəla kawu gadeyen cədənni.

⁹ Adə nangaro jama Alayero yim tustuye gapcəna mbeji.

¹⁰ Kam tustudəro ngaanədə, Ala kidanju tussənədə gai, ti ye kidanju tussəna.

¹¹ Adə nangaro tustu adəro ngaworo kowori diyo, bare wunduma ganambu kaanja-a camun nangaro yessənni.

¹² Nonowo, mana Alayedə roa ye, faidaa ye, kashagar təlam yindia fi yayero timia wo, tidə ro-a ruhu-a koro ndəwu-a buri-a yaktama, koro təma-a nia-a karwuye sharama.

¹³ Alau fima fuwu Alayen gəraada bawo, amma awiso farakko kaada curui, ti duwon andia kəndonde sammaro saworidə.

ISAMA RIMAN KURA MARTAWAA WO

¹⁴ Adə nangaro, riman kura martawaa sameyen reje kojənaa taiyənədə, wotte Isa Tada Alayedə, njasaraindedəa roniyoy!

¹⁵ Awoa riman kura nanlawunden rakce andia njunosaiwawo gəni taiye, ai, jiri fin yaye andi gai jaraptəna, amma biwu cədənni.

¹⁶ To, kuris Ala Sermayədəa ridu bawoaro kərnəniyo, kanjimari ye fandiyo, ser sa jəktuyen bana kudoma ye moyiyo.

5

¹ Riman kura fi yaye dawu amben kəreyadədə jama nangaro kəla awowa Alayen galaada, sadaa so, bu fida biwuwa nangaro so cədi.

² Koro rakce nodunambuwwu-a am jawallan caluwuna-aro kissiyi, ti kəlanju nanlawun dəganadəro.

³ Adə nangaro, biwuwa jamayero bu fida cədidə gai, kaanju yero dio tiro wajipcəgəna.

⁴ Wunduma kəlanjuro daraja adəa ngojiyiwawo, sai Ala tia bowojiya, Nawi Harunaa bowojənədə gai.

⁵ Jiri adəgainin Almasiwudə daraja riman kuraro walduye kəlanjuro ngojəgənni, amma ti duwon tiro: «Ni Tadani, ku Bawanəmbo walləkkəna,»† cənnədə

⁶ na gaden tiro: «Ni riman har abadaro, kaala Malkisadakayen,»† wuljəna.

† 3:15 3.15 Jaw 95.7-8 † 4:3 4.3 Jaw 95.11 † 4:4 4.4 Bad 2.2 † 4:5 4.5 Jaw 95.11 † 4:7 4.7 Jaw 95.7-8
† 5:5 5.5 Jaw 2.7 † 5:6 5.6 Jaw 110.4

⁷ Naptunju duniayen Isa kowo dunoa-a simalo-aa moduwalan ti duwon nanjun kənduwo tia karmolan njəkkawoyeadae lowoji, koro nanmuminnjudəro Ala tia fangeno.

⁸ Ti Tada Alaye yaye, bone njanjuyen ga kiro.

⁹ Naptu kalkaldəa nayeyenniya, am tia jaana sammaro fərdu njəkkawo sawisoyero walyeno,

¹⁰ koro Ala tia rıman kuraro kaala Malkisadakayen galayeno.

Səmo kasta kəla jawal kolduyen

¹¹ Kəla adəyən awo wulduye ngəwu taiyena, amma bayindunjudə jau, nayidə fanduro lusurro walluwwadəro.

¹² Tussəna maləmbaro waldu nayiro wajimnjaanason, nayiro alamdu budu mana Alayedəa nangadəmbo njikkəralan mərədunda. Kəmbo kibbulan gəni, kiamlan mərədunda.

¹³ Wundu duwon kiamlan dəganadə mana nanjireye asujiwawo, ti tadaana nangaro.

¹⁴ Amma kəmbo kibbudə am wurajanaye, tayi duwon hangalnan kullum faidadane halnja awo ngəla-a diwi-a gayirduro alamgadadə.

6

¹ Adə nangaro, alamdu burwoye Almasiwuyedəa kolliyo, kəla awo kalkaldəyən fuwuro leniyo. Bare koro yaye fərdu gənaniye kida karmo kudomaa wanəme təmdu so, Alaa mərsadu so,

² alamdu kəla kasala-a mukko gənaduwo-a karmolan cidu-a wowom sawisoye-ayen kəlan mana diyende.

³ Alaye cədia, fuwu buiye.

⁴ Awoa am kəlanja fərəmdə kənjo sameye casambe Ruhu Alayen nuwa cawande

⁵ mana Alaye so, kənduwo dunia fuwuyə soa kəjiro casambəna duwon

⁶ jawallan caluwunadə, waldəme tayia təmduro kalaktuwudə yojiwawo, dalilnjudə koro yaye Tada Alayedəa kəskaro jajagane farakko tia nanguro casakki nangaro.

⁷ Awoa cidi duwon ingi ngəwuro tilan cudure cane nema barewunjudəro faidaa cakkidə barga Alaye cuwandi,

⁸ amma kəriyi so, kajai so cakkia, faidanju bawo, baskuduro dabbargada, koro daryeramnin kannu catta.

⁹ Kərawowunde, ngai wulliye yaye, kəlandon awowa ngalwo mbejiro mərsaniyena, wotte awowa njəkkawoye.

¹⁰ Ala jirenambuma gəni, kəndondo so, kida muminnaro yidduwe kərawo cunjun fəlenuwwa ye, kua yaye fəlenuwi ye soa ngešsiwawo.

¹¹ Koro təmando har njerorambo tabbacciyiro wundundo yaye kowori adəmaa cədiya, rayiye.

¹² Bare lawuro walluwwi, amma tayi duwon kambərse-a kanadi-ayen wadu Alaye warasajaidəa gaiwo.

Wadu tabbat Alaye

¹³ Sa Ala Nawı Ibrahimbo wadu ngojəgənadən, wunduma tia kojəna kəlanjun kansi boye bawodəro, kəlanjun kansi jəbbuwe:

¹⁴ «Tabbatto barga dəmnjəgəkke kaduwunəm isangəwugəkki.»† yeno.

¹⁵ Adəgaima Nawı Ibrahim kanadin gurejənyaye ngawon, awo Ala tiro waduro ngojəgənadəa kiwando.

¹⁶ Awoa amso kəla awo tayia kojənyen kansi jawui, koro kansi tabbatdə kambiwunja sammaa baworo cədi.

¹⁷ To, Ala nanfaldunambu nianjuyedəa warasawu wadudəyero cayemaa kojənao fəleduwu kiraanniya, kansilan tia tabbatkeyeno.

¹⁸ Ngainin kəla awo yindi faldaiwawoyen, koro kəlanjan Ala təmmaro kattuwo kamjiwawodə, andi duwon gərəduramdəro kasiye ngayiyenadə duno kura fandiye təma fuwundero cakkənadəa taiye!

¹⁹ Təma adəa sunu roye gai taiyena. Tidə tabbat ye, dunoa ye, koro ngawo juwadəyero ngayi.*

²⁰ Isa ye, ti duwon rıman kura sawisoyero kaala Malkisadakayen waljənadə, fuwunden leje andi nangaro nadəro ngaana.†

† 6:14 6.14 Bad 22.17 * 6:19 6.19 ngawo juwadəyero ngayi - Na jauru darajaa Ala dəgaidə. † 6:20 6.20 Jaw 110.4

7

Kaala nanřiman Malkisadakaye

¹ Malkisadaka adē, ti mai bērnī Salambe ye, řiman Ala Mai Samemaye ye, ti duwon Nawi Ibrahim maiyadēa kēriwun juwe walddidēn tia kapciye tiro barga dēpciye,

² koro Nawi Ibrahim tiro jakka awisoyea cinadē, burwon, maana cunjuye mai nanjireye, koro ti mai Salambe, maananju mai nanlewaye.

³ Tidē bawa, bi ya, bi kaariya cēdanni, badiduram kawuye bi njeroram roye cēdanni, amma Tada Alaye-a camunno waljēna, koro sawisoro řiman dēgai.

⁴ To, nankura kam adēyedēa ruiwo, ti duwon kaarindē Nawi Ibrahim tiro jakka ganimadaye cinadē.

⁵ Kēla Attaurayen tayi kaduwu Lewiye kaala nanřimanne cawandēnadē wada mukko jamayen jakka mowoye cadana. Jamadē Nawi Ibrahimben tasambēna, wotte kēramiyanja yaye, mukkonjan jakka camoyi.

⁶ Amma Malkisadaka ti duwon fērdunju tayilan bawodē mukko Nawi Ibrahimben jakka camoye ti waduwadē cēmowonadēro barga dēpkeyeno.

⁷ Shekkuma bawo gana kurayen barga cuwandi.

⁸ Kuro laayen am nowu jakka camoyi, amma kuro gadeyen ti roaro shedajanadē jakka camoyi.

⁹ Koro ngai wulduro, Lewi jakka mowomadē Nawi Ibrahimben jakka biyajāna,

¹⁰ awoa sa Malkisadaka Nawi Ibrahimba kapcēgēnayen, tidē koro yaye curo tiyi kaarinjuyen.

¹¹ To, jamadē kaala nanřiman Lewiyen Attauraa camowona, amma kalkallo waldu tilan isēnni. Adē nangaro řiman gade kaala Nawi Harunayen gēni, kaala Malkisadakayen culuwilan mēradua.

¹² Nanřimandē faldiya, dole wadadē ye faldi.

¹³ Awoa ti kēlanjun awo ani wuldēnadē jiri Lewiye gēni, jiri gadeye, jiri duwon wundunjuma kida laya duwadurambe cēdēnnidē.

¹⁴ Tabbat Kēmande jiri Yahudayen kiluwo, koro Nawi Musa kēla řimanna jiri adēyen awima wuljēnni.

¹⁵ Adē koro cayemaa kojēnaro federo walji, řiman gade Malkisadaka-a camun fēlediyi,

¹⁶ řiman duwon kēla ada kaan kaarinnen gēni, kēla kēnduwo ro ceriwawoyen řimanno waljēnadē.

¹⁷ Awoa sheda adēa kēlanjun cadī: «Ni řiman har abadaro, kaala Malkisadakayen.»†

¹⁸ Wada cayedē dunonambunju-a faidanambunju-a nangaro baworo waljēna,

¹⁹ awoa wadadē awimaa kalkallo kalakcēnni, amma cujunjuro tēma ngalwo mbeji, tiyen Alaa karēnniye.

²⁰ Koro awo adē kansī bawoalan gēni tēdo. Awoa calan amso kansī bawoalan řimannaro waljana,

²¹ amma Isadē, Alaye tiro: «Kēmande kansī juwuna, koro tēmdiwawo: “Ni řiman har abadaro,”»† cēne kansialan tia řimanno kido.

²² Kēla adēyen Isa aman ngalwodēa* tabbacciyi.

²³ Koro am ngēwu řimanno waljana, karmoye tayia kidanjan kolje dasayiwawo nangaro,

²⁴ amma ti sawisoro dēgai nangaro, nanřiman tēmmaro faldiwawo cēdana.

²⁵ Adēmaro kēnduwo am duwon tiyen Alaa karēnjaidēa sawisoro njēkkawoye cēdana, dalilnjudē ti sawi yaye tayiro moduwa njēddoro dēgai nangaro.

²⁶ Řiman kura jiri adē gai taiyeyea, jussēna: mumin, biwubawoma, tayir, biwuwu-a faidana, samemaro kuruwunno sapcana.

²⁷ Řimanna kura gade gai bu fida yimbi yaye diolan mēradunju bawo, burwon biwuwa kēlanjuyero, daji biwuwa jamanjuyero. Adēa sa kēlanju bu fidaro cinadēn tilo lonno kido.

²⁸ Awoa wadadē am duno bawoa řiman kuraro galaji, amma wadu kansiyē ngawo wadadēyen isēnadē Tada har abadaro kalkallo waljēnadēa galaji.

8

Isama řiman aman ngalwoye wo

¹ Awo wulliyē sammaye asuduram manandeyedē: Řiman kura adē gai samen kēmboram kuris kēрмаiye Martawamayen napkadaa taiye,

† 7:17 7.17 Jaw 110.4

† 7:21 7.21 Jaw 110.4

* 7:22 7.22 aman ngalwo - Aman bēřinda.

² wotte kidama na tayir leima jireye kam gəni, Kəmande kokcənədəye.

³ Awoa řiman kura fi yayea sadaa-a bu fida-a coro galajai, adə nangaro ti yero awo njoye fandodə wajipcəgəna.

⁴ Ca ti dunian kərgaa, təmmaro řimanno waljiwawo, řimanna kəla Attaurayen sadaa njoyu mbeji nangaro.

⁵ Tayidə kidawu kaudi awowa samən dasaanaye. Ala sa Nawi Musa leimadəa cədandidən səmonju kassənədə gai: «Hangal gənane, awisoa kəla fasalnju kau kuruwun fəlenjəgəkkənədəyən tandə!»†

⁶ Amma kərma İsa soloma aman ngalwoye waduwa ngalwoyən tabbaccəgənədəyero waljənədə gai, kida tiro tinədə ye ngalwo.

⁷ Awoa ca aman burwoye* awima tilan maujəna baworo walyenoa, dalil aman kənyindiye laaa maduye bawo.

⁸ Amma Ala jamanjuro ayau gənajiye: «Akko sa cəde, jama İsrailaye-a jama Yahudaye-a aman bəřin ndəmmiye,» yeno Kəmandeye,

⁹ «aman duwon kaariyanja-a yim tayia mukkoyn takke lardu Masarren tulluwukkənalan ndəmmiyenədə-a camun gəni. Kəla amanniyən dasaanni nangaro, wu ye tayiro kiskəkkəni,» yeno Kəmandeye.

¹⁰ «Akko aman ngawo yim aniyən jama İsrailaye-a ndəmmiyedə,» yeno Kəmandeye, «wadawani hangalnjaro yakkəkki, karwunja yən ruwunəkki. Alanjaro walləkki, tayi ye jamaniro waljai.

¹¹ Wunduma kamanjuro bi kəraminjuro “Kəmandea none!” cəne alamjiwawo, gananjən tamiya kuraro kudero tayi samma wua nosai nangaro.

¹² Jirenambunja njunonəkki, biwuwanja ye gadero tangəkkiwawo,»† yeno.

¹³ Aman bəřin wuldunjudə, burwoyedəa dinaro kalacəna. Koro awo duwon dina ye, sanju kojəna yedə, baworo waldunju karənjəna.

9

Na darajaa cidiye-a sameye-a

¹ Aman burwoyedən wadawa Alaro ambəttuwuye-a na darajaa cidiye-a mbeji.

² Awoa leima ketando, curo ngimnju burwoye tiro na darajaa canidəyən fatələdə-a tewurdə-a burodi sadaayedə-a mbeji.

³ Ngawo juwa kənyindiyedən ngim kənyindiye tiro na juro darajaa cani mbeji,

⁴ nadən kaaji njakkoram dinarredə-a sanduwu amanne tiyinjū samma dinarlan jakkadadə-a mbeji. Curo sanduwudəyən kalwo dinarre curo kəmbo tiro man* canidə-a ka Nawi Harunaye fəre cakkənədə-a allowa amandəyedə-a mbeji,

⁵ samenju yən malaiyawa daraja Alaye na gərgədunju fastuyedəa kaudi fefedonjayən jakcai mbeji. Kərmadəro dama mana ani sammaa fal fallo bayinduye bawo.

⁶ Awo ani ngai dabbargadadə, řimanna nasha burwoyedəro kullum ngasaye kidanja cadi,

⁷ amma nasha kənyindiyedəro řiman kura runju saan fallo ngayi, koro bu bawoa ngayiwawo, bu duwon kəlanju-a biwuwa jamaye nodunambunjan cadəna-a nangaro cuwudidə.

⁸ Ruhu Alaye ngainin sa leima burwoye kua yaye mbejidə, jawal na juro darajaayedə koro yaye isanodənniro farakko fəleyeno.

⁹ Adə misal jaman kuyero, awoa sadaa-a bu fida-aa řimanna cadidə rakcane karwu ambəttuwumayedəa kalkallo kalakcawawo.

¹⁰ Tayidə wadawa tiyiye, kəmbo-a kənja-a kasala jiri jiri-aa wujana, har awo samma bəřinno waljiro gənaada.

¹¹ Amma Almasiwu fəledəgəna, wotte řiman kura awo ngəla ngəla isanaye. Curo leima duwon mukkon gəni tədandəna, maananju alaktu adəye gəni, leima burwoyedəro kura-a tayir-a wodəyero koje

¹² tilo İonno na juro darajaadəro ngaye bu dal so, kəna soyən gəni, bunjuyən merudu sawisoye kimowo.

¹³ Ai, bu dal so, dalo soye-a buwu kəna karwudi wargadaye kəla tayirnambuwuyən jərgədəa-a tiyi kambe tayir gənidəa tayirro kalakcawo walyenoa,

¹⁴ balle bu Almasiwuye, ti duwon Ruhu sawisoyən awima waada bawoan Alaro kəlanju cinadə, karwundea kida karmo kudoman tulji, ngainin andi ye Ala Kəndəgaimaro kida yiddiye.

† 8:5 8.5 NL 25.40 * 8:7 8.7 aman burwoye - Aman cayedə. † 8:12 8.8-12 Iri 31.31-34 * 9:4 9.4 man - Kəmbo samelan isənada.

¹⁵ Adə nangaro Almasiwudəma soloma aman bərinne wo. Am bowowadadə wadu warasa sawisoyea cawandi, dalilnjudə karmonju tayia biwuwa duwon kəla aman burwoyen cadənadəlan merujəna nangaro.

¹⁶ Lamar aman warasayedə, sai aman diomadə bəwojənarə tabbattiyi ya duwon,

¹⁷ aman warasayedə karmo bawoa, kənduwonju bawo, dalilnjudə aman diomadə ronjuamaa aman warasayedə dunonju bawo nangaro.

¹⁸ Adə nangaro aman burwoyedəma bu bawoan ndəptənni.

¹⁹ Nawi Musa, ngawo wada Attauraye fi yayea jama sammaro wuljəgənayen, bu kənna so, dal soye ingi-a wulu kime-a kəska təngəri isop cani-an kundenno ngoje kitawu kəlanju-a jama samma-aro jəjərjiye

²⁰ tayiro: «Bu adə aman duwon Ala nayiro ronoworo wulnjaanadə tabbacciyi,»[†] yeno.

²¹ Jiri adəgainin leimadə-a kalwowa ambəttuwuye samma-aro budəa jəjəryeyeno.

²² Kəla Attaurayen awo ngəwua bulan tayirro kalakcai, koro bu fida bawoa, gawara bawo.

Bu fida Almasiwuye

²³ Adə nangaro, kaudi awowa samən dasaanayedə bu fida anilan tayirro kalaktu wajjəcənədə, dole awowa sameye kəlanjadə bu fida ania kojanalan tayirro waljai.

²⁴ Awoa Almasiwu na darajaa mukko kamben tədəna, wotte kaudi awo jireyero gəni, amma samedəmaro kərgawo, kərma fuwu Alayen andi nangaro fəleduworo.

²⁵ Koro samero ngawonjudə, kəlanjua ngəwuro bu fidaro njoro gəni kərgawo, jiri rīman kura saa fi yaye bu kaanju gənian na darajaaro ngayidə gai.

²⁶ Adəgairo walyenoa, dole tən alaktu duniayen sai ngəwuro bone caiya, amma akko tilo lonno njeroram jamannen kəlanjua laya dionjulən biwudəa baworo dioro fəledəgəna.

²⁷ Jiri kam fallo nuiri kadargada, koro ngawo adəyən sai sharadə gai,

²⁸ ngainin Almasiwu ye kəlanjua biwu am ngəwuye ngoduro fallo cina, koro fuwun walde kənyindiyero biwu nangaro gəni, am tia gangadaaro gurejaidəro njəkkawo kudoro fəlediyi.

10

¹ Attauradə awo ngəla ngəla fuwun isaidəye camuno jireye gəni, kaudinja bas nangaro, təmmaro rakce bu fidanju kullum saa fi yaye cadidəyən am ambəttuworo karənjaidəa kalkallo kalakciwawo.

² Adə gənia, ca ambəttuwuwudə tilo lonnin tayirro walyeraa, biwuwanja gadero takcannidə, bu fida ania dio koldəna, gəna?

³ Amma bu fida anin saa fi yaye taktu biwuwaye mbeji.

⁴ Awoa bu dalowa-a dalla-ayen biwuwa cindudə təmmaro yojiwawo.

⁵ Adə nangaro duniaro kəndənjun Almasiwuye Alaro: «Bu fida so, sadaa so raammi, amma wuro tiyi dabbarseyem.

⁶ Laya rəməssə wargada bi bu fida biwu nangaro karwunəm cəraanni.

⁷ Daji wuye: “Alani, akko rawonəm dioro kadikko, kitawulan kəlanin ruwuwadadə gai,» yekko.»[†]

⁸ Tiye: «Bu fida so, sadaa so, laya wargada so, bu fida biwu nangaro so raammi bi ardinəmmi,» wuljənayə ngawon, wotte awo kəla Attaurayen tədidə,

⁹ koro walde: «Akko rawonəm dioro kadikko,» cənna. Awo kənyindiyədəa kokturo burwoyedəa cinji.

¹⁰ Koro rawo Alayen andi sadaa tiyi Isa Almasiwuyen tilo lonno tayirro walliyena.

¹¹ Riman fi yaye yim nguson daada kidanju bu fida təmmaro rakcane biwuwa cinjaiwawodəa cədiya cədi,

¹² amma Almasiwudə, ngawo bu fida biwuwa nangaro tilo lonno har abadaro cədənayən, kəmboram Alayen napkeno,

¹³ koro kua adən fuwun kəladəwanjua si gənaduramnjuro cadiro gureji.

¹⁴ Awoa sadaa falnin am tayirro waljaidəa sawisoro kalkallo cədəna.

¹⁵ Ruhū Alayedə ye andiro kəla adəyən sheda saddi. Tiye:

¹⁶ «Akko aman ngawo yim aniyən tayi-a ndəmmyidə, yeno Kəmandeyə, wadawani karwunjaro yakkəkki, hangalnja yen ruwunəkki,»[†] wuljənayə ngawon,

¹⁷ koro walde: «Biwuwanja-a nandiwinja-aa gadero tangəkkiwawo.»[†]

¹⁸ Gawara aniyə tədənadə, sadaa biwu nangaro gadero tədiwawo.

SƏMO KASTA-A KARWURO DUNO NJO-A

¹⁹ To, kəramiya, bu Isayen jawal duwon ridu bawoaro na jauru darajaaro ngawoyedəa fandiyyena,

²⁰ wotte jawal bərin ro fandoye juwayen maananju tiyinjuyen andiro fərəmsaana,

²¹ koro rıman kura fuwuma jama Alaye yea taiyena.

²² Adə nangaro karwu tiloan, kambərse tartıppan, karwu ye bulan jəjəryane hal diwin tayirdənalın, tiyi ye ingi tayir tuljənalın karənniyo!

²³ Ti wadu ngojənədə amannadəro, njasarai təmandeyedəa dunoaro taiyo,

²⁴ koro kattendero kissiyiyo, kərawo-a kida ngəla ngəla-a dioro kowofiniyo!

²⁵ Bare ada am laaye gairo captundedəa kolliyende, amma kattendero duno yiyo, masammanno yimdə* karəndu cədi ruwidəro.

²⁶ Awoa nodu jiredəyeya fandiyyena ngawon rawonden biwu diyeya, bu fida biwuwa nangaro gadero bawo,

²⁷ sai wowom jauru riduye ye, kannu jau kəladowa Alayeya juwui ye guredu.

²⁸ Kam Attaura Nawi Musayeya wajənamadə kəla mana shedama yindi bi yakkuyen kanjimari cuwandənnin nui.

²⁹ To, kam Tada Alayeya ruje bu amanne tiyen tayirro waljənədə tayir gəniro ngoje Ruhu serredəa rəjənamadə, wowom jiri fi todəa nandiwin kojəna tiro gənajagaiya jussənaro təmanuw?

³⁰ Awoa ti duwon: «Wowom gənəduwudə kakke, wuma rəmbəkki,»† koro: «Kəmande jamanjua sharaji,»† cənnədəa noniyena.

³¹ Mukko Ala Kəndəgaimayero ngawodə awo jauru riduye.

³² Jaman caye, sa duwon ngawo karwundo wassənayen bone yawe lawala kuralan nedduwwadəa tangowo,

³³ sa laan fuwu jamayen curo rudu-a basari-ayen dəgawwa, sa laan koro am tayiro adəgai caddənaro kəldəgəwwa.

³⁴ Awoa kosowua njuonuwwa, kəndando mowo ye karwukəjialan kasadduwwa, nayi kəlando kənda tia kojəna ye, sawisoro tussi ye tawwadəa nonuwwa nangaro.

³⁵ To, adə nangaro bare tabbattuwundodəa kolluwwi, tin mukowa jauru fandui.

³⁶ Nettulan mərədundəa, ngainin, awo Ala cəraanədəa diwwaye ngawon, awo waduro ngojənədəa fandui.

³⁷ «Gana jəm cədiya, ti fuwun isimədə tussiwawo isi.

³⁸ Koro jiremanidə kambərseyen roa dəgai, amma ngaworo waldia, roni kəjijnju fanjiwawo.»†

³⁹ Andidə tayi ngaworo waldane faccagaidəyeyə gəni, tayi kambərselan njəkkawo cawandidəyeyə.

11

Kambərse

¹ Kambərsedə, tima awo təmadənədəa tabbatto ngodu, awowa taruiwawodəa tartıppo kasattu.

² Tilan kaariyande sheda ngəla Alayen cawandəna.

³ Kambərselan andi ye dunia mana Alayen alaktəna, wotte awo turuidə awo turuiwawolan tədənaro asuyeyeyə.

⁴ Kambərselan Nawi Haabila sadaa duwon Kaabilayədəa kojənaa Alaro kikkudo. Kambərsenju nangaro tia jiremaro ngojane sheda ngəla kiwando, Ala kənjonjudəa ardijenədəro. Koro ti nunama, kambərsenju nangaro koro yaye mana cədi.*

⁵ Kambərsenju nangaro Nawi Idərisa bare karmo curunniro tia samero sapkera, daji tuwandənni, Ala tia sapcəna nangaro. Awoa kawu saptunjudəro, Ala tia ardijenəro shedajana.

⁶ Kambərse bawoan ardidu Alayeya fandodə yojiwawo, awoa kam Alaa karənjidə dole Ala mbeji ye, maduwunjuro mukowa ci yedəa kasacco.

⁷ Kambərselan Nawi Nuhu sa Ala tiro kəla awowa kua yaye taruiwawoyen gala cinadən Ala ridalan am fannjuyeya njəkkaworo maara dabbaryeno. Ngainin duniaro wowom gənajiyeyə warasama nanjire duwon kambərselan tuwandidəyero walyeno.

⁸ Kambərselan Nawi Ibrahim, sa Ala tia na warasajidəro leduro bowojənədən, Alaa giya, koro na lejimaa nojənni yaye, leyeno.

* 10:25 10.25 yimdə - Kiyama. † 10:30 10.30 SK 32.35 † 10:30 10.30 SK 32.36 † 10:38 10.37-38 Hab 2.3-4

* 11:4 11.4 kambərsenju nangaro koro yaye mana cədi - Nawi Haabila nuna yaye, kambərseyen awo Ala cəraanədəa cəde sheda ngəla na Alayen kiwando. Ngainin shedanju mana saddi.

⁹ Kambørselan cidi wadudəyelan sikudo gai napkeno, koro curo leimawayen Isaku-a Yakuba-a rokko warasawu wadu faldəyeman kasarga,

¹⁰ awoa bərnı fərdua duwon kurdumanju-a tandomanju-a Ala wodəa karwunju gureji.

¹¹ Kambørselan Saratu kəlanju, ti duwon cambiwawo ye, jauro kamurjojena yedə, kaduwu cuwandıro walyeno, dalilnjudə ti wadu ngojenadəa amannaro ngojena nangaro.

¹² Adə nangaro kam fallen, ti koro nuna gai, kaduwu sillowuwa sameye ngəwu gai, koro sim cidi kesa ci tekuyen komdiwawo gai kesambo.

¹³ Am ani samma awo wadudəye cawandənnin kambərsenjae sanuna, amma awodəa kuruwuyen carune kəji fanjana ye, tayi kəlanja dunian kusotto-a sikudo-aro kasaccana ye.

¹⁴ Awoa am ngai manajaidə lardu gade kaanja majairo fəlejai.

¹⁵ Lardu koljanadəa takcairo walyenoa, ca dama walduye cawandəna,

¹⁶ amma cuju adəyero lardu ngalwo, wotte sameyero karwunja casakkəna. Adə nangaro Aladə tia Alanjalan bowojaidəa nangujiwawo, awoa tayiro bərnı laa dabbarjəgəna.

¹⁷ Kambørselan Nawi Ibrahim, sa Ala tia jarəpcənadən, Isakua bu fidaro kaino. Ti wadudəa cuwandənadə tadanju tok tilodəa cina,

¹⁸ ti duwon kəlanjun Alaye: «Am Isakuyen tasambidəmaa kaduwunəmlan bowojai,»† cənnadə.

¹⁹ Ibrahimdə na Alayen kənduwo am karmolaman sangoye mbejiro təmayeno, koro misal gainin tadanjudəa ngainin kiwando.

²⁰ Kambørselan Isaku Yakuba-a Yesawu-aro kəla awowa fuwun isaiyen barga dəpkeyeno.

²¹ Kambørselan Yakuba sa no cədidən ci kanjuyero njutkadaan Alaro ambəcciye tada Isuwuyə fi yayero barga dəpkeyeno.

²² Kambørselan Isuwu kawunju njero cədidən kəla luwo Israyilawuyen jandeje wada kəla sillawanjuyen kaino.

²³ Kambørselan, sa Nawi Musa tambənadən, yanju-a bəwanju-a tia shawaro carune wada maiyedəa rijannin kəndawu yakkuro tia gərayera.

²⁴ Kambørselan Nawi Musa sa wurəjenadən tia tada fero Fira'aunayelan bowojaidəa waje

²⁵ kəji fanda biwuyə tussiwawo yayero jama Alaye-a rokko bone nja kəreyeno.

²⁶ Simnju mukowadəro fijəgəna nangaro, rudu duwon kəla Almasiwuyen canadəa arsiyi Masarrero tamanna woro ngoyeno.

²⁷ Kambørselan gərgadu maiye rijənnin Masarnin kiluwo, koro ti turuiwawodəa curuna gairo dunoaro dayeno.

²⁸ Kambørselan sala Burodi Yis bawoadə-a bu jəjərdadə-a kido, bare siduwuma tadawa karunjadəa lejənniro.

²⁹ Kambørselan jamadə Bərəm Maliyayedəa cidi ngamdu gai rejane koyera, amma Masarwu ngai dio mayeranniya, tayia ingi giwo.

³⁰ Kambərse nangaro jamadə kawu tulurro bərnı Jerikoyea dirijanaye ngawon, garu Jerikoyedə wurgada.

³¹ Kambørselan Rahab jawardə sisiduwudəa kələwan kapcəgəna, ganambuwa-a rokko sidəgənni.

³² To, awi koro wulləkki? Ca mana kəla Gidiyon, Barak, Samson, Japta, Mai Dauda, Samaila, nawiya soyen dikkənaa, dama fandəkkiwawo.

³³ Kambørselan tayidə larduwaa kəriwun gewo, shara kamgera, waduwaawo kewando, ci ngambayea jakkera,

³⁴ kənduwo kannuyea samgeyera, timi kashagarrero kayera, dunonambunjan dunoaro walyera, kəriwun nankwa kedo, kəwuwa kəriwuyə larduwa gadeyeyə duyerə.

³⁵ Kamuwa amnja sanuna karmolan roaro cijanadəa tayiro kalakkera. Am laa ajawu kura kesa, karmolan cija ro ngalwo cawandoro afu fando wayera.

³⁶ Laa yero rudu fəlejagane kirwon jajaryera, koro tayia sargalan tujane kosoro kesakko.

³⁷ Tayiro dongur kauye gəgəpkeyera, tayia yindiro kamgera, kashagarlan roro keyeso, karawi dimiye-a kaniye-a luwadaa fofomgera, lambi-a jəktu-an kasarga, tayia basaryera.

³⁸ Duniadəma tayia rodoro tinni, kalangasa so, kau kuruwu so, kul kauye so, bəlaa cidiye solan bambaramgera.

³⁹ Tayi ani samma kambərsenjajeyen sheda ngəla cawandəna, amma awo Ala tayiro waduro ngojəgənadəa cawandənni,

† 11:18 11.18 Bad 21.12

⁴⁰ Ala andiro awo laa ngalwo dabbarsaana nangaro, ngainin andi bawolan naptu kalkaldæa najagawawo.

12

Isa kambærsendeye færdunju ye, kalkaldumanju ye

¹ Adæ nangaro, shedawu kada kadami andia dirisane kælsanadæ, andi ye takkal samma-a biwu budulan andia sadai-a waniyo, nettulan ngæram andiro gænasaanadæa diyo,

² simnde Isa tima kambærsendeye færdunju ye, kalkaldumanju yedæro figæiyo, ti duwon karwukæji fuwunjun gænaada nangaro kæska karmoyedæa necce nangunjudæa awimaro ngojænnin kæmboram kuris kæрмаiye Alayen napcænadæ.

Bare tæma kolluwwi!

³ Bare yimbaruwe tæma kolluwwi, ti duwon mukko biwuwuyen nankælado canadæa tangowo.

⁴ Mældundo kæla biwuyen koro yaye har bundo fiduro cadænni.

⁵ Koro mana duno njoma nayiro tadawa gairo njaddænadæa ngeßuwwa: «Tadani, bare njærgæro Kæmandeye kæskæro ngonæmmi, koro niro njækkadiya, bare tæma kollæmmi.

⁶ Awoa Kæmande kam cæraanadæa cærgæri, koro kam fi yaye tadanjuro cæmoyidæa kowoji.»[†]

⁷ Njærgærodæa neddowo, Ala tadawanju gairo njadai. Tada fi gæle bawanju tia cærgæriwawodæ?

⁸ Njærgæro duwon wundu yaye tilan nuwanjuadæ nandon bawoa, nayidæ tadawa gæni, ngæriwuwa.

⁹ Koro bawawande sasambænaye andia cærgærsane tayia bærsæmmiyenadæ, balle Bawa ruhuwayedæro daunde kolgæiye ro fandiye, gæna?

¹⁰ Tayidæ andia kawu ganaro jiri ngælaro caruna gainin cærgærsana, amma Ala faidandæro cærgærsai, nuwande nantayirnjun fandiyo.

¹¹ Njærgæro samma sanjun kæji gæni, kutturo turui, amma ngawo adæyen tayi tilan alamgadadæye nuwanjadæ nanlewa so, nanjire so.

¹² Adæ nangaro mukkondu cæmbaræna-a ngurumngurumndo duno bawoa-a dunoaro dewo.[†]

¹³ Koro sindoro jawal cækko yiddowo, ngainin ngurdiyidæ jau fanjiwawo, cujanjuro ngaji.

Bare ser Alayea wanuwwi!

¹⁴ Am samma-a naptu nanlewaye dio-a nantayir-a manowo, awoa nantayirdæ bawoa, wunduma Kæmandæa curuiwawo.

¹⁵ Hangal gænanowo, bare wundumaro ser Alayæ fando tiyerænni, bare karwukutta fima cije suwolje tilan am kada tayir gæniro waljanni,

¹⁶ bare wunduma kænjænama bi tayirnambuma Yesawu gairo waljænni, ti duwon masæna tiloro warasanju nankaruye cælædænadæ.

¹⁷ Nonuwwadæ gai, darye, sa bargadæa warasaduro mayenniya, tia wayera. Simaloan majima, dama tæmduye cuwandænni.

¹⁸ Nayidæ awo rakce lediro gæni kadiw,* bi kannu jau fit so, duwu cælæm pæt so, nurnambu so, keyera kura so,

¹⁹ nuktu kangadiye so, kowo manaye so, kowo duwon am fanjane bare tayiro mana tærgænno lowojanadæ.

²⁰ Ai, wowom adæa rakcane mærgjanni: «Læmanma kau kuruwudæa lejia, dongur kauye gægæptalan roro ceyesi.»[†]

²¹ koro awo fæledænadæ jaumaro riduye, har Nawi Musaye: «Karwukam sædane lolokki,»[†] yeno.

²² Amma nayidæ kau kuruwu Siyonnero, wotte bærne Ala Kændægaimaye, Jerujalem sameyero isuwwa, koro malaiyawa kada kadami-a ngæmæri-a

²³ cammo jama karuye cunja samelan ruwuwadadæ-a Ala alkali am sammaye-a ruhuwa am jirewuye kalkallo kalaktana-a

[†] 12:6 12.5-6 Kar 3.11-12   [†] 12:12 12.12 Ish 35.3   * 12:18 12.18 nayidæ awo rakce lediro gæni kadiw - Kannu, duwu, keyera, kangadi, kowo. Awo riduye ani shedawa aman caye, wotte aman wadaye; NL 19-20 mane. Awo kæji kæjidæ shedawa aman bærinne, wotte aman serre; aya 22-24 mane.   [†] 12:20 12.20 NL 19.12-13   [†] 12:21 12.21 SK 9.19

²⁴ na Isa soloma aman bərinne-a bu jəjərgada duwon bu Haabilayea faidan kojənədə-aro isuwwa.†

²⁵ Hangal gənanowo, ti mana cədidəa bare wanuwwi. Tayi duwon ti dunian səmonja kassənamaa wajanadə kajanni adə, ti samelan səmonde kassənamadəa waniyeya, ndayin gəle kaniye?

²⁶ Sadən kowonju cididəa jəjəkkəno, amma kərma wadu ngoje: «Fallo koro cidi runjumaa gəni, same yea jəjəngəkki,»† cəna.

²⁷ Mana adə: «Fallo koro,» maananjudə awowa jəjəkkadadəa baworo dio, wotte awowa alakkada, ngainin awowa jəjəktaiwawodə dasayi.

²⁸ Adə nangaro, kərmai jəjəktiawowo fandiyanadə, Alaa wuseniyo, jiri ardijidən jauro darajaa-a ridua-alan tiro ambətkəiyo,

²⁹ «awoa Alandedə kannu juwui-a kal wo.»†

13

Kida na Alayen ardiyada

¹ Kərawo nanyaayanen dəgaiwo.

² Bare kusottowaa sosadu kolluwwi, adəa diolan am laa nojannin malaiyawaa fannjan casaana.

³ Am kosolan dasaanadəa tangowo, nayi ye tayi-a rokko kosolan dəgawwa gairo, koro am basardanadə yea tangowo, nayi ye basari yawwa gairo.

⁴ Larusadaro wundu yaye daraja co, koro bare wunduma aman larusaye juwunni, Ala janewu-a kənjənawu-aro shara cəddi nangaro.

⁵ Hal kunguna rawoyero kadənowo, kəla awo tawwayen danowo, awoa Ala kəlanjuye: «Təmmaro nia kolnjəkkiwawo, təmmaro nia wanjəkkiwawo,»† yeno.

⁶ Adə nangaro ridu bawoaro andiye: «Kəmandedə tima banamani wo, awima rikkiwawo. Kamdə awi wuro səddi?»† niye.

⁷ Fuwuwundo nayiro mana Alaye wulnjaanadəa tangowo. Njeroram naptunjayea wunowo, kambərsənja gaiwo.

⁸ Isa Almasiwudə bikka ye, ku ye, har abadaro faldiwawo.

⁹ Bare kolluwe alamdu gade jiri jiri nayia jawallan njattuluwunni. Karwudə kəmbo bosolan gəni, serlan dunoajima ngəla wo. Ai, ada kəmbosoyedə am duwon tayia jagaimasodəro fəidajagawowo.

¹⁰ Andidə laya duwaduram taiyena, tayi duwon leima Ala-a tadoramnin kida cadidə amari tia boye cadanni.

¹¹ Ləmanna duwon řiman kura bunja fiye na jauro darajaadəro biwu nangaro cuwudidə, danja ngawo bəlayen kannun warjai.

¹² Adə nangaro Isa ye jamadəa bunju kəlanjuyen tayirro kalakturo ngawo bəlayen* bone kiano.

¹³ To, luwiyo tia ngawo bəlayen nagəiyo, rudu canadəa yayiyo.

¹⁴ Awoa dunia adən bərnə har sawisoro dəgai taiyende, amma bərnə fuwun isidəa maniye.

¹⁵ Adə nangaro tiyen Alaro sadaa njungoroye sawisoro yiddiyo, wotte cinden cunju kasaddiyo, tiro daraja yiyo.

¹⁶ Bare nanngəla-a nankəre-a dio kolluwwi, sadaa jiri aniye Ala kəjinja fanji.

¹⁷ Fuwuwundoro dau kolgənowo, tayia gaiwo, am tayia cawori gairo rondo cariwi. Karwu kəjia cado, njəmjaialan gəni, adə nayiro fəidanjagawo nangaro.

¹⁸ Andiro moduwa saddowo. Karwunden sarəiwu bawoa noniyena, naptunde samman kalkal dio rayiye.

¹⁹ Nayia lowonjakki, duwan nandoro waldəkke isəkkiro moduwa dewo.

LEWA DARYEYE

²⁰ Ala nanlewaye, ti duwon bu aman sawisoyen Kəmande Isa Səni Kura dimiyayedəa karmolan cəsangənadə,

²¹ rawonju deworo nayia awo ngəla sammalan dabbarnja, koro andilan awo tiro ardiduye Isa Almasiwuyen cəddo. Tiro har abadaro daraja tío! Amin.

²² Kəramiya, nayia lowonjakki, mana karwuro duno njoye adəa kasaddowo, nayiro kalma ganan ruwunjagakkəna nangaro.

† 12:24 12.24 na Isa soloma aman bərinnero isuwwa - Kawuri kəjidə isəna nangaro, ridu gadero bawo. † 12:26

12:26 Hag 2.6 † 12:29 12.29 SK 4.24 † 13:5 13.5 SK 31.6 † 13:6 13.6 Jaw 118.6-7 * 13:12 13.12 ngawo bəlayen - Deya Jerujalemben.

²³ Nonowo, kɛraminde Timotia kosolan koljana. Tussɛnnin isia, ti-a rokko nayia njaruiye.

²⁴ Fuwuwundo samma-a muminna samma-aa lewanowo. Kɛramiyande lardu Italiyayedɛ nayia lewanjai.

²⁵ Ser Alaye nayi sammalan dɛga!

YAKUBA

Wotiya duwon Yakubaye jama Alaye duniaro tatargaadaro ruwujəgənədə Badiduram

Yakuba, ti yaana Isa Almasiwuye, wotiya adəa alama saa mewu wuri gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeno. Kəla ruwuwu Isaa gawu jamannjuyen, tiro Yakuba Jirema cani, ti ye fuwuwu jama Isaa gawu bəрни Jerujalembe falnja. Wotiya adəa jama Alaye larduwa kərdiyayero tatargaadaro ruwuyeyeno. Curodən gala so, səmo kasta so kəla kambərsə-a kəndəgai Isaa gamaye-ayen tayiro kiddo.

Wotiya duwon Yakubaye jama Alaye duniaro tatargaadaro ruwujəgənədə

Lewa

¹ Wuma Yakuba wolodi Alaye-a Kəma Isa Almasiwuye-adə jiriya mewun yindin duniaro tatargaadaro: Salam!

Kambərsə-a nanrashidu-a

² Kəramiyani, bone jiri jiri nayia njawandiya, awo jauru karwukəjiyero ngonowo,

³ awoa rijaptu kambərsendoyədə njasakke nedduwiro nonuwwa.

⁴ Amma nettudə kidanju cotto cədo, ngainin awima maunjannin wuranuwe kalkallo walluwi.

⁵ To, kamndo laa nanrashidu tia maujənaru walyenoa, Ala duwon jəkkadənnin am sammaro nanjaijaalan cimadəa cuworo, koro tiro ci.

⁶ Amma kambərsəlan shekku cakkənnin cuworo, awoa shekkumadə təmbəri tekuye karuwaye kanji kanjiro təmbaljiyi-a camun.

⁷ Kam adə bare na Kəmandeyen awo laa cuwandiro təməjənni,

⁸ ti kam hangal yindia, awo cədi samman na tilon dəganni.

Talaa-a gariwu-a

⁹ Kərami talaadə darəjanjudəro* awulo juwo,

¹⁰ ti gariwudə ye nangunjudəro awulo juwo, fəre kajimbe gai baworo walji nangaro.

¹¹ Awoa kəngal kannunjua jau fit culuwe kajim ngamji, fərenju ye rimje fidi, nanshawanju ye baworo walji. Jiri adəgainin gariwudə ye dawu kəndonjuyen baworo walji.

Rijaptu-a jaraptu-a

¹² Barganju kam curo jaraptuyen neccidə, awoa tia jarapcane nasardiya, ariawu roye† cuwandi, ariawu duwon Ala am tia caraanaro ci cəne wadu ngojənədə.

¹³ Bare wunduma sa jarawaye tia ngojiya, «Ala wua jaramso,» wuljənni, awoa Ala awo diwilan jaraptiwawo, koro ti kəlanju wundumaa jarapciwawo.

¹⁴ Amma kam fi yaye mangarnju tia cədane jambajiya, jarapti.

¹⁵ Daji mangardə curo ngojiya, biwu cambi, koro biwudə ye wurajiya, karmo cuwudi.

¹⁶ Kəramiyani njaraakkənaso, bare wunduma nayia jambanjanni!

¹⁷ Kənjo ngəla so, kalkal so samma samən na Ala Bawa nur alaktumayen jəpci, ti duwon faldiwawo ye, nanjun kaudi suworduma bawo yedə.

¹⁸ Rawonjuman Ala andi nema burwoye alaktunju sammaye gairo walliyoro, andia mana jireyen sesambo.

Mana Alaye fandu-a ga-a

¹⁹ Kəramiyani njaraakkənaso, adəa asunowo: Wundu yaye fanduro doiro waljo, bare duwan manajənni ye, gərgajənni ye,

²⁰ awoa gərgadu kambədə nanjire Alayea cuwudiwawo.

²¹ Adə nangaro awo waada so, diwi so sammaa wanowo, mana Ala karwundoro cakkənədəa rokura bawoalan mowowo, nanjun kənduwo nayia njəkkawoyea.

²² Bare kəlando jambanuwe mana Alayea kərənduwu basso walluwwi, tia gawuro wallow!

²³ Awoa kam laa manadəa kərənji duwon jəgaiwawoa, ti kam fəkkanju kudəramlan curuna-a camun.

* 1:9 1.9 darəjanjudəro - Ala tia jajakcəna nangaro. † 1:12 1.12 ariawu roye - Amari na Alayen sawisoro dəgaye.

²⁴ Fækkanju cure saptiyama, alama fækkanjuyedæa ngeSSI.

²⁵ Amma kam duwon wada kalkal nankam kèlaye fandoyedæa kèla hangallayen cure tilan dægai, koro awo fanjènaa ngeSSIwawo amma kèndo ngèla cædidæ, tima kam awo cædi samman bargaa ro waljidæ wo.

²⁶ Kam laa ti adinma cæni duwon cinju rojiwawoa, karwunju jambajèna, koro adinnju ye de sul.

²⁷ Adin jireye-a awo waada bawoa-a Ala Bawande ardi-jènadæ: ngèniya-a kamuwa kwa faccaanaa-aro jæktunjan kistuwo ye, jarawa duniayero kadu ye.

2

Sæmo kasta kèla amba gayirduyen

¹ Kèramiyani, Kèmande Isa Almasiwu darajamaa mærsanuwadæ, bare amba gayirnuwwi!

² Misallo kam laa kulum dinarre-a kajæmu shawa-aa cammondoro ngayi, koro kam laa tala ye kajæmu dina kadawua ngayiro walyenoa,

³ kam kajæmu jauru shawaadæa ruwe tiro: «Are na adæn ngèlaro namme!» nuwi, amma ti talaadæro: «Na todæn dane!» bi «Cidin namme!» nuwia,

⁴ kattendon gayirnuwe sharawu niadiwiaro walluwua, gæna?

⁵ Kèramiyani njaraakkènaso, fannowo, Ala am dunialan talaawadæa kambærselan gæriwuro waljaro, koro nodonju bargaa am tia caraanaro ci cænnadæa warasajaro kærejèna, gæna?

⁶ Amma nayidæ talaadæa runuwua. Gæriwuwama gæna basarnjane shararambo njasadidæ wo?

⁷ Koro tayima cu darajaa* tilan bowonjaidæa bassaidæ wo, mare?

⁸ Wada nodo bargaa Alaye kitawulan ruwuwada: «Kèmaskinæmba kèlanæm gairo raye,»† cænnadæa gawia, jauru ngèla!

⁹ Amma amba gayirnuwia, biwu diwi, koro wadadæ nayia ganambuwo wowomnjai.

¹⁰ Wundu duwon wada Alaye sammaa jægane falnin taljènadæ sammaa jæganni-a kal wo.

¹¹ Awoa ti duwon «Bare kæn-jæna dimmi,»† cænnadæ koro walde: «Bare wundumaa yejæmmi,»† yeno. To, kæn-jæna dimbawo yaye, amma kam yejæmmaa, wada ganambu-marø wallæmma.

¹² Adæ nangaro manando-a kidando-aa am duwon tayia wada nankam kèlaye fandoyelan sharajaidæ gairo dewo!

¹³ Awoa kanjimari bawoalan kam njunoiwawomadæa sharajai, amma kanjimari-dæma wowombo kura wo.

Kambæse-a kèndo ngèla-a

¹⁴ Kèramiyani, kam laa kambærsenjua cæni duwon kændonjun fælejiwawoa, awi faidanju wo? Kambærsenju tia cækkayi wa?

¹⁵ Misallo kèrami laa kongwa bi kamu jakturam ye bawoa, kæmbo kun bærinne ye bawoaro walyenoa,

¹⁶ koro kamndø laaye tiro: «Kèlèwan lene! Ala jakturam-a kæmbo-a njo!» cæni duwon mæradu tiyinjuye galjiwawoa, awi faidanju wo?

¹⁷ Jiri adægainin kambæse kændonju bawoadæ nuna.

¹⁸ Waneye kam laaye: «Ni kambærsenæmba, wu ye kændonia,» cæni. Kambærsenæm kèndo bawoa wuro fælesægæne, wu ye kambærseni kændonin fælénjægækki.

¹⁹ Ala tiloro kasaddæmmadæ, ngèla dimma. Sedannama kasaccane riduro loløjai.

²⁰ Ni hangal bawoa, kambæse kændonju bawoadæ faida baworo† isanonjagaiya, raam?

²¹ Nawi Ibrahim kaarindedæ, sa tadanju Isakua kèla laya duwaduramben sadaaro cinadæn, kændonjun gæna Ala tia jiremaro ngoyeno?

²² Rui, kambæse kændonju-a rokko kidajana, koro kændolan kambærsedæ kalkallo waljèna.

²³ Ngaima awo kitawulan ruwuwadadæ wakkajèna: «Nawi Ibrahim Alaa mærsajèna nangaro, Ala tia jiremaro ngoyeno,»† koro tia amanma Alayelan bowoyera.

²⁴ Nonowo, kambæse runjun gæni, kændolan Ala kamba jiremaro ngoji.

²⁵ Jiri adægainin Rahab jawardæ ye, sa kadunowudæa cæsaye jawal gadeyen salamje lejanadæn, kændonjun gæna Ala tia jiremaro ngoyeno?

* 2:7 2.7 cu darajaa - Almasiwu. † 2:8 2.8 Lew 19.18 † 2:11 2.11 NL 20.14; SK 5.18 † 2:11 2.11 NL 20.13; SK 5.17 † 2:20 2.20 faida bawo - Ruwua mukoye kureyedæye laanja faida bawo cani, laa ye nuna cani. † 2:23 2.23 Bad 15.6

²⁶ Awoa tiyi sindu bawoa nunadē gai, kambərse kəndo bawoadē ye nuna.

3

Talam roda

¹ Kəramiyani, bare ngəwundo maləmbaro waljanni, andi maləmbadəa nanjau kojənalalan sharasairo nonuwwa.

² Awoa andi samma fudu kadan talliye. Kam laa mananjun təmmaro taljiwawoa, ti kalkallo waljəna, koro rakce tiyinju samma yea roji.

³ Fərta awo rayiyena cadoro cinjaro rɨjam yakkiyeya, tiyinja samma yea yakkiye kanji rayiyenadəro lejai.

⁴ Koro maarawa ingiye ye ruiwo. Tayidə jauru kura duwon, karuwa dunoa tayia təmbalji yaye, maaramadə kəriduram təngəriman na cəraanaro kəriji.

⁵ Jiɨ adəgainin tələmdə ye awo jauru təngəri, amma awulonju jauru kura!

Koro jiɨ kannu təngəri dər kuraro kannu cəttaidəa ruiwo.

⁶ Tələmdə kannu! Dawu nashawa tiyindeyen tima fərdu jirenambu jiɨ fiye yaye wo. Tiyi sammaa bannaji, ro sammaro kannu cəttai, koro fərdunjulən kannu jaanamaye kərga.

⁷ Awoa adamgəna bundi so, ngudo so, ləman nganjın gərdama so, alau ingiye so jiɨ fi yaye rakce roji, har tayia rojəna,

⁸ amma wunduma rakce tələmba rojiwawo! Tidə awo diwi təmmaro gəm napciwawo, sum karmoyen cəp cəmbəgəna.

⁹ Tilan Kəmande Bawadəa yungəriye, koro tilan am camuno Alayen alakkadaa baskuniye.

¹⁰ Ci tilodəman njungoro-a baskudu-adə caluwi. Kəramiyani, adə wajipcənni.

¹¹ Sim ingiye bəlaa falnin ingi kəji-a cəm-a fiɨ wa?

¹² Kəramiyani, ya tarmuye rakce jaitun cakki wa? Ra, ya inabbe tarmu cakki wa? Sim ingi mandamanda ye rakce ingi kəji fiɨwawo.

Nanrashidu Alaye

¹³ Wundundo nanrashidu-a hangal-aa wo? Kəndəgai ngəlalan kəndonju rokura bawo nanrashidulan isidəa fəlejo!

¹⁴ Amma karwundon nandəri jau-a kəla rawo-a mennaa, bare awulo buwin jiredəa wanuwe kattuwu kammuwwi.

¹⁵ Adə nanrashidu samelan jəpcəna gəni, tidə duniaye, hal adamgənaye, Kələdodəye.

¹⁶ Na duwon nandəri-a kəla rawo-a dasaanadə, hangalsango-a kəndo diwi jiɨ jiri-a ye mbeji.

¹⁷ Amma nanrashidu sameyedə burwon tayir, daji nanlewa kudoma, rokura bawoa, solo rawoma, jauru kanjimarima ye, serma ye, gayirdu bawoa, nanmənafək bawoa.

¹⁸ Nonowo, am nanlewa cawude nanlewan canadimadə nema nanjireye kalajai.

4

Sawa duniayedə kələdo Alaye

¹ Awi lawala so, kambiwu so kattendoro cuwudi? Məradundo diwiso karwundolan mələdaidəman gəna isai?

² Awo laa raawwa duwon fanduwawoa, kam yejuwi. Koro awo laa mangarnuwwa duwon ranguwe fanduwawoa, kattendon kambiwu diwi ye, mələduwi ye. Alaa koruwwi nangaro fanduwawo.

³ Koruwi duwon fanduwawo, məradundo diwiso galduro niadiwin koruwi nangaro. ⁴ Nayi kənjənamaso, nansawa duniayedə nankələdo Alayero nonuwwi wa? Adə nangaro wundu duwon sawa duniayero waldu cəraanamadə kəlanjua kələdo Alayero kalakci.

⁵ Ra, dalil bawoalan kitawuye: «Ruhunju karwundero cakkənadəro kemi kasacciwawo,» cəna gəna təmanuw?

⁶ Amma Ala na kojənarə ser ci. Adəmaro kitawuye: «Aladə rokurawua wajəna, amma rokuranambuwuro sernju fəlejiyi,»[†] cəna.

⁷ Adə nangaro Alaro dau kolgənowo, Yiwulissa wanowo, nayin kuruwunno cəgase leji.

⁸ Alaa karənnowo, ti ye nayia karənnjai. Nayi biwumaso, mukkondu kida biwuyen tullowo. Nayi curo yindiaso, karwundo tayirro kalangowo.

[†] 4:6 4.6 Kar 3.34

⁹ Karwukutta dewo, jajenowo, yirowo. Kasusundoa solan fallowo, karwukajindoa karwukuttaro kalangowo.

¹⁰ Fuwu Kemandeyen rokura bawoaro wallowo, ti ye nayia jajannjai.

Kalandoa sharawu am gadeyero ngodu

¹¹ Karamiya, bare kattendon adalamduwwi! Kam duwon karaminjua adalamji bi sharajidə wadadəmaa adalamje sharaji. Koro wadadəaa sharanəmia, ni wada gama gəni, sharamanjuro walləmi.

¹² Ala wada njoma ye, sharama yedə tilo, ti duwon nanjun kənduwo njəkkawoye-a siduwuyə-a mbeji. Amma nidə, ni wundu duwon kamanəmba sharanəmidə?

Awulo bo

¹³ To, fannowo nayi duwon: «Ku bi bari bərni laaro leniye saa fallo nadən nammiye sawur diye riwa fandiye,» nuwidə.

¹⁴ Awo bari wakkajima nonuwwi. Rondodə awi? Nayidə bandəgəne fəledəne jəm cədiya, baworo waljidə gai.

¹⁵ Cujudəro: «Kəmande kasaccia, dəgaiye adə-a todə-aa diye,» wuldudə nayiro wajimnjaana.

¹⁶ Amma akko kəla rokurandoyen awulo buwi, awulo bo jiri adəgai samma jauru diwi.

¹⁷ Nonowo, kam ngəla dio nojəna duwon cədənənimadə biwu cədəna.

5

Səmo kasta gariwuwaro

¹ Nayi gariwuso, fannowo, bone nayia njawandi nangaro yirowo, burwu yakkowo!

² Arsiyindo ye bannadəna, kajəmundu ye kanambe juwuna,

³ karendo dinarre-a riwullayə-a yero diwuram cijəgəna, koro diwuramnja naptu shedayə njadde kannu gai tiyindo juwui. Jaman daryeye adəman arsiyi cammuwwa!

⁴ Akko ngənəwuram duwon kidawu kulondo kalajanaro njo wanuwwadə kəlandon so cədi, koro so kalawuyedə səmo Kəmande Martawamayedəro ngaana.

⁵ Dunialan curo larasu-a kəji fanda-ayen dəgawwa. Yim duwayero karwundoa kaisuaro diwwa.

⁶ Jiremaa sharanuwe yejuwwa. Kambiwunjaiwawo.

Kanadi ta

⁷ Adə nangaro, karamiya, har kəndə Kəmayero kanadi taiwo! Akko baremadə nema tamanna kanadilan gureji, har dəlawu burwoyē-a daryeye-a cuwandiro.

⁸ Nayi ye kanadi taiwo, karwundoro duno yakkowo, kəndə Kəmayedə del karənjəna nangaro.

⁹ Karamiya, bare kəla kamandoyen so diwwi. Adə gənia, Ala nayia sharanjai. Akko sharamadə cinnalan daada!

¹⁰ Karamiya, nawiya cu Kəmandeyen manajanadəa misal bone nja-a kanadi ta-ayero ngonowo.

¹¹ Akko am curo boneyen neccanadəa bargaaro ngoniye. Kanadi Nawi Ayubayedə yea fannuwwa, koro awo Kəmande tiro daryeramnin cəddənədə yea ruwwa. Awoa Kəmandedə njunoduma ye, kanjimərima ye.

¹² Awi yayero burwonno, kəramiyani, bare kansi buwwi, cu sameyen kal, bi cidiyen kal, bi awo gadeyen kal. Ngəlanjudə «Aaa,» bi «A'a,» wullowo. Adə gənia, shara njadai.

Alaa koro

¹³ Kamndo laa bone cai wa? Alaa cuworo. Laa ye kəji fanji wa? Aiya njungoroye yejo.

¹⁴ Kamndo laa dondi wa? Amwurawa jama Alayea bowojo isa cu Kəmayen kəlanjuro kəndawu jaitunne fiğajiaro tiro moduwa caddo.

¹⁵ Moduwa kambəseyedə kam dondidəa isangajiye Kəma tia cəsangi. Koro biwu cədənaro walyenoa, gawara cuwandi.

¹⁶ Adə nangaro biwundo amandoro wulgənowo, moduwa amandoro yiddowo, ngainin nganuwi. Moduwa kam jiremayedə juro kənduwoa.

¹⁷ Nawi Iliyadə kam andi gai, koro bare ingi cudurənniro Alaa tai dajə lowoyenniya, cididəlan saa yakku kəndawu arakkuaro ingi cudurənni.

¹⁸ Koro walde Alaa lowoyenniya, samelan ingi cudure cidi ye nemanju kekko.

¹⁹ Kəramiyani, kamndo laa jawal jireye kolje kamanju tia jawallo kalakce cakkiya,

²⁰ adəa nonowo: Kam duwon biwumaa jawallo kalakce cakkənamadə ronju karmolan cəkkaana, koro biwu kada jakcəna.

1 BITURUS

Wotiya kəntiloye Biturusse Isaa gawuro ruwujəgənədə Badiduram

Biturus, ti kəngayam Isa Almasiwuye, wotiya adəa Isaa gawu yala lardu Asiyayero alama saa fiakkun uwun gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeyeno. Lardu Asiyayedəro ku Tirki cani. Bone casaidə nangaro, Biturus ruwuje tayiro Isaa gawudə dunia adən sikudowadəro nanjan bone njadə ajap bawo yeno. Kənduwonja ye bawo, nanjirenja ye bawo, amma bone kawu ganaro casanaye ngawon, Ala kəlanju tayia isadunoajiyi, tayi ye darajanju sawisoyen dasayi.

Wotiya kəntiloye Biturusse Isaa gawuro ruwujəgənədə

Lewa

¹ Wuma Biturus kəngayam Isa Almasiwuyedə sikudowa kəreyada lardu Fantusse-a Galatiyaye-a Kafadokiyaye-a Asiyaye-a Bitiniyaye-aro* tatargaadaro,

² wotte nayi duwon Ala Bawadə caman nayia nonjana ye, Ruhunjuyen nayia jirewuro njadəna ye, Isa Almasiwua gaiwo jəjərduwu bunjuyelən tayirro walloworo kərenjana yedəro: Ser-a nanlewa-a nayin ngəwuja!

Təma roa

³ Bargaa Ala Bawa Kəmande Isa Almasiwuye! Kanjimarinju kuradəro karmolan cidu Isa Almasiwuyen andia sasakke bərinno təma roa laaro tambiyena.

⁴ Təma roadə tima warasa njəpciwawo ye, tayir gəniro waljiwawo ye, koro rimjiwawo ye, nayi nangaro samelan gənaada wo,

⁵ nayi duwon kənduwo Alaye kambərsəyən nayia njariwe nayiro njəkkawo jaman daryeyen fəlediyiro dabbargaadaa njaddidə.

⁶ Kəla awo aniyen, kərma kawu ganaro jarapta jiri jiri karwukutta fannuwi yaye, karwundo tai dajə kəjjinə.

⁷ Dalil jarapta aniyedə, tima kambərsəndə tabbatto culuworo. Dinardə awo sidiyi yaye, tia kannun jarapca, amma kambərsəndədə dinarra tamanan kojəna, koro yim fəleduwu Isa Almasiwuyen† njungoro-a daraja-a bərsəm-a cuwudi.

⁸ Tia ruwwi yaye, raawwa, kərma tia ruwwawo yaye, mərsanuwwa, koro karwukəji dama bawo wuldumaro yojiwawo ye fannuwi,

⁹ awoa leduwuram kambərsəndəyē, wotte njəkkawo rəndoyedəa fənduwi.

¹⁰ Njəkkawo adə, nawiya duwon kəla ser kaandoro waljidəyən manajanadə kəla tiyən majane hangallayen kekəworo.

¹¹ Ruhu Almasiwuye tayilan dəganadə kuren kəla bone Almasiwuye-a daraja ngawonjun jəgaidə-ayen manajəna, dajə nawiyadə kəla wundu-a jaman jiri fi-ayen manajanadəa cacaworəna.

¹² Ase, tayi kəlanjaro gəni, nayiro kida njaddənarə asuyera. Kərma Ruhu Alaye samən juwajanadəyən kawuri kəji adəa nayi yero wulnjaana, kawuri duwon malaiyawa tia noduro majaidə.

Kəndəgai tayir

¹³ Adə nangaro hangaldənowo, kələndo riwowo ser duwon yim Isa Almasiwu fəlediyi njadidəro təmando təgəmbo yakkowo.

¹⁴ Tadawa kəngaimaso gai, mangar diwi caye sa nodunambuyen dəgawwadəa wanowo,

¹⁵ amma ti nayia bowonjanadə tayirdə gai, nayi ye kəndəgəindo samman tayirro wallowo,

¹⁶ dalilnjudə kitawulan ruwuwada: «Wu tayir nangaro, tayirro wallow!»†

¹⁷ Ti duwon gayirjiwawolan kida wunduyə yaye sharajidəa Bawalan bowonuwia, Ala ridalan kəndəgəindo nansikudoyedəa dewo.

¹⁸ Nonuwwa, naptundo bowu kaariyandən warasanuwwadəlan merungera, amma riwulla so, dinar so njəpcəiyən gəni,

¹⁹ bu Almasiwuyen, wotte bu darajaa tama balo so, awo waada so bawoaye gaiyen.

* **1:1 1.1** lardu Fantusse-a Galatiyaye-a Kafadokiyaye-a Asiyaye-a Bitiniyaye-a - Kəryeya Rombe kureye. Tayidə curo cidi duwon ku tiro Tirki canidəyən kasarga. † **1:7 1.7** yim fəleduwu Isa Almasiwuyen - Kiyama. † **1:16 1.16** Lew 11.44-45; 19.2

²⁰ Kawu dunia alaktiro Ala tia kadarjēna, amma jaman daryeye adēn nayi nangaro fāledāgēna.

²¹ Tiyen nayidē Ala duwon tia karmolan cāsange tiro daraja cinadēa kasadduwwa. Ngainin kambārsēndo-a tāmāndo-a Alalan kērga.

²² Jiredēa gawe amāndoa nanmēnafēk bawoalan raworo kēlando tayirnuwwadē, kattendon karwu tiloan jaurō tērawowo,

²³ bērinno tambuwwa nangaro. Tambōdodē, kasuni njēpcimalan gēni, njēpciwawolan, wotte mana Alaye roa sawisoro dēgaidēyelan.

²⁴ Awoa:

*«Adamgēna samma kajim gai,
darajanju samma ye fāre kajimbe-a camun.*

Kajimda ngamji, fāredē ye curi,

25 amma mana Alaye sawisoro dēgai.»†

Mana adē tima kawuri kēji nayiro wulnjaanadē wo.

2

Jama tayir Alaye

¹ Adē nangaro niadiwi samma-a jirenambu samma-a nanmēnafēk-a nandēri-a yarsēm samma-a kollowo,

² timal tambo bērinna gai kiam jireye jalla wotte mana Alaye jaurō rawowo, ngainin njēkkawondon wuranuwi,

³ ser Kēmayedēa ngēlarō tambuwwarō walyenoa.

⁴ Na Kēmayero arowo, ti duwon kau roa ambe wajana, amma na Alayen kēreyada-a bērsēmgada-adē.

⁵ Nayi kēlandoma kauwa roa gai tayilan fado Ruhuye cadandi, rimanna tayirro wallowo sadaa Ruhuye duwon Ala Isa Almasiwuyen ardididēa yiddoworo.

⁶ Awoa kitawulan tabbatkaada: «Akko Siyonnin kau masammanne kēreyada bērsēmba gēnanēkki, kam tia mērsājēnamadē, nangu tia cēdaiwawo.»†

⁷ Nayi kambārsēndoada, nandon kau adē bērsēmba, amma na kambārsēnambuwudēyen: «Kau duwon fado tandomaso wajanamadē, tima kau tandoye sammaro faidaaro waljēnadē wo.»†

⁸ koro: «Kau talduye ye, takkalduma yedē.»† Manadēa jaanni nangaro tayiro kadargaadadē gai taljana.

⁹ Amma nayidē kabila kēreyada, kēwu rimanna Mai Kuraye, jiri tayir, jama Alayero walluwwa. Ngainin kando kēnduwoa ti duwon nayia duwulan luwowo nurnju ajabbaro ngawoworo bowonjanadēyedēa wulluwi.

¹⁰ Calan nayidē jama tilo gēni, amma kērma jama Alaye, calan njunonjanni, amma kērma njunonjana.

Kēnduwowuro dau kolduwu

¹¹ Kērawowuni, nayi kusottowa-a sikudowa-adē, nayia lowonjakkī, mangar tiyiye nayiro kēriwu njakkadidēa wanowo!

¹² Dawu kērdiyayen kēndēgai ngēla dewo, ngainin nayia diwi diowu gai adēlamnjaison, kēndōndo ngēladēa carune yim Kēma walde isiya, Alarō daraja cadī.

¹³ Kēma nangaro kēnduwoma adamgēnaye fi yayero dau kolgēnowo, mai yen kal, ti fuwumadēro,

¹⁴ gomnawaso yen kal, maidē tayia diwi diowuro wowom gēnaduwuro, koro ngēla diowu yea jajakturo cunodēnadēro.

¹⁵ Rawo Alayedē tima ngēla diolan hangalnambuwuro mananja nanjayilledēa dāpkēwi.

¹⁶ Kambe gairo dēgaiwo, amma kēreawa Alaye gai bare nankam kēlayēndōdēn faidaduwe nankēlado gēranuwwi.

¹⁷ Am sammaro daraja yowo, jama kēramiyayedēa rawowo, Alaa rinowo, mairō daraja yowo!

Misal bone nja Almasiwuye

¹⁸ Wolodiya, Ala rida samman bando ngimbaro dau kolgēnowo, tayi ngēla-a rokura bawoa-a runjaro gēni, tayi diwi yero.

¹⁹ Hal Alaye nangaro, bone jussēnni yame nettudē na Alayen ardiyada.

²⁰ Biwu diwe nayia bannjane nedduwiya, awi jajaktuye diw? Amma ngəla diwe bone yawe nedduwiya, adə na Alayen ardiyada.

²¹ Almasiwu nayi nangaro bone canadəro, nayi yea adəmaro bowongera. Awoa nayiro misal kolnjaana, nayi ye sinjua gaiworo,

²² ti duwon biwu ye cədənni, jirenambu ye cinjun tuwandənnidə.†

²³ Tia rarayeranniya, radu kalakcənni, bone kianniya, wusajənni, shara jire kamdu-madəro kəlanju kaino.

²⁴ Ti kəlanju biuwande tiyinjun kəla kəskadəyən ngoyeno, andi biwuro nuiyenadə nanjirero dəgaiyoro. Lorunjuman ngayew.

²⁵ Calan nayidə dimiya gai fattəgəwwa, amma kərma na ti Sənindo ye, rondoro Kistuwuma yedəyero walduwwa.

3

Kwawa-a kamuwa-a

¹ Jiiri adəgainin kamuwa, kwawandoro dau kolgənowo, laanja manadəa jagaiwaworo walyenoa, mana bawoalan kəndəgai kamuwanjayen jawallo ngasayi,

² kəndəgaindo bərsəmba-a tayir-adəa carui nangaro.

³ Bare kawarando kəla japta so, kare dinarre-a kajəmu shawa-a njakko so deyan turuiro waljənni,

⁴ amma hal gəraada karwuye so, nanshawa dinjiwawo wotte ruhu rokura bawoa ye, hangal bowadaa ye soro waljo, adə na Alayen jauro tamanna.

⁵ Ngainin kure kamuwa tayir təmanja Alaro casakkənadə kawara cade kwawanjaro dau kolyeyera,

⁶ jiri Saratu Nabi Ibrahimba jəgane tia kəmanjulan bowojənadə gai. Awo ngəla diwia, koro ridu fima kolluwe nayia njadannia, nayi ye ferowanjuro walluwi.

⁷ Kwawa, jiiri adəgainin naptundo nanrokkoyedəa nanrashidun dewo, kamuwandoye dunonja kaandoa najəgənnidəro, tayiro daraja yowo, kənjo serra ro sawisoyedəa kallo warasanuwi nangaro. Ngainin moduwa diondo daptuwuro kanuwi.

Kəla nanjireyən bone nja

⁸ Daryerambo, nayi samma hangal tiloa-a njunodua-a kərawo nanyaanayea-a kanji-maria-a rokura bawoa-aro wallowo,

⁹ bare diwia diwilan bi radua radulan rəmbuwwi, cuju adəyero barga warasanoworo barga dəpkənowo, adəa dioro nayia bowonjanadəro.

¹⁰ Awoa:

«*Kam naptu kəji mada so, kawu ngəla kuro so cəraanamadə, təlammjua diwiwo kajo, cinju ye bare jirenambu wuljənni rojo,*

¹¹ *diwilan təmjo ngəla cədo, nanlewa majo tia kadujo,*

¹² *Kəmandeyə simnjudə jirewua curui, səmonju ye moduwanja kərənji, amma fəkka Kəmandeyədə diwi diowua wajəna.»†*

¹³ To, kasaduaro ngəla dio rawowuro walluwia, wundu gəle nayia basarnjai?

¹⁴ Amma kəla nanjireyən bone yawiro walyenoa, bargando. Bare tayia rinuwwi bi karwundo kuttajənni,†

¹⁵ amma karwundon Almasiwua Kəmandero bərsəmmowo. Dalil təma nayin dəganadəye njaworiya, jaawu njoro kullum dabbargadaro wallowo,

¹⁶ adə yaye rokuranambu-a daraja-alan dewo, karwundo ye nayia sariwunjaiwawolan dəga, ngainin am kəla kəndəgaindo ngəla Almasiwulan diwidəyən adəlammjaiya, yarsəmnjadəro nangu tayia cəda.

¹⁷ Rawo Alayero walyenoa, diwi diolan yayero ngəla diolan bone njadə ngalwo.

¹⁸ Biwuwa nangaro Almasiwu ti jiremadə jirenambuwworo tilo lonno bone kiano, na Alayero andia* sawudoro. Kanji tiyiyen tia roro ceyesəna, amma kanji Ruhuyen roaro casangəna,

¹⁹ Ruhudəlan leje ruhuwa jakkadadəro kawuri wulyeyeno,

²⁰ tayi calan ganambuwwudə. Sadən, jaman Nabi Nuhuyen maaradəa cadandi duwon, Ala kənadialan gurejəna. Maaradəlan am gana, wotte am wusku ingiyen njəkkawo kewando.

† 2:22 2.22 Ish 53.9 † 3:12 3.10-12 Jaw 34.12-16 † 3:14 3.14 Ish 8.12 * 3:18 3.18 andia - Ruwuwa mukoye kureyedəye laanja andia cani, laa ye nayia cani.

²¹ Ingi adə alama kasalaye, wotte tiyilan kadawu tuluwo gəni, karwu sariwu bawoalan Alaro jaawu njo. Kasala adə karmolan cidu Isa Almasiwuyen kərma nayia njakkayi.

²² Almasiwudə samero leje kəmboram Alayen kərga, koro malaiyawa so, kənduwowa so, kərmai so cidijanuro casakkəna.

4

Hal Almasiwuye ngodu

¹ Adə nangaro, Almasiwu tiyilan bone canadə, nayi ye halnjudəa ngonowo, dalilnjudə kam tiyilan bone canadə biwu-a faidana,

² ngainin kəndəgainju dunialan gapcənadə mangar tiyiyero gəni, rawo Alayero dəgai.

³ Rawo kərdiyaye calan diwe nanjane so, mangar so, sagarandu so, kəlariwonambu so, nancurocuroma so, sənəm ga waada solan dəgawwadə cədəna.

⁴ Koro nayidə gannuwe halkutta ci bawo adəlan tayiro kəldəgəwwidəa ajarpəcane nayia raranjai,

⁵ amma ti duwon am roa-a sanuna-aa sharaduro dabbardənadə kəla adəyen tayia cuwori.

⁶ Dalil adəyeman kawuri kəjidə am sanuna yero wuldəgəna, kəla adamgənayen tayia tiyilan sharajai yaye, kəla Alayen Ruhulan roa dasayi.

⁷ Njeroram awo sammaye karənjəna, adə nangaro moduwa dioro am hangal kəjia-a kəla riwowu-aro wallowo.

⁸ Awi yayero burwonno kattendon kasaduro kərawo fəledənowo, awoa kərawodə biwu kada jakci.

⁹ Mana kuttu diwwin amandoa sosanowo,

¹⁰ wundundo yaye kənjə laa cuwandənadə, kistuwuwu ngəla kənjə jiri jiri ser Alaye gai tilan faidaduwiəlan amandoro nanwolodi yiddowo.

¹¹ Kam laa mana cədia, kawuri Alaye wulduma gairo cədo, kam laa nanwolodi cədia, duno Ala cilan cədo. Ngainin awo samman Isa Almasiwuyen Alaa congori. Tiro daraja-a kənduwo-a har abada abadinno tio! Amin.

Bone nja Isaa gawuye

¹² Kərawowuni, bare bone jau nayia rijapturo njawandənadəa ajammuwwi, awo ajabba laa wakkanjaanadə gai,

¹³ amma Almasiwuro kəldəgəwe bonenju yawidəro kəji fannowo, sa darajanju fəlediyiə, kəji dama bawo fannoworo.

¹⁴ Cu Almasiwuye nangaro nayia raranjaia, bargando, Ruhu Alaye darajaadə nayin nəcidiəro.

¹⁵ Bare wundondoma kamceji, bi barwu, bi diwi dioma, bi awo tia casakkənniro ngawoma gairo bone canni.

¹⁶ Amma kam laa ti kəriska nangaro bone caia, bare nangu fanjənni, amma cu adə nangaro Alaro daraja co.

¹⁷ Sa jama Alayero burwon shara njəddoyedə cədəna, koro nanden badijia, awi gəle njeroram am kawuri kəji Alaye jaannidəye wo?

¹⁸ Koro:

«*Jiremadə kiəddin njəkkawo cuwandia, awi gəle ganambuma-a biwuma-aa cuwandi?*»†

¹⁹ Adə nangaro am rawo Alaye kəlan bone casaidə ngəla cado ronjaa mukko Alaktuma amannayero casakko.

5

Jama Alayero kistuwu

¹ Wu amwurawaye kamanja ye, bone nja Almasiwuye shedama ye, daraja fuwun fəledilan nuwania yedə, amwurawa curondon dasaanadəro duno yikki:

² Bəri Alaye nandon dəganadəa newowo, amma dole gairo gəni, rawondon Ala cəraanadə gairo tayiro kiskənowo, koro riwa cukkowona boro gəni, kasadualan.

³ Bare tayi mukondoro casakkənadəa radduwwi, amma bəridəro misallo wallowo,

⁴ daji Səni Kuradə fəlediyiə, ariawu darajaye dinjiwawo fənduwi.

⁵ Jiri adəgainin nayi jairowadə amwurawadəro dau kolgənowo. Nayi samma kattendon wolodi gai rokuranambu lunowo, awoa:

† 4:18 4.18 Kar 11.31

«*Aladə rokurawua wajəna,
amma rokurambuuro sernju fəlejiyi.*»[†]

⁶ Adə nangaro, sa jussənan nayia njasangoro, cidiya mukko dunoa Alayen rokura bawoaro wallowo,

⁷ suwolndo sammaa tiro yakkowo, nayiro kisinjagai nangaro.

⁸ Kəlando riwowo, faadaro dəgaiwo! Yiwulis kəladondodə ngam nukci gai dadaji, kam njundoye maji.

⁹ Kambərselan dunoaro danowo, bare tiro dama kolgəwwi. Nonowo, kəramiyando dunialan bone animaa casai.

¹⁰ Ala serma kəlanju, ti duwon Almasiwulan nayia darajanju sawisoyen dəgaiworo bowonjanadə, bone kawu ganaro yawwaye ngawon, nayia kalkallo njadi ye, tabbann-jagai ye, isadunoanjagai ye, koro kolnjane yuruwwawo ye.

¹¹ Tiro har abadaro kənduwo tio! Amin.

Lewa dəryeye

¹² Mukko Silas kərami amannaro ngokkənadəyən kalmawa ganan ruwunjagakke kowori njadəkke mana adə ser Alaye jireyero tabbanjagakkəna. Serdəlan dunoaro danowo!

¹³ Jama Isaa gawu kəreyada bəрни Babilayen* dasaanadə tadani Markusnin kundenno lewanjai.

¹⁴ Kattendon lewa kərawoyen lewadənowo. Nanlewa nayi Almasiwulan dəgawwa sammalan dəga.

[†] 5:5 5.5 Kar 3.34 * 5:13 5.13 bəрни Babilaye - Misal bəрни Rombe. Jiri jama Israyilayedə kuren bəрни Babilaye nangaro bone jauru jau casanadə gai, jama Isaa gawudə ye bəрни Rombe nangaro bone jauru jau casai.

2 BITURUS

Wotiya kənyindiye Biturusse Isaa gawuro ruwujəgənədə Badiduram

Biturus, ti kəngayam Isa Almasiwuyey, wotiyanju burwoyey Isaa gawu yala lardu Asiyayero alama saa fidewu gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeyeno, koro wotiya adəa tayiro tussənni ngawo wotiyanju burwoyey ruwujəgənayen ruwuyeyeno. Sadən ti kosolan bərnə Romben, koro karmonju karənjəna. Wundusoro wotiya adəa ruwujəgəna wuljənni, amma tiyey tayiro hangal gənəja bəre maləmba kattuwuyey-a alamdunja-a kəranjanni yeno. Cujudəro dunoaro daja, jaman yeskada adən nodu jireyey Alayedəa jaa yeno.

Wotiya kənyindiye Biturusse Isaa gawuro ruwujəgənədə

Lewa

¹ Wuma Siman Biturus wolodi-a kəngayam-a Isa Almasiwuyedə am duwon nanjire Isa Almasiwu Alande-a Njəkkayimande-ayen kambərsə kaande gai bərsəmba cawandənədəro:

² Nodu Alayey-a Isa Kəmandeyey-ayen ser-a nanlewa-a nayin ngəwujaj!

Isaa gawuyey bowodunja-a kəredunja-a

³ Barga nodu ti duwon andia darajanju-a nanngələnju-ayen bowosanədəyən, Ala kənduwonjun awo duwon ro-a nanmumin-aro wajipcəgəna sammaa sadəna.

⁴ Koro darajanju-a nanngələnju-adən andiro waduwa bərsəmba-a jauru kura-a ngosaana. Waduwadə nayia njasakke njəptu duwon mangar diwi duniaro cuwudənədəro kanuwe hal Alayen nuwando fanduwu.

⁵ Adəma nangaro koworə ngəlaro dewo kambərsəndəro nanngəla yirgəiwo, nanngəladəro ilmu,

⁶ ilmudəro kəlarəiwo, kəlarəiwodəro nettu, nettudəro nanmumin,

⁷ nanmumindəro naptu nanyaanayey, naptu nanyaanayədəro kərawo yirgəiwo.

⁸ Awoa awo ani nandon mbeji tasargaia, nayia njasakke nodu Kəmande Isa Almasiwuyen naptu bowuyey dio-a faida bawoaro waldu-aro kanuwu.

⁹ Amma kam duwon awo ani tia maujanədə kambu, kuruwu curuiwawo, biwuwanju cayelan tayirro waljənədə ngesəna.

¹⁰ Adə nangaro, kəramiyya, koworinowo bowodundo-a kəredundo-aa tabbatkənowo, awo ania diwiya, təmmaro talluwawo.

¹¹ Ngəinin Isa Almasiwu Kəmande yey, Njəkkayimande yedəyey nodonju bargaa sawisoyədəro amari farakko ngawoyey fanduwu.

¹² Adə nangaro, awo ania nonuwwa yey, jire mowuwwadən tabbatkəwwa yayey, kullum nayiro isataktuwuro nia ngokkəna.

¹³ Naptuni samma kəndəgairam adən nayia isatannjəgakkiya, kuronin jussəna.

¹⁴ Al, Kəmande Isa Almasiwu isanosəgənədə gai, kəndəgairammi adəa tussiwawo kolləkki.

¹⁵ Koro koworə dikke ranguwe ngawo dunia adəa kolləkənayen sawi yayey awo ania tanguwi.

Daraja Almasiwuyey-a mana nawinawi-a

¹⁶ Sa kənduwə-a kəndə-a Kəmande Isa Almasiwuyey isanonjəgəiyənədən, nyari nangan tədənaso gəni giyaiyey, amma simndəman martawanjudəa kiruiyey.

¹⁷ Sa Isa bərsəm-a daraja-aa Ala Bawadəyən cuwandənədən,* kowo laa Daraja Martawadəyən isey: «Adəma Tadani wo, tia jauru raakkəna. Tima karwuni jauru kəjjuwə,» yeno.

¹⁸ Kowo samən isənədə andi kəlande Isa-a rokko kəla kau kuruwu tayirdəyən fanniyena.

¹⁹ Adəa kəjənaro mana nawinawidəa tabbatto taiyena. Har kawu dunia wəjey sillowu fajarre† karwundolan culuwiro, manadəa fatəla na duwua wassi gai hangallayen gawiyey, jauru ngəla.

* **1:17 1.17** sa Isa bərsəm-a daraja-aa Ala Bawadəyən cuwandənədən - Sa Isa darajanju Biturus-a Yakuba-a Yahaya-aro fəlejəgənədə. Mat 17.1-13; Mar 9.2-13; Luk 9.28-36 mane. † **1:19 1.19** sillowu fajarre - Isa Almasiwu. Tidə karwu jama Isaa gawuyey wasturna. WY 22.16 mane.

²⁰ Burwo sallammin adəa nonowo, mana nawinawi kitawulan ruuwuwa fima fisardu raayi kambero waljiwawo,

²¹ mana nawinawi fima ngalte rawo kamben isənni nangaro, amma Ruhu Alaye amba simojiye cu Alayen mana kedo.

2

Nawiya-a maləmba-a kattuwuye

¹ Kuren dawu jama Israyilayedəyen nawiya kattuwuye ye caluwuna, maləmba kattuwuye dawundon caluwidə gai. Maləmba ani asərlan alamdu siduwu kudoma cawudi, har Kəma tayia merujənədəa angərjane duwan kəlanjaro siduwu gərjagai.

² Am ngəwu nanjanenjaa jaane tayi nangaro jawal jireyedəa bassai.

³ Mangarjan mana kajin jambanjai. Tən kuren wowomnja lawu gəni, siduwunja ye tussiwawo.

⁴ To, Ala malaiyawa biwu cadənaa koljənni, tayia kannu jaanamayero gəpciye kawu yim sharayero sargalan tuje duwuro kekko.

⁵ Koro dunia kureye yea koljənni, sa ingi tufanaye jaman ganambuwuyedəro cuwudənədən Nawi Nuhu nanjire mawodumədə-a kam tulur-a rokko kəriwo.

⁶ Koro bərnı Sodombe-a Gomorre-adə yea buwuro kalakce shara siduwuye cadde awo ganambuwuro fuwun wakkajiyidəa misallo kiddo,

⁷ amma Nawi Lutu jirema duwon kəla kəndəgai nanjane turumasoyen karwunju bannadənədəa kikkawo.

⁸ Ai, jirema adə dawunjan dəgane yim nguson kəla kəndonja diwi curuna ye, fanjəna yedəyen karwunju jiremadəa basarji kərga.

⁹ To, ngairo walyenoa, Kəmande muminnaa curo jaraptayen njəkkawo ye nojəna, am diwia yim kiyamaa sharaduro rodu ye nojəna,

¹⁰ masammanno am mərədunja kadawualan curo kənjənayen dasaana ye, kənduwuwuro rudu gənajagai ye.

Rokurawu kəla kibbua ani ridu bawoalan darajamasoa bassai,

¹¹ amma malaiyawadə, tayia duno-a kənduwo-alan kojana yaye, fuwu Kəmandeyen wowom bastuye tayiro gənajagaiwawo.

¹² Amma am ani ləmanna hangal bawoa tame siduwuro tasambəna-a camun, awo asujanni bassai. Koro tayi ye ləmannadə gai sidagai,

¹³ jiri am gadea basarjanadə gai, tayi yea basarjai. Kəlariwonambu kausulan diodə kuronjan awo kəji fandaye. Tayidə turno so, awo waada so, nayi-a rokko jawune casaiya, jambanjadəye kəjinju fanjai.

¹⁴ Simnja sawiso kəla kənjənayen, biwu koljaiwawo, am kambərsenja duno bawoaa cadai, karwunja mangarlan alamgada. Tayidə tadawa baskuwada!

¹⁵ Jawal jireyen caluwe faccagane jawal Balaam tada Beyorra jaana. Balaamdə alwasi jirenambuye cəraana,

¹⁶ amma ayaunjudəro tiro cakkadəna, koronju mana cədiwawo kowo kamben manaje nanjori nawidəyero dapkeyeno.

¹⁷ Am ani sim ingiye ngamgada gai, tayidə fofou karuwaye cadəna gai, duwu cələm pət tayiro gənaada.

¹⁸ Mana bowu rokuraye cade am duwon kəndəgai jambayenin kiaddin fərəstagaidəa mangar tiyiye so, nanjane soyen cadai.

¹⁹ Tayiro wadu nankam kəlaye fandoye ngojaana, amma tayi kəlanjama kareawa siduwuye, awoa kam amwə tia nasarjidəye kəreanju wo.

²⁰ Koro nodu Isa Almasiwu Kəmande ye, Njəkkayima yedəyen kadawu duniayero kajana duwon, waldane kadawu duniaye adəro kəlanja casakkia, tayilan nasardaia, naptunjadə cayemaa kojənarə kuttaji.

²¹ Jawal jireyedəa nojanalan wada tayir tayiro caddənədəa ga wadudəroa, jawaldəa ngaltəma nojannima tayiro ngalwo.

²² Ai, awo karau jireye wuljənədə tayiro wakkajəgəna: «Kəri ye justunjuro waldəna,† alade kasaljana ye walde curo gajawayen fərwərdəna.»

3

Wadu kənde Isa Almasiwuye

¹ Kərawowuni, kərma wotiya kənyindiye adəa ruwunjagakki. Tayi yindi samman karwundon taktu ngəla deworo nayiro isatannjagakki,

† 2:22 2.22 Kar 26.11

² mana nawiya tayir kuren wuljanadə ye, wada Kəmande Njəkkayimadə ci kəngayamba nanjuro isanayen cinadə yea tangowo.

³ Burwo sallammin adəa nonowo, jaman daryeyen rudu gənaduwumaso rudunjaa isane mangarnja diwi jagai.

⁴ Tayiye: «Isa isi cəne wadu ngojanadə, nda ti? Tən kaariyande ro carembənayen, awo samma badiduram alaktu duniayen tədi gai fuwu gərji,» cani.

⁵ Amma nonjin awo anilan suwadai: Kuren same ye mbeji, dunia ye mana Alayen ingilan kiluwo ye, ingiyen tədo ye,

⁶ koro ingi adəma dunia cayedəa ləpce sijuwo.

⁷ Mana faldəman koro same-a cidi-a kərmayədə kannuro gənaada, wotte yim sharaye-a siduwo ganambuwoye-aro gənaada.

⁸ Amma kərawowuni, bare awo fal adəa ngessuwwi, yim fal na Kəmandeyen kərwu dəwu gai, koro kərwu dəwu ye yim fal gai.

⁹ Kəmande awo cədi cəne wadu ngojanadəa dioro nangərgədi bawoa, am laa nangərgədi ngojaidə gai, amma kanjindon kanadia, kam falma facciyiya, cəraanni, amma am samma tuwaro isaiya, kirawo.

¹⁰ Adə yaye yim Kəmandeyədə barwu gai isi, yim adən nuktu kuran same baworo walji, awo duwon tilan same-a cidi-a cadandənadə ye kannu jau fit warje juwui, koro cidi-a awo kəladən tədəna-a samma baworo waljai.

¹¹ Awo ani samma ngai sidagaidə, naptu jiri fi gəle wajimnjaana wo? Kəndəgai nantayirre so, nanmuminne so dewo,

¹² kənde yim Alayədəa gurenowo, yakkowo duwan iso, yim duwon ti nangaro same kannun wardi, koro kannu jau fit awo tilan same-a cidi-a cadandəna sijiydə.

¹³ Amma kəla wadunjudəyən same bərin-a cidi bərin-a na duwon nanjire dəganadəa gurenaye.

¹⁴ Adə nangaro, kərawowuni, awo ania gurenuwidə, Ala nayia kadawu so, awo waada so bawoa nanlewan njawandoro kowərinowo.

¹⁵ Bulus kəraminde rayiyenadə ye nanrashidu tiro tinadən nayiro ruwunjaanadə gai, kanadi Kəmandeyədə njəkkaworo ngonowo.

¹⁶ Curo wotiyanju samma kəla lamarra aniyen manajidəyən ngai wulji. Curodən awowa laa asudu jaua mbeji. Am alamdanni dunoaro dajannidə kitawuwa gadedəa faljaidə gai, mananju yea faljane siduwunja kəlanjaro gərjagai.

¹⁷ To, kərawowuni, awo adəa caman nonuwwadə, hangal gənanowo, bare jawallan luwo turuwuye nayia lenjane dunon dadundodəlan yuruwwi,

¹⁸ amma ser-a nodu-a Isa Almasiwu Kəmande ye, Njəkkayimande yeyen wuranowo. Tiro kərma ye, har abada abadin yero daraja tio! Amin.

1 YAHAYA Wotiya kəntiloye Yahayaye jama Isaa gawuro ruwujəgənədə Badiduram

Yahaya, ti kəngayam Isa Almasiwuye, wotijanju yakku alama saa firakku bi firakkun uwun gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeno. Yahayadə tadawa Jabadiye falnja, tiro fuwura Isa jauro cəraana ye canı, koro Linjila kəndewuye-a Wahayi Yahayaye-aa ruwujəna. Kəla ruwuwu Isaa gawu jamannjuyen, ngawo sojiya bərnı Rombe Jerujalem-a Fado Alaye-aa sijanayen, Yahaya nadəa kolje bərnı Afisayero leyeno. Curo jama Isaa gawuyen jəktu jiri jiri mbeji nangaro, Yahaya nadən tayiro ruwujıye mana Alayea kasacca, kəndo jireye cado, koro Ala-a amanja-ya yea carawo yeno.

Wotiya kəntiloye Yahayaye jama Isaa gawuro ruwujəgənədə

Kalma roye

¹ Awo tən badiduramnın dəgana, awo fanniyena, awo simnden ruiyena, awo lawarnıye mukkonde lejəna, wotte lawar kəla Kalma royedəa nayiro wulnjagaiye.

² Rodə fəleyaada, koro tia ruiyena, koro tia shedaniye nayiro ro sawısoye Bawa-a rokko dasaana ye, andiro fəledəgəna yedəa wulnjagaiye.

³ Awo ruiye fanniyenədəa nayi yero wulnjagaiye, ngainın nayi ye andi-a rokko naptu nanyaanaye diye. Ai, naptunde nanyaaneyədən Bawa-a Tadanju Isa Almasiwu-a rokko kərgaiye.

⁴ Awo ania karwukəjindedə* kalkallo waljoro ruwuniye.

Aladə nur

⁵ Awo na Isayen fanniyena nayiro wulnjagaiyedə, tima Aladə nur, koro tilan duwu təmmaro bawo.

⁶ Andi ti-a rokko naptu nanyaanaye diye niye duwon duwulan dəgaiyeya, kattuwu kammiyena, jire diyewawo.

⁷ Amma nurlan dəgaiyeya, ti kəlanju nurlan dəganədə gai, kattenden naptu nanyaanaye diye, koro bu Tadanju Isayedə andia biwu sammalan tayirro kalansai.

⁸ Biwunde bawo niyeya, kəlande jambaniyena, koro jiredə andilan bawo.

⁹ Amma biwuwande wullıyeya, tidə amanma ye, jirema ye, andiro biwuwande gawursagane jirenambu sammalan tayirro kalansai.

¹⁰ Amma biwu diyende niyeya, tia kattuwumaro kalangiye, koro mananju andilan bawo.

2

Almasiwudə ti Bawadəro kəlanden wulduwuma

¹ Njuıriyani,* bare biwu diwwıro awo ania ruwunjakakki. Amma kam laa biwu cədiro walyenoa, ti Bawadəro kəlanden wulduwuma taiyena, tima Isa Almasiwu jiremadə wo.

² Tima biwuwandəro laya fastu gərgadu Alayero waljo, koro kaande runjaro gəni, dunia sammaye yero.

³ Wadawanju gaiyeya, ngainın tia noniyenaro asuniye.

⁴ Kam tia nojəna cəni duwon wadawanju jəgaiwawodə, ti kattuwuma, koro jiredə tilan bawo.

⁵ Amma kam mananju ngojımadə, jiremaro kərawo Alayedə tilan kalkallo walji. Ngainın andi tilan kərgaiyero noniyena.

⁶ Kam tilan dəgai cənidə, ti yero kəndəgai Isa cədnədəa dio wajıpcəgəna.

Wada bərin

⁷ Kərawowuni, wada bərin gəni, wada caye tən badiduramnın fanduwıwaa ruwunjakakki. Wada caye adə tima mana fannuwıwadə wo.

⁸ Adə yaye wada bərin ruwunjakakki, wada duwon Almasiwu yen jire, nayi yen jiredə, dalılınjudə duwudə kodu cədi, koro nur jireyedə kərmamaro wassi nangaro.

* 1:4 1.4 karwukəjindedə - Ruwıwa mukkoye kureyedəye laanja karwukəjinde canı, laa ye karwukəjindo canı.

* 2:1 2.1 njuıriyani - Jama Isaa gawu. Koro 1Yah 2.12, 14, 18, 28; 3.7; 5.21 mane.

⁹ Kam ti nurlan dægana cæni duwon këraminjua wajënamadë koro yaye duwulan kërğa.

¹⁰ Kam këraminjua cëraanamadë nurlan dëgai, koro dalil talduye tilan bawo.

¹¹ Amma kam këraminjua wajënamadë duwulan kërğa, koro curo duwuyen dadaji, koro na lejima nojënni, dalilnjudë duwudë simnjua jakcëna nangaro.

¹² Njuriya, biwuwando këla cunjuyen gawurnjaana nangaro nayiro ruwunjagakki.

¹³ Bawawa, ti tën badiduramnin dëganadëa[†] nonuwwa nangaro nayiro ruwunjagakki. Jairowa, Këladodën[‡] nasarduwwa nangaro nayiro ruwunjagakki.

¹⁴ Tadawa sanana, Bawadëa nonuwwa nangaro nayiro ruwunjagakkëna. Bawawa, ti tën badiduramnin dëganadëa nonuwwa nangaro nayiro ruwunjagakkëna. Jairowa, nayi dunoa, koro mana Alaye nayin kërğa, koro Këladodën nasarduwwa nangaro nayiro ruwunjagakkëna.

¹⁵ Bare dunia bi awowa duniayea raawwi. Wundu duwon dunia cëraanamadë, kërawo Bawayedë tilan bawo,

¹⁶ awoa awo duniaye samma, wotte mangar tiyiye so, mangar simbe so, rokura këndaye sodë Bawadëyen gëni, duniayen isi.

¹⁷ Dunia-a mangarnju-a baworo waljai, amma kam duwon rawo Alaye cëdimadë sawisoro dëgai.

Waduma Almasiwuye

¹⁸ Tadawa sanana, sa daryeye cëdëna, koro waduma Almasiwuye[§] isi fannuwwadë gai, kërma waduwu Almasiwuye kada isana, ngainin sa daryeyedëa asuniye.

¹⁹ Dawunden keluwo, amma tayi kaande gëni. Ca tayi kaandëa, andi-a rokko dasaana, amma luwonjadë tayi samma kaandë gëniro fëleji.

²⁰ Amma ti Tayirdë nayiro Ruhunju njadëna, koro nayi samma asunuwwa.

²¹ Jiredëa nonuwwi nangaro gëni, amma nonuwwa nangaro, koro kattuwu fima jireyen isiwawo nangaro nayiro ruwunjagakkëna.

²² Isama Almasiwudë woro angërnënama gënia, wundu kattuwumadë wo? Kam Bawadë-a Tadadë-aa angërnënamadë, tima waduma Almasiwuyedë wo.

²³ Wundu duwon Tadadëa angërnënamadë, Bawadë karwunjun bawo, amma wundu duwon Tadadëa kasaccënamadë, Bawadë ye karwunjun kërğa.

²⁴ Nayidë, awo tën badiduramnin fannuwwadë nayilan dëga. Awo tën badiduramnin fannuwwadë nayilan dëgaia, nayi ye Tadadë-a Bawadë-alan dëgawi.

²⁵ Akko awo sadi* cëne wadu ngöjënadë: ro sawisoye.

²⁶ Awo ania këla am nayia jambanjane njawatkidëyen nayiro ruwunjagakkëna.

²⁷ Nayidë, Ruhunju nayiro njadënadë nayin dëgai, koro maradundo alamduye bawo. Amma Ruhunju nayiro këla awo sammayen alamnjagai, koro alamdunjudë kattuwu gëni, jire. Alamnjaanadë gai, Almasiwulan dëgaiwo.

Tadawa Alaye

²⁸ To, njuriya, tilan dëgaiwo, ngainin fëlediyiya, fuwunjun riniyewawo, koro këndenjun nangu fanniyewawo.

²⁹ Tidëa jiremaro nonuwwadë, wundu duwon jire cëdimadë ye Alayen tambënaro nonuwwa.

3

¹ Akko kërawo kura Bawadë andiro fëlesaanadëa ruiwo, har andia tadawa Alayelan bowosai, koro andi tadawanjudëma! Dalil dunia andia nosannidë tia nojënni nangaro.

² Kërawowuni, kërma andi tadawa Alaye, koro awiro walliyedëa koroma fëledëgënni. Sa fëlediyiya, andi ti gairo walliyero noniyena, tia naptunjun ruiye nangaro.

³ Wundu duwon tëma adëa tiro cakkënadë këlanjua tayirro kalakci, ti tayirdë gai.

⁴ Wundu duwon biwu cëdimadë wada ganambuma, biwudë wada ganambu.

⁵ Amma biwu ngojoro fëledëgënaro nonuwwa, koro tilan biwu bawo.

⁶ Wundu duwon tilan dëganadë biwu cëdiwawo. Wundu duwon biwu cëdimadë tia curunni ye, tia nojënni ye.

⁷ Njuriya, bare wunduma nayia jambanjane njawatkënni. Kam jire cëdimadë jirema, ti këlanju jiremadë gai.

[†] 2:13 2:13 ti tën badiduramnin dëganadëa - Isa Almasiwu. [‡] 2:13 2:13 Këladë - Yiwulis. Koro 1Yah 2:14; 3:12; 5:18-19 mane. [§] 2:18 2:18 waduma Almasiwuye - Kam duwon sa njeroramben Isa Almasiwu-a jama tia gawu-aa wajimadë. Koro 1Yah 4:3 mane.

* 2:25 2:25 awo sadi - Ruwua mukkoye kureyedëye laanja awo sadi cani, laa ye awo njadi cani.

⁸ Kam biwu cədimadə Yiwulisse, Yiwulisdə tən badiduramnın biwu cədi. Dalil Tada Alaye fələdəgənədə, tima kəndo Yiwulissədə siduwuro.

⁹ Wundu duwon Alayen tambənədə biwu cədiwawo, hal Alaye tilan kərga nangaro. Ai, rakce biwu cədiwawo, Alayen tambəna nangaro.

¹⁰ Ngainin tadawa Alaye-a tadawa Yiwulisse-a asudai: Wundu duwon jire cədiwawomadə Alaye gəni, koro kam kəraminju cəraannidə ye ngai.

Amandea rawo

¹¹ Kawuri tən badiduramnın fannuwvadə, tima amandea rayiyo!

¹² Bare Kaabila-a camunno walliyende, tidə Kələdodəye, koro yaananjua roro kejo. Awiro tia kejo? Kəndo kaanjudə diwi, yaananjuyedə ngəla nangaro.

¹³ Kəramiya, dunia nayia wanjanaro bare ajammuwwi.

¹⁴ Kəramiyadəə rayiyena nangaro, karmolan roaro walliyenarə noniyena. Kam duwon tilan kərawo bawomadə karmolan dəgai.

¹⁵ Wundu duwon kəraminju wəjənamadə kamceji, koro kamceji fima tilan ro sawisoye dəganama baworo nonuwwa.

¹⁶ Ngainin kərawodəə noniyena: Isa andi nangaro ronju kaino, andi ye rənde kəramiya nangaro njodə wəjimsaana.

¹⁷ Kam kənda duniaye cədana duwon, kəraminju curo jəktuyen curui, amma tia njunojənnimadə, ndayin gəle kərawo Alayedə tilan dəgai?

¹⁸ Njuriya, mana-a təlām-alan gəni, kəndo-a jire-alan rayiyo!

¹⁹ Ngainin andidə jireyero noniyena, koro karwunde fuwunjun isabogəiye,

²⁰ karwunde sarıwusai yaye, Aladə karwundero kura wo, koro awi yaye nojəna.

²¹ Kərawowuni, karwunde sarıwusaiwawoa, fuwu Alayen ridunde bawo,

²² koro wadawanju gaiye awo fuwunjun ardiyada diye nangaro, awi koriye yaye nanjun fandiye.

²³ Wadanjudə tima cu Tadanju Isa Almasiwuyedəə mərsaniyo, koro wada sadənədə gai amandea rayiyo.

²⁴ Kam wadawanju jəganadə tilan dəgana, ti ye tilan dəgana, koro Ruhunju sadənədəyeman ti andilan dəganadəro noniyena.

4

Ruhu Alaye-a ruhu waduma Almasiwuyə-a

¹ Kərawowuni, nawiya kattuwuyə kada duniaro caluwuna nangaro, bare ruhu fi yayea mərsanuwwi,* amma tayi Alayə waro rijammowo.

² Ngainin Ruhu Alayea nonuwi: Ruhu Isa Almasiwu tiyilan isənaro kasaccəna samma Alayə,

³ koro ruhu Isaa kasaccənni samma Alayə gəni. Tima ruhu waduma Almasiwuyə wo, ti duwon isiro fannuwwa koro kərmama duniarə nbejidə.

⁴ Njuriya, nayidə Alayə, koro kəla nawiya kattuwuyə aniyen kənnasar fanduwwa, awoa ti nayin dəganadə ti curo duniayədəə dunon kojəna.

⁵ Tayidə duniaye, adəmaro manajaiya, mana duniayen manajai, koro dunia ye tayia kərənji.

⁶ Andidə Alayə. Kam Alaa nojənədə andia kərənsai, kam duwon Alayə gənidə andia kərənsaiwawo. Ngainin Ruhu jireye-a ruhu jambaye-a asuniye.

Aladə kərawo

⁷ Kərawowuni, amandea rayiyo! Kərawodə Alayə, koro wundu duwon kamanju cəraanamadə Alayen katambo, koro Alaa nojəna.

⁸ Kam kamanju cəraannimadə Alaa nojənni, awoa Aladə kərawo.

⁹ Ngainin kərawo Alayedə dawunden fələdəgəna: Ala Tadanju tilo lokken ro fandiyyoro tia duniaro kinodo.

¹⁰ Kərawodə tima andi gəni Alaa rayiye, amma tidə andia sarayə biwuwandə nangaro Tadanju laya fastu gərgadunjuyero walduro kinodo.

¹¹ Kərawowu, Ala andia ngainin saraanadə, andi ye amandea rawo wəjimsaana.

¹² Wunduma ngalte Alaa curunni. Amandea rayiyenaa, Ala andilan dəgai, koro kərawonjudə andilan kalkallo walji.

¹³ Adəgainin tilan kərgaiye, ti ye andilan kərgaro noniyena, Ruhunju andiro sadənədəro.

* 4:1 4.1 bare ruhu fi yayea mərsanuwwi - Am laa Ruhu Alayea, laa ye ruhu waduma Almasiwuyea. Koro 1Yah 4.2, 3, 6 mane.

¹⁴ Andidə Bawa Tadanjua Njəkkayima duniayero walduro juwajəgənarə ruiyena ye, shedaniye ye.

¹⁵ Wundu duwon Isama Tada Alaye woro kasaccənamadə, Ala tilan dəgana, ti ye Alalan dəgana.

¹⁶ Andi Ala saraanaro noniyena ye, mərsaniyena ye. Aladə kərawo, kam kərawolan dəganadə Alalan dəgana, Ala ye tilan dəgana.

¹⁷ Adəgainin kərawodə andilan kalkallo waljəna ye, yim sharayea riniyewawo ye, awoa Almasiwuye naptunjudə ngai, andi ye dunia adən ngai.

¹⁸ Kərawolan ridu bawo, awoa kərawo kalkaldə ridu duji. Ridulan wowomba, koro kam rijimadə kərawolan kalkaljənni.

¹⁹ Ala burwon andia saraana nangaro, andi ye amandea rayiyena.

²⁰ Kam laaye: «Alaa raakkəna,» cəni duwon kəraminjua wajənaa, ti kattuwuma. Kam kəraminju curuidəa cəraannidə rakce Ala curunnidəa cərayiwawo.

²¹ Akko wada tin fandiyanadə: Kam Alaa cəraanamadə kəraminju yea cərawo!

5

Kambəsedə kənnasar kəla duniayen

¹ Wundu duwon Isama Almasiwu woro mərsajənamadə Alayen tambəna, koro wundu duwon Bawaa cəraanamadə ti Alayen tambənadə yea cəraana.

² Akko jiri tadawa Alayea rayiyenaro noniyenadə: Alaa rayiye wadawanju gaiye.

³ Alaa rawodə tima wadawanju ga, koro wadawanjudə kurwəwu gəni,

⁴ awoa wundu duwon Alayen tambənadə kəla duniayen kənnasar cuwandi, koro kənnasar duniaa nasarjənadə kambəsende.

⁵ Wundu gəle kəla duniayen kənnasar cuwandi, kam Isama Tada Alaye woro mərsajənadə gənia?

Sheda kəla Tadadəyen

⁶ Isa Almasiwudə tima ingi-a bu-ayen isənadə wo. Ingi runjuyen gəni, ingi-a bu-ayen isəna. Koro shedanjudə Ruhu Alaye, Ruhudə tima jiredə wo.

⁷ Sheda yakku mbeji:

⁸ Ruhu-a ingi-a bu-a, koro tayi yakkudə shedanja tilo.

⁹ Sheda kambe kasaddiyea, sheda Alayedə kambea kojəna, tima sheda duwon Ala kəla Tadanjuyen cədənədə wo.

¹⁰ Kam Tada Alayea mərsajənamadə sheda adəa karwunjun cədana. Kam Alaa mərsajənnimadə tia kattuwumaro kalakcəna, sheda duwon Ala kəla Tadanjuyen cədənədəa kasaccənni nangaro.

¹¹ Shedadə tima Ala andiro ro sawisoye sadəna, koro ro adə Tadanjun kərga.

¹² Kam duwon Tadadəa cuwandənamadə ro cuwandəna. Kam duwon Tada Alayea cuwandənnidə ro cuwandənni.

Ro sawisoye fəndo

¹³ Nayi cu Tada Alayea mərsanuwwadəro awo ania ruwunjagakkəna, ngainin ro sawisoye fənduwwaro nonuwwa.

¹⁴ Awo nanjun ridu bawoaro yasaraiyanadə tima awo laaa kəla rawonjuyen koriyea, andia kərənsai.

¹⁵ Koro awi koriye yaye kərənsairo noniyenadə, awo tia koriyenadəa fandiyanaro noniyena.

¹⁶ Kam laa kəraminju biwu laa karmoro cədənni cədi curuiro walyenoa, Alaa cuworo, tiro ro ci. Adə kəla am duwon biwu karmoro cadiwawo cadidəyen. Biwu karmoro cadi mbeji, amma kəla biwu adəyen gəni cuwororo wulyekko.

¹⁷ Jirenambu sammadə biwu yaye, biwu laa karmoro cadiwawo mbeji.

¹⁸ Wundu duwon Alayen tambənadə biwu cədiwaworo noniyena, amma Tada Alayedə tia roji, koro Kəladodə tia lejiwawo.

¹⁹ Andi Alaye ye, dunia samma fərdü kənduwo Kəladodəyen dasaana yero noniyena.

²⁰ Koro Tada Alaye isəna ye, andiro hangal ti jiremadəa noduro sadəna yero noniyena. Koro andi ti jiredəlan kərgaiye, wotte Tadanju Isa Almasiwudəlan. Tima Ala jireye ye, ro sawisoye ye wo.

²¹ Njuriya, sənəmbo kadənowo!

2 YAHAYA

Wotiya kënyindiye Yahayaye Isaa gawuro ruwujëgënadë Badiduram

Yahaya, ti këngayam Isa Almasiwuye, wotiyanju yakku alama saa firakku bi firakkun uwun gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeno. Yahayadë tadawa Jabadiye falnja, tiro fuwura Isa jauru cëraana ye cani, koro Linjila këndewuye-a Wahayi Yahayaye-aa ruwujëna. Këla ruwuwu Isaa gawu jamannjuyen, ngawo sojiya bërni Rombe Jerujalem-a Fado Alaye-aa sijanayen, Yahaya nadëa kolje bërni Afisayero leyeno. Curo wotiya adëyen Yahaya kamu laa këreyadaro gala cëdde am gadea jauru cërawo, am jambawuro hangal gënjajo yeno.

Wotiya kënyindiye Yahayaye Isaa gawuro ruwujëgënadë

Lewa

¹ Wuma amwurawaye falnjadë* kamu këreyada-a yallanju-aro:† Curo jireyen njaraakkëna, koro wu runi gëni, am jire nojana samma ye,

² dalilnjudë jiredë curonden dëgana, koro andi-a rökko har abadaro dëgai nangaro.

³ Jire-a kërawo-alan Ala Bawa-a Isa Almasiwu Tada Bawadëye-a andiro ser-a kanjimari-a nanlewa-a sadi.

Jire-a kërawo-a

⁴ Jiri Bawa andiro wada sadënadë gai, yallanëmbe laanja këndëgai jireye cadi nagëkkëna nangaro karwuni jauru këjjiyeno.

⁵ To, kamu këreyada, kërma nia lowonjëkki, wada bërin gëni, wada tën badiduramnin taiyenadëa niro ruwunjëgëkki: Amandea rayiyo!

⁶ Kërawodë tima wadawanju gaiyo! Tën badiduramnin fannuwwadë gai, wadadë tima kërawolan dëgaiwo!

⁷ Jambawu kada duniaro caluwuna, tayi duwon Isa Almasiwu tiyilan isënaro kasaccawwodë. Kam adë gai tima jambama ye, waduma Almasiwuye‡ ye wo.

⁸ Bare awo ngënëptiye fanduwwadëa fudduwwi, amma mukowa cap fandoworo hangal gënanowo!

⁹ Wundu duwon këla alamdu Almasiwuyen dëgannin fuwuro lejimadë karwunjun Ala bawo. Amma kam duwon alamdudëlan dëganamadë Bawa-a Tadanju-aa cuwandëna.

¹⁰ Kam laa alamdu adëa cuwudënnin nandoro isia, bare tia fanndon sawuwwi bi lewanuwwi,

¹¹ awoa kam tia lewajënadë kidanju diwidëro mukkonju cakki.

Lewa daryeye

¹² Awo ngëwu nayiro ruwuduwo takkëna duwon, kakkadu-a tadduwa-alan gëni, cujudëro karwukëjinde tai dajë këjjoro, nandoro isëkke sim-a sim-alan mananëkkiya, tëmakko.

¹³ Yalla yanëmgëna këreyadadëye§ nia lewanjai.

* 1:1 1.1 amwurawaye falnjadë - Fuwuma laa jama Isaa gawu. † 1:1 1.1 kamu këreyada-a yallanju-aro - Jamanja Isaa gawuye. ‡ 1:7 1.7 waduma Almasiwuye - Kam duwon sa njeroramben Isa Almasiwu-a jama tia gawu-aa wajimadë.

§ 1:13 1.13 yalla yanëmgëna këreyadadëye - Jamanju Isaa gawuye.

3 YAHAYA

Wotiya kënyakkuye Yahayaye Isaa gawuro ruwujəgənədə Badiduram

Yahaya, ti këngayam Isa Almasiwuye, wotiyanju yakku alama saa firakku bi firakkun uwun gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeno. Yahayadə tadawa Jabadiye falnja, tiro fuwura Isa jairo cəraana canı, koro Linjila këndewuye-a Wahayi Yahayaye-aa ruwujəna. Kəla ruwuduwu Isaa gawu jamannjuyen, ngawo sojiya bərnı Rombe Jerujalem-a Fado Alaye-aa sijanayen, Yahaya nədəa kolje bərnı Afisayero leyeno. Curo wotiya adəyen Yahaya kəlanjua Fuwumalan bowoje kam laa Gayus caniro gala cədde tiro kam amanna gai kidanju cədo, kəla rawowuro hangal gənajo yeno.

Wotiya kënyakkuye Yahayaye Isaa gawuro ruwujəgənədə

Lewa

- ¹ Wuma amwurawaye falnjadə* Gayus kam təraanədəro: Jirelan njəraakkəna.
² Kərawomani, ronəm fuwu juwuidə gai, awi yayen fuwu bui ye, kəlewa salainin dəgai yero moduwa njəddəkki.
³ Sa kəramiya laa isane kəla jirenəmben shedajanadən, jirelan këndəgai dimidə gai, wu ye karwuni jairo kəjiyeno.
⁴ Ai, njuriyani† jirelan këndəgai cadi fakkiya, nanin karwukəji adəa kojəna bawo.

Mowowu-a waduwa-a

- ⁵ Kərawomani, awo kəramiyaro yiddəmi samman, masammanno sikudowaro, amannaro fəledəgəmna.
⁶ Fuwu jama Isaa gawuyen kərawonəmdəa shedajana. Jiri fuwu Alayen jussənalən tayia banagəme bəlawuronja cadiya, jairo ngəla,
⁷ awoa awima na kərdiyayen camowonnin cu Isa Almasiwuye nangaro keluwo.
⁸ Adəma nangaro am jiri adəgaidəa banaduwo wajimsaana, ngainin jiredə nangaro sawawanja kidayero walliye.
⁹ Jama Isaa gawudəro‡ wotiya ruwunəkkəna, amma Diyotarifis, ti duwon wundunja yayea kojənarə kəlanju ngodu cəraanadə, manandə ngoduro wayeno.
¹⁰ Adə nangaro, isəkkia, diwi duwon kəla andiyen manakuttu wuljiaro cədidəa isatəngəgəkki. Ai, kəla adəyen dajənnin kəramiyadəa cəmoyiwawo, koro am tayia mowo caraanədəro dapciye tayia jamadəlan cuttuluwi.
¹¹ Kərawomani, misal awo diwiye gəni, ngəlaye gai! Ngəla diomadə Alaye, diwi diomadə Alaa nojənni.§
¹² Dimitəriyusdə, wundu yaye kəlanjun mana ngəla wulji, jire kəlanjudəma ngai wulji. Andi ye tia shedaniye, koro shedandedə jirero nonəmna.

Lewa daryeye

- ¹³ Awo ngəwu niro ruwuduwo raakkəna, amma tadduwa-a risiwu-alan fəladəkkiya, raakkəni.
¹⁴ Tussənnin nia kuroro təmakəkəna, daji sim-a sim-alan mananiye.
¹⁵ Nanlewa nilan dəga. Sawawandə samna nia lewanjai. Sawandə fi yayea lewane.

* 1:1 1.1 amwurawaye falnjadə - Fuwuma laa jama Isaa gawuye. † 1:4 1.4 njuriyani - Jama Isaa gawu. ‡ 1:9 1.9 jama Isaa gawudəro - Jama Isaa gawu na Gayussen. § 1:11 1.11 Alaa nojənni - Ruwuwa mukkoje kureyedəye laanja Alaa nojənni canı, laa ye Alaa curunni canı.

YAHUSA Wotiya Yahusaye Isaa gawuro ruwujəganədə Badiduram

Yahusa, ti wolodi Isa Almasiwuye ye, yaana Yakubaye yedə wotiya adəa am duwon Ala Bawa tayia cəraana ye, Isa Almasiwu tayia rojəna ye, tayi bowowada yedəro alama saa fidewu gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeyeno. Biturus curo wotiyanju kənyindiye ruwujənədə gai, Yahusa ye kəla jire səriwodu-a ganambuwu wadu-ayen ruwujəna. Adə nangaro tiye amnjudəro hangal gənaja bare maləmba kattuwuye jamaro ngasaanədə kasaccanni yeno.

Wotiya Yahusaye Isaa gawuro ruwujəganədə

Lewa

¹ Wuma Yahusa wolodi Isa Almasiwuye ye, yaana Yakubaye yedə am duwon Ala Bawa tayia cəraana ye, Isa Almasiwuro tayia rojəna ye, tayi bowowada yedəro:

² Kanjimari-a nanlewa-a kərawo-a nayin ngəwuja!

Wowom maləmba kattuwuye

³ Kərawowuni, kəla njəkkawo andi sammayedəyen nayiro kasaduro ruwuduwu raakkəna duwon, nayiro ruwunəme kambərse mummınaro tilo lonno tinədəro məldənəworo lowodu wajimsəgəna.

⁴ Awoa am laa asərlan ngasaana, wowom adə tən kuren tayiro kadargaadadə. Tayidə ganambuwu, ser Alandeyea nanjanero kalakcane Isa Almasiwu ti Mainde tilo lon ye, Kəmande yedəa angərjai.

⁵ Nayidə, awo ani sammaa caman nonuwwa yaye, nayiro isatannjagakkiya, raakko: Kəmande ngawo jamadəa cəkkaye lardu Masarren cuttuluwunadən tayi kambərsenambuwudəa siyeyeno.

⁶ Koro malaiyawa kaalanjan dajanni kəndəgairam kəlanjaye koljanadə, Kəmande tayia sərğa sawisoyen curo duwuyen shara yim kurayedəro rojəna.

⁷ Jiri adəgainin am bərni Sodombe-a Gomorre-a bəlamaskinjaye-a kəlanjaa kənjənarə sərəcəcagane nanjane jiri gadea jaane misal am wowom kannu sawisoye casaidəro waljana.

⁸ Ngaima duwon ganambuwu ani ye kəla kənnasimnjayen tiyinja tayir gəniro kalakcai, kənduwowua wajai, koro darajamasoa bassai.

⁹ Ti malaiya kura Mikailadəma, sa kambiwuje Yiwulis-a kəla kamin Nawi Musayen lawalajanadən, cinju mudu kəje shara radua tiro cəddənni, amma tiye: «Kəmande njəkkado!» yeno.

¹⁰ Amma am ani awo nojanni sammaa bassai, koro awo samma halnjayen ləmanna hangal bawoa gai nojanadə, tima tayia sijiyi.

¹¹ Kuttunja, jawal Kaabilaye yea jaana, alwasi fandoro biwu Balaambe yero kəlanja casakkəna, koro tuřu Koraye yen sidaana nangaro.

¹² Am ani masənando nanyaanayen turno, nangujannin nayi-a rokko jawune casaiya, tayi kəlanja ambadai. Tayidə fofou ingi bawoa karuwaye təmbəlji gai, kəskawa biyilan tada bawo məktane təgəmbə sanuna gai.

¹³ Koro tayidə təmbəriya jau tekuye cawuləkkai gai bilwu nangunjaye fijai, sillowuwa fofomjai gai duwu cələm pət har abadaro tayiro gənaada.

¹⁴ Nawi Idərisa ti duwon Nawi Adamnin tamiya kaduwu kəntulurredə kəlanjan nawinawi cade: «Akko Kəmande jamanju mumin dəwu kada kadami-a rokko isi,

¹⁵ am sammaro shara kamjiye kəndonja ganambulan cadəna-a mana raduye sammaa biwuwu ganambuwu kəlanjun wuljana-aa biwuro wowomji,* cənna.

¹⁶ Am ani karwuwadamaso, karwukuttanja fəlejane mangarnja diwi jagai, cinja yen mana rokuraye wuljane riwa kəlanjaye fandoro amba jajakcai.

Səmo kasta-a karwuro duno njo-a

¹⁷ Amma nayidə, kərawowuni, awo kəngəyamba Kəmande Isa Almasiwuye wakkaji cəne calan wuljanadəa tangowo,

¹⁸ nayiro: «Jaman daryeyen am rudu gənəduwumasə isane mangarnja diwi jagai,» yera.

* **1:15 1.14-15** *mana Nawi Idərisaye* - Mana adə kitawu laa tiro Enok canilan ruwuwada, kitawu duwon Bibəllan tuwandiwawoda.

¹⁹ Am anima yaktu kudowu wo, Ruhu Alaye cadanni, hal adamgənyaye jagai.

²⁰ Amma nayidə, kərawowuni, kambərsendo jairo tayirdəlan kəlando dunoagənowo, Alaa Ruhulan korowo,

²¹ kərawo Alayen kəlando ronowo, kanjiməri Kəmande Isa Almasiwuye ro sawisoye kudomadəa gurenowo.

²² Am shekkunjaadəa njunonowo,

²³ am laaa kannun taiwo tuluwowo yəkkawowo, laa yea Ala ridalan njunonowo, gəmajenja hal tiyiyen kadawuadəmaa wanowo.

Lewa daryeye

²⁴ To, ti duwon nanjun kənduwo nayia njuron kaduye ye, fuwu darajanjuyen karwukəji dama bawoa-a sariwu bawoa-alan saduwuye ye mbejidə,

²⁵ wotte Ala tilo Njəkkayimandedə, Kəmande Isa Almasiwuyen tiro daraja-a martawa-a kərmai-a kənduwo-a tio, tən kawu jaman burwoyen, kərma ye, har abada yero! Amin.

WAHAYI YAHAYAYE

Wahayi duwon tilan Isa Almasiwu Yahayaro fæledægånadæ Badiduram

Yahaya, ti kængayam Isa Almasiwuye, kitawu adæa ti kosolan cuku Batmossen duwon alama saa firakkun uwun gai ngawo karmo-a karmolan cidu-a Isayen ruwuyeno. Yahayadæro fuwura Isa jauro cæraana cani, koro Linjila kændewuye-a wotiya yakku Yahayaye-a yea ruwujæna. Curo kitawu adæyen Isa Almasiwu wahayi laan tiro fælediye kawuri kæla jama Isaa gawu tulus lardu Asiyayen kiddo, koro mana kæla awo jaman daryeyen wakkaji ye, jiri awo ani kænduwonju-a kænnaarnju-aa tabbaccagai yeyen kido.

Akko lawarra curo kitawu adæyen dasaanadæ:

Badiduram (1.1-20)

Wotiya tulus-a jama Isaa gawu tulus-a (2.1-3.22)

Tamadæro samelan ambættuwu (4.1-5.14)

Karama tulus (6.1-8.1)

Kangadi tulus (8.2-11.19)

Jama Isaa gawu-a kænduwo diwiye-a (12.1-14.20)

Masiwa daryeye tulus (15.1-16.21)

Siduwu bæni Babilaye (17.1-19.4)

Kænnaasar daryeye (19.5-20.15)

Same bærin-a cidi bærin-a (21.1-8)

Jerujalem bærin (21.9-22.21)

Wahayi duwon tilan Isa Almasiwu Yahayaro fæledægånadæ BADIDURAM

¹ Akko wahayi* Isa Almasiwuye, wahayi duwon Ala tiro awo tussiwawo fagat wakkajidæa am tia gawuro fælejuworo cinadæ. Ti ye malaiyanju laaa cunode wolodinju Yahayaro isanoyeyeno.

² Yahaya ye awo kæla mana Alaye-a sheda Isa Almasiwuye-ayen curuna sammaa shedayeno.

³ Bargaa kam mana kawuri nawinawi adæyæa kæræjidæ, koro bargaa ye tayi awo tilan ruwuwadadæa fanjane ngojaidæ, dalilnjudæ sanju karænjonæ nangaro.

Lewa

⁴ Wuma Yahayadæ jama tulus Isaa gawu cidi Asiyayero:† Salam! Ala duwon kærma ye mbeji, kure yen dægana, fuwu yen dægaidæ ser-a nanlewa-a njado! Ruhu tulus fuwu kurisnju kærmaiyen dasaanadæ ye ser-a nanlewa-a njado!

⁵ Koro Isa Almasiwu shedama amanna, karmolan burwon ciduma, koro maiya dunia sammayæa nodomadæ ye ser-a nanlewa-a njado!

Isa Almasiwu ti duwon andia saraana ye, bunjuyen‡ biwuwandelan sakkaana ye,

⁶ koro andia nodowu-a rimanna-a Ala Bawanjuyeru sadæna yedæ, tiro daraja-a kænduwo-a har abada abadinno tio! Amin.

⁷ Akko curo fofouyen kændæ cædi. Wundu yaye simnjun tia curui, har am tia suscanadæ, koro jama duniayæ samma kæla tiyen casiri. Adægaima. Amin.

⁸ Ala Kæmandeye: «Wuma burwoyæ wo, daryeye ye wo,§ Martawama duwon kærma ye mbeji, kure yen dægana, fuwu yen dægaidæ wo!» yeno.

Wahayi Yahayaye

⁹ Wu Yahaya kæramindo ye, kamando ye curo bone nja-a nodo bargaa-a nettu-a Isalan dasaanadæyen, kæla mana Alaye-a sheda Isayæ-ayen cuku Batmos canilan kærgakko.

¹⁰ Ngai duwon, yim Kæmayæa* Ruhu Alayæ wuro jæmsiyæ kowo kura kangadiyæ gai ngawonin nukci fangekko.

* **1:1 1.1** *wahayi* - Awo laa kænnaasim gai Ala kamba cakke kænem cædænnin curuidæ. † **1:4 1.4** *Asiya* - Kærye Rombe kureyæ. Tidæ curo cidi duwon ku tiro Tirki canidæyen kærge. ‡ **1:5 1.5** *bunjuyen* - Karmonju kala kærkayen nangaro. § **1:8 1.8** *Wuma burwoyæ wo, daryeye ye wo* - Talam Gæresselan arawuwa alfa-a omega-a ruwuwada, koro curo arawuwa sammayen tayidæ arawuwa burwoyæ-a daryeye-a. * **1:10 1.10** *yim Kæmayæa* - Ladu. Yim karmolan cidu Isayæ taktuwuyæ.

¹¹ Kowodäye wuro: «Awo rumidäa kitawulan ruwune jama tulur Isaa gawu bërni aniyero juwagäne: Afisa, Simirna, Birgamus, Tiyatira, Sardis, Filadelfiya, Lawudikiya.»

¹² Daji wundu wuro manasiyiro kuroro suworgadakko. Suworgadakkëniya, fatëla dinarre tulur kirukko,

¹³ koro dawunjan awo laa adamgëna-a camun daada mbeji. Kajëmu kuruwu luwada, koro bel dinarre nganjuro tikkerëna.

¹⁴ Këlanju-a kandurinjuro-a bul fok wulu bul gai, simnju ye tëlâm kannuye gai.

¹⁵ Sinju ye kullo kagëlmadin cingada yiyiljiro kalacënëdë gai, kowonju ye ingi ngëwu dunoaro cëgasi gai.

¹⁶ Mukkonju këmboramlan sillowu tulurra, cinjulan kashagar tëlâm yindia ngëlaro gallada luwo cëdi. Fëkkanju ye jauru nurra këngal kausu këla dawuye gai.

¹⁷ Tia kirukkëniya, fuwunjun nukkëna gai bëp kirukko. Daji mukkonju këmboram gënasiye wuro: «Bare rinëmmi! Wuma burwoye wo, wuma daryeye ye wo,

¹⁸ wuma Këndëgaimadë wo. Calan nukkëna, amma akkoni har abada abadinno roa kërgakko. Adëgaima mukkonin cuwuram Karmo-a Leira-ayea† takkëna.

¹⁹ Adë nangaro awo rummadëa ruwune, awo duwon kërma mbeji, koro awo ngawo awo aniyen wakkajaidë.

²⁰ Akko maana asër sillowu tulur mukkonni këmboramlan rummadë-a fatëla dinarre tulurdë-ayedë: Sillowu tulur ani tayima malaiyawa jama tulur wua gawudäye wo,‡ fatëla tulur ani ye tayima jama tulurdë wo,» yeno.

WOTIYA TULUR-A JAMA ISAA GAWU TULUR-A

2

Kawuri jama Isaa gawu bërni Afisayero

¹ «Malaiya jama wua gawu bërni Afisayen dasaanadäyero awo ania ruwugëne: Akko kawuri ti duwon mukkonju këmboramlan sillowu tulur cëdanamadë, koro dawu fatëla dinarre tulurren dadajimadëyedë.

² Këndönëm-a ngënëptuwunëm-a nettunëm-a nokkëna, koro am diwia kasaddëmbaworo nokkëna. Tayi duwon këlanjaa këngayambaro ngojana, amma ngai gënidëa rijammëme jire gëniro rumma.

³ Këla cuniyen neddëmma ngaworo waldëmmi, koro yimbarëmmi.

⁴ Amma diwinëm laa niro wulnjëgëkki, kërawonëm burwoyedëa kollëmma.

⁵ Adë nangaro na yurummadëa tange, tëmme, këndo burwon dimidëa de! Tëmmëmbawoa, nanëmbo isëkke fatëlanëmdëa nanjulan ngokki.

⁶ Adë yaye nashanëm laa ngëla mbeji, këndo am Nikolawussa gawuyedëa wanëmma, wu ye wakkëna.

⁷ Kam sëmönjuamadë awo Ruhu Alaye jama wua gawu sammaro wuljiyidëa fanjo! Kam kënnasar cuwandënamadëro amari tada këska ro fandoye janna Alayen dëganadëa ngëroye yikki.»

Kawuri jama Isaa gawu bërni Simirnayero

⁸ «Malaiya jama wua gawu bërni Simirnayen dasaanadäyero awo ania ruwugëne: Akko kawuri ti burwoye ye, daryeye ye, ti nuna duwon roaro waljënamadëyedë.

⁹ Bonenëm-a nantalaanëm-a nokkëna, amma ni arsiyima. Am laa basnjairo nokkëna, këlanjaa yauidyaro ngojana, amma tayi ngai gëni, tayi jama dandal Yiwulisse.

¹⁰ Bare bone fuwun yamidëa rinëmmi. Akko Yiwulis nayia rijapturo cakke amndo laaa kosoro casakke kawu mewuro bone yawi. Kambërsenëmdëa har karmoro tai, ariawu roye* njikki.

¹¹ Kam sëmönjuamadë awo Ruhu Alaye jama wua gawu sammaro wuljiyidëa fanjo! Kam kënnasar cuwandënamadëa karmo yindiyedë lejiwawo.»

Kawuri jama Isaa gawu bërni Birgamussero

¹² «Malaiya jama wua gawu bërni Birgamussen dasaanadäyero awo ania ruwugëne: Akko kawuri kam duwon kashagar tëlâm yindia ngëlaro gallada cëdanamadëyedë.

¹³ Nanëm dëgammäa nokkëna, na kuris Yiwulissedë. Cuni ngëlaro tamma, koro jaman duwon dawunon na Yiwulis dëganalan shedamani amanna Antipassa roro ceyesënadëman wua mërsadunëm kollëmmi.

† 1:18 1.18 cuwuram Karmo-a Leira-aye - Kënduwo am sanunaa karmolan sangoye nanjun mbeji. ‡ 1:20 1.20 malaiyawa jama tulur wua gawudäye - Këngayamba adamgëna, bi fuwuwu adamgëna, bi malaiyawa jireye. Koro WY 2.1, 8, 12, 18; 3.1, 7, 14 mane. * 2:10 2.10 ariawu roye - Amari na Alayen sawisoro dagaye.

¹⁴ Amma diwinəm laa niro wulnjögəkki, nanəmnin am laa alamdu Balaambe jagai mbeji, kam duwon Israyilawu da sənəmsoro tina jagaro ye, kənjəna cado yero Mai Balakko bəlaa tayiro laduwuro alamjəgənədə.

¹⁵ Ngaima nanəm yen am laa alamdu am Nikolawussa gawuyedəa jagai mbeji.

¹⁶ Adə nangaro təmme! Adə gənia, tussənnin nanəmbo isəkke kashagar cinilan culuwidəlan tayia ləwalakki.

¹⁷ Kam səmonjuamadə awo Ruhu Alaye jama wua gawu sammaro wuljiyidəa fanjo! Kam kənnasar cuwandənamadəro kəmbo gəraada tiro man[†] canidəa yikki. Tiro kau bul laa ye kələdən cu bərin ruuwada, cu duwon kam cuwandəna gənia, kam gade nojənnidəa yikki.»

Kawuri jama Isaa gawu bəрни Tiyatirayero

¹⁸ «Malaiya jama wua gawu bəрни Tiyatirayen dasaanadəyero awo ania ruwugəne: Akko kawuri Tada Alaye, ti duwon simnju təlam kannuye gai, sinju ye kullo kagəlmadin cingada gaidə.

¹⁹ Kəndonəm nokkəna: kərawonəm so, kambərsənəm so, bananəm so, nettunəm so. Koro kidanəm kərmayədə burwoyeyə kojənarə nokkəna.

²⁰ Amma diwinəm laa niro wulnjögəkki, Jejabēl[‡] kamu kəlanju nawiro ngojənədəa kolləme wolidiyania alamje kənjəna cado da sənəmsoro tinədəa jagaro cəne tayia jawalnin cuttuluwi.

²¹ Tiro dama tuwa dioyeyikkəna, amma kəla kənjənənjudəyən tuwa dioro cəraanni.

²² Akko tia dəgəl kasuwayero figəkki, koro am ti-a rokko kənjəna cadidə, kəla kəndonjuyen tuwa cadiwawoa, tayi yea yakkəkke bone jau fit casai,

²³ koro tadawanju[§] yea roro yejəkki. Ngainin jama wua gawu samma wua awo karwun dəgana kuromaro nosai, koro wundundo yayero kəla kəndonjuyen kalkallo yikki.

²⁴ Amma nayi bəрни Tiyatiraye gammuwwa duwon alamdu diwi adəa gawwi, koro awo asər Yiwulisselan bowojaidəa ngonuwwidə, nayiro wulnjagakki, kurwowu gade gənanjagakkiwawo,

²⁵ amma awo tawwadəa^{*} har isəkkiro ngəlaro ronowo!

²⁶ Kam kənnasar cuwande kəndoni har njerorambo cədimadəro kənduwo kəla jama duniayen yikke,

²⁷ buleya fafal dai gai, ka suyeyə tayia cunodi,

²⁸ wu ye kənduwo na Bawaniyen mowokkənədə gai, koro sillowu fajarredə[†] yea tiro yikki.

²⁹ Kam səmonjuamadə awo Ruhu Alaye jama wua gawu sammaro wuljiyidəa fanjo!»

3

Kawuri jama Isaa gawu bəрни Sardissero

¹ «Malaiya jama wua gawu bəрни Sardissen dasaanadəyero awo ania ruwugəne: Akko kawuri ti duwon Ruhu tulur Alayedə-a sillowu tulurdə-a cədanamadəyedə. Kəndonəm nokkəna. Amso nia roaro ngonjana yaye, ronəm bawo.

² Faadaro dəgai, awo garcəna no cədidəa kibbagəne, kəndonəm na Alaniyen kalkal gəniro rukkəna.

³ Adə nangaro awo fannəme ngonəmmədəa tange rone, təmme! Faadaro dəgambawoa, barwu gai isəkki, koro sa fin nanəmbo isəkkiro nonəmbawo.

⁴ Adə yaye nanəmnin bəрни Sardissen am laa kajəmunja bannajanni tayir kasarga mbeji. Kajəmu bulla wua sasadduwi, martawanjaa nangaro.

⁵ Ngainin kam kənnasar cuwandənamadə kajəmu bul luji, koro təmmaro cunju curo kitawu røyen cinnəkkiwawo, amma fuwu Bawani-a malaiyawanju-ayen ti kakke nəkki.

⁶ Kam səmonjuamadə awo Ruhu Alaye jama wua gawu sammaro wuljiyidəa fanjo!»

Kawuri jama Isaa gawu bəрни Filadelfiyayero

⁷ «Malaiya jama wua gawu bəрни Filadelfiyayen dasaanadəyero awo ania ruwugəne: Akko kawuri ti duwon tayir ye, jire ye, koro cuwuram Mai Daudaye cədanamadəyedə, wotte ti duwon kajija, wunduma jakciwawo, koro jakciya, wunduma kajiwawodə.

⁸ Kəndonəm nokkəna. Akko cinna wunduma rakce jakciwawo kanjəgəkkəna. Dunonəm ganama, manani kasaddəme ngonəmma, koro cuni angərnəmmi.

[†] 2:17 2.17 man - Kəmbo samelan isənədə. [‡] 2:20 2.20 Jejabēl - Tidə kamu Ahab Mai Israyilayero walje Israyilawudəa jawalnin kittuluwo. [§] 2:23 2.23 tadawanju - Am alamdunjuja jaanədə. ^{*} 2:25 2.25 awo tawwadəa - Alamdu jireye. [†] 2:28 2.28 sillowu fajarredə - Almasiwu kəlanju. WY 22.16 mane.

⁹ Akko awo tayi jama dandal Yiwulisse, tayi duwon yaudi cani, amma kattuwo yaudi gənidəro yiddəkkidə: Yakkəkke isane fuwunəmlan tungurumjane nia njəraakkənəro nojai.

¹⁰ Manani nettuye kasaddəme ngonəmma nangaro, sa boneye adamgəna sammaa rijapturo dunia ngaro isidən nia njəriwukki.

¹¹ Duwaman isəkki. Awo tammadəa* ngəlaro rone, bare wunduma ariawunəm kənnasarre cəməwonniri.

¹² Kam kənnasar cuwandənamadəa tamarmari Fado Alaniyero dikke nadən təmmaro culuwawo. Tiyinjun cu Alaniye-a cu bəni Alaniye Jerujalem bərin samən na Alaniyen jəpcidəye-a cuni bərin-a ruwunəkki.

¹³ Kam səmonjuamadə awo Ruhu Alaye jama wua gawu sammaro wuljiyidəa fanjo!»

Kawuri jama Isaa gawu bəni Lawudikiyayero

¹⁴ «Malaiya jama wua gawu bəni Lawudikiyayen dasaanadəyero awo ania ruwugəne: Akko kawuri ti duwon tiro Amin cani ye, ti shedama amanna, jireye ye, koro fərdu awo Ala alakcəna sammayədəyedə.

¹⁵ Kəndonəm nokkəna. Ni samsu gəni, kannua gəni. Ca nidə samsu bi kannuaa, raakko!

¹⁶ Amma ni dəgəsu, kannua gəni, samsu gəni nangaro, cinilan nia təwanjəkki.

¹⁷ Niye: “Wu gəriwu, arsiyi ngəwu fandəkkəna, awima mausənni,” nəmi, amma ni awo kanjimariye ye, njunoduye ye, ngudi ye, kambu ye, fətku yero nonəmmi.

¹⁸ Adə nangaro nia galanjəkki, nanin dinar kannun kidaada yuwe gəriwuro walle.† Kajəmu bul ye yuwe tiyinəm jənge, bare wunduma asərnəm curunniri. Koro karwun simbe ye yuwe samdəne sim fənde.

¹⁹ Am raakkənədəro yikkadəkke yərgarikk. Adə nangaro məldəne təmme!

²⁰ Akkoni, cinna fadoyen baktu dikki. Kam laa kowoni fanje cinnadəa kajia, ngaakke ti-a rokko masəna dikki, ti ye wu-a rokko cədi.

²¹ Kam kənnasar cuwandənamadəro amargəkke wu-a rokko kurisni kərmaiye nərpi, jiri wu ye kənnasar fandəkke Bawani-a rokko kurisnju kərmaiye namməkkənədə gai.

²² Kam səmonjuamadə awo Ruhu Alaye jama wua gawu sammaro wuljiyidəa fanjo!»

TAMADƏRO SAMELAN AMBƏTTUWU

4

Kuris kərmaiye samelan

¹ Ngawo adəyən akko cinna samən kaada kirukko, koro kowo duwon kangadi gai burwon manasiyi fakkənadəye wuro: «Are na adəro tadde, awo fagatto ngawo adəyən wakkajisodəa fəlenjəgəkke,» yeno.

² Sadəman Ruhu Alaye wuro jəmsəyeno. Akko samən kuris kərmaiye mbeji, koro kəmanju kəla kurisdəyən napkada kirukko.

³ Ti napkadadə camunonju alama kauwa tamanna jasfa-a karneliya-a gai, koro marama yemerod gai* kurisdəa dirije kəljəna.

⁴ Kuris kərmaiye gade findi deri kurisdəa dirijane kəljana, koro kəlanjan amwurawa findi deri kajəmu bul luwada kəlanjan ariawu dinarrea napkada mbeji.

⁵ Kurisdən fəralma culuwe gəgəpti, kowo keyera gəgərjiye ye fəndi. Fuwu kurisdəyən fətəla tulur waskada casambi, tayima Ruhu tulur Alayədə wo.

⁶ Koro fuwu kurisdəyən awo laa bərəm gai tiyən awo samma farakko turui kudəram gai mbeji.

Dawu kurisse-a dirinəmkəllenju-an alau roa dewu mbeji, tiyinja fuwu-a ngawo-a ngan sim kadaa.

⁷ Alau burwoyədə alama ngam gai, alau yindiyədə alama dalo gai, alau yakkuyədə fəkkanju fəkka kambe gai, koro alau dewuyədə alama ngarmu fardu cədi gai.

⁸ Alau roa dewu ani finja yaye fefedo arakku arakkua, fefedonja kəla-a cidiya-a ngan sim kadaa. Bune-a kausu-aro dadu baworo tayiye:

*«Tayir, tayir, tayir, Ala Kəmande Martawama,
ti duwon kuren dəgana, kərma ye mbeji, fuwu yen dəgaidə!»* cani.

* 3:11 3.11 awo tammadəa - Alamdu jireye. † 3:18 3.18 gəriwuro walle - Arsiyi jireye na Alayen fənde. * 4:3 4.3 jasfa-a karneliya-a yemerod-a gai - Jauru nurra.

⁹ Koro sa duwon alauwa roadə ti har abada abadinno dægama kəla kuris kərmaiyen napkadamadəro daraja-a martawa-a wusedu-a cadiya,

¹⁰ amwurawa findi deridə ye fuwu ti kəla kuris kərmaiyen napkadamadəyen təmdane ti har abada abadinno dəgamadəro ambəccagane ariawunja cattuluwe fuwu kuris kərmaiyen gənajane tiro:

¹¹ «Ala Kəmande, daraja-a martawa-a kənduwo-a fandonəmdə jussəna, dalilnjudə awo sammaa alangəme, kəla nianəmben yojane alaktana nangaro,» cani.

5

Kakkadudə-a Tamadə-a

¹ Daji mukko kəmboram ti kəla kuris kərmaiyen napkadamadəyen kakkadu kuruwu kəriyada curonju-a ngawonju-a ngan ruwua na tulurlan karamalan tədana kirukko.

² Koro malaiya kənduwoa laa kowo dunoaro sapce: «Wundu kakkadudəa kadu-a karamanjudəa wuidu-aro martawaa wo?» cəne cuwori kirukko.

³ Amma wunduma samən, bi cidin, bi cidiya cidiyen kakkadudəa rakce kajiwawo bi curuiwawo.

⁴ Kəla wunduma kakkadudəa kadu bi kuroro martawaa tuwandənnidəyen tai dakke so badiyekko.

⁵ Daji amwurawadəye falnja wuro: «Bare yirəmmi! Akko Ngam jiri Yahudaye, kaduwu Mai Daudayedə* kənnasar cuwandəna, kakkadudə-a karamanju tulurdə-a kaji,» yeno.

⁶ Daji Tama laa alama duwaada gai katte kuris kərmaiyedə-a alau roa dewudə-ayen dawu amwurawadəyen daada kirukko. Tamadə kangadi tulurra, koro sim tulurra. Tayima Ruhu tulur Alaye dunia ngaro juwaadadə wo.

⁷ Tamadə leje kakkadudəa mukko kəmboram ti kəla kuris kərmaiyen napkadamadəyen ngoyeno.

⁸ Kakkadudəa ngoyenniya, alau roa dewudə-a amwurawa findi deridə-a fuwunjun təmgadara. Wundunja yaye kumbi-a tasa dinarre kaajin təmbəfəna-a mukkon cədana. Kaajidə tima moduwa muminneyedə wo.

⁹ Adəgaima aiya bərin yejane:

«Nidə kakkadudəa ngonəme karamanjudəa kaduro martawaa, dalilnjudə nia duwanjane bunəmlan jiri so, təlam so, jama so, lardu so samman amba Alaro merunəmma nangaro.»

¹⁰ Alandero tayia nodowu-a rimanna-aro dimma, koro dunialan kərmai canodi,» cani.

¹¹ Ngai rukki duwon, kowo malaiyawa kada kadami kurisdə-a alauwa roadə-a amwurawadə-aa dirijane kəljanaye fangekko. Nanngəwunjadə dəwuyə dəwunjuje dəwu.

¹² Kowo dunoaro sapcane:

«Tama duwaadadə kənduwo-a arsiyi-a nanrashidu-a duno-a bərsəm-a daraja-a njungoro-a moworo martawaa!» cani.

¹³ Daji alauwa sameye-a cidiye-a cidiya cidiye-a tekuye-a sammaye:

«Ti kəla kuris kərmaiyen napkadamadə-a Tamadə-aro njungoro-a bərsəm-a daraja-a kənduwo-a

har abada abadinno tio!» cani fangekko.

¹⁴ Alau roa dewudəye: «Amin!» cani, koro amwurawadə ye təmdane ambətkera.

KARAMA TULUR

6

¹ Rukki ngai duwon, Tamadə karama tulurdəye falnjaa kayenniya, alau dewudəye falnja kowo dunoa gərdu keyeraye gai: «Are!» cəni fangekko.

² Daji fər bul kirukko. Kəmbamanju mukkon kabbia, tiro ariawu kərmaiyə cade kənnasarma duwon kənnasar gade madaro leyeno.

³ Tamadə karama yindiyedəa kayenniya, alau yindiyedə: «Are!» cəni fangekko.

⁴ Daji fər gade kime kadio. Kəmbamanjudəro kənduwo dunialan nanlewa tuluwoye-a amba yakkəme kattenjan njejoye-a kedo, koro kashagar kura tiro kedo.

* 5:5 5.5 ngam jiri Yahudaye, kaduwu Mai Daudayedə - Kaala yindi Almasiwuyə. Maananjadə dunoa ye, kənduwoa ye.

⁵ Tamadē karama yakkuyedēa kayenniya, alau yakkuyedē: «Are!» cəni fangekko. Daji fər cələm kirukko. Kəmbamanju mukkon sikella.

⁶ Dawu alau dewudəyən kowo laa nukce: «Yakke kilo fal algamaye tamannju dinariyus fallo waljo, kilo yakku sayirre ye tamannju dinariyus* fallo waljo, amma diben-a kəndawu jaitunne-a bare lenəmmi!» cəni fangekko.

⁷ Tamadē karama dewuyedēa kayenniya, alau dewuyedē: «Are!» cəni fangekko.

⁸ Daji fər bidu kirukko. Kəmbamanjuyey cu Karmo, koro Leira ye tia jəgai. Tayiro kənduwo kəla na duniadəyey fal curo dewuyen kashagar so, kəna so, wowa so, bundiya karaa solan amba roro njejoye kedo.

⁹ Tamadē karama uwuyedēa kayenniya, cidiya laya duwaduramben ro am mana Alaye-a shedanja-a nangaro duwaadadəyey kirukko.

¹⁰ Kowo dunoaro sapcane: «Kəma tayir-a jirema-a, har yimbiro am dunialan dasaanadəa sharanəme ngəyey bundeyey mowombawodə?» cane keworo.

¹¹ Daji wundunja yayero gəmajey bul cade tayiro gana tussa sai amanja kidawu, wotte kəramiyanja tayi gai roro ceyesidəyey nanngəwunja cəmbəriya duwon yera.

¹² Rukki ngai duwon, Tamadē karama arakkuyedēa kayenniya, cidi tai dajey loloyeno. Kəngal ye cələm pət ajaja kandurilan tədəna gairo walyeno, kumbal samma ye bu gairo walyeno,

¹³ koro karuwa dunoa ya tarmuyey bakce tadawanju bafənnidəa fiyi gai, sillowuwa sameyey ye cidiro kesuro.

¹⁴ Same ye buji kərijai gai sulat baworo walyeno, koro kau kuruwu kuruwu-a cukuwa-samma nanja dasaanalan sənakkadara.

¹⁵ Daji maiya duniayey wurawa jamayey kajallawa kəriwuyey arsiyiwuyey kənduwowuyey kareya so, kambe so samma-a curo kul kauyeyso-a na kau kura kuraso-alan gəradaney

¹⁶ kau kuruwu so, kura sodəro: «Kələndero fidəgənowo, fəkka ti kəla kuris kərmayey napkadamadəyey gərgədu Tamadəyey aro gərasanowoy!

¹⁷ Yim kura gərgədujayedə† isəna, wundu gələ rakce dajey? caney.

7

Am dəwu mian fidewun deri Israyilayey

¹ Ngawo adəyey malaiya dewu talgəmo dewu duniayey daada karuwa dewu duniayedəa bare kəla cidiyey bi tekuyey bi kəska fiyeyman fujanniro rojana kirukko.

² Malaiya gade laa ye mukkon tawaya Ala Kəndəgəimayey adinnamben samero tattuy cədi kirukko. Dajey kowo dunoaro sapce malaiya dewu kənduwo cidi-a bəram-a bannadəyey cawandənadəro:

³ «Bare cidi-a teku-a kəska-adəa bannanuwuyey, sai wolodiya Alandeyero ngumnyan tawaya gənayiyeyey duwon!» yeny.

⁴ Dajey am tayiro tawaya gənjəjanadəyey nanngəwunja fangekko: jiriya samma kaduwuy Israyilayey am dəwu mian fidewun deriro tawaya gənjəjaney.

⁵ jiri Yahudayey dəwuy mewun yindinno tawaya gənayeyey, jiri Rubenneny dəwuy mewun yindin, jiri Gadden dəwuy mewun yindin,

⁶ jiri Asherreny dəwuy mewun yindin, jiri Naptaliyey dəwuy mewun yindin, jiri Manaseyey dəwuy mewun yindin,

⁷ jiri Simiyonneny dəwuy mewun yindin, jiri Lewiyey dəwuy mewun yindin, jiri Issakarreny dəwuy mewun yindin,

⁸ jiri Jabulonny dəwuy mewun yindin, jiri Isuwuyey dəwuy mewun yindin, jiri Bilyaminuyey dəwuy mewun yindin.

Jama kada kadami duniayey samma

⁹ Ngawo adəyey jama kada kadami wundumayey rakce komjiwawoy kirukko. Tayidə am larduwa so, jiriya so, jama so, tələmba so sammayey fuwuy kuris kərmayeyedəa Tamadəyey daada kajəmu bul lujana yey, mukkon ngələi cadana yey,

¹⁰ kowo dunoaro sapcane:

«Njəkkawodə na Alandeyey ti kəla kuris kərmayey napkadamadə-a Tamadəyey isiy!» caney.

¹¹ Malaiyaway samma daada kurisdəa amwuwawadəa alau dewudə-ayey dirijaney kəljana duwon, fuwuy kurisdəyey təmdaney ngumnyan cidin gənjəjaney Alaroy ambəccagane:

* 6:6 6.6 dinariyus - Wuri Rombey. Dinariyus faldə alwasi kida kawuy fallə. † 6:17 6.17 yim kura gərgədujayedə - Kiyama.

¹² «Amin! Alandero njungoro-a daraja-a nanrashidu-a wusedu-a bərsəm-a kənduwo-a duno-a har abada abadinno tio! Amin!» yera.

¹³ Daji amwurawadəye falnja wuro: «Am kajəmu bul lujana ani wunduso? Koro ndaran kadira?» cəne siworo.

¹⁴ Tiro: «Kəmani, nima nonəmma wo!» yekkəniya, wuro: «Am ani, tayima curo basari kura duniayedəyen caluwunasodə wo. Bu Tamadəyelan kajəmunjaa tuljane bullo kedo.

¹⁵ Adəma nangaro fuwu kuris kərmaiye Alayen daada bune-a kausu-aro Fado Alayen tiro ambəccagaiaro dasayi, koro ti kəla kuris kərmaiye napkadamadə kəndəgairamnjun tayia jakci.

¹⁶ Kua adən fuwun kəna so, ngudu so gadero fanjaiwawo, bi kəngal so, bi kausu jau fit so tayia lejaiwawo,

¹⁷ dalilnjuda Tama dawu kuris kərmaiye dəganadə səninjaro walje tayia sim ingi ro fandoyədəro cadi, koro Ala ye simalo sammaa sulat baworo simnjan cinji.»

8

¹ Tamadə karama tulurredəa kayenniya, reda saye gairo same gəm kido.

KANGADI TULUR

² Daji malaiya tulur fuwu Alayen daadadəa kirukko. Tayiro kangadi tulur kedo.

³ Malaiya gade mukkon kaaji wardaram dinarrea ise na laya duwaduramdəyen dayeno. Tiro kaaji kadaa moduwa muminna samməyen kundənno kəla laya duwaduram dinarre fuwu kuris kərmaiye dəganadəyen cakkoro kedo.

⁴ Kange kaajidəye moduwa muminnayen kundənno mukko malaiyadəyen fuwu Alayen tərən ciyeno.

⁵ Daji malaiyadə kaaji wardaramdəa ngoje kannu laya duwadurambədən cəmbəre duniaro gəpkeyenniya, keyera ye gəgərji, kowo ye nukci, dunia ye cuwaldi, koro cidi ye loloji.

⁶ Daji malaiya tulur kangadi tulurradə tayia fuduro dabbargadara.

⁷ Burwoyedə fuyeno, koro mafi-a kannu-a bu tayiro kəllaada-a duniaro fiyeyera. Duniadəye nanju fal curo yakkuyen kannu giwo, kəska yea fal curo yakkuyen kannu giwo, koro kajim kəri ye sammaa kannu giwo.

⁸ Malaiya yindiyədə fuyeno, koro awo laa alama kau kuruwu kannu cədana gai tekuro gəpkeyera. Ingi tekuyədəye ci fal curo yakkuyen buru walyeno,

⁹ alauwa roa curo tekuyen dasaanadə ye fal curo yakkuyen kasuno, koro maara ingiye fal curo yakkuyen ye təgəmbo bannaadara.

¹⁰ Malaiya yakkuyədə fuyeno, koro sillowu mafəndi laa kannu gai cambi kəla kuluwu fal curo yakkuyero, koro kəla sim ingiyero samelan kikkuro.

¹¹ Sillowu adəye cunju Cəm, koro ingiye ci fal curo yakkuyen cəm fokko walyeno, cəmbo waljəna nangaro am casanaye ngəwunja kasuno.

¹² Malaiya dewuyədə fuyeno, koro ci fal curo yakkuyen kəngalle-a kumballe-a sillowuwaye-a bakkerə, har nurnjaye ye ci fal curo yakkuyen duwu cələm pətto walyeno, koro nur kausuyədə ye ci fal curo yakkuyen wassənni, buneyədə ye ngai.

¹³ Rukki ngai duwon, ngarmu laa same kuruwun farjiye kowonju fangekko. Kowo dunoaro sapce: «Kuttunja! Kuttunja! Kuttunja am duniyaln dasaanadə, kowo kangadiye gapcana malaiya yakku fuwun fujaidə nangaro!» cəni.

9

¹ Malaiya uwuyədə fuyeno, koro sillowu laa samelan cidiro cukkurəna kirukko. Cuwuram ci bəlaa daduram bawoayədə* tiro kedo.

² Bəlaa daduram bawoadəa kaje kange kagalədi kuraye gai tərən cije kange bəlaayədə kəngal-a kasam-aa cakke duwuro walyera.

³ Daji curo kangedəyen kawiya caluwe duniaro tatargaadara. Tayiro duno kedo, duno kəlanji duniaye gai,

⁴ koro tayiro am duwon tawa Alaye ngumnan bawoadəa gənia, bare kajim duniaye-a kərjuwo-a kəska-a fimaa bannajanni yera.

⁵ Tayiro am ania njejoro gəni, kəndawu uwuro ajawu gənaduwuro amari kedo. Jau ajawunjayədə alama jau kəlanjiye kamba jəgərəna gai.

⁶ Yim anin amso karmo majai, amma cawandiawo. Sanuiya, carayi, amma karmodə tayin kuruwunno cəgasi.

* 9:1 9.1 bəlaa daduram bawoa - Na duwon Yiwulis-a sedannanju-aa rojanadə.

⁷ Kawiya ani ferra kəriwuro dabbargada-a camun. Kəlanjan awo laa ariawu kərmaiyə dinarre gaia, fəkkanja ye fəkka kambe-a camun.

⁸ Kanduriinja kanduri kamuye gai, koro sherinja ye sheri ngambe gai.

⁹ Nganjinja sulwe suyen jakkada gai, koro kalala fefedowanjaye amalenkeya kəriwuyə fər ngəwu gərjana lawaloro cakkasi gai.

¹⁰ Ngawarenja alama ngaware kəlanjiye gai karia, koro ngawarenjadən kənduwo kəndawu uwuro amba basarduye cadana.

¹¹ Malaiya bəlaa daduram bawoayedə mainja, təlam yauidiyudin cunju Abaddon, təlam Gəresselan Afolliyon.[†]

¹² Masiwa burwoyedə kojəna, akko ngawo adəyən masiwa gade yindi gapco.

¹³ Malaiya arakkuyədə fuyeno, koro kowo laa koyo dewu laya duwaduram dinarre fuwu Alayen dəganadəyən nukci fangekko.

¹⁴ Malaiya arakkuyə kangadinjuadəro: «Malaiya dewu ci bərəm kura Yufaratten tikkerənədə[‡] wuine!» yeno.

¹⁵ Adəgaima malaiya dewu har sa adə-a yim adə-a kəndawu adə-a saa adə-aro caman dabbargadadəa leja adamgəna sammaye fal curo yakkuyən ceyesoro wuiyera.

¹⁶ Sojiyanja fərwudəyē nanngəwunjadə miliyo yer yindi, nanngəwunjadəa fangekko.

¹⁷ Akko alama ferra-a fərwunja-a wahayilan rukkənayedə: Fərwudə sulwe kime cit so, riwulla so, kurnum so casakkəna. Kəla fərradəyedə kəla ngambe-a camun, cinja yen kannu-a kange-a kau kannu kimejəgəna-a caluwi.

¹⁸ Masiwa yaku anilan adamgənaye fal curo yakkuyən keyeso: kannu-a kange-a kau kannu kimejəgəna-a cinjan caluwidə.

¹⁹ Kənduwo fərrayədə cinja-a ngawarenja-alan kərga. Ngawarenjadə kadi gai kəlaa, tayilan amba basarjai.

²⁰ Amma adamgəna gapcana masiwa anin sanunnidə kəla awo mukkonjan cadandənayən tuwa cadənni, koro sedanna-a gumkiya dinarre so, riwullaye so, kulloye so, kauye so, kəskaye so-aro ambəccagaidəa koljanni, gumkiya duwon rakkane kuro-a fandu-a ledu-a cadiwawodə.

²¹ Koro kam njejo so, sagawu dio so, kənjəna so, nambarwu soyen tuwa cadənni.

10

Malaiya-a kitawu təngəri-a

¹ Daji malaiya gade dunoa samelan jəpci kirukko. Fofoulan jaktəna, koro maramalan kəla kəleyadaa. Fəkkanju kəngal gai, siyelnu ye tamarmari kannuyə gai.

² Mukkonjun kitawu təngəri kaadaa. Sinju kəmboramdəa kəla tekuyən gənaje wailadəa cidilan gənayeno.

³ Kowo dunoaro sapce ngam ciri gai burwu kekko. Burwu kekkənniya, radu tulurdə kowonja nukkerə.

⁴ Radu tulurdə nukkerənniya, ruwudu makki duwon, kowo laa samelan nukce wuro: «Awo radu tulurdə wuljanadəa asərlan rone, bare ruwunəmmi!» cəni fangekko.

⁵ Daji malaiya kəla teku-a cidi-ayen daada rukkənədə mukkonju kəmboram samero sapce

⁶ kəla ti har abada abadinno dəgama, ti duwon same-a awowa curonjun dasaana-a cidi-a awowa curonjun dasaana-a teku-a awowa curonjun dasaana-aa alakənadəyən kansu juwe: «Kua adən fuwun guredu bawo!

⁷ Yim malaiya tulurre kowo nukcidən, kangadinju fujiya, asər Alayedə wakkaji, wolodiyanju nawiyadəro wuljəgənədə gai,» yeno.

⁸ Daji kowo samelan nukce fakkənədə walde wuro: «Lene, kitawu kaada mukko malaiya kəla teku-a cidi-ayen dajənadəyedən moye!» yeno.

⁹ Na malaiyadəyero lekke kitawu təngəridəa sio nəkke kiworəkkənniya, wuro: «Akko tai ngəre! Curonəmlan cəm fokko walji, amma cinəmlan kəji con kəmagən gai fannəmi,» yeno.

¹⁰ Kitawu təngəridəa mukko malaiyadəyən mowokke gigərəkko. Cinilan kəji con kəmagən gai fangekko, amma gigərəkkənniya, curoni cəm fokko walyeno.

¹¹ Daji wuro: «Koro yaye sai kəla jama-a larduwa-a təlamba-a maiya-a gadegade kadayən nawinawi dimiya!» yeno.

[†] 9:11 9.11 *təlam yauidiyudin cunju Abaddon, təlam Gəresselan Afolliyon* - Cu yindi Yiwulisse, maananjudə Siduwuma. [‡] 9:14 9.14 *malaiya dewu ci bərəm kura Yufaratten tikkerənədə* - Malaiya dewu ani jauro diwi, koro Yiwulissa jagai.

11

Shedama yindi

¹ Daji kangale ka ngalduram gai sade wuro: «Cine, Fado Alaye-a laya duwaduramdä-a ngalle, koro am ambəttuwuwu curodän dasaanadäa komme!

² Amma balballa Fado Alaye deyan dəganadäa kolle, bare ngalləmmi, dalilnjudə tia mukko jama kərdiyayero casakkəna, koro kəndawu fidewun yindinno bəрни tayirdäa* guguwaccāi nangaro.

³ Shedamani yindidəro kənduwo yikke kawu dəwun yer yindin firakkunno ajaja luwadaa† nawinawi cadī,» yeno.

⁴ Shedama yindi ani, tayima ya jaitunne yindi-a fatəla yindi-a fuwu Kəma duniayen dasaanadə wo.

⁵ Kam laa tayia basardu cəraanaa, kannu cinjan culuwe kəladowanjaa rəməs juwui. Kam laa tayia basardu cəraanaa, dole jiri adəgainin nui.

⁶ Tayi yindi ani nanjan kənduwo samea jaktuye mbeji, bare jaman nawinawinjayedən ingi sameye cudurənniro, koro kənduwonja sa caraalan ingia buro kalaktuye-a duniaro masiwa jiri fi yaye kudoye-a mbeji.

⁷ Sa shedanja njodə ceriya, bundi duwon bəlaa daduram bawoalan culuwimadə tayiro kəriwu cəkkade nasarde tayia roro ceji.

⁸ Kaminnjadəa farsam bəрни kurayelan koljagai, bəрни duwon tiro misallo Sodom-a Masar-a canī, na Kəmanjadəa kəskaro jajagane ceyesənadə.

⁹ Adəgaima am jamaye so, jiri yaye so, təlambaye so, larduwaye so kaminnjadəa kawu yakku redaaro carune sittəradu wajai.

¹⁰ Am duniaye karmonjaye jauru kəji fanjai, ngəməri karwukəjiye cadī, koro kattenja yen kənjoso cadī, dalilnjudə nawiya yindi ani tayiro ajawu gənjajaana nangaro.

¹¹ Amma ngawo kawu yakku redaa aniyen Ala tayiro ro fujiye cijane dayera, koro am tayia caruna samma jauru riyera.

¹² Daji kowo dunoa laa samelan nukce tayiro: «Arowo na adəro taddowo!» cəni fangera. Kəladowanja tayia carui ngai duwon, curo fofouyen samero takkera.

¹³ Sadəman cidi jauru loloje bərnidəye ci fal curo mewuyen wurdə am dəwu tulur kasuno. Am gapcanadə karwunja tai daje kamde Ala Mai Samemaro daraja kedo.

¹⁴ Masiwa yindiyedə kojəna, akko masiwa yakkuyedə nagatto isi.

Kangadi tulurredə

¹⁵ Malaiya tulurredə fuyeno, koro kowo dunoa dunoa laa samelan nukcane: «Kərmai duniayedə Kəmandeye-a Almasiwunjuye-aro walyeno, koro har abada abadinno kərmai cunodi,» yera.

¹⁶ Amwurawa findi deri fuwu Alayen kəla kurisnja kərmaiye napkadadə təmdane ngumnja cidin gənjane Alaro ambəccagane

¹⁷ tiro:

*«Kəmande Ala Martawama, ni kure yen dəgamma,
kərma ye mbejida, wusenjiyena,
awoa kənduwonəm dunoa ngonəme kərmainəm
nodo badinəmma.*

*¹⁸ Jama kərdiyaye gərgajəna,
amma sa gərgadunəmbədə isəna.
Aaa, sa am sanunaro shara njəddoye cədəna,
sa duwon wolodiyənəm nawiya-də-a muminnadə-a am
cunəm rijane njaana kuran ganān samma-aro
mukowa yime am dunia bannajanadəa
siduwuyedə!» yera.*

¹⁹ Daji Fado Alaye samelan dəganadə fəramdə sanduwo amannjuyedə Fado Alayen turui kərga. Sadəman dunia ye cuwaldi, kowo laa ye nukcai, keyera ye gəgərji, cidi ye loloji, koro mafi kura kura ye cuduri.

JAMA ISAA GAWU-A KƏNDUWO DIWIYE-A

12

Kamu-a kadi mafəndi-a

* 11:2 11.2 bəрни tayirdäa - Jerujalem. † 11:3 11.3 ajaja luwada - Noduwuram lagaranne.

¹ Daji alama jaumaro ajabba laa samelan fəleyaada: Kamu kəngallan jaktəna, cidiya sinjuyen kumballa, koro kəlanjuro ariawu kərmaiyə sillowu mewun yindinneə.

² Kamudə curoa, curodə tia lejəna nanjauro burwu cakki.

³ Koro alama laa gade samelan fəleyaada: Kadi mafəndi kime cit kəla tulurra, kəngadi mewua, koro kəlanju samnan ariawu maila tulurra.

⁴ Ngawarenju sillowuwa sameye ci fal curo yakkuyen fəraje duniaro gəpkeyeno. Kadidə ise kamu curo lejənədə cambiyama, tadanjudəa cundi cəne fuwunjun dayeno.

⁵ Kamudə tada kongwa kembo, tada duwon jama duniaye sammaa ka suyen* cunodidə. Koro tadadəa cadane na Alaye-a kurisnju kərmaiyə-aro kesado.

⁶ Daji kamudə karaa dəriro ngərəmgəno, na duwon Ala kawu dəwun yer yindin firakkunno tiro kistuwuyero dabbərjəgənədə.

⁷ Daji kəriwu laa samelan wakkayeno. Mikaila-a† malaiyawanju-a kadidəa lawalayera. Kadidə-a malaiyawanju-a ye tayia lawalayera,

⁸ amma rakcane nasardanni, koro gadero samelan na cawandənni.

⁹ Kadi mafəndidəa duniaro gəpkeyera, ti duwon kadi kureye tiro Sedan koro Yiwulis cani, am duniaye sammaa jambadumadə. Tia duniaro gəpkeyera, malaiyawanju-a tin kundenno gəpkeyera.

¹⁰ Daji kowo dunoa laa samelan nukce fangekko. Tiye: «Kərma njəkkawo-a dunoa kərmai-a Alaye ye, kənduwo Almasiwunjuye yedə isəna, dalilnjudə ngadarduma ti duwon bune-a kausu-aro kəramiyandea fuwu Alayen ngadarjidəa cidiro gəpcaana nangaro.

¹¹ Kəramiyandədə bu Tamadəye-a mana shedanjaye-alan kənnasar kəlanjun cawandəna, koro har karmoro ronja njo wajanni.

¹² Adəma nangaro, ni same-a nayi samelan dəgawwa-aso, kəji fannowo! Amma kuttundo, nayi cidi-a teku-aso, dalilnjudə Yiwulis jauro gərgaada nandoro jəpəcəgəna, kawu ganama tiro gəpcuworo nojəna nangaro,» yeno.

¹³ Kadi mafəndidəa duniaro gəpcaanaro kirunniya, kamu tada kongwa cambənədəa kadudu badiyeno.

¹⁴ Amma kamudə karaa dəri na kadidən kuruwunno farjo lejero, fefedo yindi ngarmu jauro kuraye tiro kedo, na duwon tiro kərwu yaku redaaro kistuwuye dabbardəgənədə.

¹⁵ Daji kadidə cinjun ingi kuluwu cəgasi gai kamudəa cadoro ngawonjun fiyeno.

¹⁶ Amma cididə kamudəro banajiyə fərəmdə kuluwu kadi cinjun fijənədəa kiano.

¹⁷ Kadidə kamudəro jauro gərgajiyə cije kaduwunju gapcana, wotte tayi wada Alaye jaana-a Isaa shedajana-adəro kəriwu njəkkadoro leyeno.

¹⁸ Koro kəla cidi kesa ci tekuyen dayeno.

13

Bundi yindi

¹ Daji bundi laa tekudəlan culuwi kirukko. Tidə kangadi mewua, kəla tulurra. Kangadinjulən ariawu maila mewua, koro kəlanju fin yaye kaala Alaa bastuyə ruwuwada.

² Bundi rukkənədə jajərma gai, sinju ye bulduye gai, cinju ye ngambe gai. Kadi mafəndidə tiro dunonju-a kurisnju-a kənduwonju kura-aa kaino.

³ Kəlanju fal nuna gairo lorudəna yaye, ngajəna. Am duniaye samma bundidəa ajapcane jaane

⁴ kadidəro ambətkeyera, bundidəro kənduwo cina nangaro. Koro bundidə yero ambətkeyera, tayiyə: «Wundu bundidə gai wo? Koro wundu tia rakce lawalaji?» cani.

⁵ Tiro ci mana rokurayə dime Alaa bastuyə kedo, koro tiro amari kəndawu fidewun yindinno kərmai nodoyə kedo.

⁶ Daji bundidə cinju kəje Alaa bastu badiyeno. Alaye cunju-a kəndəgairamnju-a amnju samən dasaana-aa baskeno.

⁷ Tiro amari muminnaro kəriwu yikkadəme kənnasar kəlanjan fandoyə kedo, koro tiro kənduwo kəla jiri so, jama so, təlam so, lardu so fiyen yaye kedo.

⁸ Adəgaima am dunian dasaana samma bundidəro ambəccagai, am duwon cunja tən dunia alaktənayən curo kitawu roye Tama duwaaadəyən ruwudənnidə.

⁹ Kam səmonjuamadə fanjo!

¹⁰ Kam kadaranju kərearo waldudə fagatto tia cadane kərearo kalakcai. Kam kadaranju kashagarlan tia njejedə fagatto kashagarlan tia ceyesi. Akko sa nettu-a kambərse-a muminnayə.

* 12:5 12.5 ka suyen - Kənduwoaro cunodi. † 12:7 12.7 Mikaila - Cu malaiya kura laaye.

¹¹ Daji bundi gade laa cididən culuwi kirukko. Tidə kangadi yindia ngəlaro gai, koro kadi mafəndi gai manaji.

¹² Kənduwo bundi burwoye sammalan fuwunjun faidade dunia-a am tilan dasaana-aa cakke bundi burwoye lorunju karmoyen ngəjanadəro ambəccagai.

¹³ Koro alama ajabba ajabba cəde, har cakke kannu samelan cidiro fuwu amben jəpçiyi.

¹⁴ Am dunian dasaanaro bundi kashagarlan loruwada roa dəganadəro gumki cadando cəne alama fuwunjun tiro amarjagane cədidəlan tayia jambaji.

¹⁵ Bundi yindiyedəro amari cade gumki bundi burwoyedəro ro cakke har mana cəde am tiro ambəttuwo wajana sammaa cakke ceyesi.

¹⁶ Koro bundi yindiyedə cakke am kuran ganan so, gəriwun ngudin so, kamben karean so sammaye mukko kəmborambo bi ngumbo tawa gənajagai.

¹⁷ Ngainin kam tawadəa cədana gənia, wunduma rakce cuwuiwawo bi cəladiwawo. Tawa adə cu bundidəye bi lamba cunjuye.

¹⁸ Akko lamar nanrashiduye: Kam hangal kəjiadə lamba bundidəyeya gayirjo! Lamba adə lamba kambe, koro lambanju yer arakkun firakkun lukko arakkun.

14

Tamadə-a jamanju-a

¹ Daji kirukkəniya, akko Tamadə kəla kau kuruwu tiro Siyon canidəyən daada, koro rokkonjun am dəwu mian fidewun dewun ngumnjan cunju-a cu Bawanjuyeyə ruwuwadaa.

² Kowo laa ingi ngəwu dunoaro cəgasi so, keyera jauro gəgərji so gai samelan nukci fangekko, koro kowo fakkənadə alama kumbiwu kumbinja jajai gai.

³ Fuwu kuris kərmayədə-a alau roa dewudə-a amwurwadə-ayen ayia bərin yejai. Tayi dəwu mian fidewun dewun dunian merujanadəro kajia, wunduma rakce ayia adəa cəriwawo.

⁴ Tayima am kamulan kadawu ngojannidə wo, tayidə tayir nangaro. Koro tayima am Tamadəa na leji sammaro jagaidə wo. Nema burwoye Ala-a Tamadə-aro cadidəro waljaro curo adamgənayen am ania merujana,

⁵ koro cinjalan kattuwu fima culuwunni, tayilan awo waada bawo.

Malaiya yaku-a kawurinja-a

⁶ Daji malaiya gade laa same kuruwun farji kirukko, nanjun kawuri kəji sawisoye am dunian dasaanaro njeđđoro mbeji, wotte am lardu so, jiri so, təlam so, jama so sammaye.

⁷ Kowo dunoaro sapce: «Alaa rinowo, tiro daraja yowo, sanju shara njeđđoye cədana nangaro. Ti duwon same-a cidi-a teku-a sim ingiye-aa alakənadəro ambətkənowo!» yeno.

⁸ Malaiya yindiye laa ye tia jəgane: «Sidəgəna! Bərni kura Babilayedə sidəgəna, ti duwon jama duniaye sammaa cakke diben kənjənanju sukəna yea casanadə,» yeno.

⁹ Malaiya yakkuye laa ye tayia jəgane kowo dunoaro sapce: «Wundu duwon bundidə-a gumkinju-aro ambəcciye tawa ngumnjuro bi mukkonjuro gənajagaidə,

¹⁰ ti ye diben* dunoa ingilan tusadənni curo kənjaram gərgadu Alayero fijaana ken cai, koro fuwu malaiyawa Alaye-a Tamadə-ayen kannu-a kau kannu kimejəgəna-a kamdəa jawune ajawu cai.

¹¹ Adəgaima kange ajawunjayedə har abada abadinno ciji. Bune yen kal, kausu yen kal, afu cawandiwawo, am duwon bundidə-a gumkinju-aro ambəccaana, koro wundu yaye tawa cunjuye tiyinjuro gənajaanadə!» yeno.

¹² Akko sa nettu muminnye, tayi duwon wadawa Alayea jaane kambərsenja Isalan rojanadə.

¹³ Daji kowo laa samelan nukci fangekko, tiye: «Adəa ruwune: Barganja am Kəmandelan dasaana adən fuwun sanuidə!» yenniya, Ruhu Alayeye: «Aaa, ngənəwunjan tussa, kəndonja tayia jəgai† nangaro,» yeno.

Kala duniaye

¹⁴ Daji kirukkəniya, akko fofou bul laa mbeji, koro kəla fofoudəyən ti Tada Kambe gai napkada, kəlanjun ariawu kərmayeyə dinarrea, mukkonju yen tayida timiaa.

¹⁵ Malaiya gade laa Fado Alayen culuwe kowo dunoaro sapce ti kəla fofouyen napkadadəro: «Sa kalaye cədana. Tayidanəm ngone kalane, nema duniayedə bafəna nangaro,» yeno.

* 14:10 14.10 diben - Wowom Alaye. † 14:13 14.13 kəndonja tayia jəgai - Mukowa cawandi.

¹⁶ Daji ti kɛla fofouyen napkadadɛ tayidanju duniaro gɛpciye nema duniayedɛa kalayeno.

¹⁷ Daji malaiya gade laa Fado Alaye sameyedɛn kiluwo, ti ye mukkonjun tayida timiaa.

¹⁸ Malaiya gade laa nanjun kɛnduwo kɛla kannuyen mbejidɛ laya duwaduramdɛn culuwe kowo dunoaro sapce ti tayida timiaa cɛdanadɛro: «Tayidanɛm ngone tadawa ya inabbe duniayedɛa kamme, tadawanju basawuna nangaro,» yeno.

¹⁹ Daji malaiyadɛ tayidanju duniaro gɛpciye tadawa ya inabbe duniayedɛa kamje curo inab guwatturam kura gɛrgadu Alayedɛyero fiyeyeno.

²⁰ Guwatturamdɛn ngawo bɛrniyen guguwaccane bu tilan kiluwo, dadunju har rijam fɛrre, nankuruwunju ka ngalduramlan dɛwu fal yer arakkua.[‡]

MASIWA DARYEYE TULUR

15

Malaiya tulur-a masiwa daryeye tulur-a

¹ Daji samelan alama gade kura ye, ajabba yea kirukko: Malaiya tulur masiwa daryeye tulurra, masiwa duwon tayilan gɛrgadu Alaye ceridɛ.

² Koro awo laa teku kudɛrambe kannu-a tusaada gai kirukko, koro kɛla tekudɛyen am duwon kɛla bundidɛ-a gumkinju-a lamba cunjuye-ayen kɛnnasar cawandɛnadɛ mukkonjan kumbiya Alayea daada.

³ Aiya Nawi Musa wolodi Alayedɛ-a aiya Tamadɛyedɛ-aa yejane:

*«Ala Kɛma Martawama,
kɛndonɛm darajaa jaurɔ ajabba ajabba!
Ala Mai jama dunia sammaye,
jawalnɛm nan'adal-a jire-aa!*

⁴ *Kɛmande, wundu nia rinje niro daraja njiwawodɛ?*

Awoa ni tilonɛmma tayir*wo.

*Jama duniaye samma isane fuwunɛmlan ambɛnnjagai,
kɛndonɛm nanjireye fɛleyaada nangaro,» cani.*

⁵ Ngawo adɛyen Fado Alaye, wotte leima shedaye[†] samelan dɛganadɛ fɛrɛmgada kirukko,

⁶ koro malaiya tulur masiwa tulurradɛ Fado Alayedɛn keluwo. Kajɛmu linne bul fok lujana, nganjinjaro bel dinarre tikkerɛna.

⁷ Alau dewu roadɛye falnja malaiya tulurdɛro tasa dinarre tulur gɛrgadu Ala har abada abadinno dɛgamayen fer casambɛrɛna kaino.

⁸ Adɛgaima daraja Alaye-a dunonju-a nangaro Fado Alayedɛ kangen kimbɛro, koro wunduma rakce Fado Alayedɛro ngayiwawo, sai masiwa tulur malaiya tulurredɛ wakkajane ceseriya.

16

Tasa tulur gɛrgadu Alayea

¹ Daji kowo dunoa laa Fado Alayen nukce malaiya tulurdɛro: «Lenowo, tasa tulur gɛrgadu Alayedɛa duniaro figɛnowo!» cɛni fangekko.

² Burwoyedɛ leje tasanjudɛa duniaro fiyeyeno, koro tuno kuttu ye, diwi ye am duwon tawa bundidɛyɛa tayiro gɛnajagane gumkinjuro ambɛccagaidɛlan keluwo.

³ Yindiyedɛ tasanjudɛa tekuro fiyeyeno, koro ingidɛ bu alama kam nunaye gairo walje alauwa roa curo tekuyen dasaana samma kasuno.

⁴ Yakkuyedɛ tasanjudɛa kuluwu so, sim ingiye so sammaro fiyeyeno, koro ingidɛ buro walyeno.

⁵ Daji malaiya ingiso kuromaye: «Ni jirema, ni duwon kure yen dɛgamma, kɛrma yen mbejidɛ, ni Tayirdɛ, awoa wowom ania kalkallo kammɛmma.

⁶ Tayidɛ bu muminnaye-a nawiyaye-aa fijana, koro casaro tayiro bu yimmadɛ, jussɛna,» cɛni fangekko.

⁷ Koro laya duwaduramdɛn kowo laaye: «Aaa, Ala Kɛmande Martawama, sharanɛm jire ye, kalkal ye,» cɛni fangekko.

⁸ Dewuyedɛ tasanjudɛa kɛngallo fiyeyeno, koro kɛngaldɛro kɛnduwo amba kannun warduye kedo.

[‡] 14:20 14.20 nankuruwunju ka ngalduramlan dɛwu fal yer arakkua - Kilometɛr yer yakku gai.

^{*} 15:4 15.4 tayir -

Ala Biwubawoma, am-a gade. [†] 15:5 15.5 leima shedaye - Na Ala-a tadoram.

⁹ Amdə kannu jau fitnin wargadara ye, cu Ala kəla masiwa aniye kənduwoayedəa baskera ye, amma tuwa dime tiro daraja njo wayera.

¹⁰ Uwuyedə tasanjudəa kəla kuris kərmaie bundidəyero fiyeyeno, koro na cunodi samma duwuro walyeno. Səərənna nangaro amdə təlamnnaa sheřin naljane

¹¹ Jajunja-a tunonja-a nangaro Ala Mai Samemaa baskera, amma kəla kəndonjayen tuwa cadənni.

¹² Arakkuyedə tasanjudəa bəřəm kura Yufarattedəro fiyeyeno, koro jawal maiya adinnambədəro dabbarduwuro inginju ngamgeno.

¹³ Daji ci kadi mafəndidəyən-a ci bundidəyən-a ci nawi kattuwuyedəyən-a sedan yakku koko-a camun caluwi kirukko.

¹⁴ Tayidə sedanna alama ajabba ajabba diowu, na maiya duniaye sammayero lejane tayia kəriwu yim kura* Ala Martawamayədəro capcagai.

¹⁵ «Akko barwu gai nanəmbo isəkki! Barganju kam duwon bare tiyinju dea dadaje jama asərnju carunniro faadaro dəgane kajəmunjū lujənamadə!»

¹⁶ Daji sedannadə maiyadəa na tiro təlam yauidiyudin Armagedon canidəlan capkera.

¹⁷ Tulurredə tasanjudəa kasambo fiyeyeno, koro kowo dunoa laa kuris kərmaie Fado Alayedən nukce: «Cəřəna!» yeno.

¹⁸ Daji fəralma culuwe gəgəpti, kowo keyera gəgəřyiye ye fandi, cidi dama baworo kawu adamgəna alaktənaman ngaltəma loləjənniroləyeno.

¹⁹ Bəřni kuradə yakkuro yakte bəřniya jama duniaye samma ye wurgadara. Adəgaima Ala Bəřni kura Babilayədəa takce kənjaram diben gəřgəduŋju jau fittedəa tiro kaino.

²⁰ Cuku samma baworo walyera, koro kau kuruwu fima gadero turunni.

²¹ Mafi mafəndi mafəndi jaumaro kurwowa samelan kəla ambero cudurəna, koro masiwa mafiyədəro amdə Alaa baskera, masiwa adə juro jau nangaro.

SIDUWU BƏRNI BABILAYE

17

Jawar kura-a bundi-a

¹ Daji malaiya tulur tasa tulurradəye falnja naniro ise wuro: «Are, niro wowom duwon jawar kura kəla ingi ngəwuyen napcənamadəro gənajagaidəa fəlenjəgəkki.

² Maiya duniayədə ti-a rokko kənjəna cadəna, koro am dunian dasaanadə ye diben kənjənanjuyelən sağarandana,» yeno.

³ Daji Ruhu Alaye wuro jəmsiye, wahayilan malaiyadə wua karaaro suttuluwo, koro kamu laa kəla bundi kime citten napkada kirukko. Bundidə tiyinju nğan cuwa gadegade Alaa bastuyen jakkada, kəlanju tulur, kangadi mewua.

⁴ Kamudə kajəmu kime cit lujəna, kare kawaraye dinar so, kari so, mursam solan tədəna cakkəna. Mukkonjun kənjaram dinarrea curonjun awo juro waada kənjənanjuyelən cəmbəřəna.

⁵ Ngumnjun cu asəře ruwuwada: «BƏRNI KURA BABILAYE, YA JAWARRA SO, AWO WAADA DUNIAYE SOYE.»

⁶ Daji kamudə bu muminnyə-a bu shedawu Isayə-a cane sağarandənarə kirukko. Tia kirukkəniya, juro ajapkekko.

⁷ Amma malaiyadəye wuro: «Awiro gəle ajapkem? Asəř kamudəyə-a bundi duwon kəlanjuro juwana kəla tulurra kangadi mewuadəyə-a niro bayinjəgəkki.

⁸ Bundi rumma adə kure yen dəgana, kərma ye bawo, koro fuwu yen bəlaa daduram bawoalan culuwe siduwuro leji. Am dunian dasaana duwon cunja curo kitawu royen tən dunia alaktənaman ruwudənnidə bundidəa caruiya, ajapca, ti kure yen dəgana, kərma ye bawo, koro fuwu yen walde isi nangaro.

⁹ Akko lamar hangalkəji-a nanrashidu-aye: Kəla tulurdə kau kuruwu tulur duwon kəlanjan kamudə napcənadə. Koro tayidə mai tulur:

¹⁰ Uwunjayə kərmai cəřəna, falnja kərma mbeji, falnja fuwun isi. Isiya, ngəwuro tussiwawo.*

¹¹ Bundi kure yen dəgana kərma ye bawodə, tidə mai wuskuye, amma ti tulurdəye, koro siduwuro leji.

¹² Kangadi mewu rummadə maiya mewu koroma kərmai cawandənni, amma sa fallo bundidə-a rokko kərmai cawandi.

¹³ Tayi ani samma nianja tilo, kənduwonja-a kərmainja-a mukko bundidəyero casakki.

* 16:14 16.14 yim kura - Kiyama. * 17:10 17.10 ngəwuro tussiwawo - Ala tiro kawu ganamaro kərmai nodo amarjiyi.

¹⁴ Tamadəro kəriwu cakkadi, amma Tamadə kəla tayiyen kənnasar cuwandi, tima Kəma kəmayaye, koro Mai maiyaye wo nangaro, koro am tia jaanadə bowowada ye, kəreyada ye, amanna ye,» yeno.

¹⁵ Koro malaiyadə walde wuro: «Ingi ngəwu na jawar napcəna rummadə, tayima jama so, cammo so, larduwa so, təlamba so wo.

¹⁶ Kangadi mewa rummadə-a bundidə-aso jawardəa wul wajai. Karenju sammaa camoye tia rinjai, koro danju jagare kannun tia rəməs warjai.

¹⁷ Awoa Ala karwunjaa cakke nianju dioro fandane kərmainja bundidəro cadī, har mana Alaye wakkajiro.

¹⁸ Kamu rummadə bərnī kura duwon maiya duniayea cunodidə,» yeno.

18

Siduwu bərnī Babilaye

¹ Ngawo adəyen malaiya gade jaurō kənduwoa samelan jəpci kirukko, koro duniadə darajanjulān waskada.

² Malaiyadə kowo dunoaro sapce: «Sidəgəna! Bərnī kura Babilayedə sidəgəna! Kəndəgairam sedannaye ye, jongo karuwa batti sammaye ye, jongo ngudo batti sammaye ye, jongo bundi batti waada sammaye yero waljəna,

³ dalilnjudə jama duniaye samma ye diben dunoa kənjənanjuyen casana, maiya duniaye ye ti-a rokko kənjəna cadəna, koro sawurwu duniaye ye arsiyinju na kojənayelan gariwuro waljana nangaro,» yeno.

⁴ Daji kowo gade laa samelan nukce: «Jamani, tilan luwowo! Bare biwuwanjuro mukko yakkuwwi bi masiwanju nayia lenjanni,

⁵ dalilnjudə biwuwanju har samero taccana, koro Ala ye ayauwanjudə takcəna nangaro.

⁶ Jiri cədənədə gai, ti yero yiddowo, koro kəndonju kawakyindi tiro kalakkəgənowo, kənjaram dijənədəlan tiro kawakyindiro digənowo!

⁷ Jiri rokura ye cədəna, arsiyi ye na kojənarō capcənədə gai, yakkowo ajawu ca dama baworo karwunju kuttajo! Awoa karwunjun: “Wu mai kamuye, napkada kərmai nodəkki. Wu kamu kwa faccəgənaa gəni, koro lagaran təmmaro dikkiwawo,» cəni.

⁸ Adə nangaro curo kawu fallen masiwa tia cuwandi: karmo-a karwukutta-a kəna-a. Koro kannu tia juwe cotto sijiyi. Nonowo, Ala Kəmande wowom tiro gənajəgənədə kənduwoma!» cəni fangekko.

⁹ Daji maiya duniaye ti-a rokko kənjəna cade kəji arsiyinju dama bawoaye fanjanadə kange kannu tia juwuiyedəa caruiya, kəla tiyen tai dajane burwu casakke casiri.

¹⁰ Ajawu tia cuwandənədə rijana nangaro, tin kuruwunin dajane: «Kuttu! Kuttu! Bərnī kura, bərnī kənduwoa Babilaye! Awoa curo sa fallen sharanəm isəna,» cəni.

¹¹ Sawurwu duniayeso ye kəla tiyen tai dajane burwu casakke casiri, wunduma karenja gadero cuwuiwawo nangaro.

¹² Karedə dinar, riwulla, jəmma, mursam, yadi linne ngalwo, batta kime, shadda, batta kime cit, kəskawa buwuccai jiri jiri, awo sheri kəmagənnə so, kəska tamanna so, kullo so, su so, kau shawa solan təgarəna jiri jiri,

¹³ awowa jaurō buwuccai, kare yayiye, kawudi so, fula samduye so, kaaji so, koro diben, kəndawu jaitunne, rungo, algama, dalo, ngəlaro, fər, amalənke, kareə, ro kambe.

¹⁴ Tayiye: «Awo kəji con ronəm cəraana samma bawo faccaana. Karenəm tamanna tamanna yiyiljaidə faccaana, koro gadero fandəmbawo,» cəni.

¹⁵ Sawurwu karedəyeso barga bərnī adəyen gariwuro waljanədə ajawu tia cuwandənədə rijana nangaro, tin kuruwunin dajane kəla tiyen tai dajane burwu casakke casiri:

¹⁶ «Kuttu, kuttu, bərnī kura, bərnī duwon kajəmu linne ngalwo-a kime-a kime cit-aa lujəna, kare kawaraye dinar so, kari so, mursam solan tədəna cakkənədə!

¹⁷ Awoa curo sa fallen arsiyinju ani sammaa cotto sidəgəna!» Adəgaima wurawa maara ingiye so, bəlawurowu so, maarawu so, am barga ingiyen manəmbui cadī samma tin kuruwunin dajane

¹⁸ kange kannu tia juwuiyedəa caruiya, yiljane: «Bərnī fi bərnī kura adə-a camun wo?» cəni.

¹⁹ Katti kəlanjaro fijagane* kəla tiyen tai dajane burwu casakke casiri: «Kuttu, kuttu, bərnī kura, arsiyinju duwon am tekulan maaranjaa sammaa gariwuro cədənədə! Awoa curo sa fallen tia cotto sijaana!»

* 18:19 18.19 katti kəlanjaro fijagane - Noduwuram karwukuttaye.

²⁰ «Ni same ye, nayi muminna so, kəngayamba so, nawiya so ye, kəla tiyen kəji fannowo, Ala nayiro shara kəla tiyen njaddəna nangaro.»

²¹ Daji malaiya dunoa laa kau laa kau neduram mafəndi gai ngoje tekuro gəpəciye: «Adəgainin bərni kura Babilayedəa duno bul foknin gəpəci, koro gadero tuwandiawo.

²² Kumbi jadu so, aya yedu so, algaida-a kangadi-a fudu so gadero curonəmnin fandiawo, saniama mukkoje jiri fima gadero curonəmnin tuwandiawo, kowo kau nedurambe gadero curonəmnin fandiawo,

²³ nur fatəlaye gadero curonəmnin wassiawo, koro kowo mai larusaye so, njuduye so gadero curonəmnin fandiawo. Awoa calan sawurwunəmdə wurawa duniaye, koro sagawunəmlan jama duniaye sammaa jambanəme jawallan tuluwumma,

²⁴ koro curonjuman bu nawiya-a muminna-ye am dunia ngan ronja cattuluwunaye-adə tuwandəna,» yeno.

19

¹ Ngawo adəyen kowo kura laa alama am kada kadami captanaye gai samelan nukci fangekko. Tayiye:

«Alleluya! *Njəkkawo-a daraja-a kənduwo-a Alaye,

² awoa sharanju jire ye, kalkal ye.

*Jawar kura kənjənanjulən duniadəa bannajənədəro Ala shara kamjəgəna,
koro bu wolodiyanjuyeytia cuwore ngayenja cəmwona,» yera.*

³ Koro caye gai kowo sapcane:

«Alleluya! Kəngənju har abada abadinno samero tərən ciji,» yera.

⁴ Daji amwurawa findi deridə-a alau roa dewudə-a təmdane Ala kəla kurisnju kərmaiyen napkadamadəro ambəccagane:

«Amin. Alleluya!» yera.

KƏNNASAR DARYEYE

Larusa Tamadəye

⁵ Kuris kərmaiyədən kowo laa nukce:

*«Alandəa yungorowo, wolodiyanju samma, nayi duwon tia rinuwi kuran ganansodə!»
yeno.*

⁶ Daji kowo kura laa alamanju jama kada kadami captana so, ingi ngəwu dunoaro cəgasi so, gərdu dunoa keyeraye soye gai nukci fangekko. Tayiye:

«Alleluya! Ala Kəmande Martawama kərmai cunodi, diye!

⁷ Kəji fanniyo,

karwu kəjiaro walliyo,

tiro daraja yiyo,

dalilnjudə sa larusa Tamadəye cədəna,

təmajinju ye dabbardəna nangaro.

⁸ Tiro kajəmu linne ngalwo bul fok yiyilji cade lujəna,» yera.

Awoa kajəmu linne ngalwodə kəndo nanjireye muminna-ye.

⁹ Daji same fərəmgada kirukko. Akko fər bul mbeji. Kəmbamanjudəa Amanma-a Jirema-alan bowojai, koro jawal jireyen shara ye kamji, kəriwu ye cadi.

¹⁰ Daji tiro ambəttuwuro fuwunjun təmgadakkəniya, wuro: «Bare dimmi! Wu ye wolodi Alaye, ni-a kəramiyanəm shedawu Isaye-a gai. Alaro ambətkəne! Awoa sheda Isayedəma mana duwon nawiya-dəa simojəgənədə wo,» yeno.

Fər bul-a kəmbamanju-a

¹¹ Daji same fərəmgada kirukko. Akko fər bul mbeji. Kəmbamanjudəa Amanma-a Jirema-alan bowojai, koro jawal jireyen shara ye kamji, kəriwu ye cadi.

¹² Simnju təlam kannu cambiye gai, koro kəlanjun ariawu maila kadaa. Cu laa ti gənia wunduma nojənni ruwuwadaa.

¹³ Kajəmu bulan dallaada lujəna, koro cu Kalma Alayedəlan tia bowojai.

¹⁴ Kəriwuwu sameye kajəmu linne bul fok kadawu bəwoa lujana, koro kəla fərra bullen tia jagai.

* 19:1 19.1 Alleluya! - Kalma təlam yauidiyaye, maananjudə «Alaa yungoroyo!» † 19:2 19.2 bu wolodiyanjuyey - Karmonja.

¹⁵ Cinjunlan kashagar timia culuwi, ngainin tilan jama duniaye sammaa cacalji. Tayia ka suyen kənduwoaro cunodi, koro inab guwatturam diben gərgədu jau fit Ala Martawamayedən guguwacci.

¹⁶ Kəla kajəmunjū-a dunonju-ayen cu adə ruwuwada: «MAI MAIYAYE, KORO KƏMA KƏMAWAYE.»

¹⁷ Daji malaiya laa kəla kəngallen daada kirukko. Kowo dunoaro sapce ngudowa samen mareajai sammaro: «Arowo, masəna kura Alayedəro captənowo!

¹⁸ Da maiyaye-a da kajallawa kəriwuyeye-a da kəriwuwu kura kuraye-a da fərraye-a fərwunjaye-a da kambeye yen kal, kəreaye yen kal, kuran ganan am sammaye-aa ngərowo!» yeno.

¹⁹ Daji bundidə-a maiya duniaye-a kəwuwanja kəriwuyeye-a cijane ti kəla fərren napkadama-a kəriwuwunju-aro kəriwu njəkkadoro captana kirukko.

²⁰ Bundidəa keda, nawi kattuwuyedəa ti-a rokko, ti duwon fuwu bundidəyen alama ajabba ajabba cədəna ye, am tayiro tawa bundidəye gənajagane gumkinjuro ambəccaanadəa jambajəna yedə wo. Tayi yindiso ronjaa bərəm kannuyeye kau kannuyeye kimejəgənaaro gəpkeyera.

²¹ Tayi gapcanadəa kashagar duwon ci ti kəla fərren napkadadəyen culuwimadən keyeso, koro ngudowa nga danja jagare kulyera.

20

Kərwu dəwu

¹ Daji malaiya laa mukkonjun cuwuram ci bəlaa daduram bawoayedə-a sarga jairo mafəndi-aa samelan jəpci kirukko.

² Kadi mafəndi, wotte kadi kureye, ti duwon tiro Sedan koro Yiwulis canidəa cədanə kərwu dəwuro sargadələn kikkero.

³ Tia bəlaa daduram bawoədəro gəpciye jakce kəladəro tawaa gənayeyeno, bare har kərwu dəwudə kojiro Yiwulis jama duniaye gadero jambaje jawallan cattuluwunniro. Ngawo awo aniyen dole sa ganaro tia koljane culuwi.

⁴ Daji kurissa kərmayeye kirukko, koro kəlanjan am duwon tayiro Ala kənduwo shara kamduye cinadə napkadaa. Am duwon shedanja Isaye-a mana Alaye-a nangaro kəlanja kamjanadə yea kirukko. Am ani bundidə-a gumkinju-aro ambəccaganni, koro tawa bundidəye ngumnjaro bi mukkonjaro gənadəgənni. Roaro waljane kərwu dəwuro Almasiwu-a rokko kəрмаi kenodo.

⁵ Amma am sanuna gapcanadə roaro waljanni, sai ngawo kərwu dəwu ani kojanayen. Adəma cinowo burwoye wo.

⁶ Barganja koro tayir am cinowo burwoye adən nuwanjaasodə! Tayilan karmo yindiyedə kənduwonju bawo, amma rimanna Ala-a Almasiwu-ayero waljane kərwu dəwuro Almasiwu-a rokko kəрмаi canodi.

Ajawu Yiwulisse

⁷ Kərwu dəwu ani kojaiya, Yiwulissa kosonjun koljane

⁸ culuwe jama talgəmo duniaye dewulan dasaana, wotte am tayiro Gog-a Magog-a canidəa* jambaduro leje tayia kəriwuro cacapci. Nanngəwunjadə cidi kesa ci tekuye gai.†

⁹ Daji cidi ngaa jakcane isane jongo muminnayedə-a bərni Ala cəraanadə-a dirijane kəlyera, amma kannu samelan jəpce tayia rəməs giwo.

¹⁰ Yiwulis tayia jambajənadəa cadane bərəm kannuyeye-a kau kannu kimejəgənaye-a na bundidə-a nawi kattuwuyedə-a dasaanadəro gəpkeyera, koro bune-a kausu-aro har abada abadinno ajawu casai.

Shara daryeye fuwu kuris kərmayeye bul kurayen

¹¹ Daji kuris kərmayeye bul kura-a ti kəlanjun napkadamadə-aa kirukko. Fuwunjun same-a cidi-a fatkeyera, koro gadero na cawandənni.

¹² Koro am sanuna kuran ganan fuwu kurisdəyen daada kirukko. Kitawuwa kayera, koro kitawu gade kayera, tima kitawu royedə wo. Am sanunadəro kəla kəndonja kitawuwadələn ruwuwadadəyen shara keddo.

¹³ Teku am sanuna curonjun rojanadəa kolje kəluwo, koro Karmo-a Leira-a ye am sanuna rojanadəa koljane kəluwo. Wundu yayero kəla kəndonjayen shara keddo.

¹⁴ Daji Karmo-a Leira-aa bərəm kannuyero gəpkeyera. Bərəm kannuyedə, tima karmo yindiyedə wo.

* 20:8 20:8 am tayiro Gog-a Magog-a cani - Tayidə kərdiya ye, kəladə jama Alaye ye. † 20:8 20:8 nanngəwunjadə cidi kesa ci tekuye gai - Tayia komduro yojjwawo.

¹⁵ Wundu duwon cunju curo kitawu royen ruuwada tuwandännidä, ti yea bëräm kannuyedäro gäpkeyera.

SAME BËRIN-A CIDI BËRIN-A

21

¹ Daji same bërïn-a cidi bërïn-a kirukko. Same burwoye-a cidi burwoye-adä baworo waljana, koro teku ye gadero bawo.

² Koro bërni tayir tiro Jerujalem bërïn canidäa samelan na Alayen jöpci kirukko. Bërnidä njudu kwanju nangaro kawara cädänäde gai dabbargada.

³ Kowo kura laa kuris kërmaiyedälan nukci fangekko. Tiye: «Akko kändögairam Alaye na amben, koro tayi-a rokko dëgai. Tayi jamanjuro waljai, koro Ala këlänju tayi-a rokko dëgai ye, Alanjaro walji ye.

⁴ Simalonja sammaa simnjan cinji. Kua adän fuwun karmo ye bawo, lagaran ye bawo, koro so dio ye bawo, bone nja ye bawo, dalilnjudä awowa cayedä baworo waljana nangaro.» yeno.

⁵ Daji ti këla kuris kërmaiyen napkadamadäye: «Akko awo sammaa bërïnno dio dikki!» yeno. Koro wuro: «Ruwwune, awoa mana ani awo märsadäye ye, jire ye,» yeno.

⁶ Koro walde wuro: «Cërëna! Wuma burwoye ye, daryeye ye wo.* Wuma badiduram ye, njeroram ye wo. Wu kam nguduadäro sim ingi ro fandoyen dero këlänju yikki.

⁷ Kam kënnasar cuwandänamadä awo ania warasaji, koro wu Alanjuro wallëkki, ti ye tadanïro walji.

⁸ Amma am koïwu so, aman bowu so, am haramgada so, kamceji so, kënjänawu so, boka so, sänëngu so, kattuwu kamdawu samma sodä, nuwanja bëräm kannuye-a kau kannu kimejögänaye-a.† Adëma karmo yindiyedä wo.»

JERUJALEM BËRIN

⁹ Daji malaiya tulur tasa tulur masiwa tulur daryeyelan casambëfëna mukkonädäye falnja ise mana sadde wuro: «Are, niro njudu wotte kamu Tamayedä fälënjägëkki,» yeno.

¹⁰ Ruhu Alaye wuro jëmsiye wahayilan malaiyadä këla kau kuruwu kura laayero sade bërni tayir Jerujalembe samelan na Alayen jöpci fälëseyeno.

¹¹ Bërnidä daraja Alayea nangaro jauru nurra alama kau tamanna tiyen awi yaye turui tiro jasfa canidä gai warak yiyilji,

¹² koro garu kura ye, kuruwu ye cinna ngaworam mewun yindinna. Cinnawadëlan malaiya mewun yindin mbeji, koro cinnawadëlan cu jiri mewun yindin tadawa Israyilaye ruuwada ye mbeji.

¹³ Adinnamlan cinna yakku mbeji, yalalan cinna yakku, anëmlan cinna yakku, fëdelan cinna yakku.

¹⁴ Garu bërñidäyedä fërdü mewun yindinna, koro këlänjan cu mewun yindin këngayam mewun yindin Tamadäyedä ruuwada.

¹⁵ Malaiya wuro manasiyidä bërñidä-a cinnawanju-a garunju-a ngalduro mukkonjun ngalduram ka dinarra.

¹⁶ Bërñidä kërëkam cëk dewua, nankuruwunju-a nanfaraknju-a samma tilo. Malaiyadä tia ka ngalduramnjun ngalyenniya, ngal dëwu mewun yindin.‡ Nankuruwunju-a nanfaraknju-a dadunju-a samma tilo.

¹⁷ Ngäl kambelan, wotte ngäl malaiyayelan faidade garu bërñiyedä ngalyenniya, ja mian fidewun deri.

¹⁸ Garudä kau tamanna tiro jasfa canilan tädändëna, bërñidä ye dinar ngalwo, kudëram tiyen awi yaye turui-a camun.

¹⁹ Fërdüwa garu bërñidäyedä kau tamanna jiri jifilan janeyada. Burwoyedä kau tamanna jasfa canilan janeyada, yindiyedä safirlan, yakkuyedä agetlan, dewuyedä yemerodlan,

²⁰ uwuyedä oniklan, arakkuyedä karneliyalan, tulurredä këräsolailan, wuskuyedä birillan, lëgarredä tofaslan, mewuyedä këräsofaraslan, mewun tilonnedä jasinlan, mewun yindinnedä amatislan.

²¹ Cinna mewun yindindä mursam mewun yindin, finja yaye mursam fal. Farsam bërñiyedä dinar ngalwo, kudëram tiyen awi yaye turui-a camun.

* **21:6 21:6** Wuma burwoye ye, daryeye ye wo - Tëlam Gëresselan arawuwa alfa-a omega-a ruuwada, koro curo arawuwa sammayen tayidä arawuwa burwoye-a daryeye-a. † **21:8 21:8** nuwanja bëräm kannuye-a kau kannu kimejögänaye-a - Nadën har abada abadinno bone jauru jau casai. ‡ **21:16 21:16** ngal dëwu mewun yindin - Kilometar dëwu yindi yer dewu gai.

²² Bərnidəlan Fado Alaye rukkəni, awoa Ala Kəmande Martawama-a Tama-adə tayima Fado Alaye bərnidəyedə wo.

²³ Bərnidə nur kəngalle-a kumballe-alan mərəduñju bawo, awoa daraja Alaye nur gai tia wassəna, koro Tamadə ye fatəlanju.

²⁴ Jama duniaye samma nur bərnidəyedən kəndəgai cadi, koro maiya duniaye ye darajanjaa bərnidəro cawudi.

²⁵ Cinnawa bərnidə kausu təmmaro jaktaiwawo, awoa bune nadən bawo.

²⁶ Daraja-a martawa-a jama duniaye samma curodəro cawudi.

²⁷ Awima tayir gəni curodəro ngayiwawo, koro kam awo waada dioma so, kattuwwa so ye curodəro ngasayiwawo, sai am duwon cunja curo kitawu roye Tamadəyən ruwuwadadə.

22

Kuluwu ingi ro fandoye

¹ Daji malaiyadə wuro kuluwu ingi ro fandoye yiyilji kudəram gai tiyen awi yaye turui kuris kərmaye Ala-a Tamadə-ayen culuwidəa fəleseyeno.

² Dawu farsam bərnidəyən ci yindi kuluwudəyən kəska ro fandoye mbeji. Saa falnin kəskadə mewun yindinno tada cakki, kəndawu fin yaye tada cakki, koro kalunjudə jama duniaye isangaduwwu faidaa.

³ Kua adən fuwun awima baskuwada bawo. Kuris kərmaye Ala-a Tamadə-ayədə nadən dəgai, wolodiyanju ye tiro ambəccagane

⁴ fəkkanju carui, koro cunju ngumnjan ruwuwada mbeji.

⁵ Kua adən fuwun bune bawo, koro nur fatəlaye-a kəngalle-alan mərəduñja bawo, awoa Ala Kəmandədəma tayia wassi. Ngaiman har abada abadinno kərmai canodi.

Kənde Isaye

⁶ Daji malaiyadəye wuro: «Mana ani awo mərəsaduye ye, jire ye. Kəmande Ala Ruhunju karwu nawiyayero njakkomadə awowa tussiwawo dole wakkajaidəa wolodiyanjuro isanoduwwu malaiyanjua kinodo,» yeno.

⁷ «Akkoni duwan isəkki. Barganju kam duwon mana nawinawi kitawu adəyeyə fanje ngojənamadə.»

⁸ Wuma Yahaya awo ania fakke kirukko. Fakke kirukkəniya, fuwu malaiya awo ania fəlesəgənadəyən tiro ambəttuwuro təmgadakko.

⁹ Amma wuro: «Bare dimmi! Wu ye wolodi Alaye, koro wu-a ni-a kərəmiyanəm nawiyadə-a am mana kitawu adən ruwuwada ngodawu-a samma tilo. Alaro ambətkəne!» yeno.

¹⁰ Koro walde wuro: «Bare mana nawinawi adəyedəa gəranəmmi, sanju del kəranjəna nangaro.

¹¹ Kam jirenambadə jirenambunjun dəga, kam tayir gənidə ye tayirnambunjun dəga. Kam jiremadə ye jirenjun dəga, kam mumində ye nanmuminnjun dəga,» yeno.

¹² «Akkoni duwan isəkki. Adəgaima alwasini kudəkke wundu yayero kəla awo cədənədəyən kalkallo yikki.

¹³ Wuma alfa ye, omega ye wo.* Wuma burwoye ye, daryeye ye wo. Wuma badiduram ye, njeroram ye wo.

¹⁴ Barganja am kajəmunja tuljana, ngainin amari kəska ro fandoyən ngəroye-a bərnidəro cinnanjuyen ngawoye-a cawandidə!

¹⁵ Tawar so, sagawuwu so, kənjərawu so, kamceji so, sənəmgə so, am jirenambuwu kattuwwu rawowu samma so deyan.†

¹⁶ «Wuma Isa, nayi jama wua gawuro awo ania isanonjaaro malaiyana kinodəkko. Wuma Mai Daudaye fərdunju ye, kaduwunju yedə wo,‡ wuma Sillowu Fajarre Bul Fokdə wo.»

¹⁷ Ruhə Alaye-a njududə-aye: «Are!» cani. Kam fanjənamadəye: «Are!» wuljo. Kam ngudunjuamadə iso, koro kam cəraanamadə ingi ro fandoye dero ca!

¹⁸ Wundu duwon mana nawinawi kitawu adəyedəa fanjidəro shedagəkki, kam laa awo laa mana adəro cərgəia, Ala tiro masiwa kitawu adən ruwuwadadəa gərjiyi.

* 22:13 22.13 wuma alfa ye, omega ye wo - Təlam Gəresselan curo arawuwa sammayen alfa-a omega-adə arawuwa burwoye-a daryeye-a. † 22:15 22.15 tawar so, sagawuwu so, kənjərawu so, kamceji so, sənəmgə so, am jirenambuwu kattuwwu rawowu samma so deyan - Am awo waada ania diowu dasayida, tayiro bərnidəro ngawo amardəgənni.

‡ 22:16 22.16 wuma Mai Daudaye fərdunju ye, kaduwunju yedə wo - Isa Almasiwu, timaro Ala wadu ngojiye kərmai ceriwawo kaino.

¹⁹ Koro kam laa awo laaa mana nawinawi kitawu adəyedən cuttuluwia, Ala nuwanju kəska ro fandoye-a bərnɪ darajaadəye-a kitawu adən ruuwadadəa cuttuluwi.

²⁰ Ti awo ania shedajidəye: «Aaa, duwan isəkki,» cəni. Amin. Are, Kəma Isa!

²¹ Ser Kəma Isaye am sammalan dəga! Amin.